GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0781
4	Work Number	R 2582
5	Page No (From... To)	1 to 395
6	Name of the Work	VISNU PURANAMU
7	Subject	VISNU

R.2582.

Viṣṇupurāṇamu

విష్ణుపురాణము.

R. NO. 1572.

(Acquired after Partition R. 1572)

Restored from the library Ms.
R. No. 1572 in the year 1960-61.

విష్ణుపురాణము. R.2582

శ్రీరామ. శుభమస్తు:-

అవిఘ్నమస్తు.

(ఇది కాగితములు బూజుపట్టిన చాలపురాతనపు
స్తకము. కాగితములలో మొదటినుండి చివరివరకు
ముక్కలుగా చిరిగిపోయినవి. సాధ్యమైనంతవ
రకు జాగ్రత్తవహించి వ్రాయబడినది.)

కథాప్రారంభము.

సీ. రూఢి నాకలోకు బ్రహ్మమూర్తంబు దానమై
కలిమి నెవ్వారికి గానరాక
యుపలోగ్ర బ్రాంగములై నొందు యోగకాలువ
పరగ నాకలోకు నాగ పటిని దనరు
కరుణ గలుగు కాల్వ కడకరోట వీక్షించు
దేవసమితికెల్ల దెచ్చి మెసగ
వృద్ధిబలము దాన యూకాగ్వేషలు నిరాశ
హరి విచేష్టి లాలు లక్ష్మిలాలు.
. . . . నైన పరాశరు గనుగాని మైత్రేయమౌని
. . . . . యములన మెలకి కల్గినను. ఘన
తరకమనీయ . . . . కారన..

క. నయచరితమేను వేదాం
ధర్మియు నాం . . . . . ములునాం
నయలాంత్ర యోగదశము . . .
. . నవాక . . నద్భులాములైన.

వ. మహాలక్ష్మిలపలు . . . . దుర్గలాంబునై

[illegible]. ఇప్పుడీశ్రమ మొదల విచారించిన
మంచైన బహుర్థసంబంధము పురాణసంహిత సర్వ
జ్ఞానిఫలము నివ్వగలదు. ఈజగత్తెట్లు పుట్టె. మరల
నెట్లు పుట్టగలదు. దీని నాశమయినవినాశగలదు. దీని
కాలక్రమము యెట్టిది. దీనివలన నీరాచారములు
పుట్టె మిత్రమంబున దీని యందు లయంబగునది
యును, పెండియు దీని యందు లయించునవియు
ను, మహాభూతముల ప్రమాణంబులను, దేవాది
సంభవంబులను, భూసముద్రస్థానంబులను, సూర్యాది
విస్తారంబులను, వర్షప్రమాణంబులను, దేవాదివంశంబు
లను, మన్వంతరంబులను, మహాకల్పంబులను,
చతుర్యుగకల్పితకల్పవిభాగంబులు. కల్పాంత
స్వరూపంబులను, సర్వయుగధర్మంబులను, దే
వర్షిపార్థివచరిత్రంబులను, వేదశాఖాప్రణయనం
బులను, చతుర్యుగప్రమాణంబులను, వర్ణాశ్రమధ
ర్మంబులను, వినగోరెద. ఆవియెల్లను సుబోధకం
బుగా నాకెరుంగింపవే యనన పరాశరమునీంద్రుండి
ట్లనియె.

క. భగవంతుడగు వసిష్ఠుం
డగణితముగు నిష్ఠలరాణమాదిని నాకున్
దగనెఱిగించెను దానిని
నాగినదెఱిగిలి వినుము దీని నాప్పుంగులు గగర్. —

వ. ఏతాదృక్శరణంబులను వినిపించెద సావధానబుద్ధిం
జిత్తైకాగ్రంబుగ ఆకర్ణింపుము.

తే.గీ. సరవి కౌశిక మానిచే — — —
— — — — —

. . . మునివరుష్ట. శుద్ధచారిత్ర ధీరచిత్ర రక్షస
నియుస . . . యుగాము. లావ దేవయపుం
లావబు వెఱకట . . . . వెగయుతి గాంక
వాతిక్కైలామకహా లాలమం
నేలమెలమ్. —

తే.గీ. మూర్ఖమతులకు గతిదై . ను
జ్ఞానులకు నిత్యగతిధంబు కలుగనెల్లని
వసుధనాగ . . . లులు
సుకలకకర్మంబు ప్రరుషుల సమయంబేయు.
. . ష్ణ మొచెడమానవ్ర లకుంబాగలజ్ఞంధ
గాజె. _ _ . నేయ వాలిదుషు సంహం
కారి . . భువి సకల మోక్షఫలమెన్నంగాన
నిత్యంబు వికలరాగ వల్సాకల్పర్భాగ ఫలమే. —

క. దీనులు . . . పులను
లనుసత్రమందు దక్షమతిజేయన్
గానిలను దుగ యజ్ఞ లావమాని
— — — మనమునరా. —

తే.గీ. ఆనుబునీరతి . . కింపుచు
మదిలోన హార్ద్యమంది
. . యాగము విసర్జనము చేసె
వాకరీలు మనమున జటను పరచి. —

క. అంతటియిందు నాంది నయజ్ఞ
. . మునీంద్రుపాంకికిన్
సంతసమెప్పు పరిభవ సంభవ్రమైన పౌలస్త్య
దేవుదెంచి, నమస్కారమహా దనీయ మలంగనుంగాని
యర్ఘ్యపాదాదిసతి వింతటి విదు యాలు . .

వేడుక నాసనమిచ్చి యాశ్రితుడై

తే.గీ. కుశలసంప్రశ్నమొనరించి కూరుచుండి
ననుఁగని యప్పులస్త్యుండు నయమెలర్ప
బలుకు పలుకులు మదినింత నీకు
వినగ జెప్పెద నవకీర్తి విశదముగను. —

పులస్త్యుఁడు పరాశరునితో భాషించుట:-

సీ. సంతానవృద్ధికై పులస్త్యబ్రహ్మర్షి యుల్లసను,
భవదీయగురు వాక్యమ విధరించి
ఘనతరోద్ధతక్రోధంబు కడక ంబట
విప్రుడు నాగర్వ-ెచే నాప్పు మగిడి
తాదిగారణమున నీవర్తికుండ.
నిఖిలశాస్త్రజ్ఞాన వేదివిపదము లుఁడవు
నయ నిందు సంస్మృతి యొంటాబ గాకుండ
నిధిపలి పందున నిప్పు కాక్కి
పరమెల సంగెద నీకు నిశ్చిబిజ కరుణ
ఘనతర పురాణసంహితా కర్తవగుబు
దేవతాపారమార్థ్యంబు దెలియ మాన్ప
నేనుచున రిక్షి నర్థివాక్యములు నగుల. —

వ. మరియు ప్రవృత్తి నివృత్తి కర్మంబుల యందు
సందిగ్ధమతి యును, మత్ప్రసాదంబున నాచేసి నీకు
గలుగునని పులస్త్యుండానతిచ్చిన మఱియా మహా
త్మైన వశిష్ఠుండు పుత్రా! పులస్త్యుండె మొదలియా
నతిచ్చె నిది యథార్థమనియె. ఇట్లు వసిష్ఠ పులస్త్య
వాక్యప్రభావంబున నీవడిగిన భవదీయ ప్రశ్నంబున
జేసి నా మనంబునకు స్ఫురించె మొదలిది
పరాశర మునీంద్రుడు సంతసమున నిట్లు మైత్రేయ

10 నాశరహితా ఈగుట ... నారదు మొదలైనదున
ఇవివిధంబున లోక ... లుండగు కొలువిదళా
క్షు ... పుష్కరపర్ణములొ బాబి, ... నిగాంబి
వెండియు ... యూక్తి మై —

చ. పన ... దిసంహా ... సూకరా
బనగడు విన్న ... కానియుద్ధరింపమది
గు ... లోకని వాసకులగు నరులు.
నేగుభునని నను గాని ... —

క. ఈ గతి పాతాళంబున
జొగి నై లోకులకు నలినుల ...

వ. ఇవివిధంబున వసుంధరాను ...
స్తుతియించె.

తే.గీ. వారి ...
... ధరనన్ను మునుప
ముద్ధరింప మిప్పుడు మ ...
గాన వేనే నసవరూపంబు ... ల్గ నరయని
యరదకా ... నాల్క్రి ... ।యును

11

సీ. ఖిందు ... పయ పలి యాను కురదు
... ... రాదుర మా లక్ష్మిజయ
... ... యుకాల రూపకజ్ఞన్న ...
ధవధుటాక్షి వ మంది ... వేదాంగమావంయ
... నయులరు దీవ. నీవగ ... పము దివ్యాలు
... రూపిదిసకలము. నాపరతనిబహు వి
ధంబుల నుల్లనిరి. —

వ. ... శ్రీమంబులనే
గా ... మత్వంభు కుంబానరా

జై . . . యల్లవా

లనుపు . . . . బుల్లీ —

వ. అంత నంపు . . . నంధ రాయులను

. . . సుమిత్రల దశశాలిమం .

యనమహాగిరి . . . లరాయునిందు లే

. . శాంసాలినిలా హాలి . . . మున నింట

యు . . నందిత గుణులను . . బురాహలి

ంయు । శరీరసుండు నీయూరప్పు . . . ప్రరురు

శక్తైయులరులా వకనె . . . మరియు నేడుశిరాఒ

(బ్ర)హ్మం . . . ముఖ । సటుపుల యక్షులదా . . .

దశలసాగియు । గాఢ వపుం । . . . . మూవెఖర

సవిరయు కాయం . . . సత్రములిస ములనాప్పు ।

ని . . . .

గీ. ఆవని పదములచెల నా(క్రి) . . .

వ। పరమ పదము నీవ పరమె . . .

వ. దేవా! అక్షరాత్మకుండ . . . ంందలపాగియులుని

వెండియు . . . నా। గజేంద్రుంబాలత్రిక్షించు

నట్టి . . . . దంబాప్పు నైక్తాన నదిలకిరణా । . .

జాలమూలంబుగా ధరియింప . . క్షాత్మకా. —

చ. పృథివి వియత్తు . . . . . ములలా ప్రభావ

పృథివి భరించి . . . . (బ్ర)హ్మలు ।

విశద విభుండవైననిక . . . . నచార్లలా! —

గీ. మదిపరి దుశద . . . .

. . . మది నెఱిగిరిలయు

రాత్రి . . . . . .

. . . . బుద్ధిగంథు. —

లాప్లివాగవె నళిలంబెల్ల . . . . వాంఛలెల్ల

సమయుకాలన . . . రుసృష్టి ఘనలజేసె. —

ఉ. . . . . యిందిరా

కాంలమకుభరా . . . కాంలమనిభంగి సర్గము

ను . . జేసెకడు . వేడుకమారయు .

. . . మంలమ ఈశుహరి । రాజస్సైక సృష్టి । . .

రహా సర్వము వెలంగ । లోకరాల . . . ప్రవజుం ।

జాదిసృష్టి యందు . . . నువ్వనిమాటకి గావి

గంధం . . . యజ్ఞరూప ధరుండైన విష్ణు వైన ,

. . . బుగాంచి । యందుపరులేలా . . . దిని

భూవాగలయుసవిలోకనా . . . నాదుల నేమే

గుణంబుల సమభా . . . గలదివిశేష్పబలము

పురాపల్లితో శేలుకంజపదేయునపరాశర . .

వివరింలము నీకు . . . —

క. కేవలభక్తి . . . నాదిసృష్టికల్పనవఱసన్

సీ. . . . . రక్షింపనగాన బుద్ధిమాతె ।

. . . పవెంట్లివెమోము యింబను . .

లాం.ఖ స్రువు నం, మోహా . . . . విహాలీలంబ

మంబా . . . లాలక్షకమగులరు . . .

వేదు విధము . . .

వ. . . . నీయూఱుసు శావినసృగాల . . .

మరిలుకుంజర, కూర్మీగాధి . . దము౦డను,

ఘనిలింటి యొకరి . . . యలనంబరగిపి

లుప్పలారదిస . . . . కరంబు నివలంబి వెండియు

. . . యుసలోలబున దప్షిహా త్రంబు . . .

బరగిన దేవసర్గంబు యొల్ల . . . . వారలు

నామృతాంబునను, జ్ఞానాజ్ఞాన . . . గలతలతయంబగు
దేవసర్గంబు . . . . చయందు బాహుళిలప్రక
. . . సాధకంబని తలంచె వెండియు . .
మఱియొకరీతి సాధకంబైనసన . . . పదకవు
లంబైన యవ్యక్తంబు నాదు . . . . నట
వృద్ధిగాఘనలసరిపక్షీ . . . ప్రకాశుడై
తాపసరాజసలతౌ . . . . రణంబుగా
బహుల దుఃఖము . . ఖ్యాతిసంకాశుడై,
మనుజ . . . విత్తవినువమూర్తులవేమెలవి
మొకుమలషళ్రీలిరస్త . . . మలివలనుసువేవే_
క. వే . . . సర్గమునే . . బాటిని . .
గీ. . . . సనల. శుభాశుభంబులు బాసగు . .
సంఖులనుబాం దుచులావు వికలయుకయందు
రిపలుశ్రీలిరే_
క. మ . . నాంబువయుసం నదిదా . . .
పరిశీలె . . మునెందారా!_
వ. ఇంకప్రజాస . . . లభపృంథువెండియుంద
లంబినవపిల్లవాల . . . చాలమరివిక్రమునా
సర్గంబు . . . మధిథంబొలమష్టులందావ .
. . భరతవేందా! మూలాలతికంబు . . .
చక్రంబందు జనిక్రింపరిరుద్ధ . . . వీడవేంద
జేయుగా! పరగనాఠి! . . . దంలాటుడే_
వ విసర్జనంబుజే . . . నర్తిలింపలంపదనత్తర
. . . యాంబ్రహ్మకుం నిరవారిధి . . . వా
ధ్యులిత్త సురసంఘంబు . . . హామునే_
పలతత్వంబుచే . . దిగారణంబుగాబవిధా

. . . . . సుఖివిలునమొల్లీ_
గీ. మ . . . మానసేయుటీర
పంపల . . . . వించె . . .
. . . . ననఘునిచారా!_
క. ఈ . . గుణంబుల వలనే
మొకులనుల గణింపనామె నాల్గీవెలయుంబ
చెప్పబడెను దానిని నాప్పమెరయ
. . వేళ్ళత్వను కగీవు భారాయిడే_
సీ. అనినపరాశరుండనియె . . . తాపభావము
కులత్తనుత్పానంబులన . . . శ్రీశవృల దనరక్షు
త్తువిష్ణుం . . . మనికాందరలనిభక్షింపం
. . . వారలగనియాకుమెది . . .
జక్షుల రక్షలయినవారు రాక్షు . . . జభవృ
తంటలల విదిర్చ . . . . వాతికిరమువరవి
నరవిన . . . చర . . . లాగినశరీరములగారు
నట్టి . . . ష్టకంటా_
క. ఆకలిదములు . . .
సురవరలీ
ధీకరులుమై . . .
. . . . నాంగటుమాదే_
క. ఆలసను . . .
యమెలదవగసం
బాలమై . . . .
. . . గుణిలమై._
గీ. వరుసనడవేలమర వాధియులయు
నాలనిచూ . . . గుణుల విలసముఖ్య

భ్రావికములు మ . . . ములం
వైరూపకతము . . . నాగిపట్టణ మల్లిక . .
ధరణి బదమ్మష్టంబై ప్రకటించవలె . . మహనీయుడు
దనుజ పితృ ఋణము, సారథిజని మనుజుల . . .
. . . . . లక్ష్మ యు శ్రీలక్ష్మి. —
సీ. మరియు . . . రాక్షస పిశాచ
నరకనివాస . . . . రసలబుద్ధి
బుద్ధించు యువతుల . . . . ధుమములను.
గావించెనని చెప్పె . . . కనకము వినుము
లాక్షిజే యు . . . శత్రు కొంగిలి కెళ్ళి
వర్ధిల్లి కూడ . . . . గాదు విధికి. —
వ. మునీంద్రా! . . . శాకర్మంబులను
మత్రదు వాదంబై . . . సర్వసాధారణంబులుగల
వారు గాంచ . . . . నగరి సర్వంబుల యుం
డుటయు . . . . ధర్మసమంబడి యుద్ధరక్షింబ యెల్.
నది . . . శుంఠితో పుత్రరక్షణంబు చేయ . .
మరియు సర్వంబునైన, ంబైన యున సర్వంబు ధ
. . . సమగ్రహ కుంబు! ముకకద యుంగాకు
గీ. ధీ . . . సువర్ణ ది వర్షసర్వ ధనమెల్ల, . .
చగళిబుకుము దావనిగరళు . . . రదినువలు,
సర్వాలిబ్ధి సంపద . . . నాల మాదను, సర్వధ
. . . బుద్ధిరహిత బుద్ధి మరవ సూత్ములు ప్రభవిం
చిరలవ హాని . . . లగుచును, నాల్గవిధంబులైన
వ . . . దారు పక్షసాధనముల లండూ . . .
సాధనలకు యోగలిప్తైన గను . . . నగావి
సాధనలు. —

చ. సవసం . . . సుకీర్తి
దివిజుల్ లక్ష్మి నిజేంద పద . సర్వాలవలచే
బాల్యాంబు . . . గర్భాలి బహుధా ప్రక్కి —
గీ. వి . . . వరధి ధరణిమందు
సభరత్నైక్యబుద్ధి . . జరింప —
క. పుణ్యములు సవిధన . . .
వెంబవగ సర్వకర్మల మోక్షము
ఆత్మ ప్రజలు విధి నియమం
బుద్ధి . . . ద్వాచారల —
నిత్యముగ వెలగుచు పూర్వులు లగు శైలకరంధ
రాజు . . లక్ష్మి శుద్ధి జెందుదుసు . . . వ్రేలఱు
పగు . . . . నా . —
వ. ఆ . — దీని వేళ, న ప్రజదక్షిణ్యములగను,
శిల . . . చేష్టలలు, కవిమయు కూడి . .
మనువు జనిక్కించె. గామ రాంధ . . .
మరప్రియుం గుప్తలి, కారము . . . మూషమహిముల
లుపము . . . మూలాధికారులగు శరీ
. . చిదగనాత్మర్థ ప్రణుంబు . . . నరయజ్ఞ
స్థైర్య బలమ్మర్థశ . . . దమెల్ —
గీ. ఆనఘు విను లంక
మూషగాత్ర పలి
వెలియు . . విగనేడు.
కలగిని విపరీంటలు . . కారణంకములు లను,
వెలయు . . విగనేడు, మరలిమములనే . —
క. గామార దాలిమధు
. . . . నాల్గడి —

ధీమహితమయ . . . . దలపోసియుర్ -

ఉ. . . . ప్పి వక్షముల్

భూవరియం . . . నర

చారిది విలిప్తముల్ . . . వరదియమంబురు

సుమునివరేణ్య యజ్ఞముల్ ప్రలయోపా . . .

పంచమూన సాపసంబ . . . ఊర్ . —

తే.గీ. కాలసమిష్టమైన కలు

సాపులోల బుద్ధి

క్రులు . . . దెరుగతను జరించు

దనియించు . . . రాచారులు . పరమేష్ఠి వు |

కాంతులగువు నిలోకవలం . . . సూరి జనులు

లోలుపదులంతడు . . . చనరు క్షాత్ర, వటుదశా

క్షర . . . వేదనిందకులు యజ్ఞహర్త . . . బును, నరధ

లాభు ప్రంబును . . . నాలైనకాల సూత్రంబు నను.

అ . . . మహానరకంబులంబడుదురని . . . వెం_

మునీంద్రా! పరమేష్ఠి మాన . . . గలదాక

క్లింప్రము. ఆప్పక్రియ . . . జేసి కారణభూతంబు

లైనభ . . . కంబులేలంగను సమ్రజియించె. జడ . . .

నులోనమంబుమొనాంతి వి దానింజెప్పు . . . బద్ధ

దేహాత్మలంబు గుటనప్పడి . . . వార్త్రంబు వలన

శరీరేంద్రియం . . . రూపుంబుగాను దయించె

గా . . . వెరాది సావరాంతరంబులైన జీవ . . .

లని సకలస్థావరాంతంబులైన జ . . . ఆసృష్టి ప్రజలయం

బొప్పి వృద్ధి నెకునన్న . . . మొదటి కిజయించెనా

నాఘను మునాలా . . . గుణంబుల, భాగు పుల్సుద్ధిం

మునను, . . . జియును సత్రరహాని దక్షుడా వశిష్ఠుడు

. . . గలరు. ఖ్యాతి యను మహాతి సంభూ . . .

సన్నతి ప్రమూతి యనవేరితామస్యం ఋ . . . కుం_

గీ. మరిసనాంధాది మహానియతిల . . . జేయమనను

జాగప్పడ, కాలమ్మిదిద్దాలిచారు . . . లోకరావులు

వేలరాగమూల్ప రవిపసైపా . . . దనరు మరియు_

క. ఈవేల బ్రహ్మకాలు . . . పాలితులు, నాదిందు

హాయించెలోకమెుకరితు, . . . బుదాయు! వలెు

రాస్యసము నిత్యులను . . . నేంద్రా!_

క. అలూపమందు సగటం! స్త్రీరూ . . . యబు!

దారయసెల విచ్చితాన యుంట . . . లనమదపడు

నట్లు స్త్రీ సగంబై విలసిల్ల . . . గా! దావిభజించి

క్రం స్త్రవేలను (ఇకరిక సుంకి ప్రటువిష యయిలు లోసి

నాడున పుటు మరల పాఠకబ్బింబులని.

కానట్లుల గుణునిలోకవలం లామలు కొప్పు బక్షేదను,

దానినాప్పు వెంర యనే గుణంబు వలన మొకులలును

గమూరిమినులు లోపలు వమరాదె జాలి . . .

సీ. ఆనిపరాశమంకనియి సం యలాలు లకు

. . . యజ్ఞ సూత్రమైన

నరినాసనుడు బుగంబులసృష్టి . .

. . . ధ్రావ ప్రంబులు నడు జెర

మునిమండలమున నిమ్మిగ . . . కాలసూత్రంబును

. . . అందు రాజసమున

రాజసలాంగుసాగ్రే మహానరకంబులంబడు

. . . చాలులకు ను

లానివృద్ధిరి మరివారు లాదుసత్ర

యొవు నేంద్రా పరమేష్ఠి మాంసాబులు

బ్రహ్మక్షత్త్ర వైశ్య శూద్రు
లవముల గల దాని లెక్కించ్రు నహో. —
గీ. మౌనివర్య! వినుము మహి నాల్గువర్ణములను
జేసె కారణభూతుడైన .
సాత్త్వి సృజన జేసె శూద్రులు
విప్రసంసేవ తెలుగు సవిధించె. —
. . భువిజేయ దివ్యులు గదు. సంతానుఘ
లబ్ధయు రుద్రులనగా పదకొండను సంఖ్యనె . .
మౌనివర్య! సౌమ్యమున సౌమ్యులు . . . ములు
దేవరూపముల దాల్చి ఆసి . . . కొం —
సీ. వినవయ్య మునినాథ విధిద . .
సత్యలోకము చేనాలుగ్ర సముల దాల్చి సంభూ . .
సవియుంభు వను మనుశతరూప యను .
యైన లక్ష్మలని యుగ్మమున కిచ్చినవ .
శతరూప వలన సావియుంబ్రవ్రన . . నుతాశీల
యుంబు నాయల్, ...
సంభవ్రండు, రూపన, . . . నకుదు చికు నకా.
. . . రాంగి నాకూతి యు . . . యజ్ఞుండనవ
ప్రుకుక్ష వించె . . . యజ్ఞ నకు సులూలు దివ్. .
. . . మాంఛ్ర దేవాళులనగ వెల యు . . . వ
ప్రసూతి యుం దనమహామ . . . నిరాదియు
కన్యల వారలనాము . . . పుత్రియు మేధయు
శ్రియు . . . కీర్తి యుందగ. —
క. యూం . . . యువ్యనువ గుసర్
నాడు అలను . . . . నాగువిలె. —
గీ. ఖ్యాతియు . . . . మయుసనక్లలాయన

నూయు, ... గవేతిపద కాంత్ర విధిని యుకి
. . . . . వ. — వేరింబడు నాకలత్ర . .
. . జేరిచియు, సంగిరసుండును, . . వను
అత్రియు, వసిష్ఠుండు . . రాలవ ధమ్మనకు
శ్రద్ధ యుందు . . నుండులమ ష్టికి సంతానము
. . . క్రియుంల వేగకాంశలున . ండు
సత్యగకాంశలున వినా . . . కయు, లజ్జక
వినయుండు వద్రు . . . సిద్ధికి సఖుండు కీర్తికి
యుశ . . . దనరబడెన్. శ్రద్ధకు త్రుంత్మైన కాము
కు హాత్రుండదెన్. —
క. ఆనఘ . . . . .
దుకవిగివర్ధించెన్
వినుమహాభ . . . .
నందున పరికింపనధర్మకు మల్ల ప్రభు . . .
. . . బహు వర్ధిహింస యను భార్యల . . .
. . రజని యుంచె వారలందు త్ర . . . యు
మూరెంవంచనను నరకయు . . . వలనవేని
. . . మృత్యు బాధక జనియించె. మాయ . .
. . సత్రలోకంబునకు భయాదుల ధ . . .
. . దన దుఃఖమని యేడి సులమగ . . . భయద
శోక తృష్ణ జవర హారిధి, . . . దుఃఖంబునకు
దరద్ర సులంబధర . . . అవియుని వయు స్నాలకల్
పుత్ర ద . . . .
యూర్ధ్వరేతస్సుల . . . సత్రంబైన రూపకాయులై
. . . కారణములగుచు . . . అత్రియు భృగుండు
. . . జగతినినిలయ సృష్టికి నె . . . బమను పుత్ర

నిలాలిప్తిలి ~~యు~~ లయములను, సృష్టి యొనర్చు...
ఇట్లనియె. —
గీ. అనఘ నిలాలింబువను . . .
. . జేయురాత్రి! వారు పోకవల హాయినులే
సీ. ఆదిన పరాత్పరుండు అనియె త్రైత్రేయ
. . ద్గగ సంస్థి లివిన
శములు జేయుటకు గా . .
. . . గావించె
గానయం వాలిహాల కారలే . . .
. . నములై ఘల్పక
మనగ పోకవతాంబసాగను . .
. . . యుగుగ
భూతములకెల్ల గాశను . . .
ధ ~~యు యు~~ వరలి వినుము
జగలే పలి శయనింప బ్రహ్మ
కలయం దొకగిననది పోకవశ్రత్రయ
పరమాలయం బైకల్ బ్రా ణంబు నరద
. . . . బాయువేక, ఖనముదనకులంబు
లలెంపులే కెల్లు లోకముల త్రుంపుగాదు
వ. ఇంక త్రివిధంబైన సృష్టిని గురించి వివరించెద వి
నుము. నది యు పోక్రుల యావన ఘవెరి . . .
దైనదినియన సృష్టి వయేలే —
క. బహ . . . . ! దియు సప్తనివరాలే
బ్రేయరనియావే
క. ఈవిధ ముగ బ్రహ్మవంటలుకు
భావిం . . . . . కుట్టై

యూవెళ జేయ స్త్రీలయయం . . వైన
శక్తి సంయుక్తు వైనట్టి సకల జై
ముల యుక్తలాలకులే జేయురనఘా! —
క. ఆ . . . . ము
. . . . . నగుచుగాంబులకెల్లే
నిప్పు లెరావృత మునెంచరు! —
వ. అని వెండియు.
గీ. . . . . క్రమములు నెప్పుమెరయ
ఋత్ర సర్గమదె . . బలి విమలములగను. —
సీ. కాల కల్పాదినిల . . . . ఘా,
బుట్టింపు నాలుకు బ్రాతరాదనవేసి . . .
డకునిప్పు నా క్రందించెద నప్పకు . . .
భావింపరాదన గావించనదిగాన . . పేరదే
దగదలునన్న, మెడు లెంన ములు నిటులు కలిగిచెనె
ఋష్యవస్థానములు వారి . . . . కుండిలిలాం
సులులనిట్లు గానకానియె లగవారి నామ నిర్ణయ
గలులే —
గీ. . . . . భీము శుగ్రుండు
మరిమ హేవిప్పు శనగ . . చలవే
. . . . . లోగన మెలనప్ప సంఖ్యే. —
గీ. . . . . ! వర్ణిమమననిమ . .
. . . . మమమారా. —
వ. . . . . . . మరియు మ సువర్చ్చ, . . యు
దక్షయు రాబిర్ఘ . . . నాప్పు సూరాలదివ . .
. . దియు దోప ఋల . . గలూవరలర బమెల
గావున . . . కుద్దియుంకైన సూరలే . . మండను

భ్రీని నామధేయుండును . . . . నార్వియం
డు పుత్రుండును, . . . సుకేశియను దానివలన
నా . . . ంతగు వాయువూ తికే, . . .
పశుపతి నామధేయుండును . . . . పనాయ
ధేయుండగు . . . . నసర్వగ్గుండును. ఉగ్రనామ
. . నకు దీక్షయను దానివలన సం . . .
ండును. ఇవ్విధంబున ములూ . . . పరగ
దక్ష ప్రజాపతి సుతయగు . . . గవరియుంపు
నా యునువరు . . . శి యను విసర్జన జేయుద
లవి . . . యనలూన, అనుప్ర దగ్గంబైన ంత
. . . హాఠనకు గూర్చు గాన ఖ్యాతి . . .
బా యర్మై ప్రష్టి వేగన లార్త్రి యజాక్షి . . రంవి
యాపు తి గావించెపరియు . . . ఖ్యాతియనియు
బుట్టిరరత। దా . . . మలు దేవ దేవ్రతా విష్ణు ని
వెవి . . . శ్రీధరుండు . _

వు. ఆనమైత్రే . . . వారాశిదే
వనికాయంబను . . . దేవి యట్
జననంబు వెల్ల నటుంచు . . . సుఖాలైకో . .
పరాశరు డిట్లను. ననఘా! . . . సర్వజ్ఞుడగు
హరియే యను

వ. మునీంద్రా! లక్ష్మీనారాయణు . . . ఢ్యంబువి
ష్ణుండు శబ్దంబు లక్ష్మి . . . లను భార్యాధరివరుండు
. . . గా పుల హరి. ప్రవిష్ణుండు. ధరంబులు హరి
సంకల్పంబులు . . . . .
. . . యుష్టి శరు। యుచ్చు దయ, . . నారాయణుం
. . . జనార్దనుండు, మఖ్ని . . . చెప్పలు లక్ష్మియా

. . సామవేదంబులు . . . వాశిని . . హుబ . .
వేంకటుండు, గౌరిలక్ష్మీ సూ . . . అగ్రగణ్యంబులు,
విష్ణుండు సవ . . . లోకముల లాధవకారులు
. . డు ఆనసాయు నివ్వైన ఛల్ప్ర భ . . .
ద గివా యుం ప్రహారి బల దాల లక్ష్మీయు, దేవేంద్రుం
డు ధూమేత్రాయలు లక్ష్మి . . . లక్ష్మియు
వరుణుండు వి . . . శంభుండు ప్రయహాకారులు
. . . దిర కాష్ఠాదికాలంబులిందు . . లక్ష్మి
హుండు, జగల్లక్ష్మి లక్ష్మియు . . . నాల్లక్ష్మియు
క్రమంబులు విష్ణు . . . ధరుండు పరప్రదుండు,
. . యు। నదు రిందార నదులు . . కార్యుండు
దలిపి పతాకల . . . . యలుంటు. శరశరయు
రా . . . జీవియు విధంబున సంక్షేపంబు . .

గీ. సకలమైన జీవసంఘంబులు . . . దరయు
గ్రసవరూపమెల్ల . . . లదేహములను . _

చ. అవి . . . యితరమానికే। ననఘుడు . .
వస్తు హాన్థి కే। జనన మెటు మెలిన . . . వర్లే।
దనరనుంబు యనుక నివల . . . .
. . . నెరిగింపు వినుము.

సీ. . . . భవసతి। యను విసర్జనేయు .
జాలుతోమురావిస। మని . . . నాకలీనాండు
విహారధరాంగ . . . కల్పకప్రు। సవమంగితా
నము . . . మలసందతింపు। సప్తలోక . .
లగంబ కరతలన దనలచు . . . బరాని।
లనకునిశ్చని పతేన . . . .
శ్రీల జెలంగ ప్రభు . . . చ్చి నమహోశయు ని

సీ. . భూమిజ తింపుచు . . దేవతాగణ సహా
. . ధ వార। జేంద్రు వైభ . . పు గ సగర్భస
గం . . . తెదగం గానియుంద్రుని మా . . .
నగేంద్రములైన్నె మాదనుంచి . . . విభూతి
లేలరా . —

ఉ. ఈలది . . నాప్పుడానిదు
ర్వాంతగ . . . వింటి వెళ్ల, నింటినిం డాలు గా
. . . విక్కే। నోలన గాంచి యాయ . .

శా. ఓరా పాసవనీకు . . . నారుద్ధ లేపమండపై
కరు . . నానత్తైం తనకు ప్రాబాల్యం . .
క్షమంచు దలపై దాల్చం . . . నాందక।
కరలు కట్టెగేలంబు . . మూంనింబడి. వరు
సనవ పు . . . నాకృపల్తు నత్తు మలలు కములు
. . . ల। గరుడు పమకీ పైలగాన . . .
నాశపియుంద గలప్రు. నాదు పుత్రిలి . . .
కు, సరియు గాజూచు నాప్రు. మ ధింళీ మాంకుల
పోయె . . . వేసెను ఘనలా నానంగిన . . వ
లంబు వలన వసుధ ప్రణం . . . ను —

క. సబరా బరయుట్టిన
. . . గాదురే
సబలారియుట్టిన . . సరవేను నే—

వ. అని పలికిన విని.

ఉ. . . . నల్లన యుము నేంద్రువా
. . . లకిమదా నుసారి పై
సావి . . గాంబ హూసింబి మూని రా
శెం . . . మునం సురపతులకిట్లు నుళ్లి —

క. . . . ను
పరికింపగ నిలరమానిపల . .
కరము విచారింప వేర్ప, గానిమరే .
నవి శపించిన విన యంబలనకు న . . హాస్త్రనె
త్రములే। గాగజేవించెనా, గౌరము ని . .
లకుల మమకన వేశదగదు దలపు। కఠిన . .
దురావ సుత నేలాలంపు, నేపు సింహరి సహాబ
ఘనులు। దేవనలు బేయ గరవింబు దటితాన . .

గీ. ప్రజలు మొదుర్ప పావకు శృంగి జటిలు
కు . . . ఉతి నిటుల మెలుపు
జూ . . . నీకు —

గీ. గానపెం . . . జనసురేశ
మాటిపవ . . . వలదు తగు . —

మ. . . దురుమే। దనపైరా . . . గారభటిలు
జేసె లోక . . . సంక్షయములనై గానివేమ లను,
నెల్ల నాయొద్ధ వాటాంబు . . . ఉలి మార్చి వరిల
జేయలాడి . . . విధానముల గలవమ మెలుబల
లంబులై మోహాదికములంచె సు . . . యు।స
కలవైన సుజన నికరంబు . . . వినబయూబస
ములనెరిదప్పిగల . . . . కలన —

క. యుష్మల ధైర్యములగల . .
. . . . పైనక్రియలే
నిచ్చన భూతలిను
. . . . అనఘుబరలార . —

క. శరిపారగియు . . . .
. . . లబాయుననిలుచరే

పరగనద్వైరల . . . . .

. . లు గానకాని నిలుచో . —

మ. . . . మల్పాటించునే నేరియం . .

వృత్తి గాంచురద్యాన వారల . . . లం

హైనలీలలు లాగానగా . . . గదా ।

భ్రాంతులగోకులలో తెజోపోనునైయలునది

దేవ . . . । నర్వులు సమరసనుద్ధ్వైర . . యున్న

దనుజవరులు నిస్త్రులయ్యో . . . యలయ్యు

హాపరలవదనర । దెన . . . .

గీ. దివిజదిలయలు నిర్ణ్ణ ఖ్రీరలబ

చినోలా ।

నాగేలు జెంది యుండ్రు . .

. . రలమూగితానుచు . —

గీ. లం . . . వమాఖిన్నములుగడతేరరు

నీ . . కరు లరక్షింపకునన్నత్రిగగు . .

. . . . తాసురం

కుయాలించి . . . లారాజనముయాలిబ్యాక్షు

లో . . . సురలదూం నీక్షింపవేగాబ

శరణంబనం గుపేబాల్చేర్చె . —

. . . సంస్థితి వినాశములకేహేయ . .

గంగదా బ్రహ్మాపులకు బ . . విశువిభుడు

ఆపరాజితుండు . . . ఢకారంఢనగకారల

భ్రూ . . . గుహాదిసకలశుభంబులసమర ।

ములకు పరుడునకునే . . . నుత్రపదు భాలి . —

క. . . . . . పకసరోజశజగదేశయ . . ,

కావాసనమధికచా . . . యూర్థాశత్రిం చెలు

రెలు . . . ంజ ననరయునభైద . . . లందున

యకిలివియుకువవగు . . పత్రులయు లానరిం

లుపుం . . . మునుదా గల్గ సకలప్రపంచ

. . యుంబులుదానరమైబాగ . . . వాలీశు

సరములనేకెల్ల పరుం . . . రుఘుంతు దానమై

ప్రతిలిసరీ . . . పరులను, లవిరముక్తికినా

లక్షీ . . . చుదారుచరభంగి, నక్ష్మయ . . .

గమోకుబ్రసన్నుండైయునగు . . . లవిగులాయ

వెవవనికిమల్పు . . . ఫుడనాథిప్రారుఘుండు

పుర . . . కావ్యాని వెంకపోదికాలను . —

ము. . . ళ్లిశుద్ధసవిలంప్రకౌనాలిప్రార . . . .

గీ. ఆనఘునశుద్ధసవిలాపకుల . . . గనమెలి । బిన్నరూం

పలావిమపుబి . . . యనక్షి నలుయ ॥ —

సీ. కారణ . . . ములముహాత్మమొలినాదు । వల . . .

టుదానికారశిమైయమరియు . . . వానికిపరగవ

హాభూలసం . . . బ్రహ్మిక్రశుబు । నటుకారశిభూ

ల . . . జోలిగళ్లుకదిగాలభంలుగా । . . . పదు

నుచునాల్లక్షి చింతించెద । నక్షనే ఫుత్రప్రపాత్రసం

భూతులు . . . కారణంబు । లరయుదలారిర

. . . కావించెద వరదనలు . —

గీ. భగోక్త . . . వ । సృష్టియునుస్వజులియను . . .

రూపములకగిరినెద । యుక్షనీ . . . శుద్ధభాధం

బు నిలబలంబును మ . . . రమవలయంబు । నేనెలబ్బ

ష్టు . . . కానరింలయెప్పుడు పరుదుప్రరుష

. . . సూక్ష్మలమలను గాక । గోచరవశే . . . బైన

దేవదేవగుపదియునకర్మి . . . చెరిల . —

గీ. ఎవని నియమాలశక్తి . . . | సుకాంబు వలననే
సేకులములు . . . ప్పబడియెను దానిని నాప్పు
మెరయు . . . నైతి. —

సీ. ఆనినపరాశరుండనియె సంయు . . . ప్పలకైన।
వరినాసను దుజ్జగంబుల సప్త్మి . . . దుజేర।
మఖమందులమున నిమ్నగ్రగ్ర . . . మందరాజ్య
సమున। రాజసలాను సాగ్రేక . . . ములని।
లోచి విప్రుల్ని మరివారు లాసుస్త్రు
. . రమలు బ్రహ్మక్షత్రు వైశ్య శూద్రు
లన . . . .

గీ. వారి నివర్ణ విను మమ హీనాళ్ళ వర్ణములో
. . . నారదివసాజనజేసె శూద్రుల విప్రసంసేవ
. . . బులభువి। జేయు విప్రులు గతుం సంలాఘ
చే . . క్షి మరియుం। దీపించు లార్థ్విలక్ష్మి చె
భువి సస్యాలల్లి। . . . కంబు వీక్ష నిభిం యజ్ఞ
ములాప్పు . . . మరుగ . . ము మనివర్ణలి।
విహారివర్ణములో . . . మవి . . . వలదుమరిపద్మ
మానసాదు . . చరు। . . . నిరతం। జరియం
బరమె నిం వా . . . భిక . . . రువిడబాందు
దురు వారు.। . . . పావను చుటి. —
. . . చాతుర్వర్ణ్య నియమములు వరుసనే చెప్పు
యు। దు . . . విద్య బాలాత. —

క. వారియందే ఖ్యాచారా . . . యెండుటే . . .
జేరిరి సర్వ బాధలు। జేరగనే . . . నైన వారి
బుద్ధులు వెలుగాంచు। మారినియమము . . . సుగాం
దురవిష్ణు మదము వాం గనాప్పు। భవ్యపరిలాత. —

. . . కొమలాక్షు డంలాటు త్రైలాయుగములం . .
బంబ మరియును, ఒకప్పు మహార్హ బంధకములైన
. . . గుణములు గల్పించి గారి ప్రజల। పైపెట్టువారు
నేర్పి . . . నక్షి। మరియు ప్లగిరదుఃఖభయదప్రు
దాబుదా। . . . లలసమనివిలో కారములలారు।
బుట్టు చూందురవ . . . వేజము। వలనలాలెం . . మో
హా। వర్ణంబు . . . ంజేసె ముఖ్యవిచారా. —

వ. దానిజేసె సర్వచా . . . నాల్గ్లన సిద్ధియు, విశాల
కసిద్ధియు, లాలోయు . . ము, పరమార్థధాలిన
సిద్ధియు కామచారిలావు నిధి . . . సిద్ధులు, లాలారిల
జనిలదాముంబులజేసె, ప్రజల . . . ఖదుఃఖభయ
పీడలపై, బాధాధిభయపరి . . . నైన, దుర్గంబులును
గిరిమదుర్గంబులును . . . సమాశ్రయంబులను
కర్పటంబులను, విప్రులు . . . లు మరియు, వి
పరిక్రియాం విశేషంబులును, ... బారిత
సంబంధదార్యనేక శిల్పసమాకులంబును . . నగ
రంబులు నిర్మింప బడియెనా దు. —

సీ. . . . . యకుండజేసె। బాలు పారగృహములు
లోపముల బాధ జెరదకుండజేసి। లవుజీవనాధాలి.
. . . నర్హైను నాగరికులర. —

సీ. వినువలు దదృష్టియందు . . శ్రీమహు లు।
గాద్ధుములును, యవల బాష్పలు లాలలు
మసూరములో వల్లములును। అరయుకుళుదర్వ
. . . కొమలో శణమలు సప్తదశవిధములు జనియం
చి . . . నగయవిగారమభిాలలంబుల యొభ్యవిని
ద . . . ధమలు గారమకాననాముద్ధములు శణక.

ము. యోని గ్రామములెంబులైన (ప్రి)హింపవ . . . నడువ
ములు త్రియంగుప్త లీలలలను గ . . . మారణాలి
ములవరుస . —

గీ. మరికు శర్మ నీలా . . . జిత్తలాగనేదికలి, వేలుయువ
లు, కరగయు . . . డు। కానవాగ్విద్యలమొలి।
మానివరాలి ! —

. . . లునునీరుమలు లింగ వేలయు-బంధు నీపుర . .
జ్ఞాకారలి, పరమాణులిముని వివెం. యు . . . కావ్యన
యంజ్ఞముల్, వర్షకార అమ్మైలగునను . . . బుద్ధై।
ప్రజను బాల్యగుకారణమైలన . . . నమలుంబు।
గతింపు చునిష్ఠయజ్ఞుల . . . ధినిధులై మహా
ల్యులివములలి . —

తే.గీ. బ . . . మలజీయు। పలయు ప్రరుషవరులు పల
నువె . . . యంబువెనాయు। గాననదిగ పూస్త
కర్మస . . . బుచే-చిత్తవృత్తి నాందు వారవెవ్వ
రవని। నిష్ఠయుష్ఠ . . . లాభాంతు గాదు వారు . —

గీ. వేదయజ్ఞదేవల . . . రవిచరిష్ఠ। రూపకారులవని
దూరకులైయజ్ఞ . . .

క. వారలు ప్రవర్తి మార్గవి। ధారులై (వేద) యజ్ఞ . . .

క. . . . దృష్టి విచారులు। కులజులన మెలిదరు వారుకు
మానానిపల . . . ప్రజలసృష్టికులజులు సృష్టంబు
యుం నాలికి। వాలాయంబు . . . యుం। నాలిం
సలవిలు నాది యైన గుణములు . . . నా త్రిమధర్మ
లెల్ల . . . స్థానంబులుంచె . . . యిలులు, అత్ర
మంబులధర్మంబులవి యుగాకలా . తెలిగింలు
వినుము సమ్మనివరాలి ! —

వ. వినుము . . . లలకు బ్రహ్మలోకంబులను, సంగ్రా
మంబు . . . ఇంద్రలోకంబును, సర్వధర్మనిరతాత్ము
లకు . . . ఆశిష్టంబునకు శూద్రులకు గాంధ . . .
డియు నాశ్రమధర్మనిరతులగు వారనియె . —

సీ. వినుమెను బదికెంత వేలూ . . . నకసింయు। ఋషు
లానప్రసూతలనగవారి . . . ఋషులిలగుబు, యుఅవ
రుల దగబ్రహ్మగ సుద్ధా వాదులిపరి . . .
తే. పరమపదమందు వసియుంచి మడిచి వారు . .
యాశలము। చంద్రసూర్యులలు చనుదురు . .
మంత్రసంధానులరయు . —

వ. మునీంద్రా ! . . . ఉర్ధ్వరేతస్సులగు వారలు లా
ఋగ్రం . . . కారవరులను, మహాకారవరులను
మగ . . . సిద్ధులను . ఆవేచకంబులిల మెలద
లగు . . . చెప్పి పిరికి యమ పరాశరమునీంద్రుంకి
ట్లనియెం . —

. . . ప్రసిద్ధికనిని సృష్టిని . . . బుకేంబ
దివిశేషం . . . లుంబు దనమనస్సంకల్పమా
త్రంబున . . . లాంబులు వినాశ్చాలి . . కట్టైన
లనశరీరంబులవలన జీవసంభుంబెలంగు . . . ద,
వినుభూతంబులను సమష్టిజీవసంభుం . . . మ
హేత్మ్యనిసంకల్పమాత్రంబున జకంబైన ల . . .
బులలుత్పత్తిదినాది ఛాలకంబులు వర్తిష్టి . . .
ప్రన పూర్వంబునందు నాచేలజంపబ్బ . . ఉ
త్రగుణి మలకపుటంబులైజన్మించె . వరి . . . ప్రబ
మొదలగునవి యాభూతయులందు సృష్టియుంప
బడెమెనంత . —

సీ. . . గనిలోచనలిరవైన పుంనసభస్థ|లనుసు . . .
రాజ్ఞకులములగు లానుజాతుల నలఘు . . పుల
కుటుంబు గ్రులు వారి|రసు మరి . . . వెలదౌనవవ
బ్రహ్మలనగ|పురాణంబులందున . . . క్షమయు
శ్రీలి|సలియు సూక్ష్మయన, సూ యయు . . శ్రీలి
జేసి|బ్రహ్మలకు సమల గానిచ్చె పద్మభవు డు|
. . . టమున్న|సృష్టివలనలారు జననిమంది|
సృష్టి . . . లగుచు నాంతవారు. —

క. ధీరులు నిరపేక్షులునా|
. రిగని పద్మసంభవ . . .
దారని కోపంబుదోప, వారల
. . సము త్రైలోకలిరంబెల్ల వేగదగ్ధము జేయ
జ్వాలనల . . . నన ఘూ! —

క. కుటిల భ్రూకుటి మెరయంగ
జటులకర్రో . . . బునబుట్టె రుద్రుడు|
పటుతరముద్రాభిహాన్నభానుపగిది . . .
రూపము|సగము పురుష రూపంబగు డుం|చేరబి జ
జంద్రుడు . . . మర్త్యోపైత్తై. —

ఉ. ఆవిధి రూపులల్ల గానియుం . . . నాసగము పుర్ష
గపూరుష రూపమెప్పరు . . . నేకదాంశములనే
కములు|గావిభజించె . . . మెరపుకళ. —

గీ. మరియు స్త్రీ రూపంబు విభజించె . . . నశాంతశాం
తములుగ|బహు విధం . . . తసితవర్ణములు
భువినిమరియు . . . నకాలమె కాంతశ విధముల
గాగనిచ్చి . . . లముదగ బ్రుజి రంపులనధర్మనిరతు|
సావి . . . కనలిబులుత్పంచె తామువేపూలబాలల.

. . లగా గానియె సౌభాగల్యబంతల|గుం . . . నల
ధరబుట్టి ప్రియప్రతాలత్మానపాదు . . . ప్రసూతి
యనగ నాకూతుల ఇందు|కనలిబులు నుజనించె. —

గీ. అంత ధర్మజ్ఞులైన సావియు . . . న్నరు-బరని మలు
ల|ధర్మపత్నలి ప్రసూతి నిదక్ష . . . లానిచ్చె నలర. —

గీ. రుచి వివాహమయ్యె రుచి . . . లకుబుట్టు బళిన|
దక్షిణాఖ్యదానలనివి యం . . . గాలిపిలర. ॥ —

గీ. సుదలి దక్షిణ వలనయు . . . ఖలిజనింబరిధీరగులులు|
యామనామన . . . సావియంభువను మనువేరురు|

చ. అనలి . . . పుట్టిలనరారు దక్షుడా
గనియెను నా . . . సంఖ్యలం|
దునవినుశ్రద్ధలక్ష్మీ వృత్తి . . . జనునలబుద్ధి
లజ్జవపు శాంతియు సిద్ధియం . . . మవ్వివరకనలి
కల|నిప్పనధర్మకిందు పెండ్లియ . . చెప్పెంగ్రుం|
రూపింపగపుదినాకరం శ్రీ రుచి . . . నుసలాలి
సంభూతి స్మృతియు శ్రీలి. —
. . యాఖ్యయలను సావిమా|సుధర్మన . . .
మునివరాత్తమ దివ్యచవినుము దివియం . . .
మంబుగా భవగుప్తను|భవ్యంజును, వు . . ప్రా
లస్యనుంజను, పులహుంజను, క్రతు . . .
నువసిష్ఠయు, పిత్రువరులు ంకాని . . . మం
డు|లక్ష్మికి చెలువ్వండు, ధృతికి యము . . . పుష్ఠి
కి భాగ్యదండు, మేధకు శ్రుతియు, . . . దండు
రజాగరుణాంశంబున నయు . . . దునుం బుట్టరి.
మరియు బుద్ధికి భాగ్యధి . . . కుమలిసాయుండు, శాం
తికిక్షేమంబు . . . దివివిధంబున ధర్మువనకు

యిలాత్రల్యాం . . . కురలియందు హృష్టుండును
పుత్ర్ణి ధర్మిన . . . ధర్మంబున ష్టు సుఖగునారా
యుధిం . . . జనకు నను వగు సపత్నీ నాంబు వాంఛ
. . . జనించె. _

క. మరియు జానిష్ట . . . వించెదగ్గె
నెరియుం యుద్ధరక్షునకు . . . బలపించె దగ్గె._

క. వారి ఉద్ధర కన్యలని కల్లయు। లాం . . . మమునగ్రే।
వారక యున్నలనుల నను భయల . . . జనియించె._

గీ. భయములు వలనకూ . . . । నయము సుగతిగె వముస।
మాంబు వలన . . . జేయునఖిల కాయములను._

వ. యిట . . . సిద్ధుల మొల్లి॥ వినుము॥

గీ. మరియు నై . . . నర్ష్టి సుఖ నివలన బుద్ధిరంత। పుణ్య
. . . కర్మధ నైది సుఖల కూరవృత్తి._

వ. . . . లక్ష్మియు మైన వారిదారిదుల మొల్లిసి . .
నైయుర్లిదరు.

క. మునివర యునిరియు విష్ణుని। . . . . వఋసర్గ।
ననయుముజగములకెల్లను। వి. . . . వెలయుచునుండు._

గీ. అవిరిరక్ష . . . వెుదల గు ప్రభావముల విసుమని
వ. . . ల్లి వారు కారణములుగా నాప్పిరి ధీర బాల._
. . జనములుల ను కార్యధైర్యర్ల సనార్థిగ్గపై। ఘనపై
. . . చెప్పతి మోక్షప్రీతి._

వ. అని చెప్పిన మైత్రేయుం . . . శ్రైలు మనుమలుల ను
సృష్టిసంస్థితిలయములు . . . వనరుచుండ, నెవిధంబున
గావించె రిఘగజెప్పుమా._
. . . కనఘుండు, భగవంతుడై నవారిదెల . . .
పరగదక్షాదిరూపములు దాని. సర్గదినేవల. . మరియు

యని చెప్పినరియుని ట్లనెం. మునినాయకా!
సంకల్పక్రియా బనారగ నిర్లుకనప్రపంచములు నాల్గని
. . . లను మొల్లి. దేనితెరగెల్ల విని పింపు దివిరినేను.
. . . నైమిత్తికప్రపంచము మొల్లి ప్రాకృత్తంగము లయ
. . ంబులరమొల్లి. జ్ఞానప్రధాన నిర్ధారుతెం మొాగు .
లాంతికప్రపంచంబ మొల్లి. మరియు దీపార్థులవా
. . ంధులగను ప్రజలు పుట్టి వసింతురు. బవాలని
. . రయు విద్యనిత్యప్రపంచంబన విదిలవాల మొల్లి.

గీ. ప్రతీతివలన మహాత్ములు। ప్రబలమగు . . ల
విను మాంతరప్రపంచంబులు। బినినాపిదప సల . . .
రము। లను దినము సంబాంధంబగుచుండు .
వారలగలినగుచునుండు. ననఘవిచారా! _
సరభూతభావనుడు గుచుండి వరమాలా . . ల
సృష్టి._

గీ. విష్ణుసంకల్పమున మాంకు విధి . . . బు। నిలుల
శక్తిబాధలుల గలుజేని। స్తితిజన . . . లక్షులు
గుణత్రయంబున। ఘనశక్తి త్రయు. ఆరణిలపై
పనులకుబాంధుమును। విష్ణుపదము . . . హాలు నైక
సృష్టిలగమున్నదియినేను। చెప్పినాడ . . నిరూపల
వినిపింపు। వినుము నెమ్మినా . . . నయూంలల
ఖ్యాన, నలలూ హి యుకను, నిఖిలానా . . . మునిదు
సులుగని పద్మభవ్యుడు। యురి . . . నలకు మన్నాడు
మెునగఖుండు . . . రుద్రదేవాఖ్య ప్రసిద్ధి నేకు _
దనరుద్యైల్వలును గాను . . . మొచ్చుచున్న। గని యు
ఖుడు పేరవేడును . . . నుప్రపంచె.

క. వారలకు సత్యలనేగలి। . . . . మెలనగ్రే।

పారిజాతప్రసూనంబులు। దనరెడు వ్రు . . . ధర్మకుశలుడై
శానుండు పనపలియును . . . వాని స్వీకృతమొన
రించె। నానిపరిపూర్తికారిప . . . లకురాసవిలులు
మూరు లారటు విమ..

. . లగుమనిలోకము . . . సులువాలాభకులుండై
జు . . . శాత్ర। దావదశాక్షర। . . రకులు, యిజ్ఞ
పూర్తి . . . సాధులాలిత్రంబులను . . . కాలమూ
త్రంబులను, ఆ . . . నరకారులంబకుకురని యె. –
మునెంబా పరవేష్టి మాంన . . . గలదానవని అక
రింపు మన్నె నహి . . . జేసికారణభూలాలంబులైన
నరకారలివేలా గన సంఖ్యయుంచె. ఇక . . .
నులువన్నంబు మొర్వరతివి దానింజెప్పె . . . మద్వైప్ర
దేహస్తంబు గలుననాలు . . . వర్గలంబువలనశ
రీరంద్రియం . . . గూఢంబు గానదయుంచెనా . .
శాదిస్థావరాంతంబులైన జీవ . . . లనిసకల
స్థావరాంతంబులైన జీవప్రకృతిప్రభల యందభివృద్ధి
వేకునని . . . బయుంచెనాష్టునుకు నాల . . .
నగులుల। భంగపుల స్థలింకును, . . . యిలును।
నత్ర రహాని దక్షుడా వశిష్ఠుడు . . . లను ఖ్యాతి
యును బ్రాతి। సంభూ . . . నలిత్రసూతి। యన
పేరలూ పక్షిం ద్రు . . .

గీ. పలిసనందనాది పహానియుల్లి . . . జేయుమనుచు।
జాష్టుడకాలఖిలి విదారివిచారు . . . చార్విరాములు
పేరరాగమూర్స రుయిని . . . లనపరిచయి.

క. కావెలబ్రహ్మకా . . . లనరు పరియయి . . .
నాలిక హియించె లుకమెలకరము . . . దాలుప.

బలమరాసక్తి సబలు నివిధులను . . . నెందరు!–

క. ఆరూంపమందు సగుణం। స్త్రీరూ . . . యుజు। దార
యిసెలవిచ్చి లానయలంత। . . . అనరుడుడు నవు
స్త్రీసగారిజై విలసిల్ల . . . గం। దావిభజించి ప్రుంస్త్రవ
ను లక్షం . . . బుధులనగా పదకాండుడు నుసం
ఖ్యనెశ . . . మానివరల్. –
సౌమ్యేమన సౌమ్యేమ . . . బలదివజాపతులు
దాస్చె। ఆసి . . . దా॥ –

సీ. వినవయ్యవిలు నినాధ వివిధ . . . సలక్షించుచె నా
లక్షిసవిలు నాలక్షి సంభూ . . . యంభువనము
శలజూపయిను . . . వైనలక్షలని యిలవిడ్రిల
ప్రకీర్చి . . . శలజూపు వలన సావ యంభుపై.
న . . . సుఘులావివేలయంబునాగం . . . .
(ఇకరిక మూలపలులోని కాగితాలు బహాల
పాడైవి. ముకరికు విుకరికుగవిరిలి పోయి నవిరాలు
డినాలన అకుకరిలలోనాక దానిని యుందు విడయ
దర్శైనది) . . . దుష్టశుష్క దారిత ధరిత్రరాక్ష
సానికము. సా . . . గారులయవ చేయుచున ప్రతు
శుభ్రు పరకలు ప్రూ . . . లవాగాయరిగాక వారికై
లుకహిందులంబుగా . . . నెలమెంతయు. –

గీ. మూర్తిపులలకు సకలోద్ధ . . . ను। జ్ఞానులకు నిష్ఠ
గరీధంబు గలుగన గని। పయుక్తనెవ్వ . . . హాలులు।
సవికలలకరకు సింబిప్రు ఋషులసమయవైవిలు . . .
ష్టుకు చెలమానవ్రులకుం బాల్యందగా . . . దేవుల్.
(ఈ ముకరి రెండుకరి రెండవ. నైపుగాయులు యిువేకు
లోడువలనయుంటవాతలాం ఆపలని)

(ఇది మరి యొక చినిగి పడిన కాగితముల నకలు)

బు నమ్మిర్పా . . . చారు / పేరుకనా . . . డి నను
గని యుప్పుల . . . లరనేకు / వినగదెప్పెద . . . మర్ధి
యుల్లను / భవదీయ గురు . . . ంచుట / విప్పుడు
నాకిచ్చిన . . . కిల శాస్త్రజ్ఞానము పదివి / సదస
ల . . . నివిపించి వరమున / నిప్పుడు కావె వర . . .
పునలరపురాణసంహితాకర్తవగు . . .
యుదీర్ఘ / నను దు / నర్థిని సర్వాకర్ము లుగ . . .
నివృత్తి
యుదీర్ఘ / కరర్గంబులయందు సందిగ్ధ పరిచయు . . .
నేకుంగలుగునని / పులస్త్యుం డానతిచ్చెను . . .
డు / బులహ్మ / పులస్త్యుండె యుదీ, యానతిచ్చిన
. . . పులస్త్యు దివ్యకరుణ యొసగిది యానతిచ్చి రది
ధ . . . బునకుబున . . . పాలింబ యుండిననిప . .
(పై కాగితముపై ఒకటి యొకటి రెండవ ప్రతి)
వేదర్ . . . సత్ప్రజ్ఞానిన . . . తైగలదు / శ్రీ . . .
మత్రమంబున . . . నేయంపుల . యం . . .
హాణంబులను, దేవాదిసంభ . . . శాదిస్థానంబు
నుల . . . మనుమంతరంబులును, మహా . . .
సాగరంబులు, గలాపంచన నద్విపములు . . . ద్వీపా
ద్వీప చరిత్రంబు లెట్లను, వేద . . . దుష్టులగు ప్రా
ణంబులను, వర్ణాశ్రమ . . . గౌరవ, నిరియుల్లమబు
ధకంబులు గా నా . . . నారదమునీంద్ర ప్రెట్లనియె.

క. భగవా . . . లాదుగుని ప్పురాణ మొదిని వింటు
గా . . . నాకిన రిగిలి విషయుల విని నాప్పుడగలు . . .
బునిసుపించెద.

గీ. . . కౌశిక మునిచే (ముకట అటుటలా బలినిపెద)

(ఇది మరి యొక చినిగిపోయిన కాగితపు నకలు)

కథా ప్రారంభము.

. . శ్రీ పరాశరుడు, తను గాని మైత్రేయ మహాముని
దెవియును నమ్ముకొని యుల్లసు / మునలరక ననేయ
ప్రసక్తి . . .

క. నయచరిత మెనపేదా / శ్రీయనాది . . .
పయుల్గనా / నయ లత్ర వెంపద హుల . . . వినవా
దనష్ఠ లాలిబు శరులవై.

వ. మహా . . . సుదీర్ఘంబైయొప్పుగదా. ఇప్పుడే
ఆమోదకగ సంశైన చెలుష్ప శలబనంబరకు, ప
రాణసంహితన . . . నిన గౌరవ / ఈఖి గలబెల్లు
ప్పు, పరలనెట్లు ప . . . శాంకరమెయొదిది. దే
నివలన నే చరాచరంబులు పుట్టు . . . దే మెందల
యుంచు, నిది యను వెండియు . . . నదియు ను
మహాభూతంబుల ప్రమ . . . బును, భూసముద్ర
స్థానంబును, సు . . . ప్రమాణంబులను, దేవాదివం
శంబులును, . . . కల్పంబులు, చాతుర్యుగకల్పల
కలవిభా . . . బులను, సర్వధర్మంబులును,
దే . . . శాఖా ప్రమాణంబులను, వ . . . కు ధర్మము
లను, వినిగా . . . కెరుంగింపవే యన పరాశ . . .
లిటుగ పసిర్పుం డగల . . . దగనెరుంగించెను,
దానిని . . . ఆహా! . . . .

వ. మొలతారరణం (ఈ పుట రెండవ భాగము)
. . . సామంతార . . . సర్వమోక్షఫల మెనదింగాన
నికర్ములు . . . విపులత పల్లాకువ్యాఖ్య దవే.

క. దీ . . . ఫలను / సత్రమంపు దష్ట విషయి /

[illegible] ... [illegible]

గీ. [illegible] ... [illegible]

ఉ. [illegible] ... [illegible]

గీ. [illegible] ... [illegible]

[illegible]

సీ. [illegible] ... [illegible]

వ. [illegible] ... [illegible]

([illegible])

[illegible] ... [illegible]

క. [illegible] ... [illegible]

గీ. [illegible] ... [illegible]

వ. [illegible] ... [illegible]

క. [illegible] ... [illegible]

భయాపుల ద్వ . . . దన దుఃఖ ఘని తుడి పులిగ . .
భయద శోకలవృష్ణ ఖరా వార్థి . . . దుఃఖంబునకు దర్శి
ఫలంబు కర . . . అన్నియు నాస్తిత్వ . . పుత్రాది .
. యార్థవేళలమలల . . . క్రుంభైన రూపకాలువై . . .
కారణములగుచ . . . అట్టియు భవ గుంటు, . . . జగ
ఆనిలాస్ఫృష్టికినె, . . . వృలు మను పుత్రకులగు, నిలాస్థి
లలయు, యు నసృష్టి రెలునిట్ర . . . డిగ్ల నిలె . _

సీ. అనఘు నిలాలంబు మను . . . జీవుశాంతి
నాటి పాతకాల రూపముల్ . . . .

సీ. అనపరాకు దినిటి మైత్రి యు . . సరసనంస్థల నా
శలులు జే యులు కు గం . . . నృత్యల గానించ
గానయు వాల్ హాల కార్యల్ . . . ఘనై లుత్తక
ఘనగ పాతల్గంబ నంగను . . . ఘగ
భూలోలు లకెల్లనాశన . . . శలిను
బగల్ పలశ యు నింపు ప్రహార్త్ . . . బుంశకరన,
నది పాతకాల ప్రశయ . . . లు . పరమాత్మ యం
దైత్యల్ భావమెందు । నత్తి . . . నెశబాటు వేక
బినన మంచు చునశయుంచు . . . శలు
లెంపు వెక్కిళ్లులు కలుల్ ప్రంప్ర గదు . . . . .

వ. ఇంతటి విధంబైన సృష్టి వివరించుచినను . 'ఒనదియు
పాతకాల సృష్టి రూపనఘు చేరి . . ష్టి ద్వైనాది నేయున
సృష్టి మర్మల్ . _

క. భూత . . . నదియు । నసృష్టి నిచాల్
ప్రేల్ నిలాల్ . . . .

5. –జీవిధమున భగవంతుడు
భావింప . . . . తక్కుచై

యా వెళలజే యుస్థలి । యువయుంబ . . . నైక
శక్తి సంయుక్తమై నృత్య సకలజే . . . బినుల యుకాలల్
జిలీ బిలుర నఘు ! _

క. శ్రీ . . . ము । . . . నగుణగుంబులకెల్లల్
ఘనరాన్య . . . . . . మునేంచిత్ర ! _

వ. అని పెండియు .

గీ. . . . క్రుజలు । నేర్పు మెరయు । జద్రుసగమదె . . .
బు । విమలముగను .

సీ. ధ్వాలకేల్పుదినిల . . . బు । బుత్కంప నాదార్శు
భూరి హారనజేసి . . . దుకునిర్ఘనా త్రంపించెవనవృక
భావింప రాదనగానించలేరగాన . . . మెకవిదగర
టన్న । మెకుముాలు నిట్ల . . . కాగజేసి । యుష్పు
నల్లనయులు వారి । . . కూరిబు లాగి ముల్లుల నిట్లు గాన
కాని . . . లాగినా నామ నిర్ణయ గలదు . _

గీ. . . . భూతల త్రుంచు । ఖరి ఘర్ ధీర్ఘ ఇనగ । . . .
చెదల ఖ్యల్ లాగిన మెల్ నిష్ప సంఖ్యల్ . _

గీ. శి . . . నాలుఘ నననదు . . . గుణసారం ! ।

వ. . . . మరియును సువర్ష . . . యు . దీక్షయు రూపి
. . . నాప్పు మూలాధి వ . . . జెాయు ధారముబు . . .
గల్పులో మబు లమెప్ . గాన . . . మధ్యయుం బైన
మూర్తిమూ . . . రుంకు ను . భేదనామధేయు . . భార్య
యుండు మతుంకును . . . మకేశయు ను దానివలన . .
దగు నాయుబూతి . . . ను । పశుపతినామధేయుం
డగు . . . భీమనామధేయుండగు . . . ననశ్యుండను,
ఉగ్రనా . . . నవదీక్షయను దానివలన . . రుండును ।
ఇవ్విధంబున ములో . . . పరగదక్ష ప్రజాపతి,

[illegible] ... గ। [illegible] .. [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]

మ. [illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] . . . . .

వ. [illegible] ! లక్ష్మీ [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] .. [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ।

గీ. [illegible] ... [illegible]
.. [illegible] —

చ. [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]

సీ. ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
[illegible] .. । [illegible] ... [illegible]
[illegible] .. [illegible]
.. [illegible] .. [illegible]
[illegible] .. [illegible]
[illegible] .. [illegible] ...

ఉ. [illegible] ... [illegible] ... [illegible]
[illegible] .. [illegible]
... [illegible] . —

శా. [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] .. [illegible] ...
[illegible] ... [illegible]
[illegible] .. [illegible] ...
[illegible] . —
.. [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] ..
[illegible] ... [illegible] . —

క. సచరాచరమతాంబిగలు ... మగదుర్కో। నచలంరి
లుట్టిన ... గరిమునర్కో. —

వ. అనిమరికినవిని.

ఉ. .. కనల్లన యు మల్కనిం ద్రు పాం। లక్రియహానునారి
వప్పనాదిం ... గాంచి మాపించి మానిరా। జిం..
మునసుగవరులికి ట్లునర్కో. —

క. ... కు। మరికింపగనిలారమానిపొలు ... వి।
గరసలువిచారింపవేర్ర గానియురి। .. నవిశపించి
నివినయంబునకున ... మాస్తులనేద్రులతి। గాగది
వించెనా గాంలవింతి. —
.. లటులమునుర్కినవేశదగదు కలప। కఠిన .. దగావ
సుకనేలాలంర్థు।నేర్రు సింహాసనం ... మ్మునులు। దివన
బబేయుగరుణంబు దటికా ...

గీ. ప్రజలుదీక్ష పావకుభంగి జటులు। క..। శ్రీకుటనిటల
మెలవ్పుభూ ... నీకు. —

గీ. గానమేని .. జిమవేశ। మాటివ ... కలివలవమగుగు —

మ. .. దుర్నే। దనమైరాం ... గారభిర్లిలుజేసిలాకి..
సంక్షయములైగాని ... కోటులనెల్లనాగుళ్ళి విప్రులాంబు
.. ఖలీమాపాచిరిలజేయులాపుసివ .. దవిల్లానలుర్
గిలాటిదిక్కులు ... లగాభిమోహరిదికలులచేసు ...
యు। సకలమైన సుఖననికరంబు వ ... వివేబయా
బకములనెరిదప్పిగని ... కలన

క. విచ్చలవిస్ఫూర్తియుగలు ... వైనక్రియం। నిచ్చనభూ
తలిను .. ఘబరిలారా! —

క. శరిదారగిలు ... లభాయకనిలుచర్కో। పరగనర్కిర్కో
.. బగానకానినిలుచర్కో —

మ. .. ఘుటిపాటించునేనిరిలు ... వృత్తగాంలురద్ర
నవాంశుల ... బంపైనలాంబులాగానగా ...
గదాం। భావింపలకలులన్. దేజోవిపులమైరుల
న్నిదేవ .. నవ్వులు। సమరనన్నద్ధవైర ... యున్న
దనుబిజైవలు విస్త్రీలలయుర్ ... ల్నాపంపర
లనరారిన ...

గీ. వివిధవిలాసుభిన్నధీరత .. బనిరిత। నాగేంద్రశౌరి
యుంది .. రివిమలాగకానుచు. —

గీ. అం .. నలంభినన్నిదలు గరవేన్వనే ... కదురక్షిం
పకున్నద్రిగలు .. తొంపులకుయుర్దింబ ..
లారమనిమలుంద్భిక్ష్ఞల్గ ... మురలపలంన్వి
క్షించి వేగంబ ... శరణంబున్నంగపంబరిచి
దిసంక్షిలివినాశములకేపాలు .. గలదిం ప్రభిం
పలులకుబ ... బరిదిదుచు। ఆపరాజలంరు
దతారణంరనగకార్యభూ .. సరాంసకలదు
భంబులసమర్థం ..। మనకు। మరలునకునే। లాం
శి .. లనవిప్రమఖ్యా —

క. నేయున .. మకనిర్వశమిగదీశ ... కానాసనఖికమ ..
యాభాశక్తియెలు .. ంజనసరయునబోధ .. ంనున
ఐకరివియరుటునలు ... ఖ।ప్రఖ్యాతులానరింలుపుర్
మనుష్యగార్ప్రుసకలప్రపంచ .. యుంలులు దానవో
బాగ .. వానిమరలలనెక్కల్లమమండి .. రుఘంతు
దానయైఫల్యోసేవ .. వలులనిు। లవిరిముక్తికినా
ల్కి ... ంచుదాచుబరభంగినల్లియాం .. గమాకు
బ్రసన్నుద్ధైయునగు .. లకుహా। వెవవినికెమిల్పి
.. పృధనాది మిూల్ల ఘంటలు. —

~~52~~ 44

32

గీ. ఇనకుల మర్త్యనవిహారు కుంత్యై .. ననయెరి ! ఖిన్నహా
పలువెల మనా .. ఉనన్గినబు ల. —

సీ. కారణకా ... మనహాల్త మెరనారు ! వల ...
పరాని కారల్త్మెయు మరి యలు .. వానికి పరగపుహ
భూతసం .. (బ్ర)హ్మాండలు ! నలుకారలభూల ..
బ్రహ్మశరి గారణంబుగా ! వ ... వయనుబు నాల్గ
చంలంచవ ! నర్త్నవి .. కరుల్ల ప్రుతాల్ల సంభూ
లాను .. కారణంబు ! లరయధలాల్గర ..
రచెవ వారనములు . —

గీ. బగ్ర్త .. దివ ! సృష్టియు సు స్థితిలయ ..
రూపములతి లాగినవ ! యర్త్నవి .. శుద్ధబుద్ధంబు
నిలవిలయు మను .. రమవర యంబు ! వైనేలాదివ
ష్ణు .. నానరింలు వెంపుతుపరుసు ఫురు ..
సూక్ష్మంములను గాక ! గగిబారవిశే .. పరం బైన
దివనదగు పదము న ! కర్మి ... బాలన . —

గీ. వవవని యు నంల శక్తి .. ! యలలా యు ..
లాంతి . శేషలల యుబేయు ! న .. లంగినలు
పుణ్య ... ట్టి బ్రవమాపుడిగ్గి ...

క. దివలాలు ను ను ... బు షులు నె ! దివ్యనివిశేవ ..
మహలార్గి ! . —

క. వవవనిశక్తి .. శౌనాయుల ! నల విద్బుది రాలుఖు
పదాలుల దల పో . —

గీ. నరసభూ .. (శ్రీ)యాచుళిల సదనదళ ! వికునుగా
నగవియు నేహూళ్ళు .. రామ్మి ళెభృద్దియు ! వి ను
లు . వే నహుకు బ్రనవేలవి వరని .. వారు . —

గీ. యర్పుదాబు .. శ్రీయాచుళిల హో ..

~~53~~ 45

లమలభక్తి నలమలానర్పెదయు .. బ్రహ్మాదిదేవతాళిం
దాలులవి ... ముక్తైనబుద్ధునిల్లనిరి . దేవా .. ప్రయు
ఙ్మూపివి ! అదలిం బునకు .. నాటిశేషలంలాల్ప
భూతభవిష్య .. గాదంలుం డవ్ర . యజ్ఞహా పు
ధ .. లాలా శేషులహైనమాకుదర .. మద్భక్తవృంకు
మెలదలగుదు .. ఫూహాదాలయల్లు ను ! ఫా ..
లునా ! వాయువాల దిపురుద్రల .. శరదిదేవతలు
బ్రహ్మాదులు .. దిరాత్రియుం ఇమ్మైలాల రావవ
వదియల శరణంబు చెందినను .. సకలామరాళి
నులుకైలు .. శంఖచక్ర ధరుకై కాంతిస్ఫుర ..
బ్రహ్మాదులుకై దాఖాళ్ళుల్లికై ! నం .. రయంబు
టురిల కరిలాఘంబు .. రమీము పరువలు మా ఎకం
బ్రకా .. భక్తిం నిదల్పవి మామయిందం ..
లాలలా ప్రక్టిచినేలలమల్లను .. వెంకయ్య . —

సీ. ఆవిశేషమరాలు .. లవివిదుల్ప ! దావ్ర వదయం
బ్రు .. డు నవి వృవేవ వయప్ర లు మరు ..
నవెల యునేవ ! యానరదివిగదు .. వైబరిదే
వవ ! దేవయజ్ఞంబు బ్రు .. ! ట్టనీదుస ముఖ కుండ ..
వర్గంబు చే నిల్పిలాం లక్ష్మి .. వనముష్ప నారద బెయు ..
ంనిరిషు మంజు నరంల గాలమెల్ల ... ఫ్లండంధుల గంచు —

గీ. .. చేలసునెల్లబల్లవ్ర ! దేవి .. ముకుంద .. —

వ. యుంట్లాడె .. లకమ్మకహా లక్ష్మి డిల్లని రెం .. —

క. .. మ గుల వారకనిల్య ! పరగ ... —

మ. దిలిజుల మాటలు వికరా .. శ్రీ వైవ్ర ! కుదర్భంమంధానము
.. సంబు మెరాత్రంబు గాన నలనిం .. శర్త . —

సీ. ఆమరనాయుకలార .. వర్గ ! ఫలభాగమానార్త

బడి..ఘలము సరివెంబు బెంపాలు..లవిష్ణు నెమయిన
యెంపాపు...యెంకలి సురలకు నానిలి...సుఖ
లలాపాం డుజేసియుంతయు...

వ. ఇవివిధంబున సురలమ్మెలెంబున..నిఏకకాలరిపు
రణివెంబున సురాప్పుడు..రులుం దానవర్నైల్యలసం
ఘమలవ...వెల్లజేకానివిసంవారలదలక్తలు...జం
దిరలేదు శ్రీలక్ష్మీసరియకాదకలి...

క. మందరవసుంధరాధర। మంద...వాసుకియోక్త్రం
బంధమరచి...దేవదానవ్రులబలద్రిపుధనంబుజే...
దలిలుదైన విష్ణుపంక్తునప్రచ్ఛం।బి...కాయలమందీ
రబెలుచర్క.—

గీ. లవిరి...సుబ్బానిలాదిహ్మారవహింద్రశిఖల...సు
రదళవెల్లబలమరకసధుచె...మర్కిలు సుఖవకుము
సవెజీకపు...మర్కిగ వక్షమర్కిగురిసెకను...మవ
మందానశైలంబు।మొదలకు...నసురవరులుఖాబ
లశైలంబు...అంతశ్రీహరికూర్మరూపధరు
డై...క్రమవేలదాల్చెను మహాధ్రాలు...భూంపు
లేలుశరయియింపంజాలదె...నికెవారసురలెంబలా
నగార్క.—

వ. మ... యుంబున.

సీ. ఒకరీతిదేవతావజు...లలోన।ఖలగలాకిమభయం
చు...నగుచునుండు।లూకినాకరెంబున...।
...నైయుర్దరు.—

క. మునివరయవిన్నియు విష్ణుని।...వరుస్ర।ననయు
మజగలులకెల్లను।వి...వెలయుచునుండుర్క.—

గీ. లవిరిదిక్షు...మొదలనుప్రభావములలవినుము నవ...

ల్లవాడుకారణంబుగానాప్పిరధిరచరిత.—
..జనములు సుకారుల్లైకల్, సన్మార్గల్లై, ఘనుసై.
ప్రదమొంఘుప్రలిక.—

వ. అనిచెప్పిన సూత్రయుం...ప్రలమునుసులుమున।సవ
ప్పిసంప్పిలలయుములు...వనరుచుండు।నేవిధంబు
నగావించెదెరుగజెప్పుము.—
...న, కనఘుండు, భగవంతుడైన హరియె...మరల
దక్షాదిరూపములుదాలె।సర్గాదినేలల...మదియుము
నిచెప్పురియు నిప్లను. వమనినాయక...।నలలింబికం
బనాగనిలల్లిసుని ప్రజయుమలు నాలుగుని...లవ
ర్మెలే।వనికెల్లవినిపింలుదివిరనేకు.—
...నైమిత్తిక ప్రళయము మొర్క. మరియు దినొంకలవా
నాందుయగను, ప్రజలుప్రమ్టినశంయు సు. బవలని..ర
నిదియునిల్లై ప్రళయుంబునవిదిలవమొర్క.—

గీ. ప్రకృతివలనమహాత్తులప్రభవిసుగుచు...
లె।వినుము వాంతరప్రళయుంబుజినినపిదలు।సవ...
లము।లను దినములు।సంహారంబగుచుండు...బా
తలగలి, నగుచునుండు ననఘ విచార!—
...సర్వభూతల, భావసుతగుచుర్క।దివరభూలా...
లు స్పష్టిర్క.—

గీ. విష్ణు సంకలనములనులెంకు విధి..బగెనిలయలక్షణిబా
దిములగుచుజేసి।స్థితిజన...బనఘులుగుణ(లు)
యుంబగు।ఘనశక్తిప్రయు...అరచులయ్యె।మను
లకబాంధుదురు।విష్ణుపదము...లామసైకసప్షి
లగమున నేయునేకు।చెప్పనాడ...విరాడ్రల వివు
పింలు వినుము నెమ్మనం...నయలారులెం మన

[illegible]

[illegible]

హరియు. వరంబులు పద్మినిచాల .. లహరియు। ధవళం
బు ప్రుంకరి... లక్ష్మీ, అష్టలక్ష్మీ. లాభంబు నారా...
గంబు నారాయణుండు. మునీ... గాజెప్పిలి నని యేలు
రియు నిష్ఠ నిరెు. —
... లాగుల ప్రు రుషు వెల్ల పరిమ ప్రు రుషు ... కై
సులు నిసాధ, దేవియు మిష్ట సక .. యు పరాశరుండు
వినయంబున వెంకి ... [illegible] బాధమునక్ష్మ రమా
భగము ... ంచుసు బ్రశంస రెయు నచ్చి లి గాన యష్ణ
.. ం సమునే నమ గాంగ జెప్పిద. —
వ. దా.. మునిసాధమి గుల మహర్షుల్నిలనూ ... సు
దలపు విసుషు. శంకరు సాంశసం ... రజెచ్చ సుఖిగాలు
లభురింపు చులి ... నయాలక్ష్మీ కరమున విలసి
ల్లు ... ద్రువ సార్వభు వినచూపుల విలన ... రిదిస
రు నుద్యల్యు భంగి। జనివని ... నిగ్గి। సురభిమాలా
విలాసంబుల్లా ... మల్లి నివహుండు. —
ఉ. ఆలరలక్ష్మి। శ్రీ సులు నమల్ని వహిల్ని కాంబి భ
క్తిమెం ... పుమునైన ప్రుహూవిముక్తి। నా లేవ
భక్తిని ... నివేదుక్త। జెలి మెలరు దక్షిణములకిరి ..
గీ. మునివరుడంత నాల్గక్షను ముదముల ... పతేజు।
రూపవిభ్రుమ కలుషు నిరాఘా ... దేవెం బ్రు గని మెు. —
చ. కని ముని పుంగవుం ... మభూసులి। భ్వనవ పుష్పమా
వి ... వనాయన నవ పుష్పమాల విసనంధిగ ... రిబి
లాభ్రుమూలు మన జెనన్ని గుభిరాలు ... మదాంధగంధ
గభిమాలశిరాంబు ... లంగవాప్రు మున దావిబద
యల్లిసుమ ... వివిధ్రి జగలింబ రథైచె లవది యలి
మూ. నిపుహ్రి గ్రుహమెుమ్ముగబెరి నలరి ... గాగా

వధికారి వైశ్వదళి గరళంబు సేశి। గవ ... నేమంచిచ్చి
నట్ట్రి ప్రుభం। బగశిత్రుకని ... మల్లె నెంలగి మహిగి దారా
నైనకటూ ... తెవ్వెలి వగి. —
5. పరియుసు ప్రుపుల్లి ... సాధుప్పు టి యుండుకని
కరటింనవ .. పుష్ప మాల వలన మహాలక్ష్మి! —
గీ. మూ ... యండు। శ్రీరమండవ గుటజెసు ... వింకటి।
వా ... లోకముల నగల ము నిముసలు లోకములు ... సవిధాం
వ .. । మానివైననే చెసవమాన ... గనికమంటవెల. —
గీ. కరుణ నేకు ... పుష్పమాలనే వ్రభూము మూరి। వై ..
లక్ష్మీ। కమండవ గులు లోకముల ... బు। ప్రుచాలవ
ముసనెవని కోపభావన ... నమం। సృబలాంకలలిభి:
కరించు లేలగ ... అంలగజె ప్రుదిగ్గ యుపిరించ ప్రుని
... దాంలకమండ జేరి వినయంబు నల ... లమురం
ప్రుమూల ముల సప్పిన ... లయు సాప్రుమాభాదవ
నిర్మలిత ... విరప్రుమ దియు యు సుమ్మయు సు ...
లమురికి। విరప్రు నమరావిమన। కి ... దిగ్గ. —
సి. తాలయుం దానాశుక ... లోకిచ్చగించు। శామంబు మర
వించిన ... ము। నవగౌరములు గానలుగరివేమ్మ
వై ... బల్వంబు నాకాది కమ ధనము మెల్లి నహరెం ప్రు ..
పైనె ముక్కి నసగ్గి। సాధు వైనట్టి యూ వనిప్పాదిమ ...
గ। సుమ్ము నవమాన మరబెల్ల మదిలం కలెసి. — |
10. ఇలగకంబు వెల్లనం సా వల్లిసిల్లు నట్టి నమభూబభయ ..
దలంపు నికారిమన కుట్టిమ మెునరళు ... మాటకినవవ
మానము మహలిలు బహు ... ఆనిమభ్వంగి రతించి యంల
మునివరులం .. వ ఖదాల నెకిరి మదిలోధైనరాభు ననిరి
మునిత్రికంబువై ప్రుష్టమై ఘనవిహారివా ... ంచెనకారాల మా..

సీ. మునినాథ వినుతా ... వెల్లను త్రిభువనా । పవనజు భువి
ను ... కృపజేయు తారకులు కగ । దానవ శక్తి ... విజితాక
ముత్రభువను కంగ । కరు ... డియుపమాలెంద్రయు ములన
ధనిమతి ... లంకారము । పొనవృత్తి కాడి మేఘమూ ... శి
యంచ । బల మండితలక్ష్మి రీహాయు ... ంగున । నచ్చు టని
వెలయు లక్ష్మీయును ... మూరగ । బచ్చు గవత్తించు శ్రీరి
మన ... న్నమనుజుని । మరికింపగక్ష్మి రళీ మేయు ... సలిన
కెత్తులు । గురు లరవు గుసజ్జ నము ... బలశౌరలీలలు
తేకయున న్నిగులు ... । దింన రఘూరు ఘు గనని వారు
లఘు ... ఘు త్రు క్రమల యంక్లీలవన్నీనయు ... దిం ।
బలమోను తిరితెల్ల మూరులు ... —

వ. ఇట్లుమునీంద్రు శాపంబుచే ... లంగాంబు, త్రులిప
క్షుల గుడిల్లరిరా ... ల.

గీ. మునుమతలజా విహీనుమై ... న్నమురలతాళ । భ్రంశ
న జలునకు ... గిరిరుపాగుస్సనలి బెల్లెరిగె. —
... బగరారి । నమూరవలుంబు మురల నశ ... పృథాయతి
ననగిన్నఫ్స । తాగతాదియు ... లచటయురామునీపాది
కినాగిదేవగ్ర ... మ । విమునకి గాష్టనే నెలు మాధిమునకి
జూచి ... మహలాస్తి ! —

మ. అనియూరలి విమమ్ము ... పశారిక సుంధనిమోవా
రికి విక్రమ్ము । ... కేళిబుంం । వినుతలలిత ఇక వద్యాయుఖం
... యుం । యున పాదాబులు జిల్ల మెకిరి ... —

వ. అని చెప్పి వెంటయు. —

సీ. జనన ... వైవొలమమై విలసిల్లుచీతవేరుండు । వర ... ల
యునవిష్ణుడనాలయుం మవి ... వనాది పూర్ణఘుడు
ను । అవియుం ... యుంతు ప్రబలాత్మ ఘులకుం

డ ... నిచ్చునని సురలకెల్లనెఱుంగించి యుడు నారి । గా
నిమయోరాశ యుత్తరకూలను ... శాశ్వసరసిజాక్షు । విను
లలానరించరాలవ .. ప. రమేష్టి యున్నని వినుతించె. —

సీ. సరవసమరూ ... వయుంనారల హరిముకుందు । సకల
లో ... ప్రమేయా శ్రిత సుప్రసన్న । ధరణికినేవ ...
నవే వృష ధరాధవు డనగ । నప్రకాశు ... గవివచ్ఛిలంబు
నందు విలయు । దశ ఖల ... దు । వరిప నారాయణా
ఖిలాడమైననేకు । ... యెంపంకజాక్ష ! —

సీ. ఎవన్నివలననుమేవ ... బ్రసంభవించు । దేవాధిప
భూతేంద్ర ... శాంబబడయె నింపొంద వృద్ధిందు । ని
నపరగముక్తులకెల్ల పరిమితవంబు । వృ ... కూప్తశ్మ
మోక్షేచ్ఛువై యునవిమని ... చంతాం చుకారవు । మా
పమంగకాలిం ... దివు పూర్ణము ఘంక్షైన విభుడు । పొని
నాలా ! —

గీ. పరగసత్తావ ముమైనట్టి ప్రకృతి ... రాకుండనివచేటి
ల్లు । నట్టిశుద్ధ సమరూ ... ము ప్రసన్నుతై యుండ
మగాక. —

గీ. కలయ ... లకు గనరాక మెలగునే ప్రభు ఘుశక్తి । యు
... ఘుంతు మాకు ప్రసన్నుడై యుండుగా ... నవిభున ।
కర యుర భవ నద్ధి దంబు బర ... రమెనగాన । నట్టివ
రమాప్తు కానరి ... రలెమైకతు నాప్పు ప్రకటాలకెలాది
వికారలి ... నాప్పు గారలే మైకటిగె. నమాంకారము ...
న్న । మూక్ష్మరూపాలరబమై జూడగ ... చరలు । వా
నికిగారలు వరుస (బ) ... మై యుమరియునవి । యూ
మాదం ... రగదక్షప్ర (అహా) ప్రజగబు । లనిననే ... మప్ర
కాయులక్ష్మి దేవ ! —

గీ. పూని ... లకు। గారవమున గారవమునకు ... రాములకు
గారవంబున నేకానేకం ... యును జగజ్జాలములు
పొసగని ... నీవసమ హింసలు గ। కారణ తత్వసవి ...
కు ప్రణామంబు లక్షివేన! —

గీ. ... హింసలు। ఆజపనా ధారమిని ... పదమునకన
వరదేము। ప్రణామం ... షా! —

గీ. పూలవు సుగంధము ... పవనుల కుగాల దిగాత।
లోకప్పర ... సలలానవింపు మేమునకేరిషు ... ।
మందున నేశరబు ద్యాప్తిమాయ। విశ్వ ... నేకు ప్రణామం
బు లక్షిజేలు. —

గీ. ... సాపక్షయు। కల్పలంల్పలంపు గాంచు ...
త్రిగుణంబుంచెద। శరియెపరమపదమున నన ... కమేము
బ్రతి వికలిల శంకరుండపర ... రంగము। భావింపగన
దివెల విష్ణుపద ... త్రయము। నివసు ధర్మహాలి
విష్ణువి ... గుణుల। భవరింబ గునదిరెడు విష్ణు
... లోకాలసవశశరవరాంపు। సరవ సర్వ ...
భక్తులకెల్లయున్న మాకు గజునా। గ ... కంజనేత్ర! —

గీ. ఈవిధంబున జలము ... వెల్లను విని సురలేప్రణామముల
గుచు ... చ్చి। మాకు ప్రత్యక్షమైనను సత్కలి ...
బ్రహ్మాదులు మెఱుగ బాలరన ... హరిసుకుంద।
లతవదంబు నేకమక్షి ... ష్ణుడను చారిత్ర! —

వ. ఇట్లు బ్ర ... నుతించు శరత్ బర్హి పంక్తి అప్పుడాగ ...
నివాడుర్లండవ్ర జిజ్ఞ పూరు పుండు ... నారుపేర
వ్ర। జగలప్పష్టలకెల్ల స్రష్టవ్ర ... దుర్భరమాసాంబుల
కేశవ కుండవ్ర। భ ... రుండవ్ర। ఆవరియుంచవైన నేవ్ర
ప్ర ... న ప్రసన్నలలాసంగము। మహాలా ...

మును। మహాదేవాదివిబుధులను ... కాదలి గుల్గులను। శివ
నారీదివమున్న ... గణంబులు విశ్వదేవాదిసాధ్యులు। యం
... బుండవలు నియంత్రయులమై యుండియు ... బలిచే
లంబరాజిలలమై। భ ... క్షింపుము.

శా. ఈరీతిం ... దేవేంద్రుం। గారుణ్యంబున ... మై
దారి దిగంధలమతి ... ఉండిలకించిరలంపు। ...
ంపల బారపక్షిభవన ... జేసకేశవ్ర సమంబుల ...
గఱు నెచ్చునసన్ని ... దాంశము వై విలసిల్లి ... దన్రనీవ
నీవప్రభావలి ... నీవసమక్షికరుణం ... వేలిలు
నశ్వదేవాలు ... సవ్యగలుండ ... ప్రభావలి
లోవెలవేదశలంబ నీవ, అఖిలనెల్లను నీమయంబు ... మస
కలసుఖులు. —

గీ. దేవదేవ ఈ పలుకుల్ విలజ ... నేము శరణము జ్ఞేశిరసారథి
శరణుర్లండ ... వసుధ నెంతవక్షత వరుస నేశరణము
గాకిక్షేకు ... పవిత్ర మొందరబు సఖులంబుల నుభవిం
లుతె ... గలప్రసన్నలమైన మఘుల్లీ। మాత్రుసాధింబు
... క్రించె తేజమెలసగ। లాపమెడబాత్రు మయ్య శ్రీధర ...
బులు శ్రీమన్నారాయణుం బ్రక్షింబన వారి ... సుర
లార ఏను మాతు। వరుసను తేజంబు ... అబ్ధియవా।
గళపదినావి యెల్లితేము గాలింబు యగు ... పచ్చైత
వేంద్రదివౌషధి। ప్రభావం గాంచు లది. వేణిగానల
శైలంబు మరించి వాసుకి మహానాగు ... మధింప్రయత్న
దగు సాయులంబు వెరాజి ... లిగూఢబలస్త్రైదను బల
లలంబులాలకగనా ... షైలబల జేసి లసున్న, ఱి। లాల్ప
రలం లములగుచు ... చ్ఛదపాసాంబు జేయుజే
యుచుబల మగుగు గు। పు ... బలహీనులను వాం

బలములఁ గలుగు । నన . . . సురవర సురలు లోగమంలనాలు
జేసి యుసు . . . లన్నమెనరించి రయుల్డనములనొనకు . –
. . . కైయుసు కలలోగిలనె యుల్లిబలన కియుక్తకా . . .
రఘులనిధన పారరభి కులూ హంలుకై . –

మ. సు . . . డం సాం స్వార నాకూలికు నరకి । వరదివలి ప్రవృధి
. . . లవైశ్వరల భిక్షలకారంలు పృంజమ్మలకు . . .
రిద్ధిని నవికి విదబర సశ్చి వృద్ధి నారులలుయ . . . కుబి
కలించి తెచ్చి మంధాన ముగా । నరకికి . . . రిల్లవారలా
హరి యూజ్ఞి . –

వ. అంత . . . యు నేత . –

క. సకల సురానీకంబులు । . . . కానిరియు సుర వీరులు
నాకానల్ . . . యలశలజలధి మధింపుచు నని . . .
గగనకాంలి విహీనమై కల . . . రిల . –

క. అప్పుడ్ మాకలవరా . . . భిన్నయుడై । నెమ్మిసురవ
రు . . . రఘుల్ భయుడై . –

గీ. మరి . . . కుసుమె ముసుగ . . . నాగహాలకొల . . .
యల్లి రదెనజాచ్చి . . . ధరింత్రంబు విభల . . .
దమెల్లిని . . . కంలని . . . రియు నప్పుడెలా . . .
బలంగు సువిల . . . చక్ర గదా ధ . . .

13. లా । పరుసు పదుమంచు వసియుంచి మరలి వారు . . . లు
రెలమి । చంద్ర సూర్యులు చనుదురు . . . మంత్ర సం
ధానులరయ . –

వ. మునీంద్రు! . . . లధర్మలోలురులగు వారలు । లాయ
స్రం . . . గోలవాంబులను । మహాకారవంబులను । ఫూగ . . .
సి పుత్రంబులను । ఆవేచికంబులను । మెలలగు . . . చెప్ప
నరియుసు రాకలనుండు దుండగిల్లనిలు . –

ససృష్టికనన్నె నీ సృష్టికించి దివ్యకొహంబు . . . లన్నింటు దన
మనస్సంకల్ప మాత్రంబునర . . . లరబులు విస్తాభ్యా
లి . . . ంబైనలనశరీరంబువలన జీవసంఘంబెలాగు
. . . విసుభూలాంబులను । సమష్టిజీవ సంఘం . . . హరియు
ని సంకల్పమాత్రంబున జనింబైనల । బులలాగ దేవా
దిభ్రాలికాంబులం వలిక్క . . . వృనపూరంబులునంబు
నాచేలజీవ్యం బత్త . . . ల త్రైగుణవిశేషులాంబులై
జన్మించె . నిలి . . . వృల స్రుష్టియుం పంబడి రెమెనాల . –

సీ. . . . గనిలదనలింభైన మానస భవ్య । లనర్గ్ర . . . కలయ
లగులసూతాలల నలఘు । . . . ఫులహంఘు శ్రీ
లువరిగి । రమముంరి । . . . మొదమైన నవబ్రహ్మల
నగ పురాణంబులందున . . . క్షమ యు స్త్రీ లసలయ
నూర్ధయన మాయయ . . . శ్రీ లజేసి, బ్రహ్మలకు
సలులగా నిచ్చె! మధ్యభవ . . . టునన్న । ప్రద్మవలన
లారు ఖనమయింది । సృష్టి . . . లగుచు నంలవారు . –

క. ధీమలు నిశేష్కులనా । . . . వారిగని మధ్యసంభవ ।
దారని కాగపంబు దాగేవ । నాల . . . ము । త్రైలోకకల్పల్ల
వేగదగ్గ మజేయు । భావినల . . . ననఘా . –

క. కుటిలభ్రుకుంటి మెరయగ । బిటులకొల్ . . . నబుల్లె
మద్రుడు । పటులరవ భీలాన్న భానుమ గిది . . . కుమ
సగణముకృషు రూపంబు గుకుట । భైరవి భవింపవు . . .
ల్లియటై . –

తే. ఆవిధి మంటలల్లగాని యు . . . నాందగమువపనిగ
పూమునురావ మొప్పు . . . యు నేకదారకుయు నేకమ
గా విభజించె . . . రడుత్ . –

గీ. మరియు స్త్రీ లాలంబు విభజించె . . . నరాంతరాంత

[illegible]

గీ. [illegible]

గీ. [illegible]

చ. ఆన... [illegible]

[illegible]

[illegible]

క. [illegible]

క. [illegible]

గీ. [illegible]

వ. [illegible]

గీ. [illegible]

వ. [illegible]

సీ. [illegible]

గీ. [illegible]

[illegible]

క. [illegible]

[illegible]

వ. [illegible]

[illegible]

సీ. [illegible]

గీ. [illegible]

[illegible]

తే.గీ. [illegible]

గీ. [illegible]

క. [illegible]

...ప్రజల సృష్టించి యనావరికి, నాలంయంబు...
యుం నారింసంరవిమల నాటి మైనగలు బుకులాల్, నా...నా
త్రుమ ధర్మశీలశ్ర... స్మనంబులు... బిరులు। ఆశ్ర
మంబుల ధర్మంబుల వియలుగాకులా... గింపు వినుము।
సమృద్ధి నివేరి కొరి! —

వ. వినుము... చతుర్మూర్తులకు బ్రహ్మర్షులకోరును
సంగమంబు... ఇంద్రలోకంబును. సర్వధర్మనిరతా
త్మకులగు... కాశీశుత్తమ ఋషులన మూర్తులకుగోర్ధ...
దియు నాత్మసుధర్మంబులను. వార... వెను. —

సీ. వినుమెనుబడి రెండవలాం... నకసంయు। రనసు వా
నప్రస్థులగు వారి... గాలులిలగుబు। యులా వారి
దగ బ్రహ్మర్షి... సుధలవాయులి పరివిష్ణు...

గీ. పానివరలి వినుము వపివాళ్ళవక్ష ములా।... సౌర దివ్య
జనకోసమూర్తులు విత్తుననిసెద... బులిభువి। వేదమి
పులులగయుంనంలామపుచే... ష్పగురయుం। చెపించు
లార్పవిష్పవెభువిసాలిశి... కాబు వి। క్షివింయులజ్జ
ములు నాప్పనేయగ... లు। మునివరేలిలి విపాటిది
వర్ణము వివి....

వ. దానా ఖోసన వివిచార... సాల్లాన సిద్ధియు, విరోకసి
ద్ధియు, లాఘవము... యు। పరమాత్మదర్శిని సిద్ధియు
కామచారిత్వ సిద్ధియు... సిద్ధులు లాలాలలబునిల
దాహంబులం జేసి, ప్రబలమ్ము దుఃఖ భయము పిడుములైన
రాదిభయల....

(శ్రీసాకాలు కళాపంవరకు ఆశ్వాసి విరిగవనిగి ము
యు నయుకలిమకాపివే యుక మైనది. అయినాలనకథా
క్రమము పోనగదనితె విసిరానవవెను.)

81.
ద్వాపంబు దాన మైకరఖిల నెవారికి గానాక
నబలం (గ) భాగాలు నరదుండియును కాల్వ
పరగ నాకరలు నాగలులు నిలనదు
కరుణ గలుగాల్వ గరకంటు నక్షించు
దేవసులలి దేవసమితి తెల్లి తెజమెసగ
వలక్షి బలవలు దాన యూకాప్పెవలు నిసాంధ్ర
హరి విశేష్టలాలు లక్షలాలు. 1

సీ. మరియు దేవాసురులం మధియుంవ
పవ్వలవెళ్లిలలూపల బొప్పె మెల్ల మొదల
నమలలాలు జన్మించు ననుమైనపాడు గుణ
గామకైన సిత శృంగ ఖురలలజ
కరిన యు ఖలకగలు తియ్యదుకు
పరగపు బులిల పావి పంటకుప్పు
అర్థపరహాలకు ననుమైన లాని యుకలి
రికలిరాయల నకు వెనెకురి సోరు
గలిగి సురలకు మునలకు బలకు మావల్లి
వలు నాసంగుటకరుసైన మెలకల దాని
సురభి నొనరుకాన తెనవృజూచి సకల
మునులు ముదమంది రంత నబులని పోరి లాల్. — 2

వ. మరియు నప్పాలకుప్పలయందు. — 3

తే.గీ. మదవి ఘూర్ణిమాన మదిరాక్షి వారుణి
యనగ నాకలియవలి జననమ్మైన
దాని జూచి గగన లాలమున సిద్ధలు
విస్మయాలప్పలైరి విబుధులు చాల. — 4

క. మందర విభ్రమ మొంబున
దెందిన యూవర్తనములల జలవి గుణజలధి

నందనవనములనలరులకు
నందంబగు సౌరభముల నగవులు నించెన్. — 5

తే.గీ. రూపులావణ్యగుణముల రూఢికెక్కి
మదనశరవికలితనాందికాదిముల నగ
బలనిధి నిబద్ధ [illegible]
మానికులవర్ణ్యమహిమ పరమాద్భుతము గ. — 6

ఆ.వె. మరియు దరువబలధి మధ్యంబునందున
శీతకరుడు బాలకమ శిశువు గాని
పాలపాలిను బుట్టు పారుడు సోదరుడును
[illegible] దానిగాని. — 7

ఆ.వె. అంత జలధి మధ్యమందున నావిర్భ
శ్రీలవస్త్రధరుడు జెను రమాపతి
భూరియోగభాగ భాగ్యజనవందిత
యమలకలశహస్తుడగుచు వెడలె. — 8

క. అంత సురాసురవరులు
సంతోషం బందిరాని సంఘంబులు దా
రెంతయు శ్రీ [illegible]
మంతయు [illegible]! — 9

వ. మరియు [illegible]. 10

క. లోలుకారు మెరుగు కానలం
గలికించెడు మేని [illegible]
[illegible] పంకజ [illegible]
చెలువాంబలమె [illegible] దగెన్. — 11

వ. అంత [illegible] గణంబులు శ్రీసూక్తంబులు పఠింప
[illegible] గంధర్వులు పాడ
ఘృతాచి మేనకాది అప్సరసలు నాట్యమొనరించిరి.

82

దేవదుందుభులు [illegible] శబ్దంబులు లోకమెల్ల నిండెను. 12

సీ. [illegible] సాగరంబు గాంచి
[illegible]
గంగాది నదులెల్ల [illegible]
దిగ్గజంబులు [illegible]
కలశోదకంబులు [illegible]
సాగరంబు [illegible]
[illegible] పంకజమాల
[illegible]
[illegible]
[illegible]
లలవరింపుచు సభయెల్ల [illegible]
శ్రీ విశాలవక్షస్థలంబధివసించె. — 13

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 14

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 15

ఆ.వె. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 16

వ. మరియు ను. 17

తే.గీ. అసురవరులచేత యమృతకుంభము గాని
మొంచువలదు నాకు పంచి పెడుదు
ననుచు జెప్పి వారి నల్లన వంచించి
సురలకమృతమిడె గిరిధరుండు. — 18

మ. శతమన్యుప్రముఖామరుల్ యమృతపానంబుల్ సంప్రీతులై తిరువను
ధృతులై దానవవల్లభోరుకమహాదర్పాలి శీతాంశులన్
విలసద్బాహుబలంబుల్ సెలంగ శరముల్ వేయంగ దివ్యాస్త్రముల్
ప్రలయారావమఖండవైభవము నిర్జిత్రస్త్రజాలా ఘనముల్. — 19

క. సురవీరుల మ్రోతలన
స్ఫురదుజ్జ్వలవాంఛ లరయు నారధన మునులే
బరిమార్చు వారి దీసచె
బరువెక్కి పాతాళాలలను బట్టరి యిట్లే. — 20

క. ఆ సురవరులు గనుమై
సంతసమున శంఖచక్రసహితభుజునిచే
చింతలను బాపికాని మోరిం
యింతింత్రపుచు త్రిదివమునకు జేరి రిట్లే. — 21

సీ. దివిజనాయకుతోడ దేవతల్ నాకదిన
దినపతిని బొగడుచు నజ్జించె
గ్రహతారకలు తారకలు యందు నుండిరి
జోతిర్మయత్రిలోక బాధలబాదె
సకలభూతాలును ప్రసన్నతాహాయించె
ధరణింబు ప్రాణపద్మాల జెలంగె
మునినాథ త్రయిలోకమున శ్రీకి పట్టెదెంచె
బుధశుక్రుడు పునః శ్రీనిలైంచె
పరగ దేవ పౌష్యములు దనున్న బవ్విచే కాంతల
భద్రసింహాసనస్థుడై పురభవమున

బాంది సురలోకరాజ్యంబు ప్రాజ్యమహిమ
నేలుచుండె శచీదేవి నిచ్చగాను. — 22

వ. ఇవ్విధంబున దేవేంద్రుడు నిజరాజ్యంబు ప్రాజ్యం
బుగాజేయుచు శచీదేవితో సుఖంబుగా
సుఖయుండె. — 23

సీ. సకలలోకాధిపసంపూర్ణ నామవని యందు
దేవి త్రిలోకములకు తల్లివీవ
క్షీరాబ్ధిభవ సహోదరశ్రీలజనమందార
పద్మపత్రాక్షి విపదనిలయ
దేవ శ్రీవిష్ణుని విపులవక్షస్థల
సింహాసనస్థితచిద్విలాస వీవ
పద్మహస్తాబ్జ పద్మనిభానన
పద్మసంకాశ సల్మహాద్భుతీ
నీవ సిద్ధి విశాలహాస్య నీవ సర్వధర్మ
ఆనందరూప యమ్మ యెప్పుడు దల్లి నీకు
ప్రణతులొనరింతు సద్భక్తి పరమభక్తి
కరుణ జూపుము భూతమయి శ్రీకంఠనిలయ. — 24

వ. మరియు సుగతి విద్యయు విశదమంత్రావళి మానస
కారణంబైన మహావిద్యయు, వాచకదేవతాక్ష
రాదిగుహ్యవిద్యయు, ఉపనిషత్ప్రతిపాద్య
మైన యాత్మవిద్యయు, ఆన్వీక్షికత్రయీ వార్తా
దండనీతులును, సౌమ్యసౌమ్యంబులు నీవయని
యునీవ, గావున భవదనలంబెక్కియును నీవేదు. యు
జనయాసవ రూపివగు నిన్ను మహాలక్ష్మిం గాని
ద్వంద్వలనవక్షంబున నౌజ్జ్వల సకలప్రపంచాధి
నాథుండయ్యె. వెండియు. — 25

ఆ.వె. దేవి నీవు విమల త్రిభువన సామ్రాజ్య
దుష్టవస్తువులు వినష్టమెందు
నీవు కరుణ చూపుచో నిఖిలంబు సంపద
లందు దుష్టమెల్ల మాటు నిష్టమగును. — 26

క. దానాపురవాగారము
లారయుధ నద్యానలిమలుల మహాభాగిని శరం
గారవము నీకటాక్షము
జేరని మనుజులకు శుభము జెందునె లాలసే. — 27

తే.గీ. దేవి నీ దృష్టి దుష్టసంభావితులకు
నాయురారోగ్యమైశ్వర్య సంపదంబు
వసుధ నీకృప గలుగని వారికెల్ల
దుర్గభోగంబులు దలపోగయు లోగియు సాక్షి. — 28

తే.గీ. లాదిలోకేశులకు లెల్ల నీవిదే
నాదిదేవుదైన హరిమెల్ల పుత్ర
లెల్ల దంద్రులైన లగమేకు ననలంబు
దలపగల దిలోకములను మిగుల. — 29

తే.గీ. కాలశములు గాష్ట విలయులు గ్రహపరిధి
దములు దలపోగ యరద గళశ్రుమల సలలు
మిత్రులు నభూతభూతమ్ములు సలలిసంబ
శలములు బాయు నీకృప జెందకున్న. — 30

ఆ.వె. సత్య శౌచములను సరవి శీలాదిస
ద్గుణములెల్ల నీవు దాల గనిన
దాలగునని సకల దుఃఖములె దారకాని
నెల్ల వారికైన నిదిదలంపు. — 31

ఆ.వె. నీవిలోకనమున్ నెమ్మి విలోకింపు
వారు ధనికులవని వారు గుణులు

వారు శ్లాఘనీయ వరకువనులు వారు
వారు మాతవరులు వారు శుభులు. — 32

క. వివరింపం దనవనీకర
నివమేటిలంపియకున్న నిఖిలము గలాగుల్
దవ్వుల దాలంగులక్ష్మి
మమవినముగా గక్షయూశబరాం జలకైనన్. — 33

క. హరివల్లభ నీ గుణములు
మమవిడి బ్రహ్మాదులెల్ల భావింపగజూ
లరనీకమెలోకన
మరగింపు మమాకు సఖుల భద్రములవులు. — 34

వ. ఇవ్విధంబున భూతనివాసినియగు నయిలిందిరా
దేవి మహేంద్ర సంస్తూయమానయై, యమృతాశితా
రంబున దివావళింగాంబిధి వేంద్రున కిట్లనియె. — 35

తే.గీ. సురవరోత్తమ యమునిస్తుతికి మెచ్చి
వరము నేవచ్చితి నీవేడు వరమటన్న
పరగనాయుని కంజవిభవ్యడిట్లు
వినయమున నల్ల నల్లన యిట్లు లనియె. — 36

తే.గీ. వరద వరతెల్పి దనివనరవాక్యండు
నైతి నేని నీకు నమనసమన
మంచులోకములకు సాగి మిగలకరు
విచ్చి బతివ్రతమిడి సద్ధరిత్రు. — 37

ఆ.వె. జనని నాదు స్తోత్రములనకు సంతోషింపి
వరము నాండు వేడ వలసి నాడ
నీదియటన్న నీవు నాయందు మెకబాయ
కుండు నట్టి వరము నాసగులెల్ల. — 38

వ. అని పలుకుచున్న నింద్రునకు యిందిరాదేవి యిట్లనియె. 39

క. సురనాథమునకుఁ
బహువిధ త్రైలోక్యలక్ష్మిఁ బాయక యుండన్
వరమొసఁగితి నీయర్చన
గరము ప్రియంబయ్యె నాకుఁ గలిగె వినుమికన్. — 40

క. దివిజాదినాథ యింకన్
సవినయమున గయుదయకాల సాయంకాలం
బవిరళగతి బఠియించిన
భువినరులకు శుభము లెసఁగ సొసగఁగ నిత్యశ్రీ. — 41

వ. అని చెప్పి వెండియు పరాశరుండిట్లనియె. ఓ ముని
వర! లక్ష్మీయిందిరాదేవి పురందర స్తోత్రారాధన
యిష్టయై త్రిభువన సంపత్ప్రదాయిని యయ్యెను.
గావున నవ్వసనతో నడిగిన ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరము. 42

తే.గీ. భృగువునకు ఖ్యాతికిని లక్ష్మి బుట్టెను పిదప
దనుజ దేవాళి యమృతాబ్ధి ద్రచ్చునెడని
కలశవారాశి బుట్టెను కమలయనఁగ
హరికి నిల్లాలిన సాయిని యగుకవయన — 43

క. హరి యే యవతారము గాని
సిరియా యవతారమునకు సిద్ధము గాగన్
హరికి సిరి లదనువర్తిని
యరయఁగ ముస్పటి భవమున నవి గనుము ముని నాథా! — 44

సీ. అనఘాత్మలోముచుండై హరిజనియింప
భూపద్మ యైంలోన పొంది యుండు
పరశురాముండైన ధరణై ప్రవర్తించు
దశరథరాముడై లానరియునన్న
లగనేల యొంలొనె లెద్దయు జనియించె
కృష్ణాఖ్యుఁడై భువి సంభవించిన

రుక్మిణి శిరియు రూపంబు ధరియించు
పరగనేరలే నప్పదర్శినయన
దివిజదేహుండైన దేవరూపిణీ యగు
మనుజ రూపుడైన మనిషి యగుచు
84
హరికి సిరికి నిట్లన | ననాదిసంబంధ
మగుచు నుండు నెప్పుడు ననఘ చరిత. — 45

ఆ.వె. సిరియు హరియైన చరితంబు వెల్లను
మనుజుఁడెవ్వఁడైన మానుఁ బ్రతిదిఁ
చదివి వినిన వారి సదనంబు నను లక్ష్మి
లవివసించు దగ కులత్రయమున. — 46

తే.గీ. పరగనెవ్వని యింటను పద్మనయన
కథలు చదివినల జల్పహా కలహా ముఖుగు
మరిననులు హాయి మంగళంబులు చెలఁగు
ననుచు జెప్పె మైత్రేయునకనియె మరల. — 47

వ. ఇంద్రుఁడు భార్గవీలక్ష్మైన స్తవరాజం బెవ్వరేని
యనుదినంబును బఠియింతురు వారల గృహంబున
నిందిరాదేవి యెడబాయకుండునని చెప్పి మరి నిట్ల
త్రేయుం డిట్లనియె. మహాత్మా! ఏమిము నిన్ను విన్నవి
అడిగినది భృగుకన్యక సృష్టి, సంక్షేపరూపంబుగాఁ
జెప్పితివి. దాని విస్తారరూపంబుగ నానతీయవలె
యనన పరాశరుండాలని కిట్లు పలికెనా
డంబెట్లు. 48

సీ. వినుము మునిశ్రేష్ఠ గురుమహాముని కిఖ్యాతిలనాత్రి
భువి వెలనిలం తలక్ష్మీని ఖిలమునా భు
డుదావ హా ము వెలినుమనమ లలిక్షా లన్నవి
దా ద్రుల బుట్టెరి ధనలి ఖిలాల

ఆయతియు నియతియు ననుమేరుకన్యలు
పరగనిచ్చిరి . . . వలనవైరి
ఆయతికి మృకండుఁడు నియతికి ప్రాణుఁడు
ననఁబుట్టిరా మృకండునకు వారల
తనయుఁడగుచు మార్కండేయుఁ డలరె తాపసిప్రష్ఠ
ప్రాణునికి వేదశిరుఁ డుదయించె ననఘ వాని
నకు రజుండు రజునకు వారల భార్గ
వుఁడు జనించెను వంశమునఁ దెలియుండు. — 49

వ. మునీంద్రా! భార్గవుండు వంశకర్త యయ్యెను. మఱియు
మరీచికి సంభూతి యను దానివలన పౌర్ణమాసుఁడు,
విరజుఁడు, పర్వతుఁడు నను మువ్వురు కొడుకులు పు
ట్టిరి. మఱియు నపుష్కరిణికి కశ్యపుండును, నతనికి వివ
స్వంతుండును, వివస్వంతునకు శ్రాద్ధదేవాఖ్యుఁడైన మను
వుదయించెరరు, శ్రాద్ధదేవునకు నిక్ష్వాకుప్ర
భృతి సుతులుద్భవించి పుత్రపౌత్రప్రవర్ధంబు
లయ్యె మఱియును. — 50

తే.గీ. స్మృతికి యంగిరసునకు సినీవాలి ప్రముఖ
యలసినీవాలి కుహూరాక యనుమతియును
తనయలుద్భవమంది నిస్తంద్రవృత్తి
మెలఁగి బుద్ధిమాన్యకీర్తి గానిరి. — 51

క. అనసూయాత్రులకును మఱి
యనఘులు సుధారావసమాని యల దుర్వాసుండున్
విను దత్తాత్రేయుండును
ననఁబుట్టిరి హరిహరాబ్జ యంశములందున్. 52

వ. మఱియు పులస్త్యుని భార్యయగు ప్రీతి యను
దానికి పులస్త్యోళి సుతుఁడు గతస్వాయంభువ

85

మన్వంతరంబున నగస్త్యుండను ప్రసిద్ధిఁ గనిన యాం
తండుదయించె. మఱియు పులహప్రజాపతి
భార్యయైన క్షమ యను దానికి కర్దము, ఊర్వరీకు, స
హిష్ణులను మువ్వురు సుతులు ఉద్భవించిరి. మఱియు. 53.

క్రతువునకు సన్నతికి సుతులై తగి వారల
వాలఖిల్యులన నఱువదివేల బుధులు
వారలంగుష్ఠపర్వశరీరులు గాఢవ
ర్చసులును జ్వలనాంగులై ప్రబలి రనఘ. — 54.

వ. మఱియు వసిష్ఠునకు నూర్జ యను దానివలన రజుఁ
డును, గోత్రుండు, నూర్ధ్వబాహుండును, సవనుం
డును, అనఘుండును, సుతపుండును, శుక్రుండును,
అను వీరేడ్గురు బుట్టి మూఁడవ మన్వంతరంబున
సప్తఋషులైరి మఱియును. — 55

క. మునుకొడుకు బ్రహ్మసుతాగ్రజు
డగు నగ్న్యభిమాని స్వాహాయందున సుతులన్
దగ పావక పవమానుల
నాఁగ శుచి యన నమర సుతుల నొప్పుగ గనియెన్. — 56

తే.గీ. వీరనఘ యొకొక్కరికిని పదియేను మంది
వరుస సుతులైరి పంచచత్వారిశ సంఖ్య
వీరి పిత్రు పితామహుల్ వారు నలువ
రైరి నలుబదితొమ్మిదగ్ను లనిన వైరి. — 56

వ. మునీంద్రా! బ్రహ్మసృష్టంబైన నగ్నిష్వాత్తబ
ర్హిషాదులు నను వారలలో, నగ్నిష్వాత్తులు అయజ్వ
లు, బర్హిషాదులు యజ్వలైరరు. నగ్నిష్వాత్తులకు
మేనయు బర్హిషదులకు వైతరణి యను పుత్రికలు ఉద
యించిరి. ఇదివఱకు, బ్రహ్మాది దేవాదులను

బాలాగ సైన్యములు త్రసిన్యాంబు నంపెసి యాసాంబు
వైరి: మరి యలును. 57

క. మునినాథ దక్షకన్యలు
తనరగ దస్సం లేఖల ముదంబున వినిపా
రసయు ఘ. స పుత్ర పౌత్రులు
గను సౌఖ్యములు లాధవశ్రేణి గని మొదము వహించె. _ 58

వ. అని చెప్పి మరియు నిట్లనియె. _ 59

సీ. మునినాథ సావియంబు పనకు ప్రియ ప్రతా
త్యానపాదుడు సులేచదు యములనాడు
నుత్తానపాదునకుత్తమాంగనలుసు
నేలయు సురుచియు నిష్టరకును
తనయులు ధ్రువుడును త్తముడనా
బెంపారశని యుంచిరలనాచక్రవర్తి
రాసింకములనను విరాజిలుం శైమది
సురుచి పై మోహంబునాంపెలర్చు
ఉత్తముని తనయంకమునుంచి వేడుక
నున్నవాండ్రని గని ధ్రువుండు తన తలనవు
యంకతనమెక్కి గారవము నలనిగాంబ
సురుచి కనిపించునని పనిని భూచి భీతి. _ 60

వ. ఉత్తానపాదుండు కామం చరించు గాపున సురుచిను
పలాలనంబు గావించునది మెల్ల. తపసు యలంబున. 61

తే.గీ. తన సుతుడు వాగెవజనకు నుత్సంగమెక్కి
దివ్య వంది గల్గి యున్నయాచు టిటకాతుకు
భూచి గాదుంబు మదిలోన రోచి సురుచి
బాలుగని మెక్కిగా భీర భూవలయుల. _ 62

వ. ఆ దెట్లనన్. 63

తే.గీ. లేరి శ్రీనాథ మెక్కి వేడుక దగ నెవెవని
పూని నాగర్భమున నేడ బుట్టక నలి
గర్భమున బుట్ట గారిన గలదె చెప్పుము
జనకులాదమె మెక్కి భూ గల్గి బుచలితకాదు క. _ 64

తే.గీ. అఖిల భూ భృల్లలమాత్రయం బైన యెత్తి
యూనవిపాంకంబునకును మదీయ పుత్ర
తప్పుడు గాక నలిగర్భంబు నందు బుట్టి
నట్టి నీకెట్లు భదము సనంబు నీకతి. _ 65

తే.గీ. ఉన్నలరాబు గుణి నీకాతిల యుననినాడు
పుత్రుడనకు గాక నీకెట్లు పాసము చెప్పుము
మరగనిత్రియ నీలి గర్భమున బుట్టి
రాజమూత్తాంత పోగాక రాజ పదము. _ 66

వ. అని యాతీలి మరాశ్రమాశ్రమాల నాసాదంగన వాపికలి మించి
విని యుత్తానపదుండు నాత్మజనకుం వేబాసభేదంబు నలి
జని మొదములికిలనె ముద్దె విషంబునై నకలిథనికై బయలిదరి
తనమాత్రగృహంబు చేరజని వత్సింపనమోవియలి. _ 67

తే.గీ. కనిపవం లోనలనాలచునుగు ములు కానగ
పె దప్పల దరిం గజను దించు ప్రియత నలుభ్రి
నిశుజనుదించు యూలనిమొక్కి దిగిబ
యంకతలమున బెట్టి యుట్లనియె నట్లి. _ 68

ఆ.వె. కాదుకనవ్వ ముగల గుండినపనియులతో
గనలు చుండనేను గారవింబు
మెగ్గ నీకు జేసె నెవ్వరు మూలాడు
మెచుగదా కాక్కి నాకు నెరుగవలుకు. _ 69

ఆ.వె. అని సునీతి కాతుకు నక్కి గనలెత్తికి
తనయులిట్లులని మొవినయపురాల

పరగ సురుచి రాజు ప్రత్యక్షమున గాంచు
మాధవ నీకె నన్ను మానఁ దగవె. — 70

తే.గీ. భూభుజాల్ప మాత్రయంబైన యిట్టి
యీనవ పాసనముకు నుదియు ప్రత్యు
తగును గాక నన్నెగక్షంబునేది బుట్టి
నట్టి నీకెట్లు భద్రాసనంబు నెకదె. — 71

వ. అని యిట్లు సామర్థ్యమాత్మ గాంగ సురుచి నేను బలికె
నపలుకులు నట్లు కెరింగించిన. — 72

చ. అనఘుఁడు బనవెట్లి తను నాడిన మాటలకాత్మలో పలికి
బనలుచు మోము వెవెలు కబారగ మారు ప్రవెచ్చ మాత్మ చేర్కొ
తనయుని గాంచి దుఃఖమునితర బగుకన్నుల నశ్రులాల తూగా
ననియెను నీలి యుత్తమజు నక్కన కుత్తుకగించి దీనయై. — 73

ఆ.వె. సవతి సురుచి పలుకు సత్యంబు నీవాఁడు
పుత్రమెదలంపు ప్రత్యక్షమైన
నగుటు జేసి నీవు నా గర్భమున బుట్టి
నల్పఫలము బొందనయ్యె నీకు. — 74

తే.గీ. గాన నీవు నిరోషించు గాదు వినుము
పూర్వ కర్మలకర్మ మెరలు బాగ వినుము ల
బుద్ధి భాగ్యంబు భాగ్యంబు గావనిక
కోపము సంహరింపుము కుమారుండ. — 75

మ. సరసీ రాజ విహార సనాబు విశద చత్రంబు వాజిత్రయంబులు దా
నాత్మక వెగిలవార భాగ్యంబులు సౌహ సంపత్తియున్
బరయో గాని విపూర్వ ప్రత్యక్ష మహిమంబు లభించు గాకా (ధ్యానమున)
బరమోయంబు దెయంబు నీమనము నో భావింపుము పుత్రకా! — 76

ఆ.వె. పుణ్యసహితమైన పాలనామాన సురుచికి
పుణ్యమైన యుత్తముండు బుట్టె

నలవ ప్రత్యక్షమైన యిట్టి నాకరుణ
నలవ ప్రత్యక్ష మహిమైన కుమార. — 77

వ. కావున బుద్ధిమంతులు దైవ ప్రత్యక్షంబైన పనికి సంతోషింతురు. నీవు సురుచి వాక్యంబులం జేసి యత్యంతంబైన దుఃఖంబు గాంగనేని, సర్వఫలప్రదంబైన ప్రత్యక్షబుద్ధి యత్నంబు జేయుము. — 78

ఉ. శీలము మైత్రి యుక్త సకల జీవ సమాజ హితాత్మ నిత్యమౌ
ఓర్పు దలంపు యాయ ఖిలాత్మ విజయంబులు బర్వ వెలుకొట్టు
పాలయనిచ్చు భూమికి వి సంజను మాంత్రిక నమి హితాత్ము గా
మెలగు సంపదలొప్ప ప్రభుఘుమెయు కొని చేరు ధ్రువ మహిమ పుత్రకా! — 79

వ. అని చెప్పిన నప్పలికి ధ్రువుండిట్లనియె. — 80

ఆ.వె. మాత నీవు చెప్పు మది శాంతి తెలుపుటలు
కనుగొనుము మాటలాడి లోకుల
నావనంబునందు నాలుగు మూర్తిన
ఘటము లంబు బంగి గారవిలగ. — 81

తే.గీ. అంబ వినుము యత్న మోక్షమంబైన శిష
మగములకు నెట్ల యింతనైన నాగి దనయు
నట్టి మహానీయు పదమునే మహిమ బొంద
గోరునగు గాక తనయంబు గారనగునే. — 82

అని యిట్లు సురుచి రాజునకును
మనియుంపంగ నాట్ల మెకుండి నీకు
మనియుంచు నట్టి నారదుఁడు నన
సహితమంబు నీద గనియు వదలెం తెలి. — 83

సీ. అప్పుడు దివ్వెట యున యుత్తముడు సురుచి। గర్భమున బుట్టె
గాన దొలుకు వినుము (ఆశీర్వమున నే)। తార చెలి మహాసన దల్యాశయే।
దాని నాడు మనంబున దలపవినుము. — 84

క. ఏనాఁటి నాసగుణాద్రిక్
మానసమున నెన్వగింప మాలసివయంతన్
స్థానము నాఁడిదను బిడ్డ
స్థానాంబ నాట్య విదిమెఁ సలక్ష్మీ సుమతిక్. — 85

ధృతరాష్ట్రుండు తపంబునకు జనుట:—

సీ. అనఘ లక్ష్మీ ధృతరాష్ట్రుఁ డానాఁబకెట్టని పల్కి
మాలని గృహస్థాన మంటపిడఁచి
పురజనుల్ వర్జించి లాలస్వరబాహ్యోద్యానవనిఁగ
దారాను సిరుల యరంధు జేరి
కటగియరచ్చ లతి కనుగ్రహంబులక్కగావింప
కృష్ణాజినాంబర కలితనియతులు
సగుచు లోదవ సీమయందు బ్రవేశించి
యనుసదేప్పర సుదానాయతి నగని
ప్రణతులు లాసతించి వారికి పరాలి భక్తి
పోసగ సంతారత యుజ్ఞి పాదప్రారచికేల్లగ
జేరి యరారాజినారింప. ధరణి యల్లల నారెక
గిరి యల్లనిప నితే సమంచ లాగక్తి. — 86

ధృతరాష్ట్రుడు అరణ్యంబున మహర్షుల గాంచుట:—
(ఇకరిక మూలరుల్లా లగని వృటు లగ బిక ము కలిపి
రిగ పోయినారు జన త్రుమ మలు లొప్పియుండును.)

క. ఏను ... యాను నేలఃపదిరాక్షి సులాఖ్
కైన ... మాశవ శివల్లా బాంధు మనసుల నేఁ. — 87
నాశించు గాబాలుల దవ్వ సుకుమారు ... లా
వేకసరవి పంచాబ్దముల గాని సుకేళ్ ... గకుటుంబ
పోషకాకాని బాలురత్ ... నిరోధదనలు నీకు
నెట్లంగిదల పోకారణంబేమి పోబండ. నిష్టవస్తువియా

తెలివేన్న! ధర్మంబాహ్యదిహోమములో దివి యలబకన్వ.
నిక్షి నిర్కేల నెరివదనెంగిలారాబు! నెఱగబలుకుకులమాఁవు
సుగరము ఫల! — 88

తే.గీ. అనిమునీంద్రుల త్రిపదన్నిత్రుగవారి
కెఱగవిసుపించె ముఱచిదనాలికినక్షి
పరుష వాక్యాంబులంత నప్పరుబు బుధులు
మనములందు విస్తరియిం ఖండి మరయలు. — 89

తే.గీ. మానభంగంబున్నైపకీ సునిజపతుల
భావమాత్సర్యభయమని పరగదాల
బాలురయస్సిమిసురిచి దుర్మాష్టణుల
సల్గిబునాని పిదిలగిక మనకదకి. — 90

వ. అనిపలికి యమ్మహర్షిల సనిలగి నగరంబునందునా!
నేవేత్తి యాచరింప దనిమమక్రీనడికి గిదవానియనిభవ
ధయానసం బాలగింపుచున్నమాకు నీయుష్టంబెఱుం
గింపుమని నమమ్మర్షులకు ధృతరాష్ట్రుండులనియె. మహ
ర్షులారా! మేనర్థంబుల రాజ్యంబుసు గూరనాజ్ఞ.
ము నైపావరలకుం బాందరాని పధంబె యెఱిచియిం
నక్షిసలప్పధంబు బాపింప గాని దే. లనార్గంబు
సూచింపవేయనసంధు మరిచయల్లనియె. — 91

క. రాజేంద్ర తపోలక్ష్మ మవిన్నవిలా
రాజీవాక్షునివరాంఘ్రి రాజీవంబుల్
నాశిభజింపర మేని
భరమీలమగలల్పదంబు బరిపింపరాగదే. — 92

వ. మరియు. — 93

క. కావునసవివజ్ఞాక్షుని
సేవించనలప్పదంబు జెందగవచ్చున్

నారదుడు ధ్రువునకు వెండియు
ధీవిమలమంత్రదీక్షపై తెల్లమిగాగోరి.— 94

తే.గీ. పరమునకు నెల్ల పరముఁవు నో పంకజాక్ష
నాలక్ష్మిహృల్లాస్యము బాలమందభివసింప
జేసి సన్నుతిగా వింపఁ జెందవచ్చు
నక్షయంబైన పదవులు నిలచిరంబుగాగ.— 95

వ. మరియు నాంగిరసుండిట్లనియె.— 96

తే.గీ. అఖిలమెల్లను నెవ్వని యందు వెలయు
నట్టి పరమేశు నచ్యుతు హరి ముకుందు
నాశ్రయించిన సుస్థిరంబైన యుక్తి
స్థానమును బొందవచ్చు సుధర్మసాధ్వి!— 97

వ. వెండియుఁ బులహుం డిట్లనియె.— 98

తే.గీ. అనఘ బ్రహ్మాదిపదంబుల నొసగి వెలయు
పరమపదమందలి వర్తించు హరిభజింప
దుర్లభంబైన ముక్తికి దారవచ్చు
నన్యబ్రహ్మాదిపదంబులనిన నేల.— 99

వ. అంత గ్రతువిట్లనియె.— 100

తే.గీ. యజ్ఞపురుషుండు యజ్ఞంబు యజ్ఞకర్త
పరమపురుషుఁ డెవ్వఁ డీశ్వరుఁడు నాత
డుష్టి నొందఁ దభజించిన నిష్టములను
బొందరానివి గలదె రమాభూపవర్తి!— 101

వ. పులస్త్యుండిట్లనియె.— 102

తే.గీ. ఏమిగనార్తులు సేవింప నింద్రుఁడరయ
త్రైలు నింద్రపదంబు బత్రుధించెనట్టి
యజ్ఞపతి విష్ణుసేవించు శత్రుజ్ఞుతిని
భ్రాంతిగని యదవింకము నీలి లనఘ!— 103

వ. వసిష్ఠుండిట్లనియె.— 104

అవని విష్ణుసమారాధ్యులైన (ఘనుల)
విష్ణుసమారాధ్యులైన వారల
లనఘ విష్ణుపదంబున నధివసింతు
రణిమ లఘిమ కరిమలకు మూలమైన యుక్తి
సత్తమోత్తమ సత్స్థానంబు నొందుటరుదె.— 105

వ. అని చెప్పిన మునులకు ధ్రువుండిట్లనియె. మహా
ఋషులారా! . . . నారాధింపు మని యానతిచ్చితి
రనుపనేలు . . . తుష్టి నొందించు ప్రసన్నునిం గా
వించుట కా . . . అనిన యట్టి యను విసబుధు
లిట్లనిరి. నరేంద్రా! విను . . . ది యారాధింప
నది యుమావలనయం . . . నని మకిక ధ్రువునకి
ట్లని పలికిరి. 106

గీ. మొదలబా . . . భువనవిలయు నిరుపమను పోసగ
నిలిపి! ముకచలత్రంబు గిరిగి . . . ! లవస్థియలం
ఈయ యుంగ దాగు నవిల్లు!— 107

ధ్రువునకు ఋషులు మంత్రో
పదేశంబు జేయుట.—

తే.గీ. ఏదిమిఁక యుంచు మంత్రమాయదిసవహారి!
పుత్ర దన్మంత్రము హామంబు పగసగనీకు
నెలుగ విను పింటు ముదిపి విను మిర్మ వలతి
మనారు పైకాష్ఠ యూదరం లతు ప్రసరతి.— 108

చ. మది ప్రణవంబు గూర్చి నమః పరిమిత్ర విష్ణురిష్యంటించియా
పి దివసుఖదిబ్రాలిలపెంప సువర్ణమలుంబి వెంట యలో
సదములఁ బ్రాలరాసిని వసంబు సువక్షరము లోంటి ఘటించియా
లదనుబలుద్ది గూర్చి తను తోచు సమంత్రము పెర్లిబొత్రకా!— 109

క. అనఘా! విను సావేయుం బ్రువ
మను మర్త్యం త్రంబుల దగ సమంచిత భక్తిన్
గానకాని ధనమున నలన
ఘ్నుని డగు హరి లక్ష్మినాంది గారవ మిడుఁ జేరీ. — 110

క. గావ్య నీకు తదవల
గావ్య నిమర్త్యం త్రమా లక్ష్మీ గా వింప్రు మము
బాగవ ల్స ల్రి లగికరబుల
బాగవని తాగిను రిల నుపరమ ప్రముఖు దాసంగేరీ. — 111

చ. అనుచు పరాశరుండు వినయంబున నిల్లను మానివర్యు లల
పల్కిని వరులట్లు జలద్భు విని మోదము నానువప్రతత్రంబు నా
ఘు నులకు మొలకర యవవినాలు గ్రహుకేన విలపడి యుప్పమల్లెనా
కవియుగము నా లాలిన్నరి హిత కానన మల్లన జెతి ధీరలేరీ. — 112

చ. మధు తను దానవుండు మద మత్తుడు నష్టుడు యనిర్జెని యల
మర్త్యభువన నామము మొయి మనివెండన యమర్త్య ధుప్రజా ఋషులకి
షనధి కలబంతు నాగల పరా సురలక్ష్ములు సోదరుండు దా
పోధన మతి బుగన బింపినని భంభ మదాలని లాకు వెనగెనే. — 113

తే.గీ. ఆంతశత్రుఘ్నుడచటు విశత్రులు దగనుచు
మధువనంబందు నిర్మించె మానివర్య
మధుర యను పేర బరగిన మహిత పురము
చిత్రరచనా విశేషిత జలగదాని. — 114

ఆ.వె. ఆచటి దేవదేవ్రదగు హరి మధు
సన్నిధానమందు సరవి నాప్పు
కలుషహారము నైన కాళింది నది పొందు
చేయు కోయిలాని నవనమునందు. — 115

తే.గీ. ఘను పరచు మర్త్యము నులచె నుపదేశ
మెట్ల యను మొయినది యలు సిద్ధ మయి

నను చుసంతసించి హరినా లక్ష్మినాందించి
మొనక చిత్తమునను వివేకముకర. — 116

వ. ఈ విధంబున మహా రెలాంగి యుగ ధవ్యంబు సరవి
భూలగ లమండు విష్ణునిం దనహృదయ గలమంగాదిం
చి లక్ష్మి యుండెచ్చాయనం బుగావించినిద. — 117

క. సచరాచర లక్ష్మి దుహరి
యచలిత మగు లక్ష్మినాంబు సంబంధు గజేం
బ్రువలించి భూమి ధారిణి
యచలాంతర లెరమొావనలద ముఖము నిందిరా! — 118

సీ. పాదపాదంబుల వసుధ్ధ నిలచిన
వసుధ యర్ఘము వేసవంగి నాల
కుశిప దంబులన ధాత్రి కుడుద గాని లచిన
కులాలంబు వంగి సంకుచాల మగుచు
సరవి పాదాంగుష్ఠ సంపిత్తి మెలు | నరింప
ధరణియల్లలనాడె గిరులలాగ
నవుల నద కల్కల నొసమ ద్రవములు
సంక్షోభమెందెనరిచె సకల దిశలు
నాకు పర్క్షోభ బ్రాక్షించు యళిలసురలు
మనమున నజన భ్రేవి నిలు గుండ్లైరి
యూపునాయకుపైన లక్ష్మి యసుర వరులు
దీన దశనాందిరంత సమాక్రి నివర్రి! — 119

తే.గీ. ఆంత నింద్రుండు దత్తపంబంత రాయల
మాలక్ష్మి గావింత సమకట్టి యంతనంత
పాం త్రిలాలు గావిరు దన్నిందత్ర శక్తి
వెలయ కరా శరాధ గ్రహ హరామ మూలు ధరించి. — 120

వ. అందు యుం దాలి పేలవెర్త్మే మాయారాయు వలి మనీలి

89

రూపంబు ధరియించి పుండరీక నిభాననా కమలేశ. 121

ఉ. చల్లగ నేలు పుండరీకుని చక్షువు విచ్చి నిప్పటి బల్ల చేరి
చల్లని పుండరీకనయనుండగు దాశరథిన్ సలు నిత్యలాలసిగా
సల్లలితంబు మోహమున నాలోకించెను దేవుడు
ముల్లనిలాల్ల వాగియు వికిజార సగనిగిలసారు లకష్టనలి. — 122

క. కాటుకనసమువిడచి శృంగారముగ ముఖము
ల సురక్షితకమ దీని దగనహింప
నేరవంబు లేక నిష్కంటకరాము చెల్లి
లసమున నమోనమయ్య లానయయుంక. — 123

తే.గీ. దీన నాంతక దీన చితుల చేతనుండు
పరగచుని లల్ల భాషల పలుల
కాల్చలిగాన కలిక మంది సని విడనాడి.
లాభవు చేయు నేరు దగనె పురి! — 124

తే.గీ. వరుస నీకు నైదు వత్సరంబులకి
దారు ఇంట్లలాపము దాలచిపగునె
నిలువు నింక లాపము నిష్కంటక పలమాప్తి
నంటనేయు లజ్జ యునో కుమార! — 125

వ. అదియుం గాక. 126

శా. కాలమ్రెక్కన కాలమృత్యువిడియుంబ్రా వింబయాపు పెట్టెను
కాలన్నరలయు నంబుజేసి యుత్రలం బలదీశబ్రాగి గంబులెర
వాలాయంబు గబ్రాగగబ్రాగిన సుచల వానిందివారింబిద
బాలిలంబల్లన ప్రక్కరించి లాభముల నావింపనో ప్రభుతా! — 127

వ. మరియు నిబ్బలుకుండు బాలకికోమార యౌవనంబు
లయిందిదలాకలిగిబల కలలంబులు ని రత్తించి
బాదసరలు లభంబు బాచరింపవలయు, నీపుత్రిక
సకలంబైన బాలలంబు సాదు లాపంబున అవరించు

చరున్నవారము. అల్లగలు భవన్నిగారధంబు విఫలంబగు
ననిమరియు నిట్లనియె. — 128

తే.గీ. మెలనయుత్రమోహములనసునితవచ్చి
ననివిడనాడి లాభములాన బాధయగునె
మత్రము యంబు చేయు మదిదర్శమాగాక
లాభము తింపవయ్యే లానయయుంక. — 129

శ్లోకము:—

వృథా తీర్థం వృథా దానం
వృథా జపతపో వ్రతాః
సజీవతి వృథా బ్రహ్మం
యస్య మాతా సుదుఃఖితా. — 130

వ. అనువచనంబులగలదగావున, నిప్పుడే లాభంబును
విడువనైతివేని, నీవ్రగనుంగాను చుండ మదియెంతొ
బంబులు విడువంగలదానని బాధ్యతలను
చనయగుచుండ నప్పుడు పుత్ర సుందరు నీకు లల
లేచనుంటైల చెప్పనెంజూచి యలంబులాశక
శ్రీవిష్ణుని యందు సమాకలవనసు రక్షక యుం
డవెంతయు సలలంబు యుపుత్రా యౌవనంబు
నకు దలితాయుధ హస్తులగు పెకరాక్షకులు
జనుదెంచుచున్న వారికరత వసిద్ధుంపవలన
శిక్షింప నికలిడికెనింబినవలయు నని పలుకుచుం
డుసపయలంబులన. — 131

సీ. అలవధుగిరా యుధ హస్తులై యసురులు
గుజాలవలిశరువర్త్రములలాగా
కహటూక్షితులు భీకరలగావింప్ర చు
రాజపుత్రని మేలలచేసి లాంబు

లగు మహీయుద్ధమున నారసింహుఁడు ఖపించచు
బెరయు విక్రమములఁ బెల్లరేఁగి
యలుకలఁ శివానంద విలాసమానుసులు
కడిది సంపుల (ప్రంగి) (గు) కరిణా ఉగ
మానసమె నతింప దానవతింప్ర ననిరి గాంచ
90 రలని చ్ఛేదింప | చ్ఛేదింప్ర మనిరి గాంచ
రిలని భక్షింప్ర భక్షింప్ర ఉను చుల మొంగ
.. దాబాలని . . . మోగి వరలి! — 132

క. పంచానన నా(స్తి) మకరా
పంచలమ . . . లసురాళిలనయుని బెగడ్డే
వింపదలఁ చదానవులాత ఉాంబెదు . .
.. నాద మెదు ఉల వెళ్ల . . . వ సనే. — 133

తే.గీ. ఇవి విధంబున గావించు నెల్లద . . .
.. మటు శివానంద మేదుర భరిత మైన
సరవి గావించు చుండినా సత్తు కైన
.. నిం(డి) యలులు బాగర బాల వమెరి. — 134

ఆ.వె. ఏకచిత్తమంది నెలయ నవిచ్ఛిన్నిద
నాళలక్ష్మిగాఁగ భావనంబు జేసి
లోక మెల్ల మఱచి లోఁజూచు ధలిత్ర దలక్షి
పది మతే కేళి గాంచ బఠక యుండె. — 135

ఆ.వె. లానుజేయు మాయ లనలల్లసపసిన
యంత మరసనింబి మ యులు ఖేలి
బాల శంక నాంధి సంకల్ప బిలాయు తెక్కై
పరమ పురుషుఁజేర నారిగఖేలి. — 136

ఆ.వె. ఆరగిచి విభులు వెల్ల నలు ఖేల చిత్తు లై
అన్న యో పరాపరాత్మ ధరిపుని ✓

లపవలు చేత మిగుల లవత్తు లై పెలమి
శరణు జొచ్చియున నగ సురల బాలి వ. — 137

తే.గీ. అనుదిన ప్రవర్ధమాను చంద్ర కళల వోలె
ధృత ఫలాబంబు మిగుల వృద్ధి నొంది
నల నిలావులు చేత నలి ఖేల చిత్తు లై
పెంలి లత్త పంబు మున్న యాశ! — 138

మ. పలుస న్నింద్రులోక విమల స్థానాబ యుక్తించి యు
ధరణీ నాథ మలుండు జేయు లాపమె ద్యానింపగ నిక్కెబూం
పరిలాపంబుడు పంగ దయ్య కరు తేప వాక్కు దామోదరా!
. 139

వ. ఇట్లు లను నిబరిక్షింపుచున నగ సురలంగని మారియు
ట్లని యె. — 140

తే.గీ. సురవరేంద్ర పదంబును సూరి పదము
గాని ధన మప రసుక్తి కాంతాధి నాథు
పత్రములు గా దిద్దియైన నుపరగ నిలుపు
సమ్ముఖాని బాంధి బాంలు జనుడు వేగ. — 141

ఆ.వె. ఆ మునీలి లనయు దక్షించు వరములు
యిచ్చ నాసగి పరలు నిష్ఠ జేయు
లపములు వలన నలని ధనుల నిగావించి
వారలెల్ల బుచ్చి వైలయు మాకు. — 142

క. అనవిని సురలందరులాడు
మనములు సంతోష వింది ఉ హిం ఖాగి వం
దనములు గావించి యరుడే
జనిరి నిజా వాసములకు సమ్మతి నవరాలి! — 143

క. అంత చలు శ్రు ఘుడగు హరి
సంత సమున ధ్రువుని దెసకు బిలలన్నయిలుకై

వింటివా పలు జేసెదు భూ
కాంతుని సుతులకిట్లుల నిమెక మలాక్షు డాగదే. — 144

సీ. ధరణీశ తనయుని తపమున కాలక్షి సం
తసమయె నాకు, భద్రంబు నీకు
వరదుండనగు నిదె వరము నీ కను వాంఛ
సంపూర్తి మౌగాని సర్వదీన వ్ర
బాహుళ్యంబు యంబుల బాగంగ నీ కాల్మి
నాయందు నిలుపుము నా మనోబ
పరిణామము మెయి నింపల రూపరాబున
వరాలు వేదములగ వెల్లయు నుడు
విని మునం బునందు ఘన సంభ్రమమున నిం
ద్రి విలాక్షుడగు చు బెంగల గాంచె
శంఖ చక్ర ఖడ్గ శార్ఙ్గ గదా కిరీటా భ
రాజు కగు మలాంగు మాధవి. — 145

తే.గీ. ఇట్లు గాంచి ప్రణామము లింపలరగ
జేసి రానంచిలో గుత్తె శ్రీ నివారు
నాలక్ష్మి హాల్యా యబాలుం బునాదు జేక్ష
శ్రీలు నిట్లు నిపదికె నస్తోత్ర కచరిత. — 146

మ. నినుప్రహర్షిమెరుంగ నేరుబుద్ధాలా నిష్టుండబాలుండనే
మనువాడ నిను సరవి మాపకు నేటు వ్రక్తించి వర్తింతునా
యని సందేహముఁ దోచు చున్నది ప్రపన్నానేక రక్షాసక్తినీ
నివెను లజే యుమనంబు నా కానగదే విభ్యాల భావాదయా! 147

ఆనుచు ధ్రువు డిట్టులని మెచ్చి హరికి దేరు
సేవ నాతపమూలకై నిని సులుజేయుమ
నంబు నా కానగదే నేనియు సమ్మతించు
ఇచ్ఛ బాహుమెడు లోప్రజ్ఞ యు మర్చి మారి! — 148

91 సీ. అనఘు బ్రహర్షిదేహాంతరి మేను బుని
ధరణీయల్లల నాడి నిజులంటాది
శక్తి మహాలక్ష్మి నిక్షిప్తమి నిజులంటు
జాలము నేదేవ బాలకుండ
లయి నిజశక్తిమాత్రమునే నిష్పు గనాప్పునాకి మల్లి
మనుడు నబ్బాలకు నభిమతాల్లి
వెలయు నాదు గదలబి వేదమయంబైన
పరమశాఖమునకు పోలంగ బాగ
మలని శరాలు సోకపాదిమ్ము నెత్తి నదిరా
మానుదాల మారి నిజుచే విధి. 149

మ. అంట నాన్న నవమనాదమందుమ నివారై దేశ శ్రేతాంతుని
సంతాపంబుల శారగాంబి ప్రతిలునిసర్వాగ్నలం బోసి ధ
మంటు నైనులయు నొకగాడగెని మహాద్రినాథు మాన్యశ్చరా!
యలరించిరంబు భక్తియుక్తి మునమః పానాదుమోరతి! — 150

~~సీ. భూమి జలానలంబులు వాయువు ఖమ్మనో~~

ధ్రువుడు విష్ణుదేవుని స్తుతియించుట. —

సీ. భూమి జలానలంబులు వాయువు ఖమ్మనో
బుద్ధి భూతాదులు బుట్టువైన
మూల ప్రకృతిలంగలొ మొదటు నిరుది నాల్గ
లంచబుల తలసోగియు దనరనెవని
రూపంబులై యొందు రూపింపుమరియను
శుద్ధ సద్రూపుండు సూక్ష్మమాఖిల
సుజ్ఞాన నివహుండు సర్వహితుండు
భవుడు ప్రకృతికి నవిలబరగుచున్న
పురుషు డాదిజైన భూత ప్రపంచంబు

దలపనె వటిచక్షి ధనలిరీలను
గుణవిలాసి యగుచు గామహాంచు వానికి
మహిళాభక్తిని నేమసల్పిరంట. — 151

గీ. భూలోకులు వాని విష్ణుయమమూర్తి బుద్ధియానుత్ర
జ్ఞాన ప్రాణఘులకు లమదదనరు నెవఢ
దుష్టి(బు) మూర్తి భూలుంతశ్తై యుసురు నేకు
ప్రబలరు లానిరింలరు నెప్పుడు మరమ ఫ్రువష — 152

గీ. మహిళసరిగలాలాచు సంవత్స నాటి
మరయు నేరూప మమర(బు) మూర్తింబనారగ
దనరిసరావల్లక్ష్మీ యోగి చింతాలివికారి
వైననీకానరించెద వారదనములు. — 153

చ. దలపననీలాల మస్తకవిలాసనరులు లక్ష్మీశ్రీసహస్ర మూర్తిపదము
బులుదనవెల సంఖ్యలైభాగాల్బ గుసావరణాల్లక్షీకాంబులు తో
జలజభవాంత పంక్తులకు జలవిగుమదదశాంగులంబులై
వెలయును మూర్త్రుమాయనవీకర బెలంగుదుగాదియాకురా! 154

గీ. వరుస వెదల మెచ్చ భవలీలబుల విలయుని
నీవదేవరాట్పున నీవయగుడు విభుప
సాహసప్పువిచ్చింలశి కాధి ఫ్రూయు
ఘుంతదీవ యసంగు దభంత వీల. — 155

చ. భువికి నధ్యోర్ధ్వ భాగములు బాలవిగులశ్శీగముల్లనిండిని
వవిరశమలలిబలిపూదయ్య దలపంగ దేవదేవ యా
భువనమునెల్లనీ (వలన) బుట్టును భూతభవిష్యదర్థ ముల్
మమహిత నీవ(తో)క్షమె ముదిజాడగనానిఖిలైక నాయకా! — 156

గీ. బాకుక్షిమానలు యుజువ్రవరిష్ఠ మగను! మాంధమరిని
ముఖీనీయందుసంభవించె! నైకదంతాలుల ఖమలు నాద
కమలు! సరవిని నీయందు సంభవించె. — 157

తే.గీ. నీమముఖములన బత్ర మూర్తిణనివహంబుమెరి
సరవి బాహువులందు నేక్ష(త) యులును
పరగనూరుల వైశ్యులు భవము నొంది
పదములను శూద్రసంతతులుదయమయ్యె. — 158

సీ. అనంతుని యజ్ఞలనిలంబు పుత్రమయిమి
జంద్రుండు నీమాన సము దలంచు
సరవి పుత్రుండు నాసారొద్రుబని లుండు
ముఖమున నగ్నిసముద్భవించె
ఘనవాభికు మారరంబు గగనల్లలంబు వెలి
దివిమూశరముక్తైదెజక్షిణే
దిశలు శ్రోత్రములు పసుక్షిలిపదములు క్షితి సరవి
జగములు నీవంశమై నాగి దనరు
వనమును గరిధము ను వమానలు బీజ
మందుటిందిన చారిదంలు నాంద జగము
వెలయనీయందశంగును విలయు నొందు
నదియును బీజాంకురనాళియును మనము బరిల. — 159

గీ. భువిని బీజాంకురము నసంభూతమైన
పేలుములను . . యలమైన యూవహీని దేవ
పానగనీయందు బాశయిన భువనమెల్ల
పుట్టియుతాగాదె దలప బ్రసిద్ధముగను. — 160

గీ. కారణంబైన బాలలీల తత్త్వ(త) దభా
యవిలమూలాచ తత్త్వ(త)ంబులైన యుట్ల
కారణంబైన నీయందు గలుగుగాక
కార్యములు మాకననలిలంబు గలదె చూడ. — 161

వ. మహాత్మా! నిరవధికానందసందోహంబును సం
లాలావిచ్ఛనంబును, యేకరూపంబును, సంవి

సంచితవిశాలశక్తులను. సర్వాధిష్ఠానభూతుండవైన
నీయందుగల సవిద్యాసంపన్నుండగు జీవునకు చేర్చెదవు. అవి
యువనప్రసాదకరంబైన సాత్వికంబులను, తామసకరంబైన
విషయభోగాది సుఖంబులను, యుభయమిశ్రజనితం
బైన రాజసంబులను, మెలయును ఆవిద్యోపాధియుండవగు నీకు వేర
మరియును. 162

సీ. ప్రత్యక్షప్రభూతాయ నిత్యైకభూతాయ
భూతసంభూతాయ పుణ్యగాయ
పరగుచు పాపభూత పంచకరూపాయ
భూతాత్మయై యుండినాయ పుణ్యాత్మాయ
యనుచు నీకన్నిశంబు నర్థి వారు నీలను
గావింతు నదియు నగాక ద్విజులు
పవిత్రంబు పుణ్యంబు పరమ బ్రహ్మకృతులు
నీపకారదులమైన ఉల్లాసలనియు
మహనీ జీవంబు సాధ్యమై భువనములను
బాహ్యాభ్యంతరవ్యాప్తివగు నీప్రభువిధింప
నక్షయంబై ప్రకాశింతువు నీనమో చాల
భక్తవశంకర దక్షవభయవిదారా! — 163

సీ. సర్వంబు నీయందు సమకూర్చుచుండును
క్షేత్రజ్ఞరూపంబు క్షేత్రరూప
మావద్యొ విలసిల్లు దెల్లిన సర్వస్వ
రూపధారి వగన రూపమెరయు.
సర్వంబు నీయందు సంభవించుటుచేసి
యుదిగారఖంబుగా యఖిలమాన
యుగముచు నాత్ప్యుడవు నఖిలాత్మయఖిలేశ
యఖిలభూతంబులం దీలుచున్న

24

యత్తనీకేమి వినపంబుం జేయింతు
ననఘ సర్వమహాది స్థితి పై వెలుంగు
నీకు నెఱుగరానిది లేదు గలదె
భక్తమందారమా మహేశ పరమపురుష! — 164

గీ. సర్వలక్ష్మి సర్వభూతేశ సర్వశివ
జనక సర్వభక్తులంబులు సర్వనీవ
నాతిజీవాత్మలగు నీవు నారదంబు
తెలుగుదన ~~[illegible]~~ నారదమెఱుగుటుంటదే. — 165

క. ఓనాథనాయకాగరిక
మానుగ సఫలతలు వంతెమరినాలతమ శరణ
జానుగ పూజించెననుగని
ధ్యానంబాగరింపవయెను భక్తులకై లక్ష్మి. — 166

వ. ఇవ్విధంబున వినుతించి యాయున్న రాజపుత్రునకు
భగవంతుండిట్లనియె. — 167

తే.గీ. రాజపుత్ర నీవు రచించిన నిగ్గగాంచితి
లోపము సఫల మంచెడి లాభంబు లిది యలు
కాముదర్శనంబులనను జేసికొనుటలు
సఫలమగు నింగాక విఫలమగునే. — 168

తే.గీ. వేడు వరముల నీకు వెలయనిష్టంబెద్ది
దానిని లిమ్ము నీకు దయచేతను
పరగనాయు దలక్ష్మీ పథగలుట వేవాలు
సకలసంపదలను సరవి గంద్రము. — 169

వ. అనిన భగవంతునకు ధ్రువుండిట్లనియె. దేవా!
సర్వభూతేశుండవు సర్వహృదయగతుండ
వై పద్మనాభుడవై నారదంబు తెలుగు నీకు విన్నపించుటదం
బు నెఱుగుదువైననూ, మరి వినతమానయుండవైన

పెం నీలి మర్కతంబైన పది యునారథంబులింగించెద
జగత్ప్రష్టవగు నీవు ప్రసన్నుండవైన మర్కతంబెట్టిదో
తెలుపు. ఇంద్రుండు భవ చిత్సాక్షులైన గంధ మర్క
తంబైన త్రైలోక్యరాజ్యసుఖము లందదయె. నీచుల
ట్లుండె మహాత్మా! పెను బ్రహ్మర్షుల కలి మర్కతం
బైన భవల్లోకలాభము గాక త్రైలోక్యంబులందుల
స్థానంబులగునటుకు గారకుంబు చాల్ప గింపగు. 170

శా. ఏలా దిగ్విజయప్రసంగము లతిసంనేకలింగమడఖ్యసం
శీలుండ ష్ణాడు గాక నీకగునే వల్లా యంచు సాపులిఖిలా
లాలద్విప్రులుగు బరేశ నాయనమునా దరిశించియె నాదిలక్ష్మై
శ్రీలింగింగురియించి యుష్మలీపమహిబింపారగా వింబలే – 171

మ. జగదాధారకు నాలతాపలతామహుల నిస్థానంబు పేక్షించితే
దగబత్రక్షించెదదేవదేవ విబుదస్థానంబు నానారుగాం
నాగిసంతృప్తుడు గాగనిమ్ముక్కరుణా నావిష్వరగా నీపమా
దగలాంబైల గనెడ్డి మేనిరుంధిలకుల్యంబు వల్యంబిశాదిరా! – 172

వ. అనిన భగవంతుండిట్లనితెలె. 173

తే. గీ. యలాద్యదాంబులనీవ్ర నెలలు నక్షించిలి
లల్పదాంబు బాంధితనగ మంరర
ప్రారబ్ధమున్నలించుపాసగయే నిచెరల
సంలాసంపబుడినసరళవి నిలుమ. – 174

సీ. మహాంలామ్యలాగ్ని బలపూర్ణలమాప ధరణకై
బుల్యంబునా యంబుజేక్షిలిట్లు
దంత్రుల శిఖరాల దగనానరింప్రచుల
నిఖిల దర్శవర్మన నిష్పటేపె
కాలంబు నీవల గ్రులు బలంప్రచునచూ
మఱ్ఱంతుదిగరాజ ప్రల్లు దాకక

మహానియైాలవనభాగమహాయుంతుకనమేజ్వ
లాంగునితాలిసంగడమున
దిరుగుచుండియతనిదేవులసంపద
కాంక్షజేసిలపెగానయుక్ష
సంలపానామభూలలిసంపదవారింతిష్ల
ననిలుభవింపవలయునసమ్మవరిలె! – 175

వ. లలాలిశయంబుననుల్లాసపామగపూంబునరా
తిప్రణంకవైజన్నింబులిదిగాననస, సాధియంబుప్ర
వంశసంభవాబునధ్సాపలజోలచ్ఛిష్టంబుగు నసిమ
ఆయెను నిట్లనితెలె. – 176

శా. నాయంరాశ్యనతియుమానవ్రలకైనంఘాత్రమానాపము
శ్రీయంబుండదపేవ్రాబుతనయంత్రీయుక్తదల్పంగలేక
యాంమైశ్వర్యలగాంక్షజేసి మతిననుల్లింబిసంలయుక్షనీకి
దేయంనేబుభయున్నలింబిబసుత్రనాథగాబాలతా! – 177

సీ. శ్రీలనాకుసమబలకర్యవగుని కు
సర్వోద్భవిభాగగయుతి జెప్పనేది
త్రైలోక్యమునకు నెంతయుమాఖరిజ్యుల సర్వ
స్థానంబునకుసటిలారకాగు
హరిశ్రీయుంతత్వనయు యసమ్మప్రింయుప
మల్లసాధారులన మహిమనులి
ఆదిత్యాన్నమునామయాఖ్యదేవాంగరసకాష్టి వల
లసనయాది సరిద్రబుద్ధ
పదమునకు నెల్లనెకురితుపదిమనాం మ
సుంమకాంపరులయు యాగయుంధురచుట
సురలుమసకాలయుంమరు సారధివల్ప
కలిగిపుష్పత్తమున బ్రహ్మర్షలయమంతు – 178

క. బాల్యమ్మునగు సునీతియు
శ్రీలందుదలా ద్వేషమాపంబునన
లాలితను మెలగి లోనరసం
భూలలనయగుచు నుండునారత గాలము నీ లోకమే. — 179

వ. అని చెప్పి పరాశరుం డిట్లనియె. — 180

తే.గీ. మనుజులు దేవులైన మాప్రసాదమున
బాలభక్తిలోదఘడువ వినిన
ననఘులగుచు వారలటి ప్రఖ్యాతులై
మనుచు నుండురెప్పుడు మహానిధనము. — 181

క. మునివర వాక్కి జగన్నా
థుని వలని వరంబు నాంది లోనదృవపదం
బును బొందె నా మహాత్ముని
ఘనసన్మహిమంబు నెన్నఁగా శకులించె. — 182

క. మాతాపితృ శుశ్రూషయు
శ్రీలందగ దేవదర్శనమ్ము దపః
శీలతయు దలపగ ప్రతిలం
బీలనికిన నుంబు ధాత్రి నెన్నంగలరే. — 183

చ. కలి వదరిక్కి మహాత్ముదెవసగాంబియు మాని ధృవమె తమకిగలం
బవిరళలీల మెనఖురమాంష్ఠ దియుచు మహాత్మ్ని సప్తక
మ్మివదుల కొదెనకురిత గుభవలిపదంబు నఖెందె నా మహిం
జవనిదలంపనేరు ఘనమధ్వరయాయనకుం వసుంధరే. — 184

తే.గీ. అట్టి మహాత్ముని బాలరయా యాం సునీతి
సూనలీలాలపాలి ప్రల సుభగబలిల
మహామహిమం శుభువిని సత్కీర్తి దేవి
దని పలికియు నిత్యులని యుసాక్ష్రీ నివసించు. — 185

వ. లోకపాల. — 186

క. లోకత్రయ మాత్రయంబున
పౌత్రకంబుల విష్ణుపదము బత్తి పించుధ్రువ
స్నేకుమలి కుక్షి నందిడె
నా కాలనివి నెనగ శకర్లమగునే లాలపశే. — 187

తే.గీ. అనఘ! ధ్రువుడు దివికి నాగామి యయిటియు
కథనమెవ్వరేని కడగి భక్తి
పఠనజేయు వారు పాపనిర్ముక్తులై
సర్వలోక ములను సరిగి గంత్రు. — 188

వ. మఱియు భృగువునకు ఖ్యాతియను భార్యవలన లక్ష్మి
యు, ధాతృవిధాత లను నిద్దఱు బుట్టిరి. నారాయణశక్తికి సు
చ్ఛాయవలన దర్పుండును, దర్పమయుండును, విష్ణుం
డును, మృకండుడును, మార్కండేయుండును అనునట్టి ము
నులుద్భవించిరి. అంతరివునకు బ్రహ్మాదియను
భార్యవలన చాక్షుషుండును, వలనికి వరుసగ సంతాన
కాలమగు ప్రవర్తిలిడ యుండు షష్ఠుమనువైన
రాత్రి మణియగు చాక్షుషమనువ్రనుంబుట్టిన,
సత్కీర్తిమన్నకు వైరాజ ప్రజాపతి కూతురునకడల
యను దానికి ఊరుండు పూరుండును శతద్యుమ్న
డును లేదు సినీవాలియు, సత్యదేవుండును, మునియు,
సర్వజ్ఞుడగు, అగ్నిగోత్రుడు, సుద్యుమ్నుడును,
ననువేలగా సృష్టించును దశమహాపుత్రులైనయట్టి
మనుల్ ఉద్భవించిరి. అందు యామునకు ఆగ్నేయియను
భార్యవలన అంగుండును, సుమనసుండును, స్వా
తియు, క్రతువును, అంగిరసుడును అను నామధే
పుత్రులుంబుట్టిరి. అందు అంగునకు సునీథయను
భార్యవలన వేనుండా కలియుండుదయించి దల్పం బారా.

క్షంబు గారకలని దక్షిణహస్తంబు పద్మయుంపనంబు _ 189

క. వేనుని దక్షిణహస్తము
మానుగ పద్మయుండు నంబు నిపిలాల మెఱిచె
మానవులు పృథుని నరపాలుం
డానయు పృథుంకత్మ సహాయత్మ మునియుంచెన్ . _ 190

తే.గీ. ఏవి ధుడు దాక్షిణులకు హితము గాఁగ
భూమి ధేను వృగా వించి పూర్వ వత్స
విధములెల్లను బిడికె నా ధవల చరిత్ర
ఈవిధుడు పృథుడను పేరనున్నతికి నేక్కెరి . _ 191

వ. అని చెప్పిన పరాశరు నిం మైత్రేయుం
డిట్లనిరెను . _ 192

26)25 క. అంగపుత్రునికు డీ కరుంబడి | లబుధుల
ఏలకలను నమ్మియుంచి లలి పృథుని
కౌద్రుచారు త్రుండు మునియుంచె నిధియు మాకు
తెలియజెప్పుము మునివర తేటపడగ . _ 193

వ. అనియడిగిన పరాశరుండిట్లనియె . _ 194

సీ. ~~తాపసోత్తములు~~

వేనుని జన్మప్రకారము .

సీ. తాపసోత్తములు సునీథా నాబలాంకనల్ల
మాలమిద్ధనకు నత్రపుత్రు దాని
పరగ వారికి కుందు పల్ని గాజే కాననె
దానికి వేనుండు లాగమిసించె
నలడునషో మహులు నారిదిరి విడనాడి
పాపసంచయుకర్మ దైప రిథ విల్ల .
(పై పంక్తి లయ మూల మున కాంల కనబడ వెరు)

మునివరులా వ్యేని భాగీధింబ యాతనికి
పట్టంబు గట్టి రాకాపచోళుంబు
ఈవనికెల్ల నరిష్టంబులా చరించి
యజ్ఞ దానములు మానలను వనగనాధి
యజ్ఞభోక్తలు యజ్ఞంబు మెవ్వరనని
ప్రభువనఘు యనయ యజ్ఞాది పలుని గాఁడె . _ 195

వ. అనుచు వేనుని పుణ్యగణ్యరాలాపంబుల నిట్లనిరి నల్లొ
నవికాలుబుగా నిభాగధింబి పిందము ధృగరాలాపంబుల ని
ట్లనిరి . _ 196

సీ. ఓరాజవర్య నీ కానరంగ మెఱక్కి
గరపెడువా కర్మిలుల్ పరగ విను ము
కలగిరాజ్యాదిరు భాగగము లక్కి
శ్రీలగా సహస్రవర్షముల్ సలిపి దీక్ష
సత్రంబు మేము ప్రశస్తంబుగా జేయ
ధరణీశునకు ఐ ఫలంబు లొదవు
నిష్ట్రపదీప్త . . మందు పశ్వాంశ మెందరు
. . . . .
యజ్ఞ పురుషుడౌ విష్ణని యజ్ఞములను
మెచ్చు బడి యదృష్టగా విందు వెల్లకాలి
విచ్చి నిచ్చెబంధు . . సమ ధర్మ బరిల . _ 197

శా. ఏ రాజోత్తము రాజ్యమందు ప్రజలే యజ్ఞేశుని యడ్డివాగ
పాదుంధరుముఖ యజ్ఞములు నిల్పి సక్త . . .
శ్రీరామల్ల గవేయు బడిచిన గళుం శ్రీ లాలత్కైనిలయబీయు
యాంరాజోత్తము డాంతుగా నికలాభీష్టంబులం భూవరా! _ 198

వ. అనిపలుకుచున్న బుధులకు వేనుండు వినయముగా
నిట్లనియెను . _ 199

శా. నాకాలోకేశ్వరు నాకర్షించు దలపం నమ్మించు దానెవ్వడే
లోకంబుం దలపంపు దనాలోకింప నారాధ్యు లీ ధర్మ
నేకంబేను ధరిత్రి దేవుడను యజ్ఞేశుండనై యుండి యా
రాకాజాణ్ఞల యజ్ఞఫలం బుపుడు ఘనసర్గంబు లాకిమ్మెయిలే. — 200

చ. ఆజుడు జనార్దనుండు త్రిపురాంతకు డింద్రుడు వాయువగ్నియున్
దివిజవరు లఖిలరును యముడు ధనాధిపుడుం బుధాళియున్
విబుధులు పూజలుం గొని బుధవీరలనుగ్రహ నిగ్రహంబులన్
సుమతులు మా కెరాజునకు మా వెదలంపగదే మహా సంగతులన్. — 201

వ. అట్లుగావున. — 202

తే. గీ. సర్వదేవమయుండు సాక్షాత్తు యతడు
గాన నాచేత వివరింప గడగు దాని
పూని యాచరణీయులై పాల్పడు గల
దేవతల నరాధిపుడు దేవులెవ్వరయు. — 203

తే. గీ. భర్త శిష్యులు పుణ్యంబుచే పరగ యువుల
కనుగొనుండి గుర్తు రక్షించు నది యుం మావి
ఆపదియొక్క పడయుటను నరయుటకు
ధర్మశీలురు గాదె వల పాలయుడు రమ్ములార! — 204

వ. అని యిట్లు పలుకుచున్న వేనునకు బుధశ్రేష్ఠు
లిట్లనిరి. మహాత్మా! సకలదేవాళి ప్రీతికరంబులగు
క్రతుకర్మంబులు అఖిలయజ్ఞంబులందు హవిష్యులకు
సాధకంబైన వృష్టి హేతువగుగావున యజ్ఞంబులాచ
రింప ననుజ్ఞ యిమ్మని బహువిధంబుల వేడి నిం బతి
ష్ఠించిన నమ్మునుల ననాదరంబు చేసి వారలు గాటిన
వాక్యంబులు లాలసంబుగా వింబి నిరూపింపకున్న వారలు
గుములై కోపావేశమానసులై భగవన్నింద పాతక
రంబీ పనుగ్న ముఖముండైయున్న యావేనుని మరలా

హుంకారంబున శపియించిన నలంకుపంచాంగంబుల నాకంద.
అంత నమ్మునులు దివి కేగయు వెంబడి హోమాగ్నింబ దర్భాసను
లగు బిసంబులకేగ్గినిరి. కొన్నాళ్ళు పరమ పరవేగయిటంకు
గలగంబిలి యనర్థకు పారసిళ్లనిరి. ఓ మునీంద్రులా
రా! యీలోకంబు రాజకరంబై యున్నది. పరిచివ్రాప
హరుల గుచ్చగులయు, భీష్మవేగంబు నొంచిసి నవకం
లంబు గొపెంధూళియున నారంబుండు మంచాలాలోకం
బాసరించె, యిన పలాయింద గవేనునకుం బలాత్కారవచ
నములన్నిబలిప్తులైన యిలాసాని యిలుర్వం గొంబు నరియుంబు
టకు పు యరణ్యంబానరించిన. — 205

సీ. అంత నవేవేసుని యంకలపలంబుల్ల
దహన సంభవనాత్క్షపుత్రుపవలుడు
దగ్ధకాష్ఠాకృతి దనరి దేహచ్ఛాయ
యుండి హ్రస్వ వికృతముఖ లయముల
కడిదిము కటి నర మోహంగట్టిన్ంబివా
డినింబి మనెల వనిరిలు నర్మ
ననవిని పారలు గనినిషీదయ టనగ
నలకు నిహాలిక్కి యుంటననని
వలనబాడి మునిషా దాషీవెలయివేను
పాపకర్మపలక్షితలి పరగువారు
వింధ్యశైలంబులంపుల విపినములను
సంచరింపుచు నుండిరి సంయమీంద్ర!. — 206

తే. వె. మరియు వేనుమూలు మధిన రూపంబున
హరినిరింద్రమిసినట్టి పాలు
మదిని పాదరూపమగుచుని ప్రాదుర్భవించె
యిది ద ఎపు బద యుక్తి వేను కథ ఇపా! — 207

చ. తవిలి మునీంద్రులంత నపుడక్షిణహస్తము ద్రచ్చనంతలా
ప్రవిమలతేజుఁడై పృథుఁడు బాహుబలాఢ్యుఁడుమావిభాతిఁదే
జవమునఁ బుట్టె వైష్ణవకళన్ సకలార్తినివారణార్థుఁడై
శిష్టసమున్నతధర్మనాభ ప్రసిద్ధి వహించిన బాహుబల్యుఁడై. — 208

పృథుచక్రవర్తి జననము.

తే.గీ. ఆ జగదంబను పరిట నమరు ధనువు
శరములును కంకటంబును సమరసారథి
నమితలు దివినుండి భూమికి నవతరించె
సకల భూతంబులెల్లను సంతసిల్ల. — 209

వ. అంత నప్పుత్ర సంభూతులైన వేనుండు యిట్లను
పున్నామ్నో నరకాత్త్రాయతే పితరం సుతః। తస్మాత్ పుత్ర
ఇతి ప్రోక్తః। స్వయమేవ స్వయంభువా. అను స్మృతి వచనంబు ననుసరించి
పున్నామంబను నరకంబు తప్పించె. అందువలన
దివంబునకుం జనియెనంత. — 210

సీ. అనఘుండా బ్రహ్మ పృథునకు నభిషేకనార్థమై
సాగరంబులు భువి సకల నదులు
తల్లులౌయిషులు ఋ మునిపుంగవులుగాని
మూర్తిమంతంబులై మెఱుఁగుల దనర
సరసిజాక్షు ప్రభు నంగిరసాది దేవతల్
చనుదెంచిరంత నపూర్వవరంబు
లనుమోదమున దాల్చి వైనయ్యనాగంబులు
మంగళంబుల గురువులు సలిపెనులు
ఆవేళ నాళుగ నభిషేకమొనర్చి
మరగ పృథునకు లోకాధిపత్యమునర

గర్తిరీరంధ్రదళ తల్గుల కలకదేరి
సంతసంబున బ్రాహ్మణ సంయమీంద్ర! — 211

తే.గీ. ఉల్లసద్ద్విజ దైన్యనిధి రాజనాథు
దక్షిణకరంబు గాంచి యుండు దమఱుచునని
చక్రరేఖా విలాసము వక్రలీల
దనర హరియంశమని యుల్లసిల్లిరంత. — 212

మ. గరిమన్ విష్ణుడు బ్రహ్మచక్రముల యుల్లాసంబు చక్రంబు మహేశుండున్
గరిమల్లిన సవ్య హస్తమునకే ఖడ్గంబు కారుణ్య బాహ్లీ నదీ
వరుసన్ నానృపవర్యధుంభు విదలంబౌ సత్వదేవా రాశికిన్
పారి వాగ్నత్తులు సద్భూమిజ గంధర్వ బాలుండవదానచిత్తా! 213.

ఉ. అంతటుల నానుపత్రువమల కల్గనరాబలి మహాభిషిక్తుఁడై
సంతసమొల్ల దవ్వరిహిమ సతాబ్ది గౌరవార మల్లనిండన
శాంతులు దక్షణిష్ఠమెయి సల్పుచు వేనుని చేతమునుదు
లవంతల జెందియున్న మునులంగుమహోరగబంధుచే వేళనే — 214

సీ. మఱియు నా పృథుండు సంయమనా ధర్మనిచయ
సంస్తంభిలంబమొర సలిలముల్ల
నగములు మార్గముల్ నాగిని చెట్టు వన చారి
నద్భుత భావముల విన్నమొరల తెలి
ధరణి మున్నక తండెవర సనల్ చయములు
కాలకాలోక్షమువిచ్చె కామగత్వము
మత్స్యపుటంబుల భవలీలా మతిని తెల్పు
సమహిమ యుండఁగఁ వైష్ణవనంబు నను
దనరత్నమాలామయ మండలికై దివమెలుగ
సరిలి యశ్వంబులిచ్చె యునా సమయమునందు
సాగర భూములనిటువంచె నా సామర్థ్యహాని
మూలముగనుచేర నా చాపకల భగచరిత! — 215

తే.గీ. మరి యనయుల్ జ్ఞ సంపన్న మాగధుండు
జనని మెచ్చిన నిరుపమాని పట్ల
మాతమాగధులన సమాఖ్యలేమి
పలుని వలె జేసి రాజ నయని పరిణాతి. — 216

వ. ఈ విధంబున నయులీల వ్రక్కు మాతమాగధ నాయకులు [illegible], వారలకు కీర్తి పరిమళించగ పుత్రిని యతా దారా [illegible] గల [illegible] లకును గుణంబుగా [illegible] వారల [illegible] గాంచి [illegible] మహా [illegible] కర్మంబుల వేకొని యథాధారంబున సత్రంబు జేయంగల వారలు నలి యులికో యనబులు [illegible] నిరి. — 217

తే.గీ. అనఘులార [illegible] బలుండైన నారి
భ్రాంతి నకునేమి కర్మబల [illegible]
నట్టి సద్గుణ [illegible] గాన వని పలని
గానమొనరింపు [illegible] కర్మసరణి. — 218

కం. లదనాంతరంబు నపవపడ [illegible]
[illegible] విని పరి [illegible] నాంచి నవఘా! [illegible]
మది శ్లాఘించిరి నా పుత్రిని
విధి లాబగు సద్గుణులు . . . [illegible]! — 219

క. ముని నా [illegible] మత్పరి [illegible]
గుణ నిరత [illegible] నా [illegible] గరికము [illegible]
గానమాని చేసిలి నదినా
మనమున విలసిల్లెడి సమ్మతిని బల్కెన్. — 220

క. ఈ యిలి విస [illegible] మాకు
చెమెలితి లగ వర్ణన [illegible] యనినే
నయిలిని పుగుణ నమునా
మెయెలీన విని [illegible] చెదరి సమున్నలి [illegible]. — 221

తే.గీ. మానినీయుక విని మాత మాగధులును
భవల్లియు [illegible] వైష్ణవ భూపాలునందు
మునిని గాంచగ్ల [illegible] కర్మ [illegible] చెలంగ
విజయులా నరీచి [illegible] పలక [illegible]. — 222

సీ. సత్యవ్రతీ వలుండు సర్వేశ్వరులి జ్ఞుండు
సర్వసంపూర్ణుండు సకల హితుడు
పలు సద్గుణ [illegible] వంశుండు శౌర్యము
చాతుర్యుడు ధర్మ [illegible] శాసకుండు
ధర్మజ్ఞకలధీయుతుండు విజ్ఞుండనవయ
[illegible] సన్మార్గ లీక మానసుండు
సాధు వత్సలుండు [illegible] తపనుండు
[illegible] నిరావహుండు
మాత మాగధుల [illegible] నా [illegible]
సద్గుణంబుల [illegible] నను [illegible]
[illegible] రాజ పరులకు [illegible]
కను గుణ [illegible] నా చూచు. — 223

తే.గీ. అంత నా వైష్ణవ భూపాలు [illegible]
పాలన [illegible] గావించ [illegible]
వివిధ యాగంబులా [illegible] వెలయు బరాగ
దక్షిణలా సంగ [illegible] కనఘు! — 224

వ. [illegible] — 225

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 226

([illegible])

వ. భవదాగమనకారణంబెఱుంగ నున్నవాఁడ ప్రభులారా యని పలుక

నకిట్లనిరి. 227

క. నరనాథ యరాతికత్తైం

ధరణీమండలము నంతఁ బలవగనాయకుల్

పంపున్న చెఱ ఱుస్తమించెని

దరలిడిలగోరుల దీన దశ నాంచిగరే. — 228

క. జననాథ ~~*~~ నిన్నమని విధి

బినులంబగోష్ఠయలు దేవుఁడు నిలువంపగజే

సెనక్షు లోపడిలు లా గని

గానకాని రక్షించు యలఁడలు గనుఁడు సుపర్ణ్యాత్రీ! — 229

చ. కరయుననలవనా నృపశిఖామణి యంతగనాకరీహా దను

క్షరు కులవిపలిగా యూలు పాలివేడుపి లాలువాడుమం

ధరగని విన్నఱంనలుల దావనజేయు గనాని హుంపద్దై

పలువిడె భటినాంధి యుటు ప్రస్తుపరిగలికములవినేర్! — 230

ఉ. ఆయాటికె చటవేగనాభూలపాళికి

కనటికచటి కుడలిలాయులు ధుకులు

గానన యొప్పు దిలుకుటుజేలవగనాంధి

యుట్టులని రొప్పుదినక్కిలగతింగ. — 231

క. నరవరననువర్ధింప

సురుమలి నిదుల్కి కుడుయ కులునేసలయల్

బూరిగానిన పాలకురని

మెఱుగలె కులశేంద్రక్షి మెఱుగలె యఖిచా! — 234

వ. అనుటం దినాకర్ణించి లాదనాలరయులు వృద్ధివిక

వృద్ధిం విట్లనిరియు. — 235

తే.గీ. జగతినాకమునృచాత్మ్యని వింపవేని

బమువుని నరుడు సాఖ్యరాంలవిషయగలఁడు

రవి యుదర్శ్రి ప్రదంబుగా విదితయుతుల్

నన్నిమిగర్ధఁ కని రెమె దానవనిల్లిలి. — 236

తే.గీ. ప్రజలకు పకారమెలు నరింప పరగినన్ను

బింపితేని యునవపవరమి నలకెల్ల

నూదనివుక్షిగు విానంబు నేడి దలప

నన్నిమిగలఁ శుక్రని రెమె దానవనింబాద. — 237

శా. ఆ పర్వ్యాసనమంత గైక్రానకన్నాల్లో దలంపెవి నాఁడు

పన్యారవల్లున నేగు నిన్నులు వివనృభాణక్షి చేతిన్నిగో

భస్మీభూతవమలు జేసిరయోగపుమంబు లాయిబలాలుకాలో

విస్మృతాపవూమెుప్పు నిబ్బదు జుటా విశ్వారిలి మెయుదా జు జో — 238

వ. అనినవిని ధరాకరుల ప్రవేశలాంగయలు సాదివనమెల

యలు, ప్రయులాంగయన గులు యలాలి శవుల నకట్ల

నిపతే. — 239

తే.గీ. వసుమతీశయలం సాయలుం వలనగాంచె

కారి సంపత్తియు మెఱుగులు గానములు

నేసి పాయలం శాలి గలుమ దానివలాని

జేయు దారకాంత వేనియు జేయలువధ! — 240

క. జననాథ సకలసబలు

లసువ్రగనాయకం శుభ శ్రీమునుమెనుతాన్

గానకాని నేడ యలు గాటన

పనుపుడ ప్రమాదెనుపుద్ధపరిపాలమెయల్. — 241

ఉ. గానప్రజా హితార్థమునకై నరనాయకనాకుపద్మ

వెంపుగానగజేసి వారలసుబాల్యము దక్షములట్లునసత్యముల్

మానుగ బంధువే సమస్తవిగానా నరించియలంపు నం

బూని ప్రసన్నలాప్తవలాలు గనాగ్రహ భువనంబలయల్ 242

(ఆ పుట లేదు క్రింద చూడగలరు)

27

సీ. అవనిని నరనాథుఁ డగు పృథు వింటికొనఁ
      వేలసంఖ్యల నున్న శైలములను
వరుసఁ దన ధనుష్కోటి వలన బారగఁ జిమ్మి
      పాలుపొంద సమతలంబుగ నొనర్చె
మునినాథ! యా పృథు పృథునకు మునుపు విశ్వ
      విశ్వంభర విషమై యుండి నరకున్న
కలవు నగర విభాగములు గాంచ పురములు
      గ్రామములు వేఱువేఱ గలుగకున్న
సస్య గోరక్షకము వణిక్కుల కృత్య
      ములన గంగెన పై నున్న వెలయు [illegible]
పాలనమ్మున జ్ఞానుల [illegible] నరాళి మూఢ
      గాఁగ సంచలింపఁ బృథివిపై గరిగెను. — 243

తే.గీ. పృథు నరేంద్రుని వలన వృద్ధి నాయుచ్చైము
సముదితలంబు చేయ సరిచినటు
వలను మెఱసు ప్రజను నెనరుగ లాకుకాని
జేసి శాంతిలుచు భూమిపాలుఁ గ. — 244

క. ఫల మూలములు [illegible] ప్రజలకు
బలుకష్టమున [illegible] చేసి భరియించు నగా
కిల నాపృథ్వీ సమానుడు
అల పృథివిని పృథుండ లెల్ల [illegible] నవనీశ. — 245

వ. మునీంద్రా! మాను పృథ్వీ నిరూపంబు ఇనవనికనబు
యుంబున మనువు వల్లంగా పృథుండు దాగి గాం
పన్నాగశాత్రంబుల ననల్పక్షేత్రంబుల బడుక
నవి ప్రజకు మా [illegible] భాగ్యంబు లొసఁగె. నేవిధంబుల
సంజేసి ప్రజలకిప్పుడు నిర్లోభ ప్రవృత్తంబు మెఱయె. నాపృ
థివికి పృథుండు పితామహుడై దానంబు సంగె,

కావున నట్టి జనకుండు మెచ్చ యనుజ లంపెను. — 246

క. వినుము జనకుండు పనేవయు
ననువృగవి పృథ్విను నాసంగునాలకుబడులం
బునునభయంబున సమలు
ఘనయశులు జనకులని మెచ్చనను ధరణీశ్వరలు. — 247

వ. మఱియు నాభూమి వలన దేవాది సర్గంబుల వారలు
లక్ష సహస్ర యోజన ప్రమాణంబుల, సహస్ర యోజనాయుత
ములం బ్రకాశించు దేవతలయందు ఇంద్రుండు వత్సముగా
మిత్రుండు దోగ్ధయై హేమపాత్రయందు బల
క్షీరంబులను, మునుల యందు సోముండు వత్సముగా,
బృహస్పతి దోగ్ధయై, ఛందోమయ పాత్రంబు
నందు [illegible] పురాక్షీరంబులను, శైలముల యందు
హిమవంతుండు వత్సముగా, మేరువు దోగ్ధ
యై ఆయస పాత్రంబున మాయాక్షీరంబులను,
రాక్షసులయందు సుమాలి వత్సముగా, వృత్రా
సురుండు దోగ్ధయై కపాల పాత్రంబున రుధి
రక్షీరంబులను, పన్నగంబుల యందు తక్షకుండు
వత్సముగా, మేరువు దోగ్ధయై అలా
బు యను పాత్రంబున విషక్షీరంబులను
గంధర్వుల యందు చిత్రరథుండు వత్సముగా, విశ్వావ
సుండు దోగ్ధయై పద్మపాత్రంబున గంధక్షీరం
బులను, పితరుల యందు అర్యముండు వత్సముగా,
ధర్మరాజుండు దోగ్ధయై, రజతపాత్ర
యందు స్వధాక్షీరంబులను, యక్షుల యందు కుబే
రుండు వత్సముగా, సుమాలుండు దోగ్ధయై, అపక్వ
యపాత్రంబున అంతర్ధానక్షీరంబులను, సిద్ధ విద్యాధరుల

యుండు యక్షుండు వత్సము, నంతకుండు దోగ్ధయునై రా
లాపాత్రంబున సవిద్యాక్షీరంబును, వృక్షంబులవియుంబ
ప్లక్షంబు వత్సము, సాలంబు దోగ్ధయునై, పాలాశ
పాత్రంబున ఛిన్నసంరోహాదిక్షీరంబును, యివివిధం
బున దశవిధసర్గంబుల వారును వత్స దోగ్ధృవిశేషంబులం
జేసి తత్తత్పాత్రవిశేషంబుల తత్తద్వస్తువులను
బిదికికొనిరి మరియును. — 248

మత్త. లవిరియు పుట్టి హింద్రాత్రి విధాత్రయునగ
ధాత్రియు పోషిణియు ననవర్త మొప్ప
సర్వజగములు విలసిల్లు నుర్వి విష్ణు
పాదతల సంభవంబయ్యె భవవిదూర. — 249

గీ. వేనపుత్రుండవనినాథు గాధివీర్యు
భౌన్య డనుచు పురాణవక్తలు గను
రాజవరుడు ప్రజ రంజించె నాపృథుండు
రాజనంగ నాగొప్ప తెలుపుమనుర. — 250

గీ. అవనిపృథునరేంద్ర, నవిలచాత్రంబు
మనుజులెవ్వరేని మహిత భక్తిం
పుతనిచరితము వారు సాధునిష్కృత్యులై
సకలసౌఖ్యంబులను సాధిగాంత్రు. — 251

గీ. పృథునియనర్ఘచరితంబు భువినివాను
లక్ష్మి వినిరేని దుస్వప్నమడగిపోవు
శుభములందెదరాశక్తి మానుశంల
నెలమిమైత్రేయునకు దగనిట్లులనియె. — 252

వ. తరువాత. — 253

సీ. మునినాథ వినుపృథుజననాథునకు బుట్టి
రంతర్ధి వాదినులనగ సుతులు ✓

28

కటకియుం తోధిక శిఖండిని యను భార్య
వలన హవిర్ధాను డెలమి మరియు
ననఘుడంతర్ధాను దనబుట్టె హరి.
హవిర్ధానునకగ్నిసంతానమైన
ధిషణ యొబుట్టిరి ధీనిధులార వినుడు
ప్రాచీనబర్హి శుక్రుండు గయుడు
గల్పకృష్ణు లజాజినాగామ మమరి
మహినేలు చేన బర్హి సన్మహిమజేసి
భవభిభూరియజ్ఞకల ప్రముఖపలియనాంగ
నమ్మహీనాని ప్రజల దానె యేలె బెంచె. — 254

గీ. అతడు దేవయజనమందు ప్రాచీనాగ్ర
కుశలు లానకుమరగాంధి యుండు
పుడమి నిష్ట జేసి ప్రాచీనబర్హి నా
ఖ్యాతి జెందె నామహీబలుండు. — 255

వ. ఇట్లు తపంబుగావించ సముద్రతనయయగు స
వర్ణయను దానిం బత్నిగాబడసి దానివలన నరకన
ముల్లాత్రసంబు కౌరకు బదుండ్రు ప్రచేతసులం
బడసి, వారలు ధనుర్వేదపారగులై యేకమత్య
బవనిష్ఠం జేసి సముద్రజలంబులయందు దశసహస్ర
వర్షంబులు ఘోరనిష్ఠ తపంబులు గావించరని చెప్పిన
వినిమైత్రేయునకు పరాశరుండిట్లనియె. 256

గీ. అనఘ యేము కొరకు నా ప్రచేతసులిట్లు
జలములోన తపము సలిపిరది యు
విప్రముఖ్య నాకు వినవేడుక యొదవు
తెలియజెప్పుమదిని తెలుపుమనగ. — 257

వ. అనిమైత్రేయుండడుగ పరాశరుండిట్లనియె. — 258

గీ. ప్రహ్లాదచేతసాగ్ని పలచిన భక్తిని
సృష్టి జేయుటకున నిష్టమవర
లనఘ సుతుల గాంచ దక్షయు త్రిలోక
రయము మెరయ బలికె రాజవదనుడు — 259

కం. సుతులార! పితామహునిచె
సతతము ప్రజావృద్ధి సల్పుటకై సం
మతిలి వడసి నాకనాదగు
మతులను సంతృప్తించి ప్రజల మహిజేయుడాగిన్ — 260

కం. సుతులార మిత్రు యంబగ
మతి యుతులై ప్రజల సృష్టి మహిజేయుడు వా
కృతి నా మాజ్ఞ మానవీయం
బేటిగడ వరాదు మనకు ... సుమ్మీ — 261

కం. అనుజనకుని పలుకులకు నృప
లనయులు విని [illegible] త్రినిగని యా
జనకా రామకర్తిమించే
నను వశ ప్రజావృద్ధిజేయు నగుడెలపగిదే. — 262

పొరచిన భక్తిని తుల తలకు ప్రజా
సృష్టి జేయుటకు భగవదుపా
సనక ననుజ్ఞను యిడుటు. —

వ. అని ప్రచేతసులకిగిన పరిచిన భక్తిల సిడిటుల
నిచెను. 263

కం. వనజాక్షుననగ విష్ణుని
ఘను నారాధనము జేయగా నిష్టములే
యుర్వినబడయు దురిల వ్రుత్తలు
ననననరిం బేమ వెల్ల నగుసుతులారా! — 264

సీ. సకల లోకులు ప్రజా సంవృద్ధికారకునై
హరి సర్వభూతేశు నర్చకభక్తి
నారాధనము జేయ నగు లోకబిష్టంబు
కలుగ ధర్మార్థకామ మోక్షములనిచ్చు
నా భగవంతుండు నాదిపూరుషుండు ను
పుజ మోత్తముండు నిత్యుండుల్ కరయు
మెదలని చ్చుని నాత్మ విదితంబుగా నెంచ
స్రష్ట నిత్యునప్రజా సృష్టి జేసె
గాన నచ్చుతుని బరమాత్మ [illegible]
భక్తి నారాధనము జేయు బరగ మీకు
సృష్టి జేయంగ నలవడు నిష్టమవర
ననుచు పలచిన భక్తి యుత్తము నచె దెలిపె. — 265

ఉ. అని జనకుండు చెప్ప నటు నియతిల ప్రచేతసులందఱుండ్రువే
[illegible]
మనముల యందు నిల్పు సమాహితులై [illegible]
విమలతపంబు సల్పిరట వేడ్క నశరీర మునీంద్రశేఖరా! — 266

వ. అని నవి నమ్మిత్రయుండిట్లనిరెను. — 267

గీ. ఆ ప్రచేతసులు హృదయంబు నిల్పసించి
హరి శ్రీశుండౌ విష్ణుని నర్చక భక్తి
పూని రెండ్లు ముంచిరి దాని గడు
శాంతి నెరిగింపు నీవయిప్పుడ వనపు! — 268

ఉ. అని నహారవుండని యెనమ్మునివర్యుని ప్రచేతసుల్
వననిధిలోన జొచ్చి భగవంతుని నారాయణుని భావనన్
మనముల యందు జొచ్చి సమాహితులై వినుతింపగ వే
వినుమ మునీంద్ర తెల్పెద సవిస్తరలోకమునినాథునిట్లనెన్ — 269

వ. ప్రాచేతసు విష్ణుని విని లించిరి. 270

గీ. అవని నెవఁడు సహస్ర ప్రభేదములఁ బఱంగు
సలక్షణ శీర్ష పైఁ విష్ణుని సహస్ర శీర్షుఁ జూచు... |
మా పక్ష ప్రత్యక్ష తామ్మర్షితను శాసిల యంతఁ నాద్యంతకరుఁడు
పరగఁ బిగదిక్కు నాక్రుండు పరముఁడైన
వానికె మెలనరించెదము పరిపదములు. — 271

గీ. నారదిని నెవ్వఁడు పవిత్ర కలల జనిలి రూపు
దానుదను ఘనుఁడు దెసరూపు దజల దనము
దవధి సూనుఁడు శేషు చరాచరార్థ
భూమి దెగు వానికె సలల ప్రేల జేలు. — 272

గీ. ఎవ్వనికి నాదరి రూపమై నివ్వటిల్లి
సహాము రూపంబుల నసియున సమిరి యుండు
సంధ్రమెవ్వనికి కొల్వర్మై సరవి జల్లి
నట్టి కాలసవి రూపికె నలుపు నిలుపు. — 273

చ. అనుదినమె మహాలక్ష్మికు ముద్దా లక్ష్మికనై వెలుగొందు సర్వభి
వనములు బీజభూతముల బటివనభూరిలమైన భూతెల్లదే
వనియమముల గతించిపి లప్పు వర్గము స్థర్షభంగి నమర్షి హరి
షు మదెగు నామ రూప్య నిరగాంబ నమస్సులు నాచరించెదన్. 274

చ. ధరణి నెవఁడు లక్ష్మరూపధర దైవామి స్థ్రమ చూపు చర్య
పరగ సర్వ ప్రభుబూనత్ర గగనభూ భాగముల నెవ్వెల్లబెట్
గరిమలుపుంగని దాము చైతన్యలు మము నిత్యలు పెల్లభా
సరిరూపుండగు వానికె నెదను సారింబు బవరించెదన్. 275

ము. పరగంనెవ్వఁడు కరళి శరబ మసవ్యభూతంబులోని సత్తించునే
సరమండి సకల ప్రపంచ ఘనసర్వ శబ్దాదిరూపంబులం
బరిదే యుండఁగు నశ్వరి పమిహ మనిరిబరి ప్రతిభూమూలిర్పున్
సరవిన్నిల ర్మై సలంగ్రిముకురి మహోపమర్త్య మహా పతి కై మై — 276

వ. వెందిరము. 277

గీ. జగములకు యోని బ్రాయు తై జరుగ నెవ్వఁ
డఖిలబీజసమాజ మందరయ బీజ
రూపుఁ డగుచుండు దాలగియు రూప్యమైన
యట్టి హరికే మలసలి నిలుల నవరతము. — 278

గీ. దేవపితృ ముఖంబుల దేజరిల్లి
హావరీకరక్రింబులవని దానాహరించి
నట్టి పావక రూప్యతై నట్టి హరికి
వందనంబులు జేయుదు నారదమురద. — 279

గీ. ఆయువిధముల దేహమందఖి వసించి
సదన పరిశాని రూపు సంచారి యెవ్వఁ
డట్టి యాత్మాశ రతోని ఘనం డట్టినట్టి
వాయు మూర్తికా నన్ను ముఖ వందనములు. — 280

చ. జగదవనార్థముల్ వెలయ సత్యమువాన యునారురూపముల్
నాగిధరియించి యంజలవినాదములు సల్పుచు మండు నాకర్షన్
దగమణి శుద్ధుడై మహిమడాంచి యొప్పు విబ్బలవియా ప్రమర్
నగతిల నత్ర సూనముల నర్చన విల్లు మువాకశరపకన్. — 281

గీ. పలు సదల సాగరము నింద్రియవర్గములకు
సుత్రమంబగు విషయములుగా నరనెరిద
యట్టి శబ్దాది విషయ యత్నవామూర్తిదైన
హరికాన చిత్తములనయియే మత్రికభక్తి. — 282

గీ. ఆరయ గాక్షర రూపుడై యవని వెలిగి
యంద్రియంబులచేత సవివిషయములను
మునల గ్రసియించి విమచు నక్షరల నట్టి
జ్ఞానమూర్తి నకాగి మ్రొక్కుదు వేడు జేయు. — 283

గీ. బ్రేలు బాహ్యేంద్రియంబు ముని శీలు జేయు
జ్ఞానవిజ్ఞానములు నాత్మ సూని యెవ్వ

లీల నంబరచరణంబుల నాగవినాప్పు
నట్టి విశాలమూర్తి గానరింపు నలరుల సులభు. — 284

గీ. అరయ నెచ్చట బుట్టె నఖిలప్రపంచంబు
వెలయ నెచ్చట నణగె విలయమందు
నట్టి ప్రకృతికి మూర్తమైన నట్టి వానికి
మహిత భక్తి జేతు మదిని సతతము. — 285

గీ. ఎవని సగుణంబు సగుణమై నెవని తెల్లు
భక్తులకు గోచరంబగు చుండు
నట్టి యాతనవి శాంతమై నెవని
దేవునకు వందనంబులు దివిరి జేతు. — 286

క. ఏవిశ్వరూపము మనోహరము
సవితయట్లు నిర్గుణంబు సనిరాజనమై
భువినాప్పు పరమపదమున
కవిరలపులి నలరు జేతు మనోహరంబుల్. — 287

సీ. ఆదియును దేవులను పురుషుని సుగ్రాల
మసూక్ష్మ శోభనమున [illegible]
సన్నిహామనదగు నలనలమున సక్ర
మశరీర నాకార మగుచు వెలయు
నదియును సంస్పర్శ మనగంధ మరసంబు
నచ్చక్షు విశ్రోత్రమును చల మవచ
మనసాంతియు మనంబు నగునాను మగాత్ర
మసుమును చెవిమహా యుకంబు
నభయము భక్తుల మనివిద్రుమ మర మిర
మరణి మమూల శబ్దమనా వ్యయంబు
వరసన్నాభవ పరంబు వెవ్వనికి గలుగ
వది యెంవి ష్ణుపదంబున విదితమయ్యె. — 288

గీ. పరమపదము లందు ఫలమును భజన భరగి గలవారలు
లనుసరింపుచు భక్తి లాభి కార్యములు
గాయ వాక్కుల దలకు లేని కందరాంబు
యమ్మ పరమాత్మకు నచ్చి సుమనో నివేదనంబు చేతు. — 289

వ. ఇవ్విధంబున. — 290

మ. పదివేలేండ్లు నా ప్రచేతసులు నప్పద్మాక్షు నింగూర్చి దా
ముదభింజేరి తపంబు సల్పి సుమనో నాప్పారగాడేయున
యోదభిం నేల పరంబొందక గోమల దాశ సావిమంత్రమ్మాశీల మై
సదయం బాపంబులనే వేగవచ్చె హరి యాబ్జచక్ర నివహాంగంబు తానై. — 291

విష్ణుండు ప్రచేతసులకు వరంబు లిచ్చుట.

వ. ఇట్లు వేంచేసిన హరినింగాంచి హర్షప్రమోదంబులాచ
రించు బద్ధాంజలులై యున్న ప్రచేతసులకు శ్రీహరి
యిట్లనియె. — 292

గీ. మీకు వరమొసంగ నరుదెంచి మానసముల
గలుగు కాంక్షను కూలంబు గడగి యుదయ
ననప్రచేతసుల బ్రహ్మకు కనిరి శ్రేణి
ప్రతుల లానరింబి లక్షాబ్ద వనజ ములకు. — 293

గీ. పరగమూలంత్ర సాచేసి బద్ధిమంతు
నిచ్చ దపము జరింపు గాని చ్చె నాజ్ఞ
కడగి ప్రభల సుభజింపు దలాశిర యాము శ్రీ
దివిరి లత్పత్న్మామాకి ముక్తి దీర చూడదు! — 294

వ. ఇవ్విధంబునం బ్రచేతసులు తననెరిగినంబుండరీకా
క్షుండు సంతుష్టాంతరై, వారలకు బ్రభలంబుల్లించు
సాక్షాత్కరింబుల గుపుంజేసి యంతర్హితుండయ్యె. అంత
నా ప్రచేతసులు తపంబుసాంగించి సలిలంబులనుం

ముండి వెలువడి [illegible] లోక [illegible] చిన
బర్హి సృష్టి చే [illegible] ను [illegible]
నారదువలన [illegible] మండై [illegible]
జనిరెను. [illegible] కైన [illegible]
బున పుత్త్రు కర్దమ [illegible] మహా [illegible]
[illegible] సమ్రాటులనకు [illegible]
ప్రజా సంక్షయ కారులైయున [illegible]
బ్రచేతసు రక్షించి [illegible]
[illegible]
[illegible]
యిత్తుని రెను. — 295

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 296

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 297

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 298

వ. వెండియు. 299

క. [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] — 300

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 301

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 302

సీ. ముని నాథ విను పూర్వ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 303

వ. అప్పుడు. 304

గీ. [illegible]
[illegible]

లవపల పూనిచని రెమె లాగమందారాద్రిః ,
రాగమదరభాగిన భాగియను చు. — 305

వ. ఇవ్విధంబున నప్పుడ్డేంద్రుడు మందారాద్రియందు నప్సరసం
గూడి సరసాలాప సంభోగాదులం బరిపల్వుల పుచ్చుచు
న్న శతవర్షంబులు గడచు నెడ నప్పుడ్డిని మునిపత్నిం
జూచి మనోంద్ర మెని దివంబున కుంబాదిమెద, నా
యెడ బ్రసన్న వదనుండై యనుజ్ఞ యిల పుడ్డిని నర్తిం
దపుడ్డి లావుంది బద్ధా నుగాగుండై తెలాకు బ్రాంతి!
ఇట్లు కంచిలా కలంబుండుమని వినయ పూర్వకంబుగా
బలికిన నా బ్రమ్మ బన వెండియు శతవర్షంబుల పుడ్డి
నింగూడి యుండి యొకనాడు పుడ్డిని కిట్లని యె. — 306

క. నయబరి లేనేల త్రిదశా
లయమున నతని గెదలి నుప్పుల వియు పడ్డినెం
డియు దాని కని యనా పై
దయని చ్చుట ని బవవల యు దమ దాప్లు మల్లీ. — 307

క. ఆనచి ని విరాకరాక్షులా
దనర శతాబ్దంబుల నెల దయున పుడ్డిని డిం
ప్లన యుండి మరి యు నపుడ్డి ని
కనింపిరి .. వికెన మా యదన ఘూ యు సు తుది. — 308

ఉ. ఆపుడ్డి దాని జూచి వినయంబుడ్రన కాంగలు జెప్పి వెండి యిట్లు
నె ఇట్లు బింగ యుట్లని యె నిత్యం లానన నిద్ర నాకట్లు
మునుపు కొడైన ప్రపుట్టి యుండు మటు నతము గొన్న మానితా
పముకొడు నంబునుండె నాకు జూటున దేవిశత వర్షాలు బుల్లి. — 309

వ. ఆవల. 310

గీ. మరియు నపుడ్డి ని గాంచి యపుడ్డి గల వబిలె
యోమహా భాగ యోమే వ దా ను మునకు

నరిగి వనటు నగ్గి న పాత్రుని యంని యెన బల
యుండు మనశాపజీ లాత్యుయుండెనంత. — 311

ఉ. ఒకరీతు శాప జీతిమిలు నాలాగి దక్షి కా నా యు కలా యిట్లు
నాకరీతు ఒకు రీతుం బడిగ నాసరి ద త్రు కాథైం కజంగ వత్తా
నాకాళ్ళీ యుటుంచు నాత్మ బజు నూపాల నాదకు శీల లా వి పట్టి
ఉకేకిన ప్రేమున పుడ్డి నికి ఉకరిమ నాంబల రింపు చు నె రెట్టి. — 312

గీ. ఇట్లు లన పుడ్డిని పలుకే దయులింటి గూడి
ఫ్రాటు ఫ్రాటుకు ప్రియ మెద పాటుకరింప
నిష్ట గారత్తగ మనిక్షా విష్ణ చేవ
సాయుకొడ గుచులకె నపుడ్డిని సంయమాంద్రి! — 313

వ. ఇట్లు మనేంద్రి చంద్రు కాగి నిష్టను మెరలలాంగి నాం యనే
పటు వారి మోహ పాలల మల పాల్పు కిట్టుంబు నాల్గేర్జ్ని నా
తుటు ఈ మనంత యుండి మది నుప్పట వెలిగి యు నపుడ్డి నిక
దటు కున గాం బియుట్లు నింపి వారసాయు లేని త్రానెటు లాగి, 314

గీ. ఎచటికి కరు వెంచు దయ్యి నీ వేయు మనికి
యనిన నపామెల్లు బని రెమె సంధ్యయె దు వచ్చి
పరగ సాయు మాంద్రికరి లాపుంబు గాక
యుండ వాగి వేదని యె నయుకి విద లాగి. — 315

చ. ఆనవిని నవ్వియు మారు పాయెల లూబు నమాని గాంచి యు
ప్లని యెను నింద్ర కైరి వి మ డా మువ్ వెనపా ఉప్ప వాయినే
రెము నరగ సంధ్య యు యిర్యనియ పా బహు వర్ణ మువేగ నేదిదం
బు ను గకు చన్న వినర్థి యుదు బాంబు టకేమి గరూయుచెప్పవే. 316

వ. ఆని యు వివధంబు నాంబులకు నప్పరాంగన పలుకుల విని
కాతుం డిట్లని యె. — 317

చ. కమల దళాక్షి యూయు దయా కాలము నేడు రాక గాంచి యూ
కమని సాంత రెము నిబగాంచుట దిక్ర మరాత్ర మ త్రివే

30

శమల దగని శివం బెగడి సాగుట సంభ్రమము నెఱదించుచున్
సమయము తంత్ర నమ్మి యొక సకలిము లాడుట నికల్పించె వే. _ 318

చ. అనిన మునీంద్రులు గ్గనియెను నిజ్ఞని వఱలిన గోవులన్ లక్ష్మినే
ననన నృపాలు సలలిత ధీమము శరా బుట్టి దానిని వచ్చున్
జనదినము మెలి నంచు నెదు సమ్మెళి వరలియుటు నన్నునకు
మునివరు శాలక్ష్మి ఖేలుచు మోహము దక్కి లలామ గక్కట్ల నిదే. _ 319

క. ఓకడ దాశి సంభ్రగిత వ
యొక మునిని నెలగ్గఁ గెల్చు మెంతోకట కాలం
బకరణిగ జెనననిని
యింతాడు నకనిదె నప్పు రాంగన ప్రోలీ! _ 320

క. మునివర! బినుస ప్తిల్లర
మును నవ శత సంభ్రమము వవ నృపాల్స్ సం
బును దివస త్ర యము గడ
చని తొంనెని టు కువచ్చి సమయం బన మూ! _ 321

వ. అనిన కందు వున నిం ద్రుం డిట్లని యె. 322

మ. పరునకు నాతక్షణ యంబు వాగ్జ్ఞ సఖునీ నాకటలెంబులు సలలిలం
పరిపాలసంబాధలం రు నాను నసు నా బాలరింప గనిది పా
బర యంతానని యంటు లదినికలచూ పంపేరు తంగా లవినా
సరసీ జాననభావకి నమృక్రి నికి నా సపరి గిదన్ సెల్లఁ జే మెయిన్. _ 323

చ. మునివరగర్విలాపభయము వణంపదిగంటి నటించు చునన్నన
కనుబలవృత్తి వర్గియుమలందగనేత్రి నిసలలి మూర్ఛ వలు
శునిల వృత్తి ననృ దిగినాతపవంచులలాంగి వధీనరి
మనమునను నమ్మియంతము నిమందను కాలము వినంద జేయుచున్. _ 324

వ. అకటకటా! 325

గీ. లావమున నప్పుడు మొర్ల వగ బ్రహ్మ గెలువుం
వేదముల్ల నెల్ల బూడి గలసె

విప్రులవు పరిమెలి మువ్వి విప్రకారంబు నవపారా
శాఁ గుహవలన గలుగు పెద్దా పాలలెల. _ 326

వ. క్షుధ్ర క్ష్మలగొఖ మోహ రాజ మతియుత్తరులను పధా
ర్థలరుచియించు బ్రహ్మర్షి నియంబును, నాల్క్షి యం
బున నమ్మి మదీయ మనోబలయులాలను మంబు చే విప్రు
లారబడెళ్ళు. లవారి వంబు వధ్యంబుగా కయంది వు
రియమెంచ పాపిష్ఠ కారణంబు లను నన్నిరులారుల విరుల
నరక గాము మార్గంబు లైన యెలప్పగాంబు నాంచేసి
యుపహారారబులి లిని ధర్మజ్ఞులు తగుకర మంతు
లనృశాన నిందించు కాని లానసుమారంబున నడతి
యుప్పుర సారంగన కిట్లని యె. 327

క. కలుష చిత్తనీ నృ కధగ యలార్చెరంబు
జేయును నిచ్చు విజనాయ తంతు
పంపని నృతిటు తు వచ్చియుల నారలంబు
జేసెనా వృ బ్రావ చెప్పలవటులు. 328

మ. పరగ నమ్మదిగు కాపవహ్ని శిఖర జ్వస్తంబుగా వింటుస
ల్పు తపుఁగి నమ్మవ జైకభూ మిసమారాజుల్పుంది వర్తింపవే
పరస ఖలి వినమ్మి పృశి చట్టీ దక్షిణ మనే కారు ల్లగ్
తెలియంపుంబడగా నా కలి సి నిమిబి తేంగు బిగించ్చ నా!_ 329

గీ. ఇదియుని మప్పు మునా మురు మంలి నినిన్న
కోపమే జేయు గారా దు కుపి లవపల్లు
నాందియం త్రియు బయుమున కోపకున్న
నా పదిగ్రంబు పలపోయు నదినను! _ 330

వ. ఓ కాంతా! 331

గీ. అలవశక్తిప్పి యంబు జేయంగ బూని
నాలపం పెల్ల దలపవి నాశ పరుప

వెంతా భ్రాంతిన భ్రాంతియై మెనయు నిను
దగ్ధమెన రింయునని పవెరి యాపమంధు. 332

చ. అనిలను నిట్లు బెరికెడు పమోషు నిగాంచి విభీత చిత్త వై
లనునృపకుంతమ్ము శూలజలధారలం వారి ఉయాలతాంగి కి
ట్లని రెలతపస్వికగొ విప్రానుల కైనల పొషురపొప్పరటం
చనిబహుంబత్తిలినె బదను నాతినా త్రిపుల్లబాయుచగ్గ - 333

వ. ఆకాశమార్గంబున జను నెడల వనలమూల నిల పుష్పక
బలంబులు పత్రాగ్రమునిలన వీరా (నారు) ఉపల్లవాంబుల
సమృద్ధిగా నగాగ్రమై జను నెడ మునాని మునివరు సం
భోగమునిలన గర్భంబ తారింత. హస్తంబులుగామూం
చలంబు నంజేసి యమూనిమ యగించు శోధరలూపం
బున పత్రాగ్రపర్ణంబులంబడిన దానినా వృక్షపత్రంబు
వేకగర్భంబుగా ధరియించె. అదినలూర రమ్యరతయు
మలిరెరిసంపత్తిలయున్నై బాధలు మరిపయునో
బరగన నీవ విరానన మాతుంబల త్రిగా నాసంగెద. కాగ
మంబు సంహారింప్రపుని పప్పన మధ్యమంబైన యంతరానిగ
యకంఠునకుపలోబును మలిరరణా సంపత్తిలయు
గలునా కుసు వాయు ప్రనకు బ్రమెంచనకు బుద్ధిక
యయెవ్వో నని బుం దలిందు బ్రచేతస్సులకుం జెప్ప వెండియు
(ఆ వసిష్ఠునాయునకు)
మనినిట్లని రెమె. మేనకరిగి యిలాత్రరగిల్ల వినిపించు ~~334~~
యువెలి యువివేద్రము దేవియం నిటని యె. శివి యనిట్ల
నియె. - 334

సీ. అంతనమ్మనివరుం డైనకంఠుడు దాపం
బంచరాయంబలన జెంత నాగంది
పురుషోత్తమా ఖిలేచెబాలుపొందు నీదియై
వెష్ణని వాసంబు వెలయుచున్న

నచటికేగి మెట్లారు మనమతికి
బ్రహ్మపారంబను పరమమంత్ర
మును పఠియించుచున్నటి నలువనియింద్ర
మూనులారయటు నేగి నా సాగి గాంచు
చిత్తమున కరుణింపం జేసి దెబ్బ దెపద
బట్టి యిట్లని పలికిన బట్టి మునులు. 335

గీ. బ్రహ్మపారమనెడి పరమసంస్తవమెట్లు
పారికరించువారి యలా చెరించె
దానినెరుగ బలుకు లర్హులయు మనిసాక్షి
వినగనిష్ట మరెంత్ర విని లలర. - 336

వ. అని యడిగిన పరాశరమునీంద్రుండిట్లనియె. మును
బ్రహ్మపారంబను పరమసంస్తవంబు మాంకుకన్యత్రా
వశంబున చాందుండు ప్రచేతసులకుం జెప్ప. సత్రం
గెరింగించెద వినుడు. - 337

శ్రుతి:- "సగ్ధదివన: పారయం యాంతి" యనుశ్రుతి
ప్రకారంబున నిరయ నిరతిశయ పరసౌఖ్యం
బై; యమ నారసర దయాంధిం మహతాయు పాయనిసం
శుక్లగతిక్రమమార్గంబున ఆకాశాది పంచభూతంబు
లతన్న నసలయరూపంబై పరమార్థ సత్యస్వరూపంబై
అనాత్మప్రపంచంబునకు, పరమార్థభూతంబై;
ఇంద్రియబద్ధశరీరామార్జ యనిశ్రుతులచే చెప్ప
బడ్డ నిరతిశయ పరమపురుష సర్వరూపంబుగాం
ప్రన యుక్తి సర్వరూపంబు వేదవేత్తలగు లవచాని ప్ప
లచే నెరుంగన మరి యు సర్వకారణంబులకుంకా
రణంబై ఆవర్తిక్తాది కంబులకు మూలమై మహదాది
బ్రహ్మాండాంతంబు వరకు సకల కారణంబులకు

సర్వరూపవ్యాపకుండై తత్తత్ప్రకారరూపుండైన సం
బంధుండైన సర్వవిశేషంబుల చేతలు కరక్షకుండవు
పెరు, నట్టి శుద్ధ సర్వరూపుండైన విష్ణుండె సర్వభూ
తంబులకు పాలకుండై సర్వరూపప్రపంచమెల్ల దేకమై
చుండున పరం బరగి సర్వాలక్ష్మీకుండై యుత్తర
సర్వరూపంబు సంబంధి నిత్యుండై యపక్ష్మ యుద్భవ
పరిణామ సంగాది దోషంబులు ప్రకారాంతరంబుంద
ను గాక యనియు [illegible] సర్వరూపప్ర
కారంబుగ సత్త్వత్రంబు జనియింపజేయు భగవదు
పాసనంబు చేయుచు. — 338

గీ. రాజసుతులార బ్రహ్మపరాఖ్యమైన
పరమసంస్తవమా లక్ష్మీ శ్రీహరిని గూర్చి
మీమదిం జదివిచ యుంటినా సదమలుండు
పరమపదమున బెంపుఁ చె భవ్యవిభవం. — 339

గీ. అనఘయా స్తవంబు నవని నెవ్వరు భక్తి
కడగి చదువ వినిన కాని వారలు
సకల పాపభ్రష్ట సహితమై గతులు
నిచ్చ వానంద చెందు రిద్ధచరిత! — 340

వ. నారదా ప్రచేతసులారా! యీ [illegible]
అది యొక [illegible]
[illegible]
వినుండు. 341

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 342

గీ. వారిజాక్షి నేడు [illegible]
మనుకుమారి గురించు [illegible] భక్తి
జాగి [illegible] సరగున [illegible]
[illegible]. — 343

సీ. అబ్జాక్ష వినుము బాలుర [illegible]
[illegible]
గానక [illegible] కాని నిను గూర్చి
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 344

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 345

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 346

వ. [illegible]
[illegible]

నాంద యోనిజాతను. పవిత్రమై పంపసాంర
రాశిది గుణంబులం జేసి సకలమును సేకర్త్రులౌ కారణావతుల్
దేవని భగవంతుం డగు హరి యంతర్యామియుండ యెల్! —
రాజపుత్రులారా! యు మాట్రిష యాంతు ధర్మ్యపవిత్ర
యుగునని సాగుచుండు ప్రచేతసులకుం జెప్పిన
ట్లు పరాశరుండు మైత్రేయునకు జెప్పెనని యిట. — 347

సీ. ఆలసాగిలు నిపట్టి లాల్యోల నిసకావి
 పరగ నమూర్తిష పట్టిగాంగ
నైత్రాని వృక్ష సంఘు మర్త్రిల దిస కాగ్రు
 ముపసంహారము జేసి యాత్మలు లయ
రని పూరాధిమున బ్రహ్మ కుని దక్షుడుదయించె
 నలెడి మారిష యందు నవతరించె
సారది పరమాపలో సృష్టి పద్ధతి రత్నమై
 మానస భవ్యలని సృష్టి హాసవిచించె
ఆచరములు చరమూర్తులై లౌనర్చి
లవి దివి పాదచారులు ప్పాటు లాదిగాంగ
ప్రములు వేర వేర అనర్థైన పెరిగి పెరయ
సృష్టి యాను మలగావించె సకలసృష్టి. — 348

గీ. మరియు హరి యాశిల్పాలాది మహోపరముష్ట్ర మొ
నివహములు సృష్టి జేసిన నెలమ వార
లాల్వని జ్ఞానమున జేసి యసుగమంపు
మాలు వెంబట్రు బుట్టించె గామరుమి గల. — 349

గీ. ఇట్లు బుట్టించి వారలనింపలరాలు
పమురధునకి క్షైను విదీలవలల
కనలూపునకు ప్రయోదశ | కనలీకలను
సప్తవింశతి కనలల శశికాసంగ. — 350

గీ. అంత దక్షుండు దేవదైత్యాశీనాగ
ఖచరగంధర్వ దానవ నిచయములను
అప్సరోజన గోసమూహములవను
బుట్టి పుట్టించె నాంత నప్పుడు మొదలు. — 351

గీ. మునివర్తి ఈ ప్రారంభమున దక్షునకు పూర్వ
సృష్టి ప్రములు మానసగృహ వృత్తులను
భవలి బరిణతైన పరిచేలసాదక్ష
సృష్టి మైథునాది సృష్టి యయ్యెల్. — 352

వ. దానం జేసి ప్రజాబాహుళ్యంబయ్యెల్. అది మొదలు
కాని లవస్సంసిద్ధి యెలు నలాయంచువిభూతియాయ్యెల్!
నని చెప్పిన పరాశరమునీంద్రునకు మైత్రేయుం
డిట్లనియె. — 353

సీ. ఆనఘాత్మ విధి దక్షిణాంగుష్ఠ
 మున దక్షుడుదయించె నని వింటి విధిలభ్యంగి
శశిముఖిల గుమారి విపకుంబు ప్రాండాదక్ష
 నెల్ల దక్షునకుం దౌహిత్రుడయ్యెల్
నలని కేకనల్ల నిరుద్దేశ్వరని చ్చి
 శర్వుండు దానెట్లు సమలనయెల్
నది గాక దక్షకన్యానసూయకు నలిని
 కుదయించి యాంసాగుడౌనర దక్ష
దౌహిత్రుడయ్యె ను దక్షుండు వెండియు
 విశదముగా నేమి వేల జెప్పుమిక్ష
సంశయంబులు నాకు జనియించె మునినాథ
దేవి యిటెప్పుడని తెల్పు మనగ
ననుడు నమ్మహర్షి దగు పరాశరుడిట్లు
లనియె మైత్రేయ కాంచ నిలు శయల్ల. — 354

క. మునినాథ భూపాలురకున్
జనువగు సుతుల్ పలు విలుల ననిప్రవాహం
బును వాగెనవి చ్చిన వారు
వైనతి వర్తించుచుండు ననఘుని చారా! 355

వ. మునీంద్రా! దీని దివర చక్షుర్వులగు మునీంద్రవైనను
సోమాంబు నిగాం దేదకు గాన నబుధి వరులకైన వాహిం
పగాల దీగాదు. ప్రచేతస్త్రికము నాందునది వేకల్ప
మనవంతర కాలంబు దక్షాదులు దలస్త్రాలింబుల
సుత్రప్రబుద్ధ దివ్యజ్ఞులను, సుప్తవర్ణీయు విరాంబు
లనరెంచి దరు గాన దక్షుండు ప్రభువుననుసరి సాచి
యుంభువమను కాలంబున పరాతపస్వి దక్షుడాంగుష్ఠ
సంభవుండై తపస్సంబగు చాక్షుషమనవంతరా
బున ప్రచేతసుల యందు, వినద్రుపసంబు యుడ్.
ఆవిర్భలకు నిక్షండు శివశరుండ గుటు ప్రాభవప్రా
ణావళి కరబాహుకనియుంబ గుంగాన గురులకు
ప్రభావంబు జేష్ఠలిదంబు నను గారణంబు ~~చేరా~~
~~మాన్యుంబు~~ గాదని చెప్పి నటి నిమైత్రేయుండు పరా
శరమునీంద్రున కిట్లని రెను. — 356

గీ. తాపసేంద్ర దేవదానవ గంధర్వ
ఉరగయక్షులాది యఖిల వారలు
నెలయగరు కులాలనె విరిగింపు మాకుస
విస్తరముగ దని వేడుకలర. — 357

వ. అనిమైత్రేయుండడిగిన పరాశరుండా లనికిట్ల
నిపలికె. — 358

క. మునినాథ విధియనుజ్ఞను
ఘనుడగు దక్షుండు ప్రజల కలుగ సృజింపన్

ననువు లెస్స భూతంబుల
దనరగ బుట్టించె దానిలగ నెరిగింతున్. — 359

గీ. వినుము మునివర దక్షుండు విధిని యుక్తి
నరసుర సురగణ గంధర్వ నాగ యక్ష
సిద్ధవరుల సునాత్రి సప్తర్షి వింపు
జేయుల తప్పుల్ పిత్రుద్ధిని పొందకున్న. — 360

సీ. ఆల దక్షుడు లలన యాలస్త్రీల గాంచెంబు
నిష్టమై యత్నపూర్వక సృష్టిమూని
మలి వీరణప్రజాపతి పుత్రి తాపసి
లగు కద్రూర్గభ బుద్ధిలగు కెవ్వి నుల
యగు నసిక్ని నిబెండ్లి యయ్యెనా పైరిణి
యందు హర్యశ్వులైన సుతుల
హర్యశ్వులాదిగా ననఘుల యేను వే
లుత్పత్తిబొందె దక్ష ప్రజాపతులకు
హర్యశ్వులు నారదోపదేశంబు నొంది
వారలు సృష్టిసేయలను మరల రెండు వేల్
వారలు నిట్లు కాక
యను చుసృష్టికై బూనిన యట్టి వసరమున
దేవముని వారదెసకు నేతెంచి వారి
గని ప్రియోక్తుల ననిరెంపనపు రీని వరుసను. — 361

దక్షపుత్రులగు హర్యశ్వులు
నారదోపదేశంబు నొంది తపం
బునకుం జనుట. —

గీ. భూరిగుణులార! హర్యశ్వులార! యిల
ప్రజల బుట్టింపు నలి దక్షుండు గుర్తు యుల
మెలమిగా వింపు చుల నాగర వేసిలాకు.

దేవియచెప్పెదవినుదీనిగలతెరంగు. 362

వ. మీరలు బావిశబ్దంబులనాజ్ఞాపించెను వారివిమర్శనం బుచేయక ప్రజాసృష్టిచేయుటలు నీవులు లెక్కింత క్లేశప్రాప్తంబగు సంసారంబునకు రప్పింప క్షేత్రంబైన లింగశరీరముల యుత్పత్తిహేతువై పుత్రసంతానంబుగ కొనక, మోక్షమార్గంబెరుంగక. మోక్షమార్గంబెరుంగక ప్రజాసర్గంబెట్లగు. పరిక్షీణసంసారసారకులైన ప్రజాసర్గంబు వేవేలంబెసదరు. మూఢవిశుద్ధబుద్ధింబెసి, లక్ష్మీగలార్యాభ్యాగంబులం దలచివిచారంబులచేయవలయు. మాకేమునిలపు మిన్నంబులనంబునంబుల ప్రవర్తమానంబుగ లింగభాగపరిత్యాగంబుగ దలచివిచారంబులచేయుటకేవలబావిశబ్దంబునినారదుండు హర్యశ్వులకుం జెప్పెనవిని. 363

క. ఈవిధమున నారదుని
పావనవరబోధ్యచెప్పపరివిధవారల్
దైవగతినిరుపమపదలం
బావిశరజ్ఞులకునీడలవాలిపోయిరి నందనా! 364

వు. హరహర్యశ్వులు నష్టులైనవినియా దక్షుండు మిక్కిలి వగపంత్రైకసహస్రసంఖ్యశబలాశ్వనామసంజ్ఞులగు నుత్పత్తింబుగ నెలకొల్పి వారికి పుత్రులంగల్పింపనాజ్ఞాపనమున బంధిరక్షణగా వారలు సృష్టినిశాలివారికి నారదుండు నన్నుమరలింపె. 365
శబలాశ్వులు నారదోపదేశంబు వలనంబుల నకుంజనుట.
దక్షుండు సిగ్గిలి మందుమాలిలంబు జేయుట.

చ. ఆచటికి వెండివచ్చికలహాశనుడిట్లను వారిగాంచి మీరిచటలప్రపంబుచేయుటఁవిరళమునీయనుజన్ముల్ లోకమ్ముల్

సుచరితమార్గంబునఁ జేరినారలు మీరలు నెవ్వదినట్లుండందు అచలమునందిట్లు వారికుపదేశమునంగెను పూర్వపదినాలోకే. 366

చ. అని మునిశిల్పనాలతంబులాశ్వులు మునికి సభాయితంబు చరియిసమనభాంతులెవ్వరంబడలను గనవేదనంలయంబునవే కనియవస్త్రలంబులనిగాంచియుగాని ప్రజాసృష్టింపగా జననేయుటంచుహరియులపాదపద్మమాలయంబులకాస్థలేల్. 367

వ. వారలు సహస్రగతులంబులంబుగవే, పునరాగమనులు గాకపోనిరి. వారలవైభవములయుకరోంతులేచినేటిప్పటం పరిత్యజింపవలయుంగాదనిరి. — 367

చ. అశబలాశ్వులంలనిపాతాత్మకునాం యమరింగికోపనం దేశలమానసుండగుచువేగనదక్షుడు నారదుంగనుల్ వేశదియుంచెనాలగలదెవేదులుచిన్నవసుంధుక్త్రిలోకమ్ముల్ నాశములునందదక్షువరనందనకులు వినియింపనాయెందునే. 368

దక్షుండసికిరాయుందు గూడుంబడెయుట.

చ. మునివరదక్షుడంతమదమెుప్పగసృష్టియొనర్పగోరిద కన్నెనలునదొసుమాలలనుమానుగనల్లదిమదినాల్గుర గనిపడిరంతధర్మునకుకుసప్తవిందులబడనువరేల్గ్న సో ములకు సునిశ్చిదివ్యరసముఖమానగానెసంగివెండియున్. 369

క. నలువురనరిష్టనిమికి
వలనుగనిదువరనానంగిబహుపుత్రులనకు
లవినిరలబురలగిరసునకు
నెలమితతిశాశ్వునకునానగెనిదువరననఘా! — 370

వ. వీరలనామంబులనుగ్రమంబుగా వినిపించెద విను ము. అరుంధతియు వసువయు, జామియు, దీక్షయు, భానువయు, మరుద్వతియు, సంకల్పయు ముహూర్తయు

సాధ్యులు, విశ్రుతులు నే బహుపుత్రులు చెలఁగ దక్షపుత్రి
కలు ధర్మునకు పత్నులైరి. ప్రాణాపత్యంబైన శ్రద్ధావి
త్రయోదశకన్యకలే ధర్మునకు పత్నులైరి. ఆయం
ధర్మునివలన బహుపుత్రులు పుట్టిన సంతానంబులు వి
నుఁడింక వినుము.

విశ్వయను దానికి విశ్వేదేవతలును,
సాధ్యయను దానికి సాధ్యులు, మరుత్వతియను
దానికి మరుద్గణంబులును, వసువకు వసువులును,
ముహూర్తయను దానికి ముహూర్తాభిమానదే
వతలును, భానునకు భానునామదేవతలును,
లంబయను దానికి ఘోషస్తదభిమానదేవతలు
ను, జామియను నాగవీథీదేవయామ్యాంతర వీథ్యభి
మానదేవతలును బుట్టిరి.

మరియు నరుంధతికి పృథ్వీవిషయం
బులైన సకల ప్రాణిజాలంబులు నుదయించె. మరియు
నానావిధ తేజోబలశాలులైన యెనిమిది వసువులును బుట్టిరి. వారల నామంబులు క్రమంబుగా
వినిపించెద వినుమని పరాశరుఁడు మైత్రే
యునకుఁ జెప్పెను. 371

గీ. ఆపుఁడు ధ్రువుండు సోముండు నట ధర్ముఁ
డనిలుఁడనలుఁడు ప్రత్యూషుఁడును బ్రభాసుఁ
డనఁగ వసువు లెనమండ్రు ధరను వెలసి
వారి సంతతి వినుము సవిస్తరముగ. 372

వ. ఆపుండను వసువునకు వైతండ్యుఁడు, శ్రముఁడు, శాంతుఁడు, ధ్వని యను
నలువురు పుట్టిరి. ధ్రువునకు కాలుండును లోకా
ంతకుండును, సోమునకు భగవంతుండగు వర్చస్వియు

ధర్మునకు ద్రవిణుండును, హుతహవ్యవహుండును,
మనోహరుండును, శిశిరుండును, ప్రాణుండును, రమణుం
డును, నాదుఁడు పుట్టిరి. అనిలునకు శివయను
భార్యయందు పురోజవుండును, అవిజ్ఞాతగతియును
నిద్దఱు పుట్టిరి. ప్రభాసుండను వసువునకు బృహస్పతి
భగినియు, బ్రహ్మచారిణియు యోగసిద్ధయు
జగత్తులనసక్తయు నగునాయమ యా
వసువు వివాహంబయ్యె. వారికి విశ్వకర్మ వలన శిల్ప
ప్రజాపతి జనియించె. ఆతనివలన శిల్పకౌశలంబులు
దయించెను. వారలు సకల భూషణ శిల్పకారులును
దేవతావిమానముల నిర్మించిన దేవతావిమాన కర్త
లయిరి. మనుష్యులు నేటికిని వారి శిల్పం
బులఁ బ్రతికిరి మరియును. 373

గీ. వరగతి వినుము బ్రహ్మ సృష్టి భగినియందు
జాతమైన యజైకపాదహిర్బుధ్న్య త్వష్ట్ర
రుద్రులనఁగ పుట్టిరి తపోధనులు
వాసిగాఁ త్వష్టకు విశ్వరూపుఁడు జనించె. 374

గీ. ఇట్టి త్వష్టకు సుతులు రుద్ర సంతతి
జాతులైన రుద్ర సంఖ్యలవని పదునొకండు
వారి పరిపాటి నెరిఁగింతు వినుము వారి
నామ వివరంబులు. 375

వ. హరుండును బహురూపుండును త్ర్యంబకుండును,
అపరాజితుండును, వృషాకపియును, శంభుండును,
కపర్దియును, రైవతుండును, మృగవ్యాధుండును,
శర్వుండును కపాలియు ననఁ బేకాదశ రుద్రులు
పుట్టిరి. త్రిభువనేశ్వరులైరి. మునీంద్రా!

సహస్రశీర్ష సహస్రాక్ష సహస్రపాదాది భూమాద్యనుశ్రుతి
వచనంబులనంచేసి దివ్యవిగ్రహంబైన పురుషసంఖ్యాతుం
బసంఖ్యాతంబయ్యె. ఇట్టివిధంబున సృష్టిసంతానంబులు
చెప్పితి. ఇంక కశ్యపప్రజాపతిభార్యల వేరువేరునా
మంబుల వివరించెద. _ 376

గీ. అదితి దితియును దనువరిష్టయును సురసక
ఖా సురభియును వినత సరమ తామ్ర
ఇలయును క్రోధవశయును లకద్రువయును మిహా
వేదిపుత్రసములతి వినుము దితియు. _ 377

సీ. ముని నాథ వినవయ్య మునిదితి యంతైన
సావిత్రీబి. షాఖ్యనవిందితయున
మహిమాన్వితులు పుణ్యనామక దేవతాశ్రేష్ఠులై
ద్వాదశసంఖ్యలనిమ్ము వారి
సృష్టంబైన యాచాక్షుస మనుకాల
మున నాకలోకము సర్వము పాలించు
నన్నాళ్లినశిష్టం బ్రాహ్మణుల విష్ణుని రా
గడుపుననవిందితకాలమందు
అదితి కుక్షిని జనియిల్ల నదితి వసింబు
బినన మందిన జనకతో మోక్షములబ్రించు
ననుచు తనర్చు, గుహ్యాతి యతానరులయందు
దివిరిబుట్టిరి ద్వాదశాదిత్యులనగుచు. . . 378

వ. విష్ణుండును శక్రుండును, ఆర్యకుండును, ధాతయు
త్వష్టయు, పూషుండును, వివస్వంతుండును, సవి
త్రుండును, మిత్రుండును వరుణుండును, అంశుమం
తుండును, భగవంతుండన ద్వాదశాదిత్యులై
పరగిరి. 379

గీ. అనఘ సాగిరు పట్టులగు సప్తవింశతి
తనయలంద దీప్తి కలవారైన
సంతానమాతలైన సంతానకారులు
చూచు రూపవతులు తేజోవతులు. _ 380

గీ. మానిజనలోకనసుతల వినుమరిష్ట
నెలసలరైన నలుగురు సుసహాయు
లందఱుత్తేకవిఖ్యాతులనగబుట్టి
రవులనగు నారుపదార్థము విమలచరితా! _ 381

గీ. మాని లోకాధార బహుపుత్ర మాననుల యాలు
నిరుపు రాజనాకాశికేతకున నెఱసులు
నలువురైన యూచూప్పన ననఘ గురులు
విద్యలాలితంబు విశ్వామిత్ర నుపువారి. _ 382

వ. పింగళ, కపిల, ఆలాపు, విద్యుల్లత, ఆలాలా
హాల, పీతావర్ష, మిత్రిక్షె, ఆసిలులనాంబుట్టి
జ్యోతులు శాస్త్రప్రసిద్ధులైరి. మరియు ~~అంగిర~~ అంగిర ప్రజాపతి
గిరులను, బ్రహ్మర్షి సలక్షణంబైన బుబ ప్రకృతి
యుత్తైన త్రింశన్నర్ధాంశ దేవతలను బుట్టిరి. భా
శాశ్వనకు దేవశస్త్రదేవతలంబుట్టిరి. మునీంద్రా!
అష్టవసువులు, ఏకాదశరుద్రులు ద్వాదశాదిత్యులు,
నవప్రజాపతులును, వషట్కారమంత్రదేవతలు
ను, త్రయస్త్రింశ దేవతలును, యుగసహస్ర పర్యం
తంబు, సవిస్తృంబ దాలాది మంత్రయును, సూరులైన వేద
మంత్రములంబులనుం బుట్టి వేత్రులకల్పమునవిందితులై
యుండరని చెప్పిరి. మీరుదీరు
గాక మంకమకు బ్రహ్మసంతానంబును వి
వరించెద. _ 383

సీ. ముని నాథ వినుము కనకశిపుని పట్టి దెలికి ము
క్ష్మయము లైవెలయు హిరణ్యకశిపు
డును హిరణ్యాక్షుండు నను మల దివిజయంబు
గాలముసింహక కువల యాక్ష
మని యుండు నాకె మము నటులుండ జగ విద్రు
మిత్త్రయము దీవి హుంబు జేసె కానిరెం
కనక కశిపుని సుతుఁడు ప్రహ్లాదుఁడను
హ్లాద ప్రహ్లాద సంహ్లాద జనగ
నలువురౌదు రుండు వారిలాను ~~...~~ మలకుంద
చరణాకంబులత పంటిలల పప్పు దాయ
మాన। మానవలోక సన్నుత నేడు
జనగ ప్రహ్లాదు జన్ము దలంచ జగుచు విలసె. — 384

గీ. ఎవ్వరిల లోగ్ని శైలేంద్ర రాజేంద్ర దెప్పు
దహనకీలలు లేనదు శైలధర కానరాగ
వాసుదేవుని హృదయమునిన వాసు జెప్ప
దనుజ దగ్ధంబు గాగ పెంపున వెలింగె. — 385

సీ. ఎవ్వని లాసు వెల్ల నావ పాశములచె
గట్టి వార్ధుల లోపల గనిసకలము
చలయించె నెవ్వని శస్త్ర (అస్త్ర) సమితిచే
వేయుండవనవి యొగ్గ విలాధము చెయి
ఎవ్వని విషపు పిల్లనె పాము సురగాది
రీతులచె గరళపుంబు పసనగంగ
వాని నగములు ~~నేయుండు~~ నేయుండు విష్ణుసం
స్మరణ దాసులమునన జేకనిచె
సున్నిలోమల నంచి పశతీర్ధము సుతి మెలెసె
శైలపతిచే నిరువా గంపు దగిసమాంచ

డెవని శుద్ధాత్మకులగిరి యుము వ్రెల్ల
ముకట్టు బట్టిందు నాల్వురలగె సుతెరి నరిమ! — 386

మ. దనుజేంద్రుండె సకాల్ప దిగ్గజములం దర్పోలె శిరంబులన్
జనియు నావిని యులంల్పురిగాములిల వడింజంచబ్ల అంద్రుముద
ఘనసారా గౌతు విషా ఖభంగము గళతలశిపులోంబులై
చనిగాలు పిండపుదారవిందభుజనాసప్రాలుద్రులు దాపసా! — 387

సీ. ఎవ్వడు శైలేంద్రునెప్పున నాచారి
కలుషకోలోర్పు ప్రబంగముల బారయు
డెవ్వని శూల బదుంరెడె సకాలప్ప పూరయిలు
విష్ణుచక్రము చేత విరాధము పెంచె
నెవ్వడు దనుజేంద్రు నిఖిల విజనసంద్రు
ఋత్విహోలాహల భుక్తి జీర్ణ
ముమెరి నెవ్వడు నభ్జుండు నాచికారి
మాల్ప శరవిరహిత మానసుండు
సర్వభూంలతకు సమ్మతిన భావ్యుండు
అనువగిన నిరదలచల నాడు
ధర్మసంసార బద్ధాక్షి గ్రాముల
కారంబు ఘూవె యసుర సురలోన. — 388

వ. అని చెప్పిన మైత్రేయుండిట్లనియె. — 389

క. ముని నాయక నాయంబుధ
మను వంశజుల గు ధృవాదికు హొమశిగలావ
వనుతైన విష్ణు బరితము
వినబడె నీవలన మాకు విపుల విచారా! — 390

వ. వెండియు. — 391

క. మునివర దనుజేంద్రుని వర
తనయుని ప్రహ్లాదు నేల దహనుడు గాల్చెన్

గానఁ దంత్రంబు లేనియగ
ఘనన సమస్తపు విధలేమికలామున ననఘా! — 392

చ. జలనిధి మధ్యమందు సురసత్రువు బంధము బాంబులాదుల
శిలలు విశిగట్టి వైవధరబాపగ నంగానికిరువమారెద నం
చలనము నొందె వాక్షీలగి శైలము లాత్ర మంపగా త్రమం
నవి మదించుఁ బరిలివి నాకు గిదన త్రిమాంబు దెల్పవే — 393

గీ. విష్ణుభక్తి విశిష్టుడై వెలయుచున్న
యమకపోలు ప్రహ్లాదు మహాత్ముల దొక్కలాంబు
దప్పరిలంబ వినిపె వేడి దైవి నాకు
దేవియె వినుపింపవయ్య సుధీవరేణ్య! — 394

ఉ. ఏయుక్తి కష్టపెట్టి మాడ నేసిరి రాక్షసులప్రముహుల్ వినే
నేయని మిత్రముఖ్యులను నేసిరి బంధని బద్ధుజేసి దా
రేయుక్తి కపులంబడఁగ నేసిరి భూరి విషాగ్రగాముల్
నేయకలంబు బాలుగర పించరి మాను విరంగ దెల్పవే — 395

ఉ. బాలున గాఢ్యశృంగ/విని పాలుయగార గజేసనగిల్ల
నేలవిదిక్షివై చిరిగడించిదిగ్ భువి దీలుగా
లాలలజేసిరి ఘ్నులలాం ప్రవరాంపర బెంవరాగదా
శైలప్రయోగము మెప్పను మునీంద్రమహా మహిడిలచెప్పవే — 396

చ. గురుతర సుప్రయోగములు లకుంఠిత బిల్బ్లి నిగాంభ్యదిబదా
సరవి నానిర్ఘైలపులు శంబరమాయచే విలసంఖ్యలే
నరువది ప్రముకై నెట్టి మధిమూలగిత నిపాలపాలంబు బాలునాగి
గురువునవెప్పులాని ఘనుగిరకబెట్టె మెటువెంటి దెలపవే. — 397

గీ. ఇంతయును సీ దేవియును బలుకు సమిత్ర చరితు
డైన ప్రహ్లాదు చరిత మహోత్సవము
కొంబెదల వగియదానిని గరుణలోడ
నెరుగ వినిపింపుమయ్య మునీంద్ర చంద్ర! — 398

క. మునివర క్రోధమూహలమున
వినుదనుగట్టాడుబాలుని దైనముజేయన్
గానవటా స్వరళిము హరిదే
మనమున నిదే జెరుపగా సమజ్ఞదిలాలపే. — 399

గీ. అట్టి ధర్మజ్ఞబాలు హరి సమారాధ్యునకు
వంశమైన దైత్యవరులు మిగుల
వైరమెత్తెల్ల వలనాప్పగా దుష్టు
లాదుదలంపగాదె విమల చరిత! — 400

గీ. ధర్మపరుని సమారాధ్య నిర్మలాత్ము
విష్ణుభక్తి విశిష్టుని వీరాత్ముల
రుని మహామునుల కెట్టి ఘనలరద్ర
హారములు జేసి రదినాకు ననఘ దెల్పు. — 401

క. బాలుం డు గనిన మునివేలన
శీలం బాద్రుహబలాలు శ్రీపతి నుతవాగ్జాలు
విపక్షులైన బాలురు హింసించు
పింతు మెత్తుజూచి ధనుజు[illegible]. — 402

క. మునినాయక దనుజేంద్రుని
తనయుని చరితంబు నాకు తథ్యము ద్రీత్
వినిపింపుము విస్తరతం
విని యెదమనమనంబు విమలమగాన్. — 403

వ. అని యడిగిన మైత్రేయ మునిపుంగవునకు విలోకించి
పరాశరుం డిట్లనియె. — 404

సీ. మానేంద్ర దనుజాధినాధుని హర్షమౌఁ
ప్రహ్లాద బాలకు చరితంబు
వినుమది ప్రపంచవేదియ లాప్రుండు
పరమేష్ఠి పరదేవ పదిలాలుండు

ప్రథిత బలుండు హిరణ్యకశిపుఁ డాన
త్రైలోక్యరాజ్య సవిలాస్రుఁ దనరుచు
నింద్ర వాదులనకు నతి స్పర్థతోఁ దాన
భాసిల్లువారల వహింప వలల ను
చంద్ర దినాధీశ సకల పత్తివేయు దలను
దిక్పాలకాది పదవులను లబ్బని
గరుడ గంధర్వ కిన్నర ఖచర యక్ష
సిద్ధ విద్యాధ రాదుల సుద్ధులగాని
యజ్ఞ భాగంబు లెల్ల దానా హరించి
వారి యధినాథుఁ డా యుత్తమోక్తుల నరుచు 405

శా. శ్రీశీలి భువనత్రయైకమహిమాధ్యైశ్వర్యపారీశ దేవౌఘముల్
సావిరాజితులు వారుం గిల్లీవి వివశత్వంబుని పల్వింతల్
ఘోరారణ్యనదీశంబులందు మది లోగాడించుచు నాశ్రయా
కారంబుల్ ధరియించి దాగి రిపుహోగ్రీదంబులం దాపనా! – 406

వ. ఇవ్విధంబున దానవేంద్రుండు త్రిభువన సామ్రాజ్య
మదదర్పితుండై నిఖిల భోగంబులననుభవింపు
చుండెనంత. – 407

సీ. ముని నాథు వినవయ్య దనుజేంద్ర దానవాఘు
త్రుటి తెలిని విభవీలత్రు లభియిరయు
నింద్రాలగము నగాలు బిందె పాపాసక్త
చిత్తుల్లై తన మెలల సిద్ధ వరులు
గంధర్వ కిన్నర ఖ చర యక్ష దేవులు
దావి త్రవదు లుబ్జే యు వాసు సరియు
సాధని నాదాయులీ సలవిభిస దివారు
చిలుచి యు శల్జి ములీ సలుపు వారి
(ఇష్టంతగీతము ప్ర కటిపులు ఆగ్రభూంబులని)

స్వంతికము లిధువ లి నిల సంధుత్తలరస్య
హర్షిలము న నప్పరాగజన హావలిమెరయు
శైవల్యము ధుశ్శాన సమెంచిదభ్రా పృతగు చు
హాయి ప్రబలరము చుసుంకున యలెవ సరయున. – 408

ఉ. ఆదనుజేంద్రసూనుడుమహాత్ముఁడుభాగవతాగ్రగణ్యుఁ డు
ప్లాదుడుశైల్యబాలకసముని వెలయై గురుని గేహమందు సం
మోదము నిరగాద నుమ్మ యు ఖుదు నాజ్ఞలు జెప్పు పాఠముల్
గాదని దాలస్యలోన హారి గాంచి భరింపుచు నుండె నెంతయున్. 409

ప్రహ్లాదహిరణ్యకశిపు గురుసంవాదము.

సీ. ఒకనాడు దనుజరాజోత్తముఁ డా నుండు
మహాలసనస్థ నైక మాన సుండు
బాలుండు సుగుణ సంసేవుండు ప్రహ్లాదు
డెలమి భాగ్యవ్రవెంట వేగ రమురు
మధ వాన సంసక్తమతి నాప్యతిని సు పా
దాబ్జ వందన జక్కి లాగ నానత్పు
గని లనూ జమన ప్రేమ నెలమి నాగితగ డియుంచి
ప్రకట వెరా హాయున హిరణ్యకశిపు
డంక తలమున జేర్చి యిడి వశింపు
శిరము మూర్ఛి చిబుకంబు చేతబట్టి
సరవి నానంద బాష్పముల్ జడి గానంగ
గారవింపుచు నా కుమారుఁ గని రెల పలిరి. – 410

గీ. పుత్ర నీ వింత కాలంబు వాగసగవలెమి
జదివినా రావు యిందు సారభూత
మధుర సంభాషణంబుల మామనమున
కింపు బుట్టంగ తగ బలికి యుండవలయు. – 411

వ. అని యడిగిన నతని మంత్రికి ప్రజ్ఞుడిట్లు యిట్లు
లనియె. — 412

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]! — 413

వ. [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible], సకల
[illegible]
[illegible]
ననిపలికిన. — 414

చ. అనవుడు దానవేంద్రుడు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 415

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]! — 416

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 417

చ. [illegible]
[illegible]

గరిడి [illegible]
హరినరకింతమంతని [illegible] — 418

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible]. — 419

వ. అని [illegible] దానవేంద్రుం
డిట్లనియె. — 420

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]! — 421

చ. అనవిని దానవేంద్రునకు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 422

వ. అనిన [illegible] ఇట్లనియె. — 423

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 424

వ. అనిన ప్రజ్ఞుండిట్లనియె. — 425

శా. [illegible]! [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 426

వ. అనిన పారలౌకికశిష్యుం డిట్లనియె. — 427

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 428

వ. అనిన ప్రహ్లాదుం డిట్లనియె. — 429

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 430

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ఇట్లనియె. — 431

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 432

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 433

వ. అనిన [illegible] ప్రహ్లాదుం డిట్లనియె. — 434

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 435

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 436

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 437

కం. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 438

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 439

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 440

వ. [illegible] — 441

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 442

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 443

షా. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 444

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 445

వ. [illegible]
[illegible] — 446

శా. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 447

36

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 448

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 449

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 450

వ. అనిన విని. — 451

శా. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 452

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 453

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 454

([illegible])

గీ. చూడుమని సతిలమవ్వ విస్మరితకథల
వినుకరించెడు మేటి కల్పముందలంబు
ఘూచిలకు యూచి మతినాచి సాంప్రదాసి
యనఘమని చంద్ర దను బెంద్రుడాడ్లగిన. — 455

వ. దంతావళుల మానసుండై యున్న యొక భార్గవ నందను
లగు చండామార్కుల నుగ్రదండకాంత వచనంబుల
నల్లనల్లన యుల్లసిల్లె. — 456

గీ. దనుజనాయక వినుము నీతనయుడరయ
బాలుడితనివలన దోషంబు వలవ
దనుర వరవాహిని పలుకులందు సాధు
హాంగుల బూనెడు గతి సత్ఫలంబులగున. — 457

గీ. అసురనాయక యేమియు నీ యర్భకునకు
శిక్ష గావించు మరలి నిపక్ష నాశ
నములు గాగల దుడుగు కోపంబు బెంచు
బతికి యుల్లని వెంకయు, భద్రచరిత! — 458

శా. బాలత్వంబున కైత్య దానవుల కానందంబు దైత్యేంద్రుని
వాని బాలకు నందను సహితా దానవగంబు స్థైర్యమ్ము మా
బాలుండన్నిదనుగ్ర హైకనిరతి స్వత్పక్షు పక్షంబు గా
నాతిం బరింనటు గాకలక కిరీనమలం నాసింపు దైత్యేశ్వరా! 459

వ. ఇవ్విధంబున దానవేంద్రుండు భార్గవనందనుల చేతఁ
బరీక్షితుండై యుపశాంత క్రోధుండయ్యె. అంతనా
భార్గవపుత్రులు బాలుని బాహ్యవకాశంబు వలనం బాపిన
నిలవారడు ఘడమంది రంబునకరిగె దైత్యబాలకసమి
తియుండై రూపదిష్ట శాస్త్రంబులు జదువ చుండె ను
జన్మలగు గృహస్థకార్య నిష్ఠానకాలంబులకుం జ
నినయెడ దైత్యబాలకులం గాంచి ప్రహ్లాదుం డిట్లనియె. — 460

గీ. దైత్యబాలకులార! సద్వృత్తులార!
వినుడు పరమార్థ మెఱిగింతు వినుతులార
భార్గవోక్తులు వాగ్విలాస బోధకముల
తెలవుగా బట్టి చెప్పెద తెలివి గలుగ. — 461

వ. వినుండు సర్వజంతువులకు జన్మ బాల్య యౌవన జ
రామరణంబుల వారి వారి పరిత్యాగంబులు మనకుఁ బ్ర
త్యక్షంబై యున్నది యటుకాదె, జన్మంబునకు మూలా
నంబు మూలము యుంగా పునర్యోని జన్మప్రవర్తించు
టకావహిందెహి మనవ్రమీనవాసనాయాతి
యధాకర్మ యధాసులంబు ననుసరించియుండు, వం
చు శాశ్వ మాయల వాడు పురుష విచ్ఛిన్నభావంబుల
ను వేదవచనంబు నెంచెడి పురుషునకు గర్భవాస
జన్మాద్యవస్థ వెంబడి దుర్గతి వెంట దుఃఖ
పరిత్యాగంబుగ. క్షుల్లస్పర్శ ముపదేశంబు కారకైన
యన్నపానాదికంబు సుఖకరంబు గామర్థుల జాడలు
మనంబున నెంచెదరన్న పానాదికంబు క్షుధాదిబా
ధలకైన యజీర్ణంబు నందైన ప్రయాసంబు దుఃఖంబు
గాదె. అట్టి యిట్టి దుఃఖంబైన వరియయిన ప్రహారంబు
లు సుఖప్రదంబగు. ఎట్లన్న వాతాదిరోగంబుల చే
బడి బాలకాలంబగు వానికిగల నాదికంబులు
మోహాంధులైనవారి దృష్టిగల కామకునకు కాల నీక
మాధురయు కాలాంతర బాహు ప్రహారంబుల సుఖం
బగానెనుఁడదుఁడు. శ్లాఘ్యాదికలుషయులై యుండు
బునకు సుకాంత శాభ సౌరభాదికులంబునకు ను
సంబంధంబెట్లగు. మాంసాస్థి త్వగాది రక్తసంకు
లంబైన గాత్రంబున దభిమానియగువాడు మాంసా

సుతకుటుంబయోగాది భక్ష్యణంబుగల నారకి సహాయుండు. మరి
యుల శీత ప్రపీడితుండగు వానికి నగ్నివలన సుఖంబైయుండు.
దక్షిణాభా వంబైన గ్రీష్మకాలంబున దాహనికి భయంబు
గు. మరియు లోగియగు నంబుల కారకు క్షుత్పిపాసల
గలిగియుండు. క్షుత్పిపాసాద్యభా వంబైన దత్తాత్రేయాక్ష
బులు ప్రతికూలంబగు. ఓ బాలకులారా! పురుషుం
డెంత ధనార్జనంబు గావింప, నంతయు దుఃఖంబగు.
పురుషునకు పుత్రపౌత్రాదికసంబంధంబెంత విస్తా
రంబైననంతయు దుఃఖంబు మనంబుననె సంగత
ప్యంబంధంబెంతదె గటాదినం నంత దుఃఖంబెం.
పురుషుండార్జించు సర్వధనంబులు గృహంబు నాదున
నయున నలుండు దేశాంతరగతుండైనను గృహాస్థుల
బులగు ధనాదులు దన మన్కినస్థితంబ య్యెయుండు.
దేవిత్తనాశోరు దాహంబులు గృహంబులనొకటైనను
లేదావసనాయాసంబై దుఃఖంబు తారకు మనంబునం
దగిలియుండు. ఆ దేవసనా పరిత్యాగంబు వలన
దుఃఖనివృత్తియగుంగాని వస్తునాశమాత్రంబు న
దుఃఖనివృత్తిగానేరదు. జన్మంబులను మృత్యువును
యువని చేసిన గురుగ్రహాలన యు, గర్భ సంత్రస
ంబులను మహాదుఃఖంబులగు. యాగర్భనివాసం
బున సుఖంబు గాంచు లేరెనినాతుంచి వృండు. ఈ
ప్రపంచంబెల్ల దుఃఖమయంబు గావున బంధువులకు
జన్మంబు దుఃఖాస్పదంబగు. మనకు సర్వదుఃఖహ
రంబైన విష్ణుభక్తి సాధనంబులు సర్వకాలన
రావిన్నలయందును సహాయంబై యుపాపరాబు
ల నాసంగగలదు. 462

ఉ. బాలురమైన మా కిటుల భావన సేయగ వచ్చు విష్ణునిం
చాలి నుతింపగా దివిను దాగినవారు వాలరొక్కటో కిం
బాల్య యుహింపరా మలను బాలితులని యువిదే హావాసనాల్
గాలవశంబు నెన్నాదిన్నగాన్న నదేహికి బాలభావ సన్నిదే. _ 463

శా. బాలత్వంబున దలంగబుద్ధి దుష్టపారిం బాధింపు సంబరావాదే
వాలాయంబు గయౌవనంబు గడియుం నావిక్ష కల్ | క్షణ క్షణ నాదుం[?]
[illegible]
[illegible]
త్రయి! నాగిని భగవంతుడు నవ నాగిప్పని తాలంపు వెన్నెనేటికి.
(పై శాఖలు యుగసినేమి ~~[illegible]~~ ముప్పది యారావది.
~~[illegible]~~ ముప్పది యేడవ పద్య మూల ప్రతిలోనె వేదు. పదిం
చ్చి చూడగా 39 వ పద్యము యున్నది. ఈ పద్య ప్రారంభ
మునాది అక్షరములు ముందటి 36వ పుటలో నిప
దిమునకు సరిపోవ్వ టువేదు. సవరించు వారు దీనిని
గమనింపవలెను.) 464.

గీ. పాపరహితుడైన బాలుని హింసింప
యులేమి నరక యుక్త నిష్ఠా దాను
భార్గవుంను బట్టి పంచాలెవ మొందించి
నమ్మి సకలత్తి దాను సంయము మింద్రు!_ 465

గీ. కలిమి వలనదొర (లా) గెట్టుదు గురు వృం
గాంచు వారివలన గరుణ జేసి
లాభ హింసకృష్ణకృష్ణ లాభహింసలును లేయు
చనుచు గరుణ జేసి యుఠ్ఠ మందు. 466

వ. ఓ బాలకులారా! 467

క. ఓ సర్వ వాక్కులకర్తా
తిరా సర్వ మిగత్త్వ విరాం య దొంగ దుది దీరా

దుష్టసితయూ విప్రుల గవ
వేసం రక్షింపు మంత్ర వేగ రిప్పజదే. — 468

గీ. సకల భూతంబులందు నేసరసహరియగు
విష్ణుదేవుండు దానయూ విష్ణుతనువు
మొట్ల యూ విప్రవరుల యందధివసించి
చెలగి వారి జీవంబుల జేయుగాక. — 468.

సీ. ఎవ్వరనను జీవనేతెంచిరిటు నరకె
మెవ్వని చే విష్ణు మవ్వబడతి
దహనంబు నామాద దరిత్రావ్వరెవ్వరు
ధికరీంద్రియులచే దగుటకబడిలి
రెవ్వరు విషపుకేంద్రులై తగరపించి
వనని బాధల నలగాగనేచ్చి
రెవ్వరునసలు ప్రాంగ నేపార నాక కవల్ల
బొట్టించి నను ప్రాంగ దొట్ల పరచి
రట్టి వారలందు నగు పుత్రవరులందు
కాంచెమైన భేదమించనేని
యది యు సత్యమేని యమరయూ మిపువిట్ల
వలె నసహాయ లగుట ప్రాణకవలయు. — 469

శా. ఈ రీతిన్ దనుజార్భకుండు పలుకన్ నారజీవంబులై
చారు స్మేరశరీరవైన దొడలంబు ప్రేమపూర్ణాలయై
ధీరులావంబున నెవ్విబాలుని విడంబింపు చూర్ణైల్లగా
మారుంబోరి సమాశ్రుమై కనిరత్న బలాళి దర్పింపుచున్. — 470

గీ. పరగనీకు దీర్ఘాయువ ప్రాలిబలంబు
వేరలి సంపదవిశేషముల్ వెలయుచుండు
పుత్ర పౌత్ర వర్ధన పాలు ప్రబలగిని
వెలయు నని చెప్పి దీవించి రలఘుమతులు. — 471

వ. ఇట్లు దీవించి భార్గవనందనులు దనుజవరుదెస కరిగి యెం
తయు వింతగా నాలోకించి, ప్రహ్లాదు రా
వించి తత్పుత్ర భావకారణంబు డగుం దలంచి వివా
హ్యై యిట్లని యనె. 472

గీ. పుత్ర నీ వేమి చేష్టచే పొసగ నిట్టి
సుప్రభావంబు వైభవవిజ్ఞాననిధియు
మంత్రజనితప్రభావంబు మదిసహజము
తెలియబలుకుము యిది నాకు తేటపడగ. — 473

క. అనివిని కిన నిజజనకున
కనఘుడు ప్రహ్లాదుడక్కినబ్జ వందనముల్
నానరించి యిట్లని రెమ్మె
ఘనతర వాక్ నైపుణ్య ప్రకాశితుడై పల్కెన్ — 474

గీ. తాత్త్వికులనిధియు తగ మంత్ర కల్పనగాదు
పరగ చెన్న నా సహజభావమిదియుగాదు
నేరికెవ్వరికలా నీరజాక్షు హృదయుని
నామ జేయు తత్ప్రభావము గదా. — 475

గీ. అరయ నితరుల యందున పాపంబు
దలపరెవ్వరెట్టి ధర్మపరుల
కవని పాపవితతులంటు నెట్టుతాక
యదియు గాక వినుము విదితశీలి. — 476

గీ. మనములందు నక్రియలందు మాటలందు
పరుల కాపదగావించు పాపరహితు
వరుసదలచి పరులవలన జేసి
మన్నిరుల నారిది యనుభవముల్ నెరుంగ. — 477

క. కావున నెన్నండెనియు
భావంబున జెప్పలందు భావ్యులు గలందురే. —

గావింపవలెతెనవుడు
నెదగి పీడాది దుఃఖ నివహములౌ శ్రీ! — 478

వ. శారీర మానస దైవ భూతసంతాప్త దుఃఖంబులు
శుభచిత్తులకైన నాకుం గలుగనేర దివివిధంబున సర్వ
భూతంబులయందు నేకాగ్రబుద్ధి కర్తవ్యత్వంబుగా
భావన సర్వభూతంబులు హరియంబని తలంచెద
ననినవిని. 479

శా. అద్వైతీయుని బ్రుంగు నాత్మశశుభంబందుం డిద్యుంకింబు తాల్
ఖాదర్భిదీకాంత నేత్రుద్వైని జభటాధ్యక్షంబులుం గాంచియా
శిఖిపుంశలమిలాజ నాగసన్నలాలసత్రాహ్న సాంధ్యు సంధి భూ
వేదింబు ప్పుర దగ్రియు దుర్గల శిలాపిచ్ఛినర్దిపుం డుగారీ. — 480

వ. అనవిని కింకరావళుల పుంక్తులు మారగ బాలు బట్టి యెదె
పునశరాపోయబనోంబులు సముపాలసాధిపు మాదితేయ్యై
చిన హరికింతరుం ఘ మది శ్రీహరి సనిలిబెయిచుంటిబ
యల్లనబడియెం ధరాతలముపుం దల నతంయత బెలుబురాలి. — 481

గీ. పడిన బాలు బట్టి పరగ జగద్ధాత్రి
నిశ్చలమనకునాది విష్ణు పదయు
ననుచు భక్తి చేసి యబ్బాలు బతికుండ
హస్తములను బట్టె నాగలకుంద. — 482

గీ. అస్త్రబంధసంబులగలకయుం డంగ
సర్వశక్తుడైన సురిని జూచి
సకల మాయలందు చేయదు కోరాంబరా
సురునకనియెనాల శరణి రాలి. — 483

వ. మరియు నిట్లని తెలె. — 484

క. ఈదిపెప్పె లక్ష్మికు జంపం
నేదియు పాయంబు గాన నేర్పు నుపాయా

వేదివిలక్ష్మ సాధ్యయల
నీదగు నేరుపు మరజంపు, నిబ్బాలు వెసరే. — 485

చ. అనవిని శంబరుండు దివిజారికి యట్లన దేవదేవ చే
నిబిరికుంభ్రాజాను పదెనెవునమాయలపెల సంఖ్యలేక
ననిసకదర్పమందు సురహాళుల్కినౌదిలిరాజ ప్ర
భునిసమయుంపబలానిబపుట యుష్ప మాయలనెల్లబన్నియుత. 486

వ. మునీంద్రా! శంబరాసుర మాయాసహస్రంబులు వర
గంబున నవి యెల్లను, వీతమత్సరుండును, సమాహిత
మనస్కుండును నగు ప్రహ్లాదుండు దనుజవర్గంబుల నహారిం
దలంపు చుండె. అబ్బాలుని దేహరక్షణార్థంబునకుయుంద
ంలచక్రాయుధంబును, జ్వాలాకాంతిలంబును,
అశస్త్రరాజంబు పంపవయును, వేగంబ చని
యెంబ శంబరాసురకృత మాయాసహస్రంబులం బెల్లి
కంబశలఖండంబులు గావించెను. — 487

క. ఆయసురేంద్రుని బనుపున
మాయలబాలుని నెల్ల మాయించినదై
తేయుండు వెండియును వ
ాయువు వ్యవస్థించెకాడు పరశమనము నిజై. — 488

క. పవమాన మాదిశ్జుమునే
పవిశలత పలి బిలప్పుచాలృదగలపలప్పు లునీ
లావివిహారియుంచి మెల్లన
భువినాదగు ప్రాణికిన్ నెరప్పు పాలప్రుకి వెసరే. — 489

క. అనవిని పవమానుండా
లనశీలజవిరనవెలత ధ్రాక్షల్ లిలు మెరయా
మనియలబ్బాలుని యుంగలు
నను దానప్రవేశించి యెల్లనసయివిచారా! — 490

చ. ఆసురవశాంత్యర్థంబుల నయందున వాయు వృషేరి పిదనం
బాసరుచులనే నేరంగి యురిబాల్పరనాథరణీ ధుసుమ హా.
భసగయజేయున టటునవాయువ్యనాది విహారి వైరిదా
వసమర బట్టుద్రుంగినటు వాయువ్య దానహరించెనార్థలాగ్. — 491

తే.గీ. సకల మాయవెల్ల సంక్షయంబై పోవు
వాయువంటనొంట వసమరిన
దనుజ రాజసులకు లక్ష్యయు బ్రేలగ్
మునిమందిరంబున కరిగినారల. — 492

గీ. రాజులకు గాను మనిన్నె శుక్రుండు కానెప్పు
రాజ్యకరమై చెప్పు నారాజనీతి
శాస్త్రమర్థిలయన రుబునా చారవరుల
వలనజేసెనబ్బాలుకు వలను మెరసి. — 493

వ. అంత. 494

పరగనీతిశాస్త్రపరుడై మెరిసిబ్బాలు
నీనుచినమ్మినరుల లెలారించు
కాకుతు గాను చును రాజు కావున నకేమించి
దనుజపతికి నీవి ధంబు దెలిపి. — 495

వ. ఇట్లనిరి. 496

క. దనుజేంద్ర చంద్ర వినుమి
లనయడునీతి ప్రబోధిలాలు క్రింద మెల్గ
ననిచి నిద్ర ప్లోద ఘనుడిట్లని
మనుజులనకుండు ప్రియయె మెరయ. — 497

క. సహజ వరవులకు త్రి మ
యిహపరత్రయమందు రాజులనీగతి వెలుగా
. . . .
(కొన్ని పదములు పూర్తిగా లేవు చదువుటకు వీలులేదు). 498

గీ. కలుల త్రివిధంబులైన మధుర్స్తుటనాలు లందు వలెను
క్షయయ సేకినమును త్రివర్గమందు సప్తగుణంబు లయ్యెడు
రాజవర్యదేవుల విహరింపవలయుబుట్టెం. 499

గీ. వర్ణధానాదు మెందర మార్యసప్తప్రాప్త
లోభ్రియల సహిర్పులను బ్రాహ్మణవల
కోవులనా దెప్పుల విహరింపవలయు
మరియును 500

గీ. మంత్రిబుద్ధి సహాయుల దమాలవీకరయ
కార్యసాధకులకు సలసి గర్వపడు
బాహ్యమాత్రుదు మహాసాభలలోకవలు
శత్రువుల దాసులగ జేయు శంకలేదు. — 501

క. వీరులమెచ్చల పోయం
జారుల మెచ్చ మరియు పౌరజనులమెచ్చల్
నేర్పులంజరించువాడె
నారయ రాజసుల్తైన యలాడు మహాత్మా! — 502

వ. సంధివిగ్రహయానాసనద్వైధీభావ సమాశ్రయంబుల
ను, ఉపకారకారమురిపదనాలకోలలగు పంచ
విధ దుర్గంబులందును, మెచ్చటి కోశాలబెచ్చుల నకల
లోకంబు చరింపవలయు. మహాశకరీనినా సులకుల
ఛందమ్ము చ్చాదిమాలల వశీకరణంబును, సూక్ష్మత్రు
నివారణంబును, నెట్లెయ్యందగు రాజులకు లబ్ధియు
నకుసైన్యశన సాకుల బైన శ్రుకులాలిద సప్తకంబును
నివిమెదలు రాజనీతికళాకౌశల సంభావనలింటే,
భవనకీర్తి సారధంబు పుంగగణ వినవెడిగ దనన నర్మానిటం
త్రునకు సాష్టాంగదండప్రమాణంబు బాచరించి పూరించిరి
యుండై ప్రశ్నమంది ట్లనిరెను. — 503

క. గురువులు చదివించిరనను
సరవిం సకలంబు నేను జదివితి చాన్
ధరణి నిస్సంశయము లేకుం
గుణజపుటు సన్మార్గులను గాదను మరీ లాదే! — 504

గీ. ధరణి సోమంబు దాన బ్రేరంబు దరద
మనుసు సాయ చాలుపృయము నరంగురగు
సరవిని విమెల్ల బులారు ది సాధకంబు
లనుచు వివరింపగా బడె నవని యందు. — 505

గీ. సారవిమ లారదికంబు నెబాడవేదు
కళగి నాలు దత్తగి బింయు గాదువి సుఖ
సాధ్యమున బ్రావము నలనాళ్ధనంబు
విలన దలసాగియు నేక్రి యగల దెలారు! — 506

గీ. అఖగన్నాన్న శ్రీ ఘోపరమాల్త్రేయమ
గన్ధియుండు గాచిం దుండు గాడె
సరిబ్రాలతుల లకా ల్ప్రియ ఖలహరి సాసగలరు
తగుచు నుండిన శబ్ధ లనగగలరే: — 507

క. నీయందు నన్నాయందున
బాయక నిలర జనులందు భగవం లుండు దాం
వేయు విధంబుల నుండం
నీయయయి యలు స్ఫురదేవతురింనారు. — 508

శా. సాకారాల పః శ్రుభ్రా వవిను మాకుక్తి నిర్వికారంపు దు
ష్టారంభ్రాక్తులు నీల శాస్త్రముల విచారింల్లకలు బోటని
స్వారంబల్పఫలంబు గానయ దివియుం జూరింబ యోరంద్రిద్రి
పారింపకృత్సహింపలంచుటు యొకర్తవ్యంబు యుంత్యందగన్ — 509

క. విలయు నావి దలను విదలిగ
దలచుటు భిగంలయు నుగాక లోకురిం బగునే

లవిహారంబు డనలమగని
దలపడెఖదారిలనల్లను బలునయరలానే. — 510

గీ. గానరమొకరక్తిమబెయ కర్తి బంధ
ములనదంగు దలకర్తి మూల ముక్తి దలుల
ఉపరకర్మంబుల కర్తకామ దివ్యైంద్రి
జూవిత దలులంచ్చిక్రొ శలమ లోర! — 511

గీ. నీలి శాస్త్రజనల్జ్ఞాన నిచయమెల్ల
లోవిని నిస్సారములటంచు దవివి యాలార్ధి
నుల్త్వపంబు ఖ సాధన మెద్వ దాని
పరగవినపింలయు నాగుమహాభ్రాగవినవిలు. — 512

మ. ధరణిన్ నెవ్వరిల గారరాగ మును బగర్భా శ్రీశరీరలయం బునే
పురుషులంబులనే సంలు సాధనములుం బాల్యాందనే రెండునుర్
పరగం నాత్మ నవాదు భ్రేయు మనుమం బత్రపింబుల గా
[illegible] — 513.

గీ. సోరలరాజర్షిబింధనాదికలు మహాత్మవినుమ
మాలర్ధిమల నిను భాగవిలు విభ్రాలిమి ష్టాలుకములు
గానిపురుషుని యలన్న సంఘు టలనగునె
క్షితిని లయ పూరువకర్తి సంబలాలయు గాదె. — 514

గీ. అనఘు వినుమలు జడుల కవి నీమలకునిమ
వములకనీలపులల కిల మహాలయ
భ్రాగలి భ్రాగలి రాజలి పవిత్రులగుటగదె
నుదివిపాలు సేయమునదలిమును రె. — 515

వ. కావున నిక్కి శ్రమంచంబు భగవిహారర్త్రికంబు దిముది
నిజలంలుజు. మరి । యమను శివమనుమ బ్రాహ్మణుల ప్రజ్ఞల
వాల్పృష్ఠాము వెల్లఘుబుద్ధి నృములైరె (ఇది మూలమున సా
రబాటుగపదిలియు పేరు వాయనాడునరాసినది)

క. దేవమనుజపశువ్రజముల
క్ష్మావిభవవృక్షాదులెల్ల గడుభిన్నములై
భావింప విష్ణుమయమై
దేవ యివిలసిల్లు జగము దివ్యచరిత్రా! — 516

ఉ. స్థావరజంగమంబయిన సర్వము గంబు హరిస్వభావ ప్రభా
భావము సేదలంపపరమార్థప్రసన్నత నాందునాంటర్
భూవరదుఃఖసంక్షయములు బాందుననవిని దైత్యులంతటన్
పావిలమైనసంతసముకు మాందుని ధాత్రిబడంగ దనిగ్రమ్మెన్ — 517

గీ. దన్నిలాగిన నేలన పారిలేలేను కాకరేలి
నాకలోకనిధి ప్రపర్వమునరింబిను ప్రపలయుదయు
జగములన్నియు నాకరేలు బింప్ర నప్పు
బలికెదనమ్రుప్రజ్ఞానుల పలను బాలుచి. — 518

గీ. ఓ విప్రుజిల్లోయోగామయ రెండుబలుంచు
యాకుమలబల్చికాని యారవేక్షించబ
నాగపాశనిబద్ధుని నాగబెట్టి
వేగనంబుధిలోన్ బడవేయు డిపుడు. — 519

క. ఈవిధ విరూలెచ్చె యలు
నీపలలోకాజ్ఞయెల్ల నీయుక్తులయిన్
జేపట్టిలదనుపర్తన
మైప్రవర్తించెదరు వారలమ్ముర్తులపై. — 520

వ. ఈమహాయుష్యంధు మదియవిరాధపలస్త్ర వాంఛుగా
వింప్రచున్నవాడు. మనకులంబునకెల్లవినిని జంప్రు
డు యుపకారాలబలగాడె. ఏనినావిని యమ్ముర్హరాయు
మెదలనుకరతలము దానవేంద్రుని యాజ్ఞల పరి
పాలనంబు చేయుంబానిప్రహ్లాదునాగపాశబద్ధుంగావించి
సముద్రమునం బడవైచిన. — 521

గీ. వైవజలరాసి బాలునివలను గాంచి
చంచలత నాందివేలకు ముంచి ధరణి
లాలమునకు పర్వ్ సంక్షోభదశను బాందె
మదము ఆగియుం దేనంతన మునివరేణ్య! — 522

గీ. అఖిలభువనంబులెల్ల మహాంబుధులని
సంప్లవంబైన దైత్యుడు సంయమీంద్ర!
సకలదనుజవరేణ్యుల చక్రిగాంచి
పలికె నిట్టుల గంభీరభాషణముల. — 523

గీ. అగ్నియందు గాగలదు నాఖ్యనిచ్చెదగ
దురగసములగు గరువనుకరి చెంగ
రనిలగరళమయాయలందు నలిదెగటార
డిభనిపాప పెడ సంతరిత రెంటి. — 524

వ. దుర్మదచిత్తుండగు నిబ్బాలుండు బ్రతుకనేల ప్రయోం
జనంబు వినినేలాగ యాంగరాల్పర్వతంబున సహస్రయోజనం
బులుండునట్లు పర్వతంబులవీని పైంబడవైచిన వాం
డొంటాంబుచాంచనని చెప్పిన. — 525.

ఉ. దానవదైత్యసంఘములు దక్షయుగ్రాంశలంబులంతరియం
బులని సహస్రసంఖ్యలనిబ్బాలునిపాదులిన వైవన
ప్రాణరాశికిదనుకు దాధరశేఖరపంక్తిం ద్రెంపుట్
మానుగనేకచిత్తమున మాధవసంస్మరణత్రయంబే. — 526

వ. ఇవివిధంబున ప్రహ్లాదుండు సముద్రమధ్యంబున నుండి
శ్రీయఃపతి నిట్లని వినుతించె. — 527

గీ. పుండరీకనయన భువనాలకరహరి
పూరువాత్రయపాద ప్రకటిగాయల
వాసుదేవ భక్తపరదాయ శార్ఙ్గి నే
వారవనీయుమునకు నందలాలా. — 528

క. సర్వసర్వ రూపహృదయా
సర్వేశ్వర కటి శర్వ రూప సదమల హృదయా
సర్వేశ్వర కరుణాకర
సుర్వీధర నీకు జేయు నా గిరివందనములు తీ — 529

శ్లోకము :—
నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ!
గోబ్రాహ్మణ హితాయ చ
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ
గోవిందాయ నమో నమః. — 530

వ. మహాత్మా! బ్రహ్మరూపంబున నాది సకల జగత్సృష్టియు
ను విష్ణురూపంబున బాలనంబును రుద్రరూపంబున
నిజకల్ప లయంబును జేయుచుండు నట్టి నీకు నమస్కారంబు
లాచరించెద. మరియు దేవా! సురసిద్ధ నాగ గరుడ గంధర్వ కిన్నర
పిశాచ మనుష్య పశు పక్షి వృక్ష సరీసృపాదులను, పృ
థివ్యాది పంచభూతంబులను శబ్ద స్పర్శ రూప
రస గంధంబులను, మనోబుద్ధి చిత్తాహంకారం
బులను గుణంబుల నిన్నింటికిని కారణంబు నీవ
మరియును. — 531.

సీ. అనఘాత్మ వినుమవిద్యయు విద్యయును నీవ
సకలంబులును నీవె యసకలమును నీవ
విషయ వ్యాపారంబులు విరమింపగా నీవ
ధరలో ప్రవృత్తియు నివృత్తియును నీవ
వేదాదిరూపంబులై వెలయు సద్ధర్మంబు నీవ
పాపసంగత కర్మముల భోక్త నీవ
కనగిల లక్ష్యశాస్త్ర కరణంబులును నీవ
సర్వకర్మ ఫలంబు సరగ నీవ

అట్టి నామయందు సకల జనముల నఖిల
భువనములను నిజ మహిత భూతములను
సరస నీ దివ్యనామ స్మరణ విశేషము వలన
సర్వసంకల్ప గుణ సాంగత్య సంసారమెరయు. — 532

వ. ఇట్టి సచ్చిద్రూపు వారలగు నిన్ను యోగులు
జ్ఞాన ధ్యాన సమాధులం జేసి యంతరంగమున. యోగీశ్వరులు
నంతరంగమున. మాయిక వలి భోక్తవై దేహపతి నీవ
రూపంబులు ధరియించు చున్నవాడవు దేవా! ఈ చెప్పంబడిన ప్రపంచ
స్వరూపంబులను, అపవర్గ ప్రదంబైన శుద్ధ స్వరూపంబులను,
అపార అసహాయంబైన బ్రహ్మాండంబులను, అనంత రత్న
యుగ విరాడ్రూపంబులను, అదృశ్య శక్త్యంశంబైన బ
హువిధ భూతంబులను, ఇంద్రియంబులాది బహువిధ
దేహంబులు ననిన్నిటి యందు లక్షణ భూతంబులగు జ్ఞా
నంబులు అది సూక్ష్మరూపంబు నీవ. అదిగావున
సూక్ష్మాది విశేషంబుల కగోచరంబై గుణశక్తిరూ
పుండవై వర్తించుచున్నవు. అట్టి పురుషోత్తముండవైన
నీకు నమస్కారంబు లాచరించెద మరియును. — 533

గీ. అరయ మనముల వాకుల కందరాక
గుణ విశేషణ శూన్యత్వ గామిమగిరి
జీవ శక్తి బుద్ధి యని భిన్న భావము
నట్టి జగత్కర్త వందనమొనర్తు. — 534

వ. వెండియు. 535

క. జగములకిది దాల్చి కలహదము
నగు నెవని శుకాకార భూతమై జగములకున్
జగన్మయుండగు నెవరో
జగదీశు గుణ వాసుదేవు నర్చిత చరణున్. — 536

గీ. నామరూపంబులేక లసాక్షి మరూప
ములనె సంగి బాహ్యార్ధ భ్రాంతుడగుచు
విశ్వరూపజగమెల్ల విశదభ్రాంత
రూపునకు వందనములు నిరూఢశీలు. — 537

గీ. శ్రీదశమెవ్వని యవతారదివ్యరూప
ములసమర్చనగావించి మదిలభక్తి
గానరెవ్వని పరరూప్య గతిమలెవ్వ
రాంతర్యునకు వందనంబులు నాంతర్యశీలు. — 538

గీ. అఖిలజీవులయందు దానధివసించి
సారథి వారలకగుచు భ్రాంతుభ్రమ వెల్ల
సర్వసాక్షియై చూచు సగుణనాగప్ప
పరమగు విష్ణునకు జేలు ప్రణతి చెప్పుదు. — 539

గీ. ఈప్రపంచమెల్ల నెవమహాలక్ష్మి యసం
భిన్నరూపమనగ నెసఖబడరెం
అఖిలలోకములకు నాదికారణమౌట
నమ్మహాలక్ష్మి నాత్మ నభినుతింతు. — 540

సీ. ఈవిశ్వమంతయు వెయమహాలక్ష్మి యందు
నమ్మకు తింటుయసంతతి పగిది బ్రకటిలి
మహదహంకారతన్మాత్రభూతవితత
సాంతమై యక్షరసంజ్ఞ నాప్పు
నఖిలంబు నాగినిత్యరూపశ్రయమ్ము భ్రాంత
వెలయించు దనలోనబయటు దలపి
యామహాలక్ష్మి సదాత్మలోలతన్ని దాత్మకు
మలుంచు మరుతినదాంతిమకమి
బాహ్యమాయనేటు నెటుసర్వము మలయుంచు
నెనరుచ్ఛిలిగను నిఖిలంబు నెసకతెంసగ

తెలదల్ప నిరతాంగములయాయి
నట్టి వానికి నానమస్సు జోహారు చెప్పుదు. — 541

గీ. వెలయు సర్వగతుండగు విష్ణువాంఛ
పరగ రెమసు ప్రవేశించు బదుటచేసి
సర్వము మనము నాచేత సర్వమెమసు
వెమసు సర్వము సనాతనుండెన యగుదు. — 542

గీ. అవ్యయుండన హంపరమాత్మయాత్మ
సంశ్రయుండన హంబ్రమ్మి కెంజ్ఞకుండ
భువినిని లావమహాంసంధ్ర పూర్వమహాలు
విలయకల్పంబునెపెన స్వయమెవెలయుచుండు. — 543

క. మునినాథ విష్ణువనకుం
దనకు నభేదంబు గాగ దలచుచు దనెనం
మ్మునియున దక్షోలక్ష్మికలావము
గనిలానఖ్రయుడగుచు నెండగలకల్పము త్రై. — 544

గీ. అవ్యయుండను మెపరమాత్మ మెసన
నిత్యుడను మెసన మెమదె నెలిచలచ
నాకునవిరళమగించెలము నగు నెలాలప
నమచుసర్వంబు దన్నయంబని చూచునంతె. — 545

గీ. అమ్మహాలక్ష్మికుత్తైన ప్రశ్నదింతల
విష్ణు నభ్యావనా యోగ నిష్ఠ చేసి
క్షీణపాపుతై వెలుగాంద నాళ్వసమున
జ్ఞానమయుడగు హరియందె మానివర్య. — 546

గీ. అమ్మహావిష్ణుమయమగు నాత్మభావ
మునమున జ్ఞానసంగంబు గనలకుండ
క్షీణములయాయల బెరువదినం యమాంత్ర
యురగబంధంబులంతలవిరిసచని యె. — 547

ఉ. అత్తరి గాఢహాసంకులమున్ సందిసయు త్రుటి వెల్లనాత్మ నా
కెరిత్రాన దక్షిణమందెపు హిమాచలల నాదివ్యాశిలాగ్నిరుద్రే
నుత్తరమందు బాహు పై నుంచిన శైలముఁ వెల్ల బారికిరి
నుద్వేల్లిన వామ్నిక నుండి వదివేటకలంగిసు బంధబాలు ఖడ్గే. — 548

గీ. ఇట్టు లబ్బగ ముట్టెల్ల నీక్షించి దనుజప్రు
ష్ణీదుగాగ మనములు నొందు దలచి
అలౌకికమైన వరముల మంగళరూపమెద మాని
హరిస్వరూపమాల్కి నమస్కరించి. — 549

గీ. వెండి దానవరాజు ప్రహ్లాదుఁ డనాది
పురుషునానంతము నెఱ్గ బుద్ధి జేసి
కనగ నాంకాయ మనసునఁ గోరెనెవు గాగ
సచ్చిదానందమగు దీనిఁ జూపు మౌఁధ్రు! — 550

క. భగవత్స్వరూప మాత్మీ. . . . .
. . . . దాసిని మూల్చు నిరమ్మ. 551
ప్రహ్లాదుండు హరిస్తవ దూలైసరించి యిట్టు.

సీ. పరమార్థరూపిపై పరికించి చెప్పెదవేవ
వ్యక్తస్వరూపివై యలరుదేవ
స్థూలశ్రుతుల సూక్ష్మరూపంబు నేవ
కారణకారణత్వమున నెగడనాప్పు
క్షరుఁ డక్షరుఁడవై బరగుచుండెదవేవ
వ్యక్తంబునేవ యా వ్యక్తమీవ
పంచేంద్రియంబులు పరగ లోకాలు
పంచభూతాలకు పతివి దేవ
ప్రణవరూపంబు నీవ యన్నె ప్రభవవేవ
సకలమునకీశుడవ్వ నిరాకృతివవేవ

ఆత్మనీశుని నన యెంబువనిక జపకిం
దగనమస్కరించుచున్నానిగ నిన్ను విమల. — 552

సీ. పరసగుణాంబున సకలగుణాధార
గుణరహిత క్షేత్రిక గుణవినాశ
స్థూలప్రపంచక సూక్ష్మప్రపంచాత్మ
విశ్వకారణమహావిశ్వరూప
సూక్ష్మాత్మ భక్త సంస్తుతరూపవర
మనోహ్లాదకరాభాత్మ సద్భక్తగరూప
విదితయునావ యజుపిపాలిమయలోచన
సదానుభాక్తిక హరిసవ్వదార్థ
సదసద్వివేకభావన సత్యనిలయ
నిత్యరూపప్రపంచకనిఃప్రపంచ
సదమలాత్మక వాసుదేవాదికార
కైక రూపబహుమూర్తివై కనిలవు. — 553

గీ. కనకనియెదు స్థూలసూక్ష్మ ప్రకాశ
భూతవనిలకు నిత్యమరియున భూతమెందు
విశిష్టమున నెత్తు తలపనవిశ్వమేధ
ఆత్మ భగవంతునకు ముక్తిలక్ష్మిజెప్పు. — 554

వ. అని ప్రహ్లాదుండు వినుతించెయుచున్న సమయంబున
పీతాంబరుండును శంఖచక్రగదాఖడ్గనందకశార్ఙ్గాది సాధ
నకలితచతుర్భుజుండును, నగుచుం దీర్ఘాక్షుండు
ప్రత్యక్షంబై నాతని జేచి సంభ్రమానందంబున
సాష్టాంగదండ ప్రణామంబు గావించు చున్నాఁ డిట్లు పెరుంకై
దేవా! ప్రసన్నత హరియంత నిన్ను సాటించు సంత
దర్శనంబు గలదే యయ్యనన్నతుడు ప్రహ్లాదునకు బగ
వంయుం డిట్లని రెను. — 555

గీ. వల్లనీ భక్తికై దమెచ్చు వచ్చె నాకు
ననఘ నీకు ప్రసన్నుండ నైతి నింక
లేదియిష్టంబు దాని నేనిత్తు వేడు
మనిన హరికి మ్రొక్కులనిడి ప్రహ్లాదుడనఘ. — 556

గీ. దేవ యిచ్చటనెచ్చట దిరిగియైన
యోనిసాహస్రములయందు పుట్టినట్టి
మందిలచ్చట నచట నీయందు భక్తి
గలుగగా నిమ్ము నాకు నాగకులనిలయ! — 557

గీ. అనిన భగవంతుడిట్లను నర్భకునకు
నీకు మద్భక్తి యెసగిలి నిశ్చలముగ
వరము నాందెక్క గాఁగను వ/రుసఁ బ్రేలి
నిచ్చెదనట నర్థ హరికి దాని మ్రొక్కులనిడెను. — 558

గీ. దేవ జగదీశ సర్వేశ దివ్యరూప
నిన్నునేసన్నుతించిన నేరమెంచి
చరము నా సాధకక్షేమంబు సన్నిధిత్తి
మజ్జనకు నందు దోషంబు మాన్పుమా శ! — 559

సీ. బహువిధశస్త్రాస్త్రనిపాతదెబ్బల గావించి
రసలంబులనంబు బెంపడగ వైచి
ఘోర సర్పముల మహోగ్రులఁ గఱపించి
రక్కసులగి బెట్టి శరసవిషము
పడిపోట గజ్జె బవిడేచి రమ్ముల
శిలలపై వైచిరి ఘోరతపులు గను
హాలాహల మరికాన్పి మూరదకరదృష్టి
జేయించె నీ భక్తిసేయుననుచు
దానజేసి పాపులజెందెఁ గావున
దేవ నదుకరుణ దివ్యకిరోసి

యిసన్నిధి యజనకు వాంఛయగు దోషంబు
వేగనశ గశియించు విమల మూర్తి. — 560

గీ. అనఘ ప్రహ్లాద నీకోరికలు సగలవక
మత్ప్రసాదంబునను జేసి మించి కలుగు
నీకు నింకేమియున్నఁ దలంచి వినుము
సాగరించి వేడుము నిచ్చెద సురలనుతాభ! — 561

క. అనవిని ప్రహ్లాదుండి
ట్లని యెంచె దేవ యొగులతాష్ట్రదైర్య
ఘనలక్ష్మిఁ నీభక్తిం
మనుకాని నాకానమలవలని మఖిలవిచారా! — 562

గీ. అనఘ ధర్మార్థకామము లడగఁజేసి
నఖిల జగముల కారణత్వం బులజనీదు
భక్తిగలిగిన యప్పుడే పనులకెల్ల
ముక్తికరములనలి నిల్చి మఖిలలకల! — 563

వ. అనిన భగవంతుండిట్లనియె. — 564

గీ. వత్స ప్రహ్లాద నీ మది వఱలు భక్తి
పరగనాయందు గలిగిన భక్తివలన
మత్ప్రసాదంబునను జేసి మహిలో యయిన
మోక్షపదమున జెందెదు ముదముతోర. — 565

వ. అని యిట్లు పుండరీకాక్షుండానతిచ్చి యంతర్హితుం
డయ్యె. అదనంతరంబు ప్రహ్లాదుండు నిఖిలనరుని
కటకుంబు నిర్మల నిచరణంబులకు వందనంబు వారిం
చిన నిర్భుపు డాగ్రహించి ప్రత్యేకంబుననంగా
సింహాసనంబున గావించి మూర్ధాంబుపై తాత్రీ పుత్రుడా!
జేసి లింకపై లేవి యని బావావకుల విలాసనంతై
వైష్ణవానుభావసందర్శనంబున సంతృప్తుండైయుండె.

సంతసమ్మునం దుండు ధర్మకీర్తి ప్రకారంబున పితృగణంబులకు [illegible]
పాపకుండై యుండెనని చెప్పి పరాశరుండు వెండియు
మైత్రేయునకు యిట్లనియె. — 566

క. అనఘ వినుకొంతకాలము
జనకుని కృతి విష్ణుని యనుత్తమ భావవశంబున్
ఘనబలు హిరణ్యకశిపున్
మనుకొని నరసింహరూపమునన్ వధియించెన్. — 567

క. నరహరి రూపము శ్రీహరి
ధరియించి హిరణ్యకశిపు దగ హరియించెన్
బరువడి ప్రహ్లాదుండుల
ధరణీరాజ్యంబు బూనె తగు హరి యాజ్ఞన్. — 568

గీ. కర్మశుద్ధి వహించె క్రమముగ రాజ్య
భూతి సంపత్తి తగ బహు సమ్మతముల
బరగె మగు పుత్రపౌత్ర సంపదల బాదట
హరిసమారాధనైకతత్పరత దనరె. — 569

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] నని చెప్పి పరాశరుండు వెండియు
మైత్రేయునకిట్లనియె. 570

క. మునినాయక దనుజేంద్రుని
తనయుడు ప్రహ్లాదు మహిమ [illegible]
మునుసన్నుతిగ [illegible]
వినిపించితి వీనికి [illegible]. — 571

వ. మరియును. — 572

గీ. దనుజనాథసుతుని ఘనప్రభావంబులు
భక్తి వినువారి పాపచయము
సంక్షయంబునొంది సదమలంబగు పుణ్య
మార్గగతులనుచు మహిమగాంచు. — 573

వ. మునీంద్రా! ప్రహ్లాదు చరిత్రంబు విను వారలకు పాప
సంక్షయంబగు మరియుం [illegible]
[illegible] సమాహితమనస్కులై
[illegible] పత్రంబున, [illegible]
[illegible] సువర్ణ [illegible] సంప్రా
ప్త దక్షిణ [illegible]
[illegible] ఫలంబులు
నందుదురు. ప్రహ్లాదుని బహుళాపత్పరంపరల వలన
శ్రీహరి యే విధంబున సంరక్షించెనా విధంబున నీ ప్రహ్లాదు
చరిత్రంబు వినువారల యాపత్పరంపరల వలన బా
యించెయునని చెప్పి పరాశరుండు మైత్రేయునకి
ట్లనియె. — 574

రాక్షసవంశోత్పత్తి.

—

క. మునినాయక ప్రహ్లాదున
కనఘులు నాయలు [illegible]
వినుమార్గములను విరోచను
డను [illegible]. — 575

గీ. వారిలో విరోచనువలన బలియు
నలనికి [illegible]
బాణు [illegible] బాహుల మర
[illegible] వెలసె. — 576

వ. మఱియు హిరణ్యాక్షునకు ఝర్ఝరుండును, శకునియు,
భూతసంతాపనుండును, మహానాభుండును, కాలనాభుం
డును, మహాబాహుండును, ననుపుత్రులు పుట్టిరి. మఱి
యు దనువంశంబు చెప్పెద. దనువునకు ద్విమూర్ధ
శంబర, అయోముఖ, శంకుశిర, కపిల, శంకర, ఏకచక్ర,
మహాబాహు, తారక, స్వర్భాను, వృషపర్వ పులోమ, వా
హేసవిన, విప్రచిత్తి మొదలగు మహావీరులు దానవులు పుట్టిరి.
స్వర్భానునకు శర్మిష్ఠయు, ప్రభయు వృషపర్వునకు,
ఉపదానవియు, హయశిరయు, ననం బ్రఖ్యాతులగు
కన్యకలు పుట్టిరి. మఱియు వైశ్వానరునకు పులోమయు
కాలకయు ననుకన్యకలిద్దఱు పుట్టిరి. వీరిని మహా
భాగుండగు మరీచి పరిణయంబయ్యెను. ఆయిరువురి వల
లనఱువదివేల దానవులుం బుట్టిరి. మఱియు విప్రచి
త్తికి సింహికవలన వ్యంశకుండును, శల్యుండును,
నభుండును, మహాబలుండును, వాతాపియు, ఇల్వ
లుండును, నముచియు, ఖసృముండును, అంధకుండు
ను కాలనాభుండును, వక్త్రయోధియు వీరలెల్లను
దనుజవంశసంభవులైరి. వీరలు పుత్రపౌత్ర ప్రవర్ధ
మానశతసంఖ్యలుం బుట్టిరి. మఱియు ప్రహ్లాదవం
శోత్పన్నులగు నివాతకవచులుం బుట్టిరి. తపః ప్ర
భావసంపన్నులైరి. తామ్రయను దానికి శుకియు, శ్యే
నియు, భాసయు, సుగ్రీవియు, శుచియు, గృధ్రి
కయు నను నాఱుగురు పుత్రికలు పుట్టిరి. అందు శుకికి
యు . . . ంబులు జనించెను. ఆ
వల జన్మించినట్టి వంశంబులను చెప్పెదవినుమ
నియుక్తుని రెతు. 577

మృగపక్ష్యాదిభూతసృష్టిక్రమము.

వ ఆలశుక్రికి . . . ంబులు కాకంబులు, శ్యేనియను
దానికి శ్యేనకపోతంబులు. భా . . . భాసగృధ్రములును,
గృధ్రికయను దానికి గృధ్రంబులు, శుచియను దానికి పక్షి
గణంబులును, సుగ్రీవికి ఉష్ట్ర, అశ్వ, గర్దభంబులు పుట్టె
ను. ఇవ్విధంబున తామ్రవంశంబు ఖగప్రశస్తంబయ్యె
మఱియును. 578

క. మునినాథ వినుము వినతకు
ఘనతరబలయుతులు పక్షిగణములు గరుడా
రుణులుం జనిరి లతేజసు
వినుసారథి గరుడు డనగ నిద్దఱు గలిగిరి. 579

క. సురసకు సహస్రంబగు
వరసర్పచయంబు పుట్టె వారలనేక
స్ఫురశిరఫణులు నాగేంద్రులు ~~బహువక్త్ర...~~
బహువక్త్ర ~~...~~ భైరవులనంగ భువిని చాలా! 580

గీ. కద్రువకును సుతులుగ గిరణోత్కట
స్రుకములు సహస్రవేయు సంఖ్య వారలు
అతితేజసులయు నాగులనివచ్చు
లగుచు పెంపెల్లు శలఘు చరిత! 581

వ. వారలవిను శేషవాసుకి . . . . .
తక్షక శంఖ శ్వేత మహాపద్మ, కంబళ అశ్వతర
ఏలాపుత్ర, కర్కోటక ధనంజయాదులైన నాగులు
బలు విషోల్బణంబులగుచు వెలసి పుట్టిరి. మఱియు
క్రోధవశయను దానికి స్థలమువ్వక్షికి ఆపోదులు నం
బుట్టిరి. వారలు క్రోధవశగణంబులును, దారుణులును,

మాంసాశనములును, రాక్షససమూహంబులుం బుట్టె. సురభి యను
దానికి గోవులు మహిషంబులును [illegible] యను దానికి
యక్షరాక్షసులును బుట్టిరి. ఇర యను దానికి లతా
వృక్షగుల్మాదులనేకములుం బుట్టె. అరిష్ట యను దానికి
మహాసత్త్వులగు గంధర్వులు పుట్టిరి. ఇట్టివిధంబున
స్థావరజంగమాత్మకంబగు విశ్వము కాశ్యపు దాయాదమై [illegible]
[illegible]
సృష్టి యయ్యె మరియు. — 582

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 583

వ. [illegible]
[illegible]. — 584

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 585

వ. [illegible] చెప్పెద
వినుము. — 586

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 587

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] నబలా! — 588

వ. శ్రీవిష్ణు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 589

ఉ. శ్రోత్రియులందు బుధుఁడన వేదార్థములఁ గర్మములఁ బాల్చి యునర్చి దా
చిత్తము నేర్చి శింగిపదిబాలరమొనర్చి విశేష యుక్తి రైఁ
యుల్త్రశలాయలాక్షి రసకల్పనసద్విన రమోక్తి చెరి వెం
పై పూర్ణునసేవకాకాలి విఖ్యాతమెయుంధరియుంచు యాలెర్లోఁ. 590

గీ. అంతబలసూదనుండు తదంతరంబు
నాల్గులగొలుపు చుండు నయులివి సరమున
పరగశిలవర్షములకు లూపంబుగాఁగ
విలసకాలంబు గ్రసియుంచు వహిరగతించు. — 591

సీ. సరవినాకలోలు పాద ~~స్తా~~ స్తా బంబు చేయక
దివి రాలు తరినాడు నిధించు లోని
వజ్రంబు చెబూని వాసవుడు యుద్ధమిలి
యుదరంబు చీల్చ యుయ్యద దశగను నెని
వజ్రంబు చేవిని పాలిలు గాసప్త
ఖండంబులానరించు కరిం మేశ యాలు
నేల్తురియుం శశి నెలిగాద నలు చేల
మారుద మారుద మారు దను చు
కతాగివానిని తమె చెసి ఖండములుగ
నాగినిగా వించు యుండలు నగవి రావు
మరుదమరుదాయ లుపన్న నమ్మెరి తు చేసి
మరుదనా మక పరవై గురువుగా ~~ప్ర~~ | చెలు. 592.

వ. అవి గాన్పన మెకాగిర పంచాశత్ప్రపలక్షైయుద్ధ సహా
యువైరి. మునింతలో దివాది సృష్టి రెలరింగించుచు, నింక
సకలలోకాధి మహత్క్రమంబును క్రమంబుగా నెరింగిం
యు వినుము. — 593

క. మానెంద్రప్రభుధు నెరింద్రున
కను వాంఛదు పూర్ణి సంపుమ ఖిలావనికిఁ

ఘనమగు గురుత్వముగల్గిన
వినుమంతకు భూమిసృష్టి విలసినవార్శి. — 594

క. లవనాలరంబువిధి దా
మదిలోపుసమస్తలోకములలసు ఖర్లలు గా
మదిబరికించు యిడిచ్చిన
సవయులసఖి శైలసంపు సంపుమవారి! — 595

వ. వారలం గ్రమంబుగా వివరించెద. — 596

క. యజ్ఞములకు లావసులకు
సాజ్ఞలవిపాలికిని విదుర్థింబులకుఁ
విజ్ఞులగ్రహనక్ష
త్ర జ్ఞానము రెక్క సోమురాజుం జేసెఁ. — 597

సీ. రాజులయందు వైశ్రవణుని జలములు
వరుణునింది యులిలవాయువిదగ
వసువ్రలయందు పావకుని ప్రజాపతు
లందు దక్షుని దేవతాళియందు
వాసవునద్ధి కలవ మరుత్పైలులయందు
ప్రహ్లాదు దితిపుత్రవాశకరయు
యమునిగ బింబులయందు వైశ్యావలు
లవి విపక్షులగ ములర్త్రంబు నహులు
కరయువాసుకి నిధిలాలు వైయుళచెమలకు
పరగను చైత్రరథంబు గాలలకు వలఘల
మదనిమృగములకైల్ల సింహంబు లట్లు
పలులు గానబ్ధి శికించె పద్మభవుఁడు. — 598

ఉ. శైశునిదొరదమాతలుల జెలిపి గునత్రులలోకిమాంపారుల
భీషణదారుణాగుల గుభీమమృగంబు లలోగనవాలిస్త్రు ములే
ఖ్యాపుగా సరిధివృక్షముల స్వమహీమరుల నెత్లు దా ఆస

శేషవిశేషణాఢ్యుల సృజించెను రాజులుగా వసుంధరకే — 599

వ. ఇవ్విధంబుగా రాజ్యవిభాగంబు గావించి యయ్యాధిప
తులనేర్పరించె వినుము. — 600

సీ. తహిం పూర్వదిశకు వైరాజప్రజాపతి
సూను సుధన్వు రాజుగ నానతిచ్చె
మరియు దాక్షిణకు నిర్ణయించె కర్దమప్రజా
పతి పుత్రు శంఖపదుని యుక్తి
పశ్చిమ దిశకు నింపలర రజః పుత్రు
కేతుమంతుని యుత్తరదిశకు ప్రీతి
సరసపర్జన్యప్రజాపతి సత్పుత్రు
ఋద్ధ్వ రాజుగా దగనిచ్చె
పరగవీరుల రాజ్యాధిపతులుగాగ
శాసనగపారావేడు దిక్కులు గల భూములు
మహిలకానవంబులలనాడు కూడ
పూని యుంచె నేకముగ నేలించె మునివరశీ! — 601

వ. వారిపుత్రపౌత్రికమ్ముగ భూములు పరిపాలనంబు గావిం
పబున్నవారు. మునీంద్రా! సర్వత్రయందు విష్ణుం
డగుట యోచెప్పంబడ్డ రాజులు మహావిష్ణుని విభూ
తులుగా ప్రవర్తనలైనచెయ్యివని చెప్పు
దియు ననుచున్నాడు. — 602

క. ఏదియు భవిష్యద్దక్షము
రేదియు లేలాంబా సకలమెల్లను దగస
మెుక్కటి సమయు భూతే శమ్ము
వాది పరబ్రహ్మ విష్ణు వంశములు మునీ! — 603

శా. దేవాద్రీశులు మానవేశులు మహా దైత్యేశ్వరాంశాసనుల్
గావాధల్లక్షకపక్షిరాన్ పుసర నాగాధల్లక్ష వృక్షాధిప

44

గావాధల్లక్షకబుక్ష సద్గ్రహగణా గ్రేసంబులమ్మహాసంపత్
క్షా విదప్రతన మదవగు హరిక . . . భావింపవా నాశరీరా! 604

గీ. అఖిలసంస్థలయందైయున్న యసౌర్యహీనుని
వైనసేతవేశ్వరుండు శ్రీహరికిదకరి
మహిని పాలనసామర్థ్యమందుదక్ష
డనుచు దాకరించు గలదేమానవనియుంచు. — 605

గీ. ఎలమి సృష్టికి బ్రహ్మరూపం బచ్చపగాను
పాలనమునుజేయు విష్ణువై వెలసినాడు
అంతకాలమ్మునాశం బందజేయు
రుద్రరూపం బచ్చ యతదు చను సర్వజని | వరదనాథా! 606

గీ. నాల్గువిధములసృష్టి యవ్వానిసాగ
సంస్థలన్నియు లోకరక్షకుచుండు
ప్రళయము బునాల్గు నాశరి బ్రహ్మతానగ
జేయుచుండు నావిష్ణుండు జెల్వ మలర — 607

వ. ఓ మునీంద్రా! ఈ తెఱంగు విధానంబు క్రమంబుగా వివ
రించెద వినుము. — 608

సీ. ఏకాంశమునను దానే పరబ్రహ్మరూపమై
మదకలయారుడు విష్ణు మహిమ యెల్ల
రెండవ భాగమునం దాండు మరీచ యను
పరగదక్షప్రజాపతులు నరయెల్ల
అంతకాలమ్ము యాంశమును కాలాయత్తమై
శాసనదయాంశ భూతాలను లయ
తెల్పుచుండు వివిధ సృష్టి రజోగుణ
సహితుడై దానెయా సరణి వెలుగు
పరగనాకలిటు విష్ణువై పాలనంబు
మనుజరూపుడివ లీలయం బు మరియు కాల

మును తత్త్వాంశములను భూతములు చతుర్థ
సరణిని వెలయించె నతఁడు మునను. — 609

వ. మరియు నవ్విష్ణుహరి లక్ష్యంబులగు సత్త్వప్రధానంబైతాం
లసను యంబులనరదికాంశంబులన చతుర్థంబులు, దివిలో
యాంశంబున నక్షరుఁడగు కాది రూపంబులు, లవలో
యాంశంబున కాలస్వరూపకుండును, చతుర్థాంశం
బున సర్వభూతస్వరూపంబులు గానేల చ్ఛరూపంబులుం
జేసి యుండెటుల నాంధించు. మునీంద్రా! సృష్టిహేతు
వులగు దక్షాది ప్రజాపతులును, కాలంబులును, అఖిల
భూతంబులును, నమ్మహా విష్ణుని విభూతి భూతు
లంటెట్లు, సృష్టిహేతువులగు బ్రహ్మ మరీచి, దక్షాదులు,
స్థితిహేతువులగు విష్ణు మన్వాది కాల భూతంబు
లు, నాశహేతువులగు రుద్రాంతకాది కాలభూతం
బులు నివియన్నియు జనార్దనుని విభూతులు చ
మప్పయుంబయ్యెను. అట్టి బ్రహ్మయందు స్పష్టవిభూతి
మరీచి ప్రజాపతులందుఁ గల్గించె: నాఁటి సకలజం
తువులు ప్రతిక్షణసంభవమానులైరి. బ్రహ్మాదులు
ప్రజాపతులును అఖిలజంతువులును కాలా
ంతకులైన సృష్టి జేయంబూనరు. ఎవ్వరివలన
నెయ్యది పుట్టింపఁబడు నది హరిస్వరూపం
బు. స్థావరజంగమంబుల యందెవ్వరించిల్ల యంబ
నది జనార్దను రౌద్రరూపంబుగా నెఱుంగుము. జగ
ములెల్ల స్థితిలయంబులు జనార్దనుండు. అట్లా
ప్రవర్తించి సృష్టిస్థితిలయంబులు త్రివిధరూ
పంబులగా జేయుచుండు. అతని నిర్గుణస్వరూపం
బెట్టిది అదియె పరమపదమని బుధులందురు. ✓

జ్ఞానమయంబులు జ్ఞానవాలోకంబులు సద్సద్వేదంబుల
బును అనిరూపంబులును నివి పరమాత్మస్వరూపము
ప్రయంబని చెప్పనగు నని పరాశరుండు మైత్రేయు
నికిఁ జెప్పి నితెను. 610

గీ. అనఘ విజ్ఞానమయుఁడగు హరి చతుః ప్ర
కారరూపంబుల నెంచుటను గౌరవమున
బలికిలాని గల జ్ఞానుల్ హో పరము నకును
భేదమెల్ల యెఱిఁగి దాని ద్రెలచెప్పుము. — 611

క. అనిన పరాశరుఁ డిట్లను
ననఘా కారణము సాధనము వస్తు త్రయం
బిను సాధకము వస్తువిబుధుల
మనఁ జను పరమాత్మ సాధ్య మనవాప్తులు మా. — 612

వ. ఓ మునివరా! దాని నెవ్వెవ సావధానచిత్తుండవై
వినుము. — 613

సీ. ముక్తికాముకులైన మునివరోత్తములకు
మనఘ ప్రాణాయామ మాది సాధ
నములు సాధకంబులెన్నఁగ బ్రహ్మమగుచుండు
నదియు సాధ్యత్వ మంబగాదు
సాధనాలంబన జ్ఞానంబనందగి
పరికింప విష్ణుని ప్రథమరూప
మది యోగపర జ్ఞానమందు యుక్తి శమ ముక్తి
ముక్తికిఁ గర్త యోగు
లకును సాధ్యంబు సద్బ్రహ్మానంద బ్రహ్మ
మది లదాలంబన జ్ఞానమనఁదగియు
రూపమగు నీశువి జనక నిరూఢమగను
నదియు లేదు దలక్ష్యార్థ మనఁగ బరఁగ. — 614

గీ. మహిమ నియజ్ఞానమును భక్తి యుక్త శక్తి యన
సాగియుంటుల్లి బ్రహ్మ నాహమస్మి
యనుచు భగవంతుని నకు భిన్నతియంశము యెరి
నరయకుండ త్వ విలక్షణంబు సిద్ధంబు. — 615

వ. ఇవ్విధంబున జ్ఞానత్రయ నిరాకరణంబు నానాలింబులదాదే
రదర్శించి వంబులను మనోవృత్తి వారి హారమూనరింబులు
నగు నిర్విషయక సంప్రజ్ఞాత సమాధి యనం బరగు
శబలు చాలక్ష రూపంబులు విని మి. — 616

సీ. ఆదియు నిర్మల సారసుధయు నా భేదియంబు
వాస్తి మాత్రంబిది యనుపమంబు
అల్పసంభేద నంబగు విషయంబుల
త్మామాత్ర మగుచు త్రిలోక విరహిత
మదియు ప్రశాంతంబు నభయంబు శుద్ధంబు
సాధన లభ్యంబు సంత్రయంబు
బ్రహ్మ నిర్మిత మన బరగు పదార్థంబు
విజ్ఞానమయము విష్ణు పరమ
సాన యోగింద్రుల జ్ఞాన గలని రూఢ
నంబునను దాని బ్రహ్మ పదంబు నాంది
కలగి సంసార క్లేశ త్రక్ష నాపు
నొసగ నిస్పృహ జీవి భూతి యుండ్రు. — 617

గీ. అదియు నిత్యంబు వారికరం బక్షయంబు
మరియు సకలంబు జూడ సమస్త భేద
రహిత విష్ణు విభుని లైనట బ్రహ్మ మందు
లయము నొందు యోగీంద్రులు రారు మరి యు. — 618

గీ. మునివరాత్రము మూర్త మమూర్త మనగ
బరగుల బ్రహ్మమునకు రూపద్వయంబు

మూర్తి సశరీరక బ్రహ్మ మూర్తి యగున
మూర్తి ముక్త నవీరూపంబు మొదలి చాలు. — 619

వ. మరియు నాపర బ్రహ్మంబు క్షరాక్షర రూపంబులం
దాదిగ్రలందు మలకాంశను చారంబుల సర్వభూ
తస్థుండై యుండు. 620

గీ. క్షరంబు పరబ్రహ్మ మక్షరంబు
యీజగత్పరమాత్మయొ నేరెప్పులన్న
మొక దేశస్థిత జాలిలన్న లోక మెల్ల
విస్తరించిన యట్టులు విమలచరిత! — 621

గీ. మహిమ వెల్గు జ్యోత్స్న నవె నుపరబ్రహ్మ
శక్తియుగ్మలమైన జగతు ~~లు~~ లెల్ల
పరగుచుండు నూవె దావిధ
మూలశక్తి దివి యవల యనల చరిత! — 622

గీ. అగ్నితేజంబు నాసన్నమందు దూర
మందు బహుళాటె సూక్ష్మత వీరుయన యట్టుల
సరయజ్ఞ ప్రజ్ఞ రూప బ్రహ్మవిస్తృత
రాంతములు వెల్గు నాపర బ్రహ్మశక్తి. — 623

వ. అదియు సుందరత్క్షేత్రంబులయందు వివిధ వర్ణనాల
తావిభవంబు లవంబులం జేసి తారతమ్యంబులం వెలం
మచుండును. 624

సీ. బ్రహ్మ విష్ణు శివ సర్వ రూపంబులందుల
ప్రధమమై యొప్పారు బ్రహ్మశక్తి
ఇంద్రాది దేవతా బృందంబులం దంత
కన్నను లోకమై యలరి యుండు
దక్షాదులందు నంతకు నూన మగు మను
ష్యాదులయందుల నల్పమూనె

పశుపక్షి మృగములు పరగసరీసృప
ములు నూర్మిలేతరములు నని వరలెనలి!
తరువులు నగములు లతలు సస్యసవములు
నెల్లనూనలతరంబులై యొసగియుండు
మహిని భూతభవ్యభవత్సర్వములు నని
పరగునిత్యము విష్ణురూపకములగుంబు. — 625

వ. ఇట్టి యుండు నంబు నిత్యంబై యక్షరంబై యుండుగాం
[illegible]
[illegible] నని చెప్పి యుండు నని రెను.
మునీంద్రా! సర్వశక్తి యుండు విష్ణు సర్వరూపంబు
పరమ్మ [illegible]
[illegible] విష్ణు స్వరూపంబుగా వింపవలయు. — 626

గీ. మనసు యేకాగ్రముగ [illegible]
[illegible] వైష్ణవల్ల
[illegible]
[illegible] పరగలయగు గనలు. — 627

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] గావింపవలయు. — 628

శ్లోకములు:—

కారికా| 629

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]! 630

వ. కావ్యననట్టి [illegible] ప్రవృత్తి
ప్రసిద్ధి యుండు ను. 631

గీ. [illegible] విష్ణు
ప్రకృతి [illegible]
[illegible]
[illegible]! — 632

గీ. అనిన మైత్రేయుడిట్లను [illegible]
[illegible]
[illegible] విష్ణు [illegible]
[illegible]. — 633

వ. అనియడిగిన మైత్రేయునకు పరాశరయోగీంద్రుం
డిట్లనియె. — అత్తమయుండగు [illegible] విష్ణు 634
నకు [illegible] మునీంద్రా! [illegible]
[illegible]
[illegible]. — 634

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]! — 635

గీ. ప్రకృతి శ్రీవత్స [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 636

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]

వెలయు విష్ణునికొఱకు నవిమలచరిత. — 637

సీ. కార్తిక మాఘ వైశాఖ తపోదినముల
 వజ్రవర్ణంబులై వెలసి మెరయు
భూతములు తత్త్వములు భూతంబులై మరి
 భూతమూలాకార మగుచు నమరి
వైష్ణవాంతకములగా వనజాక్షు సదనంబు
 నలరిన వెలయు నానా విధముల
ఆత్మేంద్రియంబులు నారయ నింద్రియార్థముల్
 ధరియించు కర్మేంద్రియంబులు గాంగ
విద్యలు నజ్ఞాన విజ్ఞాన విద్యాచక్ర
ధారణంబుగ పురుష ప్రధానములును
బుద్ధ్యహంకార భూతములు తామసగుణములు
నింద్రియంబులు విద్యలు విద్యవరుస. — 638

వ. ఓ మునీంద్రా! యివి యన్నియు భగవత్స్వరూపంబు
లై విలసిల్లుచుండు. — 639

గీ. సకల భూతైక సంస్థాన రూపంబు
 సాత్త్వికైక రూప రహితమైన
 పరమ పదవియందు పరగమయ్యాను రూప
 మవధరించు పాత్ర లక్షణాంప. — 640

క. పురుష ప్రధానయుక్తమై
 పరమ సహాకారముల సమస్తము నిగయుల్
 హరి పరమేశుడనంతుడు
 నిరుపగ ధరియించుచుండు నిత్యచరిత! — 641

వ. మఱియు విద్యావిద్యలును, సదసద్రూపంబులును
కాష్ఠ నిమేష దినఋతు సంవత్సర కాలరూపంబులును
భూలోక భువర్లోక సువర్లోక జనలోక మహర్లోక,

తపోలోక సత్యలోకంబులును, లోకపాలరూపంబు
లును, సర్వపూర్వంబులు నకుంభూర్వంబులును సర్వభూ
తాధారంబులును, దేవమానుష పశ్వాదులును, బ్రహ్మ
మూర్తియు, నవమూర్తియును ఋగ్యజుస్సామా
థర్వణ వేదంబులును, ధారణాదులు పరిసం
బులును, ... ధనుర్వేద గాంధర్వవేద
ంబులును, వేదాంగంబులును మనాదిధర్మ
శాస్త్రంబులును, పురాణంబులును, ఇతిహాసంబు
లును, కల్పసూత్రంబులును, కావ్యాలాపంబులును,
మాల్యకావ్య ప్రబంధంబులును, శబ్దస్వరూపంబులు
ను, మూర్తామూర్తంబులును, అనంత వాగ్విశే
షంబులును, సకల వస్తుజాతంబులును, ఇవి యన్నియు
భగవంతుని స్వరూపంబులుగా నెఱుంగుము. — 642

చ. హరియందు గల్గిన విధగుల నా హరిరూపము గాని యొండుదే
దరయగ కారణంబున పదార్థకారకములు భంగినంచని
కరణములన్ని యెవ్వరికి గల్గిన వారిభాగ్యనాథ మూలం
బులు ఖలబాసి నిలచియ సుఖవాసనలంజరియించుచుండెదగా. — 643.

గీ. అనఘ మునివరేణ్య యనవిని విష్ణుప్ర
 ధానమంత వెలయు పత్రముండ్ర
 కర్త నెవ్వరని కడు భక్తి బరియింప
 పాప నిచయమెల్ల బాసి పోవు. — 644

వ. అని యిట్లు పరాశరుండు మైత్రేయునకెఱింగించె
నన్నని యె. — 645

సుగంధి వృత్తంబు:—

ధీరమానసాంబుజ ప్రదీప్త! చారు విగ్రహా!
(లోకసంగ్రహా)
వారసార సర్వశక్తి ప్రధాన విశ్వకారణా!

హరిభక్తి గరిష్ఠ ప్రియానన యువల్లయ వరాలయాం
శ్రీరమా రమణ హారంగ సింధుర ప్రసాదనా! — 646

పంచచామరవృత్తము:—

సురాధిరాజ సన్నుత ప్రశస్తకీర్తి విస్తరా!
ధరాధరా పరాక్షి ధర ప్రధాన విశ్వకారణా!
మహాజమాని వర్ధిసేవ్య హారీటకాక్షసంహరా!
వరాహ వారి వర్గ దుర్గ వక్ష నాశ విధ్వనా! — 647

మాలిని:—

సుజన చరణ దాసా! శుద్ధ ప్రకీర్తి ప్రహాసా!
మురళి ధర వినోదా! ముక్తి సంపద్విశాలా!
దురిత తిమిర హంసా! దుష్ట దైత్య ప్రహంసా!
తరణికుల పవిత్రా! తాపసంతాప శూన్య మిత్రా! — 648

గద్య:—

ఇది శ్రీమద్రామరమణ కరుణా ప్రసాద
లబ్ధ కవితా ధారా! మధ్వార్య సాత్త్విక భావాపన్నం
బ సూత్ర, గౌతమ సగోత్ర పవిత్ర పాండురంగ
వేంకటాచల సత్సుధీ పుత్ర లక్ష్మాంబా గర్భ శుక్తి
జనిత ముక్తాయమాన మానిత కవితా నిరవ
హక, కామాక్షి తిలా విలాస, రామాయణ సార
సంగ్రహ గ్రంథ విరచనా ప్రవీణతా నిధాన. ఆ
చార్యా ప్రణీతంబైన శ్రీమహావిష్ణు ప్ర
ణీతంబు నందు, భగవత్స్వరూప స్థితియును, సం
క్షేప ప్రభా సృష్టియు, కాల నిర్ణయ తత్త్వంబు
ను, వరాహావతారంబగు శ్రీహరి భూదేవి
స్తుతించుటయు, యజ్ఞవరాహ స్తుతియును,
దేవాదిసృష్టియు, మనుసృష్టి విస్తారంబును,

భృగ్వాదిసృష్టి ప్రకారంబును, నిలకొన్నైన యుత్తానపాదు
లక తంత్రతలోద్భవ ధ్రువచరిత్ర తత్త్వంబులును,
నీలలోహిత రుద్రసృష్టి ప్రపంచ కథనంబును, భృ
గుసుతయగు సతీదేవి వలన క్షీరాబ్ధింబాతమున
లక్ష్మీదేవి జన్మసందేహ కథనంబును, ఇంద్రశచీ
భంగ ప్రకారంబును, శ్రీహరి నిరాహ బ్రహ్మాది
దేవతలు స్తుతియించుటయు, శ్రీమహాదేవ దానవు
ల కదనంబు సంగతియు, ఇంద్రకృత లక్ష్మీ
స్తోత్రంబును, లక్ష్మీదేవి యవతారాంతర హేతు
నిర్ణయ ప్రకారంబును, భృగుకృత తత్సృష్టియు
మనువులనేకయు ప్రపంచ కథనంబును, ధ్రు
వాఖ్యానంబు నారద విష్ణ్వారాధన తత్త్వంబును,
పృథు పఖ్యానంబును, కండు ముని చరితంబును,
ప్రహ్లాద చరితంబును, ప్రహ్లాద వంశాను వర్ణనం
బును, సప్తద్వీపాది క్షేత్రాల వృత్తాంతంబును, అను
కథలంగల ప్రథమాంశము సంపూర్ణము. —

కరకృత మహారాధం క్షేమ మస్తాంతి సంతతః. —

(ఈ ప్రథమాంశమున మూలప్రతి చాల పురాతన
మై శిథిలమైన యందున ప్రథమమున నిచ్చి చా
లవరకు కాగితములు లేనియందు జెరిచ్చినవి.
ధ్రువాఖ్యానము నుండి కాండము వరకు బాగుగా
నున్నది.)

ఇది ప్రథమాంశము.

విష్ణుపురాణము.

శ్రీరామచంద్ర గురు పరబ్రహ్మణే నమః.
శ్రీ విష్ణు పరబ్రహ్మణే నమః
శ్రీ శారదాంబాయై నమః.
శ్రీ లంబోదరాయ నమః.

ద్వితీయాశ్వాసము.

తే.గీ. అనఘ మునినాథ ముఖ్య నిన్నడిగినట్టి
సృష్టి సంబంధకథ లెల్ల నిష్టముగను
తెలియఁజెప్పితి రింకఁ గాంతేటి వదగ
మరియు వినిపింపు మాకు సమాదరమున. — 1

సీ. మునినాథ స్వాయంభువునకు ప్రియవ్రతో
త్తానపాదాఖ్యసుతద్వయము నాడు
నుత్తానపాదసత్పుత్రుఁడౌ ధ్రువుకథ
నప్పుడు యోగీంద్ర చెప్పితివి
సరవి ప్రియవ్రతుచరితంబు దెల్పంగ
విలసచ్చరితంబు దెలుపకైతి
రనఘా లక్ష్మీలోలకథ విని వేడ్క నిలుంచె
పూని ప్రసన్నలక్ష్మిఁ బల్కఁ జేసి
చెప్పవలయు దాని జెలువంబు నేర్పడ
ననుడు మౌనివర్యుఁ డగు వసిష్ఠ
పౌత్రు డిట్లనియె పరగ మునుల్ లక్ష్మిగు
కాలక్షయం జెప్పుము మునిశయుల్లి. — 2

వ. అని పరాశరయోగీంద్రుండు మైత్రేయునకు
యివవిధకథ యిట్లు వివరింపదొడంగె. — 3

ప్రియవ్రతుని వంశానుక్రమణిక.

సీ. మహిమాన్వితుఁడు కర్దమప్రజాపతి పుత్రి
కను బెండ్లియాడె నా ఘనయశుండు
నా ప్రియవ్రతునకు నమరసాధ్వికిఁ బుట్టి
రను పుత్రకాదులయందు నగ్నీధ్రు
లును వీరభవంబులును నయోశాగ్నేయులు
లగు పుత్రదశకంబు లవతరించె
లనఘ వారలపేరు లను వాఁడ్ర గావిను
మగ్నీధ్రుఁ డనగను నగ్నిబాహు
వపుష్ముడును ద్యుతిమంతుండు మేధసవనులు
సరసమేధాతిథి భవ్య సవన పుత్ర
మరియు జ్యోతిష్మంతుండును మహితబలులు
వెలయు సుతు లుద్భవించిరి విమలయశులు. — 4.

వ. వారలయందు మేధుండును, నగ్నిబాహుండును,
పుత్రుండును నీ మువ్వురు యోగపరాయణులును,
జాతిస్మరులును, రాజ్యవిముఖులును, సకలా
ర్థప్రయోజనంబులందు నిర్మలభావంబు నొంజేసి
సకలకర్మక్రియాకలాపంబులయందు ఫలా
పేక్ష లేక సత్కర్మాచరణులై యుండిరి. మరియును
నా ప్రియవ్రతుండు సమస్త ధరామండలంబును,
సప్తద్వీపంబులుగా విభజించి, జంబూద్వీపము
ను నగ్నీధ్రునకు, ప్లక్షద్వీపంబు మేధాతిథికిని,
శాల్మలీద్వీపంబు వపుష్మంతునకు, కుశద్వీ
పంబు జ్యోతిష్మంతునకు, క్రౌంచద్వీపంబును
ద్యుతిమంతునకును, భవ్యునకు శాకద్వీపంబును,

సవనునకు పుష్కరద్వీపంబును, యివి ద్వీపంబులనప్రు
యుత్రులందు ఆయా ద్వీపంబులకు పట్టంబులు గట్టె. వారిలో
జంబూద్వీపేశ్వరుండగు నగ్నీధ్రునకు నాభియు, కిం
పురుషుండును, హరివర్షుండును, ఇలావృతుండు
రమ్యకుండును, షష్ఠపుత్రుండగు హిరణ్మయుండు
ను, కురువును, భద్రాశ్వుండును, కేతుమాలియు,
ననసా | ధుచేష్టలయిన పుత్రులు ప్రభవించిన వారిని యునగా(?)
పుత్ర నవకంబు జనించిన, నగ్నీధ్రుండు జంబూద్వీ
పంబున నవఖండంబులుగా విభజించి యందు నాభియ
ను వానికి హిమవంతంబునకు దక్షిణంబు హిమా
'హ్వయంబును, వర్షంబది భారత వర్షంబది. సకలకా(?)
ఫల ప్రదంబగుచుండు, హిమవదుత్తరంబు హే
మకూటదక్షిణంబు యవ్వర్షము(?) కింపురుషునకు, హే
మకూటోత్తర నిషధాచల దక్షిణంబు నైన(?)
హరివర్షునకు, నిషధాచలోత్తర మేరుమధ్య
ప్రదేశంబు ఇళావృతునకు, ఇళావృతోత్త
రంబు నీలాచలాంతర ప్రదేశంబు రమ్యకునకు, నీ
లాచలోత్తరంబు శ్వేతాచల దక్షిణంబు నైన(?)
హిరణ్మయునకు, శ్వేతాచలోత్తరంబు శృంగ
వంత దక్షిణంబునైనయది కురువునకు, మేరువు
నకు తూర్పునర్షంబు భద్రాశ్వునకు, మేరువునకు
పడమర గంధమాదన వర్షంబు కేతుమాలికి, నివ్వి
ధంబున నగ్నీధ్రుండు తొమ్మిది ఖండంబులు దా పుత్రు
లకు పట్టము గట్టె వారలపేర దదాఖ్యలిడి(?) నాడును(?)
సాలగ్రామంబున పుణ్యక్షేత్రంబునకుం జని తపంబా
చరింప జనియె. మునీంద్రా కింపురుషాదివర్షం

బుల యందలి జనంబులకు స్వాభావిక సిద్ధ ఆయుష్యంబున
సుఖపూర్ణంబై యుండు. మరి యా వర్షంబుల యం
దు జరాదులు లక్ష్యయంబులు(?), ధర్మాధర్మ విషయం
బులును, ఉత్తమాధమ మధ్యంబులును, యుగావస్థ
లయు దేహాది హాని లక్షణంబులు నేక భూమిక సర్వదిం(?)
బు నుంబోవి యుండు. — 5

గీ. మునివరేణ్య నాభి ముదము దయలుగనిమామరాతి(?)
యంబునైన వర్షమంది పలాశి(?)
మెలంది మేరుదేవి యందు మహాబలి(?)
మంటి ఋషభుఁ గనియె మహాత్మ చరిత. — 6

ఉ. ఆ ఋషభుండు రాజయి మహామహిమంబున రాజ్యమేలుచున్
భూరి సుకాంక్షులైన వరపుత్రశతంబు జనించె వారలన్
సారబలాఢ్యులైన భరతుం దయనేన పట్టము గట్టె రాజుగాం
క్రీడను నెవ్వరాలకు సుధీవరయుఁ పులహాశ్రమంబు చేర్. — 7

వ. చని యచ్చట. — 8

క. ~~ధ్యానసమాధులచేతన్~~ నానస్రస్త్ర విధానము
మానుస ~~[illegible]~~ కలల నిష్ఠ యైక బుద్ధి గానిలిపై(?)
ధ్యానసమాధుల చేతన్
మానుగ వత్రింపు చుండె మహాత్మ చూడా! — 9

గీ. తపము చేసిన కర్మలా ముక్తి ధనిచి(?)
లోన గలదీ గల్పించి దడయక ల్లు(?)
నగ్నిదేవుని గుచు నా సలిలంబున మాల(?)
నతడు కాను చు జనె మహాయుధంబు. — 10

గీ. ఇవ్విధంబున తత్రి చేసి నృపులర(?)
రాజ్యరక్షగ కంబ భరతుండు రాగమునర(?)
పాలనము జేసె నిది యాది భరతవర్ష

మనముగ గర్త్రకు నేకెరి సమస్తని వర్తకారే ! — 11

ఉ. శ్రీభరతాది నాథునకుఁ జెందిన పుత్రశతంబు లేర్పడెన్
జ్ఞానభరితాత్ముఁడైన సుమతి సుమనోవనకాంక్షయిచ్చి నిత్యమున్
శాంతుఁడైన యోగసుమతి సాంప్రగతప్పుడు గల్గి యింతయున్
సావధానుడై యజ్ఞములు సల్పెను సాగి విభవంబు పెంపుగన్. — 12

గీ. పుత్రసంతతులందైన పురములు విడిచి
పరమయోగాబ్ధి నిరతిని నవ్వృత్తి వృందుల
యోనియందు సాలగ్రామ పుణ్యభూమి
నసువు వెడలించె నంతట నవ్విభుండు. — 13

వ. భరతుండు విధింబున దనియు లోకంబుల గావించి
యోగపరుండై రాజ్యము వృద్ధిని యిందుఁ జరించెను యోగ
ప్రభావంబుఁ గాంచెను. తత్ప్రసంగంబు వినుకరి దెప్పెద
నిప్పుడీ కథ వినుము. భరత పుత్రుండైన సుమతికి
ఇంద్రద్యుమ్నుండు, అతనికి ప్రతీహారుండు. అతని
నకు విఖ్యాతుండు, విఖ్యాతునకు భవుండు, భవునకు
గీతుడు, గీతునకు ప్రస్తారుండు, ప్రస్తారునకు పృథువు,
పృథువునకు నక్తుండు, నక్తునకు గయుడు, గయునకు
నరుండు, నరునకు విరాటుండు, విరాటునకు మ
హావీర్యుండు, అతనికి ధీమంతుండు, అతని
పుత్రుండు త్వష్టునకు విరజుండు, విరజునకు రజుండు,
రజునకు శతజిత్తు, శతజిత్తునకు విష్వగ్జ్యోతి ప్ర
ముఖులైన పుత్రశతంబు పుట్టె. భారతవర్షంబున నవవిధా
లంకృతులుగా విభజించిరి. దానిని వినుకొందరి విధము.
త్రియుగంబులాదియగు నీ భారత వర్షంబు . . . .
మహాయుగంబులను భజించె. ఉత్తమ స్థానమ్ములు
నీకాలంబున నీ భారతవర్ష భూమిభాగములందైరి.

కావున ప్రథమమనువైన స్వాయంభువ వంశంబులఁగ
ల్పూరితయుక్తి. ఆది వరాహకల్పంబున స్వా
యంభువమను వంశంబు నిచెప్పితిని. — 14

సీ. అనఘుండు మైత్రేయముని పరాశరుఁ గాంచి
యనఘోత్తమ సాస్వాయంభువాఖ్య
భూగోళ విస్మయము.

———

మను సృష్టి సర్వంబు మాకెఱింగించితి
విప్పుడు యోగీంద్ర చెప్పవలయు
సకల భూమండల సంస్థాన విస్తారంబు
సాగరద్వీప విస్తారములును,
వర్షంబులును సుసరిత్పర్వతాదిరంబులు
వనములు నదులును వరుసదేవ
నగరములును మఱియు నిత్యయబ్ధుల
మేరుప్రమాణంబు నాధారమెద్ది దీని
నిదియు లోకసంస్థానమెల్ల దీని
జెప్పదగునయ్య . . . నీవు వేరయు. — 15

వ. అనియడిగిన మైత్రేయుని కిపరాశర
యోగీంద్రుండిట్లనియె. — 16

గీ. పరమయోగీంద్ర వినుము సంగ్రహముగను
విస్తరముగాగ జెప్పెద వినుమిలను
వత్సరంబులకైనను వలను గాదు
గాన సంక్షేపరూపంబుగా వచింతు. — 17

వ. సావధానచిత్తుండవై వినుము. — 18

సీ. పరగజంబుద్వీపము ప్లక్షద్వీపము
శాల్మలికుశక్రౌంచ శాకపుష్కర

రదీవిప సప్తభిరావృతంబై లవణాయిక్షు
వసురఘృతార్ణవ దధిక్షీర
శుద్ధసాధ్వమూదవార్ధుల బొల్చు ననియెంతె
మధ్యజంబూద్వీప మధ్యమంబు
కనకపర్వతమున కడు నొప్పు మేరువు
వెలయు నేనుబదినాల్గు వేలయోజ
నముల పొడవు గలిగి నామరాందు లాల్పద
లలయుపదారం వేల నరయోజ దాని
మూర్ధ్ని విస్తారంబు ముప్పదిరెండువేల్
వేలయోజనముల వెలయుచుండు. — 19

గీ. ఏరయనాకాను పాలుపదాల వేల
యోజనంబుల విపులవిశాలపరిధి
ధరణిపద్మంబునకు మేఖలపకర్ణి
కాసవర్ణపంబునై భువి గానబడును. 20

వ. మునీంద్రా! భారతవర్షంబు మొదలుకొని మేరువునకు
దక్షిణోత్తరస్థలంబులైన యూరు వర్షపర్వతంబుల
ను జెప్పెద వినుము. హిమవంతహేమకూట నిషధా
చలంబులు మూడును; ఉత్తరంబున నీలశ్వేతశ
శృంగవంతంబులు మూడును, జంబూద్వీపంబు నెం
దియూరు ఖండంబులకు నిన్నగంబులు మేరలై యుండు.
మేరువునకు దక్షిణోత్తరస్థలంబులైన నిషధనీలపర్వతం
బులు పొడ్పష్పముంబుల నిడుపు లక్షయోజనంబుల యొగిన
వజ్రాకారంబైన ద్వీపంబు పొడ్పశ్చిమ దక్షిణోత్త
రంబుల శిఖలాకార్తికలక్ష్మియరయోజ. మునీంద్రా! నీల
నిషధ పర్వతంబులకు వెలుపల నున్న హేమకూట
శ్వేతపర్వతంబులు రెండును లవణాంత హేమంబగాట

పొడ్పశ్చిమంబుల నిడివి తొంబది వేలయోజనంబుల యొప్పును.
కావ్ర హేమకూట శృంగవంతంబుల నిడివి యెనుబది వేల
యోజనంబులయొప్పు. ఈద్వీపంబు మండలంబు నాలుగుగా
జేసి ఖండంబుల నిడివి పొడ్పశ్చిమంబుల నొప్పు. మునీంద్రా!
యా ఖండంబులకు మరియావల నున్న పర్వతంబుల
(?)లంబు రెండువేలయోజనంబులు వెడల్పంబులై యుండు. మేరు
వునకు దక్షిణంబు భారతవర్షంబు మొదలు కానికింపు
రుషహరివర్షంబులు మూడును, ఉత్తరంబు రమ్యక హిర
ణ్మయకురువర్షంబులు మూడును నయొప్పు. ఈకురువ
ర్షంబు భారతవర్షంబునుంబోలె ధనురాకారంబై
యొప్పుచుండు. — 21

క. మునినాథ యీరు ఖండము
లనువుగ నాకార్తికలిత నవసహస్రమరియ లర్క
దనము నిడువ్రపుల వర్షము
విను మది ముప్పదియు నాల్గు వేలామడగూ. — 22

వ. మునీంద్రా! సురాల్పది పర్వతంబులారంటి పజ్జల
భూమిక పంద్రెండువేల యోజనంబులయొప్పు మరియును. 23

గీ. ఆయిలావృత మధ్యప్రదేశమందు
మేరువు వెలయు నానంద మొంద
పరగనావర్షమునకు పొడ్పశ్చిమముల
లవినిభ పర్వతకేతు మాలంబులయొప్పు. — 24

వ. ఇలావృతవర్షంబు పొడ్పశ్చిమంబుల నిడివి ముప్పదియా
రు వేల యోజనంబులు గలదని పరాశరుండు చెప్పె
మరియును. 25

గీ. మరియు నారెండు వర్షములు తొమ్మిదివరల
వెలయు ముప్పది రెండిసి వేల యోజ

నములబిల త్వక్షిమంబులు నగునిశాఖ
లౌంబుమై మవ్వాలు వలోన్నవిసులు. – 26

వ. కర్నికాకలలయలు నగలనమ్మెర్రివృమూలభాగంబు కనక
మూక్షిభాగంబు దివిగుబిదిస్తారత్తైయుండు. దానిజేసి
కారుబిభారంబున భంగంబు గాకుండ ననగ్రంబునకు నాధా
రంబుగా నాల్గులోల్ల నాల్గు విష్కంభంబుల క్రియదశసహస్ర
యోజనాగ్రులంబులను నన్నియు నాల్గకే సరపర్వతంబులు
భగవద్రచితంబుల తెరిగ్. దానిం జెప్పెదవినుఁడు. – 27

సీ. మరియు మెరువుపూర్వ మందరాచలముద
క్షిణమున గంధమాదనము పశ్చి
మమున గను విపులగిరియు నుత్తరమున
లుసు సుత్తరమున సుపార్శ్వంబు దనరుచుండు
వరుసనివాల్గు పర్వతములమీదకే
లసవిమూపంబులై లెగచున్న
వరియు కదంబ జంబూశచ్ఛిత్తి వటపలక్ష
ములు వాని వాళియాము మలను వియ
నూరయోజనములు నగజా మగలని
కలగిజంబూధరామిండ్లు కారణము న
పొసగనీదీవి మున నకు జంబూసహాఖ్య
గాం చెనీ వృక్షిములఫలకలిఫ వినుము. – 28

గీ. ఆక్షశలాకులు మీద నము వాలియొకటి
పడియమూరల వెలిగ్ పెం పెలర్చు
పరగదని పండ్ల ఫలి పొటి విను ముము
పొగడి ప్రమాణమం ప్ర బుధులు. – 29

వ. ఈరిమంబులా వృక్షఫలంబులు గంధమాదన పర్వతంబు
పయింబడి, యవిశీర్వ శర్ణంబై యాంకాస సరి ప్రవాహా

48.

ము మెరిత్రపక్షణంబుగా, కేతుమాలవర్షంబున ప్రవహిం
చెగాపున నదీద్వీపంబు జంబూద్వీపంబనంబ్రఖ్యాతంబు
తెలుఁగ్. ఆత్తీరజనంబులా రసపానంబుచేసిన శ్వేదదా
ర్గంధ్యజరాములను, ఇంద్రియక్షయంబునెకయుం
డెదరు. తద్రసంబు సరిత్తీరమున్దొత్తు క్షిప్రంబై సుఖవా
యుస్పర్శశోషితంబై జంబూనదంబను పేరంబరంగె
యమెర్. ఆపరంగె దేవతా భోగ్యంబు మెరుగులు. 30

గీ. ప్రధిత వతాశమెరు తూర్పుభద్రాశ్వ వర్ష
మనగ పశ్చిమమున కేతుమాలవర్షమనగ
నెంచి యుత్తర . . . . విశాలవృత్తైక
వర్షంబు పోవు నగనని దక్షిణము మగుచు. – 31

గీ. దివిజనగములు నాల్గు దిక్కుల విష్కంభ
గిరుల నన్నాలుగదిలందు
క్రొల చైత్రరథము గంధమాదనమ్మై
భద్రవనదనంబుతోపోవనములు. – 32

మ. గరిమాన్వీవనవాటికర్ వెలసలకగంధర్వవళీయులై
పరమంబానమరాంగనల్ మరిమహాభద్రంబులెంతయుం
సరసన్మైనసపాండ్లలంగలు కొనరంబులం నాల్గు ధీ
వరదేద ప్రమదామలాగిముగంబులే వక్షిల్లు మొందెదరు! – 33

చ. వెలసినయాసరస్సులకు వెల్లులమన్నె నాలుగులోన్లకే సరం
బులగలబాలు కర్కికకు బాల్యములందు ప్రమదంసిలాభ మర్
మల్లకు మధువలీకు కరిమాలలీరలంబు విలంకుముంబునై
సలలిల కేసరా ఫలనచక్షినయే మనగంబులాకరలుఁ. – 34

గీ. తగ త్రికూటంబు శిశిర పతంగకుముంబు
మచకవిపథంబు ననగని రుచికమైదు
నరుచిపక్షణ కేసరాచలములనగ

ధరణిసాహస్రయోజనముల దక్షిణమున. — 35

గీ. కనకగిరిశిఖరాసన్న ఘూర్ణితపలగంధ
మాధవాంబుజాకుడి మోదముల
భూరిమేరువు కలశాలల సారసముల
పరగుపక్షములకైన పరచ్ఛాయలు. — 36

గీ. మంజువైన జలధర మాహాంగమ్మైశంఖ
మూల బుధభనాగ మధుర జలములను
ఘనలతారయ యలంచునద్రికాలాంతనములను
కుత్సరంపుకేస తాదివృశరములు. — 37

సీ. అనఘ! లక్ష్మీమనోహరుఁ కగ్ర భాగంబున
పరవగు నాకమహీపప్ట్టణంబు
సకలచరాచరసారా ప్రయోజన
ములనాప్తు నదిబలూ వెక్కు నకాడ
పట్టణంబులెల్లెన ప్పుడున నష్టదిక్కులు
విదిదిక్కులన నాప్తు గాసముగల
ఘనలతనిం దాదిదిక్పాల కప్రభాలు
ప్రశంసలు విలసిల్ల వరుస త్రోలి
విష్ణుపాద వినిష్క్రాంత నిష్ఠ జేసి
భవళిమగునిం మమండల ప్లావితములు
బ్రహ్మపట్టణ మధురము భాగమందు
బడి రెమదివి నుండి గంగయు భంగతిని. — 38

చ. . . . సునజాసమండల త్రివిక్రమదేవుని దక్షిణాంఘ్రిపాదా
ఘునలకమండలోదక ముక్తాళనజేయ గారంతమైన యల
యగ్నినఘు పదాంబుజాంబు మువనాంతకటాహము వ్రక్కలించి బ్రా
మన దివినమ్మహాంబువని మూర్తము గాదిది పట్టణంబున వెల్. — 39

వ. మునీంద్రా! ఆ మహాపావని బ్రహ్మపట్టణంబున నాం

బడి సీతయు నలకనందయుఁ, జక్షువును, భద్రయు, నను
చతుర్విధ నామంబులం బ్రఖ్యాతంబై యందు సీతయను
ప్రవాహంబు బ్రహ్మపట్టణ పూర్వద్వారంబున వెడలి యుం
డిన గకూటంబుల దరిసి, కులపర్వతంబులపైఁబడి, గం
ధమాదనగిరులఁ భేదించి, యవ్వలనునేక పర్వతంబు
లఁ గడచి దేవకూటనగంబుల్లంఘించి భద్రాశ్వవర్షం
బు దరిసి సముద్రంబులోఁ గలయు. మరియు నలక
నందయు బ్రహ్మపట్టణ దక్షిణద్వారంబున వెడలి
కేసరాచలంబుల్లంఘించి, నిషధ హేమకూటంబులు
వకరించుచుఁ గాని యచ్చట సప్త ప్రవాహంబులై
అందు నళినియు హ్లాదినియు పావనియును మూ
డు ప్రవాహంబులు ప్రాగ్దిశనై వెడలి సముద్ర
ములం గలిసె. సీతయుఁ జక్షువు సింధువు ననుమూ
డును పశ్చిమసముద్రంబునం గలిసె. నేడవదియగు
నయ్యలకనందయను ప్రవాహంబు కైలాసంబు
నాశ్రయించి హిమవంతంబు పయిం బడి భగీరథ
ప్రయత్నంబున భాగీరథి యను భారతవర్షంబు
నం బ్రవహించె. — 40

గీ. ఘనలతచక్షువు నాకాశగంగ నెలవు
దరమైనై ఘూర్ణి గంధమాదనము దాఁటి
యమలశైలంబులును దాఁటి యాశ్రయనదే
రత్నిపశ్చిమమగు జలరాశి జేరె. — 41

ఉ. ధీరవరేణ్య! భద్రయను దా శిలాగ్ర విరాజమానయుత్తర
ద్వారమునం దనర ~~మహ~~ వెడలి దక్షిణ ~~శృ~~ క్రూటవర్షశైలముల్
జాఱుచు యనగంబులను జక్కనదాటుచు నేడు వంకనై
యంబుధివైశు పశ్చిమముల గాంచెను యూదాగి జేరెన్ నాకటిరే. — 42

వ. మునీంద్రా! నేదవదియును నుత్తరంబుల లాశికించితి. మహా
దవ్వైయున్న బారకోమవమహోటంబులు కెందును దక్షిణాత్తరా
యామంబులైన నీలనిషధపర్వతంబులు కెందును ఆయత
ప్రమాణంబులై యుండు. గంధమాదన కైలాసంబులు కెందు
ను మునుపు చెప్పిన విధంబున ఆసీతి సహస్రయోజన విస్తా
రంబై సముద్రాంతరవిస్తారంబుల నుండు. మహాదర్వైన ని
షధ పారియాత్రంబులు కెందును మును చెప్పిన విధంబున
మేరువునకు పశ్చిమదిగ్భాగంబులనుండు. ఉత్తరావ
ర్వతంబులైన త్రిశృంగ జారుధియను నీకెందును నడు
మంటలవర్వతంబులనుండు. ఇవ్విధంబున నజరాది
పర్వతంబులు మేరువునకు బాహ్యకుడలకెంటేసి చూ
పున నుండు. — 43

చ. సురగిరిపాల్గవంకల సుస్థిర మనస్సిలామహత్సకే
సరగిరులన్ని బంటల భూధరంబుగలన్నగపంక్తియున్న నా
పారము భరంబులన్నగములంతరద్రోణికలందు సిద్ధకి
న్నర సురచారణులు మీదున నావిలలనవసియుందురెప్పుడున్ 44

వ. మునీంద్రా! విను మమ్మీ ద్రోణికలయందు సుందరా
రామ నిట్కలను, లక్ష్మీవిష్ణు సూర్యాదిగ్నీధిన వాసంబు
లైన పురంబులును, సురకిన్నరాదులనరంబులుంగలిగి
గంధర్వయక్ష రాక్షసాదుల యుద్రోణికలయందు పావిరి
కలిమి క్రీడింపు రతియును భూమాలన కీర్తింపబడియె. ఆ
పృథివి పాపకర్ములైన భూమలనువారలు ఎన్నటికేని
బలకైనను ప్రవేశింప యుంబరకుండు యగాలది గారుడ
మరియును. — 45

గీ. లావివిను మిందు యవిమును భద్రాశ్వమందు
హరియు విష్ణుదేహుండు మై యశ్వ వాహిత

దనరు హరికేతుమాల మందున వరాహ
మూర్తి యగు చక్రధరు నెప్పుడును మునివరేణ్య! — 46

గీ. భారతమున నాదికూర్మ రూపధరుడై యుండు
మరి యుత్తరకురువర్షమున మత్స్య రూప
మవధరించెను సుస్తంబు నందు విశద
రూపమున ... బత్రపించుకొనావ మంతును. — 47

గీ. పరుస కింపురుషాదివర్షంబులను
శోకమోహాయాస శుద్ధైవీ గక్షుత్ర్ఫయలేద.
కరులు జెండక సర్వదుఃఖములు బాసి
పదియు కెందు వేడుకలు ప్రజలు చూడ. — 48

చ. దేవవరేణ్య! ఆ వర్షదివ్యులు వర్షము మగదివియున్
భూమి మిలంటు చెలువలు పాడెదు లోకపదవాలలోకములో
గాఢన తెల్పకయుం కులయుగాంబు నబ్దోదివిలలాప్పను
భ్రావిల మర్త్యలిచి దివి సుఖ సుప్పులనిప్పల నిప్పలంబులగా — 49

గీ. మునివరేణ్య! యంబూద్వీపమున నేసంగ
సకల దివ్యలయుంబుల సమములన
గంబువింపాయు చుండు భవాదులు మయులాలు
నమనదివద్దు కలహములనాగి దివ్యమలు. — 50

గీ. వనధి కుత్తరంబువ మగహిమవంత
నగము నకును దక్షిణంబుదిశల
భరతవర్షంబెప్పు భారతీనదు యటులు
నీ వర్షమెదిరలవ మాక్షమరర! — 51

వ. మునీంద్రా! భరతవర్షంబున నవసహస్రయోజన వి
స్తారంబై కర్మభూమికయగుటు ప్రమదులునవిరగపవ
ర్గంబులంబాంయుదురు. కింపురుషాది ద్వీపవర్షంబుల
యందును ప్రవహించివ పంబు నాకును నివృత్తకర్మ

బగు మఱియు జెప్పెద సావధానంబుగా వినవలయు. 52

గీ. మహిత చారిత్ర! యామహేంద్ర మలయ సహ్య
శుక్తిమంతాదులు ముఖ్యంబు ఋక్షవింధ్య
పారియాత్రంబు నీయెడు పర్వతములు
కులనగంబులనంగను గాను బలుగలవు. — 53.

క. భారతవర్షమునందుల
కారయ! స్వర్గంబు మోక్షమందుట సులభం
బారీతి నితర వర్షో త్తమ
నారకమును బొందెదరు నరోత్తమ యెల్లన్. — 54

గీ. పరగ స్వర్గమోక్ష పదములకంటెను
క్షేమమునకును రసాతలమునకెందె
జనుదురితర వర్షంబునములకు సుకృతి
భూమియందు జేసి బొందరాదు. — 55

వ. మునీంద్రా! భారతవర్షమునందులకు నవవిధంబు
లనగ నొప్పు. దాని విధంబు వినిపించెదను, ఐంద్ర ద్వీపం
బును, కశేరుకయు, తామ్రపర్ణియు, గభస్తియు,
నాగద్వీపంబును, సౌమ్యంబును గాంధర్వంబును,
వారుణంబును భారతంబును, నను నీతొమ్మిది
సగరసుత ఖాతిత సాగరాంతరితంబులై సాగర
సంవృతంబులై యుండు. మఱియును. — 56

గీ. ధర దిశా నదీ ద్వీపములుత్తర దక్షిణములను
వేయి యోజనముల వెడల్పు వెలయు దీని
తూర్పు భూమికిరాతులు వారి పశ్చి
మమున యవనులు వసియింతురు లాలితముగ! 57

గీ. మఱియును మధ్యభాగమందు బ్రాహ్మణులు క్షత్రి
యులును వైశ్యులు శూద్రులు నెలవు వారి ✓

వర్ణ ధర్మంబులకు దగు కర్మసమితి
జేయుచుండ్రు ~~చుండు~~ చుండుదురు నాల్గువర్ణములగును. — 58

సీ. మునివర! వినుము హరిఘన నదుల్ విను మింక
సరను శతద్రువు చంద్రభాగ
హిమవంతనగ సంభవములు ఋషులెల్లె
దస్రిత పారియాత్రము నబ్బె
మఱియు వింధ్యము బుట్టె మహిత యామునరక్షిత
సుఖచరంబై నట్టి సురస నదియు
తాపిపయోష్ణాది ఘన నదుల్ బుట్టెరు
(ఋక్ష) పర్వతమున ఋషవశ్యమై వెలను వెంకస
సకల పాపభయాపహారకీ నదులు
ప్రథిత గోదావరి యాభీమరథియు గలవు
సహ్యపర్వతంబునందున సంభవించె
మఱియు వినుమింక దేవ పవమాని వరరి! — 59

వ. కృతమాలయు తామ్రపర్ణియు, మలయపర్వతం
బునం బుట్టె. త్రిసామయును ఋషికుల్యయును మహేం
ద్రపర్వతంబునం బుట్టె. ఋషికుల్య కుమారియు,
కుమారియు శుక్తిమంతంబునం బుట్టె. మఱియును
నగంబులనందనేక శతనదులుం బుట్టె. — 60

గీ. మహిత పాంచాలకు పదేశ మధ్యదేశ
ఘనతర ప్రాగ్దేశములు లమరి కామరూప
దేశ వాసులు బహులాంధ్ర దేశమునగ
దక్షిణాత్యులు వినుపరాంతాదిజనులు. — 61

వ. వెండియు. 62

సీ. ప్రథిత సౌరాష్ట్ర శూద్రాభీర మాళవ
మాగధపారి . . . . యాత్ర

నగనివాసులు మెచ్చిన గుణసాంద్రవాసులు
సవివేకసాధుల్ కోసలమునందు
మద్రాసుంబులు సురియను సంబష్ట్రంబు
పారపుణ్యాంబుల బహుముఖంబు
సరసత నద్యోష్ణికలనదీ లౌగును
పాపంబుపేయుచు ఖ్యాతిసాధి
ముల చెలంగుచు తీర్థముల వసించు
నెల్లకాలములా లక్ష్మీల నేర్పు మెరసి
సిరియు నాయువు సంకల్ప సిద్ధి యలరు
మహిం పునాపాపహరు చుండును మానవళ్ళి. — 63

వ. మునీంద్రా! ఈ భారతవర్షంబునందు దేవయోగధర్మంబులు నాల్గుపాదంబులు. త్రేతాయుగంబునందు మూడుపాదంబులు. ద్వాపరంబున రెండుపాదంబులు, కలియుగంబున నేకపాదంబు నుండగా వర్తిల్లుగాని తక్కిన వర్షంబుల యందు ధర్మంబులు ఉండవు. భారతవర్షంబునందు తపోధ్యానసమాధులం జేసి పరలోకంబు సాధింతురు. కావున విష్ణుండు జంబూద్వీపంబునందు యజ్ఞరూపుడు మనుష్యుండై పూజింపబడు. ఇతరంబుల ప్లక్షాది ద్వీపపంచకంబునందు, సూర్యవాయుమూర్తి రూపంబులం జేసి యారాధింపబడుదురు. భారతవర్షంబు కర్మభోగభూమి యగుటం జంబూద్వీపంబునందు భారతవర్షంబుత్తమంబు సుమీ. పురుషులనేకజన్మపరంపరలం జేయు పుణ్యసంచయంబునం జేసి భారతవర్షంబునందు కాదాచిత్కంబుగ జన్మింతురు. కావు నదియు తక్కిన వర్షంబునందు మనుష్యత్వంబు నాకొరకు

సర్వోత్తమంబులం బొందుచుండుదురు గావున. — 64

గీ. పురుషులకు పారలౌకికధర్మభూమి యనదగు
జనకరంల నాందియును లక్షసంవత్సరములకు
జెల్లతరమ్ములు హరిచేష్టి యనుచు
లకుచు హరిచేరెదరు వారలనఘచరితా! — 65

క. లాభంబిది వర్షంబుల్లిలచే
సప్తద్వీపయుత జంబూద్వీపం
బమర్త్యులనిది శీతసారా
ప్రమిత్యులు రోంచునముల మోక్షనిసర్గినివరా! — 66

వ. దీని సంక్షేపరూపంబుగాఁ జెప్పితి. జంబూద్వీపంబునకు వెలుపల వలయాకారంబుగా లవణాబ్ధి లక్ష యోజనంబుల విలసిల్లు. దీనికి వెలుపల రెండులక్షల యోజనంబుల పరిమితిం బ్లక్షద్వీపంబు విస్తరిల్లు. ఈ ప్లక్షాది ద్వీపపంచకంబు నాకల్పకాలనిలు మహిమయై యుండు. ఏడవదియగు పుష్కరద్వీపంబు పుష్కర వలయాకారంబుగా మానసోత్తరగిరి యుపశోభించు. — 67

సీ. సంయమివర ప్లక్షద్వీపనాయకుం
డైన మేధాతిథి యంచితుండు
సప్తకంబుల దయించె సరది వారల విను
మాయనామధుడుశిరాహ్వయుండు
మరియు ధ్రువుండు సన్యాసినియునందు
శివుడుక్షేమకుడు నభయుడునిట్లు
పుత్రులనేడ్గురకు నింపుగ భూమి మెదుఖం
డములుగాఁ బంచి ఖండములకెలమి
నిర్ణయములు గాఁ గనేడువీర ననుప్రమరచ

వారిపేరట వర్షములై వరుసనిచ్చి
పరగ వారికి మహర్షి పర్వతములు
మహనీయ గావించె వాటి నామములు వినుము. 68

వ. గోమేధయు చంద్రకయు, నారదయు నాభియు, సౌమనకయు సుమనయు, వైభ్రాజంబును నను బరగిన వర్ష పర్వత సప్తకంబయ్యె. ఆ వర్షంబులందుండు ప్రజ లు దేవ గంధర్వాది సమేతులై అధివాసిష్ఠులై క సర్వకా లసుఖానుభవులగుచు, సహస్ర వర్షంబులు జీవిం తురు. మరియు నా వర్ష పర్వత సప్తకంబులందుల్ల నదీ సముద్రగాములు ఏడు. అన్నదీనామ సంస్మరణ మాత్రంబున సకల పాపపరిహారంబగు. వాని నా మంబుల వినుము. గోమతియు, అనుమత్యయు, వి పాపయు త్రిదివయు, క్షమయు, అమృతయు, సు కృతయు, ననునదీసప్తకంబయ్యెను. మరియు నీ పర్వత సప్తకంబులందుల్లిన క్షుద్రనదులు అనేకం బులగు. ఆ యా నదీజలంబుల పానంబు చేసిన ప్రజలనామయులై యుండురు. మరియు నీ ప్లక్ష ద్వీపంబులందలి ప్రజలు కలియుగాది త్రేతా యుగాంతంబు వరకు, వృద్ధావస్థయు, దేవ రాదికలియు గాంతంబు వరకు ప్రమాదవస్థయు, భారతవర్షంబునం బోలె త్రేతాయుగంబునందు త్రిపాద ధర్మంబును, సనిస సమృద్ధియు, సర్వకా లసర్వేంద్రియ సంపూర్ణ సౌఖ్యంబులుండు. మునీంద్రా! ప్లక్షద్వీపాది శాల్మలి ద్వీపాంతంబుల ప్రజలనామయులై పంచసహస్ర వర్ష ప్రమాణంబు జీవితులై యుండురు. ఆరోగ్య, సుఖర, నిద్ర, శ్రాద్ధసం

బ్రహ్మర్షి క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు నాలుగు వర్ణముల వారు.
ఆ ద్వీప మధ్యంబునం బుండు ద్వీపంబును ఆవరిం
బుండు లక్ష ప్రమాణంబులన ప్లక్ష వృక్షంబు గలిగియుండు. ఆ ప్ల
క్షంబు పేర ఆ ద్వీపంబు వెలయు. ఆ ద్వీపాధిపతి
వర్షంబులకు హరి సాగరము ప్రశస్తంబులై యుండు. మరియును 69.

50. క. ప్లక్షద్వీపావృతమై
ప్లక్షద్వీప ప్రమాణ మంబు వలయము గుండు
నిక్షుర సాబ్ధి వెలయుం
దక్షుం బు గపరిధి నాగ నెఱుగుము నీంద్రా! – 70

గీ. మునివరోత్తమ సంక్షేపముగ సదివి
తెలియజెప్పితి శాల్మలీ ద్వీప కథన
మెఱుగ జెప్పెద నింకయు గరము ప్రీతి
వినుము సంతోషమున గనాత్మ నిత్తరిల్ల. – 71

సీ. ఇల నాప్లక్ష శాల్మలి వెలయు ద్వీపంబు
ప్రత్యేక నామ వర్ష గణంబులు
వర్షసహాయులు వరుసలగు నెఱిగింతు
శైలంబు పూర్వము దేవతావరయ
రోహితవర్షము ప్రియవ్రత నందనుడు
సుప్రభుడు గనుమ సౌమనస్యము
రమ్యకనామములను నారదగాసము
వర్షాఖ్య సిద్ధిరమ్యము వరుస శాల్మ
లంబున నిక్షాదులకు నల వినిపించి
సంపుటింబడు యజ్ఞ యాగశాలలందు
సప్తద్వీప నాటకరంబు వైరమూలంగ
సప్తనదులలో పర్వతసప్తకంబు. – 72

వ. మరియు నా వర్ష పర్వతంబులందలి పేర వినుము.

వానికి మేదయు, ఉన్నిద్రయు బలాహకయు, విశల్య,
సంధాన సంజీవ సావర్ణిక, రత్నయునను మహౌషధం
బుల చేతం బ్రసిద్ధంబై, మానసులానీలాభ్రై, నా
ళవదియగు చంద్ర ద్రోణియు, కంకపర్వతాంబు
ను, మహిషయు, కకుద్మియు, ఆ వర్షపర్వత
సప్తకంబు నాశ్రయించె. మరియు నా వర్షపర్వత సంభ
వంబులైన నదులం దెల్పెద. అవి యోనియు, తో
యయు, వితృష్ణయు, ముక్తయు, విమోచనియు,
నివృత్తియు, అను నదీసప్తకంబులవి యెల్ల. ఇవ్వ
దీసంస్పర్శనమాత్రంబున సకల పాపనాశనంబగు.
~~ఈ~~ సప్తవర్షంబులయందుల వర్ణంబులం దెల్పెద.
ఆవి కపిల, అరుణ పీత కృష్ణల, నప్పుడు, కృష్ణగవ
ర్ణులనం బరగిరి. భగవంతుండగు విష్ణుండు వాయు
నామకుండై యజ్వలచేతం జేయబడు యజ్ఞంబుల
యందర్చ్యమానుండై యుండును. దేవతాంశసాన్ని
ధ్యులై యుండురు. శాల్మలీ వృక్షంబు పేరనీ ద్వీ
పంబెసఁగె. దీనికి వెలుపల పరిధిరూపంబుగా సుర
సముద్రంబావృతంబై యుండు. ఈ సురోదంబునకు
వెలుపల పరిధిరూపంబుగా శాల్మలి ద్వీపంబునకు
రెట్టింపు విస్తారంబై కుశ ~~నరకు వెలుపల~~ ద్వీపంబొ
ప్పుచుండు. — 73

సీసపద్యము:—

ఆ కుశద్వీపంబునకు నధినాథుండగు
జ్యోతిష్మంతుండు దన్మునివేత్తు
రగు వారి నామంబుల నువారం దగా నుద్భి
మందునివేలు మంతుండై వెర

ఘనుండును లంబుండు ధృతి ప్రభావసుదును
కపిలాహ్వయుండు నుప్తనబుండు
నావర్షములకు లన్నామములజేసి
రహదుండు ఖనములాననాదమెప్పు
శైలముల్ దానివే దేవ శారదభయక్ష్మ
వరులు కింపురుషాదులు గరుడ శ్రీల
వరుస బరసామర్జిణ క్షత్రియ వరుల యట్లు
నాల్గుజాతులు విలసిల్లు నయ వరిత్ర! — 74

గీ. దమినులును శుష్మిణులును సుస్నిగ్ధులనంగ
సరవిమందేహులన నాల్గుజాతుల తృల్
వరుస వేరుల దనరావర్ష ధరణి
మల బురించుచు వారలు మునివరేణ్య! — 75

వ. మరియును నీ ద్వీపంబునందలి వర్షపర్వతంబుల ని
వినుపింతు వినుము. — 76

గీ. విద్రుమాద్రి హేమశైలంబు విమలద్యుతియు
పుష్పవంతకు శేశయంబు మరియు ని
హారిలమను మందరాచలంబు నగసప్త
వర్షనగములు విలసిల్లు హర్ష మలర! — 77

గీ. మరియు నాద్వీప సప్తకమందు వెలయు వర్ష
నగసప్తకంబుల వలనబ్బు నదులు.
మహానదులను వినుపింతు మౌనివర్య
కలిగినవాన్నిపటువు వినుము గాగ. — 78

వ. ధూత పాపయు, శివయు, పవిత్రయు, విమోచం
బయు, దుమియు, సర్వపాపహారయు ననంబరగిన
సప్త నదుల యొప్పు. మరియు నిస్నగంబులను బూర్ణిన నదీ
నదంబులు పెక్కులు గలవు. కుశస్తంబ సంఛ్ణంబై యుండి

కుశద్వీపంబయ్యె. దీనికి వెలుపల వలయాకారంబుగా
ఘృతోదధి యొప్పు. ఆ ఘృతోదధి కుశద్వీపంబునం
బోలె యోజన ద్విలక్షల తారాయామంబు గలిగి యుండు. — 79

క. ఘృతవారాశికి తటి కవల
గల క్రౌంచద్వీప మొప్పు కుదురుగ రెండై
విలసిల్లు కుశద్వీపము నకు
మఱి యిరువది దివి గుణమరితో మహామానంబై. — 80

సీ. వినుము క్రౌంచద్వీపమున కాధిపతి ధృతి
మంతుండు సుతులు భీమంబలి వేడ్క
రగు గుశలోమ బొందను గుండను సుతపృందు
నన ఘృతపృష్ఠ వరాయు దంభ తర
కుదు ముని దుందుభి కదు నాప్పుదనాయ
ములలుదే దివివర్షములని చేసె
పరగ దల్పులలకు పట్టంబు గట్టి యా
వర్షంబులకు మహా హర్షమొదవ
దేవగతి ధరవిలం దండి దిరుగుచుండి
రవియు క్రౌంచంబనంగ నమరంచె దివి
వర్షనగములవివరింటు వరుస బాక
భ్రాతిగు వానాంద్రము నిలాగిక పూర్ణచంద్ర! — 81

వ. మఱియు వామనయుం నిర్ఘకారకయు, బలభోజనమ్మియు
శైలయు, దివాపృత్తయు, పుండరీకయు, దుందుభియు,
నను వర్షపర్వత సప్తకంబయ్యె. ద్వీపంబులు ద్విగు
ణవిస్తారంబులుగ క్రమ పర్వతంబులగుం గాఁబట్టి
ద్విగుణవిస్తారంబై యుండు. మఱియు నావర్షంబుల వ
ర్షపర్వతంబుల దేవాంగన విహార విహారంబుల విలసి
ల్లుచుండు. పృథివీపతులు ధనవిభవులై నిరుపహ్ని, క్షత్రియ

వైశ్వానరాత్మజుని, క్రమంబుగా సుంహరు. మఱియు నవర్షపర్వత
సప్తకంబులం బుట్టిన మహానదులు క్షుద్రనదులు ననేకంబులుం
గలవు. వానినెఱింగింపదగ. మేధయు, సవంధర్వయు, ధాత్రి
యు, విశాఖవయు ఖ్యాతియు, పుండరీకయు, సుమేధ
యు ననఁ జనిన వర్షపర్వత నదీసప్తకంబయ్యె. జననేం
ద్రా! ఈ వర్షంబులందు జన్మంబులఁ జెందిన సత్పురుషులు
రుద్రు నాప్యంతై యజనలఁ జేసి యింబడు యజ్ఞంబుల
లయుండు యజింపఁబడుచుండు. — 82

శా. క్రౌంచద్వీపము సమాన్యానంబయి మహాగంభీరత్వమును నల్లగ్గి
ద్దలపాలీదివ్యనైలసత్పుద్ధి యుండదంబాప్పుమాహేంద్ర యా
క్రౌంచద్వీపసమాననామసహింగాంచునిర్దిష్టనేనద్దగా
క్రౌంచద్వీపము నిల్లుదీనిదెలయు శాకద్వీపము నవ్వంగగ. — 83

క. ఆ శాకద్వీపమునకు
భూపాలుండు ప్రియవ్రతు పరగ నలవనికిన్
ధీసహితులు సుతులేడువురు
వాసవసన్నిభులు వారు వసుధేశ విలసి! — 84

గీ. పరగనా ద్వీప వర్ష సప్తకములు నారు
ఖండములు గాగ సుతులకు ఘనుల నానెనె
వారి పేరులు వినుము సాంపొరనగు
దేరియఁ జెప్పుదు సకలంబు తేటపడఁగ. — 85

వ. జలధరంబును, కుమారంబును, కుసుమోత్తరయు, ప్ర
మోదియు, అనుమోదియు, మహాద్రుమంబును, రమ్యం
బు. వీరలపేరం గ్రమంబుగా నా వర్షాఖ్యలు గావర్ష
చేదకారకులైన పర్వతంబులం జెప్పెద. ప్రథమంబైన
యుదయగిరియు, జలధారయుతైవతయు, శ్యామయు,
ఆలంబరియు, ఆంబకయు తే నరపర్వతంబులును,

అను వర్షపర్వతముల సప్తకంబు గలిగి. ఆద్వీపంబు నామధేయశాఖిం
బైన మహావృక్షంబు గలుగుటం జేసి శాకద్వీపంబు నాఁబరఁగు.
ఇది గంధర్వసేవితంబై యొప్పుచుండు.
ఈ వృక్షపర్వతసంజ్ఞాత వర్షంబు
లందు ఋతవ్రతంబును, సత్యవ్రతంబును, దానవ్రతంబు
ను, నను చాతుర్వర్ణ్యంబులు. వారు ప్రాణాయామంబులైన జనావళు
లను వాయురూపి శ్రీహరిని | విలసిల్లుచుందురు.
అచ్చట సకలపాపభయాపహంబు
లైన నదులుండు. అవి సుకుమారియు, కుమారియు,
నళినియు, వేణుకయు, చక్షువు, ధేనుకయు, గభస్తియు
ననునది సప్తకంబు లెంతయు. మఱియు శతసంఖ్యలుగల
నదీనదంబులు క్షుద్రనదులు ననేకంబులు గల. ఆ ద్వీ
పానగంబులు నదులు పానంబుచేసిన జనావళులు
సర్వత్రప్రదకర్తృత్వయోగాంతరంబుల వచ్చి పాపలావి
భవంబు కారకు జలదాది సప్తవర్షంబులం బుట్టుదురు.
ఈ దేశసప్తకంబునందు ధరణిపాని విలసనపరస్పర సంఘ
ర్షణంబులు వేరక ప్రజలెల్ల సమాహిత చిత్తులై యుందురు.
అది యెట్లంటేని. —
86

గీ. మంగమాగధమానస మందగులు ను,
వరుసబ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రు
లవెలయ తమపూర్వ సంజ్ఞకులైన యట్టి
బ్రాహ్మణులు నిత్యమంబుగా బలుక బడును. — 87

వ. ఆకాశద్వీపంబునందు భగవంతుండు సూర్యరూపధరుం
డై యుండును. అచ్చటి జనంబులు శాస్త్రోక్తకర్మంబుల
ధ్యానపరులై వైయర్థ్యంబులు గావించుదురు. ఆ శాకద్వీ
పంబునకు వలయాకారంబుగా దుగ్ధసాగర వేష్టిత

51

వింబు శాకద్వీపపరిమాణంబునకు ద్విగుణంబుగ వెలుపలనికిం
దధిమండోదంబుగాఁ, పుష్కరద్వీపంబు విస్తరిల్లు. మఱియును. 88

సీ. వినుము పుష్కరద్వీపమునకాధిపతి నవ
సువిమలాంబుజదళనయనలాంఛ
లందు వీతిహోత్రుండను నధిపతి యను నన
లావిని విభవమేరధనపూజన
శ్రీల మహావీతధాతకీషండంబు
వర్షద్వయంబునై విలసిల్లు
కడగి యా ద్వీపము గలిగిన మధ్యభూమి
మానసోత్తరంబుగ మానసాచలం
బగిరి వెలయు సహస్రశృంగంబులు వెడల్పు
మిగిలి యేల యున్నత బలునొందు
వెలయు వేసవర్షద్వయంబున ప్రమదయు.
చెందు ననిమాతృభూమి యనుకొనుచు మహాను. — 89

శా. ఆవర్షద్వయమందు నందరసహస్రాబ్దంబులం మానవుల్
జీవంబులుగనై నిరామయులునై యెల్లదినానాగదారంభా
ఖాదాదంబులు నొకటయుల్ భయములు దాటానాంబుధివ్రీపిచ్ఛమూల్
బ్రాహ్మణంగను గానీవ వర్తృగరుం బహ్వాలు సూత్రయుక్తలై. — 90

గీ. వెలయు నమ్మానసోత్తరశైలమునకు
వరుసనె వెలుపల మహావీతవర్షమందు
లవిని ధాతకీషండమధురిపు దేశ
మందు నందు సుదేవ ద్వైతాంబుజ వెప్పుడు. — 91

వ. ఈవర్షద్వయం బుట్టంబైన పుష్కరద్వీపంబున
సతీర్థ నదులంబులును, నదీశైలంబులు వెన్ని. ఉలు
వేషులనునుబులు సుసవరూపుల నుదేవతలంగుబుం
దురు. నిత్యనైమిత్తిక వర్షాశ్రమాంబారంబులును,

కామదధర్మార్థకరంబులును. త్రయీవార్త దండనీతి శస్త్రవిద్యా
దులు వేదత్రయి. ఈ వర్షంబు బ్రాహ్మణవర్గంబు నందు ఈవె సకలజన
సుఖకాలంబై రోగవర్జితంబై యొప్పు. మఱియు నీ పుష్కర
ద్వీపంబునం దుశ్శాఖకీర్తిం బొంది శాల్మలివనంబులును,
స: ప్రజాపతిర్వేద: పుష్కరపత్రైసమ భవలి యును
స్వర్ణపత్రంబుల నాంజేసి యవల నశిఖ్యాపులనకనక పట్ట
యులారైకటులు లాసన ధాత్రిసన పరికల్పితంబై నలినో
ధనామంబైన వర్షంబు గాప్పు. ఆ పుష్కర వర్షంబున సు
రాసుర ప్రార్థితమానంబై కలుగాసనం బుండు. ఈ పు
ష్కరద్వీపంబునకు వలయాకారంబుగా నదీ ద్వీప
సప్తపరిధి యొప్పుచుండు. — 92

క. ఓ నృపా! బింబు ద్వీపం |
బునకుం సరిలవట వార్ధి వలుప్ర గనుండు
విను మాగిలి నాం దాంత్రికి
దన రోదివి మధ్యంబులకెత్తు లాది ద్వీపంబులి. — 93

గీ. ఏడు ద్వీపంబు వరుసన నేడు జలధు
లాకరంగా కటికి నాప్ప లంబు గుచు నుండు
నేలనాం ధాంత్రికి ది వి గుహ్య కపటమును
మహిమ మనా పొగడుచుండును సాని వరలె. — 94

గీ. సప్తజలధు లందు సలిలంబు లంయమా ంద్ర!
నూలిన ములి శిక్తము ను కేక గాన నయొప్పు
నటి యొ చందనోదయపాస్తు ను యాంబులందు
కేలర జలమునిగ్రసంయోగ గలని బాండు. — 95

వ. మఱియు నాస ముద్రయిలంబులు వృద్ధిక్షయంబులు వేక
కృష్ణశుక్లపక్షంబుల యందు చంద్రోదయాస్తమయాల
సమయంబులం బ్రత్యేకంబు వృద్ధిక్షయంబులు నలుబడి

రెండు విలస్తుల ప్రమాణంబు కంబళికింబ దీర్ఘంబును, కంబ
ళికింబ వృద్ధియు, కంబళికింబ ధ్రువంబును, శాస్త్రముగా
దాపిసిలొత్తరంబుల దృష్టంబగుచుండు. — 96

గీ. పుష్కర ద్వీపమందు నిం ప్రగమునెక్కి
భూమిలో ద్వేషించి ష్ఠాద సంబుల దనర్చు
ప్రజలకు నయులపు గని సంపూర్ణమునగునం
బ్రహ్మను గానరింపు ను వాలు ప్రయోగుల. — 97

వ. మఱియు నీ పుష్కర ద్వీపంబునకు వెలపల దీనలన
పరిమళి సాధ్యమోదధి యంతలంకారంబుగా నుండు.
సప్త ద్వీపము సప్తసాగరంబులకు వెలపల నరవిందంబు
విస్తరింపై దీనికి బయలు భూమియై దర్పణ వలయంబైన హి
రణ్మయ భూమిక విలసిల్లు. అందు లోకాలోకపర్వతం
బు ఆయుత సహస్ర యోజనోన్నతంబును నగు, పి విలు
నందిరా! మేరువు మొదలుకాని రెండు పార్శ్వంబుల సప్త
ద్వీప సప్త సాగరంబుల భూమిక మేరు మొదల
క్షంబు, శుద్ధోదక సముద్ర (ద్ర) ప్రవలి చక్రవాళ పర్వతంబు
వైన హిరణ్మయ భూమిక మేరువు నకు కా పార్శ్వంబున బది
కోట్లు బదు నాల్గు లక్షలు, నాక పార్శ్వంబు బది కోట్లం
బదు నాల్గు లక్షలు నీ యుభయంబు ఇరువది కోట్లు
ముప్పది నిమిది లక్షల యొంతరయొకట సంపూర్ణం
బు ఇరువది రెండు కోట్లు ముప్పది మూడు లక్షల యోజనంబు
లను. లోకాలోక పర్వతంబునకు వెలపల నున్న లోమా
భూమిక చక్రవాళంబు మొదలు ఇరువది మూడు కోట్లు
ఇరువది నాలుగు లక్షల యొకుబడి వేలునగుచుండు. కావున
నీయం దటు కాలు పంచా శత్కోటి విశాల పృథ్వి యై
యొప్పుచుండు. — 98

గీ. ఓషధుల జేసి లోకసంపోషణంబు
జేయగా ధాత్రి యొప్పె విశేషముగ విధాత్రి
మనయత్రి యనగను దద్ద యొప్పె
భూతలములలోన మహాధిక భ్రాజమానమగుచు. — 99

వ. అని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె. 100

సీ. తాపసోత్తమ మదీని లోగనెయుంగింబలి
విను మధోలోకము వేరుకలర
సప్తసంఖ్యల నొప్పు సకలయాలోకములు
హర్మ్యసౌధముల భంగి బరగు వాని
సకల సహస్రయోజనముల మందంబు
నగుచు దనరారమ్యమున నవ సహస్ర
యోజనంబులు నిడోంజ నొప్పుచు
మనర యాలయంబు విభవంబు విలసమగ
భస్మమంబు మహేంద్రంబు భవ్యసుతల
మను మదస్మై పాతాళంబులు మఖ్యగను
శుక్లకృష్ణమహాపీత శర్కరీలు
కాంచనాద్రులకన్నా మకయని సంను. — 101

గీ. మరియు నాలోకమందుల మహాతలగర
ములు ను ప్రాసాదశోభిత ముఖ్యములు
యుండు దైత్యేయ దానవ్యలములు సంఖ్య
లును మహానాగ సంఘములు ను నబాటు. — 102

శా. పాతాళైక నికేతనాంతరములం బాగొప్పనీక్షించుచున్
శ్రీలింగారమడిగి దివసులసుంభింపారవక్షించుము
పాతాళంబులనెల్ల సర్వఫలవసముంబాటింపు గానంబునం
శ్రీలింతాని వచించెదె నపలి కింనె వింత లావిదు కల్యయున్. 103

వ. ఆవిధంబున. — 104

క. మనముల నకొప్పొదరంబుగ
మణిశుభ్రవిభూషణములు మహిళలకులిచే
దనరెడు నాగకులంబులు
ఘనతకాని సరిసేయ ఫణులు గాల్వదుఖాత్రిన్. — 105

ఉ. అచ్చట దైత్యదానవకులాంగనలుం బుడువిప్రశోభ నుల్
నచ్చరలైక చిత్తులు ప్రసన్నముఖులగుదుర్ గోరాంగులున్
నొప్పె మహోదకనెల్లెడల లోలక దాభ్రు వనంబులందునన్
నిచ్చలులంగు చుండెదరు నిర్మలులై భువి నెల్లకాలమున్. — 106

గీ. ఆరసాతల మందంది వావభూధ
కాంబు నకు గాంక నరక సంకాశమాత్ర
వెలయు నావాసమందున నగలు గదల్లు
నిరికి శశిరస్మి లోచుచు నిత్యయముగ. — 107

ఉ. అందుల సంచరించుజనులందరు రక్త సుభుక్తి భోగభాగ్యముం
పొందరు శింబయాల్లల ప్రవిలాస మెలన్నగ కాలమెంతయున్
నందుటగానజాలరు వనాళులకోకిలకూజితంబులై
సుందరవానరస్సులలి బాదిలము లై విలసిల్లనెంతయున్. — 108

గీ. అమలమణి భూషణములు చలారంబరములు
ఘనలతా కాంత్యసుగానిక ములు నవలా
గీతమాధురినిసిన విరతమును మర
భాగ్యభోగములలందరు ప్రబలియుండు. — 109

క. వితలమతాలాంశంబున
శివుడు హరు విష్ణు లాంబసిలతను నొప్పెన్
దరియించెను శివాఖ్యం
బరుదిలస్థలము వెనత దగరెవానిక్కే. — 110

సీ. మణిసహస్రమున భోగిశిసహస్రమువల
పరిమాసింపనజాలు ఘనములమర

ఆసురవీరుల కుక్షులందు కారుజేయు
తనదీప్తి దిక్కులెల్ల దేటవెలుంగ
మదఘూర్ణమానాగ్ర మహితనేత్రములంట
కర్ణకుండలకాంతి గళము బరాగ
వరకిరీటము తలపై బరగు ప్రగల్భతల
శిలలాద్రి శైలంబు బోలిదనర
నీలవసనంబు మొలనాప్పు నిరుపమైక్య
శిలల పోరాటల శోభిత చిహ్నముగర
సాంద్ర గాఢా ప్రశాంతైక శైలమనగ
ముదితపాలింగలు మాయ త్రిముసలమొప్ప. — 111

శా. కల్పాంతానలు నీక్షణ శిఖి శిఖావక్త్రంబు దుర్నిరీక్ష్యతా
నల్పకర్మణమైన దుర్దకన సాహంకార సంతర్జితా!
కల్పభూధ్వీపైబు త్త్వాణు కల్పగాలు లంగాల్పం సముద్వేగత్తై
బాల్యాంధా సులి దుందుగా దారెవెంటుల గంధ్రి సంకల్పమై. 112

గీ. అఖిల భూమండలము కిరీటాభిముఖ్య
ముగ ధరించు లోకంబులు మది మెలగు
సకల సురముని సంస్తూయ సముల్లాదయు
శేషుడొప్పు దుచుండు దిశేషుడగను. — 113

వ. అట్టిహరి యట్టి ప్రభావంబులు వెలిగించు త్రిదశులకైనా
గోచరంబు గాదు. ఏవ హరిహరు ఘోరు దక్షతకు భ్రాతు
లంబైన సకలబ్రహ్మాండంబులు తనుగు మాదికాదు
తంబై యొప్పు నప్పరమం జామృతత్పతక విమలంబు
నెవడు నపర్ణుండు. మదఘూర్ణిత లోచనుండగు నట్టి
జంభజాలుల నొంచి సకల వసుంధరాధర కాననంబుల
తో సంచరించు గాధరాల్ప్సుర సకృస్థలిరగ వెవ్వడి |
మొదటి నిలుకడి దేవుడి రుంగరు గాత్రున నలం దవ్వియుం

జనంబులు. ఎవని విధూంబుల హాసవిలాసంబులు
చారణవేదసంబగు. మహామర్ధదాయక విలాసంబులు
నిక్షుదనాసన యోగలీలంబగుచుండు. అట్టిహరి యు
ప్రతాప ప్రభావంబులు ప్రాణాదులు నియుగు గల్గుండె
రుంగు. అట్టి గల్గుండె మహాత్మ్యనారాధంబు నొంజేసి నక్ష త్ర
గ్రహముల తారావలంబును, శకునంబుల ఫలాఫలంబుల
నెరింగెను. అమ హరిభూపుండు నిజ ప్రతాపమండలంబున
సబరా బరంబైన జగాబంలోలిని లోనె ధరియుం
పుచుండు. — 114

క. మునినాథ ప్రభావ భూమిక
వినుపింపుడి నీకు బుద్ధి విశదంబగని
వినుపింపు మహా భూమిక
తనరిన తపసాంధ్య లోక తారా దివియుంగ్గిం. — 115

సీ. భువికినబ్బిన భాగంబు నకుత్రిందనుజులం
బాజలంబున కథ భోగముండు
సాహిత్యిలకును సంపద నొంబు గావింప
నరకమునిగళ వ్రతలనాథరకంబులు
దేవయుంగవి మహింప శ్రీవరగిల్లు నవినిల
నుత్కటబాధల కారణంబు
దుష్టులను నట్టు సర్గధింబు లాలధ్య
మైకని సాలంబు ననలాదియు
పక్షకాండంబులను గాయు మరగనదియు
లాలమననాప్పుల సిమలతలయుల నరుక
వైశసనము నరహించిలి వలనదోయు
జాలియు ననుకు నదియు సంయమాంత్ర. — 116

వ. మరియు సప్తకుంభక యులవకాశంబును నిల..

పాషాణంబును, రుధిరాంధంబును, వైతరణియు, క్రిమిభోజ
నంబును, అసిపత్రంబును, తామ్రాయసంబును, లాలాభక్ష
యు, అలసేవనంబును, దారుణంబు ననగు పూయావహంబు
ను, అధశ్శిరంబు ననగు సుపరిణామికయు, జ్వాలాలోలు
ఘోరమైన సదంశనంబును, కృష్ణసూత్రంబును, తామిస్రంబును
అవీచికంబును, శ్వభోజనంబును, అప్రతిష్ఠయు, అనన
నేకంబులైన దారుణ నరకంబులు గల యిన్నరకంబులందు
పాపాత్ములకు యమునందు శత్రుభయంబులగును. 117.

సీ. మరి కూటసాక్షి పలికెడు పాపులు
సన్యాసిక్రియల నగుట నిలుప
రహానీ దొలుగ గౌరవంబుల విడిచి
ప్రహరాల గాలుపాల పరగజాలిస
గాధకులను నిరూఢ సురాపాని
బ్రహ్మహంతయు నుత్తమీన పోరి
వారిసంసర్గుల వరవేదివారలు
సూకరంబుల బడి సరకు రీతి దిగులు
రాజైనై క్షితిపాల రహాగురుపత్ని గల్గి
తప్తకుంభకయందు దగులు చారదల
రవని రాజభటుల హంతయులు సలిసగాను
సాధ్వివిక్రయులును సరవిని మరియు. 118

వ. తారాగమహాపాతకుండును, అశ్వవిక్రయుండును,
తప్తలోహకుంభికంబులనొంబడు. అక్షేతభుక్తులను
సుశ్లేషా సులాభిగనుముని, సుషుభిపాలిరయును
నరకంబులనొంబడుదురు. ఆశక్తి నిర్బంధములను,
మూలపులాలిపోల లోబిలలు గలుగును, తామ్ర
క్షారమైన లవణయాతనలంబడుదురు. గోరవర్తి

నులును, సదాచారాది మర్యాదలంఘకులును, రుధిరశాప
మైన లోహితనరకంబునం బడుదురు. దేవపిత్రు విదూషకు
లును, క్రిమిభక్షణంబును, నరకంబునంబడుదురు. పితరు
దేవతాతిథులం బూజింపననుండు లాలాభక్షణం
బును అను నరకంబునను, శరకర్త విశసనంబునను, అస
త్ప్రతిగ్రహీతలును, అయాజ్యయాజకులును, నా
ట్యవృత్తులును, 119

శ్లోకము:-

అవిధిజ్ఞైవయతశాస్త్రం వైద్యవగ్నీప్రుత్రిపదపాలికె
సంపత్తిరూపకః పాపాగ్నిష్ఠేలా నక్షత్రయాపకః. — 120

అను వచనంబున నేసిన నక్షత్రసూచకుండును, అధో
ముఖంబను నరకంబునం బడుదురు. సురలకుం గండు విషాత్మక
మవిష్టాన్నభోగియును | రాధమున్ంతు విశిష్ణుయంబను
నరకంబునంబడుదురు. లాక్షామాంసరసాదిలవణ
విక్రయులు గుణార్హతలందేలవసంబను నరకంబునం
బడుదురు. మరియును. — 121

సీ. మునినాథ వృషదారశీలుల కుకురిలుచ్చాగ
శావిహారాంబుల శకునిగణులు
లాలనంబానింపు లులులు ప్రాపవి
క్రయకులు వస్రకత్రయకులవని
రంగజిహ్వ నలారహానికై వర్తకు
కుండాసియును గరదుండు దక్షి
ముండు నహోష్ణ జీవనుండును దగ
మరలిగాలయు గృహదీపఘాతకుండు
శకున జీవియు గానయాజకుడు వీర
లరయరుధిరాంధ నరకంబులందు పలిలు

లనఘు మఘు పరిమణిగణ పంచవిధుల
వైతరణియందు పడుదురై వరలగలరు. — 122

క. ధనయౌవనమదములచే
ఘనకామిని మోహబుద్ధి గాఢితులవల్
విను కామాంధులు నశించుదురు
జనుదురు కాంక్షలు నరులు సంతతము నరా! — 124

క. శ్రీరఘువనములు నడచిన
వారలు నసిపత్రవనముల వైతరణి బెలుచున్
నారక్షి కాగి పడివసు
లారయ ఖడ్గకఠిన నగ్గి బడుదురు వేగన్. — 124

క. ప్రేతలు బాధకులు నమ్మక శ్రయు
ప్రేతధరణీతలంబున కైన వారలకు త్వరగన్
మతియు రసం భోగంబున
నలియలాంతనలందు వారి నడపుదురు బెలుచున్ — 125

గీ. సహమలిని ఖర వాగ వాం(బు)పూర్ణ బొరికె
శుక్లపలనవైన జూటవెనలకు
శావనబ్రాహ్మణైన సహిత సాధన నరకంబు
నందు దగ్ధంబు నలు సాల ఘనము! — 126

వ. మరియును నరకంబులును, నింకశత సహస్ర సంఖ్యలం
గల నరకంబులయందును, దుష్టుల పరిపాకంబుల
గాలంబునకు నగు నంతగాలంబు నరకానుభవంబు నుందురు.
ఏనరుడైన వర్ణాశ్రమాచారములు దప్పి మనావా:
కార్యంబులం జేసి విరుద్ధంబులైన సంసారగతులచిక
క్కి వైరి నరకకూపంబున బడుదురు. అనంతరా!
దేవతలు సర్గంబు నొందుదురు యుద్ధులైనారక
గతులంగు వారిని నారక గతులు గాస్ర్వంబుల సర్గగతు

వారి నింగాంతురు. కాత్యన క్రియ స్వర్గ వరఖుల వరపక్షి నరధా
ధికులు యథాక్రమంబుగా స్వర్గమోక్షంబులం జెందుదురు.
వారి క్రమంబుగా వివరింతు సావధానబుద్ధి వినుము. — 127

సీ. మునివాక్యస్వర్గంబులకన్న నెక్కుడౌ
సుధాముఖ కర్మ బహు తపములకన్
క్రతువులకు సహస్ర గుణములు ఫలబలంబున్
బలవరంబులకును వెలయు వేయు
గురుజనులు పక్షులు గాను శాంతభుగతులు
కనకమును పశుజన్మ కూడి దినట్లు
పశుజన్మకన్న నింపగు బంధు నరజన్మ
నరజన్మ బుధ ధర్మ పరులధికులు
ధర్మపరులకన్న శమగుణ (దగ సర్గ) నివృత్తి పదులట్లు
స్వర్గపదులకన్న సత్యవిధము
లంటకన్న శమగుణ నివృత్తులధికులు
మోక్షకాంక్షులైన మునులధికులు. — 128

చ. పరసనుభవంచు సంతతము వారక స్వర్గము నందు నుండురా
వెరగున వారు మర్గలనిలేకు వహారి వసింతురంత
బరువడి స్వర్గ మర్గములు పొల్పడు బందురు ధాత్రి తలంపలన్
హరినలి యుండు వేని మరలా యుమ్ములు బాయరు నారతంబునన్. — 129

క. నాగి పాపంబుల కెంతయు
దగు పాపముల విధానము వెల్లన్
సుగమము గా నెరిగించి
ఉగ్రలత సుఖంబైన పరమ పాప్లులనెల్లన్. — 130

వ. ఆ పాపఋష్యత్వములు క్రమముగా వినిపించెదన
వినుము వంటివనన. — 131

సీ. అతి ఘన పాపములకును నల్పము ప్రాయశ్చిత్త
మల్ప మహత్త్వ భేదముల గలవు విధులు
సాధ్యయం బను నామము స్మరణ గావించుట
ఘనతరపుఁ గర్మలెల్ల కాదిమైన
సకల ప్రాయశ్చిత్త సముదయంబుల కంటె
తేల్పవు శక్తిఁ బొదలు దారకు
హరినామ సంకీర్తన మఖిల గావింప
ఫలమును దరియు నెవ్వారలైన
పాపములు జేసి పరితాప భావల గుచు
కృష్ణ కృష్ణ యటంచు సనిష్ఠ జేసి
నుడివి రేనియు వారలు నుతులకైక
పాపముల వాయు చుందురు భక్తి జేసి. — 132

చ. ఉదయము నరదిరాత్రియు నాప్పుగ సంధ్యల యందు నిత్యమున్
సదమల చిత్తులై హరిని సన్నుతి జేసిరయేని పాపముల్
వదలియు నన్నగోత్రముల వశలోకు శ్రీరమణుకు కేశవున్
విదితముగా గజేంద్రవరదు విశ్రుతు వైష్ణవు నిలువుకమూర్తి రామా! — 133

చ. మనమున నామ సంకీర్తన సంస్మరణములనన్న నరదు దుఃఖముల్
గనుకని సంక్షయంబు నసవస్థము మిక్కిలి ఖంచు ముక్తికై
వినుమిక సజ్జనాప్తిగ నువిధుని గానము పొర్చనాదులన్
జననగు సర్వ పాతకములన్నియు గాదిలకుంబు చూచినన్. — 134

మ. పునరావృత్తికి లక్ష్యమౌ విధమున సర్వాఘ మార్గము నేమెప్పే
వినసర్వ లత్త్వములై మహా మహిమలై విఖ్యాతులై యెప్పుడున్
నన్నిసంస్థాయమయ ముక్తి పథము మనాగ మోదించి నైయెప్పు శ్రీ
ఘనుడా విష్ణుని నామసంస్మరణ మహాశ్రీతరువే కాంచినే — 135

చ. సదమల భక్తిసల్పు హరి సత్త్వములా హరి నామకీర్తనల్
మది మది సన్నుతించగ సమస్త దురాచార పాతకంబులన్

వదలి మహోగ్ర నారక నివాస ముల్లంఘించి నరుడీకరణా
స్వదముగ నిత్యశోఖ్య భోగముల బాయక యుండెదరెల్లకాలమున్. — 136

వ. తనేంద్రా! హరిభక్తి సమానంబు సకలజనులకు
సరళ ప్రాయశ్చిత్తకాలంబగు. విధివంచితులగు వారలకు ఆ
హ్లాదిజ్ఞానాత్మకంబగు సరళ ప్రాయశ్చిత్తంబగు. పూర్వార్జిత
కర్మలైన ఆముష్మిక పలోలికత్వంబులగు స్వర్గనరకములను
పొదన కారణంబగు సకల ప్రపంచములు మధ్యలో వచించిరిగా.
మనోభ్రాంతి కారణమైన సర్వశరీరములు మనాదుఃఖితకారకు
నరకంబులు నేర్చడు సర్వవ్యాప్తి మనోభ్రాంతి దుఃఖ
కారణంబైన వస్తువ్యవస్థకు మూలంబగుచు బెట్టుగ నట్లు,
ముక్తిభ్రాంతంబులైన స్వర్గనరకంబులకు కారణం
బులగు పాపపుణ్యంబులు ముక్తియగు.
అయితే ఆప్తులకు మూలకారణమైన సా
క్షిదమును పాయను శాస్త్రవచనంబుల వలనంబగు
భ్రాంతి పాపపుణ్యంబులు లేకుండును, స్వర్గనరకమూలంబుల
గానిగ యుండును. సుఖదుఃఖ సాధనంబులైన ప్రపంచవస్తు
జాలము సత్యంబగు. అది యెట్లన్న. ప్రపంచవస్తు
వివస్తువులకు వస్తుత్వ కల్పనంబులకు నియమ సర్వ
వంబు లేదు గావున, దేశకాల భ్రాంతి భేదంబులనంజేసి
యివి యని యలవొప్పై నట్లు.
సుఖసాధనంబులగు ప్రపంచవస్తుంబు
లకు కించిత్తైనను ఆ పరిశుద్ధ స్వభావంబు సంభవింపదు.
మరియు నేక వస్తువులకంబైన అన్నపానాదుల యందే నొక
పురుషాపేక్షం జేసి సుఖదుఃఖ లక్షణంబై యుండు గాని
వస్తుమాత్రంబు సంపూర్ణ సాధ్యంబులు వేరు. అన్నపానాదికం
బనేక పురుషాపేక్షంజేసి సుఖదుఃఖ ప్రాప్తికారణంబవల్

స్థితంబై దానరాజసిప్రీతియు, దుఃఖంబు నిరతిశయంబు నిం
ప్రసన్నతయు, నగుచుండు గావున, సుఖదుఃఖంబులు కర్మ
కల్పితంబు లగుంగాని వస్తుసద్రూపకల్పితంబులు గావు.
అట్లగుటను సుఖాద్యాకారంబును, దుఃఖంబును, కించిత్తైనను
లేదు. సుఖదుఃఖాదిలక్షణంబులు మనఃపరిణామధర్మం
బులగు. ఏమునేనియు విషయజ్ఞానంబు ప్రకాశించునంత
లంబగునప్పుడు సుఖంబును, తద్విషయంబు పొందను
కాలంబగునప్పుడు దుఃఖంబగుచుండును. — 137

54

క. మనసు విషయసంగంబై
తనుబంధములనిచ్చు తత్త్వమైనను మోక్షం
బనఁ జాల్పుచుండు గావున
మనసే కారణము బంధమున మోక్షంబౌ. — 138

క. మునివర చిత్తవిశుద్ధిని
ననఘాత్మయందు విలయమగు మోక్షంబౌ
ఆనతి సాధన ఫలకర్మం
బనఘా! విను మది యవిద్యయన నొప్పునుమా. — 139

క. ఘనమగు నవిద్యచేతను
మును బ్రాణులు భువనములు కల్పితంబుల్
విను నదులు సముద్రంబులు
పనుపడ దేవదానవుల వర్షపరిణామంబుల్. — 140

వ. సంక్షేపరూపంబుగా నెఱింగించితి. ఇంతయు నెఱుంగ
దలంచెదవేని మైత్రేయుం డెట్లనియె. మునీంద్రా!
నీవలన యీ చెప్పంబడ్డ విషయంబులు తెలిసితి. ఇంక
భూగోళగ్రహనక్షత్రప్రమాణంబులు నెఱింగిం
పవలయు నని యడిగిన మైత్రేయునకు పరాశరుం డి
ట్లని చెప్ప దొడంగె. — 141 ✓

క. రవిచంద్రకిరణములు
భువియంతటి దాకవిభావసరగు నంతటి
భువియంత దాకవేలయు నిల,
నవిరళసాగరసరిన్నగావిపులంబుల్. — 142

గీ. పృథివి యెంత ప్రమాణంబై పొలుపు మిగుల
పరగ నాకాశమంతటి పరిధి దనరు
భువికి యోజనలక్షను రవి యుండు
శశి దివిలక్షమాత్రల్గను విశదము గను. — 143.

వ. మునీంద్రా! పృథివికి నక్షత్రమండలంబు మూఁడులక్ష
లు. అటమీఁద రెండు లక్షల యోజనంబుల బుధుం డుం
డును. ఆబుధునకు నావల మూఁడు లక్షల యోజనంబున శుక్రమం
డలంబు. ఆటమీఁద రెండు లక్షల యోజనంబులందు అంగార
కమండలంబు. దానికిఁ బైన రెండు లక్షల యోజనంబుల బృ
హస్పతి మండలంబు. ఆతనికిఁ బైన శనిమండలంబు
రెండు లక్షల యోజనంబులు. ఆతనికిఁ బైని లక్ష యో
జనంబుల సప్తర్షిమండలంబుండు. అంతమీఁద శత
సహస్ర యోజనంబులు పరిమితంబై నక్షత్రజ్యో
తిశ్చక్రంబునకు ధ్రువస్థానంబు లచ్చట నగుచు లోకవాసు
లులు తిరుగు కల్పంబులు మఱియు నఖిలాత్మస్తంభంబు బలెఁ దన ధ్రు
వమండలంబునొప్పుచుండు. మఱియును. — 144

సీ. ధ్రువమండలమునకు నూర్ధ్వభాగమునందు
బలమహర్లోకంబు వెలయునట్టు
కల్పవాసినులును భృగ్వాదులును వసియుంచు
నట్టి మహర్లోకంబు నరయఁ గోటి
యోగులు బ్రహ్మర్షులు గనసనందాదులు
నట్టి జనలోకమునందు నమరెదరు

కైవల్యధికారులైన సనకాదియోగులకు
మహితదావిద శకాలతి యూమశులగు
సత్యలోకము విలసిల్లు సంయమీంద్ర
తపసి ధ్రువపదలాదిన తాళింబువరకు
నిరవధియగు మూడు కాలంబు నిరిచినవాం
కాలతి యగు గరుత్మల్ నెంయంతకు కలము నెలు. — 145

వ. మునీంద్రా! చరణసంచారయోగ్యంబై గరిష్ఠరావి
యుండాంబగు నిది భూలోకంబనంబడును. దీనిని సవిస్తా
రంబుగానె రింగించితిని. భూర్భువస్సువర్లోకంబు
సిద్ధాదిసేవితంబగు దివ్యలోకంబైన భువర్లోకంబు,
ధ్రువసూర్యాదిలోకంబులు లోకంబైన సువర్లో
కంబు. ఇది మూడులోకములు పరిచయపూర్వక లక్షణం
బనంబడును. ఈమూడు లోకంబులు ప్రళయకల్ప
సంకల్పకార్యంబులగుటం జేసి కృతకంబు లయ్యె!
జనస్తప స్సత్యంబులు మూడును ప్రళయకల్పంబు నింగ
కార్యకరణంబులు గుటంజేసి యకృతకంబు లయ్యె.
ఈయారింటి మధ్యకలోకాంతరాళ కంబైన మహాలోకం
బొప్పు. ఆమహాలోకంబు జనస్థానంబులను ఆవి
నాశియగు నగుచుండు. — 146

క. ఈసప్తలోకములును
భాసిత పాతాళ భువన పంక్తులు వరుసన్
ధీసహితా బ్రహ్మాండము
లేసరణిని నీకు నిట్లు నెరిగించితిన్. — 147

వ. వెండియు వినుము. — 148

క. విను బ్రహ్మాండ కటాహము
ఘనరంధ్ర రహితము నుత్తమపాంధ్ర భాగము

బు ను నాగి కపి ఘటిబులు
లనన్వున విలసిల్లు యుగములనఘు బరిలా! — 149

వ. మునీంద్రా! అంతకటాహంబు మొదలు తానిబి పంచాదులంబుగ
నాశియంబుగా నుండు దానిం జెప్పెద వినుము. — 150

సీ. మని నాథ బ్రహ్మాండము నకు పైదశగుణా
ధికమయి సాంబు సంవృతానై సంగు
భవలిపు నంబు వృపై పహిన సందె ప్పల్
మాలొప్పై వెలయు నవ్విహీనతహిన
కంట నె నె యపల నలహాయు వాయువా.
యువృకట యూర వజసనభము
పరగ భూతాది నభస్తుల్ నకవల్ల
వెలయు నహంబ్స సంవైప్పల్ మరెయ్
నాయహంభ్యనకటు ప్రధానంబు దనర
ద ప్రధానమంతంబు లగనమెయు
మైయశేష చరాచరంపు యుకంబు
నగుచు విలసిల్లు నన్నింటి నాంటుకుంచ. — 151

వ. మునీంద్రా! ఆవరణంబులు నాకటి కాకటి దశగుణా
ధ్యాధికంబై యుండు. — 152

గీ. ఆవ్యక్తి పరబ్రహ్మ యంటు నవాండు పంక్తు
లరయు సాహస్ర మఖులు నాయబుతాయుతాయులు.
కాంతి దహ కాంతి శతకోటి కానిరి బుగులు
నట్టి దానిట్టి దనిమైన యువిరి యుండు. — 153

క. నానృతంబది గిరిగలదే
ధీరాన్వక తిలలయంపు లైల్య మువగిదిర్
బూరుహ పాకములంబున
నారయవచ్చింపు చేత నాల్వురి పిహితోల్లైం. — 154

వ. అదియునుంగాక విదులకుం గోచరంబు గాకుండు. — 155

క. పురుష ప్రధానములు న్నా
పురుషోత్తము విష్ణు సర్వభూతాత్మకు పా
పరిణత సంశ్రయ దుర్దర్శను
వేర ప్రవర్తించు గాదె విమల విచారా! — 156

గీ. పురుష ప్రకృతులు పరులు బాలు పొందు గాక
కలవె మొందు విలయ కాలమందు
బాయు స్థితికి మూడు పరగ సృష్టి ముఖ్యమనకు
కర్మ భవమంద జెందు శుద్ధ చరిత! — 157

చ. జలకణికా సముద్భవము మరుత్తుల వల్ల నిపైక శైలయై
వలను గదా యుద్ధ్యంబు గాని నైపుణి బలుకులు పూంచు ముఖం
నలయుక నిఖిగంబులను నాల్గిన సత్త్వ విష్ణు శక్తియై
బల విలసిల్లగాన విహీలాయె మహిమ్న మునినాథ యుపెర్గియై — 158

వ. ఇందుకు దృష్టాంతంబు వినుము. 159

ఉ. బీజము సందు పాదపము పెంపయి సర్వదిశా ప్రాదిశాఖలై
బీజము సంగి వెంచియుల విష్ణుము వైలను బీజసంతతుల్
నాడు జనించు గావున సముద్భవమై లతాపాదపాళినా
భూమి రుహముల బీజములు పాల్పు గురణ కారణముల్ — 160

వ. ఇవ్విధంబున యీశ్వర శక్తిం జేసి ప్రాకృత సంబం
ధంబు గు మహాదాదుల వలన గ్రమక్రమంబుగా భూ
తములను, దానివలన సురాసురులును, వారలకుం బు త్ర
దత్త పుత్రులకుం బుత్రులుం బుట్టుదురు. —ఇట్లుం
బీజ ప్రరోహ ఖిలంబునం దరువృనకంబ యంబు వెల్ల
గలుగకుండునట్లు భూతంబుల వలన భూత సర్గంబుగ
దుంకియు భూతంబుల కేవంబ యుంబు గలుగనేరదు.
తరువునకు నాశంబు సన్నికెప్తంబు గుచుండియు,

సంబంధం బెట్లు గలుగకుండునట్లు జగదుపాదానకారణుండగు
భగవంతునకు జగత్సంబంధ వికారంబులు గలుగనేరదు. మునీం
ద్రా! కారణంబైన యవ్వభిజంబునకు ప్రరోహ హేతువునా
బుద్ధిభివ్యక్తి కారణ పోషణలైనట్టి భూమిజలాది
సంయోగంబుల వలన నా బీజాంకుర కాండ శాఖ
పుష్ప క్షీర లతాంకుర స్త్రీయుక్త మొదటి శాఖ నుభవించు
నారీలు నానేక కరణి వాసనా సంస్థిత దివ్యాది రూపంబు
లకైనంబు / భవంబున మోక్షదేహంబు గలిగియుండు.
ఆవిష్ణు శక్తిం జేసి కాలకర్మాదిభావ ప్రపన్నంబై యుండి
క్షేత్రంబు నాందుం గాని వేవిధి గలుగనేరదు. మరియు విను.
సర్వకారణం బ్రహ్మైకమయుండు ప్రసిద్ధంబగు
బ్రహ్మ విష్ణుండు పరబ్రహ్మం బెట్లనియెనన; విశ్వేశ్వ
రాశాదు దృష్టాంతం జగత్త్రయ సంస్థితంబును పూర్వోక్త
వచనంబు నం జేసి, పరబ్రహ్మయు, పరంధా
ముండును సదసత్త్వులకు పరంబైన నివాసంబు నా దేవుం
డుగు నేతచ్ఛరాచరంబులకు నధీనుండై మూల ప్ర
కృతి యందు వ్యక్తరూపుండై సకల విగంబులకు నల్ప
స్థితి వినాశంబుగను మెచ్చుచుండు. అంతర్వికర్త యు
క్రియలను, క్రతుకర్మ ఫలంబులను, యజ్ఞసాధనం
బులైన స్రుక్స్రువాదుల నవ్విహారి విష్ణుని కేవల సర్వాత్మ
యని వేదని చెప్పు పరాశరునింద్రుండు పెంచియు వె
త్రేయునకిట్లనియె. — 161

గీ. పరగ బ్రహ్మకుండ సంస్థాన భావమెల్ల
నెరుగ జెప్పిలి మునివర యింక మీర
సవిల్పముంతల సంస్థాన సరణి నీకు
తెలియ వినిపింతు వినవ మైత్రేయ చరిత! — 162

సూర్యమండల సంచారలక్షణము.

సీ. ఒకత్రుటిప్రత్రి సవితృరథాంగంబు
సాహస్రనవక యోజనముల మెఱి
పదపడి గాంధర్వ పరివారులు వసించు
చోటులు వేయూరుల పొడవున
పరగ లక్ష్యపీఠిల్లు పది వేల యోజనాం
బుల నిరుసుల రెంటి బూని యున్న
నాగయుగ విధి వేలు నాప్పుల నక్షత్ర కోటి
లవని యేబది యేడు లక్షల యెలి
మే పొప్పనుండు వాయుల వ్రేమే ధ్రిద గలుగ
వీనినమానసోత్తరగిరి యందు బూనుచు దగు
ధనలనాలుదకాలచక్రంబు దివి వి
మానసమున మాద్రిమ్మరు మానివరలి. — 163

వ. మఱియును ఆ కాలచక్ర విధానంబులను వివరిం
తు వినుము. — 164

సీ. విరథ్యచక్రంబు రాశిళ్లు పూరవిమ
ధాలిఠానా హోన్న ఖళిల వలయనాభి
యులత మయూరి పంచప్ర విలసితార
కులతొమ్ము పద్యలను నెమ సంసక్త నక్ష
యూల్పరితాళ్ల మయంబునై కులతన్న పైంలరగిపాలు
సప్తతంబుల చెలనలను చుండు
నటి యుగాయు త్రిబ్రహ్మజ్ఞగలే మంక్రి
ఉష్ణువు త్రిష్టుప్పను ష్టుపనగ
నాప్పుచుండు నుబాంధాబు లాప్పులాలుక
రవి హయాక్రులి నాప్పు వర్ణములనమను

పలుపవిలంబగు పర్యాప్తిక్ష ముచితమగుచు
దాక్షిణ్యంపాంచు విమలమునయభిక్ష విధము. — 165

సీ. మహిని జంబూద్వీప మధ్యభాగంబున
గుణరాజైహేమ కుధరమెలప్పు
తదుపరిష్ఠి పంచదశలక్ష యోజనంబు
బలభవమండలంబలరుచుండు
పరగనమేరువుపై మణిసత్రంఘంబు
నందు షోడశ సహస్ర . . లరయున
బవిలక్షణాం మునినిక్షిప్రమౌం
నక్షాంత ములవాన సాధనలరు
నమ్రిపరీక్షంబు మాదను నమను గల్గ
మూటు రెమను బది మూడునై మూటి గాను
పరగ నౌరెక్షలందున ప్రులయీఱంబు
నాకటీయా కరిటి రవిజను విద్యచరిత! — 166

మ. గనలోకమానస మేరువధ్య విప్రులాక్షస్వస్థరేఖలం
దునపర్యాప్తిక్ష విలలోలునాంక్రియ పాత్రోద్రిమ్మిరుం దక్షిణా
శనుదకాశిష్ట ము మధ్య నాథవన్న నేరావ దావియు హిరణ్యంబుం
పాగనరం న్నగిరి గజేంద్ర సంభ్రలదినింబులే నాప్పు మానసరవిరా! 167

వ. మఱియును మేరు మానస నాలుగు పార్శ్వంబుగను
పరిక్షిప్తరిల వినుకూల పరిసారిక్షంబు సంస్థితంబై మ
హార్క్షంబు నందు దక్షిణాయన కాష్ఠంతరాళ త్రయిశలారత
రేఖల యందు రవిరథాకర్షణ విక్షిప్తాశ్వంబు ధలవ
గంభీర వాలరశ్మి సన్నిబద్ధంబై కుదివనాడియుంబు
వె సహస్రారంబు సంచరించు. ఆ హార్శ్వాక్షంబు మధ్య
దశసహస్ర యోజన వ్యాప్తంబై రవిరథంబుండు. సహ
స్రాక్షంబు మధ్య దశసహస్ర యోజన విదళ్ల తాంబై

[illegible]

[illegible]

రాసుల యందాకాశీకరాశి యందలి దియుగుబుంధు. ఆయాయ
ధనుర్మకర సంధుల యందు మానసోత్తరాదులం సనవ
దక్షిణ పరకాష్ఠాంతరింబున నుత్తరాయణోపక్రమంబును,
మిధున కర్కి సంధుల యందు మేరువ సనాంబున నుదకాశీష్ఠాం
తంబున దక్షిణాయనోపక్రమంబును, మునీంద్రా! భచక్రం
బు . . . . దక్షిణ ధ్రువ ప్రాంబున దగు స్వలావల
యంబు ప్రారంభంబగు ఖద్రు దక్షిణ సన్నిధి ద్వారకావ నాభి
నక్షత్ర కల్పిత రాశియందు లుత్తరాషాఢ నక్షత్ర ప్రుత్ర్వతియు
పాదసార్ధ యోరాధ శ్రీలకాలుల రలురలలున నమేకార్ధంబు
ల్పై. పునర్వసు లోపాదాంబ సార్ధ త్రయోదశక్షణ
. . . . నమేకార్ధంబునను నగుమాన మేష సంధియందు
దిగిపద్మధంబును, కనాలిలంలాంసంధి దక్షిణావిషువంబు
లగుట. ఇవివ ధంబున పుష్కరంబునం దారాపూ ఇవరా
హాంబుల వలని తెలుక ఆయనాంబునకు రాశిపుట్టిటు
పదమూడున్నర నక్షత్రంబుల నిరూపింపవలయు.
పుష్కరమందు దక్షిణోత్తరాచల నుత్తరను రూపుజ్యో
తిశ్చక్రమున్నది . . . మరు వెంపటు . . . బడినా
ఆటు వవెనే రాశిచక్రయం యొక పక్షమందల విధుతికి
వైన రెటెంట భచక్రమందును ఆరవయంశ త్రైన రలయు
వృషభ రాశి నవయాంశక సార్ధ చాయర నక్షత్రమున్న,
పొగ్గలి చేట భుక్తమని రూపింపవలయును.
ఆయాదేశములందు చక్రస్థ భుక్తమైకేన యుప్రభు రాశి
పుటిలలద యుఖులు కనుపదన్నపుడ స్త్రగానరలు గా
వున నింకమాత్రోదయ మధ్యలక్షణ భాగాంబుల లయన
నానా పురాంబుల వివరించెద సావధాన చిత్తుండవై
యాకర్ణింపుము. — 168

క. పొలుపగు మానసోత్తరము పూర్వదిశాంతంబున నింద్రపట్టణ
స్థలమగు దక్షిణంబున కృతాంతపురంబు ప్రతీచి యందు నా
వలవరుణ నగరంబు పశ్చిమనుత్తరమందు జంబుపాల
. యమునందు వేళ . . . వరింపగ విస్తృతి దెల్పెదన్. — 169

వ. మరియు నింద్రపురంబు నస్తోకసారమెలయు నక్షత్రసంబుల
నైపెలయుచుండు. వరుణపురంబు సుఖావళిచే బరగు
చుండు. శశిపురి విభావరియగు సకల నాప్పు. 170
మునీంద్రా! ఇంద్రపురంబు మొదలుగాగల పట్టణంబుల
యందు సూర్యోదయాస్తమయ లక్షణంబుల నెఱింగింప
బడినవి. 170

గీ. దక్షిణాశాగమంబగు దాపనుకుంత
కరణి మధ్యమైన లంకకరయు వాసి
నుత్తరాశాగమంబగు మరుజనంబున
56. పరగ నక్షత్రచక్రంబు పాలి | శీఘ్రగతుల రాత్రి యనెన్. 171

వ. ఆదిమధ్యమున సూర్యుడింద్రపురంబున మధ్యాహ్నంబగు
నప్పుడు శశిపురంబునం దస్తమయంబును, యామ్య
దిశంబునందు నర్ధరాత్రంబును ఆగ్నేయంబు
నం బ్రథమయామంబును, యమపురంబునం దుదయం
బునగు. యమపురంబున మధ్యాహ్నంబగునప్పుడు
యింద్రపురియందస్తమయంబును ఆగ్నేయపురంబునం
బ్రథమయామంబు నైరుతి కోణంబునం బ్రథమయా
మంబగును.

వరుణపురంబునం దుదయంబగు వరు
ణపురమధ్యాహ్నగతంబగునప్పుడు, యమపురం
బునం దస్తమయంబును, నైరుతి కోణంబునం దివియ
యామంబును, వాయుకోణంబునం బ్రథమయామం

బగు. చంద్రపురంబున నుదయంబగు. చాంద్రపురంబున
మహాలిఙ్గస్కంధగు నప్పుడు, వరుణపురంబున దస్త
మించును వాయుపురంబున నుదయించి యాగుంబును,
ఈశానపురంబున ప్రథమయామంబున యింద్రపురి
యందు నుదయంబయ్యె. అగ్నికోణంబున మధ్యాహ్నం
బగునప్పుడు ఈశాన్యకోణంబున దస్తమయంబు. ఇంద్ర
పురి లావలియ యామంబు నైఋతి కోణంబున నుదయం
బగు. ఈరీతి యప్పటికుల సూర్యోదయా స్తమయ
ములగుచుండును. 172

గీ. సూర్యుని నుదయ మొందిన సూర్యప్రకా
లంబు వరకు కర్మలల నుచుండు
నంతయు దిన మనుదురు నిల్వి పలిన
ధ్యానక్రమంబుల జేసి మౌని వర్య! — 173.

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 174

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 175

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 176
([illegible])

గీ. వసుధ నుదయాద్రి గను చున్న వారికెల్ల
ఘనతరమ్ము వారి భాగంబు గాదె
వారి భాగంబు నిశియగు నేవి గను
కు నిది దివసముగ మెఱవ్రకు ధరమగను. — 177.

సీ. అగ్ని సూర్యుల [illegible]
విను పింటు మునినాథ! [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]! — 178

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . . . [illegible]. — 179

వ. [illegible]. 180

చ. [illegible] . . . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] శేఖరా! — 181

వ. మునీంద్రా! [illegible]

గిరిమెట్టినప్పుడు చంద్రాంశుండు సవికేయు పకర ద్రుసుఖంబునన
హోరాత్రంబులు సంచరింపలాను స్థితినొప్పులక్ష్మి యు
నలు బిదిను వేల తెలాబునెలలు వెల్గు. ఇందు త్రింశాంశ
భూమ సంచరింప నాగతీయు మహూర్తంబులెల్లి. ఇట్టివిధం
బునన నరిందు కులాలచక్రస్థజంతువృంబాణె బొగ్గి
లిక్ష్మత్రి పాంలాంబులనం బరిదుయు నిర్గెప్పుబత్యవిధం
బున బరిధికాలాపంబైన మాన సాగుత్తర పరిలేలాలు
నాడు దలారిష్టు ఖినాక్షేపంబు నాడు హోరాత్రంబులు
సంచరింప. 182

గీ. మకరమున భాస్కరుండు సమ్మిళిత జరింప
నుత్తరాయణమై దిర్ఘై యొప్పుచుండు
మకరముల గికుంభ మీనమేష వృషభ
మిథునముల వృద్ధియు రాత్రియు పగ్గసమమయెలె. — 183.

గీ. పొగసగనీమూడు రాసుల భుక్తమైన
నవలమేషము వృషము మిథునములు విషువ
కాలమగుచుండు పిధ్రం నాంలగలు తెలినస్త్రై
నేని యుంట పరాకాష్ఠ నినుదు గణించి. — 184

క. కరిటురాశికి వేగం
బున క్రిందికి తెర దక్షిణాయన మరంబోలే
దరిగింపనందు సమామోల్
బెరాటిన లుమ్రంబు రాత్రి పెంపు వహించులే. — 185

గీ. మరికులాల చక్ర పరిభ్రమణంబు
శీఘ్ర గమన మెప్పు ఛేయు. భంగి
దక్షిణాయణంబు దనరయాంసూరిథిరు
లఱుగు నుదగు నవారలిరి. — 186

వ. మరియు నది యెట్లు. — 187

మ. అతివేగాత్మకమైన కాలమహిమ న్నెల్లాంత దూరంబులన్
క్షితి నల్పంబగు కాలమందున గమించి శ్రీసూర్యుడే సంచారలీ
మల నూహింపగ దక్షిణాయనమున న్మాత్రరహబింబంబు సం
మలు బంత్రండు ఘుహూర్తములు దినములౌ బుధులేం మునీంద్రోత్తమా! 188

వ. మరియు దక్షిణాయణంబునం బవలు పంత్రెండు మహూ
ర్తంబులు, పదమూడున్నర నక్షత్రంబులు, రాత్రియుంబదు
నెనిమిది మహూర్తంబులు పదనాలుగున్నర నక్షత్రంబుల
ను, యివి ధ్రంబులన దాటిద శాశ్వత దశమహూర్తంబు
లు దివారాత్రంబులుంగల కాలంబు వేళవిశేషంబై ధ్రు
వునం జేసి జరుగుచుండు గాని సకలదేశంబులందు యు
టుంటనే జరుగనేరదు. — 189

గీ. మరి కులాలచక్ర మధ్యస్థ తగురచి
మందవిక్రమంబు నాగం దుచుండు
నుత్తరాయణంబు నాసన్నమునటు దీర్ఘ
కాలమల్ప భ్రామ గణగినడచు. 190

క. రవి మందగమనుడగుట
భువి నష్టాదశమహూర్తములు దివమగుట
వివరింప రాత్రి పంత్రెం
డవి వసు వాలాస్త్ర ములు వేగమగుట మునీంద్రా! — 191

క. హరిదశు వీథుపద మూడు ~~నర~~
స్థిర నక్షత్రంబుల హాయున తిరుగు చరించు
మరగం పదమూడున్నర
నరి నక్షత్రంబు లన్నీ జరుగని యాయెమై. — 192

సీసపద్యము. —

సీ. ఘనలనకులాలచక్రమునాభిమంటాల
గమనించు మలావంత గల ధ్రవంతు

మహిం దజోశితి క్షేత్ర మధిపులన పరించు
గాని వాళ్ళని బాయి బూనదే ప్రభు.
మరికులాలవు నాభిమాశిరిలారా చత్ర
మథిత్రివృత్తి మలయు చుండు
మునివార్థ నక్షత్ర మూహూర్తముల భేద
ములున హోరాత్రములు గలవి చాత్ర
సరణి నీకైను చెప్పితి సవినయులగ
రాశిభాగ ప్రపంచంబు బ్రామరయుగ
నెరుగవి నిపించి వినుము సనిత్వమార
భూరిగుణసాంద్ర మునిలోకపూర్ణచంద్ర! — 193.

సీ. ధ్రువతారయు భయకాష్ఠము మథి
దనరాధుమండలంబుల రవి మరద శీఘ్ర
గమునదా దన్నిశి . ల । ప్రవృత్తిచేనటు గాన
నయ్యె యనాహోర మంద
గమనతో దన్నిశి గాను ఘ్రగాయయా
విఘున కాలమునేక విభజించు
సకలకాలములందు సని ముక హోరాత్ర
ములు భుక్తి గాను చుండు ముదమలరగ
నానరఘ జిత్రి నిశి భుక్తి గాను చునుండు
నారు రాసుల గాను భుక్తి నహోమునిరదు
స్వరస రాశి ప్రమాణ సంజనిత దీర్ఘ
హ్రస్వములు నగు నిశిబవలంతనంత. — 194

వ. మునీంద్రా! రాశిప్రమాణకాల వత్యయంబు నెరిగి
ంచి హోరాత్రంబులు వైచిత్ర్యంబు గలిగిన
చుండు. ఇత్తెరంగెల్ల వివరించెద శ్రద్ధ లూ
వినుము. — 195

సీ. మీనమేషంబులు మిథున హరిసింహంబులు
వృషభకుంభములట వృశ్చిక యుగము
మకరము మీనములు మరియు కించిద్దీర్ఘ
ములు సింహవృశ్చికములు సుదీర్ఘ
తరములు కర్కటధనువులంతకు మిగుల
సముఖకన్యాతులలు సమత నాప్పు
రహిని మూర్తికాలంత రాశులందు మందిగా
నారు రాసుల భుక్తి నహోమునందు
రాశిపుట్టి కాలంబును రాత్రి యదియె
కణగి రాశిప్రమాణ సంకలిత కాల
వృత్తి దినరాత్రులాగి హ్రస్వవృద్ధి నొందు
నరవి నక్షత్ర వారాణ శాస్త్ర సరణి. — 196

గీ. ఉదయమున గరాత్ర వివరింపవలె నయనగ
నహోము దల హేయగా వృద్ధావశ్యల వల
దంత రంబైన కాలంబు నదియె సంధి
యనగ నొప్పు చుండు సన్ముని వరేణ్య! — 197

మత్తకోకిల.

పరమ దారుణ శాస్త్ర భంగుల పరిపకంబగు సంధ్యలన్
మరల శాస్త్ర హాచిత్తుమైకడు దుష్టు పౌరందిపులన్
నవిరలు దానవ వీరులా కరిటు వారక న్రవిమ్రంగగా
మరలు జెగ్గదిలంగ నక్షములారుఘరత్రియ మాలలన్ — 198

వ. ప్రజాపాలి శాపంబు నెరిగి ప్రత్యక్షంబు పంచ
లనంబు నొందుచు, నక్షయశరీరులై ప్రలసంధుల
యందాల లాయి నిలాగదాను కారణ విహారంబు సలు
పుచుండు రుద్ర యాస్త్రము యంబల యందొంభూ
ర్ధ్వ వేలా శిధి ప్ర ణవబ్రహ్మ గాయ లార్చి భమంత్రిత

విప్రకర్మాంజలిసలిలు ఋషులవలబిందు సంధ్యోపాసనంబులు
వజ్రాయుధంబులై పాపరూపుల గుదానవ్రాతంబుల
మాడ్చుటయు నట్టి సంధ్యావందనాచారంబున విప్ర
ప్రకరంబుల కగ్నిహోత్రంబులు వెల్గు ప్రత్యూషంబుల
చేదివేలాగ్ని హోత్రాయలు సూర్యప్రయుండగుట ద్రి
ధామప్రాబస్వులయునగు విష్ణుసంస్మరణంబు నరా
క్షసనాశంబగుచుండు. 199

గీ. విష్ణునంశకు పరమమై వెలయు సూర్యు
డంతర్యామి నిర్వికారాత్మకుండు
సర్వగతుండనంతాత్మకుండు సర్వ విష్ణు
ప్రకరంబగుచుండును ద్రియవెలరవు. — 200

వ. మునీంద్రా! ద్వాదశాత్మ స్వరూపంబు శ్రీమహావిష్ణు
ప్రకారమై మందేహదేహదాహంబు గావింపుచుండు. 201

క. మునినాయక సంధ్యావేళ
దనవత్సానలు విడువని వారికి
విను విడిచెదరి నిత్యారలు
ఘనసూర్యుని వధించు పాపజగతి జనుడు ఏర్చెన్. — 202

గీ. గాన సూర్యుండు బుద్ధి విప్రు గణసుకర్మ
రక్షణము నానందితజగద్రక్షణంబు
తెలుసుకొని సంధ్య విధి కాలమునక
నెరుగవినుపింతు విను మునీంద్రచంద్ర! — 203
సీసపద్యము. —

సీ. వసరనమేషములు దనరంగ పదియేను
కాష్ఠయనబడు కాష్ఠ వెన్న
ముప్పది యెలికకల ముదమున లోనలారు
ముప్పది ముహూర్తమెము ప్పుగాను

పరగము హుహూర్తములు బాగా గప్పు మప్పది
ప్రకటింప రాత్రియు బవలు నయ్యె
దినము విభాగింప దెలు వసవృద్ధియు
హ్రాసంబులెవ్వియు బట్టి వఱస
మరియు సంధ్యలు మూహూర్తమాత్రమునకు
హ్రాసవృద్ధియు లేకుండు బ్రాహ్మణ గ
పరగు సంధ్యలు రెంటికి నింపల రవాని
కాలమది వినుమ వివ్వరత్రివిధముల. — 204

వ. మునీంద్రా! సూర్యోదయాస్తమయంబులనాడకము
హూర్తంబులనుద్యోదయాదుపరభాగము హూ
ర్తంబులు, నీరెండును సంధ్యావందనకాలములు హూ
ర్తద్వయంబులనకు హ్రాసవృద్ధులు లేకుండు. — 205

మ. ధరణ స్వోదయమాదిజేసికొని ముహూర్తంబుల్ దగం బూర్వ మౌ
వెఱ ప్రాహ్ణంబు పరాహ్ణమున్ మునుగడం బర్కింపు మధ్యాహ్నమున్
మఱి ప్రాహ్ణాపరాహ్ణమున్ దనరు మీదన్ దొక్కటిం గాప్పసాయాహ్నమున్
పరగుం గాల సపంచకంబు నగునహంబందు మునీంద్రోత్తమా! 206

గీ. తెలివి విను పంచదశముహూర్తములదినము
విషువమను జగ్గుబాప్పును విశదభంగి
ఆయనములరెంటను వృద్ధియు హ్రాసముగు
బవలు రాత్రి రాత్రి బవలు బ్రాంగు. — 207

సీ. మౌనీంద్ర వినుము శరన్నిధులందు ననురతి
జల యందున వసియించు రవి వసంత
ఋతువున మధ్యమేషసంగతుడై నటించు నిల
సమరాత్రి దినములై జరుగు నవియు
విషువకాలంబన విఖ్యాతి నొప్పురు
మఱి తేకరులు మందు జేర

దక్షిణాయనమున దనరును మకరంబు
నాదిజెందిన యుత్తరాయణంబు
సంక్రాంతి శనుక్రమార్త్ర ములఁ సంగతముగ
సహమలరాత్రి యనునిది యర్హంబుగి
వనరపది రెండు పక్షమ్మై దనరుచుండు
పక్షయుగళము మాసంబై పరగునవయు! — 208

గీ. ఋతుమాసద్వయంబు దానరు ఋతువు
ఋతువులును మూడు నయనములు నరుదెంచుగ
నయనయుగళంబు కూడిన నమరు వత్స
రాఖ్య నొప్పెనది యుండు విశాలచరితా! — 209

గీ. సావనము చాంద్ర నక్షత్ర సౌరమనెడి
మాసములు నాల్గనగునివి భూసురవర
వరుస సంవత్సరము పరివత్సరాను
వత్సరేద్వత్సరము లిడ వత్సరంబు. — 210

వ. ఏతన్మాస విధానంబు వినుము. దర్శకుదర్శ చాంద్ర
మాసంబును, త్రింశద్దినంబులుంగల సావనంబును,
ద్వాదశరాశిభోగంబులు గల సౌరంబును, చంద్రమండలా
భోగలంబైన నాక్షత్రమాసంబును, ఇట్టి చాంద్రాది
పంచకంబులు గలయది యుగంబు ననయు. ఏమా
సంబునందేని శుక్లప్రతిపత్తు నాం జంద్రసహాయుండై
సూర్యుండు నెసంక్రాంతి యుదిసంక్రమించడు. ఇట్టి
చాంద్రాధిక మాసంబులు యుగంబు నెయ్యె. మరియు సౌర
మాసంబునం దారు దినంబులు హ్రసించును. చాంద్ర
మాసంబునం దారు దినంబులు వృద్ధి యగు. ఇవ్విధం
బున ప్రతివర్షంబున పంచాశద్వర్షగానలారుమాసం
బున పంచవర్షాత్మక యుగంబున. సౌరంబు షష్టి

రాత్రిసంబు సావన మాస షట్కషష్టి. చాంద్రంబు ద్విషష్టిమా
సంబులు నాక్షత్రంబు సప్తషష్టిమాసంబులు నగుచుండు.
ఇంక మాసంబుల నామములు లోకప్రసిద్ధంబు
లెట్టి. మరియును. 211

సీ. ఇనుడు లగ్గివినుము క్షీరాబ్ధికి నుత్తర
మందు త్రికూట నామక నగంబు
గలదను యుది శృంగములలో దక్షిణో
త్తర శృంగములకు మధ్యమున నొప్పు
కూటంబుపైని రా షూటులత లారు నుండు
లావి విశరదవ్సంలోములయుం|దు
సను వాంద మేషాదియుగ్మలములాదిగా
విహరింపున వేవేళ విషువ మనెట్టి
భాసిలుండట్టి వేళల బవలురేయి
లెలబది రెండు బది యైన లలయుహూర్త
ములు సుజేయును నుండు నివియె దనర్చు
మరియు దెవ్వది వినుదీని మానివరల! — 212

5. ఇమ్మహీ మేషాంతమున
దుమ్మహిరుడు మరిలాది యుండునజంత్రో
డెమ్మెరయు నిలచన యది విషు
వమ్మగునది దానకాల మనఘు బరలా! — 213

5. మరియు లలాదిని సూర్యుడు
సరసలాదె షాంత మందు జంత్రుడు నిలవ
ధరణి షువకాల మర్త్రి
సరగున దానములజేయు జను లినిసాధ్రా! — 214

వ. షువప్ర కాలత్రు దర్శిన యది విషువతాకాలయును నెట్ల్ల
రనుగాంగంబున పిత్రాదే వతాలకాలోచనక్రిలా దానములు

దనరం జేయఁగ బాలుఁడే వేళలకుం దక్షిణవిచిత్రోత్తరుల్
వినువక్త్రంబటు గాన వి ప్రరలుకిం వేకానముల్ నేదగున్. — 215

వ. మునీంద్రా! యిట్లు విషువ ప్రభృతికాలంబున నాగసంగు
దానంబులు సాక్షాత్కరించు ఖచిత్తదానంబ యగు. ఇట్లు దాన
పరులు క్రమక్రమంబులఁ దెలిసెదరు. మరియును యుగాది
ప్రభృతికాలజ్ఞాపకాక్షంబైన మృగచంద్రుండు నుంగలు
శినీవాలియు మూవానవమియు, అదృష్టచంద్రంబైన కుహువు
రాకానవమియు, పూర్ణచంద్రుండు నుంగల రాకాపౌర్ణ
మియు, కళాహీనచంద్రంబైన అనుమతియు, ఇట్టి
పూర్ణిమాసి భేదంబులును యయన నిష్క్రమంబులైన మాఘ
ఫాల్గుణ చైత్ర వైశాఖ జ్యేష్ఠాషాఢంబులుం గలయు
త్తరాయణంబులు క్రమంబ యగు. శ్రావణ భాద్రపద
ఆశ్వయుజ కార్తీక మార్గశిర పుష్యమాసంబులాకును దక్షి
ణాయనంబులు క్రమంబుగా నెఱుంగవలయు. — 216

క. మునివరలోకాలోకము
వినుపించెద మనుజులకు వేడుక మీఱన్
వినుమలోకపాలకులకు
ధ్రువ నగములు నాల్గు దెసల గట్టిగ నుండున్. — 217

మ. వరుసన్ కక్ష్యను సూను విభుఁడు సుధానాగశంఖాదులన్
పరుసై యుండ హిరణ్యరోమసుధామంజులంబున
బరిత్సనాలవింటలలోక పాలకుల దిక్పాలురిందరాదిసూలున్
నిరహంకారులు నిర్భ్రమ గ్రహములును వర్తించు ఉనానారిటుల్. — 218

వ. లోకాలోక పర్వతంబున నాల్గుదిక్కుల లోకపాలకులై సంభ
వించుచుండు. ఆ పర్వతాన నగ్రోత్తరశృంగంబున దేవర్షి ప్రా
ణులై యుస్తులుండు. మునీంద్రా! యంతవియద్వీథి
క్రమంబు వివరించెద ఇదియాన పితృయానంబులను

క్రమంబుగా వివరించెదను సావధానచిత్తుండవై వి
నవలయును. 219.

సీ. ఈనపుడు అక్కెవినుము గస్త్రాలిస్థాన మునకు
సుత్తరాయణ వీథికి దక్షిణంబు
పితృయాన పథాదులంచున గలవు
నాగయుప్త వైశ్వానరవీథికలందు
మరి దక్షిణోత్తరమధ్య వీథులు మూడు
నాగనాగాదికటికేన ల్లమూడు
వీథులాకాశికటికి వినుమ శర్వని వెలుగు
మూడేసి నక్షత్రములు నిట్లు
గాన యువివిధి నవ కౌంబు ద్రుముల బాగ
దేవపితృయాన మార్గముల్ దివిరినేకు
నెఱుఁగవినుపించు వినుము నని చెప్పుయార
బుధులా చార్వైత్రేయ ప్రభుని సార! — 220.

వ. మరియు నాగవీథియు, గజవీథియు, ఐరావతీవీథి
యు, నను నుత్తరవీథిమార్గ వీథిత్రయంబును,
ఆర్షవీథియు, గోవీథియు, జరద్గవీవీథియు నను మధ్య
మమార్గవీథిత్రయంబును. అజవీథియు, మృగవీథియు,
వైశ్వానరవీథియు నను దక్షిణమార్గవీథిత్రయంబును
నగు. ఇందు నాగవీథియందు అశ్వినీ కృత్తికా
యామ్య నక్షత్రంబులును, గజవీథియందు రోహిణీ
ఆర్ద్రా మృగశిరంబులును, ఐరావతీవీథి (ఐరావతీ వీథి)
యందు పుష్యమి ఆశ్లేష పునర్వసులును, వీథీత్రయ
మినక్షత్రంబులుత్తరమార్గవీథిత్రయ సంబంధంబు
లగు. వెండియు ఆర్షవీథియందు పూర్వఫల్గుని,
ఉత్తరఫల్గుని మఖలును, గోవీథియందు హస్తచిత్త

సావిత్రులును, జరద్గవవీథియందు పూర్వాషాఢ విశాఖలును
నేలా మొదలి నక్షత్రంబులు మధ్యమమార్గవీథిత్రయలు
సంచారంబులు చేయు. మఱియు నజవీథియందు మూలా
పూర్వాషాఢోత్తరాషాఢలును, మృగవీథియందు
శ్రవణ ధనిష్ఠ శతభిషకులును, వైశ్వానరవీథియందు
పూర్వాభాద్రోత్తరాభాద్ర రేవతులును, ఇట్లు
మొదలి నక్షత్రంబులు దక్షిణమార్గవీథిత్రయ సంచార
ములు చేయు. అగస్త్యస్థానంబునకు దక్షిణంబు ఆజవీథికి
నుత్తరంబు, అగస్త్యనికటవర్తియగు వైశ్వానరవీథి
విశిఖ మృగవీథిమాత్రంబు పితృయానంబనఁబడు
నిట్లు. — 221

క. మునివరులత్రిలయయానపులు
నెనెపరఁగ ఋషీంద్రులగిరిని భరతపులివే
ట్టనుబులు లవిక్షు పొలంబుగ
ఘనసప్తర్షులంబకాల కోటులును నడచున్. — 222

గీ. బ్రహ్మ కర్మకాండ పరియవై సలక్ష్మ కా
మయులు నగుచు వారు మహిలకరక్షి
మాచరింపుచుండు రవికి దక్షిణమార్గ
మనగబరగు నది రెం మానివరులు! — 223

గీ. ధరకు విభిన్నమైన వేదములవరల
స్థాపనము జేయు వారల సంతతులకు
బుద్ధి వర్ణాశ్రమాచారములను వేద
శాస్త్రవర్తనులగుచును సరవివారు. — 224

గీ. పూరి కెనన పితరుల యున్నను సాగువారు
తొరుకు దాపు తృప్తిమై పుష్టి లనుపు విడిచి
సావిత్రి కారకులకున సంభవించు

రవినిలయపథగమహాపులయందుండు. — 225

వ. "పితా పుత్రేణ పిత్రావాన్ యోనియోనౌ" యనుచు
శ్రుతార్థంబుననుజేసి త్రేతాయుగ ప్రవర్తంబైన మహర్షు
లనుప్రవృత్తులు పునః పునః సంభవమై వర్ణాశ్రమాం
బులును, కల్పభాష్యస్థాన శాస్త్రంబులు ప్రవర్తనం
బులు గావించుచు నాభూతసంప్లవపర్యంతంబు
స్థితిముంబుగా వర్తమానులగుచు నుండిరి నను
దక్షిణమార్గంబగు పితృస్థానంబునందు మన్వంతరస్థ
స్థాయులై యుండురు దేవయానంబు మార్గంబు
మవినుము. — 226

సీ. నాగవీథికి నెనెరగను ఉత్తరంబున
సప్తర్షిమండలమునకు దక్షిణంబు
నిమ్మనర్థిరవికుత్తరమ్మది దేవయా
నమ్మగు మఱియు నమలిన మనస
విహరించుచుండ్లు విషయవిరామైనలు
లగు బ్రహ్మచారులు ననవరతము
సంతానులగు వారి సంగము వీక్షించి
వింతంబు కాల్పలెనెరపెరసి
వారమ్మ మఱి జయంబు చేయునియందు
రనఘ విను మార్గవేలనుర్వైనములు
నెనసెనెవిఱివేలుచారె నరవికి
నుత్తరపధమంధోనుండు రుత్తములు. — 227

వ. అదియు దేవయానంబనబడు. మహాత్ములగువారు
లు భూతసంప్లవపర్యంతంబు దేవయానంబందె
యుండురు. వారలుప్రసరికామసంయోగ | గతారణం
బులగు శబ్దాది (౮౮౮) దర్శనదోషంబులం జెందక

59.

శుద్ధాత్ముడై శ్రీమన్ముక్తిం బొందుదురు. మునీంద్రా! బ్ర
హ్మాదికీటపర్యంతంబు సేస్థానంబులు గలిగియుండు నా స్థానంబు
లస్థిరస్థానంబులు. అవి మదక్షిణోత్తర అయనంబులకన్న
లవలంబులవలీల లోకంబు. అందుండెడు మహాత్ము
లు పునర్జన్మరహితులై మునుచెప్పబడిన విధంబున
క్రమముక్తిం జెందుదురు. మరియును. — 228

క. అనఘా! విను బ్రహ్మపాలిరియు
ఘనతరమగు నట్టి మేధకారిణులంబల్
వనజభవ సంప్రాప్తాలయు
దనుకందలములు లయగాని వగలు మునీంద్రా! — 229

క. ఎంతటి మారులనను ధ్రువ
డెంతటి కాలంబు వరకు నెలమి వసించున్
నంతటి గాలంబు విగలు సా
గంత
ఆనంతము జనితప్రళయమగు మునినాథా! — 230

సీ. ఆగనూర్ధ్వమున నట సుత్తరాయన పథ్యులు
దలపోయనట ధ్రువస్థానమమరు
నా ధ్రువస్థానంబు నాదియు విష్ణుపదంబు
నారూఢతేయ స్థానమనగబరగు
నాదియును వీరాగ్రహమును నను హాందయు
నాదేస్థానమరయ్యే నెందునికని మధ్య
వెలయుచునుండు నటువిష్ణుకుగాపన నది
విష్ణుపదంబన విదిత మయ్యె
మునుమున్గు ఘటనా స్థానమున నటుల్ తాము
లఖిలకల్మషరహితులై యుంద్రుయందు
పుణ్యపాపపరిక్షయ పూ . . . .
లిట క్రమముక్తి నొందుదురా మునీంద్ర! — 231

క. ధర్మదేవుడు ధ్రువ . . .
నిర్మలమగు లోకసాక్షి నివహామలు బుధుల్
నర్మిలి వసింతురటుపై
నిర్మిత . . . పరమునగజను మునినాథా! — 232

క. ఓల పాత్రాలాంబె మొటిరి
యాలతనచరాచరంబుల గుని ద్యావర్
త్రిలోంవిశాల విభావల్ం
బౌలగనది విష్ణుపదము నగు మునినాథా! — 233

సీ. ఆచ్ఛోటబ్బా సకిరుండెసగబ్రలిష్ణుడే
ధ్రువుడు మేఘభ్రాంతు గుడెలుగున
ధ్రువుచేతజోలితిమ్ముల విలోధంబుగవెళ్ల
జాలిత చేమేఘముద్ధాటూయలు వల్
ఆవృష్టిఘుపటులచే నలవృష్టి గురియును
వృష్టిచే సృష్టి సమవృద్ధి మయ్యె
సకల దేవాదులు సంతోషములగుచుండు
వారలందులు హవులవలననగిరి
ముఖముం దుగానుచుండు దేవులామవారలు
భూలసంతోషముల బుట్టిరియు
కారణాత్ముడిలమచు కుజరింపు చునుండు
రటులసుప్రభావములదనర్చి
. . . . . .
(ఈ సీసమాలికలో కడపటి పంక్తులు రెండు వేరే) — 234

క. అనఘ ఆల ఆయంబగు నది
ఘనవిష్ణుపదంబున గంగ గడురములేక్లై
వినుటకురల భూమిశయు
మునుగ గుదిదివిప్లిపొంద ముఖ్యలకుయు మూర్తి. — 235

సీ. ఆ విష్ణుపదమున నవతరించిన సమస్త
పాపౌఘములనెల్ల బాయఁజేయ
నలులర్ఘ్యంగ దివ్యాంగనాంగ కన్య
నమునఁ బింజరపు వర్ణము ధరించి
హరిదక్షిణాంఘ్రి వామాంగుష్ఠ నఖ వినిర్గతమై
యంతంబు పెంచి కగని
కదిగి చంద్రమండ్రు విమానములల ధార
ధ్రువప్రదక్షిణ శిరమున దాలువ దాల్చె
నంత సప్తర్షి మండలం బాత్రమంపు
వారలజ్జలమంబుల వారిధార
ణముల వీచిపరంపరలవి బిటుల
వెలయు కేవ్ఢి నాథమౌళిఁ వెలసెను. — 236

చ. మలయుచు వచ్చి గంగ శిమండలమున్నవనాయు చేసి
సర్గవిలగల్లంగ శంగిబు హుశాంబుల సూర్యరథంబు చెన్ను వి
చ్ఛల వికీ మెరు ప్రష్టమున సయ్యన డిగ్గి విధాత వీటి బన్నె
దుల బడి నాల్గుపేథులను మేరు మహాద్రి బ్రహ్మ పీటిఁ. — 237

వ. వాని విను. సీత యను నలకనంద యు, చక్షువు భద్రయు,
నను నాల్గు నామంబుల బ్రహ్మర్షిపల్లు బాఱుదావిధంబులం
జలుః ప్రవాహంబులై వెడలె. అందు దక్షిణదిశ్వరగా
ఉనిఱుగు నలకనందనం శివుండనేక శతసంవత్సరం
బులుల నఖయాజూటంబునం ధరియించె. తదనంత
రంబు లర్ధ్యంగ మహాపాపులగు సగరపుత్రులు స్వర్గ
మునందరించి వారలం బునీయులం జేసిది వంబునకన్నివె
నొంలటు. 238

చ. సరసతసన్మారంగినిని సొంపున ముచ్చటించిన వారి పాపముల్
వరుసనసంక్షయింబగు నవసలిలము వారికి పుణ్యపుంజముల్

పరగల బెంచు నజ్జలము పైల్ప కవ్వని మొప్పఁజేయు వ
భరశతమొల్ కనాగములు దానుల నిత్యము భూరి సుఖంబులెందురుల్. 239

శా. ఆయంభోవికమందనే పవిరు హారింవ బ్రహ్మర్షులై యజ్ఞముల్
చేయం సంతతముక్తి నాందు దరాగ శ్రీయుక్తులై భూజనుల్
నాయుస్సౌఖ్యము ప్రాకట్మాఁగల్గు మల్ నవారితశ్రీతపర్వమ్ముల్
శ్రీయంబుల్ లభియించువారలకు తాకౌశ్రీఘ్రంబు రమ్మల్లగద్ – 240

సీ. భగవదారాధన పరుల కొమ్ము మహాలక్ష్మీకుల
మగాంగళిగ సోకినమాత్రంబు
కడు మోక్షపథమందు ఘనలాల పింపున
మహాలౌక్యయగుంగ మహిమవినదె
దర్శన స్పర్శన దగన వగాహన
మొనరించి గీర్తించు జనవిలోకము
విప్రులరోలరదరది వినుము గంగాగంగ
యనికీర్తనాబు రెయొంజనాయులారయు న
నుండి పఠియించు వారలు యమునిలకై క
జన్మజన్మార్జితంబులు న కరములను
బాయఁజేయుచు మోక్ష పదమునకు బ
వంబునైగగి లూకపావనుల జేయు. – 241

వ. అని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె. మునీంద్రా! భగవ
దాకారంబులను సర్వాధారంబునైన శింశుమారవి
ధంబును వినుము. – 242

శింశుమార చక్ర విధానము. –

సీ. మహిలాలుక్రవిను శింశుమారాదిల హరిరూపు
మధియనక్షత్ర చక్రంబు జాలకారంబు
నైగాధరూపమై యొలనిలొభ్రజాంగయుక్త
మగుచు చేలము మేరు వంశమొంపి

దివికి పుచ్ఛంబెత్తి దీపించు కుండలి
గాఁ దక్షిణావర్త గతిఁ జెలంగ
పరగ నా కుండలి పైధ్రువుండు వసించి
శింశుమారావశీల జేసిలాను
భగణమండలము చంద్ర సూర్యాదిక గ్ర
హములు జకల తారకంబులు యుల ఋక్ష
సముదయంబుల వాయు పాశములఁ గట్టి
త్రిప్పుచుండును లోకపూజితుఁ డజుఁడు మెసఁగ. — 243.

క. భువి చరత్తారకంబులు
భువి నక్షత్రగ్రహములు పొలుపగు వాయు
స్తవిహిత పాశంబుల ధ్రువ
ఛవి తేజ గలిగి బట్టి త్రిప్పు ననఘచరిత్రా! — 244

వ. మునీంద్రా! వెంటతారకంబుల వినుము. సూర్య
చంద్రమస్సులు, అశ్విన్యాది నక్షత్రంబులును, మరియుం
గల నక్షత్రంబులును బుధాది గ్రహంబులును, మ
హోన్నతంబగు ధ్రువునిచే వాయుపాశనిబద్ధంబుల
గు. ఈ వాయుపాశంబుల వివరించెద. ఆవహంబు
ను, ప్రవహంబును, అనువహంబును, సంవహం
బును, వివహంబును, పరావహంబును, పరివహం
బును నను నేడు సప్తమారుతంబులు, తారాచక్రంబునకు
నేలపటంబులై యుండు. ఈ వాయుస్థానంబులు
క్రమంబుగా వినుపింతును. — 245

సీ. ధరణీ మేఘంబు మధ్యమున నావహంబును
మరి మేఘభాస్కర మధ్యమున ప్రవహ
భాస్కర శశి మధ్య పరగను ద్వహంబును
శశి ఋక్షగణ మధ్య సంవహంబు

60

నక్షత్రగ్రహ మధ్య వీక్షింప వివహంబు
గ్రహంబుల గణముధ్య గలపరావహంబు
మహితాత్మ ఋషుల ధ్రువ మధ్యమున పరివహ
నాయువీరలని వరుసలాగు
వాయుసప్తకంబు వలనాప్త త్రైలోకరీ
ములు భరింపఁబడుచుండు మదియుతోడ
వినగ దీని మహిమ వివరించి చెప్పలే
విప్రముఖ్య మనమున విస్తరిల్ల. — 246

క. మునినాథ! శింశుమారా
బనఁగా జగ్గోలి సవిరులు మనదగు జ్యోతి
స్సునకు హృది సక్తైనాబై
వనుపుఁడు నారాయణాఖ్య బ్రహ్మమూర్తి. — 247

వ. మునీంద్రా! శింశుమార ప్రచ్ఛాత్రంబునందుండి ధ్రువ
ర్గుండు శ్రీమన్నారాయణుని నారాధింపుచుండు. — 248

సీ. హరి శింశుమారంబునకుఁ దాధ్ర మూర్తిశంశు
మారంబు ధ్రువునకాధారమయ్యె
రాశినాథ ధ్రువుడు సూర్యునకు నాధారమగుఁ
జేరి బిజగలి కాధార మయ్యె
మరియుఁ దేవాసుర మానవ ప్రాణులకు నా
లంబు యాధారంబులఁ దలచ జూడ
మునినాథ విను రవి మునశ్శ్ర మాసముల
సవిలంబు గతులు దిట్టవిల నులను
మరల నాయువు మాసముల గురియలు వలక్షి
వృక్షివలనను జలము విశిష్టముగను
అన్నమును జేసి ప్రాణులకు నధిక చలిమి
గలిగియుండును లోకములు కలిమి మెరసి. — 249

చ. లలితజగాళులంచు బాలంబులు మాటలు దువ్వెయాళ్ళదీ
ప్రళాగాని వెంకి వలికిరణ ప్రంబుమలనవ వారిధారలుం
బలువిధచంద్రమండలము పై వెదజల్లిన చంద్రికాబలం
బలవిన వాయు నాశిమయ మున్నిగు నాళములం గ్రహింపుచుండి. 250

వ. ఓ మునిచంద్రమా! చంద్రుడగనిద్దూ మానిల సవరించు
మంచైన మేఘపటలంబు నరద బలంబులు బాగయుచుండు. 251

క. ఆశ్రమములలోని సలిలముల
లభ్రములముల గొటుజేసి యమ్మెక్కడుంబుల్
నభ్రసమాఖ్య భవహించెన్
నభ్రగతబలంబు వానయు నాడులగురియన్. — 252

గీ. సరభికాలజనిత సంసారిరలుబనచేసి
వరసరిల్ల ముద్ర వసుధ పలెలు
విలసులంబు నాల్గు విధముల మాటలిడు
రసము గలిలుకిరణ రాజి వలన. — 253

గీ. ఘనలమెరయు వాలిమ గొరగాంబు వులనమ్
డాల్కకరములందు నరదియభ్ర
పటువివేకయుండు పవలుజగద్వాలి
యందుగురియువేగ నరదిలాల్ల! — 254

శా. ఆగలగాంబుకటింబు వెపలిశప యెన్నెబ్రిహాశ్రింతింబన్
బాగాప్పంసకతాఘునిక్షళిలమ్పై బల్క్షిలదివాళిడు నర్
దాగంమేబఘులంబు దక్షిణమరాత్న గల్గులధళింబుగా
రాగవాళ్ళిధులజెండరాలశ్రీగడుం రాబష్పైమానవుతీ. — 255

గీ. విమలమైక్రాంతబళుల రావి విమలకిరణ
శాలములది వల్లగాంగాంబు జాలమవని
పలిలవహుగుచుండు నవియభ్రపటలి వైక
వినములనొ బుంకి యవనిప్పైర్లరబరిల! — 256

గీ. కలత్రికాది విషమబుక్షంబులనుకరవి
కానవచ్చునట్టి కాలమున్
కిరణపంక్తి వలన గురియు జలంబులు
దిగ్గజోళ్ళల మని దెవియవలయు. — 257

క. మునివరవినుము గగ్నిక్షమ
లనులోహి దార్శి(క్ష)లందులకు సమలాంకల్
వినుడు గన బడుచు దిలిపిల
మునుదొకిరణములగురియు మునివర వింటి. — 258

వ. మేఘవిముక్తంబై మాహులిబుధరి దర్శకమానుండగు
చుండయు గురియుజలంబులు కిరణాళ్లులాంబుల
నంబడు. ఈయుభయంబైన వియద్గంగాస్నానంబు
జేయునరులు సకలపాపక్షయులగుదురు. మరియును. 259

వారిదవి సంజిలిలములు వసుధపైన
పాపకాంబునకగు సకలరోగధులను
గారణంబులంబును గాదె సరసి
జీవనామలమగు నివిజలుపు మెరయు. — 260

సీ. అజలంబుల చెలన నఖిలౌషధి గణ
వృద్ధియగా ప్రజకిది హాలావ్య గాదె
పరగనే రోగ వృథుల పరికింపమునివర
ప్రజలకు సాధక ఫలము గాదె
వానిచే యజ్ఞములే వసుధామరులు జేసి
గావింపు చుందురు కడిమి మెరసి
ఆ క్రతువులనిచ్చు హవిరాశులుగాని యమరులు
యమరులు పాలియను లగుటను గ
నట్లుగ్రతువులు వేదవర్ణాశ్రమములు
నఖిలదేవనికాయములవనిపరుగ

కామ్యములను భూతగణములు నేమరిదనరి
వెలయు వర్తించు నెప్పుడు విమల చరిత! — 261

గీ. వృష్టి వలనను ~~వృక్షముల్~~ మోక్షము సమష్టి యొగి
పరగ నోషధి సస్యము ల్వాని వలన
సురల కొరకు యాగము చేసి మరియు వృష్టి
వృష్టిచే సకలంబును పెంపు గాంచు. — 262

సీ. ధరణీశ గోత్రము లావము కాధారంబు
ధ్రువుడు గురియై మరియు నా ధ్రువునకేని
శింశుమారము నగు శింశుమారమునకన
తనువొందు నారాయణ గాత్రయంబు
నా శింశుమార స్వరూపంబులనగ
నారాయణుండు విరాజిలుచును
రవి నీలచ్ఛాయను మోము ధరించుచుండె
పరగ ఋగ్వేదమునకును భర్తయగుచు
భూలోకములకెల్ల లేనాది భూతమగున
నాలుగుండున లోక విభాగంబు నాందు.

. . . . .

(ఈ సీసపద్యమునకర్థ పత్రికలందు పంక్తులు లేవు) - 263.

వ. మరియు వినుము. సూర్యునకు ప్రతి మాసమున
రథసహాయులై తిరుగువారల సరణి వినుము. — 264

సీ. తపనునకు త్త్రరయుని రక్షించి జ్యోతి
లతా మహర్షి మండలములుగా
నూటరెండు బదిమూడు నాహ్వయ రేఖల
యుండిన రవిరథంబుగాండినదగు
లీలయు రాక్షకగోటులు ధలవృచే నాయు ~~క్ర~~
పాశ~~ములై~~ బంధంబులై ప్రకాశింపంబు

మిత్రైక మండలంబెత్తు విలాసముల నుత్తర
కాష్ఠాంత ముత్తరాయణమునగ
బనగను యామల నట్లనె వికి
జనిన చాందక్షిణా యనమనగనెగడె
వరుస నీరెండు జరిగిన వత్సరంబు
భానుడీరీతి గమనించు భవలీబంధవ! 265.

గీ. దివస కరు రథమెప్పని యుర్విజ్ఞులగు
దివిజ దైతేయ గంధర్వ ముని హిమాప్స
రసల దలపోయు మరి సర్ప రాక్షసాదు
లనగు నామ్నీగ వర్తింతు రవల జరిత! — 266

వ. మునీంద్రా! సూర్యరథంబు ప్రతిమాసాధికారులగు
వారలెవ్వరన. ధాతనామ సూర్యుండును, కృతస్థలా
ప్సరస, పులస్త్యఋషి, వాసుకి సర్పంబు, రథకృద్య
క్షుండు, హేతినామ రాక్షసుండు, తుంబురు
గంధర్వుడు, నీయారుగురు రవిరథంబునకు
మధుమాసాధికారులు. అర్యమనామ సూర్యుడు, పు
లహుండను ఋషి రథౌజస నామ యక్షుండు, పుంజిక
స్థలాప్సరస, ప్రహేతి రాక్షసుండు, కచ్ఛనీరను
సర్పంబు, నారద నామ గంధర్వుండు నీయారుగురు
రవిరథంబునకు వైశాఖ మాసాధికారులు. మిత్ర
నామ సూర్యుండు, అత్రి ఋషి, తక్షక సర్పంబు,
పౌరుషేయ నామ రాక్షసుండు, మేనకాప్సరస,
హాహా నామ గంధర్వుడు, ఈ యారుగురు రవిర
థంబునకు జ్యేష్ఠ మాసాధికారులు. వరుణనామ సూర్యుడు,
వసిష్ఠ ఋషి, రంభ నామ అప్సరస, హూహూ
నామ గంధర్వుండు, రథనామ రాక్షసుండు, రథచిత్ర

యక్షుండు, కర్కోటకసర్పంబు నీయేడుగురు
రవిరథంబున కాషాఢమాసాధికారులు. ఇంద్రనామకసూ
ర్యుండు, విశ్వావసునామగంధర్వుడు, స్రోతయక్షు
డు, ఏలాపుత్రుండను సర్పంబు, అంగిరసఋషి,
ప్రమ్లోచనాప్సరస, వర్యరాక్షసుండు నీయేడుగురు
రవిరథంబునకు శ్రావణమాసాధికారులు. వివస్వ
ద్రవియు, ఉగ్రసేనగంధర్వుండు, భృగుఋషి,
ఆపూర్ణ యక్షుండు నీయేడుగురు రవిరథంబునకు
భాద్రపదమాసాధికారులు. పూషనామరవి, వ
సునామగంధర్వుడు, వాతనామరాక్షసుండు, గౌత
మఋషి, ధనంజయసర్పంబు, సుషేణనామ
యక్షుండు, ఘృతాచి యప్సరస నీయేడుగురు
ఆశ్వీజమాసరవిరథాధికారులు. పర్జన్యనామ
కరవి, విశ్వావసుగంధర్వుడు, భరద్వాజఋషి,
ఐరావతసర్పంబు, విశ్వాచ్యప్సరస, సేనజిన్నా
మయక్షుండు, ఆపనామ రాక్షసుండు నీయే
డుగురు కార్తీకమాసమున నారవిరథాధి
కారులు. అంశనామసూర్యుండు, కాశ్యపఋషి,
తార్క్ష్యనామయక్షుడు, మహాపద్మనామసర్పం
బు, ఊర్వశియప్సరస, చిత్రసేనగంధర్వుండు,
విద్యుచ్ఛత్రుసుండు నీయేడుగురు మార్గశిరమా
సంబున నాదివిరథాధికారులు. భగనామకరవి,
క్రతునామఋషి, ఊర్ణాయుగంధర్వుడు, స్ఫూర్జ
రాక్షసుడు, కర్కోటకసర్పంబు అరిష్టనేమి యక్షుం
డు, పూర్వచిత్తియప్సరస, నీయేడుగురు పుష్య
మాసంబున నాదిత్యరథాధికారులు

త్వష్టనామకరవి, జమదగ్నిఋషి, కంబళనామసర్పం
బు, తిలోత్తమాప్సరస, బ్రహ్మోపేతరాక్షసుండు, ఋ
తజిద్యక్షుండు, ధృతరాష్ట్రనామగంధర్వుండు
నీయేడుగురు రవిమండలంబునకు మాఘమాసా
ధికారులు. విష్ణునామకసూర్యుండు, రంభాప్స
రస, అశ్వతరనామసర్పంబు, సూర్యవర్చనామ
గంధర్వుడు, సత్యజిన్నామయక్షుండు, విశ్వామి
త్రఋషి, యజ్ఞోపేతరాక్షసుండు నీయేడుగురు
ఫాల్గుణమాసంబుననాదిత్యరథాధికారులు.
మునీంద్రా! వీరవెల్ల విష్ణుశక్తిప్రభావంబులై
వర్తింపుచుందురు. — 267

మ. గరిమన్యక్షులు సంతసిల్లఁగ గడున్ గంధర్వులుం బాడ న
ప్సరసల్ నర్తనలీల సల్ప రాక్షసవరుల్ సమగ్రగతిం దాఁకఁగా
పరగన్ పన్నగులారథంబు నవహింపన్ రశ్మిసంయోజనన్
ఋషిరాజుల్ నిధయుక్షుణాన సభనింపన్ వాఁలఖిలాలిమునుల్ — 268

వ. మునీంద్రా! యీసప్తగణంబులు సూర్యమండలంబునం
దుండి యుష్ణసమయంబుల హిమోష్ణవారివృష్టిహే
తువులగుచుందురని చెప్పి పరాశరుండు వెండియు
నిట్లనియె. ఓ మునిశ్రేష్ఠా! నేను చెప్పు దానిని బరికేగ
వినుము. — 269

సీ. విమలాంశురవిసప్తవిధగణమండలం
బున హిమవారుష్ణములను గార
ణంబని మాకు మునర్షి నెరింగించు
లను వాంఛ వాని సత్క్రియలు నను
గంధర్వపన్నగుల్ ఘనసార రాక్షస
బృందంబు వాలఖిల్యులనప్సరలు మరియు

యుక్తవేదాంతులు నెలమి లోగరవి రథం
బున విష్ణుశక్తి ప్రభుం బొలయని
జెప్పిరి గాని రవి కర్త జెప్పరైరి
ఘనమహిమ వారి యుక్తిష్ట ము
లరయు సప్తగణములందనియు ను
మునుపెక యాగినాకు నెరుగ జెప్పిరి శేషశంగ. — 270

క. ఘనతరమహిమ వాలఖిల్యము
లనువందగు సూర్యకరములందు నిరయము
చనియు నెన్నడు గించలిరిపు
డనఘుల తారకము విధియుట్ట కాటి — 271

చ. అనువరాశరుండు వినయంబునన్ సనన్కురిని గాంచి పరేటినాగీ
మునివరపరాప్రశ్న మెత మొందరులననిని మూగణంబులం
బు ననథికుండు గానలు రింగి యుజి ల ప్రశుసామంబులు గల్గిబు
స్తనుగల విష్ణుశక్తి యదిశాళిత కల్పిత మాయిగంబునే. — 272

గీ. ఘనత విష్ణుశక్తి జగస్థితైక
పాలనాదులు గుచుండు వెలమెరసి
బలుగల్గిబు స్సాము భూలముందు పాలించు వాని
యంతరంబున వెలుగుట నధికుకదయెల్ల. — 273

గీ. వరుసఋగ్వేదమత నప్రాంవహంషమందు
వెలయు మధ్యాహ్నమున యజుర్వేదమతన
సామమతనంబు సాయాహ్న సమయమందు
దివిని దేవతావళి మెంతురు ధీరచారిత! — 274

వ. త్రయీమయంబైన విష్ణురూపంబులు గల్గిబుస్సిరుతూ
బైన విష్ణుశక్తి సూర్యునాధిష్ఠించ బుట్టంగే తెలియ
రుశక్తి గాక బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రాదు లర్కరూపభైయుండు.
అదిమెట్లనని సృష్ట్యాదిని బ్రహ్మాంబు బుద్ధియుండును

పాలనంబున విష్ణుండు యజుర్మయుండును, అంతంబున
రుద్రుండు సామమయుండును నయ్యె. ఇదికారణంబు గా
సామంబు శుభదమ్మని యయ్యె. ఈశుయుగు వానికి దేశ
కాలంబులందనధ్యయన యెంచె విహితమగును సామధ్వ
నాంబు గల్గిబుచు శ్రోతయు శ్రుతి వచనంబులనంబునం
జేసి సామధ్వనాంతరంబున దనాధ్యయనం తేలంబు.
మునీంద్రా! శుద్ధసత్వమయంబగు విష్ణుశక్తి సూర్య
సందకాదఖిలాత్మల శరీరంబుల యందుండును, సప్త గణ
శరీరంబులయందును, భూతసప్తకవర్గాంతర్గతుండై
యుండు వారలకన్న విష్ణుశక్తి సూర్యుని యందు అధి
కారిణియై యుండు. 275

చ. అరయుగ విష్ణుశక్తి తదధిష్ఠిత మైపెనుపొందితావి రికోల్
వరుస సూర్యసత్తారా పంక్తులనాకమలు లకులంబు గా
ధరణిని సరవంగకములలావున మురయు నాశనంబు గా
సరగున జెయునే భువచక్షువనాదు సప్రభావల — 276

సీ. కడగి గంధర్వులు గాన మొనరించంగ
నప్సరోజనములు నాట్యమాడ
దానవ మంత్రులు దనతో జను దేర
పన్నగ ప్రవరులు భారమూన
యక్షులు రశ్మిసంయమనంబు గావింప
వాలఖిల్యులు వరుసఁ జేయ
యారీతి సూర్యుడు ఋంపాప్రకాశించె
నస్తమానాదయంబుల యూదు
అనఘు సంస్తంభ సంగలాంబై తనచ్చు
దరుణి పొంత జనములందరు దానరి
బింబితంబుండు క్రియాశబింబమందు

విష్ణుశక్తి సంస్థితములై వెలయునన్న! — 277

వ. మఱియు ద్వాదశ మాసంబులందును, ఆయా మాసంబులనధి
కమాసంబునందును ప్రతిమాసాధికారులగు సూర్యు
నియందు విష్ణుశక్తి యధిష్ఠానంబగుం గాన సూర్యుండు
దేవపితృమనుష్యాదులకుఁ దృప్తిం బొందింపుచు నహోరా
త్రాదికాలంబు నడపుచుండు. ఇంక పితృవిధంబు విను
ము. సూర్యరశ్మిం జేసి చంద్రుండు శుక్లప్రతిపదా
రభ్య క్రమాపూర్ణకళాసమగ్రకళానయిట్లయిన
నాండు. మఱియు ముక్తాయుతంబగు నాకళలు కృష్ణ
పక్షపాడ్యమి మొదలు కాని ప్రతిదినంబు దేవతలు త్రావ
యుంబడెడివి. ఇట్లాశ్రితవచన ప్రకారంబు
నం బదమూఁడు కళల దేవతలు కరిదినంబున నాహారి
క్రియ కళా పానంబులుగావించుదురు. కడమ రెండు కళ
లు కృష్ణచతుర్దశి మొదలు కాని కృష్ణపక్షక్షయంబగు
చుండు చతుర్దశియమావాస్యలను రెండు దివసంబుల
యందు రెండు కళలు పితృదేవతలుపయోగింతురు.
పదియాఱవకళ శేషంబు యందు చంద్రుని యందు
నిలిచియుండు. నిట్లగుట సూర్యునిచే సకలదేవతా
తృప్తి యగుచుండు. 278

గీ. తవి విధుకళ సంస్థితంబగు సరసమెల్ల
భవదీయనరకిరణపంక్తి వలన గాలిని
భూతములకు నొదవి వృష్టి యధిగమైగురి
గురియు సస్యవృద్ధి కారకు గాన. — 279

వ. అంతియుగాక. — 280

క. వరుస భగవంతుడగు మారి
ధరణింబునుపించు భూతతతుల పితృదేవా

సురనరులాదిగ సకలవిధు
బరువిధిని పాలిమ ధర్మక్షపల రూపమున్నే. — 281

గీ. పక్షతృప్తి యుకుఁ బరగ దేవతలకు
మాసతృప్తి పితృసమాజములకు
నిత్యతృప్తి మనుజనికరంబునకు నిట్లు
పరగఁజేయుచుండు భవదీశుఁడు! — 282

ఉ. తత్పరిదపూర [illegible] సూర్యసమాన [illegible]
సాదివాయుజనింతే. మాసిమాసి పితృప్రీతిని
యను శర్వరీనాథంబు నొంది సియగునని చెప్పి వెండి
యు పరాశరుండిట్లనియె. — 283

సీ. మునివర శశిరథంబునకు త్రిచక్రంబు
కుందసన్నిభకాంతి గాముములు
వాపలవలపల దనరదశాశ్వములై
జేరియుండుచుండు జలరుహాంగ
నాగవీథ్యాదుల నాశ్రయంబైన యు
శివనాశిముఖ్యములై వరుసగూడి
వెలయుధ్రువాధారవేగంబునను పూర్వ
గతిఁజేసి హస్తసంబు త్రిమలాచల
గలుగుచుండును మారునీమునిలరాశు
పంక్తియును వారి సంభవములైన
ఆశీమలు మాతరక్షయులైనమున నారి
కలువ పరిలియుండు నాఘు నరథంబు. — 284

ఋ. ఉపరవిరలియెల్ల మదమూరగజంద్రకళా పాంతాంబు వి
నపఁలభుజింపు పంచదశ సంఖ్యలకు పితృదేవతలగానిల్
సుపహిత సోమునందునను షోడశసంఖ్యకళావశిష్టతా
ప్రమునదేవతలగానిక్కైవడి నిత్యరు ప్రసిద్ధరంగ గర. — 285

వ. ఎట్లనఁగ కృష్ణపక్షంబునందే భాగములు హ్రసంబగు శుక్లప
క్షంబునం దద్భాగంబు వృద్ధియగు. మునీంద్రా! చంద్ర
బింబంబునం దర్శమాసంబున మూలత పూర్ణంబైన యమృ
తపూరితంబగుచుండు. ఆ యమృతంబు దేవతలు
పరిభోగించుటం జేసి యది క్షీణంబు నొందెడి.
మరియు ముప్పదిమూడు సహస్రంబులును, ము
ప్పదిమూడు శతసంఖ్యలుగల దేవతలు చంద్రకళా
మృత పానంబుగా విందురు. చంద్రుండు కళా
దళియావశిష్టుండై సూర్యమండలంబునం జేరి అమా
యను సంజ్ఞగల రశ్మిప్రవేశంబునం జేసి అమావాస్య
యనంబడు. మరియు నగ్నిమండహోత్రంబులు
ఉదకంబున వసియింపుచు ఆనంతరం బతివలయం
బు జేరి యోషధులు మూలంబులు వసియించు
చుండును గాన. — 286.

గీ. ఆట్టి దర్శకాల మమావాసంబు [illegible]
[illegible] నగియగాదు
సరగున గోసిన బ్రహ్మహత్యలవిలు
. . . . బడయుబోవె. — 287

మ. [illegible] దర్శయందు ననహోరాత్రములా [illegible]
[illegible] శశాంకుడంల [illegible] దల్పములను
[illegible] పంచదశావశిష్ట కళయుం [illegible]
[illegible] కాలమున [illegible] — 288

గీ. దేవతలాతారశేషంబు [illegible]
యంబున సుధాకళాయు ప్రకారంబు
నదియె మునినాథ పితరులు [illegible]
పానముననింపు చుండుర బహ్మమహిమ. — 289

వ. ఎట్లన్న కృష్ణపక్షంబునందే భాగములు హ్రసంబగు శుక్లపక్షంబు
నందద్భాగంబు వృద్ధియగు. మునీంద్రా! చంద్రబింబంబునం
దర్శమాసంబున మూలత పరిపూర్ణంబైన యమృతపూరితంబగు
చుండు. ఆయమృతంబు దేవతలు పరిభోగించుటం జేసి
యది క్షీణంబు నొందెడి. మరియు ముప్పదిమూడు
సహస్రంబులును, ముప్పదిమూడు శతసంఖ్యలుంగల
దేవతలు చంద్రకళామృత పానంబుగా విందురు. చం
ద్రుండు కళాదళియావశిష్టుండై సూర్యమండలంబునం
జేరి, అమా యను సంజ్ఞంగల రశ్మిప్రవేశంబునం జేసి
అమావాస్య యనంబడు. మరియు నగ్నిమండహోత్
రంబులు దకంబున వసియింపుచు ఆనంతరం బతివల
యంబు జేరి యోషధులు మూలంబు వసియిం
చుగావున. —
(పైవచనము 280వ పుటలోని యది. ఇది [illegible])

సీ. ఆయమావాస్య యందు [illegible] గభస్తిచే
నిస్త్రాణంబగు సుధావిస్తరంబు
సామ్యబర్హిష | [illegible] [illegible] యం
బగు పితరులు తృప్తి [illegible]
మాసతృప్తి వహించి మహోరసుఖంబుల
విలసిల్లుచుందురు వినుము మునుల
సుమన సుక్ష్మశుక్లపక్షమునందు [illegible]
కళలచే తృప్తినిగాంచుదురవని
శ్రీల కృష్ణపక్షంబున పితరు భుక్తి
ఆమృతమయ [illegible] పరమాంశు [illegible]
[illegible] చుండును [illegible]
[illegible] పుట్టించు మరి దాని వలన వినుము. — 290

వ. మనుజపశుకీటకాదులుచిత్రప్రకాశములనొగాదె పరమే
ష్ఠిధామమునను బొంపుచుండును. — 291

సీ. అమలాత్మకము క్షీరసంబగిదివాయుద్రవలి
సంభూతమయమైన దివ్యవల్లీరాజి
వెలయిడియగు నీలమణిరాగ వర్ణంబులై
వర్ణంబులై విలసిల్లు రయము మెరయు
నవరూథమును కర్ష సహితమును సంగ
హయసంహితాంబుజ నవలరథము.
భార్గవునకును భావింపదినదిది
కాంచనరథమును కమలనాభ!
భౌమ రాశాపీష్టకాంబర భవమునితిమిర
ననలసన్నిభమగుచు మెరసి భవమునాథ
పరగ సంగారకునిదేరు పరిధవిల్లు
మునివరోత్తమ విను బుధుని ఘదరు మార. — 292

ఉ. పాండురకాంతి యుక్తములు భాసిలు వాజివరాష్టకంబుచే
మండితకాంచనస్థగితములునరథంబు ముదంబు మీరగా
ముందియు రాశికి నిరమకేతన వల్లరులం జరింపుచున్
పాండురకాంతి దిగీశల బర్వగ బంధు ముదావలంబుడై. — 293.

వ. మరియును. 294

క. ఆకాశసంభవములగు
తెలికటు చుద్ధరథ తురగపంక్తులు మెరయన్
ఝాకటులె కీర్తి శనైశ్చరు
డాకాంక్షిత లోకములకు నల్లనదిరుగున్. — 295

వ. అదియును గాక. 296

క. నల్లనలు రగాశ్వకయుత
నల్లని వరరథంబు మీద నకుపిదారోహం

బల్లన జేయుచు రాహువు
మెల్లనగ్రహల జరింపుచుండు నెఱుగ నిదే ఘా! — 297

వ. మరియు రాహువు, సూర్యచంద్రమండలాధిదేవత
యస్థానంబునందుండి చంద్రసూర్యగ్రహణకాలంబులం ద
ద్రోహము భుంక్తై భూచ్ఛాయ రూపంబున బర్వకాలంబుల
సూర్యమండలంబునందు వెడలి చంద్ర~~గ్ర~~గ్రహణంబును, చం
ద్రమండలంబు వెడలి సూర్యగ్రహణంబును జేయు
చుండును. — 298

గీ. పరుస తైలపునకు ధూమవర్ణమురథము
లమ్మ కచ్ఛాయల నెసంగుల విలసహయము
వెలయుదిదనక్షి యుండునింపెసగ మెసగ
మునివరోత్తమ విను గ్రహముల విధంబు. — 299

ఉ. సంయమివర్యనీకు నవసంఖ్యగ్రహస్థితి మార్గంబుల
నెయ్యమెలంగ జెప్పితిని నేడు నవగ్రహముల్ జలంపగా
నాయువిదాయు సారములనెప్పుగ బట్టి ధృవుండు లీలతోన్
జయ్యన ద్రిప్పుచుండు బుధసన్నుత మైత్రిగ చూడుమంగగన్. — 300

క. సకలగ్రహతారకములు
ప్రకటిత ధ్రువునాయు పాశబద్ధములగుచున్
నాకటికాలత నవనవ గతిచే
నకటక్కలసైబరించు విప్రవరేణ్యా! — 301

గీ. తారకావళు లెనెనిది దివిని యునిది
నాతిశక్తి చయంబులు త్రేతా ~~న~~ దిగబి
కణగి యువియునిధ్రువుచే ముడియలవియ్
దిరుగుచుండియు ధ్రువునిచే ద్రిప్పుచుండు. — 302

చ. అలలనుగొల్పి యుంధరణి ద్రిప్పుచుండెడు శైలయంత్రముల్
వలనుగ ద్రిప్పుచుండు నప్రావృత్తి వాయునిబంధనంబులై

వెలయుచు యుక్తి సంస్థితులు వేడ్క భ్రమింపుచు వాతరశ్ములన్
బలువిడి ద్రిప్పుచుండు ధ్రువుబాయక నాథవపు శార్ఙ్గశక్తిచేన్. — 303

క. తెరగొప్ప తారకావిచిత్రము
కరణిం విను నాయు చక్ర విలాసంబగుచున్
పరగు జ్యోతిశ్చక్రము
పరమహాయుగ ధ్రువ హస్తస్థ వర్తించుచుండా. — 304

వ. మునీంద్రా! శింశుమారాకారంబైన ధ్రువునాధారంబయిన
నని ముని చెప్పంబడెను. ఆశింశుమారంబునందు ధ్రువుండే
స్థానంబునందుండు నాస్థానంబులు మహిమ వినుము. — 305

గీ. పవలు జేయు నర్క హాసుంబులనలుకు
ధ్రువుని రాత్రి భూశష్ప వినకుంగు
తారావెన్నెల యున్న దర్శింపనే నెంక్షు
బ్రహ్మకు గాంతు యీడవని జెవలి బరిగా! — 306

వ. మునీంద్రా! శింశుమార రూపంబైన నక్షత్రంబు
లను వినిపించెద వినుము. — 307

సీ. మహిలాళ్ళయా శింశుమారంబునకు ధరం
హూయువెన్న . . ధరాభూతదయల్
సులగ్న పాదుండును సుత్తర హనువగు
ధిక్కుండు మూర్ధ్నై దనరుచుండు
ఆదినారాయణుండు బత్రమాద యుంబు
ఆశ్విని దేవతలంచు పూర్వ
చరణద్వయంబును వరుణుండు నారదయుం
శావెన్నె లా శలభంగి నందుకరా
మల్లశయు గదమునను బ్రహ్మ ఇచ్చనుండు
అగ్నిమహేంద్ర కాశ్య ప్రాధ్రువుండు
దనర పుచ్ఛాగ్రమందు ననుము చూచును

శస్త్రమాన మనస్సులు పురకరయ తెన్ను. — 308

వ. మునీంద్రా! ఈ చెప్పంబడ్డ పృథివీ సన్నివేశంబులు, బు
ద్ధ్యాది గ్రహణంబులు, దీప సముద్ర పర్వతసంభవం
బులునే నెరింగించితి. ఇంక చిరచలిత్రంబైన ప్రపంచం
బునందుల చిదంశంబులు సర్వసంవేదయింబగు నదియును,
సర్వరూపమైద జ్ఞానైకాకారంబునంజేసి యవినాశియై
బునా, వస్తుశబ్దవాచ్యంబును, ఆచిదంశంబైన చిదంశ
కర్తృనియత్త పరిణామభేదంబునందు వినాశియై
బునంజేసి నాస్తిశబ్దవాచ్యంబులును, నేయు భయం
బును వాసుదేవశరీరభూతంబులగు నిహంబు
సంక్షేపరూపంబుగా వినిపించెద వినుము. — 309

చ. అనఘ మునీంద్ర విష్ణును దరాంతరమందలి వారియం మున్
దనకు ధరార వింధమును దానికి మేరు ప్రకర్షకాకలన్
ఘనమగు వస్తులనీయును మునగని సర్వనగంబులు నివి భ
దనవుగు దీవి వర్షములు దాని బ్రవృత్తి వసుంధరాంబలిచేన్. — 310

క. జ్యోతిస్సులు భువనంబులు
నాలీల వనములును గిరులు వనరసము
వాలాంబుల సిద్ధసాధ్యులు
రూపింపగ నద్భుతాద్భుత రూపంబున ఘూ! — 311

సీసపదములు :-
ఏకవస్తువునాదనేక వస్తువు గాన
దలచెయుయది విరుద్ధంబు గాదె
యనిశంతజేయుటు యది నితరమెల్లనదె
జ్ఞానంబు హరి రూప్య గాననలదు
శేషసర్వరూపల జేనాయం దుస్సదవిద్య
భూతుండు పరమార్థభూతమకరయు.

లగుచైల విషయభేద ప్రపంచంబెల్ల
జ్ఞానస్వరూప సంభావితుఁ గూడు
జ్ఞానము వలనఁ గా నెట్టి జ్ఞానమరయ
నందవిహారివిలాసత నగు జగములు
భేదముగఁ జూచుచుండును నభేదమయ్యె
మాయగిరవాయ నేకతావి మనుకుల నేంద్ర! — 312

చ. ఎరయన్నెప్పుడు కర్మబంధములు క్షయంబైనంత నేగూడ నేర్చి
పరిశుద్ధంబగు వెండియుంత్మనిజరూపంబౌన హంబ్రావవా
నిరసనంబులనజేసి జ్ఞానమయు జీవన్నిర్బంధ సంకల్పతా
తరువంబోకృఫలభూతభూతములలకు లలరించు వేదనమది. — 313

శా. యత్రైవాత్మ సర్వస్వరూప మాత్మైకి వాక్కిన కంపవౌ గతిను
శాస్త్రార్థంబులనాజేసి తావై జ్ఞానభావీయమ్మైన ప్రపం
చంబులెల్ల వాస్తవంబగుగాఁ ద్రన నీకు దానిం దెలిపెదను
వినుము. — 314

సీ. ఎరయవస్తువనికట్టి మనగ నానా నాక
కాలమందైన నంతరించుకా
ఆదిమధ్యాంతశూన్యమైన యావస్తు
పరమార్థభూతమై పరికింపెల్ల
నాపరమార్థ మందనరాదు నాస్తికల
మనదర్థాన్యంబగు వస్తువస్తు
పూర్వరూపంబుల గొందునదెట్టిన
యావస్తు జ్ఞానంబు నాశ విశదిం
ఆవనిముఖ్యంబు మతుశరావాది వేఁగ
పెంచకట్టినై చూర్ణమైం బుంబరజము
నటుదృష్టి కైనట్టి జూచుని యంబాలిలవ్రల
భువిని గల యటి సిద్ధంబు భూసురేంద్ర! — 315

శు. వాచారంభణం వికారో నామధేయం మృత్తికేత్యేవ స
త్యం బను శ్రుతి ప్రకారంబు సవికల్పక కర్మబంధకంబున్ను
జేసి దేహాదిభేదంబుల గానంబడుచుండు. ఆత్మయొక్కడే
ఆజ్ఞానస్వరూపా పరిత్యక్తంబైన మాయాలావస్తువులు
బునకు నానా నాక కాలంబునందైనను కేవలాస్తిశబ్ద వాచ్యం
బు సంభవింపదైనను విజ్ఞానసంబంధంబు వేని వస్తువులు
బు వేళంబు వేదు. ఆత్మజ్ఞానైతారాబయ్యె నిబిడ దృష్టిభేదం
బునాజేసి భిన్నభిన్నత్వంబులందు బహువిధంబులైనదే హాది
రూపంబుల నాత్మ త్రైవేశంబయుండు. ఆత్మస్వరూపం
బు కర్మరహితంబు వలయు ప్రకృతి స్వభావ తరహిర
హితంబులను, లత్రుప్రయుక్త విషయభోగంబులును
బును, రాగాది విహీనంబులును, నిత్యంబు నిరాకారం
హాలంబు సహాయగలు ఏ వర్జితంబులను, ఉపబయా
పబయా సర్వంబులను, ఏకంబు నగు నదితెం వా
యదే వలాభా త్మకంబగు నదివ్య వహారా~~తంబుగును~~
~~...~~ భూతంబగుగాని సత్యంబులంబుగాదు. ఇ
ది దేవ మని శాస్త్ర వివహారార్థ భేదసంహి
తంబు గాభన కర్మహితవగు. ఎట్లనగా. యజ్ఞ
పశు రవహింత్రబుల వెక్కం జెరమర సర్వజ్ఞమ యుక్తారం
బులు యవిశయదలగు కర్మార్థిత మార్గదృష్టంబు
లై భూమ్యాది విషయభోగంబులు తాత్పర్యంబుల
నిచెప్పంబడు. కర్మవశులకగు జేవృంకనేక రయాని
సంభవంబు గాభన విజ్ఞానంబై యసత్యరూపంబైన
కర్మమార్గంబులు నిరసించి విరక్తిమార్గంబులనత్రేవాను
వేళ్లని యుపాసింప ధనులకగునని చెప్పిన విని పరాశరునకు
మైత్రేయుం డిట్లనియె. — 316

చ. మునివరులున్న నిన్నుఁ గురుతుపట్టియు వైళమ యేగి యున్న దె ప్రణుతుల్
దనరిన భూసుర శ్రీ సరిలక్షణములం గ్రహసంస్థితో బులుర్
ఘనుఁడు గవిష్ణునారదు జగత్తిలయుం బరమార్థముం మఱుం
బుననుఁ బ్రధాన జ్ఞానమును పాల్పగ దెల్పిలి నాకు శ్రీయుత గర్ — 317

క. అనఘా! భరతు చరిత్రము
వినగా మనమున్ నసంబు వేడుక మీఱెన్
వినుపింపుము లరిథా విధి
ఘనలోకవాగ్మి భవస్ప్రతాప మెరిఁగెన్. — 318

చ. అమల భరిత్ర ఘైన భరతావని నాథుడు గెంతకే నదిన్
సుమహితవృత్తి నాత్మ హరి భాఁచుచు వాకలితనమ్ము లొప్పఁగా
విమలమతిం జరింపుచును విశ్రుతధర్మపథంబు వీడని సం
యమివర విప్రరూపమున నాంశులుకేల గలెను దెల్పవే. 319

వ. అని వినయమున మైత్రేయుం డడిగిన పరాశరుం డి
ట్లనియె. — 320

సీ. మైత్రేయ మునివర్య సద్గుణాఢ్యుఁడు తొల్లి భరతుండు
(భరతుండు) కర్గి గిరిజోత్తముల భాగములు మాని
ఆ విరి సాలగ్రామ తీర్థంబునను జేరి
కఠిన తపోనిష్ఠ గరము బూని
చిరకాలము చోటు సంస్థితుఁడయి హరినామ
సంస్మరింపుచు విశేషంబులైన
యమనియమాదుల యందధిగము గాంచి
మెలమి లక్ష్మాశ్రిత సంయమి మెలఁగు
హరిసమారాధన మొనర్చి యంతటౌర
నరవి లోకము తనుత్రాణ సరయమందు
పరగ హరినామ కీర్తన పఠనఁ జేయు
చుండె నీరీతి మునివేషమున నుపలన. — 321

వ. ఇవ్విధంబున నా భూవల్లభుండు సకల వ్రతంబుల నొడ్డైనను హ
రి భావన సంస్కారంబు దక్క నన్యంబులఁ గ్రియారహితుండై
దివ పూజాకృత్యంబున కను సమయమ్ము ప్రకటశ్రీ హరిధ్యానంబు
దక్క నితరకార్యవర్తి యుండై నిస్సంగంబు నొంది యోగ
తాపసుండై యుండె నంత. — 322

64 మ. ఒకనాఁ డా నృపుఁ డా మహానది పయోంబుల స్నానము జేయుచున్ గొంతకే
నకలంపాంగ యుండెదాఁగి యటు నన్నాం తెలుపునా సద్ధ్యేయుల్
సుకరంబుగా ఘుటించి యున్న యొక తన్వీ కాలమ్ము దాపంబుచే
నాకడ మృగంబు దెంచె నన్నదికి దానాప్పళిల గర్భంబు తాఁకెన్. — 323

ఉ. వచ్చియు నన్నదీజలము వారక ద్రవ్యముతో నదీగంధము
నిచ్చలెంగి నాదములి నిష్ఠురతో నిరులై తబ్రాంతియున్
రిచ్చవడంగఁ జేయు నదరేఁ హరిణంబు భయంబు దాఁకఁగా
నుచ్చలితాంత్రయంబు భూలమున దయాహరిణంబు గ్రసన్నిదన్ — 324

చ. మునుకాని యున్న దినలలయుర్ హరిణీక నదాన యుతోవగ్
బులు నవకీ నాతరబునిలోఁ చాల్పురాగ లవలీయగ్గర్భ మున్
గనుకని ప్రమోదిలంబుగను గాంగజలంబుల వీచికాళయం
మునదగు మొదలి నలకూల బాబుము మనమ్మ వోల్సుమునందు నా
వినగని వేగమే దిగఁబె నెల్లని నలరిఁ బాపమెత్తె. — 325

వ. అట్లుండె. 326

క. గర్భస్రుతమలిలి దుఃఖము
దుర్భరమై హరిణమాతృలోక్రోధమగ దుర్
నిర్భరముమాని లగహారి
నార్భకుని ప్రీతిఁ జేసి యసువుల విడెన్. — 327

శా. అంతన్నాగ్నరపకుంజరుండు మృత నవాసావేదిన కింబె వే
సంతప్తాంతరుఁడై చాలా హరిణా వత్సాంగకంబు వేగంబు వి
భ్రాంతిం నెగలి దాశ్రమంబు నకు సానంబారం గబోషింపె న

యింత ప్రేమను నాకు రంగ పుత్రికకు బాలిక మానవరా! — 328

గీ. ఇట్లు నా వేడి దినదిన వృద్ధిఁ గాంచ
కడగి యాశ్రమ పరిసర గహన భూమి
తిరిగి తిరిగి భక్ష్యము జేసి మరల వచ్చు
మొనసి యవ్వేళ మృగ భయము మనసు బూని. — 329

వ. ఇట్లు గొంతకాలంబు శ్రీయుండు నాకరినాడు ప్రా
తఃకాలంబున వెడలి యటవీ మార్గంబున జని సాయంకా
లంబునకు భరతాగ్రజు జేరంబునఁ జేరి యుండు నా భర
తుండు మృగశాబకంబు పరిసరంబులనైన దూరా
బునైనఁ జనిన తదాసక్త మానసుండై యనలేదు
మరి యుండె. మునీంద్రా! భరతుండు రాజర్షి
త్రిలోకశ్రుతంబుల బరిత్యక్తంబు చేసియు హ
రిణశాబకంబునందు దృఢాసక్త చిత్తుండై యుండె
నంత. — 330

సీ. ఒకనాడు భాస్కరుడుదయకాలము వేళ
హరిణశాబకమునై యుండి విక్లేగి
మృగబల చేరాక మృగముల బడి పోవ
దాని పై ప్రేమను దగిలి విభుడు
పరుష మృగాళిచే భక్షింపబడెనో
వాడి పులి సింహంబులు వాడి కాలగలి
మత్తరక్తుడు వెట్ట పరిణంబు వేడవెనో
లానెల రాకుండు లేదయకి ప్రభు
కడగి యావేళకర ఘోర రక్షలేదు
ప్రభువు కట్టు రభ్భావంబు బొందెనకట!
పరగి [illegible]
మలిన గతి కుచు సొకలిమ నులిల నాన్నటు. — 331

ఉ. ఎన్నడు నా మృగాక్షకు కు మెచ్చిన ప్రేమను నాకు మోసలక్
[illegible]
మన్నికకు శత్రు తాక వట నూత్నలలితానభిరామ్యమంబువై
పన్నగవేణి ... విని పొంటె ... చెంతకుచే. — 332

గీ. అనుచు నేరీతి వెలనాంఘ యవసరమున
బాలహరిణంబులన సాక్షి భాగమందు
జేరి యున్నంత మదిలోన చింత దకిరి
వికసితముఖాబ్జుడై యుండె విప్రవయ్య! — 333

క. రాజర్షి భోగములు సర్వజనుల
పూజించు నేనెరింగి యున్న భూపులకిగడు
పూజిత మనము మారి తా క్షుక
లాలిత లీలలన తిల్ల పొంది యడ గించెవిధే. — 334

గీ. చపలమృగమెంత దూరంబు జనుచునుండె
చపల చిత్తంబు దానంత జనుచునుండు
అనప్డు మృగపోతకంబుఁదు ననివరలు
స్థిరత పడియుండె నా రాజు చిత్తమంత. — 335

క. ఆరీతి గొంతకాలము
నా రాజవరుండు గడుపునంతట లోనన్
మారక మిము దించిన
కూరిమి దన్ని గమనము కారిడి బాధలనే. — 336

గీ. మృగము నా లక్ష్యలోన మోహాల నీక్షించి
తవనైయు లేచి మెందు ధర తలి విభుడు
అనలింతలోన మైనను వెతుకనటె
నమృతలల్ల విడిచె నాక్షేకముబ. — 337

గీ. అంత్యకాలంబునను మృగబంత జేసి
వరుస దలారిల జనిత భావంబు వలన

అంతకాలంబునఁ దేలు విహారి వహించును
బాలిసంసర్గమున గతులు సంభవించె. — 338

సీ. పూర్వజన్మజ్ఞాన పాశము చేవిభు
 డంత సంసారంబునందు రోసి
వర్జించి వాసి యంతటను సాంగము
 నాదిజేరి తాత్త్వరమందు శుష్క
తరుపర్ణ భక్ష్యముల గొని నాళ్ళు సాగించి
 మంగహోము భ్రాంతులై వెలసియుండి
నిష్ఠలు గావించి నేర్పున దేహంబు
 విడిచి లోనాపన విమలబుద్ధి
బాలు సంసర్గచే సదాచారవంత
మును మహారణ్యాగి వంశమందు జనించి
సకలవిజ్ఞానశాస్త్ర సంసర్గ గల్గి
ప్రకృతి కేరుల పరంబులు బరగు దాని. — 339

వ. ప్రకృతి విలక్షణంబైన ఆత్మజ్ఞానసంవీక్షణంబు జే
యుచు, అంత్యకర్మలగు జ్ఞానంబునం జేసి దేవ
మనుష్యాదుల యందు భేదదృష్టుండై నుచువ్వువ
లన తల్లోపు నయిన తర్కశాస్త్రంబుల ఖ్యాపింప
ముద్రిక్తుండు యగు ప్రతిహోనావమానంబగు వాళ్ళ
బులుపు బలుకుచు, వారికరకుంబులంద సంసారయం
త్రైశ్లేష్మాది గుణరహితుండై, యజ్ఞంగళ్ళ
బయిన త్రిదాజగుప్సాది గతక్త్రోవాక్రుబ యుండును,
పంకాదిమాలిన్యదేహుండును, మలినాంబరుండును
ఆశ్రితల తల్పవర్ధకుండును ప్రజనరుబ్రాంతుండునై
సంచరింపుచుండుతావున. — 340
(ఇకరిక కాంతభ్రాంతులు శిథిలమై పోయినటులనది.)

....రాగాగతయోగభ్రష్టంబునం దున్నలచే నవిరిం
పబడి యేమరికుండనగునని యబ్బియానన్నభోగ
బులం జేసి, రోగసుకృతోపహారంబులు, అవమాన
జనిత దుఃఖంబులం బాపహరంబులుగా వించి పుణ్య
పాపపరీక్షయుల నగుచుగావున నల్ప శిష్యులగు
రోగులు ధర్మదూషకులు గాక జడసన్నిభాప్రవైన
వర్ణాశ్రమస్థానంబుల జరింపకయుందురు. ఇతర
జనంబులు సత్కారంబులాచరింపుచు నరకంబునం బ
డుదురట్లగుట యోగియగు వాడు బరావమానిలుం
డగుచు విశుద్ధాంప సంచారుండై పరబుద్ధిగర్భితంబు
లైన యోగబలంబులాపరదశుండై అప్రాప్యమైనంబు
లోయుచు జడునిబంధంబున నుమ్మితమై నిత్రిమా,
క్రమిలకుగానంబులబల యొక్కస్థానంబుల గు
కులాదిపూర్వ యవకాదులను, మాష ముద్గంబు
లయిన క్షుద్రలంకులంబులు శాకమాత్రంబులైన
దివె యొక్క కాలసంప్రాప్తంబగు నన్నమునైన
యర్థనంబు కొరకు భక్షించుచు అలభక్ష్యంబ
యిన సంయోగంబున వారి మనసిమానంబులగా భు
జియింపుచు, భోగ, భాగ్యాది బాంధవులక్ష్యలు
కారకార్యాదికంబులను నిరోగింపని యుచ్చట
ధరాంబరంబైన కందమూలాహారలోపయుండును,
సమాక్షిపినావయువృంకును, ఖరకార్యసరణిలు
కాలకరణంబునైనై యాహారమాత్రంబులగా
నుచుండునవియవసరంబున. — 341

గీ. మూర్ఖనాదికరహీనలు సమస్తశక్తుల
పనయనరహితులు విప్రమాత్యునిగజుంగి

65

పృథులరాజసుతు ద్రావిడ [illegible] గని
కాశకకు పుత్రు గాంచెప్పి కలుషబుద్ధి. — 342

ఉ. అంతన విప్రు గాంచి జని యన్నిశము [illegible] మెప్పుజేసె యా
భూలోకమందు రాజున నలంకు [illegible] నాగనల్పి కాశరా
[illegible]
[illegible] — 343

క. ఆరాజసుతుని చెలి ది
కుఱ్ఱకప్రాణంబు వెరికి కాని దప్పరాదుల్
ధీరుల పరి పాడులలోని
వారకవధి యుంచె [illegible] వారి [illegible] — 344

క. అంతన వల్లల ప్రభుశర
మెంతయు మోదమున నాది నింపగ బంతి
భూరింలగ జేకాని విప్రుని
యంతని వీక్షించె ప్రేమమగ్గలమందే — 345

వ. అంతనా విప్రుండు [illegible]
రచించి కావలి యుండె నాలా. 346

సీ. అట్లు గాంచి కాలంబు న [illegible] పిమ్మట
సింధుభూపాలన జేయు రాజు
ధీరుల నిక్షేమ [illegible]
కపిల మహాముని గాంచ వారి
వలన విజ్ఞానంబు [illegible] వేగ
శిబికావాహకులా [illegible]
జనసేవ వాహక జనుల [illegible]
చేని కావలియున్న వాని విప్రు
బలిచి కాని [illegible] శిబిక మోపించె మనుచు
బట్టి శిబికంబు [illegible] మోప

మని వెనమోయుచునుండె ధరామరుండు
శిబిక మోప నని [illegible] కాని చెంతవేక. — 347

వ. ఇవ్విధంబున శిబికలోన [illegible] కాలంది మోయుచు
[illegible] ప్రదేశంబులం [illegible] పల్లకి [illegible]
వాహక జనంబుల [illegible]. 348

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 349

శా. భూపాలోత్తమ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 350

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 351

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 352

వ. రాజేంద్రా! [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

శరీరమే విభ్రమంబున శిబికావహనంబు నీ వెరని యెరుగవలె [illegible]
[illegible] రాజా! నా [illegible]
[illegible] మది [illegible] ఈ శిబిక మోయుచు [illegible]
శిబికయందు [illegible] | ము ఆది [illegible]
గాంచితివని. — 353

సీ. పాదంబులకు భూమి పరగ నాధారంబు
పాదములే జంఘల భారమూను
ఆ జంఘ లూరువు లాశ్రయించి యుండును
[illegible]
కటిభాగ ముదరంబు కాధారమై యొప్పి
యుదరంబు వక్షము కునికి యొప్పు
వక్షంబు వహియించు [illegible]
బాహుయుగ్మ భాగంబు [illegible] శిబిక
భారమూని యుండ భారమెల్ల నాకెట్లు
అదియు గాక శిబిక యందు నీవు
దగ వసించి [illegible]
[illegible] నగునే. — 354

గీ. వినుము దేహంబు శిబికయందున నెయుండు
నిట్లు దేహంబులందు నీవది వసించి
[illegible] దేహమందే నీ వది వసించు
[illegible]! — 355

వ. వినుము భూతంబులు దేహంబులందు [illegible], అట్ల
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] సాధారణ భాగంబులు

[illegible] ఆత్మకు [illegible]
[illegible] ఆత్మ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. రాజేంద్ర!
[illegible]
భూమి పాదంబులు, పాదంబుల జంఘలు [illegible]
[illegible] ఉదరంబు, ఉదరంబు వక్షంబు వక్షంబు
[illegible] శిబిక శిబిక భారంబు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] శిబికమోయుటవలన
[illegible]. శిబికయెప్పు
[illegible]
[illegible]
[illegible] శిబికావహనంబును, [illegible]
[illegible]. [illegible] దేహ [illegible]
[illegible]
[illegible]. — 356

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 357

క. [illegible]
[illegible]! [illegible]

బలసమునాంద్ర శక్తినాంకర్
వినుపింపగదవె యోగ విఖ్యాతనిధీ! — 358

గీ. ఎవ్వి శక్తులయె నియుక్తమై నయొచటికేగ
దయల్ నెగడున కారణంబుల మాకు
దెలియ వినిపింపు మవిరళోల్లాసపడగ
శిష్యులకును గాన సమర్థను జెప్పి కాగిలవిల. — 359

వ. అనిన బ్రహ్మర్షులుండిట్లనిరి. — 360

క. ధరణీనాయక దీనిం
సరసతను విభువయుండుగాన శక్తులనే
తెలుగున నుపభాగములకు
బరువడి సరసతగల భంగియొ మీ ఋషి. — 361

వ. నేవడిగిన కారణప్రశ్నంబునకు దగిన ప్రత్యుత్తరంబు వినుము. — 362

గీ. రహించు సుఖదుఃఖములకు గారణములకున
ధర్మమున ధర్మమునుగాదె దానజేవి
దేహదేశకాలంబుల విధికర్త
భుక్తమెచ్చునోరించు కారకుల్నైదుండు విధులు. — 363

వ. నీకు మా నాకు నుగలిన కారణంబుట్లుదయనిన బలం
నవపాటంతు దనకు జెప్పుంబడిన ప్రశ్నదిద్దబలంబునకు
నుత్తరంబుంగలిగింబు ప్రత్యుత్తరంబునకు నుండాలసమా
ధానంబడగుడలంచు యిట్లనియు. — 364

క. మునిడ నాథ సాగరనిరోధి
ఘనవాక్యార్థంబు సమువ గాకలిడిగా
దనివికిలి కా శబ్దమెం
వినగానిష్టంబుసుల దు విపులవిచారా! 365

వ. అనిన బ్రహ్మర్షులుండిట్లనివకె. — 366

గీ. సాగరంబు నియమితులగాకక్రమ సువిహారాబులు
యుండనా శబ్దమెండ్లుకు నుడువరాదు
గగనకుసుమంబు వేని దే గగనకుసుమ
మనగనరాదన దోషంబు నిరయుగలద్దై. — 367

వ. మరియు విసుమని బ్రహ్మర్షులుండిట్లనియె. రాజేంద్రా!
దేహంబును శబ్దంబు నాంత్రముగలుగ, దేహంబు నందొం
పించెను బ్రహ్మంబిలక్షణంబు. మరియు లభ్యంబుల
బయటునుంబడలు దాల జీవాదికారంబుద్వేక క్షేత్రజ్ఞుండే
యని యదేని జీవాదికారంబు నాంత్రయుదియు. జీవా
దికరసంయుక్తంబైన వాగింద్రియంబు దేహంశబ్దవా
చకంబు గాదు. శిరఃపాదాదిలక్షణయుక్తంబైన
దేహంబుప్ప ప్పనకలు భిన్నంబుగాన దేహం
బను శబ్దంబు దేని యందునువినియోగించదు. క్షే
త్రజ్ఞనియందే కాని క్షేత్రజ్ఞుండైన నాకంటె నవి
ల యుండిబుండినెనియు ప్రదర్శించ బ్రదంబులు ప
నర్పింపందగు. మరియు నెప్పుడే నేను నుదయిం
కంబని వెలియుంబడునప్పుడు కాళ్లదానము బహు
వస్తు నిర్ధారణంబైన నిర్ణయంబును సాగరాదియందు
మదిమిగనంబుల నీరెండును విఫలంబగు. శబ్దాదులచేతన
భేదంబును, పాపాదాదాచేత నభేదంబును సరి.
పరలోకంబు గలుగుచుండె ఆత్మకు సజాతివిజాతీయ
భేదరహితమైనదని శంకించవలె నీ జెప్పెద. ఇది శబ్ద. మేము
వాదకులము నేను, వారు పరికుంభనము భేదంబు సత్యంబు
నిసత్యంబు గాదు. దానిం దెప్పెదవిను. ఈ శబ్ద ప్రపంచవ
స్థయందు రససంయుక్తతతలైన లయప్పై చైతన్యం బెడ
దాంకుచ యుగ నదియుంసం బరంబు లక్ష్మీకుడనివి విరాజం

బడిలోబడిదృష్టులొంబగు శిబికయు గుఱ్ఱప్పుడు వృక్ష దారువ్వలక
భావంబైన వృక్షదారువ్వులకు ఇతరేతరంబగు. రాజేంద్రా!
భవద్భృత్యులు శిబికారూఢుండవైన నిన్నుంగని పల్లకీస
మారూఢుండని, దాను సమారూఢుండవని, పలుకుచు
దేరే. దారుసమూహంబుచే విరచింపబడ్డ శిబికదా
రువిభాగంబుగానరింపు శిబికారూపంబెచ్చోటనుండు
నో దానినీయుక్తింగను. ఇటువిధంబున ఛత్రకారకా
బులైన శలాకలు పృథగ్భాగంబుగానరింపు ఛత్రనామంబు
బెందునుండునో దానినీయుక్తింగనుము. అట్లగుట
నీవు నేననియెడి భేదంబులేదు. దానిం దెల్పెద. ఇది
స్త్రీ, ఇతడు పురుషుండు, గో, అశ్వ, కుంజరపక్షి వృక్షా
దికంబులు కర్మకారకంబులైన శరీరంబులకగునేకాని
ఆత్మకుగావు. పురుషుండు దేవతలు, మనుష్యుం
డు పశువును, వృక్షంబు లాదిగాలు కర్మకారకంబు
లైన శరీరంబులగు. లోకవ్యవహారాస్పదంబులైన
వస్తువులెల్ల సంకల్పమాత్రవిలసితంబగు.
పరిణామాదికంబులైన సంజ్ఞాంతరంబులనైన, కా
లాంతరంబులనైన యుపస్థితంబొందకుండునది
యే పరమార్థవస్తువనంబడు. ఆవస్తువునొందు సంజ్ఞాం
తరంబులేవియు నిల్లంబు. రాజాదులకు బాల్యకౌమారం
యౌవనభవనియమంబులగు అవస్థలనంబడును.
అట్లనన్ని వ్యవహారికంబునకర్హములవి, భార్యకుం భర్తవు,
పుత్రునకుం జనకుండవైన నిన్ను నేనేమని పలికెదను. శరీ
రాదికంబులు గలయనేకరూపంబైయుండు నేకంబు వానిలో
యను శబ్దంబేరీతింబొసగునో దానిం జెప్పెద. నేను శరీ
బాహ్యకరంబులగు, గ్రీవాబాహుకరంబుల లావులనేదెలిపెడి

మైయున్నవాడవు. అవయవావయవభావంబుచేతనైన
నెట్లయుంజెప్పనశక్యంబు. యథార్థవస్తుకంబునుంబుద్ధి
అవయవసమూహరూపంబైనవస్తురూపవింగాజెప్ప
రాదనిరయుంటివేని అవయవంబులకు పృథక్త్వంబుగల
నప్పుడుం సర్వప్రకారంబునను, ఏకరూపంబునను, సా
క్షిభావంబుననున్న నీకుశబ్దాదివిషయంబులెందుఱకు.
నేనునీవుం దననుంటె కలసాంసారికభావంబుననీకునదియె
యెఱుంగుము. ఏతద్విధంబుననుత్పన్నుడు పృథఃకరణ
బున నాచేత నెట్లుగా జెప్పంబడు. అనిపలికిన పరమా
ర్థసంబంధివచనంబులైన వాక్యంబులవిని ప్రవీణుండైన
నల శరీరంబెత్తి వెంటనే యతనికి గారవంబున జాతిశ్రయి
ట్లనియెను. — 368

ఉ. మానిత సచ్చరిత్ర పరమార్థముయొంబగు నీదు వాక్యముల్
వీనుల సోకినంత భ్రమ వల్లెంబున రేణుసారణి వృత్తముల్
గానగనయ్యె నీయుక్తియుధికంబగుచున్న యుదేహముం దెవి
జ్ఞానమునేడు నేదయనుసర్వవిభుండు తపార్ద్రిధ్రువంబుగాత — 369

వ. అప్పరమజ్ఞానంబు ప్రకాశితంబై పరంబై యొప్పు
గదా యని. 370

సీ. శిబికావహంబునే జేయదేదని యనిన
శిబికనారయుందు సంస్థితుడను గాదు
ఆదియు నాకొఱకై ననరంబైన లతమువ్వచే
ధరింపబడెనని దలచితేవు
గుణసంప్రవృత్తిచే గావు నాందు భూతాదులుల్
సారణిగుణములు కర్మచోదితములని
యనఘునాతెఱిగించి లవాచకశ్రేయు నాదు
వలుకు పుట్టుచుండు సాంపలకు

మనము విహార్వితమ్మై పరమార్థలాభ
గలవారు గాచునుండు జనవిరోధకరాగిమాకున్
విష్ణునంశాంశభక్తవరునై వెలయుకతపిలు
గాంచి పరమార్థమెఱ్ఱ వచింపు మనుచు. — 371.

క. ఆకుగొందలంచి మనం
బుధమంజనుచున్నెనాముప్పుడాలి వశాయన
న్నేడుమన పరమార్థమ్మాలు
ముడుప్పు లనేవలన విననెనాగి పన్నినాయుడే. — 372

క. నీకడకు బిరెగావ్వన
నాకేమిలుకు లాకికేమెరొయా నాశంబునకే
లోకంబున కటిదెంచెను
నాకాలికేమియు సగులుటకు ననవిలదయాలాగి. — 373

వ. అట్లుగావ్వన మునీంద్రా! మల్ల్ప్రాణమును బంగిరాశింపు సంసారమునాగలుగు పరాయి సంశ్రేయంబెమిదియెా మెఱుగింపుము. విజ్ఞానపిల వేబలదిదివిగదా మిని పలికిన నరపాలుండ్రు నకునకుబాష్పాశ్రుబిందుల్లు నిలిచె. — 374

వ. నరనాథా! నీవు ననడుగు సంప్రశ్నంబు పరమార్థశ్రేయ కరము. కానిన్ పరమార్థములుగాని తెరంగు సంశ్రేయములు లివవరింపు కానిన్నట్టిబ్బు విదనక్కు. సంశ్రేయములు సప్తసంఖ్యలనై విలసిల్లు. రాజేంద్రా! దేవలారాధనము ధనసంపదేభ్యయలు నగప్రశ్రశాజేలిబ్బు సిద్ధించుటం ముఖ్యశ్రేయంబులు. కర్మక్షయజ్ఞంబు సవిర్ణంబుగాను. శ్రేయము దాముదాలో జ్ఞానమజ్ఞంబు ముఖ్యశ్రేయ మూలక్షేత్రయంబు శ్రేయంబు నదియుగాక ఆలక్షణే వైకల్ప సంశ్రేయమనఘుచరిత. (ఈ వచనమును పద్యములు పేరు వెనకాదున వచనముగా వ్రాసితిని. ప్రతిలోనాయున) 375.

సీ. నరనాథనీవునన్నడుగు సంప్రశ్నంబు
పరమార్థశ్రేయ కరము కానిన్
పరమార్థములుగాని తెరగు సంశ్రేయములే
వివరింపకానిన్నట్టి బ్బు విదనక్కు
సంశ్రేయములు సప్తసంఖ్యలనై విలసిల్లు
రాజేంద్రదేవలారాధనంబు
ధనసంపదేభ్యయలు లగప్రశ్రరాజేలిబ్బు
సిద్ధించుటం ముఖ్యశ్రేయములగు
కర్మక్షయజ్ఞంబు ~~ముఖ్య~~ శ్రేయ~~ము~~ సవిర్ణంబుగాను
శ్రేయము దాముదాలో జ్ఞానమజ్ఞంబు ముఖ్యలే
శ్రేయమూలక్షేత్రయంబు శ్రేయంబు నదియుగాక
ఆలక్షణే వైకల్ప సంశ్రేయ మనఘుచరిత! —
(ఇది పైన వ్రాసిన శిరస్సు వచనమునకు సరియగు
సీసపద్యము.) 375

క. జినవర సంశ్రేయంబులు
వినగ ననేకములు గలవ్వ వేలకాలదిగ్
ననువగు పరమార్థము గా
ననఘూ! వినుపింపు వాని వలన గుపి ఖర్గ్. — 376

వ. ధర్మంబును యశంబును కామంబును దానంబును సమ్మానంబును మ్మైశ్వర్యంబునగు భాగ్యంబులు, యవి ని యమించబడి విమునిద్దరు ఆదరించలము గలిగి యుండు కలను గతన్ని విన్నిలోన్ ప్రియులన్నరకాల ముఖ్యుల ప్రం బులు క్షుధరమాదులల మెంచి. ధనపరిశ్రయంబు ధర్మసా ధనకు పలక్షణంబుగు గాని పరమ పురుషార్థకారు ముగాదు. ప్రపంచపు పరమార్థంబన్నను నలూరకు ఆధనిల ప్రకంప్ర రమార్థం బాలుర కాలనిలోన్ద్రకి బరమార్థ

భూతాంతరంబులు బరమార్థభూతంబులు గానేరవు. [illegible]!
యేకాకారంబులు [illegible] పృథివ్యాదివర్ణంబులు కార
ణంబులైన [illegible] పరమార్థంబగు [illegible]
సత్వంబులు బరమార్థంబు. [illegible] పరమార్థం
బన్ననాదు [illegible] పరమార్థ
కారంబు గాదు. [illegible]
బైన సవిశేష [illegible] పరమార్థంబన్ననాదు "[illegible]
[illegible]" యను భగవద్వచనంబు [illegible],
[illegible] పరమార్థంబు గాదు. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
పరమార్థంబు [illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] పరమా
ర్థంబు గాదు. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] పరమార్థ [illegible] పరమార్థ
సద్రూపంబైన [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible] పరమార్థంబు [illegible]

[illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible]
బులు పరమార్థంబులు గావు. పరమార్థ స్వరూపంబైన [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. -

377

సీ. [illegible]
[illegible]

వలనలొలవి జ్ఞానవంతులైతిన శిషుల్
డగుపుల స్త్రీలన్ బెడగు నిదాఘు
నకుముల నొల్పి జ్ఞానసుకుటిలమతి దెల్ప
నాలవశథాలక్ష్లలంప్రముల వలన
ఆద్వైతమైన సాంబుద్ధిగాల్చి బుభు
విద్దించి యనుసారనుబుటంత బూతను
జేరనాలటు దేవికా లేరము నపు
లస్త్రీ నివసిలమైన సల్లవిలటీర
నగరమున బుభు శిషుల్లై నాగివన్వి
యన్నిద్రాఘుం డువసియించు చునవెరి. — 378

ఉ. అంతటదివ్యవత్సర సహస్రము వెగబుభుండు శిష్యుల్ని
సంతసమొప్ప జూచుటకు బయలుదేరెను ఖెరవైళిరిరి
వాంతమున నిదాఘుండు నయంబున తలవిరయుగాబయనెలో
వింతదరిక్షు వచ్చెకదు వేడుక దాదముసేంద్రశేఖరా! — 379

గీ. ఆయుల నేలెంచ యల న్నయల్లోటి వేరెలుల్
గాంచి యర్ఘ్యమీ మెలసంగ వేగంబు నిజగృ
హంబునకు దోడుకాని పోయి యర్ఘ్యంబిగి
గూరు బులంత నియోగించి నగికల తో 380

వ. ప్రక్షాళితపాదహస్తుండగావించి, యాసనంబిడి
ము నేందారా! భోజనంబు జేయుమనవ్రుడు నన్నిద్రాఘు
నకు బుభుండిట్లనియె. 381

క. ఓ విప్ర నీదు గృహమున
నేవిధమగు భోజనంబు నిడదలచెదవుం
యేవగికదన్న భక్ష్యాల
గా వింపం బోలు నదికి కోప్పు ముఱుగుల్ — 382

వ. మఱియు ను 383

చ. అనిన నిదాఘుడిట్లనియె నద్విజునివర్యుని గాంచి వెంట వెం
ము నివరసక్తుయుల్ వకముపృాపుకూపాటుట్లను యసుచింతులా
దనరగ యుబ్బమెయెల్లదియెడాని భుజింప మమంబు భుంజుదా
నని యెకదన్నభక్ష్యముల నాల్గభుజింపనమృయంబునన్ — 384

క. సంయమివరమ ద్గృహమున
నెయ్యిది బుభుపెలిబుపైన యల్పాన్నంబుల్
తియ్యమె సంగగలవని
నియ్యెద భుజియింప వయ్యనిందుజు హరి లాల్లి! 385

గీ. పరమభక్తి జేసి పతికెనయల జుట్టని
సలి పదార్థ జేసి యలతరయమున
యలవకప్పాయసాదులను వృనవర్ధింపు
భోజనంబుచేసె మునివరుండు. — 386

వ. ఇవ్విధంబున మృష్టాన్నభోజనుండై యున్నబుభుం
గాంచి వినయంపనలటుండై నిదాఘుండిట్లనియె. — 387

క. మునివరతృప్తి గలిగెంచితే
మను కాని మృష్టాన్నభోజ్యము నరించితే
వనమున సవస్థలనాంచితే
యను చని దాఘుండు బుభువు పోవనివిభర్తి. — 388

గీ. ఎచ్చట భవనివాసమో యెచటనుండి
యెంచట కరుదెంచెదరా మార్గముననికి
వచ్చినారలా దానిని వరుసలాగెర
నెఱుగవినుపింప్రమాకును నెఱుమెరయు. — 389

వ. అనిన యమునివర్యుడిలకించి బుభుండిట్లు
లనియె. — 390

క. మునివరక్షుత్తృప్తవనికిన్
జనియించె నా భుక్తిల్పత్తిజెందుమ వాడుల్

విను తెలుకు క్షుత్తృష్ణలు
జెనయుప్పమతేమ్మిమి ప్రశ్నగ జేసెదవు బళీ! — 391

వ. అని వెండియు. 392

క. అనలము పృథివి ద్రావవు
లనుగాలవగ క్షుత్తృష్ణ బాధలు సంభవ్యులగో
షణమైనను తత్తృష్ణ బాధలను
జనవిలువలకెల్ల నిడియె సహజము సుమ్మీ. — 393

వ. క్షుత్తృష్ణలు దేహధర్మంబులు. తమ్ములట్టి నావిలే
బుద్ధి మూఢులను బలత్త ధర్మంబులగు. కావున పురుషుం
డనైన నాకు లేవు. కావున నా చెలువ్వునదు గురు. నీవిదా
సంబెచ్చలు మెచ్చట నుండి మెచ్చలి కలిగెంచు వాటి

68. వి. మూఢ దేహంగు విరుం|గం లువిను. పురుషుండు
గగనంబునంబోలె నిగుణాగుణ పక్షులుండై సకల దేహా
దిహస్థులుండై నిరవయవత్వంబున నెంతసూక్ష్ముండై
సర్వవేల నవ్యాప్తన శీలుండు ననగ నలరారు నిర
వయవ్యాప్తండగుటు, ఆకాశవదలి సూక్ష్ముండై గగనా
గమనాలంబెంచెందకుండు. అవిశేష సరవి గలుండై
యుష్మత్తలిపింబవలన సచ్చిదానందుండగు. ఇట్లెన్న
దాహాన గమనంబుకు షం గుని క్రియ దేహరొట్టయం
బు నాశేసి దేశాంతర ప్రవృత్తియు, చేతన్యదశంబ్బు
న దేశాంతర గమనంబు ప్రాప్తండగు, దేహంబు గుణాది కలతా
యగు గాని నాకు గలుగానా గమనంబులు లేవు. ఏకదేశ
కేలనంబునుంగలుగదు. ఇవివర్షంబున నేకుల నాలు
ఆనుభూతకు ఆలాత్మిబ్బులొంబు నాంజేసి దేహంబు నకగు
చుండుం. దేహాశ్రీలిది వదిద దేహాగ్గిబురం ఆత్మకదే
వగదం సర్వంబును శ్రుతి వచనంబు నాంజేసి బలంకిరీ

యగుచుండు. ఇదియుత్తరంబని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె. 394

క. మునివర యుత్కృష్టన్నయనా
కను వాండగ బెట్టుమి నుచు నాటవి యెట్లన్
అని మదివేని యుజెప్పద
వినుముత్కృష్ట విధంబు విమలచరితా! — 395.

గీ. భోగి జనంబు గానట్టి పురుషునకును
ముత్కృష్టముగుల తప్పి నాండి
నేనివానికైతి యిట్లన నుత్కృష్టంబు
వినుక్షుధా లయుకు ముత్క్రమగును. — 396

క. కావున క్షుధాదులనకుక్
నే వగిమురాక్షిమూడ వెల్ల జబకలం
బౌవల్ల క్షుత్తృష్ణ లేమని
భావింపగ హాయి సమానం భయతరలిలు జగతి — 397

గీ. మలభృత్తుచే నగుం గుహాపలు దర్పలజ్జేచేవి
విస్మృతు గునట్లు పృథివి విలవైన
దేహభృత్తుంజం బెల్ల పృథివీరజాంశ
విస్మృతులు బ్రహ్మలోకంబునైతెల నాండు. — 398

వ. పారబ్ధ కర్మస్వాములోబు గుత్కృష్టంబు దేహానికి
హామలగ్రీవ యోగియగు. అదియు భ్రుత్త్రంబుగు
గాని ముత్కృష్ట ముత్కృష్టభేదంబు లేదని చెప్పి మరియును. — 399

మ. అనువగాదూలక ముద్గమందికటెంల ప్రాప్యలా జిహ్వలుదే
వివరింపంగ గుణంబు పకటఫలముల్ వెబ్జాళిస్సముం జే యగా
నిలిస్థాలంశమ్ములంబు మూత్రవు నను హృత్కాంశంబు లాం
యప్పలం సూక్ష్మలకాంశమునసము విదావిలంబు నా వించెను — 400

వ. అన్నమశిలాంతత్రేధా విధంబును శబలద్వంబు నాంజేసి భు
క్తాన్నంబు మూడు విధంబుల బరిణమించుచుండు గాన,

యాచెప్పంబడ్డ విధంబాత్మకు దేహావస్థాత్రితాశ్రిత కారణ శరీరా
తీతంబని యెఱుంగవలయు. ఇదియవ్యపదేశంబది యంతియ
స్వరూపంబను పలుకు దేవాహంకారము సాక్షిమాత్రంబగు
కర్తృకర్మలభేదావలంబని యగు. మఱియు లక్ష్యనా
మ లక్షణాకార కారణంబగు జ్ఞానంబు నాశ్రయించి నను
లోచవలంబని యగుచుండు. ఇదిసర్వాంతర్యామి ముక్తి
యగునని చెప్పినవిని నిదాఘుండు ఋభున కిట్ల
నియెను. — 401

క. మునివర నా హృదయమునకై
జనుడెంచుటలేరుటనుండి సరగున నాత్మ
వినుపింపుచు నిట్టి వాకృతుల
లనుమోహావిలానమెల్ల నడపగలవు ఋషీ. — 402

గీ. అనిన ఋభుడిట్లనియె నాగమునివరేణ్య
రమ్మనునీకు గురుండనై యుంటివలరు
పరగనీకు ప్రజ్ఞాదాన భంగి దెల్పు
వచ్చినాడ పరమార్థంబు నిచ్చినాడ. — 403

గీ. కడగి యాత్మసవిరూపమేకంబు దేవ
తాదిభేదవిహీనంబు నఖిల జగము
వాసుదేవమయంబని భావమగుచు
వెలయునని పనుమలంబులదే యెఱుగవలయు. 404

గీ. ఇవ్విధంబున బరికిన ఋభుని కాత్మ
భక్తింబొంగ నిదాఘుండు ప్రణుతుఁ డయ్యె
మెలఁగిన పిమ్మట నిజనిలయము నిజేచ్ఛననుబు
పొందె ప్రసన్నుఁడు ఋభుమహాత్ముండు. — 405

వ. అనిచెప్పిపరాశరుండు విని సంతోషించె మైత్రేయుం
డిట్లనియె. — 406 ✓

వ. మునివర ఋభుండు వసుమతి నీతి కిట్లు ననాసోదర యా
ఘనుఁడు సహస్రవర్షముల కాలము నిగ నిదాఘుఁడా ఋభుఁ
ధనమున నరిఁపవిరక్తుండై దావలజేరకు నంబలముపల
మునికానిందు పురంబు నడుపుం గను కనకరుడు వచ్చి వేడుకతో. — 407

క. పెకలింద్ర జనస మూహము
లాకలిటుల జని పురమున జేరు నాటవెలిలగినట్ల్
నకలిటుక మునకు వెలుపల
జకలిటు నిలుచుండె నాంటి జనకమహాలోలుం గగి. — 408

వ. ఇట్లు సముల్లసత్కుశభారవహుండును, క్షుత్ప్రవేశిత
శుష్కశరీరాకారగాత్రుండును, అగు నిదాఘుం గాంచి
ఋభుండు సంతసించి నాటి నిదాఘుండు ఋభునకు
నమస్కరించి భక్తి భావముగా వించిన నిదాఘునకు
ఋభుం డిట్లనియె. మునీంద్రా! నీ వేమి కొఱకంత నాం
టి నున్నవాఁడవనిన నిదాఘుం డిట్లనియె. — 409

గీ. ఓ మునీంద్ర వింటె యొక నరేశుని పురికి
రవిళి మహిమ నుప్పుల శత్రువేశ
మగుచున నన్నెఱుఁగ దరహాసమున సమర్థ
మనుచు నిలిచితి నిచటు మహితచరిత! — 410

వ. అనిన నిదాఘునకు ఋభుం డిట్లనియె. 411

క. ఎవ్వఁడు యున్నవాఁడు
డెవ్వరలు నిలువబడినను వెవ్వరి వారల్
యువిద్ధ పంతయు నాకు
బ్రవర్ధముగ మునీంద్ర నీదు బుద్ధి వెలయఁగన్. — 412

వ. అని యడిగిన ఋభునకు నిదాఘుం డిట్లనియె. — 413.

గీ. అద్రిశృంగాగ్రమంబది భద్రగజము
మాదనద్విరదమహా జయము జేయు మేటి నవమతి

యితరజనములు వలె వారియు నిక్కమాశ
పరిజనంబులు గాదె తలంప భవ్యచరిత! 414

వ. అని చెప్పిన నిదాఘునకు ఋభుం డిట్లనియె. — 415

క. ఇది గజము దీనిపై యని
మది దలపగ భిన్నమైన మాటల్ మరియొకటి నీచే
నిది నామది కేకరంబై
సదమలమై కానబడదు సజ్జనతిలకా! — 416

గీ. ఏమిల చారిత్ర యీరీతి యెఱుంగ బూను
గజము నగనేది రాజన గానెవండు
దీని వినగోరుచుంటి దేవ వివరింపుము
తెలియు నట్లు సుప్రకాశ సుధీవరేణ్య! 417

వ. అనిన నిదాఘుఁ డిట్లనియె నప్పుడు నిపుణముగ నిట్లు
యనఘ యిత్తేదేశమున నల్లన కుంజరమంత దానిపై
గానగా నిట్లు గూర్చున్న నృపకుంజరుడు నిజ యవ్వారిపై
బను నివి బంధకంబును ఋభుం డాతని నల్ల నేతావిధమున — 418

క. అని చెప్పిన ఋభుడు నిదా
ఘునకిట్లను నీవునాకు గాను తెలుపగదె
విపనమింతి నదిశ్య శృఙ్గం
బనె నెట్టిది మూర్ఖ విశబ్దత్వమున నెట్టిదయా. — 419

వ. అనిన నిదాఘుడంతర యవ్విధ గజారోహణంబున నా
యనను జేసి యెను పరియందు నిర్ధిష్టలకుంజరంబు నీ
వనితాను మానసంబునను నారయనీకు నిదర్శనంబు గా
ఘునుతరలక్ష్మీ పుట్టిన దగా మానజేసిలి లావనాత్మ మా! — 420

వ. అనిన ఋభుం డిట్లనియె. — 421

క. ధరణీసురోత్తమ నాకై
వరుసనె నెఱింగ రాజ వగ దీనివ్వం

పరికింప గజమె కుంజర
మరయన గుడె దీని బుద్ధి నరయుటని ఋషీ. — 422

వ. నీవు నెనని యెఱుంగు బైదంబా ఱక్కను నెట్టి దీపాంబునం
దని యెఱుంగుము. — 423

గీ. ఏను జడులై యుండిన యుష్మత్పదంబు
పరమపావన సరసిజములకు సాష్టాంగముగ నెరగి
ఉపదేశయుగ మంత్ర నర్మగు రువిభుండ
వని నిదాఘుండు పలికెనా యవనివరా! — 424

గీ. మునివరాద్వైతలమానసములనైన సంగ
వారలు వాగంట నాచార్యవరులుగాన
పరగ బూర్వకర్త్రి విజ్ఞాన పరులు నగుట
ఉపదేశయుక్తి గురుండు సర్వార్థదలయు. — 425

క. అనవిని ఋభుఁడిట్లనియెన్
ననఘా! శుభకర మహాత్మ మధిగత మగుటన్
మును నీకు సందేశము వేడ
గని వచ్చితి రాజు ఋభుండ కలుష విదూరా! — 426

వ. కావున పరమార్థసారభూతంబగు అద్వైతజ్ఞాన సం
క్షానం బద్దృఢ సంక్షేపంబుగా జెప్పితి నని చెప్పి ఋభుం
డెచ్చో విహరింపుచు నంబనియె. అంత నిదాఘుండద్వైత
భావాధ్యుపేతుండై సర్వభూతంబులయందు భేద
దర్శనుండై బ్రహ్మైకనిష్ఠుండై ముక్తింబొందె. రాజేంద్రా!
నీవును ఆత్మనిరతుండవు సర్వంబైన దేహాది దేహ గలం
బై యజ్ఞంబులందుము పూర్వోక్త ప్రకారంబున బ
ద్ధంబునె నెరింగి ఆత్మబంధవశ త్రుమిత్రుల సంసా
రంబు వసియు. ఆకారంబునందు నిలనేలంబి భేదం
బొరలి పరిపూర్ణమానంబు సనిట్లు యెకాకారంబైన

యాజ్ఞవల్క్యాదివారి దేహం ప్రవేశంబునొందెను వృత్తాంతంబులవలన
పుష్పక్షేత్ర ధర్మవృత్తుని యొక్క వంశావళి సమస్త ప్రపంచంబు
నకును వాసుదేవమయంబు కాని లేదనుచుబోలు వేద
ము చెప్పి, మనుష్యుడు ఆత్మను పరంబుగా తెలి
యును. పైదంబునే మోహంబును, బంధ ముక్తంబుగా
వింపు మని రమానాథ మహారాజునకు జడభరతు
లు చెప్పిరని పరాశరుండు మైత్రేయునకు తెలియగించి
మరియు నిట్లనియె. — 427

ఉ. మానిత సచ్చరిత్ర పరమార్థ(?)స
మనిపిత వైభవ సచ్చరా
మానిత వేద శాస్త్రములు మానస
మందున నిల్పి ధీయుతుడై
మానవ నాథ మండల సుసమాహితుడై
పరమాత్మ నాత్మ సం
ధానము జేసి యుక్తియుపదేశంబున
జెందె మునీంద్ర శేఖరా! — 428

ఉ. మానిత సచ్చరిత్ర పరమార్థ సమనిపిత వైభవసచ్చసం
మాని వేదశాస్త్రములు మానసమందున నిల్పి ధీయుతుడై
మానవ నాథ మండల సుసమాహితుడై పరమాత్మ నాత్మ సం
ధానము జేసి యుక్తియుపదేశంబున జెందె మునీంద్రశేఖరా! — 429

క. శంబర నయనా తాగి యల
శంబరహర మదవదసుర శైలాటు పటవి
శంబరకర నిగమ నిగమిత
శంబర భవనిలయ వక్షమల భామాత్మా! — 430

(ఇకపై రెండు పంక్తులు వివరముగా లేవియు
నంగని లేవు ఇవి వేయబడెను.

తరల :—

ఘనకృపాపటు భవ లలాట ఘటిత నయన సుప్రభా!
వినయ నమ్ర మునిజనౌఘ వైదిక సాదర శైలనా!
కనక చేల సనయ శీల కలుష జాల ఖండనా!
వనజ పత్ర పంచ సాత్ర కరసుగాత్ర ధీవరా! — 431

మాలిని :—

కలుషలి యరయ లారా! కాలనాభారి జైతా!
కులమున హిత కారీ! మురారి శైలార్య ప్రహారీ!
ఇల భవతి ప్రహారా! ఇంద్ర సూను రక్షణ బంధా!
కలుషసలి విఘ్నాధా! కామినీ పంచ బాణా! — 432

గద్య :— ఇది శ్రీమద్రమారమణ కటాక్ష ప్రసాదలబ్ధ కవితా
ధారా సుధారస వాగ్వైభవ ఆపస్తంభ సూత్ర కౌశిక గోత్ర
పవిత్ర పాండూరి వేంకటాచలపతి పుత్ర లక్ష్మాం
బా గర్భ శుక్తి జనిత ముక్తాయమాన మానిత కవితా నిరవద్య
హృద్య కామాక్షీ విలాస రామయజ్వ నామ సంగ్రహ గ్రంథర
చనా ప్రవీణ లాంఛన ఆచార్య లాలిత ప్రతిభా విరచితంబైన శ్రీమ
న్మహావిష్ణు పురాణంబునందు ప్రియవ్రత వంశానువర్ణనంబును
భూమండల సంస్థాన కథనంబును, భరత ఖండ విస్తార కథనంబులు,
సప్త ద్వీప పరిమండల క్రమాలు కథనములు, అతలాది సప్త పాతా
ళాది వర్ణనంబును, రౌరవాది నరక వర్ణనంబును, భూలోక వర్ణ
నంబును, సూర్యాది గ్రహ మండల సంస్థాన క్రమంబును, శింశుమార
చక్ర పరివర్తనంబును, మాయా శరీర ధారణలయును, మాయా కిరణ భావ
నా వర్ణనలవల్లయు, చంద్రభాను వర్ణనంబును, జడభరతోపాఖ్యానంబును
అనాత్మ వివేక బుద్ధియు, పరమాత్మ పరాత్మ బుద్ధియు, ముముక్షు సంవా
దంబును అద్వైత ప్రసంగంబును అద్వైత ప్రసంగంబును అనుకథలుగల ద్వితీ
యాశ్వాసము — — సంపూర్ణము —

విష్ణుపురాణము.

(తృతీయాంశము)

శ్రీరామచంద్ర గురుపరబ్రహ్మణే నమః.

ఆచార్యులవారి గురుభ్యో నమః

శ్రీశారదాంబాయై నమః.- శ్రీగణపతిభ్యో నమః.-

తృతీయాంశ ప్రారంభము.

వ. అని చెప్పిన పరాశరమునీంద్రునకు మైత్రేయుం డి
ట్లనియె. — 1

సీ. అనఘా యెఱిఁగించితి మాకు సమ్యగ్భూసముద్రాది
సంస్థానములు సూర్యసంస్థితియును
పరగ జ్యోతిశ్చక్ర పరిమాణ విమలంబు
నిఖిల దేవాది వివిధ సర్గంబులు
మఱి ఋషిశ్రేష్ఠుల చారిత్రంబులు
సరవి చాతుర్వర్ణ్య సంభవంబు
సకల తిర్యగ్జంతు సంతానములనెల్ల
సాధు ధ్రువ చరిత ప్రహ్లాదు చరిత
విస్తరముగాఁగ జెప్పితి వేదమూర్తి
వరుస మన్వంతరాధిప వర్ణనలును
శక్రశాసనముఖాది దేవతలును
మునివరోత్తమ మాకును వినగవలతు. — 2

వ. అనియడిగిన మైత్రేయునకు బరాశరుం డిట్లనియె. మునీంద్రా!
స్వాయంభువ ద్వితీయాది వర్తమానకాలంబుల మ
నువులం దెవ్వరు స్వాయంభువ, స్వారోచిష, ఉత్తమ, తామస,
రైవత చాక్షుసులనెడి యారుగురు గతకాలమనువులైరి.
ఇపుడు వర్తమానకాలంబునందు సూర్యపుత్రుండు నగు

వైవస్వతుండు సప్తమమనువయ్యె. స్వాయంభువమనుకాల
దేవతలను చరిత్రంబుల నెఱింగించితి. ఇంక స్వారోచి
షమనుకాలాంతరముల దేవఋషిపుత్రుల క్రమంబుగా
వినిపించెద వినుము. పారావత తుషితాదులు సురలు విపశ్చి
యను నింద్రుఁడు. ఊర్జస్తంభ ప్రాణ దత్తోలి ఋషభ, ని
శ్చర అర్వరీయను వారలు సప్తఋషులు. మరియు స్వారోచిష
మనుపుత్రులు చైత్రకింపురుషాదులు రాజులు. మూఁడవమను
ఉత్తముండనువాఁడు. ఇందు సుధామ శివ సత్య ప్రతర్దన వశ
వర్తి యను నైదు ద్వాదశనామదేవతలైరి. వసిష్ఠపుత్రుల
గు రజగాత్రాదు లేడుగురు సప్తఋషులు. ఆ యిం
ద్రుండు పరశుదివ్యాదులు ఉత్తమమనుపుత్రులు రాజులైరి.
వెండియు తామసమన్వంతరంబున సుపార హరాదులు
దేవతలు సత్యసుధీయులను నీ నలుగురు సప్తవింశతి
దేవతలు శతయజ్ఞోపలక్షితుండగు శిబియనువాఁ డింద్రు
డు. జ్యోతిర్ధాము పృథు కావ్య చైత్ర అగ్ని ధనక పీవరు
లను సప్తఋషులైరి. మరియును. — 3

క. పంచమమనువగు రైవతు
నం [illegible] నింద్రుఁ డరయ్యె మను విభుం
డెంచగ నమితాభాదులు
మించిన దేవతలు నగుచు వెలుగుదు రంతే. — 4

సీ. వెలసిన హిరణ్యరోముఁడు నూర్ధ్వబాహు
డును వేదశిరుండును వేదబాహు
డును సుధాముండు పర్జన్యుఁడును వసిష్ఠ
మౌనివరుఁ డిలబంధు సంభావ్యులైరి
కాదులు [illegible] ..రాజులు
మహిలోకవిదులు యుద్ధసమర్థులందు

సావర్ణిగోత్రము సరవి లావసుధను
శైవలనాశలనాయకు బ్రువినిల ప్రియ
వరుసబాహు (ద్రు)యు(వ)లు వంశకుండు
జననమొందెద మునివర వినుము దీని
నా(ద్రు)యుత్ర్యుకుల లాగ్ని పూరగురించి |
లోపముగా వించి వంశసంతతులు గాగ. — 5

వ. ఆధికారములుగా యీనలుగురు మనువులు గాన్నైరి.
మరియును. 6

గీ. చాక్షుషాఖ్యుండు షష్ఠమసంఖ్యమనువు
దేవపలి మనాగిజ వృషయెళ్ళ దేవతలును
ఆప్రుడు ప్రసూతి యనిబృవ్యధాప్యఘుండు
కణాగిని యొతుద్భర్షక గణములైరి. — 7

సీ. వినుమిల సుమేధుండు విరజుండు బిష్ముండు
ఉత్తముండును మధుండును నారియును
అంకారమకుడు సహిష్ణువ్యాపమై
అనఘుడౌరు మృగాయుడు నగవినుము
అంతశలయ్యెముగ్ర కాది చాక్షుషమనువు
పుత్రు(లు) దలవాగిరియు భూమిపలులు
అనఘులన్నవిను సూరల్లవనయుండు వైవస్వ
తుండుసమస్త మనువ్రందెనంది
కణగి యూదిలల్లి వసువుద్రుగణములనొంది
యింద్రుడు దిలంపగాను పురందరుండు
అలవసిష్ఠుండు కాశ్యపుడత్రియు మరి
దగిసగౌతముల కవిభరద్వాజులు ఋషులు. — 8

వ. ఇక్ష్వాకుండును, నృగుండును, శర్యాతియును, నరిష్టుం
డును, నాభాగుండు, నరిష్యుండును, కరూశుండును,

పృషధ్రుండును, వసుమానుండును, నీవాస్య(ము)వైవస్వ
తులను పు(త్రు)లందాశులు. సకలమన్వంతరదేవగణములు
యుండు సమానమహామానావుగు విష్ణుశక్తిస్థితిలో
నైయుండు. — 9

క. మును కాని సావర్ణియుంభవమున
తనయుడు నాకూలి యుండు దగయజ్ఞ అర్కే
జనియించె హారిశేషుం
డనుపమలీలా నవబుద్ధమంతయదె లువరే. — 10

గీ. అనఘా! సావర్ణి చాక్షుషమనువులంతరముల
యతిలతకులనమోజుడగుడు నల్లో యజాక్షు
డవతరించెను యషియకై యలయుల మహాపు
లయలకనాయకదేవతాదుల జెలంగ. — 11

క. ఉత్తమమను సమయమునం
దత్త్రియ దుసత్యకామ్యభువన సతియం దర్కే
యు(త్త్రు)ండై జనియించె
సలాలిఖ్యమరాశి గాలువ సంయుమవరా! — 12

క. తామసమనువంతరమున
ధీమహాయుడు బెప్పి హామదేవుడు హరయర్కే
భామినికి హర్యకాదిసు
ధామల తోలగికవేంకాదర్పములదర్కే. — 13

సీ. శైవతమన్వంతరమున సంభూతికి
సంభూతుడను పేర సరసిజాక్షు
డవతరించెను దేవతావళి లాసుకను
చాక్షుతమనువేళ సమయమందు
సరసవైకుంఠాఖ్యసతికి వైకుంఠుడై
వసుధ వైకుంఠనివాసులలర

సకలహితాచారయుసమయంబునను ఋషి
వసియించువాఁడు వైవస్వతుండు
అంశకసభాదులకెనిహరియై వాను
నాఖిలిఖినియించె సురలు ప్రహృష్టమొంద
బలినివంచించి లోకములు ప్రస్తుతింప
దివిజపతికిచ్చె సర్వస్వంబు ధీరచరిత! — 14

వ. ఇవ్విధంబున సప్తమహర్షులు క్రిందగు విష్ణుండు సాద్వి
కాదిలింబం ప్రపన్నకానంగినై పాలకరూపకంబుగా వించె.
సప్తమనవులంతరంబుల హరి సప్తరూపంబులు ధరి
యించి ప్రజావృద్ధి నొందించె మునివరుండ. — 15

గీ. ఏదికారణమున నే విశ్వమంతయు
వ్యాప్తమగుచు విష్ణువనగఁబడు
నట్టిపరమశక్తి నగు విశేషార్థంబు ప్ర
వేశనంబుజేయు విష్ణువదియొ! — 16

క. మనువులు దేవతలెల్లను
మనుపుత్రులు మునులు బలులు మాహేంద్రులు నే
వినుము సమస్తవిభూతులు
ఘనువిష్ణుశరీరములుగను మునివరేండ్రా! — 17

వ. అనివిని మైత్రేయుండు వెండియు నిట్లనియె.
మునీంద్రా! కడచనిన సప్తమనువుల చరిత్రంబు జెప్పి
రాగలసప్తమనువుల చరిత్రంబు వినుపింపుమన ప
రాశరుండిట్లనియె. — 18

సీ. మునినాథ వినవయ్య ఘనుఁడు సూర్యుని భార్య
ఘనసంజ్ఞయను విశ్వకర్మసుతకు
మనువు యముండు ను మరియమునయను కూఁతురు
జనియుం|చరాంతపు సంజ్ఞ భాను,

కిరణవేడిమి కోర్వక తరుణి ఛాయానాము
కనలికనిజరూపుగా నమర్చి
భర్తకు శుశ్రూషణ పరత గానియుంచి
తపముచేయుచునుండె నగునడవిని.
పరగఁ దచ్ఛాయ సూర్యసంపర్కమునను
శనియు సావర్ణిమనువును నిల తపతియు
మువ్వురఁగనె నా తసంజ్ఞయు బోయెనట్లు
సంజ్ఞసుతుఁడగు యముఁడన్ని శనిఁ బదములన. — 19

వ. మునీంద్రా! ఛాయాపుత్రుండగు శనియు యమునిం దన్నిన
తనతల్లియగు సంజ్ఞ శనింబాదభగ్నంబుగా శపియిం
చిన యమసూర్యులప్పుడు సంజ్ఞ ఛాయయంబుగా దెలిసి
కాంత సూర్యుండు నిజయోగదృష్టిచే నుత్తరకురు
మహారణ్యంబున బడబారూపంబై తపంబుగావిం
పుచున్న సంజ్ఞగాంచి దానిని అశ్వరూపధరుండై
సంగమంబు గావింప అశ్వినీదేవతలును, వారి
తొంతంబున రేవంతుండను పుత్రుండును బుట్టె.
అయ్యెడ (అంతట సూర్యుండు సంజ్ఞను సంతస — 20
మొప్పఁగ గానుచు)
అంతట సూర్యుడు సంజ్ఞను
సంతసమొప్పఁగ గానుచు సర్వస్వనమును
వింతగ గడియ నజేర్చినత
త్రాపంతంబున విశ్వకర్మ పరలుకుమిలోర్చె. — 21

మ. దశసాహస్రకరంబులన్నిటియు దక్షానుండగంబట్టి వే
విశసించెన్నాక. వేయువతకరంబుల్ వీరలై త్రాణంబులు
నవరయించెన్నవమేయు మండలములన్నాళ్ల గ్రహించెల్
భుశలనాస్త్రకరోటి కాకల్ వేయునిశంబెంబుండ్లప్రభావంబునన్ — 22

చ. రవికిరణంబులం దరుగు రాయికి నాం డిలదీయ బింబ సం
భవ జడిమాయ నబ్బ్రియుడు బయలనాకాననబ్బి వేచియు
జ్ఞ విరళకాంతి పెంపెసగు నెల్లగజేయల శీయ బింబ సం
భవి దన రాశలోకములు సజ్జదమైందిను నింద్ర చంద్ర వరా! - 23.

వ. మునీంద్రా! సూర్యబింబంబునం దష్టాంశంబు శాణాకర్ష
ణంబున రింప, ప్రత్యంబు జాజ్వల్యమానంబగుచు భూ
మిం బడిన నది విశ్వకర్మ ప్రజ్ఞాపాటవంబున నాయుధంబు
కాంత విష్ణునకు చక్రంబు, కాంత శివునకు త్రిశూ
లంబును, కాంత కుబేరు విమానంబును, కాంత కు
మారునకు శక్తియు, కాంత రవంబు సకలదేవతలకు నా
యుధంబులుగా వించెనంత. ఛాయాకుమారుడు సంజ్ఞా
పుత్రుండైన సావర్ణి ద్వితీయ మనువయ్యెను. తనకు
పూర్వజుండగు వైవస్వతుని సమానుండగుట,
సావర్ణిమనువయ్యె. మునీంద్రా! వర్తమాన వైవస్వ
త మనువనంతరము వలదాగల సావర్ణి మను పుత్రుం
బు వినుము. - 24

సీ. వినుము భవిష్యత్కాలమునకు సావర్ణిక
మనువగు నతని మన్వంతరమున
సుతపాః ప్రముఖులు సురలు తాగల వారు
సప్తర్షులగు వారి సరణి వినుము
దీప్తిమంతుండు గాలవుండు రామ కృప
ద్రోణి సారదులు వ్యాసుడు ఋష్యశృంగు
విష్ణుప్రసాదమున విష్ణు బలి యింద్రు
డగునయ్యెడ వినుము విరజ
శార్వరీయు నిర్మోకుండు సరవి విరజ
లనఘ! సావర్ణిమనుపుత్రులైన వీరి

భూపతులమల రెత్తరు నింక మీద నవవ
మను చరిత్రంబు వినుపింతు మౌనివర్య! - 25.

సీ. వలనొప్పు దక్షసావర్ణియనెడి నవమ మనువందు
పారాశర్యాది . . ద్యు. తి. ఋ
తెలుపెద వత్రయు శాకుంత దేవతా
గణములరెత్తెదరందులు ఘనత నింద్రు
డద్భుతాఖ్యుండగు సవనఘ్యుతి సవనుండు
ధృతి మందుడును హవ్యుడన పయింద్రు
సారధి మేధాతిథి . . జ్యోతిష్మంతుడు
సత్యుండనువీరు సప్తర్షులనగ బరగ
దివి రిపుదు ధృతకేతుండు దీప్తికేతుడు
పంచహస్త నిరామయుం డంచితాళు
పరిపృథుశ్రవుడాదియతాం ధరణిపతులు
దక్షసావర్ణి మనుసుతులెల్ల తాపసేంద్ర! - 26

వ. బ్రహ్మసావర్ణియను వాడు దశమ మనువయ్యెడు. సుధామ
విరుద్ధాఖ్య శత సంఖ్యలు గలరు. శాంతియను వాడింద్రుడు.
హవిష్మంతుడు, సుకృతుండు, సత్యుండు, తపోమూర్తి,
నాభాగ, ప్రతిమాధన, సత్యకేతువు, యనియెడు వా
రు సప్తఋషులయ్యెదరు. బ్రహ్మసావర్ణి మనుపుత్రు
లు సుక్షేత్ర, ఉత్తమౌజ, భూరిషేణాదులు భూప
తులై ధరపాలనంబు గావింతురు. మఱియు ధర్మసా
వర్ణియేకాదశ మనువయ్యె. విహంగము, కామగమ
నాదులగు ముప్పది దేవతల రెత్తెదరు. వృషాయను వా
డింద్రుడు. ఈ శరీరుండును అగ్నితేజుండును, వపు
ష్మంతుండును, ఘృణి, ఆరుణి, హవిష్మనుండు
ను, అనఘుండును యనియెడు గలరు సప్తఋషు

అయెంటిదరు. ఇమ్మనుపుత్రులు దేవానీకాదులు రాజులగు
దురు మరియును. — 27

సీ. భూసురోత్తమ రుద్రపుత్రుండు సావర్ణి
ద్వాదశమనువగు వాసవుండు
ఋతధాముఁడన నొప్పు హరితాదు సురలును
హరితరోహితాది దేవతలగుదు
వారలు దశపంచ వరగణంబులనంగ
తపసియు తాపసు తపసమూర్తి
మరి తపోధృతియును మహిఁ తపోగ్రహుండును
సప్తర్షులగుదురు దీప్తతేజు
లైన యమ్మనుపుత్రులనగ నసఘ వినుము
దేవవంతుడును ఉపదేవ దేవశ్రేష్ఠ
లనగ వీరలు బలయుతులగుచు ధాత్రి
పాలనము జేయఁగలరట్టి కాలమునను. — 28

వ. తరువాత నుండు త్రయోదశ మనువయ్యెడు. సు
త్రామ, సుధర్మ, సుకర్మాదులను దేవతలయ్యెం
దు యట్లే [illegible] దేవగణంబులయ్యెదరు. దివస్పతియను
నామ ఇంద్రుండయ్యెడు. నిర్మోకుండును, తత్త్వ
దర్శియు, నిష్ప్రకంపు, నిరుత్సుక, ధృతిమంత, అవ్యయు,
సుతపస్సు సప్తఋషులయ్యెదరు. ఇమ్మనుపుత్రు
లు చిత్రసేన విచిత్రాదులు పృథ్వీపాలకులగుదురు.
మరియును. — 29

గీ. తేజమున బలమున ఈశమనువు కాగ
లందు శుచియను నాఁడు ఇంద్రుండనంగ
బ్రహ్మపవిత్రక కనిష్ఠ సారగణులు
భౌమసుతులు ప్రాచ్యవిష్ఠ తేజులగును.. — 30

వ. వీరవైవస్వత దేవగణంబులయ్యెదరింక సప్తఋషులం
దెల్పెద. అగ్నిబాహుండును, శుచియు, శుక్రుండు
మాగధుండు, అగ్నిధ్రుండు, యుక్తుండు అజితుండు
అను వీరలు సప్తఋషులయ్యెదరు. ఉరుండు, గం
భీరుండు, బుద్ధి, వీర విష్ణు మనుపుత్రులు రాజుల
య్యెదరు. మరియును. — 31

క. మునినాథ కలియుగాంతం
బున వేదవిభాగమెల్ల భువి సంప్లవమై
నను సప్తఋషులు భువికిం
జని వేదసముద్ధరంబు సల్పుదు రనఘా! — 32

క. ప్రతికల్పయుగమునను మనువులు
స్మృతి విరచన సంస్థాపనకు ~~లోకమయ్యె~~ యుగ,స
మతిపావనంబువ దక్షు
ప్లవమునకు దిప్పుకుండఁ దరని రక్షణకొరకే — 33

క. యజ్ఞభుజులు మనుకాలము
న యజ్ఞమునందు మనుప్రభవులైనవారలే
సుజ్ఞానమతిని మనుకా
లజ్ఞులనై మనువుకాలలక్ష్మిలు లగుచుండ్రే — 34

వ. ఇంద్రుండు మనుకాలంబుండు. — 35

క. విను బదినలువురు మనువులు
ఘనలక్షణం యుగసహస్ర కాలంబునను
జనలోకము నిశ్శేషం
బున గల్కి కలాంతంబున భూమి యను భూసుర వర్యా! — 36

వ. వెండియు వినుము. — 37

క. మునివర లావ తారలు
జననిధి [illegible] సంప్లవమగు నా

ఘనుని శివుని బ్రహ్మ యని హరి
యను పృథఙ్నామములఁ దా ఖ్యాతి యనిశ మేలె. — 38

సీ. ఆభోగి భోగపర్యంక మధ్యంబున
 రెంగని పరశాయి రెండు ప్లుమార
లోకత్రయంబెల్ల లోగానిలవ మాయ
 యందు జనసంస్తుతుండై యశేష
భూతసర్వరూపుడై పాలు పొందియుండిన
 బ్రహ్మని ప్రబుద్ధుడై ప్రాణభంగి
పాసగరజోగుణం బుద్ధిచే యాతనను
 గర్వించు నిఖిల లోకంబు లెల్ల
సాత్వికాంశంబుచే లోనను సకల మనువు
 లను తనాంశులను దివిజాది నామ
లను రుషిశ్రేష్ఠుల సుస్థితులతో నానఘ
 భూరి మహిమన విష్ణుండు భూసురేంద్ర! 39

వ. ఆ సృష్టికాలంబునందు జలదు గర్గస్థితి వారిజాక్ష
ణంబులను, యుగవర్తనము, తొల్లి దాంబులం జె
యుచుండు దానిం జెప్పెదవినుము. — 40

చ. కృత యుగమందు నా గపిల రూపము దాల్చి సర్వభూతసం
హితకరము [illegible] జ్ఞానముసమస్తము వేదఁగి నాసంగెత్రేతయం
దయు నిల చక్రవర్తి యయి నల్లనదుష్ట విదారణంబు నా
లోలమహాజెసి లోకములు లద్ధయు బ్రోచె మహాప్రసిద్ధుడై. — 41

ఉ. వెండియు ద్వాపరంబునను వేదములేకటియై నజాబి వా
మండయు నాలుగంశములు సొంపలరం శతశాఖ వేరుచర్చి
మండితవేజు దీవిభుడు మా సుమవేల నహ్నెం హరి
ఖ్యుండు కలియుగంతములు నమోదయు నంగుకా ఖ్యురూపుడై. 42

వ. దుష్టనిగ్రహ శిష్టపరిపాలనంబు గావింపదలఁచు. మరియు. 43

గీ. ఆ సృష్టికాలంబునందు నఖిల ప్రపంచంబు
సృష్టిపాలలయములు నిష్టజేయు
అఖిలరూపుడైన హరికతర్క ధ్యానంబు
గలుగనేరదెందు దలచిచూడ. — 44

వ. మునీంద్రా! భూతభవిష్యద్వర్తమానంబులను, ఆతీ
తానాగత సద్భావంబులను, మన్వంతరంబులు, మన్వం
తరాధిపతులను, జెప్పితి. ఇక నీకు గంగాదేవియం
దేమి యడుగు మన మైత్రేయుం డిట్లనియె. — 45

సీ. విష్ణుండు విశ్వంబు విష్ణు వ్యక్తమ్మను
 వేదములను వేదు విష్ణు వందు
సకల యుగంబులు సంభవించునటుంచు
 వినుపించితిరి దాని వింటి నేడు
వారి సావిత్రి భాసితాత్ముండై వేద
 వేదవిభాగంబు లెలయు నెట్లు
ప్రతి ద్వాపరంబున ప్రభవించరవియుండె
 యే యుగంబుల నెందు వేదవాస
రచని వారిసుమేరి యున ఘనతపోయితరిగి
 వేదశాఖలకును భేదములను
ప్రశ్నజేసెనిట్లు పాలుపొందదిలర
 విప్రముఖ్య నాకు విస్తరింపు. — 46

వ. అని వినయము తోనడుగ ఆతనికి పరాశరమునీం
ద్రుడిట్లనియె. — 47

గీ. వేదకల్పవృక్షమ్ము వివిధశాఖాసహా
స్రములు గలవు వాని సరసరీతి యు
నలిని గాదు గాన నదియు సంక్షేపంబు
గాగ జెప్పుదును వికాస మలర. — 48

సీ. వసుధ నిప్పుడు నడచెడు వాదు వలన
యుండు వారిసుండు నీరదు దాలగునాత
ముండు శాగల దావపర ముండు శైలి శి
వారిసుద రయిలిఁకి లగిక విభాళిత బళల. — 49

క. మునివర శేవ విభాగం
బున జెయగ బూని నిలి ని మెదల నుబరల
అవనిరూఢియు దెవియుటుకై
ప్రజవర్బ హార్షింబు నకును బ్రజులమలానఖిలి — 50

ఉ. వేదవిభాగమంబులను వేరుసుగాక లదికరూపవై
యాదియు నయుల బ్రహార్షిసు సవిరాభుల వలచె దనరారి యుబుధ
లావదెబుబంహా జివార్ప్రజవర్షితమై లగని లాలిసలరిబ్బై
మోదిత భూర్జ వస్పరిత వరాయు కుసాంప యంపు స్పు గెంచ్చై దిశ — 51

గీ. జగములకు విల యజనిమిలి సలుపుటకును
కారణంబయు మహాత్మ్యకు పరిమ విగుబు
నదియు పూర్ణాత్మకారబయు మది దనర్చు
నేర్ప్రజవసవ రూపంబు నెర్ప గాలులయ. — 52

సీ. ఆదియున పారము నాభ్రి మక్షయిలు మును
అలి పాప మోహాన సరాల యంబు
మలి సర్వప్రకాశ ప్రపల్లవచే వెలుగగంది
పుహుషార్థ కారణమై చాలుబ్రమగిరి
సాంఖ్యభిలవాంభిలాషా పరిపలినిలయమై
శమదమాత్మకముయు సమత నాప్పు
దేవరక్తము మూలమై యమరప్రవృత్తి బ్ర
హ్మంబె నశాశ్వతి లయిహిమదనరి.
అఖిలమును ధరించుటను ప్రధానంబయు సర్వ
ధ్యమగుచు నరులమను

మాయికునని వాసమగుచు నధిదమై
దీప్త... చు బహువిధి శరించు. — 53

వ. అట్టి ప్రధానంబునకు ప్రణామంబులాచరించి.
యును. — 54

సీ. ఆపరబ్రహ్మంబు నరయనేకాక్షర
లవమునన భేదమై దన | యుదయ
తెరగాప్పు బూర్ణు వాలిది వార్షి హుబి
త్రయంబందు వేదత్రయంబగుచు నుండి
పలనాప్పునాలంకె వాసుదెవాభిదుం
కైనరవ భూలంబులందభేదు
కైభినర్బు బ్రహ్మలకగుభినర్రూపంబు
నిరవఘయజ్ఞాన నిష్టియులకు
నేకరూపమగుచు నేవారునాలంకు
సరవి బుకర్ యజుర్ సామము యుము
సామయంబుర్ బుకర్ సారాల క్రియాలంకె
యఖిలభూతకాంత కాలకరయన వు! — 55

మ. వినుమతాని శరవర వాక్యసరూపమున నవవిష్ణుండు వేదంబులన్
మనయంబాప్పు సహస్రశాఖలు విసంస్తాంశరగ్రాహింబర్ప
న్నన దానాయకుడై యవాంతరములైన్నంశాఖలుం జేసియుం
లనవైలాదికరూపుడయెలను సమస్తజ్ఞానసారాత్ముడై — 56

వ ఇవివిధంబున బ్రకృతి సవిరూపంబైన బ్రహ్మంబునకు నలు
సరించి వేదవిభాగక్రమంబె రిగింపదలంచు యుత్లు నిరెయు — 57

సీ. మొదలనే శరవరుని చె నుదయించె శుభయు బు
గల్బు సామధరవకాపు లిగబు
విరుసచులు వ్యపద వర్షితాంబై యువి
యగుల సాహస్రసంహితలు లయొల్

యజ్ఞార్థమునకునై యెలమి నవ్వేదముల్
దశగుణాత్మకముగా విశదమయ్యె
ననఘ యొక్కటైన వేదాఖ్య మహనీయతరు
బహువిధయెని మధురఫలయు
గాన శ్రీపరాశరుండు కులము జ్ఞుడగు
వ్యాసువలన బహువాద భాసురముల
యొకటుగనున్న వేదము వెలయ నాల్గు
భాగములుగాగ విభజించె భాసురముగ. — 58

వ. ఇట్లు హరి వేదంబులు బ్రాహ్మణ యుగంబులను ప్రతి
ద్వాపరంబుల వ్యాసులచే షడ్వింశతి భేదంబులుగా విం
చి విభజింపంబడియెగావున, పలు యుగంబులకు సము
త్పన్నమైన వేదశాఖా భేదంబుల క్రమంబుగా వినుము. — 59

క. అనఘా కలియుగమైనా
యనుదగు వ్యాసుండు హరియె యని తెలియంగా
ఘనునకును దక్కినవరుల
కానరు భాగముల చెప్ప నావశ నధరణీ. — 60

క. విను ద్వాపరయుగంబున
మునివర్యా! పుణ్యుఁడైన వ్యాసుని వలనన్
ఘనలీల విభజించు వేదము
లను దెలిపెద నికరముగ నలవిచారా! — 61

సీ. బ్రహ్మయందుదయించు బడిన వేదంబులు
విభజించె నెట్లు విధములుగను
లగన ట్లావేదములు తన శిష్యవరులకు
నుపదేశమొనరించె మునివరుండు
పైలుడు ఋగ్వేద పఠనంబు గావించె
యజుర్వైశంపాయ నాఖ్యుడు గాగ

సామంబు జైమిని సంగ్రహంబొనరించె
కడు నథర్వణ సుమంతుడు గారకాని
అఖిలపురాణేతిహాసంబులెల్లను
రోమహర్షణుడు నిరూపించెను
సుమహితాత్ముడైన సూనున కెఱిగించె
ముని సమూహమెల్ల మురిసిపోవ.

. . . . .

(కడవటి గీతములు లారెంటను పద్యంబులు తెల్ప.) 62

వ. మునీంద్రా! ఏకంబై యున్న యజుర్వేదంబు శాఖ
త్రయాత్మకంబుగా యజుర్వేదంబునకు ముఖ్య
ప్రధానంబయ్యె. ఆ వేదంబు నంతరించి శేషంబున యజుస్సు
లుగా వింజూడ యజుర్వేదంబయ్యె. మరియు నావే
దంబు బహువిధంబులుగా చెలువారి బులువికసిల్ల
యజుస్త్రంబగు వ్యాసు హస్తంబయ్యె. మరియు ఋ
గ్వేదనకథర్వణంబు ఋక్కులనకు హస్తంబు సామం
బున కౌద్గాత్రంబు, అథర్వణంబునకు హౌత్రిల
క్షణాదిశాంతిక పౌష్టికాభిచారకాది ప్రసిద్ధంబగు
చుండు. మరియు నస్మత్పితామహుండు వేదరాశియంతయు
కఠిలంబసి ఋగ్వేదంబును, యజుస్సంతాని యజు
ర్వేదంబును, సామంబుగాని సామవేదంబును, అథర్వణం
బునుంగాని శాఖలకు శాంతిక పౌష్టికాభిచార
కాది పరంబులాచరింప నథర్వణవేదంబుగా విం
చె. ఏకంబైయున్న వేదపాదపంబును దాస్మత్పితామహుం
డు ఆత్మకరణంబుగా వింపబడిన వేదపాదపంబును
బున బహువిధంబులుగా . . . . బులయ్యెన్
బులయ్యె నంత. — 63

సీ. మునినాథ పైలుండు మొదలను .. ఋగ్వ
రెండు శాఖలను దగనానచి
యొనరించె రెండు సంహితలు .. (ద)
ప్రతులకి విభాగములనకు విధిరీతి సాగి
సంహిత సంహిత నా|బాష్కలుడు బలుదీర్చి
ములుగా వించె (బ) యు మెలరు
సరవి నా బాష్కల సంహిత బోధ్యాది
శిష్యవర్గములకు జెప్పె నాట
పరగ బోధ్యాది మాత్రకుల బాష్కలి ప్రు
శాఖలందున వారాంతర శాఖ వేరు
పరబర యాజ్ఞవల్క్యకి పరాశ
రునకు నుపదేశమొనరిచె మౌనివర. _ 64

క. విను ఇంద్రప్రమితి యను
ముని మాండూకేయు డను మహాభాగునకున్
దనకగు నగిన నాకసంహిత
మును కాని ధాని చ్చె లోకము లెల్ల నెంగన్. _ 65

క. ఆ మాండూకేయుండును
నెయ్యిని దన శిష్యునకును వేదమిచ్చెన్
నిజక్రమ గ్రమక్రమంబుగ
సత్యశ్రవ శిష్యుల సంఘంబులనకున్. _ 66

వ. అంత వేదమిత్రుండను వాడు ఆ శాకల్యుండు గా
వించి శాకల్యుండను ముని కర్థి లొబె యుంచెను.
ఇంద్రప్రమితిచే గ్రమక్రమంబుగా నుపదేశింపబడ్డ
సంహితను శాకల్యుడను సంహితలు గావించి
ముద్గలుడు గాలవుడు వాత్స్యశాలీయు శైశిరులను,
సహోదరులైదుగురకు నుపదేశించి మరియు వేదాకరుడు

శాకపూర్ణుండను ముని సంహితాత్రయంబు నిరుక్తం
బగు నిరుక్తంబును జేరిలే శాస్త్రంబు నొనరిచి కొలంచెన్
ఆశక బలాకులకు సంహితా త్రయంబును నిరుక్తం
బనబరగిన జారిలే శాస్త్రంబును వేదవేదాంగ పారగుండ
గు నిరుక్తునకిచ్చె. ఇవ్విధంబున బ్రహ్మ శాఖలకేనేక యుపు
పశాఖలేర్పరచి మరియు బాష్కలి యను వాడు ప్ర
ఖ్యాతి శాఖాత్రయంబు చేసి లబ్ధి శిష్యులగు వా
లాయన, గార్గ్య అభిధానాది కథలను లుగా వించె నని చెప్పె
పరాశరుండిట్లనియె. _ 67

సీ. సంహితాచార్య వైశంపాయనుడు యాజ్ఞ
వల్క్యాది పాసప్త వింశతులైన
శాఖలు గావించు సమస్త శిష్యులకు గ్ర
మంబుగా నిచ్చె నుపహితాచరిత
విను మునుతైత్తిరి శాఖల నుపాంద గాదిని
ఘను డు వైశంపాయనునకు శిష్య
బంధున నాకరించు నదు బ్రహ్మహత్యాని
లానయుండు గురుతార ధర్మశీలుం
డెలుమయాజ్ఞవల్క్యగలఢు లాలక్క్షి విను
లాగ్ని మునివర తీర్థమిల్లి వివిధ
శైలమందు నాకరి సభ జేసి లభు బ
కేటుడినములకు నవెల్లనయను. _ 68

వ. ఆ మునులందరికిని. 69

క. రావలయు నిందు సభకున్
రావిరినఉంరాక లకు రివారలనెల్లన్
భావింప బ్రహ్మహత్యల్
బాల్య మరని పరికేల్ల మునులు మునేందా!. 70

వ. ఇటుల శపథంబు జేయ అందఱ అఖిలమునులు జని వైశం
పాయనముని వరుండు అవిరి మునుల ఆజ్ఞ —

గీ. ఇటుల శపథంబుజేయ నందఖిల మునులు
జనిన వైశంపాయన ముని వరుండు
అవిరి మునుల ఆజ్ఞ లానాల ధిక్కరించి
మునుల సభకంత రాకుండ మానియుండె. — 71

వ. ఇవ్విధంబున వైశంపాయనుండు నిజశపథభంగంబున
కకర్తయనాల జెందుం బ్రహ్మచర్య యొకండదనమాదరి ప్ర
త్యుండు బాలుండగుటు గురుశపథభంగ కర్మంబుగా
జనిన నథీయన విఘ్నము లయి లనని కాగి వంబున నబ్బి
లకుం బాధంబున దన్న సబ్బాలుండు పంచాతపంబు
నుంబూండె. అదికారణంబుగా వైశంపాయనుని కు
బ్రహ్మహత్యవాటిల్లె. అది యెఱింగిన వైశంపాయ
నుండు నిజశపథలంగాంచు మాఱలు వడియు బ్రహ్మ
హత్యనివారణంబుగా మంత్ర సుష్టానంబు గావిం
పుండన విని యాజ్ఞవల్క్యుండుయిట్లనియె. — 72

మ. పరగని దగు బ్రహ్మహత్య విదళింపక వీరసాంఘ్యలితే
పరికింపంగదు క్లేశసంయుతులు దుర్వ్యాప్తి కేలత్య | కుల
వరతేజోరాశులా లాయక్ వెట్లను సోర్వత్తింయు యెగాక యి
గురు హత్యంవిద శాపనైత్య నేననసకలోధా యుక్తియుట్లనిరి — 73

ఉ. ఓరమరాత్ర హంబు ననునాదిల పౌరుహ విప్రులందెగల్
బారుచు వారినిట్లు నవమానముజేసితి దానవేకునే
గూరిమనిచ్చు విదల్మది గాంతక త్రుతరమనోగ రాంగుభుల్
దీరలనాగు మక్కకాని దెంపున గ్రుతిరము వేదమర్లనల్ — 74

గీ. బ్రహ్మహత్య నివారింపు వరమునులు
అవివిచారకాథవరంబును ఆగనానత్త్వి

బ్రహ్మహత్యవిశీర్ణ బాసి చనితె
నమ్ముక్తినం ద్రుండు మోదంబునం దినంత. — 75

క. ఇటుల యజుశ్శేవదంబును
లోటుకున వాంతంబుజేసి లోరయకమునిలా
పటుల తరావిగలులగోకుల
నటు చనియోనాలయుంద వదవిదంబుల్. — 76

క. గ్రుకికిన వేదము భూపుల
లూకరిటు గానరాబజేసి యాటాహంద్తిరర్ల
గ్రుకుతిన . . . లుచిలగుచు ను
మకుతివ గానిరలత దాని రహింలావి చూరా! — 77

వ. ఈవిధంబున యాజ్ఞవల్క్యచే గ్రక్కినవేదంబులను
మెకిరిన వారలు తైత్తిరీయశాఖలనం బరగిరి. తదనం
తరంబు వేదవార్ధిసులచే వేదవిభాగంబులగావింపు లోన
శిష్యుఁడగు వైశంపాయనునకుంజెప్పని వేదశాఖల
నథీయనంబుగావింపగా వింపంగోరి దానిం జెప్పెడి
యుపాధ్యాయుల వెదకుచు, వేదస్వరూపుండగు
మార్తాండుండు దక్కినెవ్వండు సమర్థుండని యాజ్ఞ
వల్క్యుండు నిశ్చయించి యజుశ్శేవదంబుగాగానటు కైవలా
జ్ఞవల్క్య మునీంద్రుం యాంమహంతై మార్తాండుని ట్లని
వినుతించె. — 78

పంచచామర వృత్తము :—

~~నమోనవిత్ర ముక్తిమార్గదర్శకా ప్రచోదనా నమస్త~~
~~మస్తభువన సామనామధరా త~~

(ఇచ్చట పొరపాటుగా వ్రాసిన పంచచామరవృత్తము)

.నమోనవిత్ర ముక్తిమార్గదర్శకా ప్రచోదనా
నమస్త మస్తభువన సామనామ ధరాతకాత్రయా

సాధ
నమోనమో గిరిశ సోమలోక/కారణాత్మనే
నమో నమో ద్యుమ్న భాస్కరాయ నవ్యస్తోత్ర పాత్రాయ. — 79

సీ. అనఘ కలా కాష్ఠలాది కాలజ్ఞాన
ముఖ్యమై వెలుగొందు ముఖ్య వేద
శైలియాయ విశ్వవిధేయ సవితాం సాయు!
పరమాత్మ కారక భావనాయ!
సురగణంబులకును సోముని పితృదే
వతలకు స్వధ శక్తి చేత తృప్తి యిడగ
జీవజాలమునకు బలమొప్పు హిమవర్ష
వృష్టికి నత్తుము ప్రత్యములకును,
కర్త వగుచు విశ్వమహిత శ్రీ కాలరూప
ముగు చలగు కతని మంత్రజ్ఞ నాహరించి
సత్య రూపధరుండైన సవితనుండు
నెట్టి నీకు నమస్కృతు లాచరింతు. — 80

గీ. వసుధ సత్కర్మ తోంగూర్చి పాపనాశ
కర్మములకును పరిశుద్ధి కారణంబు
కలుగ తోడ నెవని యాదర యాజ్ఞ గలుగునట్టి
నెట్టి నాపు కాల్మలో నతులు నాన త్ము. — 81

గీ. పరగ నెవని కిరణ సంస్పర్శ చేసి
అఖిల సత్త్వ యెల్ల తోంగలిగి వహించు
ప్రకటనపు విరతులు నకు కారణంబునైన
యట్టి సుర్య ఉత్కా నమస్కరింతు నత్తి నతులు. — 82

శ్లో. నమస్సవిత్రే సూర్యాయ, భాస్కరాయ వివస్వతే
ఆదిత్యాయాది భూతాయ! దేవాదీనాం నమో నమః. — 83

క. ఎవ్వనికి హోమశ్రద్ధ మయ
నెవ్వనికి నమ్రులై వాజి నిరతము చేతు!

నెవని నిర్భువనము మోయును
యెవని నరులు బ్రాహ్మీకను నమస్కరింతు. — 84

వ. ఇవ్విధంబున యాజ్ఞవల్క్యుచే సంస్తూయమానుండై
వాజిరూపంబున గానంబడి నీ కోరిన వరంబు వేడుమ
నిన నతండు నహర్పతి యజ్ఞనకుం బ్రణతుండై యహ
ర్పతి! మద్గురుండగు వైశంపాయనముని వారిచే ని
చేనుపదేశింపంబడని యజుశ్శ్రుతులు నాకు ప
దేశింపవే యనిన నహర్పతి యజ్ఞుడు యాజ్ఞవల్క్యుని వారిని
చేనుపదేశింపబడని ఆ యాతయామ సంజ్ఞలం
గల యజుశ్శ్రుతులు సూర్యుండు వాజిరూపధరుం
డై యాజ్ఞవల్క్యునకు |పదేశించిన నతండు సూర్యుని
రథాశ్వకక్ష్యాకేశరంబునం బ్రవేశించి బహిరుంచె.
అంతన యాజ్ఞవల్క్యుక్త యజుశ్శ్రుతులు పదిహే
నుశాఖలగావించి నిజశిష్యులగు కణ్వ, గాలవ,
మాధ్యందిన, పరాశరాదులకొసంగె. దానంజేసి
వారలు వాజసనేయ బ్రాహ్మణులనంబరగిరని
చెప్పి పరాశరుండు మైత్రేయునకిట్లనిరి. — 85

గీ. సామవేదవృక్ష శాఖల వ్యాసుని
శిష్యుడగు జైమిని యను
నంత్రదర్శి వేదమెరుగ విభజించె
దాని నేను చెప్పెద విను నందన! — 86

వ. మరియును. — 87

సీ. ఆ జైమినికి పుత్రుడగు సుమంతునకది
బోధగావించె నాతడు స్వపుత్రు
డగు సత్వునకు జెప్పె నాతడాతని సుతుం
డగు సుకర్మునకిచ్చె నమ్మునీంద్రు

శంతసామంబు సహస్రశాఖలజేసి
తనసుతులకు జెప్పె నాసుకర్మ్మ
ఆసుకర్మ్మని శిష్యులైరి ఘనహిరణ్య నా
భాఖ్యుండు పౌష్యంజి యనగనిద్ద
రందు ఘనహిరణ్యనాభుని కరయ పంచ
శతము శిష్యులుదీచ్యసామగులును
ప్రముఖ వారు కొందఱు ప్రాచ్యులనగుచు
పంచశతసంహితలు పఠనగానిరి. — 88

వ. మఱియు పౌష్యంజి శిష్యులగు లౌగాక్షి కౌథుమి కక్షీవం
తులను మువ్వురు శిష్యులై నూఱుసంహితలుపదేశించిరి.
వారలుత్తరదేశమందు ఉపదేశంబు జేసి యుదీచ్య
సామగులనంబరగిరి. వీరి యుభయులచే నీవేదంబు
లు బహుళంబయ్యె. మఱియు హిరణ్యనాభశిష్యుం
డగు కృతనాముండను వాడు తనశిష్యులకు సాంఘ్ర
బరువదినాల్గు సంహితలుపదేశించె. ఇంక నథర్వణవే
దంబు తెఱంగెఱింగింతు వినుము. — 89

క. మఱియు నథర్వణంబును సుమంతుడు సైకాని దానిఁ బ్రస్ఫుటగ
పరగన శిష్యుండైన కబంధునకును నెఱిగించె నతఁడు తనా
స్థిరమతి దానిఁ రెండుగ భజించియు నా పథ్యదేవదర్శికిన్
వరమతి పథ్యుఁ డనుజ్ఞనికి వారణ నిచ్చెను దేవదర్శియున్ — 90

వ. మునీంద్రా దేవదర్శుండాత్మసంహితను నాలుగుగా విభజించి మేన బ్రహ్మ
బలి శౌక్లాయని పిప్పలాదులకుం జెప్పె. అందు పథ్యుండు
మూడు సంహితలు జేసి జాబాలి, కుముద, శౌనక, జాజలి
త్రయంబుల నకథలొసగి జేయుంచె. శౌనకుండు తన శిష్యు
నొనరించిన సంహితను ద్వివిధంబుగా వించి యొకటి
బభ్రునకు, నొకటి సైంధవాయనకుం జెప్పె. సైంధవుండు

ముంజికేశుండును సంహితను ద్వివిధంబుగా వించి
యుండె. ఆ కరీతి నక్షత్ర కల్పంబును శాంతి శాంకా
లును, వైతాన కల్పంబును వేదకల్ప బ్రహ్మతావిధి య
జ్ఞ కల్పవిధియును, సంహితా కల్పంబైన మంత్ర
భాగవిధియును, చాలి కృతంబగు ఆంగిరస కల్పం
బును, అభిచారవిధియును, శాంతి కల్పంబును అ
ష్టాదశ మంత్ర భాగవిధియును, యూపములును, అ
థర్వణవేదంబునందు శ్రేష్ఠంబులైన సంహితల
నంబడు. మునీంద్రా! ఋగ్వేదంబు నిరువదియొ
కటి శాఖలును, యజుర్వేదంబు నూటొక శతశా
ఖలును, సామవేదంబు సహస్ర శాఖలును, అథర్వణ
వేదంబు తొమ్మిది శాఖలును, ఈ విధంబున సహ
స్ర శాఖలును, అథర్వణవేదంబు చతుర్వేదశాఖ
లేర్పడియె. మఱియు ఆ ఖ్యాతులైన బ్రాహ్మణా
దియుక్తసంబులును, ఉపాఖ్యానంబులగు ఇతి
హాసాది ప్రసక్తంబులు పుణ్యకథాగాథలును,
గాథలను షడ్విధ గీతాదులును, కల్పశుద్ధి వాహ
నా కల్ప విధులన్నియు నిర్ణయంబులును, పిత
ృ కల్ప మంత్ర కల్ప విధులును, నీయెడలను సర్గాది
పంచక లక్షణంబులరయవే. ఇట్టి సంపూర్ణం
బై యష్టాదశ పురాణంబులు వ్యాసుండు సంక్షేప
రూపంబుగా రచియించె. మునుపు సర్వపురా
ణంబులు బ్రహ్మదేవుం డొనర్చినవియె. మహా
లౌకికవిధులు గల వేదార్థ్యు పఠించిన బ్రహ్మ
దత్తంబైన పురాణసర్గంబులు శతకోటి ప్రవిస్తరా
బయ్యె, త్రేతాదియుగంబులనందు బ్రహ్మదర్శా

దశకావ్య గ్రంథ సంక్షిప్తంబయ్యె. నిదియును | బ్రహ్మ
సహితద్వాదశ పురాణసంహితవేకాదశగీత్రిశత
సంహితలయ్యె. ద్వాపరాంతంబున త్రిగ్రంథసం
ఖ్యల వేదవ్యాస విరచితంబై చాతుర్లక్ష గ్రంథంబు
లయ్యె. అష్టాదశపురాణ సంహితలు రోమహర్ష
ణుని చే సూతుండధ్యాపనంబు గావించె. మరియు
రోమహర్షణశిష్యులు సుమతియు, నగ్నివర్చసుం
డును, మిత్రయువు, శాంశపాయని అకృతవ్రణుం
డు, సావర్ణియు, ననునార్గురు శిష్యులైరి. అందు
కాశ్యప సావర్ణి శాంశపాయనులను ముగ్గురు మూ
డు సంహితలను, చాతుర్థంబుగ మూలసంహిత
రోమహర్షణకృతంబయ్యెనింక బ్రహ్మాదులష్టాదశపు
రాణసంఖ్యలను వినుము. — 91

సీ. బ్రహ్మంబు పద్మంబు పరగ వైష్ణవమును
శైవమును మఱియు భాగవతమరయ
కనగ నారదము మార్కండేయమాగ్నేయ
మష్టమంబు భవిష్య మనగ నవమము
తగ బ్రహ్మకైవర్త దశమసంఖ్యను లైంగ
మేకాదశమని ద్వాదశ వరాహ
మగును స్కాందము త్రయోదశము నయ్యె వామ
నమనగ చతుర్దశమ్ము కూర్మ
మిది యగు పంచదశమను మీదట మాత్స్య
మో షోడశంబును గరుడము సాదనప్తద
శము బ్రహ్మాండ మష్టాదశక మయ్యె
మరియు వీని విభేదములు మరలు వినుము — 92

వ. మునీంద్రా! సర్వపురాణంబులంబు తత్తవిధంబులు

వైష్ణవంబు షష్టిథంబయ్యె. ఎట్లనిన, కొంతవొకశ సహస్రం
బును, కొంత నవసాహస్రంబును, కొంత అష్టాసాహస్రంబని
యు, కొంత చతుర్వింశతి సాహస్రంబనియును, కొం
తద్వావింశత్సహస్రంబనియు, షట్ప్రకారాభేదం
బు షట్సహస్ర సంఖ్యాకంబయ్యె.

బ్రహ్మంబు దశసహస్రంబును, పాద్మం
బేబదివేలును, వైష్ణవంబష్ట సహస్రంబును, శైవంబు
చతుర్వింశత్సహస్రంబును, గాయత్రి నధికరించిన
మహిమయు, వృత్రాసుర వధనంబును జెప్పంబడు
భాగవతంబష్టాదశ సాహస్రంబు. నారదీయంబు
పదినేను వేలు. మార్కండేయంబు ద్వాత్రింశత్సహస్రం
బు, అష్టమంబగు నాగ్నేయంబష్టాసహస్రంబు, నవ
మంబగు భవిష్యోత్తరంబేక త్రింశత్సహస్రంబు,
దశమంబగు బ్రహ్మకైవర్తంబు ద్వాదశసహస్రంబు
ఏకాదశంబగు లైంగంబేకాదశ సహస్రంబు, ద్వాద
శంబగు వరాహంబు చతుర్వింశత్సహస్రంబు,
త్రయోదశంబగు స్కాందంబు దశసహస్ర సంహి
తయు, చతుర్దశంబగు వామన చతుర్దశ సహ
స్రంబు, పదియేనవదియగు కూర్మంబు షట్సహ
స్రంబు, పదునారవదియగు గారుడంబు ద్వాదశ
సహస్రంబగు, పదునేడవదగు మాత్స్యంబు చ
తుర్దశసహస్రంబు పదునెనిమిదవదగు బ్రహ్మాం
డపురాణంబు ద్వాదశసహస్ర ద్విశతాధికంబ
య్యె. మరియు సర్గంబు ప్రతిసర్గంబును, వంశం
బును, మన్వంతరంబును, వంశానుచరితంబులు
నీకెఱింగించెదని. ఇవి యన్నియు విష్ణుసన్నిధానంబుల

నెఱుంగుండగుటయు. అని మఱియు వినిపించుచు నిట్లనియె. 93.

క. మునినాథ పతంగములు
ఘనలతచయ [illegible] లుగ మారుతాంశం
బున నాళియమును బ్రాణము
ననువిదళిలు ధర్మశాస్త్రము వినిపదునాల్గే. — 94

సీ. ఆరయు నాయుర్వేద మంతయు ధనుర్వేద
మనవద్య గాంధర్వ మనగ నాల్గు
ఉపవేదంపు నియమ నష్టాదశవిద్యలు
ననఘ! నను [illegible] మునమఘ! మఱియు,
బ్రహ్మర్షివరులును పరగ దేవర్షులు
రాజర్షులును వేదరహంబులు [illegible]
కులములు [illegible] యంబరాళిగాను తాండవములు నానా
శాఖలపేరులు శాఖలతతులు,
భేదములు [illegible]
శిలలును [illegible] శాఖలపలనను
కథ వికారములైన శాఖలు జనించె
నెమ్మి దివిలి శాఖల నిర్ణయములు. — 95

వ. వేదశాఖాభేదంబులు నిర్ణయము నీకెఱింగించితిని. ఇంక వే
దసంబంధ [illegible] యవేమి [illegible] పరాశరునకు
మైత్రేయుం డిట్లనియె. — 96

సీ. మునినాథ [illegible] ఘనత సంప్రశ్నముల్
వినుపించితిరి దానివింతనేను
సర్వ [illegible] సకల లోకంబుల
విధములు [illegible] చెలన
సప్తలోకాంతర [illegible] బ్రహ్మాండంబు
నందున [illegible]

స్థూలంబు సూక్ష్మంబు సూక్ష్మ సూక్ష్మంబును
స్థూలంబు మఱియును స్థూలతరము
లరయ [illegible] అసమానవృత్తములు
సంఖ్యలు [illegible] నష్టభాగ
మైన [illegible] వైకుంఠ [illegible]
పరగ నివి కర్మబంధక బంధనములు. — 97

వ. మునీంద్రా! ఈ చెప్పంబడ్డ సర్వపాత్రంబులును
పాపవశంబున సంజేసి జీవులాంత్యంబున సమవర్తి పాశ
గతులై యాతనాత్ర వేళంబు జేయుదురు. మఱియు
గొందఱు యాతనాపరిభ్రష్టులై దేహాంతరంబుల
నొందుదురు. సర్వభూతవృత్తాంతంబు వర్ణించు
శాస్త్రనిర్ణయంబు నెఱింగియు పరా~~శ~~శరునిం
[illegible]ం డిట్లనియె. — 98

సీ. [illegible] వినుమా [illegible]
నకుమ [illegible]
[illegible] నెఱిగించె [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ముని [illegible] సంమోదంబున [illegible]
[illegible]
దాని నీకు [illegible] తెలిగించు
[illegible]
[illegible] నకు [illegible] సంవాద
[illegible]. — 99

వ. అది యెట్లాగంటిని. — 100

76

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 101

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 102

వ. [illegible]
[illegible] — 103

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 104

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 105

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 106

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 107

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 108

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 109

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 110

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఇదిగాన నెవ్వని మది యందు వసియించు

సరసిజనాభుఁడు భక్తిసాధ్యభ్రాజు

ఆతని రసమున కరయ మిమ్మొంతరంబు

బాలసూర్యు హిమంబు పగిదిగాదె

కనకగిరివోలె నెవ్వని హృదయసంగతుఁడైన

వారి యఘములు వాలగించు శౌరి యెప్పుడు. — 111

ఉ. యమనియమాది యోగాంగముల నాత్మవిశుద్ధి నొందు మానవుల్గ్గదులై

సమమతి నచలితైకపదసక్తమనస్కులు మానవుల్స్వరంబు

లమరిన వారలు వారి దెస బోవకుఁడా భటులార వారికిన్

గ్రమమున నపారదూరముల నుండుఁడు విష్ణుభక్తియుక్తులన్ — 112

5. పరధనము పరాంగనలును

పరికించియు చూడనొల్లరు పగిదిన్ గనువా

రిల వారు విష్ణుభక్తులు

అరమరలు లేనివారి దరియకుఁడు మీరల్ — 113

గీ. పరధనాపహారులు పరహింసకారులు

పరుషవాక్యములను బలుకువారు

అశుభచరిత దుర్మార్గులైనవారల

యందు విష్ణుభక్తి యునికి లేదు. — 114

సీ. పలుసంపదగని భావంబున ననురాగము

పరనింద జేయక నెప్పుడు పరుల

హరికల్పవారిగా నరసి నమ్ముచుండని

హరిభక్తులగువారి కనఁగలరని

యా విష్ణుభక్తుల యందున హరియుండు

ఇదిగాన మరివిను విదితభంగి

పరులు సుహృత్తులు బాంధవ సఖులు

సుజనుల యాయాలలో మిత్రులగుచు

వర్గములకు గాను వరుస ధనార్జన.

లవిష్ణుదగిరి యుద్ధరించెడి యలగు

వారు విష్ణుభక్త వరులు గారని బుద్ధి

దలపవలయు మీరు ధరణియందు. — 115

వ. అశుభమానసులును యసత్ప్రవర్తనాసక్తులును, యు

సంగళ్ళకుల శీలసంగతులును, నిరంతర పాపకర్మబంధా

సక్తులును, ఆగువారలు హరిభక్తిపక్షములని యె

యెంగవలయునని శమనుండు మరియు నవకింక

రుల కిట్లనియెను. — 116

గీ. ఏ మనుజు ప్రపంచమెల్లను వాసుదే

వుండుగాని యున్యంబులేదు వేరు

నను చున్నవారు నెంచగను వారు హరిభక్తుల్

లక్ష్మి వారి దెసకు నరుగవలదు. — 117

శ్లోకము:-

కమలనయన వాసుదేవ విష్ణో

ధరణీధరాచ్యుత శంఖచక్రపాణే

భవశరణమితీరయంతి యేవై

భట దూరతరేణ తానపాపాః. 118

సీ. ఎవ్వని మనమున నిరవకీర్తిల్లగ హరి

పరగనాలని దక్షి పదములు నిండు

విష్ణుచక్రంబు దా విహరించు నెచ్చోట

మెలగువారల వక్రబలములడగు

గాన నాకును మీకు గల యందు గాదు

వలనొప్పు వారికై వలయునక్కు

జనువారుగాని యున్నలోకమునకును

గానువారు గారని గనుము వారి

ననుచు యముఁ డిట్లు నిజభటాదులకును
శిక్ష యుపదేశ మిచ్చెను చెలువు మీర
పరగ నాకు కాళింగుండు గారవించి
కురువరోత్తమ నీకె నే నెఱుక పఱచితి. — 119

వ. మునీంద్రా! జాతిస్మరుండైన విప్రుని చేత కళింగదేశా
ధిపుండగు బ్రాహ్మణుండు భీష్మునకెఱింగించె. ఆ
భీష్ముండు నకులునకెఱింగించె. దానిని నీకెఱింగించితి.
కావున సంసార సాగరోత్తారణంబు శ్రీమహావిష్ణు
సంస్మరణంబునం దక్క ననన్య స్మరణంబునం గలుగదు.
ఎవ్వని యాత్మ [illegible] సంస్మరణ కీర్తన సంస్మ
రణాదిసేవనార్చన వందన దాస్య సఖ్య మాత్మనివేద
నంబులను నవవిధ భక్తి మార్గంబులు గలవానికి యమ
[illegible]
[illegible] మునీంద్రా!
నీవడిగిన ప్రశ్నంబులకు యమకింకర సంవాదంబు
లెఱింగించితి నని చెప్పిన విని పరాశరునకు మైత్రేయుం
డిట్లనియె. — 120

క. ఆరాధన పటలగు జనుల
[illegible] హరిభక్తి దగు సమాధానములన్
గూరిమి [illegible]
వారలు ధరణిం దుష్ఫలము వారికె చెప్పుమా — 121

వ. అని యడిగిన మైత్రేయునకు పరాశరమునీంద్రుం
డిట్లనియె. — 122

సీసపద్యము:—

అనఘా! పూర్వంబున నన్నడుగు సం | ప్రశ్నంబు
పృథివీశుఁడగు సగరునకు నౌర్వు

డెఱింగించెను హరిభక్తి దెలిపి
వినిపించెద దానిన్ విను మటు లెట్లన్న
సగరమహారాజు భార్గవుఁ జేరి యౌర్వునకు సా
ష్టాంగము నెఱపి సంయమీంద్ర
హరిసమారాధన కగు సాధనంబు లేవి
హరిసమారాధన కగు ఫలంబు
పురుషు లెట్టుల బొందు [illegible] దెల్పు
మని నతుని [illegible] మహర్షి
తెలుగ జెప్పు దాని [illegible]
విప్రముఖ్య నీకు విశదముగను. — 123

వ. ఔర్వ మునీంద్రుఁడు మహాబలుని సగరనరేంద్రున
కిట్లనియె. — 124

మ. జననాథోత్తమ వింటె విష్ణుపదసంసక్తాత్ములై వారికిన్
గనకాభూమ [illegible] సవర్గంబాది భోగంబులున్
మనను బ్రహ్మపదంబులందైనను [illegible]
మనసైనను [illegible] — 125

గీ. జనవరోత్తమ హరిభక్తి సల్పువారి
వారి కోరికలు సఫలమౌ వసుధ యందు
పరగ విస్తరమైన నవల్పంబునైన
సాగ [illegible] లంబుల బొందగలరు. — 126

వ. అని చెప్పి మఱియు మునీంద్రుఁడు సగరభూపా
లునకిట్లనియె. — 127

క. పృథివీశ హరిసమర్చన
విధమెట్టులటంచు నన్ను వేడిన దీనిలా
విధమున సదయుంబు మెరయగ
పృథులగ నీకు దెలు బోధ యిట నృపాళ — 128

సీ. ఆవనీశ వర్ణాశ్రమాచారవిధియుక్తి
హరిసమారాధనం బగు జేయ
పరియుక్తి నొందిన పగిదికెవల వ్రత
ధారణ శ్రవణ కీర్తనముల వలన
యుక్తి నొందదు ధాత్రి నిష్ఫలంబులు
గ్రహవృత్తు గ్రహమతు ఘుజియుబడేయ
సర్వభూతాత్ముడౌ నేరీశుడని యెందు
గాని యనిశంబున గలుగదెందు.
వసుధ ప్రవరుండు నాచారవంతుడగుచు
మదిని దలచెడు వర్ణధర్మానుసరణి
విధులెల్లంగ హరిసమారాధ్యమౌచు
జేయగా వెపురుషుండు చెల్లు నరా! — 129

వ. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులు స్వధర్మానుష్ఠానతత్పరులై యనర్హధర్మంబులాచరించక హరిపూజనంబాచరింపవలయు. మరియు పరధన పరస్త్రీలకు హరణంబులను, పరనిందన, పరపీడన, పరహింసంబు జేయక వర్తించువారలగాంచి కేశవుండు సంతసించు. దేవగురు ద్విజ శుశ్రూషణంబు నొనరించి వారల సంతోషింపజేయు పురుషునిం గని పురుషోత్తముండు సంతసించు. ఎవ్వండేని సర్వభూతంబులయందు నిజపుత్రభావంబు గావించెనేని వారలకు శ్రీహరి హితకారి సుఖంబుల నొసంగును. ఎవ్వని మానసంబు రాగాదిరహితంబగు, నెవ్వండేని శాస్త్రోక్తంబైన వర్ణాశ్రమాచారముల హరిభక్తి సలిపెదరని వారలయందు సర్వదా హరియుండునని చెప్పిన విని సగరనరేంద్రుం డౌర్వమునీంద్రున కిట్లనియె. — 130

క. మునినాయక శాస్త్రోక్తము
లనదగు వర్ణాశ్రమముల యందలి ధర్మం
బును నాచారవిధానము
వినిపింపగదయ్య యోగివిశ్రుతచరితా! — 131

చ. అనవిని యౌర్వుడిట్లనియె నయ్యవనీపతిగాంచి వింటివో
జనవర విప్రులు నవిరు సక్షత్రియ వైశ్యుల శూద్రవర్గముల్
దనరిన వర్ణధర్మములు యర్థావిధి మొగి చెప్పబూనెదన్
వినుము సమస్తమేదినిస విప్రుల ధర్మతత్త్వైకశీలనా! — 132

వ. అందు బ్రాహ్మణ వర్ణోక్తంబులైన ధర్మంబుల వినిపింతు. దానంబును దేవతార్చనంబును, యజనంబును స్వాధ్యాయంబును, నిత్యోదకస్నాన తర్పణ విధియును, నిత్యోదు నాగ్నిహోత్రంబు పరిగ్రహంబును గావింపవలయునందు. బ్రాహ్మణుండు జీవనోపలబ్ధంబునకై, ధనార్జనంబు గావింపవలయు. ఆవిధంబు నెఱింగెదు. శిష్యుల కారణంబున లాభంబున, కన్యాపరిగ్రహంబున, యాజకత్వంబున, శరణార్థిని వలన, ఆనవ్యయాగ లాభంబున నీ సప్తవిధంబుల నార్జింపబడు ధనంబు నాల్గయంబగు. శుక్లవృత్తి ధనంబుగు గాన కాలత్రయ వాది నిషిద్ధ కారణ [illegible] గ్రహంబులకత్తరివలెంబు గాదు. మరియు నాపత్కాలంబున శత్రునివలనను ధనంబు గానవలయు. — 133

క్షత్రియులు.

నరాధిపులు గురుసమ్యాలు బ్రాహ్మణుల సచ్ఛాస్త్ర వర్తన. ఇల యనుకూలవచనంబు నొనరించి, ఉబ్బందును శాస్త్రము లెట్టి దాపూర్వకుండగు రాజువలన ధనంబు గానరదగదు. నరేంద్రా! సర్వభూతహితంబును, సర్వభూతంబులయందు

మైత్రేయుఁడు పరాశరునకు నుత్తమవిధర్మంబులు గాన్పన, భూ
లోద్భవంబు నవేక పాంథా ఘటితంబులయుండు నవర
శ్రమంత్ర్యైబులు తుకాలంబున భూరాళిసంగుటంబు గావింప
బుంతవలయు మరి యును క్షత్రియ ధర్మంబులను
వినుపింపవినుము. — 134

క. నరనాథవిప్రవరులకు
తరమిడియుచ్చాప్రకార దానంబులును
ధర్మార్థులు లగనావించ్చుచు
కోరము ప్రియంబులనను ధర్మికులయుండగుచుండి — 135

సీ. వలనొప్ప శస్త్రజీవనము ధాత్రీపాల
    నంబు సేంతును జీవనంబులయెల!
అందు ధాత్రీపాల నార్థిశ్రీమగుగాన
    కలితకర్మలు సేయుచుండు కులజు విభుఁడు
ధరణి జనంబులు లగనాన్బ్చిన ప్రణాళి
    మందుపృష్ణాంశము మరిబాధరుడై
భాగంబు వెండి త్రి భాగంబులు రాజు ను
    భాంధుడై విధము పొసగవినుము
రాజుచే కలితకలుషుడై తేజమొంది
యువని జనములు చేయు [illegible] ప్రణాళికలు నారదు
పరగ షష్ఠాంశనాలవ పాలు నభయు
దానము నగన రాజు ధరణీనాథ! — 136

క. రక్షణము నకేయునన్నము
పేక్షింపక యిచ్చెనేని ప్రియముననదా
లక్షింపజేయుప్రజలు
నేక్షలు సగమొందు రాజు నిశ్చలబాలా! — 138
(ఈ పద్యము ప్రకరణము [illegible])

గీ. అవని సంరక్షించి యనవరంబు సంగిన
పొసగ రాజు చేయు ప్రణాళికలందు
మూఁడు భాగములను మదిలప్పనన్న
ధకులభించు గాదె ధరణినాథ! — 139.

శ్లోకము:—

అన్నదాన ఫ్రయో భాగ కర్తా హోదేన విపర్తిత యను
స్మృతి ప్రసిద్ధంబైయుండు. — 140

గీ. దుష్టశిక్షణంబు శిష్టరక్షణమును
వర్ణధర్మములను వసుధలోన
నెవని పలికిగలుగు నభిరులతలగోలంబు
లను చెప్పిపుడ్డు లనియె మరియు. — 141

సీ. వసుధీశ! వినవయ్య వైశ్యజీవనవృత్తి
    పశుపోషణ వాణిజ్య కృషులు మరియు,
సద్వియనము సవనంబు దానములు
    నిలువ నైయుల్లు కొనపోలు కర్మ
ధరశూద్ర వర్ణసంతతికి బరుపల్లిణాసేవ
    యుండు సంతత ప్రవర్తనల్పు ధనము
వలన జీవింపగా వలయు క్రి దానంబు
    నలుప యజ్ఞంబులై నట్టి వైశ్యవి
దీవపూంది గాగ భువిని రెంటు నచ్చుచు
నుండవలయు నాపదాంద వేళ
తాటి విపణిజ కర్మ తత్క్షక కారితీ
లవములు బ్రతుకవలయు లలి జనంబు. — 142

వ. అదియు నుంగాక. — 143

క. భూతలివలననైన జీవన
మలి యుల చేయనగు ధాత్రుపునుజులకెల్లన్ —

ఋతుకాల గమన దారా

రతి సన్మునుండవలయు రాజవరేణ్య! 144

వ. శాంతంబును, సత్యభాషణంబును, మైత్రియు, ని

స్పృహయు, సత్కీర్తిని సాధింపును, అనాయాసంబును,

ప్రియభాషణంబును, కార్పణ్యరాహిత్యము వినయము, అనసూ

యయు, అనునివి సకలవర్ణంబులకు సామాన్యధర్మంబు

లని చెప్పి యింకాశ్రమంబులం జెప్పదొడంగెను. 145

క. జనవర యాపత్కాలం

బున క్షత్రియవృత్తి యగును భూదేవులకున్

ఘన వైశ్యవృత్తి యవనిపులకు

జననాయక శూద్రవృత్తి జను వైశ్యులకున్! 146

గీ. శక్తి గలిగియు నట్టి సమయంబునను విప్ర

వరుఁడు క్షత్రియుండు వైశ్యుఁ డొరసి

విడువవలయు గాని వెలయ నాపద్ధర్మ

కర్మసంకరంబు గాదు తలప. 147

గీ. ధరణినాథ వర్ణధర్మముల్ దెలిపితి

తెలిసి యాశ్రమైక ధర్మములను

నిచ్చమెరయ దాని నీకు నెఱింగింతు

వినుము భక్తిఁ జేసి విమలచరిత! 148

వ. అని సగరునకు నౌర్వుండు చెప్పెనని పరాశరుండు మైత్రేయునకుఁ జెప్పె. 149

సీ. అ|వనీశ బ్రహ్మచర్యాశ్రమ విధి విప్ర

వరుఁడు బాల్యమునందు వలను మెఱసి

ఉపనయనంబు దా నరుఁడు యుక్తంగావించి

బ్రహ్మచర్యాశ్రమ పటిమ మెఱసి

గురుమందిరమునకు గాపు రొప్పుచు నిశౌచ

వంతుఁడై వ్రతనిష్ఠ సంగతుఁడుగ

జేయుచు గురుపూర్వులు జెప్పు వేదంబుల్లు

బాసగ సమాధిల బుద్ధి జదివి

యుభయసంధ్యల గాంచి హవ్యవాహు కిర్ణణు

కరగి యుంత దగ్గి వెస కర్మ సలిపి

మఱియు నొంటను ముపస్థానమాచరించి

గురుల కభివందనము జేసి గురుని మీర. 150

వ. గురువులు నిలుచుండిన యెడ నిలుచుండియు, గూర్చు

న్న యెడ గూరుచుండియు, చనినం జనుచును, గురువులకు

ప్రతికూలంబు లాచరింపక వారివలన నధ్యయనంబు

జేయుచు నేకాగ్రచిత్తంబున గురువుల ప్రసాదభాగం

బున నిలువంబడుచు, వారివలన ననుజ్ఞ యొందియు భిక్షా

న్నంబు గాని వచ్చిన దనుజ్ఞ బడసి యుంపుచు, మఱి

యు వారలు కాలంబున గురుండు స్నానంబు చేసిన

దానును స్నానంబొందై, కాలోచితకర్మంబులు విడువక

సమిత్కుశ ఫలాదులం దెచ్చి గురునకు సమర్పిం

చుచు, వేదాభ్యాసంబు నెరించి తదనంతరంబు

గురుని యాజ్ఞచే గార్హస్థ్యంబు గోరువాఁడై సంసారప్రవే

శాభిలాషుండై సదృశకులజాతకన్యకల వలన ధర్మకార్య

చేదనార్జనంబు గావించి, పిండదానాదికంబులం బితృ

దేవతాతృప్తియు యజ్ఞంబులం బూజించి

దేవతాతృప్తియు అన్నదానంబుచే నతిథులను, స్వా

ధ్యాయంబున ఋషిప్రజాపతులను, బలికర్మంబుచే

వివిధానంబుల భూతంబుల దృప్తులం గావించుచు

అఖిలజనంబుల యందు వాత్సల్యంబు సలుపుచు

పురుషుండు వివిధంబుల నిజకర్మసమార్జితంబు లయిన

పుణ్యంబుల నుత్తమలోకంబు నొందునని చెప్పెందలయు. 151

క. నరనాథశ్రేష్ఠకులకును
పరికింపగ బ్రహ్మచారి పరుల కెల్లరకున్
తరయిడి గార్హస్థ్యంబు
కరమై తొలి పావుగా కడగూడదిరెన్ — 152

క. వేదగ్రహణార్థంబై
మోదితమనస్కు నధర్మమునకై వరుసన్
మేదిని దర్శించుటకై
భూదివిజులు సంచరింపవలె మునీంద్రా! 153

గీ. మరియు వినుము గృహము మానిన యొంటిల
కరయ వనస్థమాన కాలమునకు
పరగ గృహస్థులైన వారల గృహములు
ఎన్నియు మునుగా దిలుచ చూడ. — 154

చ. వసుధ గృహస్థులైనసగు వారలయింట్లకు వచ్చినంతటన్
మసరాయు గాగ వారి గృహమ్ముం బుచ్చుచు సత్ప్రియభాషణంబులన్
వెసనిప్పను మైబు వారలకు వేగము సానవమర్ఘ్యపాద్యముల్
మసలక భోజనంబు సరిమానమొసంగి సుఖింపజేయవా — 155

గీ. అతిథి యెవ్వని యింట భగ్నాశుడయ్యెన్
వానిలద్ధ గృహకర్త చేసిన యఘంబు
నలని యంఘుంబులెల్ల గృహస్థుకేను
పుణ్యఫలంబులంగాని చను భూపవరా! — 156

సీ. ఆపనీశ వినుము గృహస్థాశ్రమ ముఖ్యమనకు
దలపన వచ్చిన దంభము బాలు
పరితాప ముపఘ్నాల సాత్త్వికపరులన రించు
గానగృహస్థుండు కాలి మెరసి
మహిలో గృహస్థధర్మంబు బాధించిన
పరగనాతడు కర్మబంధములను

విధవ స్త్రీముఖలించి విశ్రుతాంశ్రీ యామనగ
పుణ్యలోకంబులను బొందగలడు
పరగనలవనికి వయసు పరిపాకమైన
నిజగృహాశ్రమ ధర్మంబు నెమ్మి విడచి
అంత భార్యసుమ్ములు బంధువరనివ్వి
[illegible] గానుచు. — 157

క. వానప్రస్థాశ్రమ ధ
ర్మారంభుండై పర్ణమూల | ఫలాహారుండై
కేశశ్మశ్రు జటాధరుండును . .
(ఈ పద్యము [illegible] వ్రాసియున్నాను.) 158

వ. వానప్రస్థాశ్రమ ధర్మారంభుండై, పర్ణమూల ఫలాహారుండై కేశశ్మశ్రు జటాధరుండును, భూశయనుండును సర్వభూతదయాపరుండును నై కులకార్యంబులు పరిత్యాగంబులు గాని, ఆగమసిద్ధమునకై, దేవతార్చనంబులను హోమంబులను, అభ్యాగతపూజయు, భిక్షాప్రదానంబు నొనరించు సుఖుండై యుండుని. మరియు వనస్థలంబున శరీరంబు శోషింపగ శీతోష్ణంబుల సహించి తపంబాచరింపవలెను. మరియును దివ్యవిధంబున వానప్రస్థాశ్రమంబు నడిపి, ముని యై యోగాభ్యాసనిష్ఠాపరుండై శాశ్వతంబైన ముక్తిపదంబు బొందునని చెప్పబడియె. [illegible] ధర్మంబుల నెల్ల దెల్పదను [illegible] మునికి నొసంగింపుము. 159

క. పుత్రపౌత్రకళత్ర
భార్యల [illegible] జేసి పదవడియుంటే

ధాత్రి చేయరాది శ్రమస
ల్పాలవరత్నై యుండవలయు భవభీతిచారా! — 160

సీ. గలవమల్లరుండు నైకటగి త్రైవ క్షిక
కాలధర్మంబు పౌకర్మసమిలి
పరివర్తనము జేసి పరగులలర మిత్ర
సమమైత్రి నొందుచు సరవిఖండు
సకుదయంబుల యందు సకల బరాయబోం
దుఃఖముల యందు దేహంబు మాని
సరవి సంగాంబుల సములవర్తింబి గాక
మైకరాత్రంబు నేమములర
పురముల నను పంచరాత్రములు సరగని విబి
మనమువి విశేష ప్రియములు మాని పరణ
యాత్రగాకుండ గృహమునార దగిరె గల్గు
కాలములయందు బ్రాహ్మణకాలములను. — 161

క. పలుగృహంబులకరుగక
విలువ ప్రశస్తంబు లైన విప్రగృహములే
సలిలములు భిక్షార్థమునకు
మెలయుచుండై తిరుగవలయు మనుజాధీశా! — 162

శా. కాపకు [illegible] మోహము [illegible]
సాముననిం [illegible] సంసంధిల్లన [illegible]
భూమంగల్గిన భూ [illegible]
క్షేమంబందగ [illegible] సిద్ధంబు ధాత్రీశ! 163

వ. [illegible] విజయ [illegible]
[illegible] సంయుక్తంబు [illegible]
కుండస్నానం [illegible]
[illegible] ✓

సంధ్యానాంబు గావించు [illegible] కర్మనుష్ఠాన
పరులకు వారలు బ్రహ్మచర్యం [illegible]. మరియు గాం
[illegible] విశేషయంబని పలుకుదురు [illegible]
గాంధరు బ్రహ్మవిశేషయంబు వివరించెద. దాని
దెకపెడి వినుము. — 164

క. మోక్షాశ్రమంబునందున
వీక్షించి సంచరించు [illegible] యులై
లక్షింపనల దనింధన
లక్షణ [illegible] రాజవరేణ్యా! — 165

వ. బ్రహ్మలోకంబునకు జను. రాజేంద్రా! [illegible]
శ్రమంబు క్షత్రియ వైశ్యులకుం గలుగదని చెప్పనైన
రాజేంద్రుండు [illegible] నవలోకించి య
టులనియె. — 166

గీ. సంయమాశ్రమ నాలుగాశ్రమములందు
వరుస లోగల నాలుగు వర్ణములకు
జెప్పితిరి యింక మాదట జెప్పవలయు
నవనిజనులకు పుంసవనాదికంబు. — 167

గీ. కడగి నిత్య నైమిత్తిక కామ్యకర్మ
ముఖ్యములను దెల్పు పుంసవనాదికంబు
చెప్పనాయన మందున విప్రకులగోత్ర
(నాసం) (పూర్ణ)
దెలియ జెప్పంగ నర్హ్యాండవ వకారవె. — 168

వ. అని యడిగిన రాజునకు మునీంద్రుండిట్లనియె. ఓ న
రేంద్ర శేఖరా! నీవు నన్నడిగిన నిత్య నైమిత్తిక కర్మవిధా
నంబు వినుము. 169

సీ. మహిలో [illegible] కర్మ [illegible]
[illegible]

పుత్రజన్మంబాది పాసగలజ్ఞనకులకు
తవిలి పుత్రునకభ్యుదయము కొరకు
తెరగొప్పనటకు నాంది శ్రాద్ధము నాంబ
విప్రయుగ్మమునకు విధినియుక్తి
శైవప్రేతత్రిశ్ఠ్రైలగు భోజనంబిడి
యవదధిబదర పిణ్యాకములని
వెలయపిండంబు లవనిపై పెట్టియుంట
తనకౌగ్రంబు నొందిన శైవతీర్థ
మిచ్చు పదిలాగ్న వేళుకనిచ్చనలరు
నదియు నాందీముఖంబన విదితము తెలి — 170

వ. మరియు కనిష్ఠకాలంబున జాతకర్మోత్సవం
బు నుంచి పుత్రవృద్ధి కొరకు ప్రదక్షిణంబుగావించి యు
నంటారంబ దశమదివసంబుననైన, యేకాదశదివసంబున
నైన, ద్వాదశాపరాహ్ణంబుననైన, మాసాంతంబుననైన
నామకరణంబు గావింపనగు. — 171

శ్లోకము:-
నామధేయం దశమ్యాంచ
కేచిదిచ్ఛంతి పార్థివ!
ద్వాదశ్యామథవా రాత్రౌ
మాసే పూర్ణే తథాపరే. — 172

వ. ఆనుశ్లోకవచనంబునంజేసి, ఆసంఖ్యాకంబైన దేవ
తావాచకంబులుగాని దేవతావాచకంబులు లేక్కల్లు
లాది నామంబులు, భగవన్నామంబులు, ప్రశస్తా
చకంబులుగా నిర్ణయింపందగు. అందు చాతుర్వర్ణ్యులకుం
దగిన విష్ణుశర్మ, ఇంద్రవర్మ, చంద్రగుప్త, హరిదాస
యిత్యాదులు నియమములు లెక్కన్నగా క్రమంబు

గా దేవర్షి పితృదేవ ప్రాముఖ్యంబుగా నామకరణంబుగా
వింపవలయు. — 173

కం. నరనాథ సార్థహీనలు
నరయగ లజ్జావహంబు లపశబ్దంబుల్
పరగ జుగుప్సావహమంగళ
కరము సునామకరణంబు గావింపంపన్. — 174

కం. అలదీర్ఘంబులు పొసఁగం
బలు గురువర్ణాక్షరయుతంబున సునామంబుల్
వలయుల విఖ్యాతగాదగు
కలుష హర ప్రవణ లక్షణములగు నక్షరాదుల్ — 175

వ. ఇవ్విధంబుగా సుతాక్షరంబుల శుభముగా నామ
కరణంబు గావించి యనుక్రమంబుగా అన్నప్రాశన
చౌలోపనయన సంస్కారంబులై యనంతరంబు గురు
శుశ్రూషలక్షణయుక్తుండై గురువులవలన వేదార్థ
యనసంపన్నుండై గురుదక్షిణ యిడి తదనుజ్ఞచే గా
ర్హస్థ్యంబంగీకరించి దారాపరిగ్రహంబు గావలయు
ను. నరేంద్రా! మును నైష్ఠిక బ్రహ్మచారిత్వకరణ
సమయంబున యావజ్జీవపర్యంతంబు బ్రహ్మచ
ర్యంబున నుండగలవాడనను నైష్ఠిక బ్రహ్మచారియగుం
డై గురువులకుం దల్లిదండ్రులకు శుశ్రూషణంబుజే
యుచుండి విరక్తుం బోందెనేని "యదహరేవ విరజే
త్తదహరేవ ప్రవ్రజేత్" ఆనుశ్లోకవచనంబునంజేసి
యట్టియగుంగాని గృహస్థుండు కాకూడదు. మరియు
బహుకాల బ్రహ్మచర్యంబున బూరవీసంకటంబుం
జెనేని గ్రమంబుగా గృహస్థ, వానప్రస్థ, యత్యాశ్ర
మంబుల వర్తింపదగు. పురుషునకు భార్యయొకటి

వత్సరంబును, దాను త్రిగుణాధిక వత్సరంబులు గానుండవ

యును. ఆరు వివాహంబు సుదారాలక్షణంబు వినుము. — 176

సీ. నరనాథ దీర్ఘకేశిని యతికేశిని గాదు

వరుస పింగళకపిల వర్ణములను

అధికాంగములుగల్గునట్టిది న్యూనాంగ

యగుదాని పెండ్లియాడదగదు

పరుష రోమాది సంవర్ధితయగుదాని

కడువాక్కఠినరుచులు గలుగుదాని

దుష్టుల బోలును దుష్ట సంచారిణి

వాలరోగిని పిత్రుమాతృవంశ

మందకుష్ఠరోగమగుదాని శ్వశ్రుల వృత్తి

గాలిగిపు బిప్పచహిద్రగలుగుదాని

ఘుర్ఘురస్వన యును కాకస్వరంబునై

నొప్పు సతుల నుద్వాహంబు దగదు. — 177

వ. మరియును. 178

సీ. పలుసషాలింగిని పఙ్త్యలని తన

వంశనేత్రమయాసలని మరియు

. సంహాత భ్రూయుగళ జంఘుల రూపువు

ఉన్నతగుల్ఫంబులున్నదాని

కఠినహస్తలుజేయు గండస్థలంబులు

కుహారకలుల గలదాని గూఢమువిను

ఆలోకాక్షి కాంతియు నగుదాని పాండుర

కరనఖంబులదాని నరుడు నేత్ర

నాడీసహస్ర సంధులున్న దాని

శిరమునాలు దీర్ఘిచ్ఛిద్రంబు గలుగు శరణ

దంతురాసస్త్రీయగుదాని ద్వాత్రింశ

మదివిహర్షంబు గాదయ్యె సుదతి విందు. — 179

(ఇక తీక కాని శ్లోకములు విడిచినట్లు తెలియుచు

న్నందున నేనుకూడ విడిచితిని.)

సీ. బహువర్ణంబులైదైవాలు పరగ నారసులను

సామాప్యంబులు సరసలు సరిమరియు

సరసగాంధర్వరాక్షసము పైశాచంబు

ననెనివియు వివాహంబులందు

ధర్మార్థశ్రేయ ప్రదాయకంబులు నాల్గు

ప్రథమములయిబు బ్రాహ్మణులకయిది

యుభయవంశములందు లక్ష్మిగల్గ

సరసగాంధర్వరాక్షసమను నాలు

రాజులకు వైశ్యశూద్రకుని

మూర్ఖకుపైశాచమనగ హనుమంతులయిది

మహిని యుండాలి వర్ణ ధర్మములకాలది

పరగబడిపర పోలింటు పద్ధతి తగ. —

అవని యందు వివాహంబులాచరింప

వలయు గావున సనలంబు వచనమ్ము. — 180

వ. ఇట్లు ధర్మంబులగా దారాపరిగ్రహంబుగావింపవల

యును. ఇంద వరనవమహీపుత్రులంబు గలుగనని చె

ప్పినని సగరనరేంద్రునకు ఔర్వముని ఇట్లు

యుణ్లనిరెను. — 181

క. మునివరగప్రహాస్యునకునగు

ఘనతస దాచారవిధులు గడు ప్రియముగన్

వినువేడుక మినియుంచెను

వినిపింపుము మన్ననలను విమలలవనాంబ్దే. — 182

వ. అనినమునీంద్రుండిట్లనియె. — 183.

సీ. జననాథ విను సదాచార లక్షణ మెల్ల
   వసుధ సదాచారవంతమైన
పురుషవరేణ్యులందు పొసగ లాగిరదు చెలం
   బందున విశేషమై యలరుచుండు
గలక కల్మషములందు గలుగు నది వినియును
   సరవి సాధువుల వాచకముల దొరల్
ఆ వాక్కుల పద్ధతి నెల్ల భక్తిని సరిపిన
   నదియు సదాచార మనగ నెగడు
మనుజనాథ సప్తర్షులు మనువు లత్రి
జాపయోధు దివ్యశీలు లిన్నాచారవిధము
వానినన్నింటిమునికు దిద్దుచు నిమ్ము వినుము
భవ్యగుణసాంద్ర సగరభూపాలచంద్ర! — 184

క. జననాయక సూర్యోదయ
మునకుం బూర్వమున నూడు ముహూర్తము
దనరిన బ్రహ్మిమ ముహూర్తం
బున మేల్కొని పురుషవరుడు మదిలో నాత్మకుడై — 185

వ. ధర్మంబునకు హాని వేని యర్థ కామంబులయు, నేయ
ర్థకామంబులకు పీడగాకుండను, ధర్మకామార్థ సమ
ర్థనుండై యందు ధర్మపీడాకరంబులైన యర్థ కామ
వర్జనంబులు, నాధర్మంబులు గాకుండ విశేషంబైన నడు వాన
మలయు. ఇందుకు విరుద్ధంబుగ నడువ కలాదల
మనయును. — 186

సీ. ఆంతలుత దుష్కాలమందున మూత్రవి
   సర్జనంబును నాచరించు జనిపు రయమున
నైఋతి దిశ రాత్రి భాగమేనీ గల బాణంబు
   పెట్టిన గట్టిన పుట్టు నరుడు

మూత్ర పురీషములే మునవి సల్పంబు
   హారివసించని బైనముగల
గలుగు నేల్లను గలహం గణ భూమి నిత్తరాదు
   లనన దుల నిర్లనన మలవి
సర్జనము జేయు గాదు జగతి యందు
గాత్ర లకు సూర్యునిలాగి నెదురు యిబ్బాటు
లకు నుసేషంబు దర్శనంబు గుచు నుండ
వదలి మలఖంబై మూత్ర్యంకడ దగదు దలప. — 187

వ. మరియును సలిలంబు మధ్యన, గుర్వ్షభూమిని గోత్ర
జ, జనసంచార భూమిని, మార్గంబున నదాభ్యంతర
భూమిని, యుదక మధ్యంబున, యుదక తీరంబున,
శ్మశాన భూమిని మల మూత్ర విసర్జనంబు చేయరా
దగదు. నరేంద్ర! దివాంబున యజ్ఞసూత్రంబు
కర్ణంబునం దిడియు దక్షిణాభిముఖుండై రాత్రి కాలంబున
దక్షిణ ముఖుండై యోరుచ్చు నిలుచుండి యామ్యుంబునైన
వస్త్ర పాత్రలవ మస్తకుండై మల మూత్రవిసర్జనం
బు జేయవలయు. ఇదియు నాపదునకుం గర్తవ్యం
బంక శౌచవిధంబు విను మ. — 188

గీ. వసుధ యందు గలుగు పవిత్రమైన మూత్ర
ల్వనన మైనమల్లిక మృత్తిక గొనగలని
మల్లిక కెలమ శౌచముల నకగు
గల మృద్భాండ్ర వేసమల్లి మృత్తికగు గాదు. — 189

గీ. చెదలు మొదలు గాగ సవరింపు పత్రముల
వలన గూర్చు మల్లిక వసుధ మల్లిక
హోలవలు మల్లిక శుచికి నర్హంబు గాదిక
శుచి విధంబు వినుము శుభగవరిత. — 190

వ. మఱియు యుక్తంబగు మన్త్రకంబుచే నేకవారంబులు లింగంబు,
త్రిరాత్రి గురుంబు పాకుతరంబు దశరాత్రి, హస్తాదివివాదం
బు, సప్తరాత్రంబు శుద్ధియొనర్చి యవనాంతరంబు మర్గం
ధంబును, పైన యుక్తంబును, బుద్ధిదంబును, గాని శుద్ధ
బులంబులను, ఆచమనంబు చేసి; గృహస్థ బ్రాహ్మణులచే సా
దశాబ్దంబునరించి, త్రిరాచమనంబు చేసి, ముఖంబు
అంగుష్ఠమూలంబున దివ్యమోద్ధంబు చేసి, సంహారకర
శాఖల నాసలంబు త్రివారి సంస్పర్శించి, కనిష్ఠాంగు
ష్ఠంబుచే నాభిని సంస్కరించి, తలంబుచే హృదయం
సంస్పర్శంబును, శిరంబును భుజాగ్రంబుల సంధింగు
ళంబు లేకంబుగా స్పర్శించి శుద్ధాత్ముండై కౌశ
ప్రసార్శంబు గావించి, దర్భలంబుచే కాని సవిత్రా
పావనికనంబు చేయించు, అంజనమ్మాంగల్య ధూ
రావింకుర కుసుమాలంబనుడై, సమిధోష్ఠ ప్రకారం
బున, వల్లెక్షంబునకు ధనార్జనుండై శలతిసంపన్నుం
డగుచు యథాక్రమంబుగా యజనంబు చేసి, అగ్ని
ష్టోమ, అత్యగ్నిష్టోమ, ఉక్థ, షోడశి వాజపేయ
అతిరాత్ర ఆప్తోర్యామంబులగు సోమసంస్థాసప్త
కంబును, అగ్న్యాధేయ, అగ్నిహోత్ర, దర్శపూర్ణమాస,
నవీనలాంఛల పచనంబగు నగ్రయణ, చాతుర్మా
స్య నిరూఢపశుబంధ, సౌత్రామణి యను సప్తహవి
ర్యజ్ఞంబును, సాంపాసన, అష్టక, స్థాలీపాక, పా
ర్వణ, శ్రాద్ధ, శ్రావణిక, ఆగ్రయణి, ఆశ్వయుజ
మను నివి పాకసంస్థాసప్తకంబును, గావింపవ
లయు. మఱియును పాలిహింసిక స్నానలాభంబుల
విధానంబు వివరించెద._ 191

సీ. నరనాథ వినుమది నిదురవాటూకాలులందు
దేవతాంతరంబుల గౌరవనిష్ఠ
శాలుల నిలవైక్రియాక్షమంబు పఱ్ఱనాబాధ
వలయు నుత్తము మది వసుధయందు
నిధి యుసంభవమైన నిలకూపగల బలంబులు
సముద్ధిలతాంబు సరిప నవహము
నంది శీఘ్రగదక స్నానంబు సలుపంగ
నగునోదశక్తుల నరయకోని
రుచిష్ట జలమైన యదిగాక యునగమంత్ర
బలము స్నానంబు జేయంగ వలయు బుధుడు
శుచియయి సువస్త్రధారణంబు సారంబు జేసి
వరుసనిం బూర్ణగా వింపు దగున రేంద్ర!_ 192

వ. భూర్దేవ, భువర్దేవ, సువర్దేవ, యని త్రివిధదేవ
తార్పణంబును, భూంబుఖీ గల్లవు, భువబుఖీ గల్లవు,
భుసువబు గఱ్ఱ యని త్రివర్తిబునాలార్పణంబును,
భూః- భువః- సువః; యెంకావత్తి ప్రణావములతా
ర్పణంబును, త్రివిధంబునకై బలతర్పణంబాబాంకు
వలయు. ఇవివిధంబున పితృతర్పణంబును క్రమం
బుగా జేయుచు, యటసవిపి ల్లోపు త్రోమహర్షుల
కు సాపత్ని మాత మాత్ర భగినులకును, గుఱు
వులకు గురుప త్నులకు, మాతులశ్వశురాదులకు,
స్నిగ్ధమిత్రులకు జలతర్పణంబులిచ్చి, మఱియు భూ
తంబులకు పకారంబుగా భూతతర్పణంబు చేసి
దేవాసుర యక్ష నాగ గంధర్వ రాక్షస పిశాచ, గుహ్య
క, సిద్ధ కూశ్మాండ గ్రహాలార శాఖాదులకు బల
కొర భూనిలయ వాయు భక్షక బంధువులకును

మద్దత్తసలిలంబుల తృప్తి నొందవలయు నని పలికెను. 193

గీ. సకలమైన నరక సముదయ యాతన
లందుండి యున్నయట్టి వార
లవనియందు నాసంగు సలిలంబుల
తృప్తి నొందవలయు ముక్తి మెరసి. — 194

గీ. పరగ నేనొసంగు జలములంబులు
బాంధవులును మఱి యబాంధవులును
పూర్వజన్మమందు బాంధవులైన
నిచ్చలు గలుగు తృప్తి నలర. — 195

గీ. ఆరయనేకటిజన సంస్కారములకు మారులకు
లకు నుచ్ఛిష్టశేషనార్ద్రమకు తేలముగ
రమే నాసంగు జలంబుల్లనెలమి గాంచి
తృప్తి నొందంగవలయు ననిశ్చ|మమర. 196

క. నరనాయక యిప్పగిదిన్
ధరణింగా మోదకప్రదానమున నలయున్
కరమర్థిఁ జేసి తేనియు
బఱవతి పుణ్యములను గుల బలయు మురు పొందున్. — 197

క. బహుశ్రేష్ఠా యీయాగము
బుద్ధి నికారమెల్లదికాలు నాసగ నాసగిల
తబుద్ధిని యాంచాలనుండై
పోరిదశల సలిలంబుల శ్రీ ప్రాప్తులకే మెరయున్. — 198

శ్లోకము:-

నమో వివస్వతే బ్రహ్మన్
భాస్వతే విష్ణుతేజసే.
జగత్సవిత్రే శుచయే
సవిత్రే కర్మదాయినే. 199

సీ. అని యుల్లసిల్లి ప్రత్యర్ఘ్యంబు గావించి
పరియుగ నౌపాసనంబు బరగఁజేసి
యిష్టదేవత పూజ లింపున గావించి
ఘనతర జలాంజలి సేకంబు జేసి
గంధపుష్పములు నిచ్చి కోరి వడి ధూపదీ
పములు నైవేద్యంబులు పరగనొసగి
వరుస పూర్వాపరగణ వైశ్వదేవ హోమవిధుల
మఱచక సంతసంబున బ్రాహ్మణులను దగ
వెలయ పంచాహుతులఁ జేసి వలను మెరసి
మఱి ప్రజాపతి కాశ్యపు మహిమ లనుతుల
సుక్రమంబుగ నాహుతు లొసగియుండు
శేషమగ్నిసమీపంబు జేర్చి యవల
మరియు పర్జన్యునకు భాగ మొసగ ననిచ్చు. — 200

వ. మఱియు వాయురాది స్థానదేవతలకు, ధాతవిధాతలకు,
వాయుదిక్కుల బ్రహ్మకు ద్యావాదిన్నే దేవతలకు, యం
ద్రయజ్ఞ పవమానులకు గృహంబు గాబు యింద్రయెం
డియు పరిచేది స్థవియును, పాపలక్షణతర్పణ గాంబున
ధనదంతరబలియును, యువిధంబున వైశ్వదేవాంబు
గావించి యనంతరంబు వాయుస్వధువిస్థవియును,
బ్రహ్మకు నాకాశంబునకు సూర్యునకు నూర్ధ్వబలి ద
యంబులను, విశ్వదేవ, విశ్వభూత, విశ్వపతి పితృ
దేవ యక్షాదులకు బలియొసంగి యనంతరంబు వాది
తరంబైన యన్నంబులు గాని శుచిద్భాతరంబైన భూమిని
మనవారానిలాలన సుఖోన్నతైయ యన్నశేషంబు భూతా
ములకిడి, తచ్ఛేషంబు దేవమానవ పశుపక్షిసిద్ధపన్నగ
యక్షరాక్షస ప్రేత పిశాచాది తరులవరంబులకును పిపీలిక

కేవలపతాంగా కలకుని పరియుక్తకర్మనిబంధబద్ధమైయుప్తల
కును, మేనాసంగునియనంబు భుజియించుత్తృప్తి బాధావల
యు, వల్లిదారబంధు రహితులకు సన్నిపిట్టి వేని భూతాం
బులకు పక్షులోనుంబు భుజింబి సంతుష్టులోనగుల
గావలయు, సకలభూతాంబులనే యనయుబుని యే
నను భగవంతుండగు విష్ణు సర్వరూపంబుల గంగాని యు
న్నారు. లయు తెలుగాన్న మేఱు భూత నికాయంబులు
ను, మేలదన్నంబును భుజించెదరు. మరియు తెలి
నుశాలిది కేవు కాంతారాబు వరకు చాలు ర్యశభూత గతి
స్థితిభైన యఖిలభూతాంబులును, అశ్రాంతరభూత
భూతాంబులు పయాత్ప పాన్నంబుచె దృప్తిబాం
ది సంతుష్టులయ్యెదరు గాక యని. _ 201

గీ. మరియు నీరలి (శ) ద్ధ సమని వేయుపు
ము నగృహస్థుండు భూతావుకారబు గరి
శావనబంధాల విమాగాది జాతులకును,
దృప్తి నాందించు విబుధుండు నృపవరేణ్య! _ 202

సీ. అంతట గృహమేధి యతిథికై నృపరో
 గణబ్రాహ్మణాదులు కాలకాల
మనుపైని కాలంబు నతిథి రాకకెంచ
 వలయును . . . వచ్చెనేని
యర్ఘ్యనంబానరించి యిటవల నాసనమిడి
 పాదశ్ఠింపగనిచ్చి ప్రకల భక్తి
నన్నదానంబిడి నారతర ప్రియభాషల
 మెనతించి తెలుకయును మనుజనాంగ
నంపవలయు నతిథి (శ్రే)లియును గను
అనలియుంపు గాత్ర మెనన్న దాని

మెఱుగారని వారు యెన్నడునయింతి
కఱుగదని వారు యతిథి యనగ. _ 203

గీ. అతిథిని తెప్పివాని యర్ఘ్యంపనగగాని
తేమికగాని వాసి యతిథి గాదు
అతిథిపూకించనుండు ననసంబంధుండు
అన్యదేశీయున సమాగతుండు. 204

81

గీ. అట్టి యతిథికి భోజనరంబడ్డి నిడక
భోజనంబానరించిన పురుషవరుని
పుణ్యమెల్లను గానితాను మున్నై యేయు
పాపమెల్లను గృహాంతర పాలుసేయు. _ 205

వ. అతిథి లక్షణంబట్టిది. ~~[illegible]~~ ఇంక నభ్యాగతుల
లక్షణంబు వినుము. _ 206

గీ. వేదపఠనగోత్రమంది శాఖాభేద
కులము పుట్టుమడుగకుండ నెలవని
పదరగ్ర్యాగగ భావించ్చెను
భోజనాభ్యాసంగ బాలు ననఘ! _ 207

వ. ఇంక నితర బ్రాహ్మణ లక్షణంబులను వినుము
యవినయము. _ 208

క. పిత్రర్థంబునకు నాకతెని
ధాత్రీసురవర్యు వేదదక్షు నికబుగ
యొప్పు (శ్రు)తిగ పంచయజ్ఞుని
భావ్యనిని యయింపవలయు ధరణీవరాంకా! _ 209

వ. అనుష్టుప్ అనన్నగ్రంబునంగాల సమాత్రబాలు
ప్పయింబుపిపి, పిండబియజ్ఞాద్యంబు పొంలకారా
శిర్భవైన యెలుక భాగంబు నితర శక్తి నియుక్తుండగు
బహ్మాకణునకు, బ్రహ్మచారికి తెలుకభాగంబు

అతిథికి నాకర్త భాగంబు, యతికి నాకభాగంబు, నా
సంగవలయు. విభవంబుల గలిగినేనియు, యవారి
లోబుగా భోజనంబు సంగవలయు. మరియును. 210

గీ. అతిథి యెవ్వనియింట భగ్నాశయుండై
నేగిలఁ దిన్న పూర్వకర్త చేసిన సుకృతముల
గాని యొలకుచేయు పాపంబులవియు తాకి ఇ
చను నవనస్థలంబు నల్లన జనవరేణ్య! — 211

సీ. జననాథ యతిథికాసంగిన యన్నంబు
పరమేష్ఠికి నిచ్చు బ్రాహ్మణులకు శక్ర
వహ్నికి వసుగణాళికి నరులకు జెల్ల
నతిథిగాన యతిథిమనుజులకు తలంప
నతిథి పూజింపజేయక భుజించు నతండు
పాపంబు భుజియించు పగిది గాంచి
బాలవృద్ధుల నరోగుల బలుల గర్భిణి
సతుల రోగిష్టులౌ సతుల మరియు,
సంశ్రితులైన యన్నము చతుర్థంబునకు
వెనుక దాను భుజించుటే విధివిహితము
గానిదానికి భిన్నము భుజియించేనేని పుష్పము
వాడు భుజించిన వాడవుతాం ధరణినాథ! — 212

క. వినుతరుచిరుతులైన రకితులనాడు
స్నేహితుల బంధులనాదరింపగదా
జననాథ శాస్త్రసమ్మతి
మనోవృత్తుల నాదరింపగ సంభవంబు. — 213

వ. మరియును వినుము. — 214

సీ. సన్నంబు జేయక నాస్తికులకు భుజియించు
మలభక్షణము జేయు మానవుండు

జపము చేయక భుక్తి సవిపిన యతండు
పూయశోణిత పూర్ణము భుజించు
సంస్కారరహితాన్న సంభోజన మొనరించు
బాలకత్వ మూత్ర భక్షకుఁడు
హోమంబు చేయక యన్నము భుజించునతండు
క్రిమిభోజనుండగు కేవలముగ
దానమొనరింపక భుజింపు దాదాద
విషము భుజియించువాడగున వేదశాస్త్ర
ధర్మపద్ధతి భుజియించువారు బుధుండు
పాపబంధవిముక్తులై పరగుచుండు. — 215

క. నరవర యిష్టాన్నంబులు
నరయుంబల వృద్ధి శత్రునాశనము శ్రీ
కరమగు యశోవివర్ధన
నరసలవన సుఖుండు శాస్త్రనర యీరింపరే. — 216

క. వసుధీశ తొలుత మాన్నపులు
విసువక గావించి యంత విను పిత్రులపూర్వ
మనలకిడిసి సరలిడి
పానగిన హస్తుండు వసుము భుజియింపవలె. — 217

క. నరనాథ జపము మానుట
నిరసించు శుభ్రవస్త్రవియుత ధరుడై
[illegible]
కరమిష్టాన్నంబుని శ్చి కవిమై మెరయగ. — 218

వ. భూసుర పుణ్యగంధధరుండును, ప్రశస్త సుమమా
లాలంకరియుండును నై, ఏకవస్త్రధరుండునై, నార్ద్ర
పాణిపాదుండును, విదక్షిణముండును గాక పశ్చిమ
దక్షిణుండై ప్రసన్నవదనుండగు ప్రశస్తంబును,

పథ్యభోజనము, పరీక్షితాన్నము, పరీక్షితోదకంబులు, న
కల్మషాహారములు, జుగుప్సంబులు, అసంసర్గితం
బులుంగాని యన్నంబు క్షుద్బాధలకు, శిష్టులకు వారలకు,
విశుద్ధ పాత్రంబులందన్నంబు సంగీకారము విశుద్ధ పాత్రం
బునందున్నంబుండవలయు. 219

మ. ధరణీనాయక పెట్టెదనని పాత్రంబుంచి యుంగాని యు
ర్వర నాదేశము నన్నకాలమున బ్రాహ్మణులైన యుచ్ఛిష్టము లం
దరిస పక్వాన్నము లిం బ్రువిసుతుల్ నిర్మిత్తమై చాలు లల్
పరగన్ భోజనమెల్ల నాకు నాదని పల్కుల్ నరేంద్రోత్తమా! 220

చ. సరసలమంత్రపూతములు శస్త్రములైనవగియున్న యన్నముల్
పరువడి భోజ్యమై యొగలుదు పరీక్షితాన్నము భోజనమైనవుల్
మరియును శాకమూలఫలములగు పక్వములైన దేహపోషముల్
పరగు దానభక్ష్యములు పరీక్షితములుగా ప్రభూవరా! — 221

శ్లోకము: —

భావితార్థం పునః భాదిమోదకాని ఫలాని చా
పాలితాని భక్తం శేషం వా! భుక్త్వాహం తథైవ చ. 222

గీ. మధు ఘృతశేషంబు దధిశేషమంబు శేష
సక్తు శేషంబు మరియును సర్వశేష
మన్నిమదులోతలంబులు నెనడెరాదు
రసవిహీనంబు భోజనంబు పానగద్భిష్టం 223.

సీ. మహిం సజ్జనస్తోత్ర మానిత చారిత్ర
సగరవిహారాజచంద్ర వినుము
ఆవనీశ! యన్నమందా సక్తులగబలాని
భోజనంబానతించు ప్రణవసుతు
మధురరసాపేత మగు భోజనములు మున్న
కటులామ్లలవణాది కారముపడి

అంతకు కల్పిన పదార్థములెల్లను మ
నంతంబునా శాకనముల దలంప
అంతట పునరన్నాసిదానముల్ చేసిన
బలము నారోగ్యముల గల్గ మరగమంబ
పరిణామములకు నా పాత్రయన్నంబుల వరింప
మానవుల నాహుతులు చేయుచు జనిన పాల! — 224

ఉ. భోజనమెప్పుడు జేసి పాయసాంబవగ పక్షంబులు దక్షిణంబుం
బోజనము మూడు బహుశీతలదియొప్పుగ నాభినాంబు జేసి వి
భ్రమిలత పాకశాలములు పచ్చి గజ్జాశయమునా నడచి మొరం
రామకులావతంస ప్రసరాబమునాంబు కరంబు జేయుమో. — 225

వ. సర్వస్త్రాపత్యముందు పక్వాన్నవిగ్రహముంచుమన్నైయు
ష్టదేవతా సంస్కారణంబులు గావింపవలయు. — 226

గీ. సవనసంప్రీతులబైన సవనమగిద్ధ
బలనెయుండుచు నభమున కెలమి సావ
కాశమున నుచు యన్నంబు లరసమునప్పణివి
హాయుపృష్ఠ రేఖ సంకుమ హాత్రనాథ! — 227

గీ. నాకునన్నంబులను నాపమగిద్ధ
యనిలమదకంబు జీర్ణంబు నంగజేసి
మెలమి నవాహారంబులు గానలము సుఖము
నిచ్చు చలంబు నెల్లప్పుడు నిద్ధబలము. — 228

క. పరిణాపానసమాన
వాత్సాగ్నానములకె ప్రదులపడిపుష్టికరం
బునగజేయగవలయును
మానగనావాత్సహాత్మైక మనుసుఖమెసగున్. — 229

క. వెలయగ భుక్తిరహబా
నలమం మొదటి యుభోజినాన్నము జీర్ణం

చెలఁగని రాగరహితాత్ముఁడై
నతి చేయు సనాతనుండు నాకు సుఖంబిచ్చున్. _ 230

వ. ఏకాదశీ మాహాత్మ్యంబైన భగవంతుని చేత భుజియింపబడ్డ
యన్నంబు పవిత్రకరంబగు. అది. 231

82

శ్లోకాలు:_

విష్ణుకర్తా లక్ష్మీదానం, పరిణామ శ్రీ వైస్తా శ్రా
నమోవరదేవ నమో భక్తం, జోడింపం విలిఖితా! 232

వ. ఏకాదశి కళలు పండించు మధ్యస్థాన్నంబున
యన్నంబగు గాక యని ఆ నభస్తంబున సాక్షాత్కరించి
జననంబు గావించు యీలు శాస్త్రవిశారదులైన బ్రాహ్మణులు
పృచ్ఛయు నేను సాయంకాల సంధ్యావందనంబు నకు ప
లిప్పుడు గావలయు. ఇంక సంధ్యావందన కాలనియ
మంబు వినిపించెద. _ 233

క. జననాథ యుదయ సంధ్యయు
ననువుగ నక్షత్ర యుతమగు కాలమునన్
దినసాయం సంధ్యయు రవి
ననుసర్యాస్తమయమైన కాలము లూనన్. _ 234

సీ. నరనాథ యుభయ సంధ్యల యుపస్థానమ్ము
చెప్పియుంచుట నేను చేయవలయు
లగపుత్ర జనకమూలక మాదియుం శౌచ
ములు సాగన్నాదీంబు గాను నివి శ
అంబరరాగపేతుర్తగు వేళ
పరగ దన్నియును ముమ్మూర్తి పల్లవలదు
వరి యుస్మాగోదయ మస్తమయంబుల
నిద్రింప రాదు నిద్రనొందె
నేని పాతకుండౌను నెలమి రాగిప్పుడు

నరయుగేని పెద్దలాదిక మనుల
వలయు గాన బుధులు నలువాప్పనీరీతి
ధర్మమాచరింప దగును పాల!_ 235

గీ. గానను దయాస్తమగు సత్కాలమున దను
నియలబెట్టు పంగవేగాని నిగ్రహించి
కేనిలాపంధలా మన్మనసు నిరయములు
నెరుబాగెచ్చిదరయగి తెలుపా నాధలాలక! _ 236

క. జననాథ వినుము సాయం
తనసంధ్యయు లానప్పజేసి లేడయుక పాతం
బానరించి కర్మసిద్ధికి
ఘనబుద్ధియుషిశాంతమనుల కుల గవేయగనా. _ 237

సీ. ఆరాత్రికాలమందలిధి సంపత్తివ్యైు
ననుసవశక్తిని పూజనములానచ్చి
పాదశౌచము చేసి పరగ నాసనమిచ్చి
బహువిధియంతన భద్రపాకి
ములు వరి వానికిలలి భోజనంబిచ్చి
వెలయంగ శయ్య గావింపవలయు
యూరేల సలక్షణమిష్టల గావించి
లవిరి లానాలని తింపవలయు
ధరణినాయక దినమునం దలిధి విముఖు
డైన పాపంబు కనగను నష్టవిధము
పాలకంబగు రాత్రి యెప్పుడి విముఖు
డగుచు దాబాగేరినేని యనుమ వనినాథ! _ 238

వ. కావున రాత్రికాలంబున నలిధికి శక్తి కాలంచి
యన్నంబిడి పూజించిన సకలదేవతాపూజనంబు చేసి
నఫలంబు సిద్ధించు. అనంబెనియు శాకంబెనియు

జలంబేనియు సర్వశక్తికాలంబియుడి శయనప్రస్తర మహాప్రభా
వారిజ్జ, దానవ భయము లింబి గడ తాలాది భువనంబైనను
వారుణయుళ్ళు భువనంబైనను శయనించువలయును. 239

గీ. అట్టి విశాలంబు భగవంతు నసమానిన
మంగళ సంకీర్తన యుతమునా స్తరణమైన
శయన మంధున శయనించు జనదు నక్షత
శయన రమోగళీంబు వినుమంత బసవరేఖా! 240

క. యూరపు లావల గవరమైనా
ధారాలపై దక్షిణంపు లాలగడమైనా
గూరిమి పాళ్ళలోంబు చ్చును.
నారయ విపరీతమైన నేది యెరుకుభంటౌ. — 241

వ. నారాయణా! గ్రహాస్తంభనైవేద్యానికి సర్వదారాగములు
సుఖశాంతియుంబైయుండు. అందు స్త్రీలింగ పుంలింగ నపుం
సకలింగాదులనంబరగిన సప్తవింశ నక్షత్రంబుల యందు
సంగమార్హంబులగు అశ్విని, రోహిణి, పునర్వసు
ఉత్తర పునర్వసు పుష్యమి హస్త అనూరాధ
శ్రవణ పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్రలును, పురు
షనక్షత్రంబుల యందు మేలు దర్శనాదివారంబగు
షష్టమదివసంబాది నగు ద్వాదశాంతాలు వరకు
యుగ్మదివసరాత్రుల యందు ఆయా నక్షత్రకా
లంబుల వహించంబు లగ్నంబుందు జ్యేష్ఠ ఉత్తర
భాద్రల యోగ్యతమంబులు. అందు పరివర్తాలంబైన
వర్జనీయంబగు. మరియు ఆయా నక్షత్రంబుల
యందు. — 242

సీ. అవనీశ్వరులు కూల యగు దాని రోహిణి
లావిరజసవలగాని లవిల నాయుఖిని

కాముక రమోలతను కరు తాపు సంయుత
మరియు ప్రశస్తమును పొని గురివి
అనియనరి కాముకి నెలమిన్నదక్షిణ
పరకాంత క్షిప్తచె బడలు దాని
అలి భోక్తయగు దాని నరయు వేరల యుండు
పురుషులు భోగింప బోలి దెందు
స్వాతి నేమొనరించు ప్రగ్గంధి నహింత యిలయ
ప్రేతయయు దాని వెండియు ప్రియసకామ
సామరాంగయు నగు దాని సరస పురుష
వరులు రమించియవలయును వసుమతీశ! — 243

మ. ధరణీశా! గోత్రమత్స్యుల నక్షత్రబద్ధ సంయోగుల నం బొర్దుకున్
మరివాసాంత లక్షం సమహోదా తా పూర్వసంతరాల నీ
పురుషుల యాదివసంబులందు నరతుల బాలాప్యంద గావింపన్
మరలంబై కేయు మూత్రనాము నరతరంబందుండుం బల్లావరా! 244

క. నరవర యుష్వరవంబుల
కరయు విబుధ వరులు భక్తి గూరిగిసుమ హీంత
స్వరణంబౌ శాస్త్రోక్తంబుగ
లారమియింయజ్ఞ మపలాదు మదగవియవేదే. — 245

సీ. ధరణీశ! మరిగ వాదలిన్యంతోను లవి
దేనాల భూమి సురగురు నిలయ ములను
చైత్య చత్వర తీర్థ సమిధికస్థలములు
గోష్ఠంబులందు చతుష్పథములు
వనముల మరిపిత్రు వనముల సలిలము
లను సరిపరిఖల ను నవాల
సంధ్యల మలమూత్ర నాళిలసయిలను
రమించియరాదు సద్వృత్తి బుద్ధింతు

మూర్ఖులు / గుణంబుల నిందు మనువల్
తలఁతురు నొవ్వఁ బాపఁ గలికి బలుకు
తలఁపు శస్త్రము కుఱులు నాశయముల
తలఁ బడుచు గొనుము కును భస్మీ భవతా! — 246

క. పరదార రతిఁ దెవులు నెట్టిన
పురుషులకిల నేమి చెప్ప భోగరసవారల్
ధరణిలో విహీనులగు
పురుషుల జనని మూఢులఁ బోఁగ బుట్టుదురు మహిన్. — 247

క. పరదార రతుల నాయువు
తరుగు నరకములఁ బడుదురు ద్వయము దూరమగున్
మరియు సుభయములఁ గోలు
పరిహాసములందఁగుదురు సుందఱ పార్థివ ముఖ్యా! — 248

వ. నరేంద్రా! పురుషులకు ఋతుకాలంబులఁ స్వదారా
గమనంబు కర్తవ్యంబు. సోమునకు వైరి యను ఆకాలం
బులయందైనను స్వదారాగమనంబు చేయవలయు.
అని వెండియు నిట్లనియె. — 249

సీ. అవనీశ! దేవతార్చనము విప్ర గోపూజ
గురుపూజ చేయుచు పరమనిష్ఠ
సంభయసంధ్యల నగ్నిహోత్రంబు గావించి
యనుష్ఠానంబైన యంశుకంబు
వెలయ విష్ణుకథాంత ముఖముల నుద్ధురావిర
కుసుమమాల వెస బూని గామరుసిగల
విష విజీర్ణంబులై వెలయు గాఢ దరల
ములు ముఖరకలరవముల ధరించి
అమల మృగమద శపటంబుల నమ్మ వరచి
చారు ప్రసగంధ బంధుర చామరవేష

ధారియుగుచు ప్రియంబులు దగఁబలుకుచు
సతుల చిత్తము కాసచే బడయు బడతి. — 250

క. పరదారరతుల గౌరవ
పతుల మొదలైన లలనలకు బారకమతి స
ద్వ్యవహారము నారీహంత
నతనకు నిది నుల నీడ నరుగకయున్ — 251

సీ. పరగ విహిత విపక్షకోటి సఖ్యమునకు సత్కృత్యముల
బలుమైన మతుల నోంగటు ప్రకేటు
కమలభగిని దాచెడి కష్టులకు ఉల్
లక్ష్మీకన్య ద్రుత భూమికలు
ఆలి వాదములను నాలి వ్రయం శీలుర
గలసి మైత్రి యొనరచు గాదు బుద్ధి
మార్గంబు నాంతిగా మహిజనగారాదు
పతిబంధువులతో నడువరాదు
దహనము గుచునెన్న గృహము కు దగదు చూడగ
లవణ శిఖరమెక్కఁ గారాదు దంతములను
గాఢకగారాదు నాసంబు గోర రాదు
తగదు జలంబులో నానిలత్రి ధరణీనాథ! — 252

క. ఒకకిరి శబ్దప్రహాసన
ముకుళి వజియంగరాదు మహాంతుల కెందున్
జకితి బనరాదు సభల
నాకతిలు గాఢకం గరాదు నాగిలతో సగమున్ — 253

క. నరనాథ పాదాంగుష్ఠము
ధరణిం వ్రాయంగరాదు దన శక్తికి వ్రాలుం
సరవిన మలబినదెంతయు
ధరలో హ్మము కాలరాక బినదు నరేంద్రా! — 254

క. ధరఁ జోగిలి పుల్లమేధలీల
నరయన శస్త్రంబు నగ్నులగు పరసయల్
ఖరకరు నుదయాస్తమయం
నరవర దరిశింప రాదు నరుడే యెలదలన్. — 255

వ. నరేంద్రా! శివగర్భంబు నిందింపం జనదు అది యెట్లా
గలదని. — 256

శ్లోకాలు:-

అగ్నిరూపా శ్రీరసః సోమస్త్వరేతః తన్మయం లక్షః 257

వ. అను వచనంబునకుం జెప్పెద శుక్లశోణిత సంయుక్తం
బగు దేహంబగ్నిసోమాత్మకంబగుటం గాన ఆగ్నేయంబగు
సూక్ష్మంబు పంచభూతంబుల వెంబడి విశిష్టంబైన దేహంబు
సోమాంశంబగు రసంబు శివదేహంబునం జేసి శివ
గర్భంబు ... సోకంబైన రసంబు గావున శివనిందనం
జేయం గూడదు. మరియును. — 258

గీ. బహురసంబుగా టెక్కంబును చైత్ర లవణ
మరి శర్కరాదులు వనముల నుపహరించరిల!
దుష్ట స్త్రీజనములకును దూరలుగను
దాలగవలయును నిలబడుల నిలబుద్ధిం దు — 259

సీ. వసుధీశ! పృథ్వీదేవద్విజోగ్లి ఛాయలు
జాటంగ జనదు బుద్ధుకు
విను మహాశూన్యోద్యవి జనరాదు నిర్జన
గృహమున నిదురింప గూడదు మరి
తల్లికొంటకక్కోశ తేసులియామె ధరింబు
బుద్ధిపసర్లుప శయనుల విలసాంగిన
మున నౌద్రుమ సుఖము కని దూరలుగ బూడ
వలయును నవి వర్తక్షే వలదు నరులు

అవని మూర్ఖజనుల నాశ్రయింపకు మెల్ల క్రొ
త్తలలోమందు బుద్ధి నిలుపరాదు
పనలగములఁ బుద్ధి మనికిపఁ గూడదు
వారిశమెమరనిలువ బాటగాదు. — 260.

క. ఉల్లి జాగరము లనిద్రయు
నల్లి లబ్ధయు నలిశయాన మలి సంచారం
బల్లి పానం బల్లి భోగము
మల్లి దల పాగ లుంగ జనదు మహీపాల చరా! 261

క. కాగరులు కామల్లికలు గలిగిన
కుఱ్ఱపుంబిండ్లు లపాంత గూడదు జన నీ
పారాల పాలపములు
గూరిలనిలువంగ రాదు కుమలయనాథా! — 262

సీ. స్నానంబు నేకను శయనింబు యునెలగు
నగ్నదేహమున నాంబసనములన
మత్తకచ్ఛల దైవములన స్పృశచెయ
వలదు హోమంబున వెదనాచ్ఛనాంబు
నాంతి వస్త్రంబున నానరింపగారాదు
దుశ్శీలజనమైత్రి దాఘరారాదు
సదృవిల్త సని నెకర్మమున క్షేపాకోంబు
నిలువంగవలయును నెమ్మిలోర
శేత్తములలోగిశే వైరంబు వెత్తరాదు
ఆర్థముల గువారి పాలుపెత్తయంగరాదు
నియమములను ధరకయమేలు నెయమములు
సలుపవలెయంగవలయును జనవరేశ్వరా! — 263

వ. నరేంద్రా! కలహంబును శుష్కవైరంబును, సజ్జ
హానివైరంబును స్నానంబుజేసి దేహనిమార్జనంబును

83

స్నానంబు నాచరించిన నాగవస్త్రంబున హస్తస్పర్శంబును
కేశనిర్మానసంబును, నిలుచుటకై యాచనంబును, ని
యమితియు ప్రసూనకనకమాలంబులు, మరియును
చందనంబులచే సర్వసాధారణమగుటంబును, విద్యుల్లతలు
నటించుటయు, గురువ్రేల యొడలు శయనాసనముంద
గులు యువిధగరుల మరియును. 264

శా. దేవాగారబలిప్రదానములకు పుష్పదీపనాథ మాంగల్యపూ
జావర్గంబులె తెల్లనవ్వుల సంబారాంబరమాంగళ్య ము
భావింపం నవసవ్య వస్త్ర నటనా సామగ్రి సమ్మేళనంబుల జం
ఘా నాట్యంబుల కున్నెదు రాత్రుల సుచరప్రసారాంబు నక్కంబునో 265

గీ. శైత్యవిమూర్తులు రక్తమాలెపెంగలింపు
జనదుంధుభిని నాదముల బదిసడలిముల లను
మంగళాశీష పాటలంబల హంసముల యొంద
బనులు శింఘాణె మైన బింబ నదీశ! 266

గీ. సలిలనివహంన పరచుటు జనదివారి
విశదపింపంగవలయు ను విధిని యొక్క
వారిమెతనర్తల కుంచగావలదు వారి
భితోరింపంగ కూడదు ధీరవంతు! 267

సీ. మరిచలపృథ్వి కిని సత్యవారి గావించి
కాలమందున హిమకరశీసవిపి
దీనుల బట్టె చుచు విరిసాక్షిపైలను
పండియాగపాసన నుండవలయు
దేవర్షి పూజస ధ్యానవన శివయు చు
పితృపిండంబులు ప్రేతనిచ్చి
యింటి సంసారిరంబు నర్హతిథియును లాండు
పుణ్యలోకంబులను బాంధవు విస

హింసాయులెవరు ప్రియమునింపకుకాలవ
ధారిస్మృతిగుచు బలుకుల నర్తిబుడు
దంపుల శ్రేతిహేయు నిగుప్ప గలిగినకిని
జనుచునుండు గాదె జనవరేణ్య! 268

వ. శీతంలంబులు, లజ్జయులక్ష్మంబులు, క్షమాంపెంపు
లును, ఆస్తంబులు, వినయానివేదంబులు, విద్యా
బిలున నవవృక్షల గుణారలుత్తమ యూతంబులలతలుంచను
ను. ఆకాలగర్భితకాలంబున పరావర్తనముల రాగతాలం
బునను బుధుండు ధర్మయనాంబు జేయగూడదు. నరేంద్రా!
కాలధర్మ యుగవాని కెతలో ధాగె పరవంశంబులు, ప్రపం
చంబున బంధుభావంబులు మాత్సర్యంబు హింసలంబు
ను జలిగాను వానికభయంబె ప్రభువుండగాసంగున
లంక సర్వస్వంబుగుచుండు. 269

క. వానకు నెందుకు చల్లను
మానుగ నా త్రిలువియందు మహిందుకంబుల్
భూనాథ దేహరక్షకా
కైనను సానదివ యుంటల గలుగనవలయున్. 270

గీ. అవనినాయక నూత్నవింబల నక్షమగను
దూరయుగదృష్టి సాధించి యెత్తివనేవ
వలదుయుగళం త్రిభువసమీక్షణము శివయు
చుండినదే వంగవలయు మనువియంతయు. 271

వ. మరియును.. 272

చ. అరయగ వానప్రహేయకాలమైనను నల్పుడుకుండవనరిలం
క్షీరమగు బుద్ధిచెలవిరసించన వానికిధర్మమంచిగా
నరవర యల్పకాలమయిపోలు నారదు నెందరొ వింబడికేని యుర్వి
పరగధిరంబయందు లగసారగుళంబులనెంపులనిలుపెహోదె. 273

సీ. జననాథ! విను సదాచారులకు శత్రుఘ్నుండు
విన ఋషి విద్యార్థి సంవేదితనకు
పాపంబులే యున పాప్రస్థైమహత్మయుల్
బదికినత్రి యోగులు బలుకు చందికి
సకలభూతములందు సమమై త్రసలుప్రచు
నవనీలాభు నైర్భయ విదనమ్ము
నలసనికిముక్తికరావ ఘమ్మంబగు
ననఘూలకర్మయుదియు గాక్షలవి సీలలుమరియు
ఆవని కామములు కలిధామలందు బుద్ధి
రావువనికి గానరాకుండు మెప్పదరిగి
నా సదాచారవంతము సల్లీలు నభూమి
భరణశక్తి వహించును పార్థివేంద్ర! — 274

శ్లోకము:-

సతోర్నాప్తం బలాభూమి యనుష్ఠం ప్రమాణంబుగుబరంకు. 275

క. ఆదిగాన సల్కీర్తి నియు
విదివారలుగ బలుకవలయు వేగనయదిలా
ఆదిపరదుఃఖంబైనను
నద యలవ మానమున నుండ జను నరనాథా! — 276

క. వసుమతిప్రియాంప్రియంబులు
మనరంబుగ వినిపిద్ది పూర్ణాక్షిలవ వెలయల్
వెనత్రియ నరిశాకు ప్రియ
మెనక మెనగలుక వెలయు నిద్రభంలా! — 277

క. ధరలు ధర్ముని మాపరాంబులు
బరికించియు పరజ్ఞలకును పరమోపకరం
బరువారవిలువావలయును
సరసలవాఃకాలియకర్మ సముదలు నాగరి. — 278

(ఇతరోక్ష ఉపన్యాసములన్నీ పెళ్లిలాగ నెరసువరాలవలెగ
కోగియుండి. ఆశాన సమల్లు ప్రాణాధి ఆయువర్ధుకరాల
లెవి యాలు వేదు. ఆయితే ఇంకా యీంకావినహం
గారవత్తా యలుకు పి యమమేధం — లేదాపినాడు.
85 లమ వారల కవవప్రపలో గత్తిఆర్యాయలు ఆని
వ్రాసియున్నారు. నేను కూడ ఆటు లనేవ్రాసితిని.)

వ. అనిమరియు శౌనకమునీంద్రుడు సగరనరేంద్రునకిట్లు
నియెను. నరేంద్ర పాతల పుత్ర వియోగ విధంబునను . . .
. . . బోహకాలగు కథలు వినిపించుచునుమి. — 279

సీ. వసుధేశ వినుమయం పాపయుఃమవయను
ప్రకటించి వేడియుకారణమున వలన
ఆనుపాతకములు మిండు నభిలసించు నలండు
ప్రజలు త్రబాధి కేలుడు లలంపు
లగివధు పాపారలాయ నిలువుత్ర యా
ధాత్రియుంటకాల విధుండు ధరనాకంబు
మరి బ్రహ్మకేలుము వరంధముపాలు మాంమని
వాకలల యాశ్రాలయు వసుధనాకకు
నలరు త్రి సువర్ణక నెడు సలింపాని యుండు
ఆరయరెలంగి బ్రహ్మధ్రాలయ యున నాకంబు
వేదవిష్ణులయుండున వెలయు నాకకు
ప్రజలువేరు నిబంధనలు జ్ఞానులు దలంపు. — 280

వ. మరియు మహాత్మానారద వేంచాలిధి బులగిన శేత గేలమాం[illegible]
దోహమలాలదిసాంప శోభన్న సొంపగి యుప్రమాణనుండగు
శోభస్థ సాంప గుండును, బులివిజుండును, భాగినేయుం
డును, శాపుత్రుండును, దాహకులయు శాప(శ)రుండును,
మాలిలుండును, లపోనివ్వుండును ఆహావనేయాది

త్రయసప్తావసథ్యదేవేంద్రయుక్త పంచాగ్నిజర
యుండును, తత్సత్పురుషోత్తమసంబంధులు నున్నవారలు నిత్యం
బనాహ్నులు అందు ముఖ్యాదేయులు ముఖ్యమౌందు. యజువ్
జుండను కలుగం బైయుప్పు. ఇంతనిమంత్రవాక్యములు గాని వారల
దేవపితృమునులు. — 281

క. జనవరక సర్వవిత్రయతునఖులు
ఋషిదేవపితృకులు. — . మత్ప్రభుల
వినువేద వహ్నిపక్షను
బను స్వామిపుత్రిలక పితరులు నుగూడ విలసే. — 282

గీ. సలిలము నన్నైనను రియు సలిలము నను
పాలకులు గాను యజ్ఞకుల్ భ్రమలకేద
పాతకాత్మలు కులము సుదేవా తీర్థమున
దగఁబరించిన వారలు దగరలత్తికి. — 283

గీ. మాతాపితల బరీవని
పాలకులనుమరియు వృషభ పంతుల్
వృషభ బీజముల పోషిత్రములను నలుప
మూలదేవతలకు వెంబడ జూడ సనక్షిత. — 284
(ఈ పద్యము తప్పుగా నున్నది.)

శ్లోకము:-
శివా స్వనపరాగ్ యత్యా విత్యార్థం పల్సరత్య యం.
సర్వైదేవలకా నారమాత్రే వ్వేషు గర్హిత. 285

వ. అను వచనంబు నాంజెప్పి దేవకులనారబరగి యంతనిచ్చు
యజ్ఞబద్ధుబలంజెప్పకాను విధియులనుచేయం
గొంచిద. — 286

ఉ. మొదలివినాయని రిలకుకి మునులకుత్త్రియులంబుధ్యందులా
విచిత్రముగా గజెప్పనగు వేదుకలత్రియుల దైవతార్థ వై

మదిబరికించుయుండ్లు మన్ననవేవేనాలతోడి మాయు
సదములవిశేషదేవతకు జకర్తిన నాకర్తిని జెప్పగావే. — 287

వ. అందు. 288

గీ. కశ్రీధబ్రాహ్మల మరిపవిహా యందికమల
మధుదనాయాస పత్నైన వారలదికి
లగనిమంత్రణ జెప్పంగదగడు దాన
మరగయుధ్యనికగు మహాపాతకంబు. — 289

వ. నరేంద్రా! శ్రాద్ధంబునకు నిమంత్రణ చేయదగుభూమియం
చు భాగీ త్రస్థ్యర భుక్తయుంచు వలిపా యేకమూర్తుల
మొదలైన నిషల్ప్యలలు తెలగి గర్భంబున ముడింగు
మరనితేవి యయువు. — 290

సీ. ఆదిగాన మమును ముక్తియవనీసుర శ్రేష్ఠ
లనునిమంత్రణ జెప్పి యర్చింపంగ
యజ్ఞనాంబుగాదలించు నాసయు యంబున
నని మంత్రణ మొందిన యలవలుకు
చను దెంచేనేనినాస నపుత్రుమాదిగా
నలుపుచారములు జెప్పి యుబలవ భంగి
పాసగవారల బ్రాహ్మణులను బాగార్చి
యుంచమనవలు నానవయు సమ్మతి గనియెల్ల
పలయునరనాథ పితృవర్గములకు
మంత్రవిరను విశేషదైవతములకిరు వుర
గాకలక్కిన మొకమొకరంబు మరిపితృ
దైవములం కయర్చింప దగుబుధేంద్ర. — 291

వ. మరియు పితృపైతామహశ్రాద్ధంబెకదినవసం
బైనను, వైశ్వదేవంబెకంబగునని యెరుంగునది.
మరియును. 292

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 293

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 294

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 295

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 296

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 297

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 298

చ. [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]. — 299

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. 300

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 301

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. — 302

క. యోపిత్ర యోపితామహ
తాతా ప్రపితామహా మహోత్సవైవే
ఖ్యాపిత వినిక్షేపిత పిండములు వలనను
బాపింపుడు లప్తి తృప్తిపడుదై మా కాలిన్. 303

క. యోపిత్ర యోపితామహ
యోప్రపితామహ మహాత్మ్యవై భక్తి విసర్గ
రూపింపబడె యిది దానిని
చూపింపగవలయు వేగ పరాఖ త్రిలోక్. — 304

గీ. పరిమయు పితరుల యుటుల మాతామహులువారి
పితరులను వారి పితరులను
విశ్వదేవతలను విలువప్తి నాంచుకు
దుష్ట రాక్షసులు వినష్టమైంద. — 305

శ్లోకము:-
యజ్ఞేశ్వరో హవ్యసమస్తకవ్య
భోక్తావ్యయాత్మా హరిరీశ్వరోత్ర
తత్సన్నిధానాదపయాంతు సద్యో
రక్షాంస్యశేషాణ్యసురాశ్చ సర్వే. — 306

వ. ఇట్లనుచ్చిష్ట పాత్రంబులందు యగలు ప్రయుక్తి
ష్ఠమైన భువి వికిరమున నొకటిని యాచమనము
నకై జలములు కాంచె ముగా భువి నుంచవలయు. 307

సీ. పృథివీశ! యింటను పుత్రవరా విప్రుల
యనుమతిన్ కాని యింటమీద
సకలమైన వర్షింపనయు లోంబగు నన్న
ముప్పగ పిండంబు వేరుచేసి
లలుదర్భలు భూమి వెరగాప్పనిదియుంచు
నచోకానివేలిసాధింపుగ పింఢ

లిలులు దర్భలు భూమి వెరగాప్పనిదియుంచు
పిండంబు విడియుండు ప్రయమెలరు
పితృతీర్థ మెలుముంబులకు నిచ్చి
యవలను మాతామహ పితలకును
తీర్థ మిడవెదాను నప్రయోమెలరు
దక్షిణాగ్రంబుగా గను దర్భలు నిచి
పుష్పధూపాదికములచే పూజవిదేవ
వలయు నిరలి నిభుడలు వసుధ యందు. — 308

వ. సవపిత్ర్యంబైన ప్రథమపిండంబా దర్భల నిడి
పితామహ ప్రపితామహులకు క్రమంబుగా
నేకైక పిండంబుల నిడి, యూరీల పిండములయంబు

86. మొదల పితాది చతుర్థపు|రుషా . . .కై లేపభా
జనంబాసంగవలయు. మాతామహాదులకు నా
రీతిగనే యీయవలయును.

శ్లోకము:-
లేపభాజశ్చతుర్థాద్యాః పిత్రాద్యాః పిండభాగినః 309

వ. అనుస్త్రిలుత్తర ప్రకారంబున పిండప్రదానంబు
గావించి పరమభక్తియుక్తుండై యుండు పిత్ర్యర్థం
బైన విప్రునుద్దేశించి సుస్వధాస్త్విది వాక్యంబు
లుచ్చరించి, వారలు సుస్వధేతి వాక్యంబులు వలి
కిన యనంతరంబు విశ్వేదేవతలనుద్దేశించి, విశ్వే
దేవప్రియంతాం మను గ్రహస్థర ప్రియంతాం
విశ్వేదేవా యని ప్రలపనంబునైన కాని లేనిచో
కాలంది వారలకు దక్షిణ యొసంగి గృహస్థరను భ
యసంతోషితులన్ దరాకరావదంబులైన కాని మన్ని
పిత్రుదేవతా విసర్జనంబు చేసి, వెనుక విశ్వేదేవతా

వెనుక విశ్వేదేవతా విసర్జనంబును చేయవలయును.
నరేంద్రా! విశ్వేదేవతలకు ప్రథమంబావాహన పాదప్ర
క్షాళనా ప్రభృతి పిండప్రదానంబు వరకు, విశ్వేదే
వతార్థంబైన విహితకృత్యంబున్ను విసర్జనంబు వెనుక
ఆవాహన పాదప్రక్షాళన ప్రభృతి పితృమాతామహ
కృత్యంబులు వెనుకను విసర్జనంబు ముందుగా నాచరింప
వలయును. అంతట వారల నాదరించి పరితోషంబు
మంత్రణంబు చేసి యనంతరంబు నిజాభీష్టంబైన వైశ్వదే
వకర్మంబులు ~~[illegible]~~ దంబు మానవ భూపాలురు
బంధుజన సమేతులై భోజనంబు గావింపవలయు
నని చెప్పి ఔర్వమునీంద్రుండు సగర నరేంద్రునకు
ఇట్లనియె. — 310

గీ. మహిత వైశ్వపితృమాతామహుల శ్రాద్ధ
ముం ప్రయోగంజేయ నెలమి పితృ
వరులు తృప్తినొంది వారికి సకల కా
మికములిత్తు రాత్మ నిశ్చయముగ రా! — 311

వ. నరేంద్రా! దౌహిత్రంబును, కుతుపకాలంబును, తి
లలున్ను శ్రాద్ధయోగ్యంబులై యుండు. — 312

క. నరవర రజత సమేతము
బరికింపగ మాంగ్ర నిరతము బహు సలిలము లెల్లన్
ధర శ్రాద్ధ యోగ్యములగునే
స్పృహ మంగా రాదు యిందు విధముల వారిన్ — 313

గీ. ధర శ్రాద్ధ కర్మ దెప్పుడు కావింప
రాదు విశ్వేదేవతలను పితృ
దేవతలును బ్రీతి చెందగా నప్పుడాదరింప
నిల్లు బల్లపరదు శ్రేష్ఠమెఱగి — 314

క. సకలంబౌ పితృదేవత
లకు జంద్రుండాస్పదంబులగు నింద్రుని కన్
బ్రకటిత యోగాధారం
బకలంకత యోగివరులు భువి నిలుపుదురిన్. — 315

క. నరనాథ వినుము భూసుర
వరులను భోజనము సేయ వారల పురిలోన్
పరికింపు యోగి కొఱకిచిన
వరము దీర్ఘత్రాల నల తర్పణాదులజేయున్. — 316

వ. నరేంద్రా! శ్రాద్ధద్రవ్య ప్రశంస వినుము. — 317

సీ. మానవేంద్రుడా విదశ మాసంబులందుల
శ్రాద్ధ నిష్పత్తికి మాసములు విధముల
సరస విలాసు హవిష్యోభాకమాసంబు
మత్స్య ఋశ దశకమాంసం
ఇలను నాశనత మాంస వ్యక్తిగా పితరులు
తృప్తినొందెదరు లెస్స నిశ్చయముగ
సౌకరశకులంబు ఛాగశ్వేత ఋలంబు
కారవ గవయ మారభ్రకంబు
గవళిమార్జాల మాంసంబు కాలశాక
ఖడ్గమాంసంబు మరియు తేనెల మధువ
శస్త్రములు శ్రాద్ధకర్తకు ప్రశస్తములు
తెలియవిదార్య పితృ శాంతి విధముల రెండున్. — 318

వ. అదియును వినుము. — 319

గీ. ఇంద్రియజ్ఞులగు నవవృద్ధులయిన,
శ్రీలవత్సంబు గలయజ్ఞలతలైన
దాని పాత్రమని చెప్పదగు నటుంచు
శ్రద్ధయాం జిత నాడివిని ధ్యానపరరి! — 320

గీ. పక్షులుగ నిటు తెలుపు పరగ కంఠగ్రీవ
మెఱుపు శిరము గలిగి మెప్పు మెరయు
వరవిహంగమంబు వాత్స్యాయనియును
శ్రుతులఁ జెప్పబడియె శుభగబాలిక! — 321

వ. . . . . వాత్స్యాయనుండు పిట్టు వరులకు
సరసవిహారయోగ్యంబులవంటి. నరేంద్రా! యనఁ జెప్పబడు
గవయ . . . . నదియు గోసదృశంబైన ఆరణ్యక పశు
వనియును, గోక్షీరంబనియు, గోమాంసంబనియు
మరియును. — 322

క. నరనాథ గయా శ్రాద్ధము
నుడువరవిలసిత పితరుల తృప్తి నాచరించిన చో
ధర ప్రశస్త వరుల మినసరము
సరగున సఫలమౌవె యెందు సజ్జనలలామా! — 323

వ. నరేంద్రా! శ్రాద్ధయోగ్యంబులగు ఆరణ్యకస్థా
వరంబుల వివరించెద. ప్రశాంతకటనాంబరగ ఆర
ణ్యక హానదృశంబులైన శైవలశూకస్థావరంబులును,
శైవలకృష్ణశాకదివివిధంబులును, యవప్రి
యంగవమూలగంధమూలప్రేహి లలనిష్పలకకాంవి
దారసర్షపపిప్పలాదితంతులంబులు, శ్రాద్ధ
యోగ్యంబులు. ఆగుటు దీర్ఘకారమూలబ్బై
రంబును, గాంధారకంబును, బ్రహ్మణిస్తంభ
నంబులును, పూషరభూమిజలస్థావరంబులును,
రక్తస్థావరంబులును, హింగువిడవిరాపిసంబులును,
ప్రలంబిక్షులవటంబులును నక్షత్రధవళవర్ణకాలంబు
నరచెప్పిన బిలంబు పరిత్యక్తకూష్మాండకంబును,
గూఢాహాంబుజానాళంబుజాలినపుడుగు విరుని,

ఆభినవపాటకరంబును దుర్గంధమైన బహువిధయుక్తబిలంబును
నివిదానిద్రియ శ్రాద్ధంబున తనను తగాలంబులు. మరియు
మేకశఫాక్షీరంబును, దేవక్షీరంబును, గాడిదక్షీరము
ను, మృగక్షీరంబును, మహిషక్షీరంబును, యువిశ్రాద్ధం
బున తనను తగాలంబులు. మరియును. 324

సీ. జననాథ వినుమూర్ఖ సతులపవిద్ధులు
చండాలపాపిపాషండజనులు
జాతిభేదులును, చరకాయుధంబులు
మరివేదదూరులు మరలింపులు
కుండగోళకతైలకృతకులవిద్యులు
సంవత్సరలోకోచారవర్తులును
ఇలనుశవాగ్నికారవల్లిజీవులు
జూదంగపల్లభుక్తిగూఢవుభ్రువి
దేవలాలకుసారమువెరగాప్పు శ్రాద్ధ
విషవ్లిమలును శ్రాద్ధశాస్త్రము లును
జోయునెడలాలలబాయుక్షీలంటిగ్గ
వలయు దైల్యామయనివారకముగ. — 325

క. (నరవరవింటి పితృవ్రల
నామములగోత్రముననుజెప్పి . భక్తిచే
ధరణినియిచ్చెడినవి
యురయుద్ధాదిధబిప్రిమునరు ది యునవి) (అధికపాఠము)

క. (వినుమనుసర్పాదులకు పనర
బునతేశసమావులంబు పూలాదినము
బునవబ్రివమనుననము
ననఘాపరిబ్బకిలానమవిపర్తులా. — 326

వ. అదియు నుండగా. — 327

చ. నరవర! వింటె పితామహుల నామములున్ గోత్రము చెప్పి భక్తిచే
ధరణిని యిచ్చినన్నము యథావిధిమన్త్రము నాదియున్ననే
దరయల దావిధంబైన యన్నము గన్నెరి వాఱి దివ్వలా
నరపతు జన్మమందినను నమ్మిన వన్నము ప్రాణియాహరిం. 328

వ. నరేంద్రా! లోకమ్ము హేమవనన్నిగ పార్శ్వంబున గట
మగ్రామంబులనందలి యుపవనంబులందు మమ్ముల ప్రత్యం
కగు ఇక్ష్వాకునకు మహాలక్ష్ముల గురుఘులవె విను
పింపబడ్డ పితల గోదా గాధలు నెవంటెని. వానినినే
తింగింటి వినుకలు. — 329

గీ. మహానిది యక్కిల మందు సనాఠర్గ శిలు
వైన వారు గయా శ్రాద్ధ మాచరించి
పిండమెల సగిరమని స(త్ర్య) యీమలర
ప్రాణి పదిపంశములన వారు బుట్టు గలరు. — 330

గీ. మరియు బ్రాహ్మ(ద్ర) పదంబు శోవణాలు నందు
బహుళపక్ష త్రయోదశి బరగు మఖను
మధు గృతాంబులను పాయసం బహిరనాసగ
ప్రజల పదిపంశములన వారు బుట్టు గలరు. — 331

శ్లోకాలు:-
గౌరీం దదన్నాకపృష్ఠం, వైకుంఠం రోహిణీం దదన్
కన్యాం దత్వా బ్రహ్మలోకం రౌరవంతు రజస్వలాం
అష్టవర్షా భవేద్గౌరీ నవవర్షాతు రోహిణీ
దశవర్షా భవేత్కన్యా, అత ఊర్ధ్వం రజస్వలా — 332

సీ. వసుధేశ! గౌరీవివాహంబు సంగిన
సద్వర్గలోకములనకు బ్రహ్మలోకంబు
కన్యకారోహిణీకన్య|
(ఇక రిదియను కీళ్ళ వరుల క్రమం ధమ మరకయమరకయగనమ్మది.)

(ఈ పద్యపు సంపూర్ణతకు బాత్రిగి లేని యీపుటి వేరు)
. . మెలసగిన వైకుంఠ . . . నయ్యనాసంగ పరమేష్ఠిపదము
. . . మగుదాని నాసగిన రౌరవంబులనివెంది . . . కర్మంబు
గలుగు నిరయం! భూరవి శ్వాస ప్రచ్ఛ విలు . . . మ
హాత్మ మగునేల వృషలది దానివిశువ! అశ్వమేధ ఫలంబు
రాశిక మునిం ద్రుండు సగరనరేంద్రున కాచారవిధిం
బు జెప్పినన్ వింటయు పరాశరుండు క్షేత్రయున
కిట్లనియె. మునీంద్రా! నాచేలనీ తెలింగింపబడ్డ
సదాచారంబు ల్లంఘింపవే శమాత్రంబులు శుభంబుల
నాందరన్ చెప్పిన విని వెన్ త్రే యాలం తెల్లనివెను. — 333

క. మునివరషండుల మాటిక
లనదు విధ్యలను వాదిరండరనీచె
లనవిరంటిన మున్నలనె
దినవెంగిఁటవలయు సమర్థనివారి! — 334

క. అనవిని పరాశరుండు
ల్లని మెలబు గలిభువ్ర సాహిం వల్లి దివ్య బు తో
నన నావ్వు వానిని ఊబన
ననఘా! పాపకులు నగల్లలనబను ధ్యా త్రాః. — 335

గీ. మహానిర్ముక్తిలాభమైన సహస్రవర్ష
ములకు వేదత్రయంబు నిర్మలదనప్పి
యుండుదలీర్క వితిచదారుండు తేని
వారునగ్గలనంబు వినియె వసుధయంతి. — 336

చ. అనఘ మునీంద్రయందుకి లాహా సహిత దెప్పెదనీకు నెల్లి జే
ష్యన కాగి పల్పలాపుహుతు తెలారయల ననెన . . వెదినా
యనవలనం వెలింగిలిదయాహిలినే తెలిగింటినే ద్రచే
సిన ప్రకటకులల్లరులు సిద్ధిలవతాలగదానిదెలియనే. — 337

వ. అని చెప్పుచున్న నిరవు. — 338

మ. అనఘని యల్లదివౌకసులెన్న సురులుం భూరి ప్రభావాఢ్యులై
సవిరాజిత . . . దివిజవక్షస్థలములం సంగరాన [illegible]
దివిజులేపరుల ప్రభ . . . సురులచే దీనత [illegible] నల్
ఖవనాంబల్లన బోసి పాలకరతిం . . . చేరి వీక్షించె [illegible]. 339
([illegible] సరిగా లేదు [illegible])
ఇట్లు సురల సురుల చేతం [illegible] . . . కాదు
కల శాస్త్ర [illegible] లనతుంబెరి [illegible]
పంబానలింబ. 340

క. [illegible]
నీకలనా [illegible] నైక నిచ్చ . . . [illegible]
నాకాంక్షించు [illegible]
[illegible] . . . [illegible]. — 341

సీ. [illegible] భూలోకములు
ప్రభ . . . [illegible] పరగన [illegible]
అట్టి [illegible] ~~[illegible]~~ నిర్మల [illegible] . .
. . . [illegible] సమస్త [illegible]
[illegible] సురుల చే [illegible]
. . . [illegible]
[illegible] గల్గిన [illegible]
గీ. . . . . . [illegible] వేంద
[illegible] వేరు వసుధ సరిల
[illegible] . . . . నఖిల [illegible]
[illegible] వర [illegible]
[illegible] . . . . . [illegible]. — 342

వ. దేవా! [illegible] బైన [illegible] . . . [illegible] బైనవి

[illegible] నీరూపంబులగుటం జేసి [illegible] . . .
[illegible] బ్రహ్మ [illegible] సత్వనకాలభేదం
[illegible] . . . [illegible]. అట్టి నీకు నమస్కారములు
[illegible]. . . . 343

. . . వర [illegible]
[illegible] సర్గ . . . . [illegible]
బ్రహ్మ [illegible] రూపిపై [illegible]
నీకు న [illegible] . . . . [illegible]! — 344

గీ. [illegible] బ్రహ్మ [illegible] వసువులు
అ . . . . [illegible]
[illegible] నేకరూపివై [illegible] నీవు
[illegible] . . . . [illegible]. — 345

క. [illegible] సంబోధంబులు
[illegible] . . . . . ॥
. . . . [illegible]. — 346

సీ. . . . . [illegible] | [illegible] . . . [illegible]
[illegible] | [illegible] రూపం . . . . : [illegible] |
[illegible] . .
[illegible] | [illegible]
[illegible] | భక్త . . . [illegible] | [illegible]
శ్రీ [illegible] | వాసుదేవ . [illegible]! — 347

వ. అని మరియు దేవా! సర్వజ్ఞ [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] | అట్టి
[illegible] సంజ్ఞ రూపంబుగల నీకు నమస్కారంబులు.
మరియును. — 348

గీ. మహిత హర్షమా త్ర సంగమాన లీలను
గమన మూర్తి దేవ గణ పరివారము
అన . . . బిల భూతాదులందు రక్షి యవనిలం
కుంభసిద్ధ మాత్ర గావలె నిజ్ఞ. — 349

క. ఆ . . లకి నారాయణ
నిక్షింతగ కుర్ర రహనము నివెల్లల భోగం
బక్షిత విభింపన్ . . . నే
సాక్షా నాదిగ సర్వమాత్ర సమర్పించెడి. — 350

క. అరమగుబాధి మ శాంతాడు
కరమున దానుమంబు గలగలతి కల్పిషమై
పరిగెడు బుద్ధి మాప్రంతను
హరిహరన్ . . వెలుగు మల్లి వరివనియు. — 351

గీ. సహిత లక్ష్మీ కల్యాణ తనయము నుండు
. . లలిత నిల్ల గాగాని సాక్షు మగని
నట్ల కాలాత్మ రూపమై యుదు మనిను
ప్రజలులా నరలం మెప్పుడు పరమ పురుష! — 352

గీ. ధరణి దేవతాది సర్వ . . లతులలసం
భక్ష్య భోజ్య చేసి భవ విలీల
కూరలవల్లి గాప్త దివ్య సుధరూపడను
నీకు వందనములు విష్ణుకర. — 353.

గీ. అరయు రబ్జాక్ష వల్లభ చేసిలక . .
. . రూప సర్వ భూపాలు మనలు వాడ్రి
నట్లి నర రూపమున నీకు నన వరదాలు
వందనములు లాన నట్టి నారది లక్ష్మి. — 354

వ. మహాలక్ష్మి! దేవకారిత శక్తి . . . లు. అంభోనిధి
గలుసులను, తారకాదులైన సిద్ధులను, నిలదిష్ట

నాలుక్షీతర లైన లవసన రూపం బడయుదురు. అట్టివరు సర్వ
రూపుండవగు నీకు నమస్కరించెదము మది యెదము. — 355

గీ. పుత్ర కళత్రాదు నిరువరాగ . .
. . వెలుగు యజ్ఞాంగ భూతమా యూరు విగతి.
సిద్ధి సాధనము భ్రూ . . . నట్టి
శుభాధికృ వగు నీకు నతులు జరుగు. — 356

క. దేవా జలు లకరలి గన . . .
. . వికటులం పరుపతిని దాం
శ్రీ విలసిత ఖ్యాపంబుల
నావిలసి(రావ) . . . యమ శ్రీ! — 357

వ. దేవా ప్రధాన మహార్విహంకార అవర్త వృత్తి దానిది . . .
యలిది పరమమైన సరూపన రహితలాలగు నట్టి పరత్వతత్వం
బవగు నీకున నమస్కరము. దేవా! అవర్త హంసలందు,
నిలరపి హంసలందు, సహస్ర వస్త్రపుల యందులం
దవర యుంటు గలదు. ఎవని కేలు వలయు సత్వంబు . . .
బ్రహ్మ సర్వ రూప పరమైన నీకున నమస్కరించెదము. దే
వా! యాగ . . . సకల యాగంబునే పవని సర్వ రూపం
బో, మెవ్వడు పరమ పదాబ్జలి . . . య తాను
ధనుండను. సకల ప్రపంచ కారణ భూతులం డు . .
. . శక్తి యుత్తుండను, సర్వ జ్ఞుండను, వాసుదేవ
బ్రహ్మం . . . నమస్కరించెదము. మరలు విదిలి
జీవుయుచున్న మరలంగని . . . సాధనకేలిన
చాలు పుట్టింతును, పీతాంబరావన మాలాధరం
డును నై సాధ రూపినిగని, హార్ష పుంకెల శరహంస
మైన నీకు ప్రణామంబుల గావించి యుండుల బలరి.
పురుషోత్తమా! . . . మైన యుష్మనర సర్క్షం పుడు — 358

గీ. దేవపత్రద (—అరి గంటాడుదురి మూడు ప్రారంభించిన
పద్యము తెంటాటి ఒగి ముగిసిపోయినది. ప్రకటిత్వమును
బలంగా కథా క్రమములకు విరుద్ధముగా నుండు
టయే గాక అది మొక్క చందంగా నున్నది. అదంతయు
నేరు యిచ్చినది.)

క. (అలంకారములు నిద్రయు
నలుదిక్కులు నలుకయలుం నులి సంచారం
బలి పోనం బలి భ్రాంతిన
మలి దళ పోయినగ వినోదులు మహిం వారా!)

క. కాంతలు కాంచులు గలిగిన
కుంతలపు మించు వెల పాంచ గూడ ఖినన
హేరాలప వాయువుల
గూడిన నిలువ తెగరాడు కువలయ నాథా! —

సీ. సాధనాబు వేకను శయనించి యునెడద
నగవేప మిలున నాబ మినములన
మత్తక చలితైవ ములన క్షనవేలు
వలబు హాపమిలును దేవాక్షనాలు
నాంటి వస్త్రంబున నానరింప గారాడు
మశ్యలబున క్షైత్ర దాదరరాడు
సద్వలత్ర సనికర్షమున క్షేతార్తంబు
నిలువంగవల యును నెలకొమేర
తత్రములలాలకే నైరంబు వెత్రరాడు
అధములనివారి పాలుబె వెంగరాడు
వియుల్లిమును ధరక యుల్లిలె నెయుల్లిములను
సమోలె బెయుంగవల యును మినవేరెగల్లి. —

వ. అదియు నుండాక. —

(ఇది యుమరి యొకటెపుంటుకాంగి లాయుమిలుచాలు
చివ్ర యుబడినది. కర్త క్రమములు గావేరు.)
విమలులు వలు వ్యాంపుంటులి యుబాత్రంబు వెలుం వి
శ్రాలిటెన్నెంం చిరుదిపవమంతు సంసరణ సక్నై దాలిల్లి
లావారికి దమ రాగామలు క్లేశసతిల రేలాంగాలి
కైగి నెన యుంటే యును దేవ యూనాదరమానిశేలా! —
. లాపు మెడిదేవిపు వక్షమధా శిరూ వత్ర
యును . . . ంబునపూ వలు గాదే
సూత్రలాలబుగ లలన్న మధా ఆ దళ పనిశియు
. . . నర్తిమ నిష్ప బెసి. —

క. రవియుదయ మస్త్ర వరాంగులు
వివరింపగసన సర్కిభిం . . . లం
సనిహితగలు యుగ చలం తును
ప్రవిమలచారిత్ర వహాని . . . దా. —

క. అది గాన సల్లాపిని యులు
విధిలాలుగబలుకవల యు వేగన యుదిలా
అదిపరదు రక్షం బైనను
సదయులవాయనిలున నుతమినునరనాథా! —

క. పసు మలు ప్రియులు ప్రయుంబులు
సుసరంబు గదివినులుద్ధా మూక్షక్తిలె వెలయుదే
వెసత్రే యుసక్తిరయు ప్రియు
వెంసకె మెసగబలుకవలయు నిద్ర బరలాత! —

క. ధరబుద్ధి మనిహా పరంబులు
బలకించు యులు పోబిల్లు లకునలు పరమెంపకాలు
బలువారివులకవల యును
సరసల విరికారి యుకర్తి సమమలు గాన్గె. —

~~Leaf~~ 398

5. [illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible]
[illegible] ! —

3. [illegible]
[illegible] . . [illegible]
[illegible]
[illegible] . . . [illegible] —

[illegible]. [illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible]
[illegible] . . . [illegible] —

[illegible]. [illegible] ! [illegible] . . [illegible]
[illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible] . . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ! [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] —

~~Leaf~~ 399

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible] . . . [illegible] . . .
[illegible] . . . [illegible] —

[illegible]. [illegible] . . . [illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible] —

[illegible]. [illegible] . . . [illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible] ! —

[illegible]. [illegible] . . . [illegible]
[illegible] . . . [illegible]
[illegible]
. . [illegible]
[illegible]
. . . [illegible] ! —

[illegible]. [illegible] . . . [illegible]
[illegible] . . .
[illegible] —

[illegible]. [illegible] . . . [illegible]
[illegible] . . . [illegible] —

గీ. దనుజులారయారు లెవరైన . . గాక పరమేశు
గారి జేయుచునర్థి వారణాసి . . లి. —

క. అనిన విని నయసు రాత్మజు
లనఘా! . . . . . శై
యున నయు నాస్తికులు యత్నం!
బునెనరి . . . . , —

వ. అనిన విని కన మాయామోహుం డసుర వరులం . . . లలు
మారలు సర్వదేవోత్తములు గారు ప్రథమ్మైన . . . యుగు
క్తు దావిర విప్రభలు గాదే. వేదుకల . . . బలగు
మారలు అక్కలగు దురు గాక యని యుక్తి దర్శనచే
చి . . . . నహార్థియా మోహుండు దానవానీకంబు
. . . పదలంచి అనేకాంత వాదంబులగు నవ . . .
దంబులు గల్పించి యుపన్యసించె. —

సీ. ఇదియు . . . సత్యంబు నిది యునసత్యమది యు!
యిదియు . . . ముక్తి విహీనమైనయు నిదియు
పర . . . సుపరమార్థ రహితమై బరగు నిదియు
. . యుతాంతంబు తొల్త స్పష్ట మిదియు రియు . . .
దలకు నిది ధర్మపరయు! సాంఖ్యులకు . . .
సుగతకెల్ల మాయామోహ ! దేవ . . .
రియు సనేకాంత వాదంబుగ నర్మ్మ ||-
నాస్తియు, అనిర్వచనీయంబగు. అస్తినాస్తియని
శబ్దాన్వయం . . . నానా నెదంగించెద. —

సీ. వినుడు . . . లనఘ దనుజులార! యనవద్య నుదీవ
. . . బంధ మోక్షంబులు! లను పదార్థంబులే దయో!
చుండు! సహాయ గలుగు సుబుద్ధి మాన్యమై చేత . . .
మగులు! నాకర్త గలదని లెక్క ముక్తమై యుప్పుడుండు

. . . కర్త నశించు! పరగ నాతరుడు సంసార బద్ధుడ . . .
. . . యందు. —

గీ. ఇంద్రియ విషయంబులు . .
యందున యుదు! నియమములు జేసి యింద్ర
. . . మనస హితులు గ. —

వ. లోప్త శిలాంశాదం . . . గంభరలోవ, విషయ వైరాగ్య
పాలన పాత్రభాగ . . . మందికల్పి శరహితాలాం బగావిం
చుట నిజ . . . కర్తృత్వక సంబంధము మంగల బంధంబు
నందు . . . నివారణీయంబును, దర్శనాదరణీయంబు
. . . తరుబ నాస్తిక్య పౌర మోహాంతం గలు ఫలం . . .
మోక్షసాధనంబు గాదనియుగ్గానాపరణ . . . సంబు వలు
వలక్షానుసుపయుక్త మనుభావన దర్శనాపర . . .
సూచింపంబడ్డ వలుక్తి శూన్యంబు లలానివైరిది . . .
బుద్ధి మోహానీయంబు, మోక్షసాయు . . . మునియెర్.
పురియు ఆత్మాంతికర్త్రిణు . . . ఆకాంబువిల,
వేదనియుబ్రంబి . . . నివారించెద. త్రిపురుషసం
హింగంబు నంగ . . . ంబు, మరియు నాశుక్లశాణ
ఆయుగము: . . . కంబగు సాబర్తంబుగాల్రకంబు,
లా . . . బుద్ధిహాండి దశాంపత్రమ్మి నాఖకొంబుకలలా . .
గ్రిసంగతంబు జేసి లోబవిజ్ఞానంబుకూలశ . . . స్వవేద
నీయంబని చెప్పంబడియె . అర . . . బుగాత్ర నసాం
ఖ్యులందు సత్యంబనియు . . . శేషికుంశు సత్యాసు
త్యంబనియు పా . . . ముసాంఖ్యులని ప్రాంశువ
పక్షిసద నిశ్చవచనీయం . . . బనియు, వైశేషిక ప్రాశువ
పక్షిస . . . యు వివిధంబున సప్తభంగివాదంబుల చె
వతాక్షి . . . సనిత్యుల నేకాంతవాదంబులను, అసుర

ఱు . . . వలనపు రిపుల శ్రీమానమై వెలయు దర్శి . . .
. . . రకావ్. —
క. ఈ విధమున యశోదానందన ‖
భావన మాయా నిమో . . .
పించరులు నిక్షర . . . వైరల్. —
క. అంతట . . . | కలయుధుల
లక్షలాది మాయా . . . లలర్. —
క. సమయమున వారలు నర్పింప
న . . . . . . లకున్
పెంపున నెప్పిన వారలు
మతి యను . . . . . . మెసగెన్. —
వ. ఇట్లు లను వారికి వారలు లొటుకున నుపదేశము
. . . పరబల ప్రగ్రహింపుము । నటు విడబరి వేద
ము . . . —
(ఇది వచనములు గామూల ప్రతులలో వెలువడు పెట్టినా
రుకాని ఆది కరాద పద్యముని లేకోచెదని)
క. ఇట్లు లనిపారికి వారలు
లొటుకున నుపదేశము . . .
. . . పరబల ప్రగ్రహింపుము
నటు విడబరి వేదము . . . . . . —
వ. పెంచి యున నమూర్తి యోమింపుము, రక్త . . .
యుండు నమై కాంచన రత్నముల కడక్కుంజని . . .
శాక్షమును రాంభింతై యసురుల నుద్దేశించి . . .
యసురులారయూ సర్వార్థము నకు, కడగి
. . . యజ్ఞంబు చేసి దశా మళవధ ముష్టిచెప్పిల
ములు, జా . . .

ఆనియి రియు కాంచన దివ్యాగారమల . . . లచ్చి
నివచించె. —
క. విజ్ఞానముయుల్లవిగళు . .
. . . . . . నాంచె
ప్రజ్ఞానభూష్ణ నెరుగుదు
సుజ్ఞాన . . . . . . —
వ. మరియు నిగాంధరకు మా ధర్మము కమలాంబు నయ్యె.
గీ. ఈమిగరంబెల్లనా ద్వార పూనముర యు
. . . . . . నాంది
పరగ దుష్టులోలేక్ష్మవిభ్రమ స్త్రీమాంటవ
. . . . . . చటంతు —
వ. వెండియు బౌద్ధులారంభించు . . . దారలు
ధర్మవబు ధర్మక్షులు ధర్మతె యనిలి . . . గిరంతర
నద్వానత్వమే దశనత్వమె లక్ష్మాంగి . . . మరియు
నపుత్రిపూలయుక్తిక్తి యెవనికి నెమ్మె . . . వారలు
కనుకరాలంబుగా సయుక్తి సంమె . . . లరులి
ధర్మపక్షులయ్యైరి. వారి వారలకు పర . . .
లాలగుచ్చైరి. మరియును గాంధరకు పేష . . .
యలికాడి దులాంబులం బుట్టించి యసురులము
. . . గులగుటుంగా కశపలి నిందింపుచుమ్మై యల్పకా
లంబునము . . . వైదికకర్మవినష్టుమైరి. మరియు
నుంగాంధరు వేదని . . . దరుదే వతానిందకులుగాం
దలు యజ్ఞకలాంపాది . . . బలి పూర్ణనిందకులు
మైరి. ఇత్తెరంగు వివరించియు వినుము. —
సీ. . . . మనిరి యలగాధికరుల । నిలి యుక్తి సంయు
క్తమై . . . దలంపు । గాదని శ్రవణయు వకార్తిలింపు

విను-చుండె . . . హా విప్నుల జ్ఞాలి హాంతి వెజ్జినదు-చు
బుద్ధి । గా . . . భ్రమింపదే విరాళి ఇ-చ్చునను బు । బలు
కకాగిల . . . ముగు బన్నులి గావే. —

క. యజ్ఞములపముం . . . శత్రువింబయరన
యజ్ఞఫలి యలాత్రి బినకుం
బత్రు జ్ఞ . . . . —

వ. అది యు నుంగాంక. —

చ. పితరుల గూర్చి . . . స్త్రీయె । మలిబరికింప గాదు
మహి ఖాండవ్ర . . . ససంవ హా త్రు యలాంసమెవేత
వానికై గలుహా . . . వాసుల లావృత్తనాంబరే. —

వ. ఆది యట్ల గుటు ॥ . . . నెరింగింపబడనశ్రేయ . . .
కుప్రుండని వెండియు నిట్లనియె. —

సీ. . . . . చుటు యందివిరుద్ధంబు గాదె । యది . . . పైవెస
విగబడియె నెపుల । సవిర . . . లద్మియుం ఘటు విన
మెకనమె । మొలమన . . . మనిలాలచుటు యందవె
లలప । క్రిమిలసవిరవర్ణ . . . బులనవచ్చునసుడు
లార । ఫ్రుబషకలితశలులే . . . నముల్ ప్రమా
ణంబని నడిక్రవలదె. —

క. ఆనిదు . . . .
. . బహుప్రతార యలుక్తులు వరుసా
వినవేదకర్రి . . . . . .
. . . . ధర ణీనాథా! —

వ. మరియు న విల్లి యలామె . . . దారవైనచారిల
కముల కలవునుంతై యటు నియె. —
. . . లాడు ప్రలాపిక్షు సవర్గము బద్ధ మరదు
యులపై . . . . . . సవర్ణాదికలుల దృష్ట

పులటుంచు । జక్క . . . గగాదె సర్గదె సవర్ణాపులకటుల
వినగ । రహి . . . ర్హి । ముటు ఖలాల మం త్రు నిష్ఠులి
గతుంగ । వదు . . . గట్లు । గానియవిగార ణంబులు గా ప్రద
లప । . . . నటు వేసుక నాసగిరి యదిసవిభ్రా వటున
గా . . . పుగటు గాంగవేరదిహా లాకటుక్లు! బూనివ
రఖై . . . దానవ్రలార. —

సీ. మహి లాగనవిలాశ ఖనక్రి ప్రెలా . . . లాక । ముటు
గలవనియును మూర్ధాభిషిక్తులగువారు . . . ప్రగ్రను
భవటు మది ష్టెన్నబ్రాహ్మణులనటుబ । దృష్ట . . . లాం
బరాభరణ ముల్లాలి నెవెపునటుట ధ . . . శత్రు
శత్రు వినష్టదేహులగుట, వాళ్ళు రాచేలను । . .
వాయు విమోక్ష ణంబి యను-చు మెద్యలుపు . . .
లిరిగి యలాదెహా మెతుల బాతుపుదేని . . . గసరిల
ప్రయల్న ంబులవలన రం బదు । గానిదు . . . .

క. ఆనిదుటుల నుమా యలామె
హాని చెటబపు . . .
. . . . రక్షిటుల (శ)
ప్ధన వాసిరి రాక్షసాళి ధరణీనాథా! —
. . . దైలరే దానవానకటుబుటు వేదవర్రి పక్షుతుబైరాది
. . . ధ్వంబునకుంబలాని యుద్ధంబు గావింప । సనాక్రి
. . . తి నా. —

క. ముసుదాని యలాద్రై తేరిటుల
ఘున . . . వారిం పజాలక । జనితి సయలమ
వరాళి! —

గీ. . . . చట్ట్రు కు దగ్గ మయున
సురటు బట్టిటుమేసి కటన సురటు దానిగంబుంపిరధిప! —

వ. మునీంద్రా! వేదకర్మంబొల్లసె . . శ్రవణ, త్రయీసంవరణ
లక్ష్యులగుచున్నారలు . . . —

క. మునినాథ (శ్రీ) హర్షిచాతుర్యము
ఘనిలవగుహా . . . శాస్త్రము మనని
ల్గనువగు దలపోయరే దు . . .
. సత్రంబుక్షు వరుసనదిగనొంద యువల పాన ప్రస్తం . . .
చునిలదు పోలకుండు మహీనగురొదిలో . —

సీ. నిలచి . . . దైహిక కర్మసలపకుండు నాతెరదులొక్క
నారంభ . . . ముండు । నయమ్మిరుక్షుల కర్మజేయమిని
యంతని . . . మ । సంవత్సరములు కర్మజరుపనివాని
సనర్మ . . . । ఖవేక్షణము . . . లేమాత్రు మునాన్నన
మొక్కు . . . న్నడు గాదు తలప . —

చ. ము . . . రం । బునని సపర్యలివేమని భూరి . . .
న బాధ్యతవానికి నైన యికలింగ । నినసిన పా . . లే —
. ఆవని దేవాది నిశావస హాలశరీర గృహా బున
. . రి వర్తించువారలెగ నొదయం దు . వారు పరిశు
. . . ద్ధరాచారులతోడి సంభాషణ సంప్రయుక్తి సహ
వా . . . దునను, నాలని పంక్తి నిబ్బోలు నశయనాస
న ప్రసాదివసను . . . లస్ప మాననులను దురు . ము
నీంద్రా! మొగహూస్తునియు . . . ప్తక బ్బోలునా
బుజేసరేని పాప భుకులలగుదురు . . . బులంద గ
గలవర్ణములాగి సవిధర్మకాలయలు . . . దలపగ
నగునలన వారు దావు సమా రాలి! —

క. ఘని . . . .
. . . వలయిం చెట (చె) సలవడె నేని
విను సాధులు వారలు । . . . కాల్లను జులుద —

కీ. దేవతలు బులఘులు వరి . . । . . . ధీశక్తి మయం
గావింపక భుజియించిన । నా . . . . . దుర్గ . —

గీ. వరుసనేచెప్పుబడియునన్న నరులు నయన్న . .
విధూపి । యును వీరల తోడి పెత్తిల్లలగు వారు
. . . . । . . . . భుజియింప వలదు . —

వ. అది యునుం గాక . —

గీ. (శ్రీ) . . . ముఖ్యులతు నడిచియుబుం సునేదల । నగ్ర
జనులు . . . పితృదేవతాగొలు వెల్ల . —

వ. ఇందు కారణ మయిల పరిసంబు . . . . ధర
కోప్పైముసుశలధనుడు అను నుపరారంబులగలడు.
. . . అప్పరపాలయ్యనిదేవియగుచై బ్రిమలి ధర్మపా
రా . . క్షణ శాంతిసత్య శౌచానిపేత నలుదయు . .
పరిసలి తనకుంటవ్వైలాను వరమేదు . . . జనా
ర్దను పొంది భక్తియుక్తిజేసి భవరి . . . లాగ జరిల్లు ప్రభు
హరిపు దాన జపములాప్పుడె . . . ఇలలాని నరింప్రచు
నాకరి నాడు కార్తీకమాస . . . ఖలంబులందాగి
యు పోపిలైవై యునన్న నెట్టి . . . నరాజదరపేదు
లలని వుఖసంవీక్షణ . . . సఖుండును, ధనురివిద్యా
విశారదుండగు . . . బులాడుచున్న నారాజ
పల్లి యలాండు పాప . . . బులుజేయక ముఖసం
వీక్షణ దావుసి వారణ . . . నయుర్రిరి వశవియందు
భ్రా రాలిసహింపయం దై . . . యు గారంల కాలంబు
నకు సంగరంబు నావి . . . మెసె . నాలనారా
జపల్లి యగుచై బ్రిపలి . . . రాజులు సబయ
యుర్రిపాపండ దర్శన . . . బైజనియింబె . అంటి
నారాజపల్లి నరిబివిం . . . యు ప్రాంరబియునర్రి

జ్ఞానవిశేష సహిత ... ॥ ... యతులు ... యుష్మ
దియె. జనకా యుష్మత్పున ... వనిత్మహాదేవి దివ్యజ్ఞాన
దృష్టిచే వి ... గాదించెలుంజేసి తావవస్త్రకెంతయుల ..
మనిబిపటి యెఱుల నంచెలపరమ భక్తి! ... శ్రీ చే
వానిని ప్రియమెలరు పరగల కృత్ర్త ... బించుయున్న
యుత్తరి విద్యుండు। లవిలాఖుకు ... పదిలానలి
కరిపి ప్రేక్షనాంది. —

ఉ. ఆసలు శాంబవరూపుడ ....
భాసుర తేజనిత్యైన భవ్యశరీరము వాసికరొక్కై
... వచ్చియుంచె దివిష్ఠ రూపమై
వాసన చే జనించె ...... శ్రీ. —

వ. అని పనిలాలలాల (విరహాం ప్రలాపము) నిఖ
శృంగారంచు రెండా ...

ఉ. ... విను సరవింగునిం .....
గనిపరి భాషణంబు వెనకరం ... ।మన్మథలం
దలివిజూడుము నాత్తకి నవపాలశేఖరా! —

క. ఉరివిశుకుంల లనదగు
పూర్వపు రూపంబు ... బు నాంచుచు
బరివేడె యప్పురము దేవి బయలు ... —
.లెదుంబకిక్కి యకాకీ వారిందు కరుంబు దురికి ...
పరమేశుంబ్వై శృగాలంబైబ నిర్మించిన. —

ఉ. అంత ... సిబనాంగ నాకళిచెగ
వింతవిరహభవలీన గవేధిస ...
.. వాలకరచక్షువు లందిలకించి దానిబి
సావెంలెవులనా ...... యుష్మనగ్ —

వ. మరియును.

గీ. ఓమహారాజ శావనమ్మై యునగెనీ .. ।
.... మలఖ
వేక్షు కాలంపము నజేసి వేగనీకు
దెవియు ...... —

కే. అని నిజసలి వినిపించిన
వినినరవరు డాత్మకిదివిసి విప్రులం ...
......
... నమువ్రల వేగ బొసె నరేంద్రా! —

సీ. అంతనిర్ఘనవన ... వేశు। కాడకేగి నిజభర్మ
గాంచి యుష్మని పవెరి బుగలశేఖరును ...
శావనబింబుకరూపములనాంది పూనియుతా
డు! వ ... యూరాజనందనుండు। పానగు
ఆ ముత్రవ మహ్మలు ... మలాంగి। దివియెరా
రాజపరమేశుడాప్రభేరి। ..... —

వ. నరేంద్రా! లాన్మనీవు రాజపుత్రరూపంబవైయుండి ...
యుప్పుడిగల ద్వి రూపంబు ధరియించినాడవు.
దానినీకు ... ండా గద్వి రూపంబు విడిచి
వాయిసజనస్థింబెల్లి ... ంజేసి కాంత రూపధ
రుండైన భర్త గాంచియుష్మ ... రాత్రి రాజపుత్రి
బునాం, రాజశ్రేష్ఠులు సముచితం ... జప్పలెవిల
బలాని వారలబులితి బాగాప్పుగా ... పంబు
పాపంబునేడ. —

వ. అని తెలుప అనన్తరశబేరు ... కదేహామందిరార
లాక్షి గుమంబునేగిగాం ... పూర్వరూపపలుం
గనుమన రాజనందనుడు ... లొనాలశివుండేక
రూపంబు ధరియించి యుం ... 50 నెంకిలాను

నాగు యొూరగు వెంట నెరిగి లా . . . మన్నచొ బల్గింపా
నాకఠినాంకు సరస మహీరు . . . లాపైంచి యిలు లీడ
భర ణేయినకుండు వాజి . . . మొప్పజై యిటు వేళను
దానాం మజేరి యిలు నధి . . . డు . —

సీ. కలిసి యుల్లు బక్షి కరాణులతె సబూని . . .
జెలవిగు దల్పు బ్ర యుం . . . హూంపాం వర్త
జేకటు గట్లు వా . . . గారిలుకి సమిద్ధి లాంగనుంటె
ని . . . వింశసూల్లర్చన, పకాగ్నేయం చాం శలాప్తు . . .
వాత్రికాచి త్రివర్గ పుత్తులును, లాలిత్య దివిషు . . .
గానత్రి యిల నూరాగంబుగా బంకునేడ దీవ . . .
ల్సు భనుండి మహార్త్య కాలంబు మేల్. గీతావనా
న . . . నకుం బ్రహ్మల్లి దేవా! ఈ యుంగనాలక్ష్మిం
బునకు దగువ . . . పూరదాల్ గట్లంతు భవదీయం
బికులాం బెవవరయు విరక్షి నివా . . . క్షిప్రంతు
పునర్ ప్రకాశంబు చేసి దేవా! భవదీయుంబు కులాం
బి . . . క్షిలాదిన. —

చ. అనన్యతు దేవ దేవ్ర తగు నాంబు నగ్నెడు సంప్ర . . .
. . . జేసి యిటు కూనివ నాథు నిగాం చిపవెర్నాగ
జనవర నీదుసం . . . . . వేమ ధా త్రిపై
విన యిటులు మీంరనే వి చాటు వివసియుంబడుజేసి . . .

వ. . . . గాంధర్వ గానాలు విన్న కుంత్రికాలంబున నాం
మర్త్యోలు లకు . . . హూ యిలు గాంబులు గడిచె. పై
వసంతలకాలమంచు అది గాన త . . . వేస్తు నిరాల
నిరియ తృడు. శేషింబు చెవరి కిచ్చెదన్న. నీమల లేవు
త్రి . . . బంధిపులుబు బలకాలరాలిగా గను బు
సకలమెల్ల . . . ని, నను ను నారాజు భయల వి హావ

లాంగుకగుబు పద్రిక్షు . . . మరి యిల . —

గీ. కమల గర్భనేదు కళకళ వెంచెటు
గణ . . . లలాంగనేవరికిచ్చెద ననతేప్పడు
అల్ల గర్భ హాల్ల నెవధరించె. . . . —

వ. వినయోవనత శరీరుండై భగవంతుండును శేషాంశ
. . . వదిమ్ర నకాగ సంగ మునప్పుడు విమూలకు శరణము,
గ్రమక్షి . . . యిలంచి మహాలోచనము చెలంగబాలకు
యిబాపనిబన్న . . . సరిమేరుగులు. సర్వ్ర
సర్వరూపనని ఇష్ట పరాసేరలు . . . భువిని విమ
వావి నివ్బ్రాయి లకుమ, కళలు మహాత్మ్యాలు
ప్రభాకుంతు నెల్లపలు. జన్యనాకంబెవని కిస . . .
నిశ్చై యవనివెలయు. నాను రూపవిశిష్టనళచెనె
. . . . . డెవదివని. —

సీ. లేవి వి తెమువవని ప్రసాదమును జేసి మమ . . . మూని
తెవావని కల్పితంబు నే ప్రసన్న తుండు నీరంతే . . . .
ప్రాని యుతల్లి దగకు చూడ నౌన పోలు భా . . . డు
మరూపమహాబ సప్తసృష్టి రెమన్న . . . నిశ్చె
పుత్రరూపంబు పాల్పి బా రూపదంబు
మహా . . . శక్తిదైత్రా త్రిపాణియున కళాయాల్
లేకుబు . . . . దు . —

గీ. మరియును నగ్ని రూపమై పాకములాన్నట
. . . . . లాకకలులు ధరించు
శివసన రూప్రు తగుబలు చెన్నలు . . . .
. . . . . జనుల. బా్త్రలు. —

సీ. మహాలాల్ల విను పుత్రి విహారాది గానదు
ననశిరం . . . . .

ఆకాశవాలు నకు దాం నివ తా . . .

. . . న య్యె విశిష్ట రచన

కరశ్రీయులు దాన య్యె కరికను . . .

యలు దాన య్యె సంతసించు

వరలసని ఘల్యాక్షి . . . నియలంతోడె నవళ్ళియలం తాలి

కుతుయ । స . . . లాచి । నట్టివిష్ణుని యలంకారలు

నధికమనిరి . — । నవారులు న్నా . . . శ్యవిడి యలా ।

యుతబడిరిం . . . .

వ. అంజు దావిరకాపురి మన నమల . . . లగశ్రీహరిపాలం

బుచెన్నయ గుల । నుదిప . . . మాయలంజు నుంష విష

మెుందు హావికి । . . . గనిఘల్యిన ఘల్యిహింలు కురివిందా

ష్టశేషాంకు ధుర . . . లవగు నినాంద్రలలాం పంబు

సంశ్రియుక్త నివెలసిల్ల నారు . . . హేశుడుర . —

గీ. కమల భవ్యమాడు విని యాలు గడబి విభుడు

. . . . నఖిల విగులు .

నలువ వేజోబలంబును నలువ జాలాలు

నగు . . . . . భుం డిల . —

వ. విధి నియుక్త పాకరంబులం నైక్తాని పూరాయవిక్తం . . .

నాగప్పు కుశస్మవ పాలంటారబున సతియ వరంలాక్రి త్రిదే

శాలు . . . రత్నభూ మకరం గద్యుండుసమ శ్రీ నివలనరంగాని

లాగ్నింటికి . . . లలంబు చేసి, నానారత్నమ యంబు

నల ఆగన భద్రాంక . . . సాదష్టామ స్ఫటికానేక పాలి

కార పారిజాలాది వనపరి . . . రయ శాయంబు నల నై

నిశవిక రత్ననిర్మితాంబైన దావిరకాపురి . . . నాభింను బా

హాండునల, స్ఫటికాచలసన్నిభ విశాలవక్ష . . . ము సలలాల

ధవళంబులు నెర ఘమెర యలచల న్నిబలరా . . . సంజ

సింబి, నిబిపుత్రకయ గురివలని యంష్మ్రి హేల్పయ్ర్న . . . పాలాం

బునకుంబు నిలువంబుడేయలుచుండెనని పరాశరుండు . .

గీ. బ్రహ్మలగకులంశు శ్రీ సక్తైవంయ దుంఢు

లావకుశ . . . నా త్రి యంచలకునర

నారాయణ నను బన్నిశులవబు దదనుగ

. . . యు ధృష్టనకుల నభ్యాగలం దునిల . నాభ్యాగునవలనా

. . . విరూ ఘుండునల, నలనికి ప్రదష దయవిందును, నలనికి . .

రథ్ధి . . . నిష్ఠచేక్షు లి యల బ్రహ్మలంవైరి . మరియులల

నుప్ర . . . లాంబుసంభవించిన నరి దక్షులార ఘుంశుబుట్టె .

నాక్షు . . . ప్రుత శేఖరంబల యుత్తి రారు శవని ప్ర లయభు

వేబంధు . . . బడినమం ధు దక్షు ణ పదంబును భర్గాయ పా

లకుర్తైరి . మ . . . యిక్ష్వాకున కాశ్యపకలనయూత్తైన వికుక్షి

దయను జేరి . . . ప్రలతదిఘల్యిన్న నిపనుప విక్షుకి దావన

మకేశ, సకలము . . . క్షుత్రుచెబడెవిక నాల్గ గిల్లి . .

దగశశిరంబును గాసి దాకాం . . . ంత్రికి వప్ప వారలనమ్మి .

స ఇక్ష్వాకు కాల్యగురు వసిష్ఠుడు . . . క్షుబుజె

యబనెడల నఘల్య నివరించుకు, భుక్తశేషంబు . . . నాల

వసిష్ఠుం డిక్ష్వాకు పౌత్రుండగు వికుక్షింగాంచి నిభు

. . . నాంగిన వాడత్వ గాశ్రనశశాంఖుండవ్రు గియల్యనిశా

పంబిడ . . . ంతల వికుక్షింబరి లాత్రింబు గావించిన

నలాండుశశా . . . ంబున రాజర్షిపురాలు వహిం బుంచె

నాల వాంశ శాదున . . . ప్రరంపు యలంటు . —

సీ. ధరశా పైలాన్ని త్రిలోం యలుగరి . . . యలక్షంబుమి గుల ।

నంజు రాక్షసవలుల లాబలవా . . .

సురపలిలగకైక గురువను విష్ణుని సంపాద్య . . .

. . . లబరా ఖల బుడుకు నారా యల బంంశు పరవా . . .

..దబ్బిష్టెను రంగారు సాంకేతులు
గాంగేడి వెవర . . . రవియుంత యయవరాంబి
నాప్రర | బయవలనన . . . జెరకు నుంతసంద్ధ్యాదర్శ వ్రీ . .
శుభములో . —

క. ఆనిప్పు ఈషారివ . . .
. . . . . . వరసర్
వినయమునస్సొయంకర్షిడి . . . . . —

క. నరనాథరోమునిస్సుం
గరమణి సపర్యల . . . లాంతి యుద్ధము
గురువు తానెరవేర్చవల యుకొవిధు . . . —

క. మునికేళ్వారము లాప్రరిష్ట నారు నీగురునిని దేవేళ్వరీంతా
. . నియెరాడు సత్త్వముదాలో . —

మ. ఆమరశాలాటులార! . . . . వింద్రుకాం
దాసుపైనెకిరియకానిలాంపతన మద్దైవరితివ . . .
సమతూరపంచనసురలసంత్రీలచెల్లసరిషై
రాగశుభ్ర . . . లాసెల్లుకలోమర్కమారగా . —

ఉ. అంటాటు దేవ వదరిడుర . . . . శక్తై
సంతసమెుప్పునిలవిమదిచమయిగినమయాళమునాకు . .
. . . వృషభకేతవరమెకిదిసమస్తదేవతా
సంతులిగుండెత్తై . . . మంటిశాకలిన —

క. మునివరవృషభకేతుస్మృతి
గనకని . . . వింబింటిద
ధ్యానమనుకథస్మృంతనదగ
వినుమునివర యంటాడి . . .

వ. మరియు నాకతుష్ణనకు వృద్ధిఉమను, వృద్ధినకు విష్ణు
రాష్ట్ర . . . చాందమయు వనాయువియును, చారితేయు

వనాయువనికిబలమూదకువియును, బలమూదకువనకు శువల
యూశిలు . . . వింశల్లసహస్రసంఖ్యలింగలపుత్రులు ధృవిం
చిన, శువల . . . రత్నాక్షయుండె యున్నయెడ, యువరాజుంత
నుమ . . . వాసవ్యుంతెవెకపడగావింపనమర్షహేలర్షి
తు శువల . . . సహస్రశత వింశల్లసహస్రసంఖ్యలు పుత్రుల
గూర్చినుంద . . . ఆజేయునేరదాళ్ళుత్రులు గర్భవతాలు,
కడలంశులు, బాహి . . . గాలకర్తినపుత్రుకు వెల్లమండు
నాయరాక్షసమణినిశా . . . యమలాశాలుశువల
యూనుభింకుమందు నింబంపె . . . యూకువనకు మండు
మాలుంతనుమెడు ప్రసిద్ధంబయెరి . మారశీశువియును
మారశీశువనకు నికుంభుండును . . తును నలావనికి
తేజశాశువియును, నలవనికి ప్రసేనజిత్తు, ప్ర . . .
ఈనుంబుట్టి యలాదపుత్రకుంతైననరమునిడేవద
నా . . . మనమహాళ్లలయాత్రమాంద్రలునవివ
సింబ . . . యువనాశ్వునకై యూరాజవరుంగాంబి
యూలానికి పుం . . . ష్పసంతల్పంబి, యప్పూరాంబున
నాతశ్రమంతకువేరిమ . . . లశంబుంబి యభ్యుదిల
లరాత్రకాలంబు గలుసు . . . యంబున . —

సీ. ఆలనారాజనృష్ధర్మాత్ముమున . . . మరుసుల
నిత్రసెపకలానల నివలపుష్టాలై యిల్లనల్లనయ . . .
మహనీయమంత్రసంసలాతులకులశంబుగానివింటంతల
మెలంకిం బఘునమును నిమిత్రబలమాని . . .
లంబురాజుసేవి గాలి వినలయాలి
బలపరాత్రమైన . . .
. . . ననుంబలజూప్పుడుబలంత్రిచూ
ధ్యానలకరములంకు . . . తయజ్ఞానవరులవ . —

[illegible]

[illegible]

చ. పులిన . . . . . చరి | మనోజ్ఞనగాసికిని గడుసానవి . . .
గానవిపరిరక్షకనేడుఖేలాచనాం|బున . . . దేచలాందగాన్.

వ. అనిపలికిన నపుత్రునిం గ్రుఁడు . . . జతలఁడు దానిప్పుడు నవి
వారింపగా వెరచాతలిఖేలవి . . . జ్ఞానలోచతుడై వల
పంచల నేయూహాగలించి. కొ . . . వాలు చల. అంటానా
మాంధా ల్మనతల నిట్లులని యె. —

సీ. న. . . మృత్తికనాళికాంతలో ప్రకాశలనతు సంతసవేలలశు।
జైమనట్లు . . . పతిత నిద్రయాలలయాన నాకరిశ్మైన
మవిజగన హార్పించిన . . . కాంచి దవిడి పేవి
అల పుష్కరని పదిహార్జిరయుకు . . . లక్ష్మి లక్ష్మి యింప
యునుచుబలుకు చుర్కల యువఖ్యత్రనిపలి . .
శంకిలా లొక్కత్రిద గడు పక్షిధ్వన
కనుమలాయి దెను . . . మనిపివారి. —

సీ. ననుపింపునచాడు కడువేగ దానివాగి . .
బాలిస వలయాలు। ననుదాను సిద్ధగాఢధరమకన్నెర
యుక్త . . . జావెతైకుత్రిదు వహింపజూప।
ధరుప యుల్విదానిలో . . . రాజికనలికలునన్నె దేనకు
ఖనివానిజూపి యుల్లనియెవ . . . మృత్తినిఖిమ్మత్రిత
జాడగూరిగాన సారథిని బ్రహ్మర్షి . . . వచ్చె
లోత్రుత్రులనదినదుల గలిగిలునని
ముక్తినినిగా . . .

గీ. మునికినిలువ్వు ననుచు మదివ . . .
. . . . . జైన్ననను బలుకుప లుకు
లాలకించు మనత్రిధావిష్ణు . . .
. . . నాథనాధునాలయు భంగి. —

వ. అదియునుంగాక. —

శా. పేనేసా వరియుంచి . . . . బునా
మాంసాంబిప్పని యుంచుబలత్రిమరి నాగిసాలాక్షం దా
త్రినే గాంచెనెమృత్రనలునిం మానారిద గాంక్షించి లా
దావ్. . . లా సాలూత్రి పసేం చరి లత్రిపలి. —

శా. కలిలాం సరసీజలగి . . . . . బుగా
దాగాకుత్రిబుత్రిపి మానివేవెంట దమ్ములం దా త్రిశు . . .
మరివెల్ల వెంపజని పలినాపావిచిత్రంబు పేప
దారిం . . . చలిత దాభాకురిచలంవిలందగార్. —

మ. మునివంశాల్మనల . . . మోదంబులాగాంచలెనే
త్రిని యుయలాత్రిశ్రమ సీపు . . . . జలం
మనర్కైలు కాత్రిలవబెండ్లర్త్మైల వహిలవసంతోగిలాలుర్ . .
. . . శేషశిలవన ప్రదేశాం విశదతకలింధగడ్. —

వ సరసాకలువ . . . జంబుల కైకైకసంఫుల్లహల్లకే
సల్లవిలకేలలంకళ విరా . . . జవబిలవిహంగ
వినదాభిరామంబులగు బిలంశయు . . . అంటానతరి
నిద్రయల కొండపుక శారికాసలు దయెంచి . . .
కులంబులు, అళకులంగారవసంబులు. శలంగార
భ్రంగ . . . రత్నమయస్తంభసంభ్రలాలు కకుత్ప్ర
మరకతదామవిలసితను . . . రగభూపాంతరవన
పహానిధిబులుత్రంబుగా విరచించియు . . . వారల
కేప్పభాగగంబులలా నవిరింపభక్ష్యభాగ్యే . . . దాసిలు
నరబులం గూర్చి యుతరినిద్రయలకరాదరకు . . . లం
బుగ్రవృలబుచ్చుచుంతె నాలవనమాతింథా త్రుపంచల
. . . చలత్రిగత్రైయుతలినిద్రయలంభూచెనెపంబునం
జి . . . రామంబుల గుసుథామయుల్థా మంబులంగు
. . . మునిం త్రుని యుయాత్ర మంబు ప్రవేశించినిభిత్రలిలల

. . వేగనారేవు మొదలు . . . ంచె యుద్ధభూమి కాగా
భూరణాపుడ . . . ల్లనేలరయితియ పద్మంబులను . . .
చరించునే మతిన మిమ్మ హాపలు మ పల్లకి . . . నాయగ్
లౌ శ్రీ మహానీయమైన యమ్మశేదిరా . . . కాంచితొలు
మై పెలయ. మహాభూపాలికలులు దనర్చిరాల్ . . . ఖ
మనము తెంపుగల భాగిన పల్లకలు యప్పవమ్ముబా ప్రభా
. . . న మదుల శయ్యాలలుంబులు మొదలు గాగ. —

క. గతిగి . . . గి మదికి సుఖకరంబు గాంచిన మేనికిన్
నిలువన్నిబ్రూ ఖ . . . డు మెలు లౌ శ్రీ దాలువగనేల్. —

వ. భవత్ప్రసాదంబున నా గా . . . దీతి ఖ. మంకుడు:
ఖంబునేమి యమేవ్వ. మక్షశ్రమ . . . ంతుటు మతియ భగ
ముల దు: ఖంబులం బాందుచుందురని . . . బార్గమం
దిరంబు వెడలి విశేషయప్పుత్రకా మందిరంబున కే ।
తులసేవా పరిణ లుంకై యుప్పనిరము. —

క. ఓయి మోలావేద్యసు . . .
. . వ్రమలలను బాందక యమునేన
యూద రణగలిచెనేపలి
మెది . . . . . . గదె చెప్పుమా. —

క. ఆనల్పకునాలల నాడుచు
బనకుని కెట్ల . . . . . . లోగ
మనసేకేనెప్పుడు మద్దిలామా
మునివసి యుంచెతని ప్రేమ . . . .

క. ఆనిపలికిన విని యువిపల
జనిజననాథుండు దు హాలపు సంఘుగల
. . . . దేవుల
లమవేళలేరగనడుగ నాహాదినాష్ఠుల్. —

గీ. . . . . . లాగలుదాంక్షు
వెల్లబలికిన మదిమించి మొలయ మగల
విన్నిలయ ప . . . . ని
వెంకిదల పోగేసి యుపల్లిని విభుని గాంచి. —

వ. కాంచియు . . . సంతాప స్వాకరంగుం తగుచుడేలు
నేంతా! యుప్పెహరిపి . . . రతలాయలకరంబుయు యుంతు
గారా. ఇప్పహావిభూలికన్న . . . నేయని యుప్పహ
మునింబుఖించి వూంధాల్పుంకు ఆస్తు . . . ప్రరాబు
నకరిగినాంల. —

ఉ. అంతట గాంలతాలమునకయిలవ . . . మొప్పుప్రభా
శలసంఖ్యశలాకృమలబుట్టిరట్లు వ । ప్పంలాటమ
. . వృద్ధి వహించునాంశ్రినా । లోలామమల్లఫ
మలం బ్రతలలావస్యైయం . . . —

గీ. ఆప్పల్లినేం బ్రుంకుల నిపుప్పుత్రికారాళి గాంచి
వీసిలలమ వీరి . . . బలమెలాలవు ఘుల్లమనగ
బుకలనడు గుల దెర . . . మరి యాలన. —

సీ. ప్రధమప్పైనడు గెరుబుకులలపెన గాంచి యాల . .
. . లతావనాగోపలయిపై యలలవు ప్రత్రుల గాంచి
పారిలని . . . రాసమా సక్తిదాల్పు । ప్రత్రుల
బూచి ప్రత్రులువీరికిబుడు . . . ప్రంధంబులను
గాంచి సారకపోలకులను బూలవనా . . .
నాలకరలకకు । గాముకిలల్లనిల్లి గామమయగలు ।
దాని గాంచి . . . । యప్పగాలల యగుబల వహిష్ఠ
నాంధ. —

సీ. యంలాతిరా . . . నాంతాంబు దల పోయి నల్లకలవు
సాహస్రలక్షలకైన . . . . వెంతికాలరిబాడమె

నరకములఁగని వారి నార్తిఁదవ మోచుచు ... జనించె
నారులు [illegible] లెఁగన ప్రదింపఁగ [illegible]
[illegible] వారి నరుచు వారిగాంచెఁ [illegible] నయాలు
[illegible] యుత్ర ... [illegible] గాని వారిగని సమీప
[illegible] న వారికిం ... నగనాయా [illegible] దలంపవె,
నా [illegible] మెంతంబాతయుం ... లభించెనా. న
[illegible] శ్రీ పవిత్రముంబుగా నుబువర్తింబు। [illegible] గం
గావేరీ. —

వ. రన ... [illegible] ... గానగనయెల్ల
[illegible] ... మేనుల్ల. —

చ. జలములలగి నిమల్లరిలును ... సహా [illegible]
[illegible] విపర్యయ [illegible] ... వర్గము [illegible]
[illegible]। వెలయఁగ [illegible] ... [illegible] గదే. —

గీ. ఏకాంతమున ప్రసాదమే పారగాశలా
[illegible] ... [illegible] నించె
[illegible] దుఃఖ [illegible] పగు [illegible]
. . . . . [illegible] కటుమగ. —

చ. సులములకు నాత్మ [illegible] సాంధ్ర ...
... [illegible] వైజనించు [illegible]
[illegible] ... నిఖిల [illegible]
[illegible] ... [illegible] —

క. జలములలగా [illegible] నిమ్ముల
స ... సంగములవలనే। వెలమ [illegible]
[illegible] ... [illegible]. —

([illegible] ... [illegible]) —

(విష్ణుపురాణము)

—

సీ. యములకు నిస్సంగ పంకిల నోయంగ ... మరియు,
సంగంబుచే పాపసంఘసంప్రాప్తమౌ ... గునాను,
సంగంబుచేతఁ బోభంగంబు దలఁతౌనె, మరిని ... చు,
యోగిసంగంబున భాగి కైవల్య వర్తింప, దానెట్లు ముక్తి ... .
గాక యెను నాత్మశ్రేష్ఠ మగు బుద్ధి
దలి విసంచరింప దల ...
... జనంబు పుత్రదారాదిక
దుఃఖములను వేగ దలంచు వారి. —

... నికి సాంఖ్యము [illegible] భగవద్భావనతో [illegible]
[illegible] ... ధ్యానమై సమతా వర్తించును. ఆ [illegible]
[illegible] ... [illegible] విలసిల్లును. మహిమ [illegible]
[illegible] మహిమ దని ... సత్త్వై వర్తించు [illegible]
[illegible] యుండు. ఆత్మ ... రవిశక్తికి నఖిల [illegible]
[illegible] ... ముక్తజనుల।
[illegible] దేహ రూపమై నివసించెట్లు। సకల ప ... పా
పబంధ విముక్తికై బ్రహ్మత్వ [illegible]. —

క. అని యిటు వివిధ ... నిజాత్మయందు [illegible]
[illegible] ... । [illegible] —

వ. అచ్చట వైఖానస ... [illegible]। [illegible]
[illegible] ... [illegible], యనంతరం
[illegible] ... [illegible]
[illegible] యెనని పరాశరుండు మైత్రేయునకు ని
[illegible] విను [illegible]
నిరతి. —

సీ. మునినాథ మాంధాతృ తనయ . . . నను సప్తరకాశేయ
పతనజేయుంచునపతనాలువాశేయ . . . . నేని
విఖిలొలబఖెయుంపవిఖిలబేసిరయేనిఅథ్యాన . . .
. . ప్రజనక్తింబులందనువాందవారలు పాపకర్మలబాసి . .
. . . కులల మదిరసాగె వార్ధిక్గగమనల
లగుటయునిలసరవే . . . . ను
కుమలాది కములగు మోహంబులను
జేరకు . . . . . . —

వ. అని చెప్పి పరాశరుండిట్లనె. మునేంద్రా! మాంధాతృండు
. . . పుత్రసంతానక్రమంబువినుము. మాంధాతృనకు . .
యువనాశ్వుండను, యువనాశ్వునకు . . .
. . . సంకపుడు కుల్పునివంశరలు . . . నిపుత్రులగుచుండెం
పునవ . . . నుధాయుశాన్ని యువ్వను యుఖం . . .
వైరత్న గంధర్వులు షట్కోటిసంఖ్యలు లో . . . లంబాక
చనిరసాతలమున దనరు నాగ॥ అ॥ ప్రరాజు . . . ంబుల
త్రుల్యులు బహింబు మానవులుగలం। ప్రరాజుగా
. . . రగులు। జలజనేత్రుకడకు జని రిఖ్యల . —

వ. ఇట్లు రగులకు . . . పుహోభోగిభోగగమధ్యంబున యో
గనిద్రా నిదవసాన . . . రిత్రం బుమాంబులా
బి, దేవా! ఇప్పులకుదనుజులచే . . . తమైనమా కు
భయంబెట్లాగు నుపశమిల్లంచునేయనివినిముల . . .
నమస్కరించి యిట్లుండెట్లనియె. —

క. అనఘుడు మాంధాతృని వర
. . . . . . గుధరణిశునిలాగ
నేనయగనేను వసించెద
ఘునల రసుగుధరణి . . . .

గీ. కూడవేరటన్న నిఖిలకామోదరలు
జలధిశాయికి . . . . . గి
నాగలోకంబునకు నేగి నాగవిభుడు
కడగి నర్మదనాగినం . . . . .
. అనఘంగి రసాతలంబు నేకుల దశితలి మైసం। ప్రేలం
నాపురు . . . ండ్లగా రాజు కౌరుల్యయుండై బెల్లరేగిస
మరావిలిచే . . . యు విలసిల్లి నశ్వముఖులం చాత్తెద
ఖండించెదర్. —

వ. ఇ . . . గంధర్వులనందరవధింబనగని, యురగులు
నిజభగని . . . . .

గీ. పృథయనేనాడు మెనవలు నుడివిలని
వాఋసరువభయం . . .
. . . చుపురగులు నర్మదనారించు
మరియుబవకేరివారి . . . వాయ్యేనమః పలక
ర్నర్మదా యన్న ర్మోనిసిన . . . మంత్రి హిమాం
విషసర్పలతో . —

వ. మరియునేవసేనిం . . . తదనాబు సర్పమంబానిలంబ
శేని, విషసర్పభయంబులం . . . విషభోగిమనస్సేని వి
షవిజీర్ణంబుగల నట్లు నర్మదకుపరం బోలా . . . ంతలు
విశ్వేదంబుగాకుండ వరంబిచ్చి రలత, నాపుత్రుల్ను . . .
అలనికి యినరత్నంబుడుబెట్టి రావణుని దిగ్విజయ . . .
ంబునరావణునిచే నిహింపంబడియెల్. మరియునాయు
. . . పృథుదశ్వుండు, పృథుదశ్వునకు హర్యశ్వునుం
డు, నిలని . . . నప్సు, నిలనికి త్రిధనువుండు త్రిధను
నకు త్రయ్యారుణి . . . యుంలో ఘటిత్యజ్ఞుణ్యంధు
నంబునవ, వసిష్ఠుహూ . . . పలిక్షితమాంసభక్షణం

[illegible] . . . [illegible] . . . [illegible]

వ. [illegible] . . .

[illegible] . . . [illegible]

గీ. [illegible] . . . [illegible]

[illegible] . . . [illegible] . . .

గీ. [illegible] . . . [illegible]

వ. [illegible] . . . [illegible]

సీ. [illegible] . . . [illegible]

చ. [illegible] . . . [illegible]

గీ. [illegible] . . . [illegible]

గీ. [illegible] . . . [illegible]

వెల్లగొండుక పసూరిదరాశిల... శరణులు నేవియంగదవేళ్ల
ఘు... ప్రస్ఫుటత బాహాళ్ళు శూలి. –
క. ... లయ సారధి నసుకులం। బరి సారథి... శ్రేణి –
క. అంత సురవరులు గుణమై
రంగాతురు బ వొపికాని పూరిబింబం... నాయకు
జాలక విబింబ నాంది... కలుతలగలి యందయంతిరి
... భూతాలులు ప్రసన్నతవహియించె... త్రైలోక్య
మును శ్రీకి బట్టు బయలి... పులుదప్పెబ విసికాలువ।
భద్రసి ... లోకకాచరిలు ప్రాంజలులు హి ...
యువివిధంబున దేవేంద్రుండు నిజ ... నయిరిదిరా
దేవి నిట్లు నిను లయించె. –
సీ. ... లావివిలోక కాలులకు లక్ష్మి నీవ। క్షీరాబ్ధి ...
పుత్రి నిలయ। నీవ శ్రీ విష్ణుని విపుల వక్షస్థల ...
పద్మిని భాసన పద్మసంకాశ సలిలద ... మల
మయ మాపద్మై యొప్పు ... పరమభక్తి। కలుగ
మహిభూతు ... గర్వి విదళియల। వివిధ భూపా
ఘ్రి పాసన కారం ... శాక్షురం ది గుణాభిదళి
యు, ఉప... అనిరక్షకి త్రయం పాత్ర దాకనేలు
... యునీవ। గావున భవదనళింబెళ్ళియలు ...
మ్నెహ హేమ్మరంథగు విష్ణుండు లాన ... యధినాధుం
డరమ్యెవెంతియల. –
గీ. దే... లవి నష్టమెందు। నీ వ్రకటబాభూతని ...
కు నిష్టమగు.
క. దారాపుత్ర ... సహా భాగిని శరంగారయ గుణీక
టూ... నెలాలవే. –
గీ. దేవి నీ దృష్టి దృష్టసం... నరులే ప.విజయంబు

వసుధ నీకు। లాపజులే బాధింపు... నక్షైను గారికలర –
సీ. వినుము దదృష్టియందు ... శ్రీ పటలు గాధులు లను,
యువల బంధులు లల ... పుంబులు దారములు ను,
మరిసతీనక మాలు ... పసూరాములే విలసియలు ను
ఆరయ కుశుద ... కాములే। శరణులు సప్త దశి వి।
ధములు వినియం... నగయ వి గాఢ పశిబాలాంబులమెల
భువిని ... వీ ... ధములు। గాత్ర పరికాని నాపుధమ
లు నగడక। ... లోన గాత్ర పరిం యువైన। శ్రీ హంయ
వ... నరవి। మలుప్రయం గప్తలీలలు నగ ...
మాంకరిలకోమలు వరస. –
గీ. వరికు జన్మనిత్తా ... ఖత్రలాం గదెబకలే, వేలయవలు
కరిగియ ... డు కారన నాధుధరులు నరమ్యే సానివరలే! –
... లను। నీకు మంగళ విలదలు యంతు। నీప ... జ్ఞాకా
రలే। పత్రమాం ఖలయ వివియు। యు ... కావ్య నీయజ్ఞ
వయలే। వర్షకారకమ్మెలగు ... యుక్తై, త్రిజగు। బాల్యను
కారకమ్మెలన ... నమలంటు, గరంపుబు, నిష్ఠయు
జ్ఞపు ... ధినిఖ్యైన పహేలస్త్రి విముక్తిలే. –
తే.గీ. వ ... ముజేయు। వలయు ప్రతిపవలు వీలమైఁ
యంబులు బాయలు, గానవది గవహస్త కర్మ ... బాలు
చిత్త వృత్తి నాందు వారవెపురవని। నర్తదుపతి ...
లాచరింపు గారివారు. –
గీ. వేదయజ్ఞదేవి ... శివవరళక్ష్మి। దాపుకాబలవనిదా
షకువైయజ్ఞ ...
క. వారలు ప్రకృతి మూర్గవి। దారిజనై వేర ... బుద్ధి
విచారలు। కులములు నమలోద బవారు కుమానా
నివేత ...

వ. ప్రజల సృష్టించుటయుం వారికి కాలంబులు ... యుం, నాగ
రింపజేయుట నాదిగాఁగల సుగుణంబులఁ, దా ... నాశ్రమధర్మ
లక్ష్య ... స్థానంబులుఁ జే ... యుటలును అశ్రమంబుల
ధర్మంబులవియుఁ గాక ... మొదలగునవియును స
మ్యక్ నిర్ణయించి! —

వ. వినుము ... బులకు బ్రహ్మర్షులగు కొంబులు, సంగ్రహం
బు ... యుంద్రలగు కొంబులు, సర్వధర్మనిరతాత్ముల ..
రిమహాపథంబున సూత్రులకు గౌర ... దియు నాశ్రమ
ధర్మనిరతులగు వారి ... నిరతి ...

సీ. వినుమనుపది రెండు వేలు ... నతసింలు
రనఘు వారి ప్రస్తుల గువారి ... ఘులగుచు
యులు వరలెదగ బ్రహ్మ ... మధ్య వారిని ...॥
ష్టుబడిరెను. దానినెప్పుమెరయు ... —

సీ. ఆదిన పరాశరుం దనిరెను సంయు ... న,
నిరినాసనుడు జగంబుల సృష్టి ... ంచుజేర,
మఖమండలము ననిమిష గుర్తు ... ంచురాజసమున
రాజసతామస స్రష్ట ... యులను। ...
లాటిరి ప్రుత్తి రిమరి వారు తాను సర్వు। ... వర్ణము
లు బ్రహ్మ క్షత్ర వైశ్య శూద్రు లన ...

గీ. మానివరలిరినియులు మహినాల్గువర్ణములు
... సారసృష్టిన జేసె శూద్రులవి ప్రసం।
సేవ ... బుల్ భువి। జే యుతివృత్తి గణ సంతాప
చె ... ష్ట గురి యుం। దీపించుట ద్విష్టి చె భువి స
నాల్గి ... కొలువు ద్విక్షత్రిం యజ్ఞముల ... జగ
.. ము, వనివరకర్మ విశారద వర్ణములు డాటి ... నలవ
ముపరిశుద్ధ మానసాత్ములగుచు ... నిరతం

బరియుంజర యేని వా ... ధికి ... యవెడబాంధురు
వారు పావనుల గుచులు! —
... చాల రవి క్షనియుతులు పరసన చేపట్టి యు
... రు విద్య బుధులు! —

క. వారు యద్ధిచ్చాచా ... రెమం జుట్టి జేరి మరి సర్వ
బాధలు జేరగనీ ... వైనవారి బుద్ధి వెలుగాంచు
హారిని యువ ... నుగాం జురది విష్ణు, పడుచుసాగ
నాష్టు భవల్చు రులు! —
... కులాంక్షు తంతారు త్రేతా యుగమున రి ...
యుపలరించ యు హాబక ప్రురు షాక్షబరిధక నాలైన,
... యుబులు గల్పించి గార్గి ప్రజల। వైవెల్ప వారు
నేరు ... నష్టి। మరి యుఘాగ। దుఃఖభయ ప్రదం
బు నాగ। ... లలసమనిలకాకారము లవాడబుట్టు
చునదురవి ... భిబులు, పలసలతెలా. మెరయా
వర్ణంబు ... ంపృజేసె ముఖ్యవిచారా! —

వ. దానరజేసి సరుబా ... సౌల్లా సుసిద్ధియు, వితో
కసిద్ధియు, లవలేయు ... పరమంత్ర ధ్యాన సిద్ధి
యు, కామచారత్వ సిద్ధియు, ... సిద్ధులు
తెలాలిల మినిల దానుంబులంజేసి ప్రజల ... ఖ, దుః
ఖ భయ పీడితుమై, బూరాధిభయ, మరి ... వైన దుర్గ
ంబులను, గ్రామ దుర్గంబులును, ... సరా
శ్రయంబులగు, కరటుంబులును, విప్రులు ... మరియు
విపణిక్రియం విశేషంబులును, ... మాల సంబంధమ్ము
రేక శిల్ప సమూకులంబును ... నగరంబులు, నిర్మింపం
బడెను, శిల్ప సమాకులంబును నగరంబులు నిర్మిం
పంబడెను. —

సీ. . . . రయలకుం దెచ్చె నాలు పారగవి హాహలు ॥కనర్శిక
ఉజనించె. —

గీ. అంటధర్మజ్ఞు డైన సాధ్వియు . . . స్వరుచి రాలు ఖులు।
ధర్మపక్షలిప్రసూలని దక్షు . . . లని చాలు నులర. —

గీ. రుచివిహా హానుయౌర రుచి . . . లకు ఖట్వబడిన
దక్షిణాఖ్యధానలనివియు . . . ఐలిగలర. —

గీ. సుదల దక్షిణ పెలనయు . . . ఖలిమినింబరిధీరగణాలు
యూనినాహుస . . . సవియంభువను మనువేళయుంరు. —

చ. అనఘు! . . . మాన్తైలన రాజు దక్షు ఘర్మ
గనిరెమునా . . . సంజ్ఞలి॥మనచిని శ్రద్ధలక్ష్మి
వృలత। . . .।మిననిలబుద్ధిలజ్జ వపు శాంతియు
సిద్ధియు . . .
. ము ప్రవిలకనరీల నెప్పన ధఋత్రింథు పెండ్లియు . . . చెప్పె
(శు)। కాంపింపగ పదునాకర (శు) రుచి . . . నుసత్వ
సంభూలి స్వధియు (శ్రీ)లి. — యూర్జియునుసాదే
హా! సవిధయున . . . మునివ<u>రాత్మ</u>మదెవ్వద వినుము
దెవియ.

(కే) మంబునాఖ్యగుప్తను, ఖవృంధును, ను . . . హెల
<u>స్తు</u>లిధునలు, ప్రల ఘుంధునలు, (గె)లు . . . నలవహ్ని
యు, పిత్రువరుణంజికాని . . . ముండులక్ష్మికిచె
బలాధు, ధృలికియను . . . ప్రష్టకిభాగ్యధుం థు.
మేధకుధులియు . . . దారుండు, రజోగుణాంశంబున న
యు . . . ధునుంబుష్టిరి మరియుబుద్ధికిబోధ . . .
కు వర్విసాయుండు, శాంతికిక్షేమలుండు, ఋషివిధంబున
ధర్మవనకు ఋణాలాప్ప . . . కురతియుందు హర్షుండు
పుట్టెధర్మున . . . ధర్మంబున ఘనలుకగునారాయణు

. . . జునకు నను వసు సంవత్సరంబు నందు జనించెర్. —

క. మరియుజుని పృష్ట . . . వించె దగర్॥ నెరయా ధర్మములనలు
. . . దగర్. —

క. బత్రపించె వారిమ నర। కవులవ నికవియులం . . మయున్॥
వారకయుమలిలు ననుభంగి . . . ఖనియించెర్. —

గీ. భయము వలనకున్ . . . నయము మగతి గెవరుస।
మాయవలన . . . జేయునఖిల కారయములలను। మెలవ
. . . సిద్ధిలరెమెలవిస్మలు.

గీ. మరియు . . . నల్లిసులమనివలన బుల్లి రాలత।
మలలుల . . . కల్రిధసునెడిసులలకురారవర్తి. —

వ. . . . లక్ష్మణంబు నైన వారిధారిదులరెమ్మ। సి . . . ॥
లత। పరావపదియుండ వసియుంచి మరలి దారు . . . చేయు
చాత్రసూంయలిటచనుచుట . . . యంత్రసంస్థానులరయు. —

వ. మునీంద్రా! . . . బధర్మలంగ్రలలమ వారలు, లాయుగ్రం
. . . కారవంబులు, ఐహికారవంబులు, ఘనే . . . సి
మత్రంబులను, ఆ వీచికంబులు, మొదలగు . . . చెప్పెదం
శియలు పరిశరమునేం ద్రుం తిల్లునిరెమె.

. . . సమష్టికన్న నే వ్యష్టి నే సమష్టికంబడివిశేషం . . .
లక్ష్మిండలదన మనస్సంకల్పమాత్రంబునం . . . సూలర
బులువినాంభోలి . . . కాంతైన లనశరీరంబులవలనజీవ
సంఘంబులంగు . . . వినిభూతంబులును, సమష్టిజీవ
సంఘంబులును . . . హరిల్స్వనిసంకల్పమాత్రంబున
జడంబైనల . . . బులలాగేత దేవాదిభోగకాంబులు
వలష్టి . . . కావున పూర్వంబు నందు నాచేతం జెప్పం
బడ్డ . . . బుత్రైగులకుల్ వరకలలంబులై ఖ్యాతిగాంచె. సరి . . .
వ్రలు సృష్టియుం పంబడి యెనాంల. —

సీ. ... గనితదనరీతిదైన మాన సభ్రన్న | లనుసర ... కలియు
సు లనూ షాంతుల నలఘు ... | ప్రల హాంతు క్రియ
వంగిరసు మరి ... మొదటైననవ బ్రహ్మర్షుల నగ | ధురా
కొంబులందున ... మరియు శ్రీలి | నలి యు నూక్ష్మయన
నూయయు ... శ్రీలజేసి | బ్రహ్మర్షులకు సలుల గానిచ్చె
పదభ్రష్టకు. —

గీ. అంటటు మున్న ప్రష్టవలన దారు మనన మరది | సవిష్టి ... లయు
నారాదారు. —

క. ధైరులు నిరపేక్షులు నా | ... వారిగని పద్మ సంభవ
దారని కాగి పంబు దాగు | ... నాల సము | త్రైలోక్యరీతిబల్ల
వేగదగ్గము జేయరే | బూవినల ... ననఘూ! —

క. కుటిల భ్రూత్రుకుటి మెర యుగ | జటులకర్రో ... వనలు
ల్లై రు ద్రుడు | పయులవరమహారుహాన్విభా నుపగిది ... వయు
సగలు ప్రమథమూపంబును దుంటజిరలిభవింప్రము ...
రక్షింపుమా: —

ఉ. అవిని మూటుబల్లగానియుం ... నాసగలు పసన్నగ
ప్రాభవ భూప మొప్పు ... యమనికదారశులు నేకాలు
గావిభవించి నేరవు ఉ. —

గీ. మరియు స్త్రోత్రంబు విభవించి ... నకాంతశాంత
ములుగ | బహువిధం ... లనసితావక్షములు భువి
నిమరియు ... నకాపమేకాదశవిధ ములు గాగనిచ్చి
... లుదగ ప్రభావాలనధిరక్షి నిరలయ నాడి! ...
కనరిబుట్టించి దలతు ముజేసి ప్రాంతచరిత. ||
ఆ వకుల నిక్షేపాగోచలు గ్రహింగించటా ... రాం
జుర్ఖిభిరమ్మైదిలవిహారితాంచగా ... భిలచిచ్చైరము రాధి
నాథు లగి —

ఉ. అంటటు ... ఒబి మ్యర్తిగిర్తి | నవింతరి చే లితుంభ ము
... దా | రంతన యలాక్షి ప్రచ్ఛుతానిదిత్రవత ... లంగ
బలచ్ఛుకాని పారియురావిళిపిప్పవి ... మొతరియ శెమటించి
తొయకసి ప్రచ్ఛుతా ... ము దాను శ్రీరాం ప్రభరి మంచి
మాయ ... సురవరుల చేలి యు విరిలతకుంభములగా ...
చెపిడుదు | నను చలిజెప్పి వారినల్లనివంబించి ... గిరిధరుండు —

మ. శిలవిన్య ప్రముఖ ... సంప్రీతిపై దిత్రవ న్నుల
క్షలపై ధ్యానత్ర వే ... శేకాంబునోశ | వితలభాగ్య రవయుల్
సెలంగ ... వల్లి | ప్రలవిరావళి మాదాపైబిరివశి ...
సురగీతుల మలితపాన స్ఫురణంబుల వంటలు ... వా
రుదిన చెశి | బరిచిశి వాలాశిలలు యు బట్టిరి ... పై
సంతనమున శంఖచక్రసహితభ్రులు ఖునిచెబ ... ప్రబు
ల్రదివరు నకు జేరిరి శ్రీలిరి. —

సీ. ది విఖ ... ను | దినపలనిజపద మున జరించి | గ్రహాలా
... బాలదేవుకు శ్రీలి జవలబూ దెవె | సకల ... ధర్మంబు
ప్రాణవక్షలి జెలంగి | ముని నాథ ... శుక్రుడు ప్రనరి
శ్రీనిజెండి | పరగదివో ఘు ... సింహాసనస్థుపైత్రిభవమున |
బాంధిసు ... ను | నేలుబుండిన యుర్తిదిర నిచ్చగాలి చె. —

వ. ... రాజర్షులు ప్రాజ్ఞులు గాజేయుచు లన ......

సీ. సకలలోకాంబి సంజనసాంబునేయురధ ...
భవసమాశ్రితలవన మందారము పద్మిఫలాక్షి విప ...
స్థితివ్రైత్రేవ త్రిండు ... దేవేవ | పద్మహాస్త్రమల
ప్రైనీవ | నీవసిద్ధివి నావహార్తి నీవసవిధత్వ | ర ...
దిట్టీనీకు | ప్రణతులానరింతు సలాటంబు ...
మస్తక శ్రీకాంబునిలయ. | —

వ. మరియును ... గ జంజైన మహా విధర్లయు

వాదకరావిద . . . నిష్ప్రతి పాదర్థమైన యూంలచ్చిదిర్గ్రము
. . . లుసు, సాహిత్య సాహిత్యము ని విమర్శించేది . . . మనకు.
యత్నము యాస విహాపివగుని . . . వక్షంబునా శేర్చిట సకల
బ్రహ్మాండం . విశేష విభుత భువన . . . జగదంష్ట్ర వ
ష్టువ . . . సకలసంపదలాంద . దుష్టమది యెంత . . .
గారలు, లంకయ ధనధాన్యములు, మ . . . సమక్షము జేర
నిమనలకు ముఖ్యలకంది . . . భావిలలకు, నాయకా
రాగద్వైశద . . . ‖ వాటికి గానరాక, నచలాంగ్ర భాగర
మునందు . . . గాలిని లవనము । కరుణగళ గొల్ప గదక . .
తేజమెసగ। వృద్ధబలము దాన యూకా . . . ంబులశ్వ
లాబు . —

సీ. మరియు దేవాలు : . . . లాపల ఉత్సవ మెల్లమెరుగు
నములాబు . . . గాఢమైన శిలశృంగ ఖురాలలను ।
. . . మతు(రు) పరగపు లంభలహావి పంటుడు . . .
లాగియుకర్త । రకరింగా యునకు వినేనికు . . .
లకు గలుగు సాహావలి పలు నాగసంగుట . —
. . . యనుకామధేనువ్ననుభాంచి సకలము . . . వాని
వరేరాత్రి ! —

వ. మరియు నవ్వులకు . . . మారమదిరాక్షి వారలకే
యనగ . . . నిభాంచి గగనలపలయు నసిద్ధులు, విన్న . . .

క. సుందర విభ్రమ ఋణంబున । జెందిన . . . ర్ । నందన
వనమునల కులకు । నరదాంబ . . . . చెర్ . —

గీ. రూపలంపట్యోగుణములు . . .
. . . . . నాంధినతాదయులనగ
జలనిధినిమ . . .
మానికులవర్యమహాపరమాంశ్యులాంబు . —

గీ. జలధి మథనము నాదున శీలకలశం ।
పాలపాలను బుట్ట హారకునాగ . . . మబానిగానిరా.

గీ. అంటాజలధి మథల్ . . . పృథకు కులతల రాజు రాజ్ఞి
భూరియా . . . కలశకలశహస్తుడగు [?] వెడలె . —
. . . దాగిడం బండ ఘాని సంఘంబులు దా . . . మంలవ
యతేజాదిశేష మహుల్మనేంద్ర । —

క. లాలుకాదమె . . . నిరుచలల గలలక్ష్మీలచెంతై
వెలయం . . . మెదనాలశ్రీ శీరిమైల వదన్ . —

వ. . . . శ్రీ సూక్తంబుల స్తుతియుంచరి . వి . . . పాదరి.
ఘులిలాబ మేనకాదల్లప్సరసలు . . . ఖయలయలశ
బ్దములలాగ మెరసె . . . స్వర్ణనాళ గానింపయుంత్రం
కుమరి . . . నదివెల్ల కళాగిలాగ యలిమలిచ్చెది . . .
మ, కలశాదశంబులు కొను శ్రీలి . . . పలికినంత।
మధిలాభి యెలసెగినా . . . లుసు విశేకర్తయిచ్చె
ఆవుర్లి హాదిది . . . దివ్యాలంకరాబులు నచర్భూష
లలవరించు . . . రి విశాలవక్షస్థలం బధివసించె . .
. . . గరహరి వక్షంబుస నెలకొనిశివ . . . ‖
నాగిసంబంధం మగుచు నుండుల నావ్పునసహుచాలిద ! —
. . . మనుజు తెలివిశేని మాప్రకశ్రు । జయపవినిన . . .
దగకులత్ర యలమునీ . —

గీ. పరగసేవవనియుంటు . . . హాకల హామయు కుగు
మనినయులు వారలు . . . మైత్రి యునకనియె మరల . —

వ. ఇంద్రముఖ్యార్ . . . నను దినాలనాం బతియుం ప్రవార
లగుహాంబునే । ని . . . చెప్పనదని మైత్రేయుండిప్లనియె . —
మహారాజా ! యెని . . . సంక్షేపరూపంబుగా జెప్పిలవి.
దానిని విస్తారరూపంబున విలపుడు . —

సీ. విను మహనుగ్రహము గల మహారాజు నికిర్యాటికి నాల్క విభు . . .
. . హరియొసను నుతు మహాశ్రీ ధాతృవి ధాత్రుల . . . యు
నుని యం. యును నిమిరు . . . । ఆలనికి పాల్పుండు
నియాలి సుపికారు . . . నాల । లన యాశ్ర గురునాశిరీడి
యు . . శరమైన నఘు సాలఖు । నకు నఖుంశత్తి . . . ఖనింవి
ను పొశ సఖు నచ్చలుండు . —

వ. . . . ర్యుంశయొగ్రి వురి యు ను పరిశకి సంభూ . . . సిరులు
విరజలు, పరవులు, ననవులవు . . . నలుగ్రిరచికి క
సభిం ఫ్యుండు ను, నలు నికవి వసపలిఖు . . . వాడిమై నసులు
లబయుంచరి . అందు శరి . . . సుజీలు స్మరించి . ప్రత్రుప
త్రపవృత్యం చి . . . యంగిరసునకు సుస్థిల త్రి సూలి,
యలసి, వి వాలక, . . సులరనయలు లక్ష్మ వమంది నిస్వార్త
వృత్తి, మొల . . .

క. ఆనమూ యొడులకును . . . లచారు ద్రుంధుల
వినుద్వాత్ర్ర యుండును . . . . శౌలు లంశల . —

వ. మరియు ను బల స్థలిని . . . లక్ష్మిరసులు శఖిలవిల్ల
నవయంభు ప్రమనవింటారంబుదల్వాత్ర యున నను . . .
హత్రుజూలు భారలిద్దైన క్షణయు . . . హింష్టులను
ము ప్రభిరు సుముఖ స్మరించి . . . శ్రీ ఖుప్ర నకు సన్నిలకి
సులుశిగురిచి . . . లబిలు ఘులు వారలంగుప్ప పరలు
రిల . . . వై భ్రలు దనర . —

వ. మరియు వసిష్ఠునకు . . . ను, గౌతమంజు మార్కండ
బాహుండు . . . సులత్రుండును, శుత్రుండు నిల,
ననవే . . . రలఖున సప్తర్షులై రిఖరియును . —

క. . . . త్రి రిజలు । ఇగునక్షి ఖమానిసాలి హం . . . మా
నులు । నాగిశుము యననివఖుమ . . . ఘు మొలకొల్పికి

నికి పదియైనమంది ॥ బులుదలసాగి యలవాగి యుభోక్తి . —

గీ. ఆదివి . . . శేషత్వైన హరియు లారంత్రు । లొల్లి దారత్రుత్సైన
ల . . . దెలికరులులను సభులు . —

గీ. కాశీఖులు . . . ఖులు దల సాగియుధను కవులత్రు . .
భూషణ ఖలుల్లుసలల్ల సావ । శిల ములు . . . . .

గీ. సత్యసౌచముభిను సరుచి శలాదిస . . . లవా । వాలగు
ననిచ్చ సకల దు :ఖఖులిని దారకా . . .
. నివిలాగికసలుల్ల నిఖిలి విలాసికింపు । వారు . . వారు
శ్వాఘునీయ వరకువనులు వా . . . ఖుశుభులు . —

క. రెంవరి యుంఖు ననీకవుహ । . . . గు ణాలుల
దివ్య విలదాం ఖుల లక్ష్మణ । . . . తా దులకైన్ర . —

క. హారి వల్లభ ని ఖు ణాలు . . . త్రు పత్రదు వెల్ల
భావింప గజా । లఖి నీకలు . . . నకు సకలభక్తుమ
లఖిలి . —

వ. ఇదివి . . . నయుగ్రాదిశాదివి, మహేంద్ర సంపూర్త
. . . కారాఖున దేవావళంగాంభ దేవంద్రు . . .
లేను సుస్థలికే మెచ్చి, వరలు నిచ్చులి . . . మతం
ఖి వఖఘు శగుచు, వినయముననే . . . రద వయొగి
దేవి పనర వరాహుండు । నై . . . లోకములకు సాగి
శులిగల శిఖు విచ్చి . . . సినాదు సత్యలు ఖులనకు సం
లాభించు వర . . . : వి యలు నన్ని వివ్య నా ఖులిరాయ
దభా . . . గులొల్లి . —

వ. ఆనిమలుకు చలనచ్చ యుం త్రునకు . . . సురనాథ
మేనుని కుంభరువడి తైత్రిలొగికలి . . . రమెను సగిలిది .
నీ యక్ష్మనగరములబ్రి ఖులం . . . . ఆది యుగలం
గాక . —

5. దివిజాధినాథయాశక్త్రి । సవినయము ... నాలం ।
బవిరలవలిబదియుంచిన । భువి ... గగనిలక్ష్మి-
వ. అని చెప్పి వెండియు పరాశరుం ... డాక్షియునిదా
కిటి పురందరస్తోత్రం ... వనసంపల్లక్ష్మి దాయుని యా
రెంట్రి గావున ...
గీ. భృగువునకు ఖ్యాతికిని లక్ష్మి ... నమ్మలక్ష్మి
చ్చులిరిని । కలశవారా ... వారికెని నిలార్క నవంయు
నియా గుకలిలన. —
... శిరియవలాంరిములనకు । సిద్ధము డాన ... లభవ
పలునోందు నగు మునినాథా । —
సీ. అన ... మాపద్రమై లానవాంచియుండు ।
పరకు ... రశరథరాముడై లనరియు నరె ।
లాగసేలయై ... విష్ణుష్టమైన । ఉక్తిరాసలయున్నె
రూపం ... నిదివ్య దేహమ్మైన । వరూపిణియు ...
ప్రియసు । హరికి సిరికి నిట్లుని ...
. ధిర । కామంబు పురుషోత్తముండు ... ర । యజ్ఞ
పాలియులరులు । పురాదా ... కాలరాను । సాగలంకాం
బు పద్మ మూర్ధనుం ... పంబులుహరి । సుధరిం
దారి, మురిలు భర్గహరి । లక్ష్మీలనవ రాలులు కొలులాం
లయు । సావి ... రుండు గావించుండు । శరకరుండు
దా ... మురిండుకేశవుండు । లక్ష్మిభయబ్బిని । వె
... భావకాశలిల పుష్పువిందర । అకారంబు ...
జగన్నాథుండు, శశాంకుండు శ్రీధరుం ... లక్ష్మి
ధరలక్ష్మియలు, జగదాధ్వరిపకు ... ధులగావిం
మండు, లాదీవలరాక, ధుం ... రమేశుండు, యా
ముండు చక్రధరుండు ... యమ కుబేరుండు

శ్రీధరుండు హరి ... ష్ణుండు లక్ష్మీదేవి సేనసంయుక్తె
... గదాపాణికి ల భక్తిసంపత్కరంబు విం ... ర, కలానిమే
షాదికాలంబు పురుషా ... లత్రవేష్టి సేనే వశవురుండు
లతలు విగ ... ండు । రాత్రి శ్రీయు, బవలు చక్ర ...
హారియు, వరంబులు పద్మ వనాల ... లు హరియు, ధర
బంబు పుండరి ... లక్ష్మి, లవష్టలక్ష్మిరియు లాభంబు
నారా ... గంబు నారాయణుండు మునీం ... సంక్షేపం
బుగా జెప్పితి ననిపరంయు నిట్లనియె. —
... లూపల । పురుషు వెల్లపరులు పురుషు ... లకు
మునినాథ । దివియు మొల్లు సకల ... యపరాశరుం
డు వినయంబున వెండియు ... జ్ఞాన్నలా బాధలు
నట్టిరయే బ్రువగు ... ంచుఉ బ్రశంసరియు విక్కిలి
గానయుట్లు ... ంపవిలు నేనడుగంగ జెప్ప వే. —
వ. దా ... మునినాథ । భృగువు హారివు నితనూ ...
దలపునిమ్ములు . శలెకరునరశసం ... నిజెచ్చనుజగ
ములబరింపు చు, లా ... నయూలక్ష్మికలులనవి
లసిల్లు ... త్రువసారభవము వనిచాలులవలన ...
రిదేసకు నుసక్తి లక్ష్మిభంగి । జనివని ... నన్నసురభి
మూలావిలాసంబు బూ ... ముక్రినిపరుండు.
ఉ. అలారలక్ష్మి త్రివుధులు నవముక్రివవయన కాళ్లజకె ...
మెం ... ష్ణుమునైన పుమానలూంరికో
నాలోకభక్తిని ... ... నీవడుగక
జెలిదలెలరుబదప్పరిలు జెరి ...
గీ. మునివరుండలవా లక్ష్మిను మపదిలలరు ।
... పుత్రిజు । రూపవిభ్రమకలియునారు ...
కేవిం త్రువుగనియె. —

చ. కనిము ని పుంగవుం ... మ ఖానిల
ధ్వనన వ పుష్ప మాల ...... వనాయ
ననవ పుష్పమాల వెసనిడిగ ... రఘురా(మ)కుం
టము నవెన్న కుజాపల్లి ... మదాంధ గారధి గజరాం
[illegible] ... [illegible] దాచిబదలక్ష్మియుమ
... విద్యుల్లత గలుంబడ్డ వైచె లవది యల్లినాం ... ని
మహా(గ్ర)హం మెలపుగ బెవెరిల నల్లి లాగ ... [illegible]
దేరెనీ వైశద్య గౌరవంబు నీం, గ ... నీకుం నిచ్చి
నట్టి (స్ర)జం! భారీ(శ్రీ)కని ... ముక్కెంటాగి మహా
దారలైన కటాం ... వైలవాగ. —

క. మరియును (ప్ర)పుల్ల ... నరదు ఘుటియుంపకనీ
కరకురంనవ ... ప్పమాల వల న మరా లాక్షి! —

గీ. మూం ... యుండు! (శ్రీ)రమం తవ గుటుబేసిమ ...
వింతటి! నా ... లోకములు నగలు మ నిఖనలోకములు
ల ... న వ దలంపు, తాని వైష్ణవీచె నవ గూన ...
గని కలాం టు వేల. —

గీ. కరుణనీకు ... ప్పమాల ననీవ్ర భూమి మీంద
వై ... లక్ష్మీ! కరుణ వ గుణములోకములు ...
లు! (ప్ర)చలిత మసనె వనికాలుభ్రావము ...
ననునన్న చిలా కలిలి ధికలశించలలలిగ ... అంత
గజేం(ద్ర)డిగ్గ ఋషి పెరెం(ద్రు)ని ... దాంతిక మండు
జేరి విన యంబున లవ ... లలులరా(ప్ర)మంతు మల
సత్పన ... లవయు నా(గ్ర)హంబాదిదనేర్పల ... వె
లప్పను ద యాం యను నక్ష మియు ... లకుగాకే
వెరల్పన మరాపితనకే ... దా(రు)! —
(లవ దలలును (ప్ర)తలప్పుటలు [illegible] రలఖ్యంబులని)

సీ. నాలుగుం తానాడుక ... లాలింప గించి
శాపంబు మరలించినా ... నాడు
నలి గారకంబు గా నలనగల్పలుండవై ...
చిత్తంబు నాకు కడు ధనమునెల్ల నరకేం(ద్ర) ...
పైనెంచుకున్న! నాధు వైనట్టి యలంవ సిద్ధాదిప ... గ
ము ను కనవ మానవర చాలి ము దలు కలన. —
... న మొలిదము —

క. ముని వరయు నిరెయు విష్ణుని .... వలసగ
నన యుములుగణులకెల్లను! వి .... పెల యుచలనం దుక

గీ. లవి రిదక్ష ... మె దల కు (ప్ర)జా పతుల వి నిలు నివ
... ల్లవారు కారణంబులుగా నాప్పి రిధ్రరచారిల! —
... జనములు నశౌర్య్రర్థి ... సనాల్లి ఋగ్వై —
ఘునవై ... ప్రుడ మోక్షు (ప్రి)లర. —

వ. అని చెప్పిన మై(త్రే)యుండు పరాశరుం డిలకించి
... వ్రలు మ ని ముఖ్యులను సృష్టి సంస్థితి లయములు
... వనరుచుండు! నీ విధంబుగా వించిరెరు గగ
జెప్పు మ. —

ని! కనఘుండు! భగవంతుడైన హరి యె ...
పరగ దక్షాది రూపములు డా నె! సర్గ దినేల!
మరియు! యని చెప్పి మరి యునిష్ఠను ము నినాధు
క ... లక్ష్మీం లకొంబనాంన! నిలసి మనీ(ప్ర)శ యుము
లు నాల్గని ... లవ పాయలే దనీ లతె కగ్గవిని పింయ
దలిఖనీ కు. —
... నైమిత్తిక (ప్ర)శయము మరియొక (బ్ర)హ్మోండ మంత
యు ంబున మొల! జ్ఞాన (ప్ర)దాన నిధాన తాయాం
గులలలంటక (ప్ర)శయంబ మొలిమరి యు దీనా

ష్టులపాలై ... ంచుగను ప్రజలుపుట్టినచోటనుబడి . . .
ర, నదియని లక్ష్ప్రజయలంబనవిధానంబులై
గీ. ప్రకృతివలననుత్పాతములు ప్రభవమగు . . . తావినుమ
పాంటిరప్రజయలంబు జనినదిపడు, సు . . . రము, లమునిగారు
ను సంతానంబుగుచుటక . . . పారలవగలి నగుచుండుచు
ననఘుని చూరా! —
. . . . సరణిభ్రాంత భ్రాంవనుతగుబుం, దీవరభ్రాంతా . . ఉన్నట్టి —
గీ. విష్ణుసంకల్పము నదమాండలు విధి . . . ఱ నెలయిల శక్తి
బాదిలగులుజేసి, స్థిలమిన . . . ననఘులు గుణాత్రయంబ
గువనశక్తిత్రయ . . . ఆరయాటవైతనులిదబాం
బుబుబు . విష్ణుపదము . . . లానుసైక సమక్షిలగమునని
యనేకు, చెప్పనాక . . . నిరతాంతలవినలపించు
వినుము నిష్క్రీనం . . . నయామంతలమున, నేలంగి
మించునను నివితసూ . . . పరనిఘుసులు గని పద్మ
భవులు, యుట . . . నలవడులగిల సాముమిన గభుం
డు . . . బుద్ధిపాక్షి ప్రసిద్ధి నీకు . దనరుద్వైతతలు
గాను . . . ఉమ్మెచునన్నగనియజుడుప్పెలవెడు
ను . . . ననువ్వ పరచె . —
క. వారలకు సలుల నీగలి ! . . . . మెసగ్గ .
వారిజభవ్య తంటాలు దనా నేజవ్వ . . . .
. . . . ధవ్యుడు శరవిడి తొనుండు, పశుపతియును
నాడు సప్తకమె నరించె, నాడుపాలుష్కాళ
లకు వానకులు మాత్యులరయ విను లు
. . . మాకలిలభూమి నాయువ్వ, సారదివశి . . . యిరంతి
సోము తనగ నివి వాంఛ బూపము, . . . యుంతగు గుఱు
దునకు ఆష్టమూర్తులగు వి . . . ఉషయు , శివయు, సతి

సావిహాయిలు శస్త . . . నను మెసమంత్రము బురావినాశం
బుల . . . వెనుమంత్రము బరిబయంశ్వైరి . ము సేం బాల ! . . .
ననంతానాబు పుత్ర పౌత్ర వృష్టి శ్రేష్ఠంబైన . . . రలంత్రుపం
బునోవి పరించిర . బుద్ధ, సా . . . కి, మవర్ణలయనుభార్య
యుండుకళ్ళైన్న . . . శగుబులబున్నాతికి యుపశయము, భా . .
నామధేయుండగు వహిమున్నాతి . . . గారకుండుసు, ఈశా
ననామధేయు . . . వయును భార్యవలన బునోజప్రండు . . .
పహ్నికి, సావిహావలనసకలండుండుసు . . . కాశముత్వాతికి
శస్త్రయును నానివలన . . . శియుంతగు దీక్షిత బాలహృ
తం . . . లానుండుసు, రాహిణివలనబుధుండుబు
. . . ల్పాదనంబరియెలి, మరియును నల .
సీ. . . . . త్రైసలునిమలంబు ద్రుంతు సాధివిగా . . . నకుగా
తనలిదిక్కోంపించిన పిరణ . . . పాదాంగుష్టములవ
నిప్పై పాత్రసినయు . . . నకు దియకారింత, గాము
రాగద . . . కపరిలిత రాజులకు మేనకలు నుల దుల
హి . . . క్షణిరివనరంతాల తంబియూ హారిగ . . . ం
చెదగమహింతు . —
గీ. భవగుప్తనకు . . . లయలు విశాలయను బహూద్రై
వలన . . . గాగ లిరియులబునియంరు పరియు . . .
యబునేంద్రుంభుట్టనిరెలె . మనాక్షిణారత్ప్రబుంబు
దర్భవాంశ్రీ విక్షింపశ్రీ . . . వింతిమిది వాంచాముతి
నానెకయు . . . గునకరచరంతివ్వ, నిప్పుట్టిన . —
క. అని . . . దాబు విష్ణున . . . . కనదాయునిగా
వ్రన . . . స్తునవత్తించు దానయాటు వత్తించెలె . —
ములు, సురాచలు స్థలగుటంజేసి . యు . . . సమాధుంధాయం
బు వింరుర . . . ద్విలక్షీత . సమాకలి సాయుంబు ,

3/

ధర్మంబు లరయ ధరిత్రి నేలఁగుము... లజ్జవిష్టిరయ
భూమిశరి, భూ... మ్మందు నవేశలబు దాక్షిణ్యాయ విశల..
నీకు ప్రతాపంబు లక్ష్మిభేలు.. –

గీ. .... పాపక్షయ। కల్యలంకృతంబు గాంచు . . .
వర్ణించెద। రవి మెచ్చ రవిపదముల నన... మేలిం
బలి వినీత శంకరుం డని పర... మెలంగాలు. భావింప
గనరు మెచ్చి విష్ణు పద ... (త్ర)యము ననిచివి సుధం(బు)
హార్ధి విష్ణు వి... గుణముల, భవభీవిగ న్నరి మెచ్చి విష్ణు...
లాలన్సేవక సరవిపాంప, సరవిసరి... భక్తులమై
ఇలు నమ్రమాకు గలుగ, గ... కాంచనేల(త)! –

గీ. ఈ విధంబున నభిలు ... వెల్లను వినిసురల
ప్రణతులు గుణ... చ్చు! మాకు ప్రత్యక్షమెనగి
సమ్మతి ...(బు)హర్షిణుల మెఱుగ నాలరన...
హరియు కుంద। తల్పదంబున కెసుక్కి... ప్పలిఘు
నుతచారిత(ల). –

వ. ఇట్లు(బు)... కులించిరంత బలి హస్వలీల ఫుగాగ
...నే వాకుళీంతవు, యజ్ఞపురుషుండవు అధ్యాత్మ
తవు, జగ(త్ప్ర)ష్ణలకెల్ల (స్ర)ష్టవు ... దివ్య(త్ర)మానంబు
లకేశవ పుంతవు. భ... రుండవు. అవర్థి యురికైన
నీవు(ప్ర)... నప్రసన్నతలాసంగము. మహాత్మా!
..ము న, మహా దేవాది మ(హు)లను ... కార్యిజ్ఞులను
అఖిలనాధివసువు... ంబులు విశద వేదాది సాధులు, యం
.. బుంజవగుని యాశ్రిత యాగుల మయ్యే.. ంబులిచేతిలా
విరాజితుల మై, భ... రక్షింప్తుము. –
(ఇకలిరికి మలకల్ కాగితములు లన్నియు పూర్తిగ
పోసిలిని. ముందు కథ మెట్లుంగా నాయరుడ తెలిసు)

(ఇకలిరికి మలకల్ కాగితములు పూర్తిగా పూర్తి ప్ర
ఉండేటటుల భద్రపరచిది. ఇకలిసుండి పుటల సంఖ్యక్రమ
ముగ ఆవుచున్నది. ఇకలిసుండి తాళపత్ర
మొదటి పుటలో భద్రపర్చబడి.)

97. శ్రీరకుండు, ఉరకునకు బాహువు, నా బాహువుకు...
హూ హాయ వారి సంఘాములతో సంగ్రామంబు చేసిన
రాజులయంత్ర గర్వి ... సహాయంత్రై వనంబుననకరిగె.
అంత నాయమిచ వెలివిగర్విస్థుండును సత్రంబరాసుం
జెయు తాలంపు నాయమకునన్నంబులా విషంబికెన. – 1

క. ఆకేవ గల్గుము నన
బ్బాలుడు సప్తాబ్దములు గ్రహంబునమునకు.
నాలుగునబాహువు వృద్ధిత
గాలము సంప్రాప్తమైన గతితేరే విసరే. – 2

గీ. అంత నాగర్వికి కాంత యులవి లాగ
నగిలి చూరసు న్నియంతట నాత్మ వేది
సౌఖ్యదకాలంత కద్దకేగి యులిరయము సన
బవికెలవ నాక్రే సంభ్రమ పలుసు మెరయ్య. – 3

శా. బాలుంజాతి విమానమీపని విశేషంబె నెరింగింయు ని
కావింగస్సు గుర్తైన యూశకుప్రసంతాబరుబువే కాలి తర్క
బాలాశిప్రలి మానతేజు త గుచుంబు పిల్లెదుం సాధ్వభూ
పాల వితలాలు దస్సు గాలవ నలలంభ్యుంబెదుంచుంబెనైన. – 4

గీ. చక్రవర్తియగుచు విక్రమకేళిచే
కణగి సకల యజ్ఞ కర్మములను
జేసి జగము మెరయ జెలువొందు గావున
మానవులి సమాగమంబు లెల్ల.. 5

వ. మఱియును. 6

క. అని చెప్పిన వని తాపసుని
విని నిఖిలరాజులు మౌని వేడుకతో నా
ఘను సౌభర ముని పలికె వెస
గాని చని రెండు నిశాత్రములకు కాచి వదరా! – 7

క. కలిగి యడి నాలుగు లోన
యలిగి వకు శశాంకకలితాయ గడి హంసులతో
నలి తేజము వెలుగగన
మ్మలి బాలకుడు దయ మెయి మహాతి చారా! 8

వ. అంతన బ్బాలునకు సౌభరుఁడు నంత్రముఖాంతకర్మంబాచ
రించి, గరళ సహితంబు గాఁ జనియించనకతంబున సగరుం
డను నామకరణంబు గావించె (ఉ)పనయంబు గా, కులాగుపనయ
నంబు నడిపించి, వేదశాస్త్రధర్మయనంబు జేయించి, యనం
తరంబ ఆగ్నేయబ్రాహ్మణ వాక్ఖలదివ్యాస్త్రుకో విదులం గా
వించన యనంతరంబ ప్రబుద్ధుడనసుకీర్తి సగరుం డుల
క్షి నిగాంచి యుఖ్లనిచె. – 9

సీ. అమ్మ యిక్ష్వాకుండు నరయంగ నెవ్విడేఁడు
రేమనిన నీ వాచ్చేలు నిల్చు పురం
ఘని రేమి యాదినాకు బాగా గాల్చు నెరిగింపు,
మనిన నా యాయ సరవి తల్లడిల్లినకు
నెరిగింపనారంజ వరుఁడు కాగులు వాడు
పితృరాజ్యలనాగానంటె శత్రువరుల
హైహయతాళ జంఘాదుల నెల్లనను
సమరంబులోపల బింపడనని
శపథమునరించి యారాజు చక్రవర్తి
కనగి హైహయ తాళజంఘాది శకయ
వనులకాంభోజ పారశలన పహ్ల

వులనుబరి మాన్చి వారలు కలగి బ్జలి. – 10

వ. వారలు యిక్ష్వాకువంశగురుండగు వసిష్ఠు శరణంబుజని యా వసిష్ఠ
నంత్రశరణంబు వేడిన వారలం గరుణార్ద్ర దృష్టి నవలోకించి వా
రలు జీవన్మృతుల గా దలంచి సగరనెందుప్రణ కిట్లనియె. – 11

గీ. చాలు చాలు వధ్య జంపంగ వలదు వీ
రెల్ల జీవద్విమృతకులరాకు
అనుపమ వ్యైక్త బాల్యాలకు విభ్రమునిచే
నాగిరి వీరిదుర్వ్రులును మూల్ర్య కారకు. – 12

వ. ఒక్కొక్క చిహ్నంబుల నువివరించెద. వీరలు చివ్విసంగ పరిత్యాగం
బు గావించిరి గాన వీరి వికృతములగుట వాకర్య
బులవి ని, వీరలనబీ వేషధారులు గావలయు ననిన, వారల
లోపల యవనులు ముండిత శిరస్కులు, శకులను వారు అర్ధ
ముండితులును, పారదుల నువారు లంబకేశులు, పహ్ల
వులు శ్మశ్రుకేశులును, కాంభోజు నిస్సర్ష్యాలును,
కాంభోజవ షపాలరాండ్ర మంత్రాహితులు నగలక్ష్మీ
(అ)యులంగావించె. వీరలు కులధర్మపరిత్యాగుల
ను, బ్రాహ్మణులచే త్యజితులు మ్లేచ్ఛభావులనింపరగి.
అంత సగరుండు నిజరాజధాని యగు నయోధ్యాపురంబు
నం ప్రవేశించి సకల విశ్వంభరాభారధౌరేయుండై యుం
డె నంతలోన. 13

సీ. అంత నా సగర మహారాజు కార్యేశులు
తనయు యౌవనమున దర్శ రాజు
తనయ కేశిని యను నిధురవ నుదయించెను
కనగిరాజార్యు భార్గవులయుంచె
(సగరున) నా పత్ని మద్వింపుదానె పుర
మరివయారాత్రింపు గాలిసయిల

నియ . . . వారు సన్ని గారవింప

వేడుకకు నొసఁగు సత్పుత్త్రులఁ గాంచెఁ బ్రేమ

మరు సనాతకీర్తుఁ డనవంశకరు నాకరాలి

తెలుసు షష్టి సహస్ర సంఖ్యల నాకరం

కీర్తి వేదుండు మాకు మాయుష్మమర

ననిన వారలు మదిలోన హర్షమవుర. — 14

క. కేశిని రెమ్మక వంశకరుని

యాశించె సుమతి వినతి యాయాబల యుతధా

త్రీశుల షష్టి సహస్రను

తామాయల సుతుల గోరె హర్షమెలరఁగ. — 15

సీ. అటుల వేఁడిన వారి కల్పవచనముల

కడఁగి కేశిని వంశకరుని సుతుని

యసమంజసుని గాంచె నా సుమతికి బుత్త్రు

లలుబలుతి షష్టి సహస్ర సంఖ్య

లసమంజసునకుఁ బ్లైనాంశుమంతుం డను తల

నసమంజసుఁడు బాల్యమునందె ప్రజల

పెనుబెట్టి సరయూనదను త్రోసి చంపిన

సుతు గాంచి మదిలోన నలుల చింత

నాంది వెడు బాల్యమొడుఁ బుడుపు పెరిగెం

గాని బుద్ధియు యెదుగ కుండుట

గాడుకు ప్రజలు వేఁడ గాఁ ద్రుంచె నాతని

సరగునగరి యఖిల సగరు వెళ్ళ. — 16

వ. ఇవ్విధంబున సగరుడెల్ల నసమంజసుం బురినుండి చనఁ బుచ్చెనై

యజ్ఞాదిసత్కర్మంబుల మన్నస్త్రంబులు గావింప, సకలదేవ

తలు విరాళిపడుచుండును, ఆ సంయమ్య సకల దాక్షుండును

భగవదంశసంభూతుండును, నగు కపిల మహాముని

గాంచి ప్రణామంబు లాచరించినవారైయుండిరి. — 17

శా. దేవా! యీ సగరాత్మజులు నిఖిల పృథ్వీవిభాగ మంతయుల్లఁ దర్

భావింపం నశిరేని దుష్టకరులై భావింప్రబలసాహసుల్

పరిభవించి బహుళార్తిలోక సముదంబులు గాఁ దోయనిం

నావాదంబుల వారికిట్లు నిరోధింపఁ బుణ్యుఁ డెట్టులం మహాత్మా. — 18

క. దేవదయా యీ సగరులు

కావరులు ననాశె మొందు బలుఠకుమార్గ

నావిని తపల నిష్ఠయుతై

దేవాఖుసవెల్ల చనిరి ధీరలవనంలో. — 19

వ. మునీంద్రా! అల్పకాలంబున సగరమహారాజు వాజిమే

ధంబు గావింపసమకట్టి సప్తలోకములు అంగరక్షణా

ర్థంబు నిబుప్రయత్నంబంపిన వారెవ్వైశ్వహర్యంబు వెంటం

జనుచుండ ఇంద్రుఁడు మాయావించి పాతాళంబున నునిచి

కపిల మహామునివెనుకం గట్టి పెట్టిచనియెనంత.

సగరులంతయు భూర్భువంబుగానక సకలధరామండలంబు

గాలించి దరిచెఱఁగు నిర్బంధంబైన భూమి త్రవ్వి పాతాళ

గారికి యోజనభూమిత్రవ్వి పాతాళంబునందశ్వం

బు పరిభ్రమించుటఁ గాంచి యనలిదూరంబున. — 20

శా. భ్రాసురశారదాభ్రములు బాసి వెలింగెడు భానుమండలిం

బోసపహాతాలమొర్త్యులు గలఁబూతుఁ పొలుతుం బరులెల్ల కౌరదనా

శాసమవాశ్వభాగులు సరవిశేషవిలుఁ గాంచ నాయిగ

ష్పా సుదుసాప్రియాంశజన్యతనున్నగ నా కపిలక్ష్మీనయోగదర్. — 21

చ. చురచుర జూటులింగడిఁ బూచిచుసారయుభయుధం

బులుపలి బూనిరి హాయలు దాంగవర్ధింప్రవర్ధింప్రజేదురా

చరణులు యజ్ఞయజ్ఞహంతములు నిపంకవహోత్తవమరిసాగరుల్

బుజవిఠిన కల్లిహాసమును నైసరుడెంబరి నిట్రుమంబునన్. — 22

సీ. జటుల రూపంబున జేరి శిశుసగరుల
        కడకంబుజూడ నకాలికరాలి
తనువుల ననలందరికాని కాల్పంగ
        సాగరుల్ వహ్ని భస్మీకృతులైరయ
రఘుతనా సగర మహారాజు ననుపం
        బనిని పుత్రపౌత్రుడను నంశుమంతుని ప్రియమున
జేరి హయముకై బని శక్తి గాని రయమ్మ
        నా వృషు నాతండు నలరయముస
మహాని సాగర బాధిత మార్గ గతులను
        దగు జాకపిల మహర్షి యభ్యర్చితమున
కడగి భక్తి వినమితులై కడక మెరయ
        సముల్లోకులని ట్లని విన్నవించె. — 20

వ. ఇట్లు సముల్లసించిన సమస్త మహర్షిగణంబు మంశుమంతుని
దేసంగను కారుణ్య బుద్ధి కృపా ప్రభవమ్ము లాకు హయ
యజ్ఞాశ్వంబు చేతగాని హాయమ్మ. నీవు నంశు వియద్గంగ
భూమికిం దెగలవు. నీకు వరంబిచ్చిన కపిల మహా
మునిం గాంచి మహాత్మా! బ్రహ్మదండహతుల గు
మల్ప్రలయ సర్వగమది పాత్రులనుట్లు వరంబా సంగరి
మన నరేంద్రా! మునివృద్ధ తెలిపించునిది బ్రహ్మణ నీవు
నుమంతు తెచ్చి యవిధ్వంగాంబు ప్రేరేచి భవల్ప్ర లభ్య
న్నివాసులు, నరులసలు పుంబు గావింపు, వారలు సర్వ
పద పాత్రులవుతారు. మరి యంశ్వులంబులు భగవం
తుండగు విష్ణు పదసముద్భవా గంగ లన్నీవాల్లరిం
బమీయంపై యొప్పు. అనిపలికిన కపిల మహాముని ప్రీతిం
గన్నకుం బ్రణామంబు చేసి పరమ భక్త్యాత్ముడైపితామ
హునకు మశ్వాలంబు నాప్పగించిన, నతండు య్యా

గ సమాప్తంబు గావించె. సముద్రంబులంబులంబు పుత్రనాలు
సంజ్ఞ యయి తరువాతివంపు సాగరంబునను బ్రఖ్యాతి గాంచెను.
అంశుమంతునకు దిలీపుండు దిలీపునకు భగీర
థుండు బుట్టెను, ఆ భగీరథుండు సర్వగంగను భూమికిం దెచ్చిన
ఆ భాగీరథి యనను బ్రఖ్యాతి గాంచెను. ఆ భగీరథునకు సు
హోత్రుండు సుహోత్రునకు నాభాగుండతనికి నంబరీషు
డు, నంబరీషునకు సింధుద్వీపుండు, సింధుద్వీపునకు నయు
తాయువు నాతనికి ఋతుపర్ణుండతడు దక్షుని దాశ్వాటిమం
బున నాశ్వసహాయుండయ్యె. అతనికి వచ్చినకు సర్వకా
మునకు, సుదాసునకు సౌదాసుండు పుత్రులు
శ్రీనామాముం శ్రీయుతాడు. — 24

సీ. అంత నా సౌదాసుడటవికి నాతడా
        వేటంచి మునిగణులే నెగిచియూప
గరగు చని నాకటయు వాలిష్టు దేవియం
        భక్షించె ఆ ఋషి నాకప్పు విశ్వేశి బంప
నదియుం పెద్దాంతయు నారు చనదికరా
        సరియై మేరమల పాక్ష్యస తనాగండె
రెండవయది రాజు వీక్షించి యారాజ
        కానిమ్మర్మావదనా కల్మషగమను
టను చుబవికిలి రోగ భానమతియొ వినోంత
        వనపగలకములగుటయెల్ల వ్యపమునీశ!
కెలువనాక కాంత కాలంబు నేనునాంత
        యజ్ఞమెనరించె కులగురువాజ్ఞ జేసి. — 25

వ అంత — 26

గీ. క్రియ వ్యపరిసమాప్తి గావించి యట్టి నమ్మ
        సిష్టుడగ నావసిష్ఠు రూప

మలవరించు బ్రాహ్మణ్యమ దవిలోన నమారి శుభివాక్రు

వాక్రు దనుజుండవని పలికెని. — 27

క. గనినరవర నాకిప్పుడు

మనుజామిషమొండెప్పుడు మనవేగముగ నా

జనమిడెంపుమనుచు మరియుద

దనుజుండు దా సూదరూపు ధరియించె వెసన్. — 28

చ. నరవరుడా వశిష్ఠుండు దనినమ్మినరామిషమొసంగెదెల్పిన

గవీరమున నన్నెవాడువాదివిధాంబుగ మాంనవమాంసమొండెభూ

వరునకునిండియ వవసదివర్నిచనవేడుకమ్మైన పాత్రలన్

బరమయినుంచరాజులు వసిష్ఠునిరాకకుదా విజూంచెరాధ్. — 29

ఉ. ధీరలవనవసిష్ఠు వచియించునగాంచనరెత్తయించు గి[illegible]

గూరిమ మీరమాంసమదికాన్నని పెట్టు నతండు నాభ్యర్థిలో

నారసిమానవామిషము టంబు నెరింగిమహోగ్ర కోపుడై

యిరయికిట్లు నా కిడగనేనె యటంచు దలంచి వెండియున్. - 30

ఉ. ఓరిదురాత్మ నాకు నిటులామ్మనిహింసవమాంసమిచ్చితె

నారయికిట్టి నా దివిధి నారియమమాంసమునా తాదు మునిల్లెని

నేరము జేసితింటులనంటినేవసు రాత్రులిదాట్టి వేగమిం

చారని యిలకటి నమానియిట్లు నదిట్టి కఠోరచిత్తవృత్తై - 31

వ. ఇట్లు సౌదాసుని శపియించిన నతండు మునీంద్రుని

గని, మహాత్మా! భవదీయాజ్ఞ వశంబున నయ్యెనిజామి[illegible]

ము నివేదించు ననున్ శపియింపనగునే యన వసిష్ఠుండు

మీయిద్దియుంబు మలవరించెని పరిశోధనని నమా

ధినిష్ఠుంజేసి రాక్షసకలాపంబుగా నెరింగినారాజు దెసనను

గ్రహంబుచేసి నీకె నాసంగిన శాపంబు ద్వాదశాబ్దంబుల

లంతరించు. ఆనిన సౌదాసుండు వసిష్ఠ మహర్షి శపిం

చు విశ్వామిత్ర శాపబలంబు వెల్లి కానున నుయంబునదగ్ధు

రలియగు మదయంతి యుయులవినపంబునాపెంచె. — 32

సీ. ఓరాజవర్య నీవేరీతి గురువ్రతము

కులదేవతాభ్యాసము లలవసిష్ఠు

శపియింపనేకును జనదయాళ్య యనవ్రతు

ప్రభుని దశాపంబు ప్రలను విడువ

కేడు ససలినా శరణా కాశంబు నకు జల్ల

నంబు దావిళికిని మోని యగుగు

యూశాపజలము వేనెచేట్ల విడుపించు

ననిసవపాదంబుల యందు వానియు

శాపజలమూలు యగల కావాగ్ని లిప్త

వెన్నన కలనన మాష్టు మిం హేమ జేసె

కల్మషంబు రవాల కుటిలమ్మై కల్మషపు

పాదసంజ్ఞ నొందె పార్థివుండు. — 33

వ. అంత నారాజునకుం బ్రతిదినంబునకు భాగంబులగు

నిట్లు మరలశపియించిన నతండు లబ్ధదినంబులంద

నేకమానవులం భక్షింపుచుండ నాకతినాదరంబుల

నమని దిగంబులను కారమేంబు భాగంబులలనుభవిం

చుచుండ, కల్మషపాదుండు రాక్షసకలాపంబున

నాబలిష్ఠుంబుబట్టిన దద్భార్య లిట్లు పెట్టిన యట్లం

బుద్ధిదూరంబది రాజవల్లభునకిట్లనియె. — 34

గీ. వసుమతీనాథ నీవు యిక్ష్వాకువంశ

జాలు డవ్వగాని రాక్షసభావుగాదు

పుత్రసమ్ముడవు నీవు నాయందుకరుణ

చేసినాకుఁ బ్రసన్నతజేయు మనఘ! — 35

వ ఆనిమయును పరిపరివిధంబుల నారాజుబ్రతిమాని

వేడుకొనుచు. — 36

మత్తకోకిల:-

శ్రీలక్ష్మీ రక్షసుఖంబులందు నవదేవ వెల్లనెగుంగన
నేలనా యదవ పెన్నాందని వేళనాపటి జంపగా
బాలున యిల్ల యెంచునా సలిభూరునా విలపింపగా
జూచి మాని వద్ధించె నాల్ల ధృష్ణు బాలి బాహుల్లగు నాకలోర్.- 37

ఉ. అంతటు దల్పలేము ఈశ యుహాంకరు లవేర యహేమురాల్లొ నొ
లెపెంటలు నొంగు దృష్టి గానజాని కాల ముఖన మల్పుల్
నోలటలు నాండ్రుంగ లవి యటకోలు నీసలి కూటు వంబునే
నోలటలు నాండ గాంగల వటించు శపించె మహాధి ఖాన్నినే.- 38

క. లవనాంత శంబ నవలాకె
మొదలనిదు వసిష్ఠ శాపములం గరచన దా
మదమందినిజ లలాదరి
మదయంలం జూచి రాజు మదనాం ఉడుకై.- 39

గీ. కలయ నాగతిన నిజపలి గని మునీం(దు)
దేవి శాపంబు రాజుకు దెవి యిచ్చెయ
దైవగటి యాంలక్షించి దండవి కానుచల
విషయ లోలలైమూంరాజు విడిచి యుండె.- 40

సీ. అంత నా రాజసుత్రీ నాల్గిలగాంచి
దనయ పుత్రలాభిది దండవి కానుచు
తనగు గుంతగు వసిష్ఠుని పోద్ధనా లజేయ
నిఖసలి గర్భంబు నెలకొదాల్చి
యున్నదిల్పల గర్భ వెలుయ నప్రసవింప
కెదు వల్ప రకాలు గాంధమైన
యుంలనా మదయంలి యశ్మంబు చేగాని
గర్భ సంభేదంబు గానాన రాలు
నశకర్ష ణంబు నోరుదయించిన

కలనయ యశ్మకాంత్ర భుల్ల నుగయలుల
రాజల భూరమ్మని రాజెల్ల భావించి
(గ)లవృలాప్పజేసె నెలయ విలాసలుగ.- 41

క. మునినాథ యశకీకునకుం
ఖనియుంచెను మాలకుం దుజలు కలవెంర యశ్లీ
మునుపర శురాము దు వనిం
వనిం ఖనియుంచ నక్షత్రయులనుబంప శవధులున్ 42

వ. జేశము దయెలోదు మూకులు, సకల ధరా మండలంబెల్ల రోసి నిక్షత్రంబుగా విద్రావిత్తుకొత్తై యటం మూలకుం జంపసమకట్టిన నాకారుదు, యోషిదవాపంబున స్త్రీల దనుల బరివేష్టింప గూర్చున్నందున జూచి పరశురాముం డాలని విడిచె చనియె. లనాంకిర ఇంబున మూలకుం డు నాకీకవ చుండనాం బరేగె. ఆమూలకునకు దశరథుం డును, దశరథునకు నిలబిల, యయనికి విశ్వసహుం డు, అనని ఖట్వాంగు డునుం బుట్టె, దేవాసురసం గ్రామంబున సురలకు సహాయుండై యసురులవధియిం చినదేవతలు ప్రియంబున ఖట్వాంగునకు వరంబా సంగిరి. దానిం దెల్పెద వినుము.- 43

సీ. మునినాథ ఖట్వాంగ జననాథు డసురుల
సరులంబసురలకు సంలసంబు
గావింపు కవశల్ గడు చల(బల) చెలుత్రై
నాగులు నీ కోరిక్కె గాసర కిల్పు
మనిపలక్రియ రాజు మనులున హర్షించి
జీవితకాలంబు జెప్పుడనియె

(సీసమున నాలవ పాదము లుగలేదు)

వరుస నాకు నాంటి వరయెల్ల నవ్వుకు
నాయిక్క, మూహాత్మ శ్రావూల్తమనుచు
బలుక నాంతలఘు వనిల్చె బరగు సిద్ధి
వలన గాన విమానిర్తం వసుధకు దిగి
కమలహారుల నుమల సుందరుల విడచి
రాజు బ్రహర్షి సుసంధాను భాషణ గుంచు. — 44

వ. బరమసిద్ధి కంజనియె. ఆఖట్వాంగునకు దీర్ఘబాహుం
డు, దీర్ఘబాహునకు రఘుపుత్ర, రఘుపునకు నజుండు, నజునకు
దశరథుండు, దశరథునకు జగత్ప్రసిద్ధంబు కారకు భగ
వంతుండగు శ్రీమన్నారాయణుండు నిజాంశంబున రామలక్ష్మణ
భరత శత్రుఘ్న రూప చతుష్టయంబై యవతరిం
చియుండు. — 45

సీ. దీపించు దగు రామదేవుండు లక్ష్మణ
సహితుడై గాధేయు సవనరక్ష
కౌను జేయ నెడు జని యలిబలాతివేదయును
కుటిలయత్వాటకి గూల్చి పిదప
మారీచు నాకడ వైచి శాత్రవ సుబాహు
హుంబున బడ నేసి రయము మెరయ
దనుజులైన సుబాహు నంతంబు సాధించి
మునియాగ రక్షణ మునకు ఘటించి
శిలయగు నహల్య నింపుగా జేసి పిదప
జనకు గృహాసమున నలరగు చాపయష్టి
లీల భంజించి జగతి విమల మెరయ
నిమి వరాంగను వలచించె నెలత। కాన నిర. — 46

వ. ఆ మోనికాలయగు సీతాదేవి నింబరి యయ్యెంపై నకలక
గుక్షత్రియక్షయకరుండును హైహయకుల ధూమకేతు

వగు పరశురాము నపాస్త్రంబులం గావించి నెట్టి వాడై. 47

సీ. జనకుని పంపున సౌమిత్రి సీతాస
మేతుడై యటవికి నేగె జేరి
పరగ విరాధకబంధాద్రి దైత్యుల
ఖరదూషణాది రాక్షసుల దునిమి
మాయామృగంబగు మారీచు విసరి చూచి
సీతావియోగంబు జెందె పిదప
వాలిని రెయ కసగిల గూలంగ నుంకించి
సేతువు బంధించి చెలగి యఖిల
దానవుల గూల్చి బలు దశాననుని వధించి
వరకళాక నిపలాత్రైకా సుధీయు
ననల ముఖమున పరిశుద్ధయని యెరింగి
భూమిసుత గూడి సాకేతపురము జేరె. — 48

గీ. రాజపరమేశ్వరుండగు రామచంద్రు
మహాపట్టాభిషేక సత్క్రియ గావ్యము
గమలాక్షి యంగ నూరేండ్లకు లవిగాదు
వినుము సంక్షేపముగ నాలేక విస్తరిల్లు

వ. ఇట్లనేక వీర శూర భూపాలాలంకృత రాజమా
ర్గాంత రాజకరరీత రాజశిరోభూషణ, రాజరాజమహారాజ
రాజపరమేశ్వరుండగు రామవిభునకు సకల వసుంధరాసా
మ్రాజ్య పట్టాభిషేక సమయ సముచిత లీలల గులక్ష్మణ
భరత శత్రుఘ్న విభీషణ సుగ్రీవాంగదాదులు మ్యుల్ల ను
ఖారుడం దాలులు మెరయ ఛత్రచామరంబులు ధరియించగా
బ్రహ్మేంద్రాది దిగ్దేవతలు నైరులి వరుణ వాయు కుబేర
యీశానాదులను, వసిష్ఠ వామదేవ వాల్మీకి మార్కండేయులు, మహ
ర్షులు, భరద్వాజ గాలవ దేవల నారదాది మునులును,

బుగలీల సర్పవరాదులు సమర్చింప, సప్తగేలాదళిఖిల వేదావే
దుల పరిహాస్తుర మద్దారగానుఖ్ర శ్రుతుల వాదలెంబలు లువిదుల,
నిఖిల భూపాలకమధ్యంబున శిగత్రీక్షణంబు కారకు సకలసామ్ర
జ్యపట్టాభిషిక్తులుగా నెంచిరట. రాముఁడేకాదశ సహస్రవర్షం
బులు ధరాపాలనంబు గావించిరట. — 49

సీ. భరతుండు గంధర్వ పతుల్నపైనదరిసం
గ్రామంబు గావించి కోటిశయుతున
మూఁడు కోటుల నాతఁడెలిగిని పోరి హుబాపె
పరగ దిగ్విషయుదుర్విఁ బడసి పిదప
శత్రుఘ్నుఁడలి బలశ్రేష్ఠుఁడో మధుపుత్రు
లవణాసురుని వధించి భువిజెలంగి
మధురాపురంబును పృథ్వీబలంబున గాని
యూరేలి నిజబలం బచ్చె నచ్చి
దుష్టుల వధించి యక్షిమైత్రసృష్టిపాల
నంబు గావించి ధరసుపథంబు నించి
రామలక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నులంత
పరమపదముల నేకెగిరి భవ్యచరిత! — 50

గీ. పరగ కోసలపుర మానవులు నాన
నెవ్వరాళ్వర్ల దవిటెంట నిచ్చెనేగ
గారి కజనించు వారలు సూరి క్రమెరయ
పాసగసాయుల జలిపుదాలన బాంధ జేసె. — 51

వ. మరియును దుష్టమిన సంహార కాకారణుండగు శ్రీరామ
దేవునకు కుశలవు లిద్దఱును, లక్ష్మణునకు అంగద చంద్రకేతు
లును, భరతునకు తక్షక పుష్కలులును, శత్రుఘ్ననకు
సుబాహు సూరసేనులును బుట్టిరి. అందు కుశునకు
అతిథియు, అతిథికి నిషధుండు, నిషధునకు అనలుండు

అనలునకు నభసుండు, నభసునకు పుండరీకుండు పుండరీకు
నకు క్షేమధన్వుండును, క్షేమధన్వునకు దేవానీకుండును,
అతనికి అహీనగుండతనికి కురుండు కురునకు పారియా
త్రుండు, పారియాత్రునకు బలుండు, బలునకు ఛలుండు,
ఛలునకు ఉల్కీలుండు, ఉల్కీలునకు వజ్రనాభుండు, వ
జ్రనాభునకు శంఖనుండును, శంఖనునకు ఉషితాశ్వుం
డు, ఉషితాశ్వునకు విశ్వసహుండతనికి హిరణ్య
నాభుండు, బుట్టి మహాయోగియగుచు జైమినికి శిష్యుం
డైన యాజ్ఞవల్క్యుఁ డీతనిచే యోగపారాయణుం
డయ్యెను. మరియు నా హిరణ్యనాభునకు పుష్యుండు, పు
ష్యునకు ధ్రువసంధి, యతనికి సుదర్శనుండు, సుదర్శను
నకు అగ్నివర్ణుండు, అగ్నివర్ణునకు శీఘ్రగుండు, శీఘ్రగు
నకు మరుపుత్రుండుదయించె యోగారూఢుండై రింగల
కలియుగాంతమునకు, సూర్యవంశంబునకు సంతానంబై
యిప్పుడు కలాపగ్రామంబుననుండియుం బాచరింపఁ జూచి
వాఁడు. మరియు నమ్మరుని పుత్రునకు ప్రసుశ్రుతుండు,
ప్రసుశ్రుతునకు ధ్రువసంధి, ధ్రువసంధికి యమర్షణుం
డు అమర్షణునకు మహస్వంతుండు, అతనికి విశ్వసహుండు,
అతనికి బృహద్బలుండు, నా బృహద్బలుండు భారతసంగ్రామం
బున పద్మవ్యూహంబునం అభిమన్యునిచే హతుండయ్యెను. — 52

గీ. కలిగె యిక్ష్వాకు భూపాలక ప్రధాన
వంశమీరీతి యుగంబుల వసుధనేలు
వీరవరులందు విన పాపవిదళితులల యు
భువిని వసియుండు రెప్పుడు ధీరమతిని! — 53

సీ. మునినాథ యిక్ష్వాకుల తనయుల్క నిమిసాటి
పొల్పుమీర బుధమంబు సలుపుటాని

సుమహిమయుండగు వసిష్ఠుని పాలఁగావే
నాత్రి పాలత్రిడు రాజునెల్లగాంచి
పాసన్నండేనూరు వర్షముల్ త్రయము జే
యుగళంబుని నమ్రపాదగనానక్షై
ననవిని రాజిలవానముల నమూరకంయుంత
నటు వసిష్ఠుండు మరల్చి నాడు
నవనము నకేగ నలత్రిరి జనవిభుండు
[illegible] కాలిబాముల గూర్చియాగంబు జేయ
నవవసిష్ఠుండు విసనము రాత్రి నాడు
త్రయము వ్రసాంగంబులు జేసి వేగంబ వచ్చె. — 54

క. జనపులయెనన్నిచ్చ యలజ్జం
బు నక్కైయెతెంచి యచటు బూడగాంచె గురుడు
ధ్యనులువి యుగాలపాంయు
నాగనరించె డు త్రయమువ్రగాంచి యుగ్రుండగు నౌచున్. 55

క. ఓయుర్విలవ ననుచివిడు గర
జేయక కాంతముని హాలము జేసిలవింతే
బాయలును దేహంబని యవి
దేయిల తాపంబు గాసంగె ధీరవరేణ్యా! — 56

వ. అనిపలికిన వినిన వాత్తైనిమి బ్రబుద్ధుండగుచుండు
లనియెను. — 57

సీ. మొనయొంట నను నిరాకృతి వేచ్చరింపక నిద్ర
గానున నన్నెరయునిందు మూఢున యట్టి
దుష్టగురుండవై దూరవిద్దెలినమిన
మదియుమునీవని మరలదిట్టి
లచ్ఛాపముల్లునదగిని వసిష్ఠుండు
లనరుచెలస్సులె లో వరుదిని

వేల్పులు నందు ప్రవేశించె నదిగాన
ఇంబులై లావరు కాంభుల్ తాకరి
నాడు నూరువేగని మదనాయురలను
జైరదారెలకు ప్రహరాంబు నాందిన నట్లు
వేర్ల్ మం మనలానుభవించి యటవ
సిష్ఠ నామంబు చాప్పెసనిష్ఠమై మర. — 58

సీ. ముల్లెత్తైన నిమిదేహ మలలు మనాగపాంత్వైన
తైలగంధాదులు నలుమయలు
క్లేదాది దోషముల్ సుందరగనీ కాలక్కి
ములత మసు దేహంబు సలలకోవరచు
రాలవనములుల జ్ఞానమంత్రతాలంబున
యలంగ భాగాలు లకు నఖిలమునులు
సరవి యునట్టి నల్లమినిదేర వారల
గనిబులు లవిభులు నిట్టులనిరి రాజ
వరునకును వరంబు వలనొప్ప నాస కుడు
ననినదిద సంభ్రమునిరి రాజ
వరుడు వేడ వలయు వరమన్న ప్రవృత్తి వేశు
డెలమి పుత్రకాంక్ష నిలవ దాపు. — 59

వ. భగవంతులగు మీరఖిలసంసారదుఃఖనివారకులుగదా. ఇట్లు
నుత్తరాగంటకన్న కష్టంబు గాండెవ్వియు లేదు. కావున నాకు
నిమిదేహంబు వలదు. మదీయంశత్రు వర్గనక్కై మిమ్ములెలంబరి
క్షింపెద. నాకు దేహంబు వలని సకలభూతలోకముల
ల యందే నుండునట్లు వరంబు సంగరేయన, దేవతలట్ల
కాకయుని రచి యలంగాచి గాని ఒకలాంబున సకలభూ
తంబులకును నేత్రపు నిమేషంబు లేర్పడిరి. నిమి యల
పుత్రకుండగుటు లూకలంబు రామికొలబిగలు లాలంబి మ

మునీంద్రు లన్నిమిదేహంబు మథింప నందు నాతఁడు జనియిం చు
బుట్టె నతండు దేహంబున నాఁ జేసి జనకుం డయ్యెను. విదే
హత్వ మంది గుట వైదేహుండును, మథనంబునం జేసి
మిథి యును, ననునామత్రయంబు గల్గె. ఆతనికి యు
దావసుండును, ఉదావసునకు నందివర్ధనుండును, నతని
కి సుకేతునియు, నతనికి దేవరాతుండు, నతనికి బృహద్ర
థుండు, బృహద్రథునకు మహావీర్యుం డారాజునకు సుధృతి, సు
ధృతికి ధృష్టకేతుండు, ధృష్టకేతునకు హర్యశ్వుం డతనికి
(మరుండు) మరునకు ప్రతీపకుండు, ప్రతీపకునకు కృతిర
థుండు, కృతిరథునకు దేవమీఢుండు. దేవమీఢునకు వి
శ్రుతుండు విశ్రుతునకు మహాధృతి, యతనికి కృతిరా
తుండు, కృతిరాతునకు మహారోముం డాతనికి స్వర్ణ
రోముం డాతనికి హ్రస్వరోముం డతనికి సీరధ్వజుం డ
తనికి తద్క్రతుకుండైన కాలంబున భూశోధనకై యజ్ఞ
భూమి దున్నెడు నన్నాఁగటి చాలున సీతాలాభంబు ద్భ
వించిన నన్నాఁగేటిచాలికతోఁ దనకు గూఁతుం గాఁ జేసికొనియెం.
మఱియు నా సీరధ్వజుని భ్రాత యగు కుశధ్వజుండును సాం
కాశ్యపురవరాధీశుం డయ్యెను. ఆ సీరధ్వజునకు భానుమం
తుండు, అతనికి శతద్యుమ్నుండును, నతనికి కృతి
కృతిరథ యుం డన ~~[illegible]~~ తనికి రాజనుం ||
నిరరథునకు పురజిత్తు, పురజిత్తునకు నరిష్టనేమి, అరిష్ట
నేమికి శ్రుతాయువు (రుతము), శ్రుతాయువునకు సుపార్శ్వుం డత
నికి చిత్రరథుం డతనికి క్షేమాధి, క్షేమాధికి సమరథుండును,
సమరథునకు భానురథుండును, భానురథునకు సత్యరథుండు
సత్యరథునకు గుప్తుండు, గుప్తునకు సుగుప్తుం డారాజునకు
సాంఖ్యగతుండు, సాంఖ్యగతునకు సాంఖ్యాంగుండు, సాంఖ్యాంగునకు

సాత్వి(మ)నుండు, సాత్వినునకు సువర్చసుండు, సువర్చసునకు సు
భాషుండు, సుభాషునకు శ్రుతుండు, శ్రుతునకు జయుండు,
జయునకు విజయుండు, విజయునకు ఋతుం డతనికి శునకుం
డు. శునకునకు వీతహవ్యుం డతనికి ధృతి, ధృతికి బా(బ)
హుళాశ్వుండు, బహుళాశ్వునకు కృతి, మునీంద్రా!
యీ జనకవంశజులు కృతితోడన నిలచె. జనకవంశజులు
రాజులెల్ల నఖిలరాజులను బరగిరి. వీరెల్ల నాత్మవిద్యా
విశారదులై యొప్పియుండిరని చెప్పిన పరాశరమునీం
ద్రునకు మైత్రేయుం డిట్లనియె. — 60

క. మునినాథ సూర్యవంశం
బను వ్రగనే వలనింత నాకుఁ గా వినఁబం
ద్రునివంశము సర్వంబును
వినవలయునని యుంగఁ జెప్పు (తెలుప) వేదనిధీ కా! — 61

గీ. వసుధ నే చంద్రవంశజు వారి చరిత
విన్నవారకఘ్న వెల్లను విస్తరిల్లు
గాన సుముఖుండవై మాకు కథలు మెరయు
దెవి యలుపకొ గదలయును ద్భీర చరిత! — 62

చ. అని మునిరాజుండు వినయంబున నిట్లను నాగ మునీంద్ర నీ
మునిశుభవాక్సంభ్రమంభూరిబలాఢ్యుల వారి లాపులకీ
ఘనతర శౌర్య సంపదలు గాగి వసుంధర నేలు రాజులం
వినుము నెఱుంగఁజెప్పెద సవిస్తరభావ విరామ సంతతిన్ — 63

గీ. అందు నే వంశమందు నాధాతల బుధ (బలఖ) వరాత్రి
రాత్రమునుల శీలచేష్టా ప్రభూని
భూతలమునకు నమృతమయ మహత్ కాశ
వెలసిలని వారి నెఱిగింతు విస్తరముగాన. — 64

వ. అత్రిమునిం బెద్దం డన్న. — 65

సీ. అఖిలజగత్స్రష్ట యగు ననలినభవుడు
నారాయణాత్మభూనాభి యందు
ఆకారమొందెను గదా నాప్పుడాతడు
నాలుగు మోముల నలువయయ్యె
ఆనలువకు బుట్టె నాలుగు నాడిలేయుం
డైన యత్రిమునీంద్రుడా మహాత్ము
నకు బుట్టె ఇంద్రుండు చంద్రకళల గలిగిన
బ్రహ్మమునకు జెందు సంబరమును
దివి బివరలకెల్ల నక్షత్ర విసరముల కు
నాధిపత్యమును సంగిన యంతమీద
రాజసూయంబు నాడిజరాజానన్నై
త్రైలోక్యాంబుచే వదర్పి యుతయు. — 66

చ. అలి మదభాసియుండై సురావిటకెల్ల గురుండనా బృహ
స్పతి సతిదారయను దురు కవి శంకరు పుణ్య బలంపగా బృహ
స్పతిబలు రానవాధి సురసంఘములాదలపిరయు నాయక
పటుతరత్రైవారాధి యయుబ్బా వరులన యతివిష్ణుమిత్రులై — 67

చ. తిరిపయురానా నాదముల రమ్యములనే వెల్వగ జంద్రుడు దృఢమై
నను వగులారను నివ్వు వదయోర బృహస్పతి విద్వవి దర్పితై
కానియుని మేము శత్రుపూగాని కాంకక వెంటియుజంద్రుడు
జేసిన బదనకు సహాయమె ముప్పున సర్వైల్యగురుం జని దర్పితుడయ్యె — 68

సీ. ఈ వేళ శత్రుని యుద్ధ్యైకైకాని వారి
పనుపున జంభకుంభాది యఖిల
దైత్యదానవ సహాయులత సూరభిల యుక్తి
తానె సమరంబు జేయుచుండె
నటు బృహస్పతి సురాధ్యక్షుడాదిగ
సురవరణంబుల సు దానవర్గ ఖలుగ

ఘోరసంబులన మదాంధివిద్ధ్యైచి బలులు
పలుకు చు నాకలోకు బలములెల్ల
గూడి కాని యభయ బలములు యఖిలరంగలు
దరులు గానిపదతి గణ్యని పురుగు బూచ్చి
(వాఙ్కళంకుని చాలరాసులికు
పొడిపుమురు యంగ నసురప్రుంగవ పరులా —) 69
(పై సీసపద్యములోని గీతమునకు ఆరెంటు
పంక్తులు మూల ప్రతులందు లేవు. పూర్వ
యుక్తియైతి కంద చరణములను వ్రాసితిని) —

క. చెడుకుండని చాలరాసులికు
పొడిపు మెరయంగ నసురప్రుంగవ సురలు
సూడిన మరలబలసంపెదు
వాడిని జిత్రంజ్యలవు నివారించు లెఁగేఁ. — 70

వ. వారాని ఉత్తమైన సంగ్రామంబు వారింబి బృహస్పతికి
తారనిప్పించిన, బృహస్పతి గర్భవతియగు తారా
చనింగాంచి యుగ్రునియై. — 71

సీ. తరళాక్షి నేగృనాదగుత్రివ్ర మందున
నుగ్రిని వీరలి యునను గర్భితగర్భిత్వల
గర్భ గుండాకలిను గలదు గాన్వన వాని
విడుపుము నికచాలు వేగనిన
నలినాక్షి మదిని సనాధస్థమైని లజ్జంబు
గర్భంబు నాకెల్ల గోటమీద
నిడినాల మాత్రన నెలమి దబ్బి యువం
లేమింబు ది విసరముదేవ తేజ
మల్లహాణియంచి వెలుగాదు నర్కు కుగని
యప్పుడు తరుడును గురుడు నవాలిసుర్లాలక్కి

చంద్రసన్నిభమహిత నిస్తంద్ర యశోరాశి
నాతఁడుకు నాదు కాదుక నిరోతకటయశ. — 72

ఉ. యూనిననాతిగాంచి సురరుంగవ్ర జారి సురవ్రబింబియర్
మానినిగాంచి మేలయని మానిని దాగపగనేకుమారకుం.
దీనిసుధాంశుపుత్రుడాగఁ దెంపుగను నిష్కలి పుత్రుడాగదగర్
మానిని నికరియుంబలుకు మన్ననమారక యుండెనిట్ల నర్. — 73

వ. ఇట్లు బహుభంగుల దన్నుఁడిగినఁబలుకకుమారకునకో
పంబుదీపింప దెయ్యకీయుండు దట్ల నివేక్షించి గద్దింపఁడా
శపింబుల నిట్లనియె. — 74

ఉ. దుష్టచరిత్ర నినున్ఖిలులోగయిఖిలంసురసంఘమెల్ల ని
శిష్టులు గాగ దెల్పుమనదీనవమారకయుండనేల ని
స్పష్టము గాగ మజ్జనకుబలుకయు నెవ్వరికెల్ల జ్ఞ పె
ట్టిష్టులతో పైనని నిష్ఠుర పియుంచెదనింతలు శాస్త్రిచేసెదన్. — 75

వ. వశ్రిబిబాదిఖీవగు నీకుగారభీరోబెలయనిగద్దింపవా
కర్గింబులు బలుకునేడకేలగద్యండు ఈకుకీయుండునిదా
రుంబు తారకకకుంజని యిట్లనియె. — 76

క. వనితా! యీకాపు మదునా
మనకాసురగురుపనకో సయుష్ట్రీయగా బల
ట్టినవాడో దివియబలుకుము
నానతి నానయు సోమునకు బుట్టె ననెన్. — 77

ఉ. ఆంతటు చంద్రుడుల్లసితహాసముఖాంబుజుకేళి నీలమై
సంతసమొప్పనట్లమునిచయుల నకౌంగిలుచేర్చి వాసనే
కాంతికళాభిరూపములు గానగభూ ప్రశమె టమేలనన్
చింతయు ప్రేమయు [illegible] నెన్. — 78

సీ. మునినాథులు ఖినకెం నను వాండగానిశా
రలుకీకిదగ పుమారత్వ గుణబుట్టె

నాథ్యమారత్వ గుణమునాసూనకేలందు
బహుయజ్ఞవిరలయందు భావకీభూ
కేళిమాపసంపన్నతమలాంత్తకుతుసల్ప
వారప్రమోద యువసుము లేకు
కురివేడియుచునందు నరాదీశయు లెవాప
బలకారపమన భావ శోభరించు
లరిప్రమారత్వ దర్శించు దదను మాన్యత
మహిమ కకపదా విదర్శన మంత్రంలనదు
మానవులు గుణించి సర్గాది మహానాశ
విభవముం మాని మనము సరోవరపవిత్రె. — 79

క. భూకాంతాయతులలోకె
శ్రీకాంతుల నాశయుల్ల చెలువ చెలువను
నేకాంతంబున గనివేస
నాతాంత యుయునిగద్దె నాత్మనలంతవనె. — 80

గీ. ఇట్లనితరొలరేచ్చలు నివ్వటిలగ
సకలతారకప్రవర్తన సరళమూని
సావలోకనభిమచాల జనపిభూతు
పడలిగని ప్రేమ నంభీర భాషణముల. — 81

చ. సుమహితభూత్రవిలాసనిమజూచినమాంత్ర ముదీయబద్ధతన్
సుమశరబాణజాలముల సృకెక్కినికేంగృహపజియునాయకం
గ్రమలబ్రసన్నబుద్ధి వదలగాఁ మనల లాంగి యాంత్యబా
రలుంబనిగాంచి పవేనమునాంగడు మోమునపల్లవింపగన్. — 82

సీ. నాథయే గానఁలని నిష్ఠఁగద నర్హ్ని
సంగతినేయకా నారంగవలయు
ననరాజుయు వేలికేట్లనియెం నీకాంత
నెరిగింపు మనిన నయంబలి బవికె

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 83

వ. [illegible]
[illegible] — 84

గీ. [illegible] — 85

చ. [illegible] — 86

మ. [illegible] — 87

శా. [illegible] — 88

గీ. [illegible] — 89

క. [illegible] — 90

మ. [illegible] — 91

వ. [illegible]

ఉరణకదైవ యుంబునుం గాని సంభాషణంబున నిత్యత్వమున సమే
యంబునకుం బని యిచటి శయ్యాలితలంబునం దూర్చె సింగారక
బాలామకుటంబై భవనేశ పదార్థంబు భూమింది మకుటంబు
కురుక్షేత్రంబున దాకరీ-సరోవరంబు పొందక సప్పరిచ్చ లఖ్ఖ
యు నేమిత యుసు మూర్చ శింగని. — 92

క. ఓకరారు దుష్పత్రిక
నాకనుకూలంబుగాని ననుమెఱగి టుకుర్
రాక గలయెపు నిలునిలు
నీకు నిజం బెప్పు కేదు నేరవి నేలా! — 93

గీ. అనుచుబహుప్రసంగలను విభుడా దుమారు
వెళ్లవిని యూర్వశీ కాంత యుట్లు లనియె
లసునే రాజేంద్ర యూ వెళ్లె లనాటు నీకు
బాలువదివేలు యుంకనే సౌఖ్యలను నకు . — 94

శా. రాజేంద్రోత్తమ యేమనిశ్చ పలనై రాణాదునే పొంతకు
తేజోవంతుడు ప్రత్యక్షం బాతను నేలేఖంబునా నాన వి
భ్రాజిల్లేడ్చి విశాల సౌఖ్య పురికబ్జాంతంబున నిచ్చె వర్
రాజిల్లం నాకరాత్రి నిచ్చరటులం రంజిం పగంభూవరా! — 95

వ. అని చెప్పిన నయ్యూర్వశీ వాక్యంబులంబు విశ్వాసంబు
నిలిఫురంబున కుంజనియె. అంతన యయ్యూర్వశీ నిబ
నభీమానంబులం గాంచి మెనిపుత్రపురు రవుని గాద
బహుకాలంబు వ్వయిభోగంబులను భవించి మాల ప్త
మానసన్నైయున్న దాననని చెప్పినటిని యూ యిప్పుడ్న
విన్నరి పుత్రపౌత్రుండు గాంభీర్యాచాతుర్యోపేతోవివేశ ॥
షంబులు సర్వ యిసు నాను రాగంబై మొప్పుచునన్నియు వి.
పనియు యూభూపాలు సర్వతాంలు పరియుంబి యుమాదిశ
మని పోర్శనా పయి పై యుండిరంత. సంవత్సరాంతరంబున

ఊర్వశీ యుత్తేజోవంతుండగు దీర్ఘాయువు ప్రభంజనుడును, ఆయు
ర్మహుకుండైన ప్రత్యంశిచ్చి పురూరవునకిచ్చి ఆరాజుత దనాకరా
ఆవసియుంచి, పంచప్రయాలికావధన కారణంబైన గర్భంబు
ధరియించి యునారాతికొను యయ్యూర్వశీ యిప్పుర సంతోంబి
పూరిపుత్రపారాజునకు సర్వప్రాప్తంబులగా కోరినవరంబాసం
గవలయునను నేడ పురూరవుండు గంధర్వులకిట్లనియె. — 96

సీ. సకలశాస్త్రవిద్యంబు సహితంబు యయా
మర్త్యులు బలుసు బంధుకగిశ
ముఱుగల్గి యూర్వశి సుఖసామ్రాజ్యంబున
సరిపాల్గానంబు సదాలలాంగి
సౌలభ్యకలిమను గల్గు సరణిగ శోభనగ
గంధర్వ విలువ వేగంబునని
మ్లానమొకరీతిచ్చ జలయుకేవాను
సౌరిప్రైత్రం విశ్వాసోన సన్నిధానిని
లోకమెదగాడి జనవిలుపు జాకరాత
జయునికడ పై శయ్యలై బాయకుండు
ననుచుబలుకు గంధర్వులిలు వాని మాటగాని
మ్లానిచేయుని యారాజసత్తముండు — 97

గీ. ఆగినహా లౌత్రప్యల్లనగాని మొలకీ—
యుటువికేగిందు చోటు సౌఖ్యలోన
చింతనాంది మింధ చిత్తశైయేనాపో
యెమిసె యు పాడ నిచోటు నను బలు. — 98

గీ. వహింప్త పాలయమొకటి వదుసపైకాని వచ్చు
యూరవసిరదురాక యుండె ననుబలు
అగినమార్త యుటువి యుందుం జెరాజేంద్రు
డాత్మప్రపరించి యుర్వారాత్ర. — 99

వ. [illegible] 100

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 101

వ. [illegible] 102

[illegible] 102

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 103

వ. [illegible]

బల్లిని గాంగేరి గాంధినాశిగిన నకళిని శ్రియనాలా దలివద్దండైన
బ్రాహ్మణునకి వవిశాలక నాకర్థి కష్టంబు నీలంబు నుతకరటి
శరీరంబు కేపలాంబైన యశోదంబులే నేనూరి కరిశ్రియకు
షులకింబుగా నిష్కృన, దుబుకుండు వదుబలికెంబు నకుం
జని వలు బుని నే యశోదంబుల్ల నిష్కృన నలాశశవలకోర్టేలవు
న్నంబుకైన యశోదంబులే నేటింటి నాసంగినంగాని, యు
కళినిశ్రియ కశోదంబులు షులకింబుగా గాదికాసంగి నాబునం
బరిణయంబై. — 104

క. ఉంతంనాదుబికుడు నిజ
సంతానము కొరకు నాల్కేసలికి చెదువదా
వింతగదుర నాసగినన
కాంతింతాంతలకంబు వేడగుడు సదుకలుకై. — 105

సీ. మునివేదన నాశిలక్షేత్రక్షత్రియ
వరపుత్రుదుదయించు కారకు నాల్
చెలువ సంకల్పంబు సలగించు మెదిపింటి
చెలువేవు తెలుగు చెలువ నేదు
తల్లిభవింపు గాదగునని కుశవృలం
దల్పక్షైవనాదుని కరిగి దుబికు
దండాచరువ్రతిం సను భవించెడు
లాంతల్లినిగాంబనలదేవలబవేరి
పుత్రు కళిలసుతుణ ప్రంభరంబు లదుడుగా
వలయునని చలగాంభీరిగలగింటుపడె
గానవాదు చెలువక్లైకెనుయె నున
చెలువ గాందునను సనుకలినున. — 106

వ. ఆనివలకి లవనునాలున యుగలిగా ననుకా
నివెను. — 107

గీ. నాంతనలంబులం దుజగలకె నాధుడగలల
కారల్నిజగాంకబ్రాహ్మణ కులకులిను
కారలమేల ప్రయోంజనకారి యనుసు
టంబాలనబాలత్పికి నిదుర నాసగి. — 108

వ. క్షత్రియజనకృత్కారణంబైన తల్లిచెలువలాను పయోగించి
విప్రజన్మకారణంబైన తనచెలువ తల్లికాసంగిన నయుద్ధ
లగర్భంబులు ధరియించిన, నారుచికుండు వనంబున
నుండివచ్చి నిజసలియగు సత్యవతింగాంచి యాలేల
గాబరికె. — 109

క. ఓ పాపినిచేసిన
యాపనియగు నసునే దినివేయు చేసిలవో
రూపింపునేదులనువ
వ్యాపిల కాద్రరసభంగి దుఃశకుకాంతె. — 110

సీ. నేతల్లికానగిన నెమ్మి నీచెయు వేవ
గాంటివియు దినేవు గానగనసునే
ఆదియునాచెనక తైశయ్యోబలకొరల
సంపదారాపిలవ పెంపుదనరె
నీకిచ్చుచెయు విధి ప్రకటు శాంలిజ్ఞాన
సహితలక్ష్మి బ్రాహ్మణుగుకైక
సంపదారాపిల సహితార్మైయెయెప్పుకు
నివి నీవ్ర విపరీత మిదిరశిస్సె
లారజునననీకు కారిద్రి స్త్రీ పువనిపాల
నాదిక్షత్రియ నిజలయండైన సులుతు
చరితు
యుల్లు నీతల్లి కలిశాంలి నిష్ఠలయెడగు
క్షైనబ్రాహ్మణ నిష్ఠలుందగుదివ్యగాక్ష. — 111

వ. ఆనినదినిభయంబున సత్యవతి పాదంబుల కెరగి యుపాల్కె!

నేనజ్ఞానంబున జేసిన యీ కర్మంబునకు నా మీద కృపనుంచి యీశ్వరుగా
వలయునని ప్రార్థించి నాకుం బుట్టిన పుత్రుండు క్షత్రియ కర్మిం
డు గాకుండను, తాల్క్షత్రియుడు తొల్లి పుత్రునకు పౌత్రుడగు
నట్లు గనుచేయవే యనిన నట్లు చేసెదనని సత్యవతికి జ
మదగ్నియు, తన్నాతనికి విశ్వామిత్రుండును బుట్టెనాం
త నా సత్యవతి కౌశికీనదియై ప్రవహించుచుండె
నట. 112

గీ. వసుధపై జమదగ్నియు రేణుకకు వంశభవుడు
రేణుకా నామ రాజపుత్రి పుత్ర
రేణుకయందగ నొప్పెడు దాని వేగ
బ్రహ్మ తెలుపనా తావుహైహ పెండ్లి వసరె. — 113

క. ఆ జమదగ్నికి రేణుక
కా జమదగ్నియందు క్షత్రియాంతకుడగు రామావి
భులంబుల దహనుండగు చలవి
రాజుల నాశమొనరించ విభవ్యుండగు చలరె. — 114

వ. పరశురాముండన నొప్పె. మరియు విశ్వామిత్రునకు
నూర్వురు పుత్రులగు మధుచ్ఛందః, ధనంజయ, కృతదేవ
అష్టక, కచ్ఛప, హారీతాదులైన మంత్రద్రష్టలుం బు
ట్టిరి. ఈ కౌశికగోత్రజులు విశ్వామిత్రవరాంశంబున
బహుళులైరి || యేకదేవయు విశ్వామిత్ర ప్రవర్తనము
వర్తితే, తావత్ మానగోత్రాంతరాః ప్రవరం గోత్రా
గతాః ||

ఇట్టి గాధి సూనుని కీర్తి గల విశ్వామిత్రుని కౌశికగోత్రం
బు విశ్వామిత్ర వంశాంతరంబై దనిచె బహుళంబై యుండె.
మరియు పురూరవ జ్యేష్ఠపుత్రుండగు ఆయువనువాడు
రాహువు కుమార్తెను పెండ్లియై దానివలన నహుష క్షత్ర

వృద్ధ, రజి, రంభ, అనేనసులను పంచపుత్రులం బడసె, నందు క్షత్ర
వృద్ధునకు సుహోత్రుండును, సుహోత్రునకు కాశ్య, కుశ, గృత్స
మదులను మువ్వురు కొడుకులుం బుట్టిరి. అందు గృత్సమ
దునకు శునకుండు బహ్వృచ శ్రేష్ఠ సౌనకుండయ్యె. కాశ్యునకు కాశి
రాజయును, కాశియునకు రాష్ట్రుండును, రాష్ట్రునకు దీర్ఘ
తముండును, బుట్టె.
మరియుం ధన్వంతరి దీర్ఘతము నుండు బుట్టి యజ్ఞ
భాగ సంసిద్ధి కారణ కారణసంభూతాంశ విజ్ఞాన విదా
భగవదంశేష పరాభిదత్వః। వెండియు నా ధన్వంతరి
నారాయణాను వతారంబున శాస్త్రంబు గావింపబడె నం
దుచితాంశ ఆయుర్వేదంబైన యాయుర్వేదంబును,
యజ్ఞభాగభాగయిన సంగతిగె.
మరియు నా ధన్వంతరికి కేతుమంతుండు వానికి
భీమరథుండు, భీమరథునకు దివోదాసుండు వానికి
ప్రతర్దనుండు బుట్టి యతండు శత్రుజిత్ వత్స
నామకుండును, సకల శత్రు నాశకుండగుటచే
ఋతధ్వజుండను పేర బరగె.
నా శత్రుజిత్తునకు శ్రీలకుండు కువలయాశ్వుండను బుట్టిన వాడ
నికి మదాలస యనవల్లభయయ్యె. అతడు సత్య
పరాక్రమంబగుటను మహాబాహుండును, కువలయా
నామకంబైన అశ్వారూఢుండు గాన కువలయా
శ్వుండనుం బరగె.
ఆ వత్సునకు అలర్కుండు బుట్టె. అలర్కుడు అరువది వేల అ
రువదారు సంవత్సరంబులు పరమోత్కృష్టసంపన్నుం
డై సకల ధరామండలం బేకచ్ఛత్రాధిపత్యంబు గానేలె.
ఆ అలర్కునకు సన్నతియు, వానికి సునీథుండు,

సునీథునకు సుకేతుండు, సుకేతునకు ధర్మకేతుండు, అతనికి సత్య
కేతుండు, అతనికి విభుండు, విభునకు సువిభుండు, అత
నికి సుకుమారుండు, సుకుమారునకు ధృష్టకేతుండు అతనికి
వీతిహోత్రుండు అతనికి భార్గుండు అతనికి భార్గభూమి, యనఁ
బుట్టిరి యిట్లు కాశ్యుని బాలురు క్షత్త్రవృద్ధుని వంశజు లగుట. నరేం
ద్రా! వీరెల్లరు కాశేయ రాజులనం బరగిరి. ఇతరరాజుల
వంశంబు వినుము. — 115

సీ. ఆనహుషాగ్రజునకు నాలుగు లేనివేళ
 యేనూర్వురు పుట్టిరి బలోగ్రు
లత్యధిక దైత్యాళి సంగరంబుల
 గావింపు వారలు కదనమెరసి
కలిగి వారలు బిరుదు కాంక్షతో దివౌకసు
 లు బలములు కొల్లబోలని యవ్వారు
కరుణ నాలకింపక తనపుత్రులెల్ల
 కదనంబు జేయంగ నదిదలంచి
వచ్చి నారలు పురుహూత ముఖుండు
బలపరాక్రమ యుతులు జయంగొనవా
తనిన వచ్చిగని యందర సేకించి
రజుని జేరు వారు వినయులగుచు. — 116

శా. ఆదైత్యేంద్రుల సంగరంబునను ఱాలారంజు నా సంభ్రమంబున
బంధంబుల గల్గి నిర్భర(?) శత్రువులసంభావ్యంబు గావింపుమా
సంబాధంబున మీకు ధైర్యమున సంసిద్ధిగా నాయక
రెంటే నాకు సహాయుండ నయ్యె నన నట్లప్పుడు గావించెనే. — 117

గీ. ఆనతి మీయుపకారంబులకు నేను
దేవరాజ్యంబు దనరిరి యిచ్చెద
మనిన నరిగా వెంటనే యమరేంద్రుండు వర

సురలు రజునిక్కడకు జనిరి శ్రీలి. — 118

క. మాకు సహాయుడవై యొకలు
జేకొని సమరంబు చేసి చెలగి విరియై
జేకొన జేయగ వేడిన
నాకేంద్రపదంబు నీయదగు నని పలికెన్. — 119

ఉ. మంబర(?) మంచుదైవసురాసురులు బలదర్పితులై యా రాజున్
కంబల శౌర్యబాహుఁ గని రావణుడై కాని దానవావళిన్
యంచునశౌర్య శిక్షణ సమర్థ శరాగ్నులచే రవ్రక్షముంచిన
సంబలమందు దైత్యకుల సంఘములాకలిటు బారిరాఙ్మై. — 120

వ. ఇవ్విధంబున నసురుల మంగళంబు(?) లంజేసి సురలకు విజ
యంబు గావించినయన్న సురలు చెప్పిన విధంబున రజుండు దనకు
ఇంద్రపదంబు నిచ్చిన సురేంద్రుం డా రాజు చరణంబులు బట్టి
కాని యుల్లనిరి. — 121

సీ. ధరలోన నాయకత్వ యుతుండు తనకు
 దానవ్వ నైతిని లావరదలంపు
నిజజనకుండు నవేళ యవి దానిక్షు
 దాల యాదరి యనఁగ దానివల్ల
భయ విమోచనుడు నే సంబరంబవనిలో
 మనకులంబున జెప్పబడిరెం
నీకు గాన నాకు నీవర యంగమిన కుంత
 వకుటుమేలంద్రపదము భవించు
నని నరాధిపతి నవినతివిచ్చుంచెర
మంబదనుబడు సమరశతంబు చెప్పెను
నలరనిల ప్రరాణ్యుక రిగెసు రాక్షసు
దాశవృద్ధరణుజెనె నవనివిభుడు. — 122

వ. అంతట సురవరుడు. — 123

ఉ. అంతకు ముంతకాలమున కారణభూతుల సుబాహుల వేగర
ఘ్నుంలలు వారలున్న దెస చక్కఁగ నా రజుఁ డేగుదెంచు భూ
కాంతుల సూనులారయుక కారతులైన ప్రియంబు సర్వగా
సంతసమొప్ప శైకాని రెమ్మ చక్కఁగ దాని వేరం నదిచెప్పఁడే. — 124

గీ. ఘనసమున్నత శ్రీ సురపుర గానవాడు
లైన విఱవి రేశపతుండు మాలలో శ్రీకాల
ప్రియము డెదానవజేతగానె పూని యాలు
భాగనేయులు గాన లావ్వడవలు గనరు — 125

వ. ఇట్లు రజుని పుత్రులగు రాజులు త్రివిష్టపంబు నార
జవనే నేరింగి, ఇంద్రుని కడకుం బోవరు, ఇంద్రుని
ద్వేషింప మల్ల ప్రత్యేకంబైన ఇంద్రపదంబే మయ్యని
భావింపంగల వారలమనిన ఇంద్రుండు వారల నిరాక
రించి, రజుని పుత్రవేల్పల దోస విలంబున వివరంబుగా
నిర్దైన్యమాని రాజ. — 126

చ. అమరవరుండు రాజులవి మత్సరవైరుల పాయజేసి వి
సవి మరవరంబు నాభిగమ గపుర్ధిరమేతరికి దివిజాంబుధి
సమహాబలత్యాగాంబు బుధసత్తమునాదగు సర్గరాజ్య
క్రమమున యజ్ఞభాగములు శైకాని రక్షలు రాజ్యపుత్రకులే — 127

గీ. మాకు రేశు బంధు మారుత పురాతన
ఖండిత యజ్ఞశ్రీ కరి నాము లేలు
ననఘ! యుసదియు యజ్ఞ భాగంబు విను
నిట్టింప వేము పాలన్ని శ్రీ యమెలరవు. — 128

వ. అని యడిగిన సురగురుండు తాను మనంబున రమోంచి
సురపతికి ఇట్లనియె. జనదర్శంబైన సర్వపదంబులను
హావిర్భాగంబులును, మన్త్రశక్తిచే గ్రహమ్మ నేకిత్తునని
చెప్పి యారాజ వరులకు బుద్ధివినాశకరంబులు, ఇంద్రు

నకు వృద్ధికరంబులు అగు నట్టి అభిచార హోమంబు గావించి
దన్మంత్రప్రభావంబున నా రాజవరులు బ్రహ్మద్వేషులును,
ధర్మహీనులు, వేదపరాఙ్ముఖులు నైనం గని యింద్రుండా
రాజవరుల నందర వజ్రంబుచే హతులం గావించి, మెండు
గు ప్రతాపంబుం దాచరించు శాంతిక పౌష్టికక్రియలచే
సర్వపద ప్రాప్తుండయ్యె. మునీంద్రా! ఇంద్రపదభ్రంశం
బున సర్వపద ప్రాప్తి వినువారలు నిజపదభ్రంశంబు నొం
దరు. సరియును వినుము. రాజ్యంబున పలుకుం దంతయు.
ఇంక క్షత్రవృద్ధి వంశంబు నవి వినుము.

క్షత్రవృద్ధునకు ప్రతి ప్రతిక్షత్రుండును.
వానికి సంజయుండు, సంజయునకు జయుండు
జయునకు కృతి, కృతికి హర్యశ్వుండు, వానికి
సహదేవుండు, సహదేవునకు అహీనుండును, అహీను
నకు జయసేనుండు, వానికి సంకృతి, సంకృతికి సుధి
నుండును, అహీనునకు జయసేనుండు, వానికి సంకృతి,
సంకృతికి క్షత్రధర్ముండు బుట్టెను. ఈ క్షత్రవృద్ధి
ని వంశము గాక నహుషుని వంశము వినుము. — 129

సీ. ఆలు యతి యయాతి యను సంయాతి ఆయతియు
యాతి యయుకృతి నహుషాత్మజులు
నరలోక బహుదీప్తి లావరు లగలు రాదిల నయతి
రాజితయశులు ఘనులు వారలందు
కడగి యయాతి రాజాధిపత్యంబు బూని
దివిరి శుక్రుని సుతయగు దేవయాని
వృషపర్వు పుత్రిక శర్మిష్ఠ యని
తాని కాపురమైనా హామహ వెలసు వరసలు
నాడు దేవయాన యందు యదువు

రవిపుత్రుబట్టి మఱి యుపార్థు వరుల
జేకజనించె ద్రుపదునికె కుంతులు తను
ప్రాణదనగను గురు భూరిబలులు. — 130

గీ. సుతుల గనిన శశికృష్ణను జూచి దేవ
యూనకావ్యలనిగని పంక్తి నసఘు విసుము
నీవు చేసిన నియమంబు నేను విడిచి
సారధి శశికృష్ణ యుండు॥ నసుతుల గనియె.

(అనఘని కావ్యలకంటె టుదనపుత్రికమాటకును పృథా కెల్ధుడై
మనసాధుని నిగాంచి యుల్లను. దనరజరాభ్యరపేడవాలు
మలవేగ.)

చ. అనఘని కావ్యలకంటె టుదనపుత్రికమాటకు పృథా కెల్ధుడై
మనసాధుంగని . . . .
(లకిశిశపదభాగము సుశ్రా యకవదలిసాజనసే
సుగుంఢపాలివేనే పదిలిలని) 131

వ. అనిశపిలుంచినవిని శుక్రునిం గని సాక్షించినవాల
నాభాగ్యం డునె ఱక్కినిలుధిల తల్ప మక్కలిసులునొంద
స్యు యుందువ్ర దద్ధబిగి.
(కళ్ళాగాము వచనాలు కాదు. సీస పదిలేలు.)

సీ. అనిశపిలుంచిన వినిశుక్రునిం గని
సాక్షించినారి లనా భాగ్యవ్రుండు
నెఱక్కినిలుధిల తల్ప మక్కలి సులు నొంది
నిశిపాని వయసుని విచ్చు గానుచు
వచ్చునటునన్న నచవిసుధీశు కర్రప్రలకు
సహనిశాలాలాంల లాలయి
కాడుకనాదు విమిమి గాని నేడు జపవినం
బచ్చిలి చేసును విచ్చు భూగ

భాగినగుబడి నివరగసాహ(స్రం)స్ర బ్బ
వలబ భు(సు)జింబ యవలమి దిమి గాండు
. . . .
(సీసము యొనిగేలాలు రెండు పంక్తులు లేవు) 132

క. అనిజనకుడు వినిపించిన
విని యుడువిడి యసునె దీనిదెబ్బలకైనన్
గానననునె యనినకోపం
బున యుడువ్రం గాంచి పెరి భూవిభు కల్లన్ — 133

క. నీకు గల సుతులు రాజ్యశ్రీ
శ్రీకృష్ణులగారుగరిసు జేకానరని దా
నేకేల శపించె వెండియు,
భూకాంతుడు కడమ గల్గ ప్ర(జ)లవలసి — 134

సీ. దురితసు మఱియు సు ద్రుపదుని యనుచు నిల్లి
జేరివారల గాంచి గారవమున
వివిధోపభో(భి)గాది లక్షలన సుఖయిక
యున్నదియనవిని వల్లిద్ర యనుచు
సారదనులార యా యందాక లోకుండు నా
దగుబిరాభ్యరంబ దాచ్చి మాదు
వయసుమా యిరిగ వేనెన్న వారలు
వసలెనడిగిన వారు దీని
కాడుబడకయున్న శశికృష్ణ కాడుకు ప్రాణ
బచినాదుబిరాభ్యర మెలబ దాచ్చి
నేడు మిచవిన ఏ వక్కినన్నె నెఱక్కిలాలు
హ(ప్ర)సాదరటునన్నె నా యవధరించె. — 135

క. లనజపవనిల్ల చ్చునయా
మనటలి గాని విషయభోగసాంగత్యమునన్

దనుజసనకజిన పాలన
ఘనయశముగా నించుటకు సమంచాలవబుద్ధిశ్రీ. — 136

వ. ఇవ్విధంబున యయాతి ప్రజాపాలనంబు గావింపుచు
విశాలమైయమున ప్రదేశమున, దేవయానిం గూడి యనుదినా
హ్లాదకరంబుల సుఖవింపుచున్న యంత శర్మిష్ఠ నాతో ఆశీరా
శీర్వాదములు దానినివిధము. — 137

ఉద్ధవ పల్లవము: —
కామంబు దలపగ యగా వేంపు భోగ
ములకమంచునే నిలుదమెప్పుడు నును
అగ్నికాజ్యాహుతులు లయినవృద్ధి
బొందుగాక టుశాంతిబొందునే తలప. — 138

తరువోజ: —
ధరణికి గాంబుహావ్యాహారపుల్స
దాముద్ర శ్రీపశుధామములలం
దరయగనాతర్జినివైన దశాశల
కరంతలు దృష్టియులు సరిదినపా
కెవుగములు గావ్య నవికేళిలు తృప్తి
పరిత్యాగమొందగజేయు వేదా. — 139

వ. అని యశర్మిష్ఠ కావ్యకేన పలుకులాలకించి యయా
తింలివాన మనోరథిన. — 140

సీ. తనువు జీర్ణతనొందె తరుణుల కెకలాట
జీర్ణలై పెయిందుల జీర్ణలగని
దాంతిదుంక్తి యల జీర్ణలతరాలు వైవశ్యల్లు
బినలతుబీ విలాసాధనార
ఖరయిమె రిదదు చాల్తంబునారదిన
లతివిసహస్ర వత్సరాలు వేసు,

విషయాంధ భోగములు వేదరిలాగ బుద్ధియింపు
తప్తయయం దినదిన వృద్ధినొందె
గాన తప్తమంని కమురమ్యమనుచునని
బ్రహ్మ్యమంబు పనులు పదిలపరచి
దేవుండిపుల నల మోహా తాతమంని మృగములు
వెంటనేగి నటుని నొంటిజనుడు. — 141

వ. అని యయాతి తన జనంబున విషయాసక్తంబుగానీక,
కవిస్థాపత్యంబగు పూంజంబిచి అతనికి రాజ్యంబు
నాసంగితన మందియుగాని, అవనిజ నవనీనంబు నాతనికేయు
సంగి యనాతరాలు తాండవ దిక్కునకు నేరురవి ను,
పదమర దిక్కునకు దురవసు వని, దక్షిణంబునకు
నైద్రుప్రను, ఉత్తరయున కనుని యానియుగు రను చ
లమర్దిక్కులకు మండలేశ్వరులగావించి, పూరుని సకల
ధరామండలంబునకు అభిషిక్తునాగరించి యయాతి
తపంబునకుంజనియె. అంతట ప్రభువు పుత్రుండగు
యదువు వంశంబు నువినుము. — 142

సీ. ఎవానివినఖిలలోకేశులు లోకేశులు
గంధర్వ యక్షరాక్షసులు సురులు
కారులుకింపురుష ప్రరాగరగ విహం
గసిద్ధులు దానవ గగనచరులు
ఆనిల్లులశిరనులం నిలుద్దివేలాల
పయువ్యుల మలియు దేవర్షి తెలియ
మహాత్ముద్ధ్యాత్మ కామవలె మోక్ష మాం లిక్లి గాయు
వాశలు కాగిత్తి నానిజనులు
నిచ్చనాసగుచుండునేవుడు విచ్చేదు
మహామధనదుచుండు మాధవుండు,

హరి యనాదినిధనుఁడగు విష్ణుఁడైన యదు
వంశమందుఁ బుట్టె వసుధయందు. — 143

గీ. అనఘ యదువంశ మెవ్వరి యందు విన్న
జనుల సకలపాపంబులు సమసిపోవు
హరిపరబ్రహ్మ కృష్ణుఁడై నరాకృతిని
జనన మందిన కులమున కనిశ మహిమ! — 144

వ. యదుమహీపతికి సహస్రజిత్తు, క్రోష్టు, నీలుఁడు, నహుషులను నలుగురు పుత్రులు పుట్టిరి. అందు సహస్రజిత్తునకు శతజిత్తు, శతజిత్తునకు హైహయ, మహాహయ, వేణుహయులను, ముగ్గురు సుతులు పుట్టిరి. హైహయునకు ధర్మనేత్రుండు ధర్మనేత్రునకు ధర్మనేత్రుండు, అతనికి కుంతి, కుంతికి సహస్రజిత్తు, అతనికి మహిష్మంతుఁడు, పుట్టి యతఁడె నిజనామ మాహిష్మతీ నామ నగరంబు నిర్మించె. మాహిష్మంతునకు భద్రసేనుండు, అతనికి దుర్మదుఁడు, దుర్మదునకు ధనకుండు, అతనికి కృతవీర్య, కృతాగ్ని, కృతవర్మ, కృతౌజసులను నలుగురు పుత్రులుం బుట్టిరి. కృతవీర్యునకు సప్తద్వీపాధిపతియును, బాహుసహస్రంబులుంగల కార్తవీర్యార్జునుండు జనించె. అతఁడు. — 145

సీ. వసుధయందున నత్రివంశ సముద్భవుం
డైన దత్తాత్రేయు నారాధించి పుష్ప
నారాధనల జేయ నాతఁడు సంతుష్టుఁ డై
యనఘ బాహులు వేయి ధర్మమతిని
ఇంద్రియ జయమును సర్వధర్మాల నేర్పు
ధరణిపై ఘనకీర్తిఁ బడయుట

రాజ సంక్షయమున ప్రఖ్యాత పౌరుషమును
యోగమహిమ సిద్ధుల నొసఁగె నతఁడు
గలుగునట్లు వరము లొసఁగె నాతఁడంత
లనేమి నిర్భయముగ సకల జనుల వెలుఁగ
దశసహస్ర సంఖ్య ధరణి నబ్దములు ప్రోచె
సకల లోకములకు హర్షమెసఁగ. — 146

క. రాజులలో కార్తవీర్యుని
తేజో గ్రంథ మహిమ నెవ్వరు సాటి గారో
తేజమునఁ గలిగిరి మున
భూజనులెవ్వరైన యుండరెప్పుడును ధరన్! — 147

వ. మునీంద్రా! ఈ కార్తవీర్యుని చరితంబు విన్నవారలు నష్టద్రవ్య ప్రాప్తులగుదురు. కావున కార్తవీర్యార్జునుండు ఎనుబది యైదు వేల సంవత్సరంబుల నాయురారోగ్య బలపరాక్రమంబులు మెరయ రాజ్యంబు చేయుచుండె. ఒకనాఁడు నిజపురంబు వెలువడి నర్మదానదియందు క్రీడాలోలుండై యున్న సమయంబున రావణుండు దశకంధరుండు దిగ్విజయంబు సేయుచు మాహిష్మతీనగరంబుపై విడిసిన నతని లీలామాత్రంబుగా బంధించి యతనిం బట్టి కారాగారంబున బెట్టె. అంత గాంగేయకాలంబు నకు పంచాశీతి సహస్ర వర్షంబులు భుజియించిన ఐశ్వర్య నాగరాజభోగంబుల పరశురాము వలన రాజులనాశన సమయంబున నతని చేతిలోనే హతుఁడయ్యెను. ఆయర్జునునకు శూర, శూరసేన, వృషభసేన, మధు, జయధ్వజులాదిగా నైదుగురు కొడుకులుం బుట్టిరి. జయధ్వజునకు తాళజంఘుండు పుట్టె. అతనికి తాళజంఘులను నూర్గురు కొడుకులు జనించిరి. అందు వీతిహోత్రునకు భరతుండును,

భరతునకు వీతిహోత్రుండును, వీతిహోత్రునకు మధుండు పుట్టె
ఆ మధునకు వృష్ణి మొదలగు నూర్గురు పుత్త్రులు కలరు, వారి
వంశంబు వృష్ణి సంజ్ఞాకరం బయ్యెన్. మధుసంజ్ఞవలన మాధుర
యనంబరగె. యదు నామంబు వలన యాదవ వంశం
బరగెన్. యదు పుత్త్రుండగు క్రోష్టునకు వృజిని యను,
వృజినికి స్వాహియు, స్వాహికి రుశంకుండు, రుశంకునకు చి
త్రరథుండు, చిత్రరథునకు శశిబిందుండు నుం బుట్టె.
అంతట. — 148

గీ. చక్రవర్తనమున శశిబిందు ఘనుఁడు
కదనమున [illegible] నిజయశస్సుల [illegible]
[illegible] భార్యల ప్రజలు [illegible]
పుత్త్రులుగఁ గలిగి రంబులు [illegible]. — 149

వ. [illegible] శశిబిందునకు గలుగం
జేసె చక్రవర్తి యయ్యెన్. ఆ శశిబిందునకు పదివేల్
కలిగిన భార్యలును, పృథుకీర్తి, పృథుశ్రవ, పృథుకీర్తి
పృథుయశ, పృథుధన, పృథుదాసు లాదిగా దశలక్ష
సూనులుం బుట్టిరి. అందు పృథుశ్రవునకు, పృథుల
కుండును, ఆతనికి ఉశనుండు నుం బుట్టి యశ్వ||మేధ
శతమేధంబు లేసె. ఆ ఉశనునకు రుచకుండును, రుచ
నికి జ్యామఘుండు, ఆ రాజునకు పురాతులు, భార్యకు
శైబ్య, పృథుకీర్తి మొదలగు పలువురు పుత్త్రులు
పుట్టిరి. అందు జ్యామఘు చరిత్రంబు విను మని. — 150

సీ. జనపాలుఁడైన జ్యామఘుండు నవీనా
రామునకు శైబ్యయండున నాలకులను,
గనుఁ దేనిని పుత్త్ర కాంక్షితుఁ డయి లేని వెంటె
దారక్రియానువేదికి దగుల తుండె

నలవడా కళ్యాణంబు మహాశైబ్య భార్యావళులన్
గవురు రాజుల గుంపి క్రౌంచిక లున
నలి దాలు [illegible] యుంహ వరబూనవించి
సకల శత్రువులను సంహరించె
అంత హత శేషులగు వారు అల్లరి లయ
మలులను పుత్త్రక [illegible] మెందలుగాగ
బంధుబలకాశ వలిల నేదబాసి జిలి
పలిని బయి దేసలందున పారిరంత. — 151

ఉ. ఆ యొక నాతివద్ద నవినా యలంతగా బనలారస చిత్ర లా
లాయుత నేత్ర స్రైంబుహ విలాస యుతే యుచు సఖ్య బ్రహ్మ
బాయను యంకుల లేవి విదళ లేపి మనా మతివల్లభల్ల భూ
నాయకు డాసలేమ యినవర్ష లింగం గను లెంబ యలాల్లల — 152

సీ. దాని యందు పారంగ మానసుండగుచు నం
చదివిను ఖిన్నలరాం చడనికి
నదనిపండుర భర్త నను నాదు దాల నుంట
కైనాకు విధి యొనకన్య నిచ్చె
లటువి శిరదసి నుదాహాతెల నశ్శైద
ననిదాని రథము పైనెల వరించి
కాని పోయి శైబ్యకు కనిపించి దానిసం
జలలని వెండి విరసాదరు . . ననుచు
కనక్షిక్రారల స్త్రీమును నిధి ధృవర థమున
నుంచి కాని నిజి పచ్చెరంపల యన
కరుగ విభయంబుఁ జేకాని యదియ సెంచు
రాజుగను వేడరి పురమునకు దిన మెసగ. — 153

గీ. శైబ్యలాగ పుంత లలప్పర బినలు వేగ
దానిరనిష్ఠ లయిదైన యాంధర జినాథు

సంకోచలజ్జన గూర్చి నన్నెయు వలగాంచి
శైబ్య కోపంబు దీపింప బనివలెఁ గని. — 154

ఉ. ఓ చపల చిత్త! నాకు సవతి నాపు నీ యానన మేలనెక్కి యా
రాచకుమారికం బది విరాజిత పుత్రిక గాఁగ నా భవా
బాచల లాక్షి పలికె విని యల్లవనీపతి వెరగుపాటు నొంది నా
యుబనమూని కోడలని యూలి మెలంగ నెరిగించె శైబ్యకున్. — 155

చ. అనుచు నిశైబ్య యట్లు పెనవయ్యనీపతి లొంగి వెంటరాలెం
బినవర నాకులు శ్రుతిబుద్ధి నాంది నా మేనపుత్రికై
యనిమిరి వేరపుత్రులు బుదింద లవాసిన వేడ్క గాంచె
తనయుని పట్టిఁజేసెద నిలద్వయలు కావు సులంఘ బరిరేన్. — 156

ఉ. అంకవి వేడ్క యాంత్రసలి యందవి కాను భరంబు నంబరునా
వంకవి గారి కావు వెంచిబా ప్రభుకైల విలాంగి విచ్చెన్
కింకిలు బుట్టు నట్టి సుయకి జ్జ్వి వివాహ సుజేయు నంబ ని
వంకకు దెచ్చు దండ వెలి వాదికమానియు నా యకుం గృపన్. — 157

వ. అని పలికి జ్యామఘుండు కన్నియం దనయింటికిం గొంచు
బోయి యంతఃపురంబున నునిచె. అంత నా శైబ్య వయఃప
రిణామోపగత యయ్యును శుద్ధిలగాఁగ ముహూర్తం
బగు వ్రాక్తకాలంబున సర్వసుదినంబులంగ గర్భం
బు ధరియించి కుమారునిం గనియెను. తజ్జాతిబాలుండు
నిజసుతునకు విదర్భుండను నామకరణంబు చేసి దాను దె
చ్చిన కన్నియం దనకుమారునకిచ్చి వివాహంబు చేసె.
ఆ విదర్భునకు కుశక్రథులను ఇరువురు పుత్రులుం బుట్టి
రంత లోపల యుండగు రోమపాదుండు దయించి
యుత్పన్నుండౌ నారదువలన సాంఖ్యజ్ఞానసంపన్నుండయ్యె.
ఆ రోమపాదునకు బభ్రుండును, బభ్రునకు ధృతి, ధృ
తికి కైశికుండు, కైశికునకు నను చేది, యను పుత్రుండు

సృష్టి. వీరెల్ల చేదిరాజులనంబరగిరి. మఱియు విదర్భ పుత్రుం
డగు క్రథునకు కుంతియు, కుంతికి ధృష్టుండు, ధృష్టునికి
నిర్వృతి, నిర్వృతికి దాశార్హుడు. దాశార్హునకు వ్యోముండును,
వ్యోమునికి జీమూతుండు, జీమూతునకు వికృతి, వికృతికి
భీమరథుండు, భీమరథునకు నవరథుండు, నవరథునకు
దశరథుండు, దశరథునకు శకుని, శకునికి కరంభి, కరం
భికి దేవరాతుడు, దేవరాతునకు దేవక్షత్రుండు, దే
వక్షత్రునకు మధువు, మధువునకు కురువంశుడు, కురు
105. వంశునకు అను॥ అనునకు పురుహోత్రుడు, పురుహోత్రు
నకు పృథివి, పృథివికి అంశు, అంశునకు సాత్వతుండు
బుట్టె. మునీంద్రా! వీరెల్ల సాత్వతులనంబరగిరి. సాత్వతు
ని సంతతులను శ్రద్ధాయుక్తుండవై విను. వారలు భజమాన
భజి దివ్య, అంధక, దేవావృధ, మహాభోజ వృష్ణి సంజ్ఞలం
గల యేడుగురు పుత్రులు పుట్టిరి. అందు భజమానునకు
కృకణ, వృష్ణియులను మువ్వురు పుత్రులు పుట్టిరి.
ద్వితీయ భార్యకు శతజిత్తు, సహస్రజిత్తు, అయుత
జిత్తు, లను మువ్వురు పుట్టిరి. అందు దేవావృధునకు
మహాత్ముండగు బభ్రుండు పుట్టె. మునీంద్రా! ఈ బ
భ్రుని మహిమ వినిన యట్లు దూరంబున సమీపంబున
జూచిన బభ్రుండు మనుష్యశ్రేష్ఠుండు. దేవసమానుండగు
దేవావృధుండ నెమ్మినిటుకు బ్రహ్మలోకంబై యున్నయది.
మఱియు నా బభ్రు దేవావృధులంబోలు వారి గూడ నరువది
యువేల నెనబదిమంది కిరులు పుట్టి యుపదేశకులై ము
క్తిం బొందినవారలైరి. అది యను గాథ మఱి
యను. — 158

క. మునినాథ మహాభక్తిఖుం
తనయుఁడు ధర్మార్థుల్ దలఁచి యదియుదయము వెల్గన్.
విను భక్తిఖులు మవల్లాకు వెర
వను పురని వసిలుయు సూర్యక్రాకాయులు వరుసన్. — 159

వ. మరియు పుష్పవము లుల్లుండు, నయ్యనయు యాది ఖి
ల్యు, ఆతనికి ఆగమ్యల్లుండు, ఆతనికి నిష్ఠుండు, నిష్ఠున్న
కు వాలఖిల్యు ప్రసేనులన నిరువురు పుత్రులుఖుట్టి రి.
మరియును. — 160

సీ. ధరణిపై వెలసె వాలఖిల్యు పాదిలుర్
నకు సఖుఁడగుచునన్నరవరుండు
సుదధిలోరంబుననుష్ఠానము గూర్చి
సన్నుతిఁజేయు సూర్యుని దాస్తులకు మెచ్చి
తొమురనిచ్చిన సూర్యుని చెలిమి నలికించి
దివినీవు యకిల దిఖిమెసగ.
వహ్నిమండలము వారివె వర్తింప విప్పలుతు
లపత్రపమెడలించి ధరచుతించి
కరుణ నాప్పైని కించెల్యు గలుగ కునికె
గానగానరెబుల్ నినసకలమల యల్లు
డాలక్షీకాంతముల నాడునన్నయుము లయకెల
మంలకాంళి మత్తిశ్రేష్ఠమప్పు డాసెగె. — 161

వ. ఆలీల కమలాప్తుఁడు మత్తిరి ప్రసాదించి యాదనాల
రంబు. — 162

గీ. అంత సూర్యుండులో మెఱపులెంగను పొరసవి
పత్రపుమెరయంగ పింగళవర్ణనేల్లు
రులు చెలంగ వాలఖిల్యు మొగలవెయగ
గాంచెల నేలల్ల యాగళంబు కరిమి మెరయు. — 163.

క. అంత వాలఖిల్యుల
మంచకమతి సూర్యుని వలనఁ జన్నెనగాని హా
ళ్లందగ్రసంబున లనదుని
శాంతము నకుసనియు వికెవనిల్లఁడు సనియెన్. — 164

సీ. అంత వాలఖిల్యు దారయంతకుయతి
నిఖిలాంతరాలికి నెలవు పరచి
రవిభగవత్తేజూవి రాజిల్యుంత్ర దావిర
కాప్రతికమగదలారింయులంల
గను గాని బాలలుకమలంక్షు కడకేగె
దేవేశ సూర్యుని దెలెంచె నిటకు
గనుగాను మనిదినికములనా ఖ్యుడు వాం
కనియెని వెలుగు సూర్యుండు గాఢు
వినుడు వాలఖిల్యుండు నయుగ్నిని వేద
సూర్యదల్ప శయంతక మురభిరతి
కాంతమహోరంబున రమించి కడిమి మెరసి
వచ్చుచులనాఁడు రవిబాలి నిచ్చనలతు. — ; 165

క. అలనేడ వాలఖిల్యుడు
చనుదెంచెను సకల జనులు సందర్శింపన్
నేనతులుం తమతి నిలిగుహా
మునను మంచెం నాలక్షులుగులు వెలం దములు వాడన్. — 166

ఉ. అప్పతిని లలితాంబుల హారిత్వరమం వడిదానవుల్ప భా
రవుల్లలపైఁడి యూను గడురత్నరయు వైనబాలు పొందుల ప్రభా
వముల్లిసహస్రరాజిలయును వనిన్నయకెరుగును నేరికారిదుః
ఖముల్లలక్ష్మి మదాంబరములగల్లదు వాలిఖభయంబు వెనుకోరు 167

చ. హరిపరమేశుఁడ చలిలతు దహాపులికేళుడు తవిష్ణుఁడిష్టహరి
వరమతియుక్తసేనునకు వారకనిచ్చిన మెంగరివితానటుం

సరసిజనాభుని లోకము లంతట గాత్ర పద్మంబు గా కదాం
చెలువలి మంది దాని విని యుల్లమున సంపదురద్దలొ భుక్తై. — 168

క. హరి దేనియు దుగ ననిమది
నెరిగియు సత్రాజిత్తుం డు నెరుకకుండన్
వరమణి ప్రసేను చేతికి
గరముద్ధిం నిచ్చె ప్రచ్చె గలమల యులసై. — 169

క. అప్పుడతడు చయగు వారలు
నెప్పుడు ధరియించెదని నిర్మల కనకం
బొప్పుగ నీను యుడు చుట్టై
యొప్పుగ ధరియింపు నాతడు సుజుడు వేగన్ — 170

గీ. ఇవ్విధంబు ప్రసేనుండు నెరుగకునికి
కంఠహారంబునం దున్న ఘనమణి దాల్చి
మృగయకై నెక్కి మృగయావి హారు విడుచున
నటవికేతెంచె పటుజవనటన మర. — 171

సీ. ఆప్రసేనుడు మృగయకాయత్తుడై వెస
నరుగుచో నాకసింహ మొగ్రహమున
నతని నశ్వము లాగి నలి బలంబున బట్టి
చంపి దానిర నమ్మణి ధరించి
పరువిడు నంతలో భల్లూకపతి జాంబ
వంతుడు సింహంబు పట్టి చంపి
మణికేల నంకించి కాని నిజ మహోగ్ర
గుహాంతర్లీనంబు నా[illegible]గల
సారదు సుకుమారుడని తెలుపు సలుపు నిలాల్లు
బంటిగానుంచె నాలకల్పకంబు
నటు ప్రసేనుండు నింటికి నరుగ దేర
కున్న యదువర్గ మెల్లను సంశయించె. — 172

చ. సమరమున భల్లూకరాజు మొగ్గ కృష్ణుడు వేసిన నివరకునద చూ
గాలమున బాలంబునం నలని గారవరించి మంత్రి యం చుబల్
దొరగుల యందు వారలు పతికువ మంచి పలుంపవారి జో
దరుదన నాలకింపుమదిలక్ష్యముల ఖిన్నుల నాంది యాత్మలో. — 173

మ. అకటా! యీనాకేమి మంగవిధినా కటా[illegible] వారలా
ప్రకరంబుల్ గణియించి కేనెపమ నెభంగింబు విచారించి బా
పక యున్నంబులునిందలీనానని మదింబ్రాంబి యొకదుర్మార్గం
ప్రకటుంబా యదుసైన్యములం గాని మహాప్రసాన్నుత్త్రేన్మర్త. — 174

వ. ఇవ్విధంబున గవిష్ణుండు ప్రసేనుండు చనిన యశ్వపదా
నుసరణంబున జనంబు జననాతనిమహాంకారంబున నశ్వం
బులతోడ ప్రసేనుం జంపి సింహంబాపహరించి గానిన
సుటుంబు, అఖిలమున మధ్యంబున దర్శింపు పదానుసరణం
బైచన, ముందఱ నాత భల్లూకంబు సింహంబునుం జంపి
మణి గానుటం గాంచి, లక్ష్యభల్లూక పదానుసరణం
బు జేసి తెలుక్తి మహాగిరి మహాబిలంబున నెదువ వర్గం
బుల నిలిపి, దానాతడు తాను పదానుసరణుండై యబ్బి
బిలంబుల ప్రవేశించిన యందాతడు దారి జాంబవత్పుత్రుం
డైనబాలకుం డుల్లాసంబు నాందనాత్కీ నీలవను బాడెను
వినుము. — 175

గీ. సింహములు ప్రసేనుబట్టి హింసించి దాని
పరగమా లంచి భల్లూకపతియు జాంబ
వంతుడు దాని హింసించి వరమణిగాని
పుత్త్ర మోదమకు బమణి బుచ్చికొనుము. — 176

వ. అని వినంబడిన. — 177

మ. అనుమాటల్ విని కృష్ణుడగ్గలముజాగరనాలున్ లంబా[illegible]
దనకీ కలలబోలు నైలదీయ కరసంస్థాన స్ఫురద్రత్నముల్

గగనాంబరాధీశ సంతకాంఖిలషలం గనవ్వప్పినే ప్రాంజఘం.
తనిభ్లితం నను గావ్రకావ్రజని యుయల్ బ్జక్ష ఘూర్ణించినీ. — 178

మ. అనుమాటల్ విని బాణవిభుఁడు హుతహుంకార దారువీక్షియామ్మ
ప్టనిలాంఛ్ఛ బద్ధశిఖ మారనలకుంభుంబచల్లలిం నెగింపా
ఘనునిం గాంచి యసంహార్యకళాగాంభీర్యదైర్యుడై
ఖని యుద్ధంబు ప్రసిద్ధపూజఘునిలో సవ్యెం గహుంలెంబునన్. 179

వ. అట్లు బాణవరుండు శివవరదాయకొలదినాలు యుద్ధం
బుజేయుచుండ లద్దుహాంధకారంబున రెఱసైన్యంబులు
సవత్ర మగరాల్రంబులుండి కృష్ణుండు రాకలేడెన. ఇట్లు
హరిగుహాయందు భల్లూకంబుచే నిహతుండయ్యెననిల
లంబి మరలి ద్వారకకు జనుదెంచి శ్రీకృష్ణుండు పరివల
గుహాంతంబున భల్లూకంబుచే నిహతుండయ్యెనని
చెప్పిన విని బంధువులెల్ల శోకించి కృష్ణనకుపరలౌకికి
యులాచరించి బ్రాహ్మణులకు మహాదానంబు లిచ్చి, సత్ర
ద్వాదశంబైన యల్లిఖిన మలు భగవంతుండగు
కృష్ణునకు బలభక్తికరంబయ్యెసాంత. — 180

గీ. అమ్మహోదుహాలాలోకను సనుదినాలు
బాధ్యమానులై నిష్ఠురప్రహారములు
నగుటయు నులాని రాంవర్ ఉదగుటజేసి
బలము సంక్షీణమయ్యె బాణవమున కారం. — 181

మ. హరిచే నిర్జితుడయ్యె బాణవలుడ లాంక్ష్యకలుం బాంధియం
పరమేశాంభు నిదేవదైత్యులవ జులుంబ్రావింప గర్వశఠకణ్ణుఖా
స్థిరబలం శక్తులు గాజ వినెన్న దురనే నల్లుండలారోగ్ల నుం
దరదంబార గృహం గనుం గానుమునాథా నాథ భక్తప్రియాం. 182

వ. అని శ్రీకృష్ణునిం గనుంగాని యుటులస్తుతింప
దొడంగె. — 183

సీ. శివదేవాంఖిలదేవేశ జగదీశ
కాలజగద్వ్యాపిత కనవిలాంక
అరయు మలాన్నావియవై నల్ల రామాంభ
ప్రాసుంతగు హరి వీవు సువిదిలవ
అఖిలఖగ లిద్ర రాయలంత్రైన నారాయుణాంక
హాంశభ్రాలుండవు గుణాత
వసుధభ్రాభ్రారంబు హరియుం మనవనిష్ఠ
యదువంశముం దన నుద యమ్మెలి
వనిసులంబన హరిలనహస్త్రములలు
బాంబవరుని లనుఘ్ర, సంస్తుతి జేయ
కదన సంఘుర్షణాద్భ్రాంతకష్టమెల్ల
బాయలనాజేయు భల్లూకమువలు దొలన. — 184

శా. ఆభల్లూకవిభుండు నెంతయు ప్రశంపలల్బాప్పు గాఢంబునన్
సాంబ పాత్రయలు మెరబాంధిం పలికి నిం సయుక్త్వ యుంబూతని
ష్ఠాభ్రాలుం డయి బాంబవద్యులను లాన్నాహంబులాటం నఖిల్
భూభాగంబులు మెచ్చనిచ్చె హరికిం బూర్ణోల్ల కరంబులమ్ముల్. — 185

వ. ఇట్లు బాంబవరుండు శ్రీకృష్ణునకు రత్నంబులును
నాల్గులక్షంబు నిచ్చినగైకాని లూకాదువాదం నివారణ
కారణాను గలుసుంతై ద్వారకానగరంబునకరుదెంచి
నగని బంధువులు శ్రీకృష్ణావలోకనానందంబు నొం
బాందివునే శకదంబులం బాసి రాలవసకల బాంధవులు
శ్రీకృష్ణునకు మంగళాశీర్వాదంబులొసంగిన కృష్ణుండు
లక్ష్మీత్నాంలరంలజెప్పి వారల యెదుట శమంతక
రత్నంబు సత్రాజిత్తునకిచ్చి లోకాపవాదంబు
వాపికొనియెనంత. బాంబవతినరలక్ష్మి ప్రస్తావం
బుజేయుంచె. ముసెం దారాశమంతకమణిప్రసంగంబున

జాంబవతీ వివాహంబును గూర్చి నెఱింగించితిని. ఇంకఁ దక్కిన

త్రాంబున సత్యభామా వివాహంబును గూర్చిన కథ నెఱిఁగింప

దలఁతును. — 186

క. మునివర సత్రాజిత్తుఁడు
మనమున వెఱఁగంది యిగుల మలసి నశ్శీలుఁడై
గాని మఱి మిత్ర యదుకులేశ
మొనరించితి గృష్ణునకు మోసంబు దలఁచెన్. — 187

ఉ. ఏమి గదా యనాకు వెత వెరతో బలవద్విరోధమున్
జేసితినంచు మేలుపని చేయుదు నాండు యుపాయమున్ మఱిన్
నేమగదీ కృష్ణుఁడె సనిష్ఠుఁడె నా సుత సత్యభామ నెం
తే పరమానురాగమున నిచ్చెద దాంత్రి వ్రతుండు నెంతదన్. — 188

క. అని మనమున నిరోచన
గాన కానికా విందు కోఱుత కృష్ణునకాగి భా
ర్యనుగా వెసనానతి శ్రీయుక్తం
బున నుంచగ గాంతకాలమున నిజసుతనిత్తై. — 189

సీ. అక్రూర కృతవర్మలను శతధన్వుని
గని మదిఁ బుట్టిన గర్వము వలుగన
అత్యద్భుత శ్రీకుఁ డన సత్యభామను
దీనుని విత్త నివి నిచ్చెనదుగ
మనకిత్తునను మాట సంబాళించి మము నిరా
దరహాసంబునాలించి యుచితమనక
పల్లి గానిచ్చె నీ పాపాత్మకుండిప్పు
డతని వధియించి యతనిచ్చిన
వరశమంతకమణి గాని వరుస నిల్పి
అతని హరించి ధైర్యంబు నందెదనని
నీకు యెవ్వని సహాయంబు నెఱిఁగినంత

మునిన శతధన్వుఁ డత్తఱి కనియె జేరి. — 190

క. ఘనబలుఁడు కృష్ణుఁడుండఁగ
గణుతింపగ మనకు వశము గాదని పల్కెన్
పనినాతోడు చేసితిరి
మనమున దలపోసి యిట్టి మతిలేని పనుల్. — 191

వ. కృష్ణుని ప్రయాణంబెట్టిదనిన ద్వారకావలయంబునందు దుర్యోధను
ను కపటలాక్షాగారంబున పాండవులు దగ్ధులైరని వర్తమానం
బు వినంబడిన యది. దుర్యోధను కపట కార్యమ్మై యుండెనని
కై పాండవులనేకులు బంధువులు కై కృష్ణుండు ద్వారకావలయంబున
కరుగుటం గని సత్రాజిత్తుం బాపి గాని మణిహరణంబులు
చెప్పెదనని శతధన్వుండక్రూర సంప్రేక్షణంబు చేయుచు
చింతించెనంత కృష్ణుండు ద్వారకావలయంబున నరుగుటం
గని యర్ధరాత్రంబున సత్రాజిత్తు గృహంబు జొచ్చి
సుప్తుండగు సత్రాజిత్తుం జంపి యమూల్య రత్నంబు
గాని చనియెనంత. — 192

సీ. శతధన్వుఁ డీరీతి సత్రాజిత్తుని చంపి
మణి గాని పోవుట మదినెఱింగి
కడు దుఃఖ రాగ్ని సంకులయగ్ని రథమెక్కి
సత్యభామామణి సత్వరముగ
ద్వారకాపట్టణంబునకరుదెంచి
కృష్ణుని గని మది కలఁగి యేడ్చుచు
రోదన మొనర్చి నీకిచ్చిన పగబూని
శతధన్వుఁ డీరీతి చావఁ జేసి
యసమ మమూల్య రత్నంబున
బట్టి చంపి వరశమంతక మణి
గాని చనియె నతని యనయంబు తెల్పవే

ఒమరబియ్యి నాకు దేవదేవ! 193

క. ఇదివిన విధు హాసముగా
మదిలో రాయించుంపడగ సమం చితయుక్తిన్
విదితముగనే పెట్టియగ
నదు నాసది చెలువు మయిల్ నవఘు బారా! — 194

వ. అని యుక్తిపుత్రికన సత్యభామ మెదుటం బరిమణ్డలంబాక
రసోత్కృష్టంబు శలధ సువేదన సామిత్తం జై
సత్యభామ పలికెను. — 195

క. ఓ సత్యనే చెప్పిన
శ్రీ సత్యమువు హాసంబు నియలిదనాదే
యాసదిసహింపనేనా
దాసమతింజంపిమ్మెను దుఃఖింపకుమా. — 196

క. ఓ వనితనే వృద్ధుఖ్యము
బగి విను వృము నాదు మేలు బాతక నమచు నా
శ్రీవిని యుడు కలచ్చు ఘనా
దావళిజుడు శెంచి నంత దానికతకవలకిన్. — 197

చ. చనివిన నా పువేఋఘ ప్రసత్తమలింబలదేవ గాంచి యెం
యనఘ ప్రసేనుడుప్పక్షిఖయ హాప్తులతేజము మీరగా నిచ
యల్లనుమని మేమహాట విక యుత్తర సింహము నానిఖం మిలా
గాని యెలసన్నపల్ సరకు కుట్టరాకింకయు బాంధవంబులున్. 198

వ. సింహంబు ను మింపు ఆ మణిని మిరణాన్న క్రాని యెం
మరియను — 199

క. గాన కానియు పక్షిణి నాకుం
గాన నాన గిం పాని నేను గాని సల్లము
ల్మైన కానే గలి మరలం వలు
మనలున గలి ఖం మఖముని మాపాల్లకు కై. — [illegible]

క. శలధ సువేదు సల్లాభము
నలు కుపుల మలిం పెట్టించెనా లాణిపుర్యున్
గలజీర్ణ తైన నిమత్రర
మరలి చెమఖి మవకు దకుటి గలయ బుద్ధి యమించుకో — 201

వ. వాసుదేవ బలదేవ ప్రద్యుమ్న శలధ సువింబులు బూనిన
ఆశలధ సువిం డెరింగి కలిలావ ప్సీకరకుం జని నాకు బలరా
మకృష్ణులతో విరోధంబు వాటిల్లె. వారలతోటియు
ద్ధంబునకు సహాయంబు రమ్మనిన సులభవర్మయుల్లనియె — 202

గీ. చాలు చాలు నిట్టి సాహసబుద్ధిమేలు
బవిమలు నైన యుత్తి బలుదుగవృష్ణు
లతోటి వైరమునకు పొత్తుపడ మాలన
కురుమబపుచ కానుము గదలిము నిదియు — 203

వ. అనిన నలరంద కృతవర్మ కడకుం జని. 204

గీ. అంత శలధ సువిత కృతవర్మ కనియె నాకు
బలుని కృష్ణుల తోడుత . . . బరపు తిల్లె
సాన గనే నృసహాయంబు నాను గవలయు
నన్నను కృతవర్మ చెప్పెనే నలతనితోడ. — 205

సీ. ఎవ్వాని పొందు దుంపెరు హంత ప్రహాలుచే
కరమరంబు యెరుగలేకాలన్ యంబు
ఎవ్వాని కామంబు నివహిలిల్లిన దేవ్వెల్లో
కాంతలు వైధవ్యకారణంబు
బలువైన బ్రహ్మరసం ప్రరిమాంత బక్రవి
క్రమకెను మెరయు నాభ్యటి యతొంకు
మరమోదనే లత సమాలుకన క్రియా
పరిణతవతి బలభంజనుండు
శత్రుగణ కర్ణ శార్ద్యమ్ము శౌరి మహిత

జేరి వీరులంగూడుకల చవవ్తూన
నమరవరవాహినులు మెర్గ్వ నయెనేవ
గానసేనెంటవాడ నికరికి విపనికి. — 206

వ. కావున నాకప్పుడే లెక్కలకన్నెరఱుంబ నాలెబెయియువేడ
నిన శతధనువుం జకూరకునకిట్లనియె. — మదియు వారల 207
సంరక్షణార్థంబు రమ్మందని యుంజని మొదట. తనుసార
ర్థంబునేయుద్ధనయుంచుకొని యకూరుడు నవానుల
నాగసంగి, శతధనువుం దాకర్తి బాదబాణబులనెక్కి
నుపేరిరథిరంబు ॥ సాగ్ని శతయోజనమూరంబుతగెనడ
బలదేవవాసుదేవులిరువురు సైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకం
బులనువురంగంబుల బూన్చిన రథంబు దారుకుండు దేరరథం
బెక్కి వెన్నడించరయు, ఆశతధనువుం డెక్కిన బండబా
రపుంబు శతయోజనంబుల దూరంబురుగ నయరికడంబు
పంచాపుడంబు నాందిన వెలరుకు పాదచారియై బరుగన
గనికవిష్ణుండు బలదేవునింగాంచి యుద్ధరాట్యంకు
వాహనకైవల్యంబు నాంది పాదచారియై పరువెంచి
చున్నవాడేను రథారూఢుండనై వధింపుట కార్యము
గాదు. నీవీరథంబుపైనిలువుము. నేనేగి వానినివధియిం
చిరదెచ్చెదను గాని వచ్చెదనని కవిష్ణుండు భూమికేలం
ఘుంబి శతధనువు వెనుకాని తెంపుకొనిభావుము జాంపు
కూరుగని తెవక్తుచక్రంబ్రాంతిపెట్టి నతమస్తకుం
గావించె. — 208

ఉ. ఉన్ననవానిచేత యధికారబుగు కామితసంపుకటకము లర్
వెన్నెదరాపుదగ్గర యువారకా వానిశరీరవస్త్రములన్
వసుధగవిప్పిచూచి మడిపాలనవెసెలదియురత్నమున్
గానదివేదువివివెన గాంతకబంపిలినారబలవేసుత్తై. — 209

సీ. చని బలదేవుని గనిపవేర్తికవిష్ణుండు
శతధనువు మారక బంపితకటు
అఖిలజగత్స్వరమగుమణి నేవినిచే
గానరాదరెయునీ లని యందు
ననవిని బలదేవు డని తెలగవిష్ణుని జూచి
యరణ్యశగానన్ని యంగమెల్ల
గాల్పనేనీకిట్టి కెలుపుంబునాన్మెలి
వదిగానరాయెను సాహ్యక్షమలని
లాలుకొని రాద్రనీయడ వదివి రాంలి
బూనిలని యుంక పేవచ్చె బూవు మెచటి
కేను దాడివరకచూరవాల్ల మెల్ల బంధం
వరులలాగి పాలుర్వ యుంకబాలు వలదువలదు. — 210

గీ. నీవళికెశ శాకుధంబులునేడు చేసి
నావునామందరను మదినాంనవేక
యునినబలదేవునకు గవిష్ణుడనియెనేను
మణినపహరింపవేదరెయె మహిలబరిలె! — 211

క. అనిమలు విధములదనువే
డినమదికెలి రథంబుబూని డెందములగా
యనవేన ప్రసన్న మందక
జనిరెయె హాలింయు రయముమెర వలసంయమివార్శి! — 212

చ. మనమువదా విదేహపురిచయ్యగజేరుచు నాలిలోన నట
మనకవరేశ్వరోదెంలయు ప్రసన్నమతింనెదురేగుదెంచి యా
ననుకొ యర్ఘ్యపాద్యములు సమ్మతినిచ్చి గృహంబులోనికిన్
గానిబనిదేవం ప్రయుక్తమునహరూనెదెయుగను రాజశేఖరుల్. — 213

చ. హరిచనుదెంచవారకకునాలనయుర్జనకావనేమం
దిరమునగామసాలకుడునిచిబన యూరివసంబులందునా

సురవరహాసమయోధనుడకుం దివభుజ్యరుహించె దాంగదా
ధరణపతిశిష్ట విదళితు మదాంబున నాబలు నాట్య నాకరిభీ. — 214

వ. ఇది విధంబున బలభద్రుండు మిన్నకరాజు మందిరంబున మ
రోళిధనునకు గదాయుద్ధంబు గరపుచుండ వర్షత్రయం
బుగడచెనను గ్రసేన బభ్రులాది యాదవులుం గూడి
కృష్ణుండును శివుంలకసుతగానియై విలుంబరసి, విదేహ
నగరంబున కరిగి బలదేవునకు త్రైరధరింగించి యాదవిం
ద్వారకాపురంబునకుం గొనితెచ్చిరంత. — 215

సీ. ఆకుమారుడరంటాటు సమృద్ధిశ్రేష్ఠంబు
వలనసంభ్రాంతసు వర్షవిలాలి
శైశానియుష్టయభ్యుదయులు గాంచి ప్రచల
నిరలాన్నదాన వినిష్టబలాని
యలుండెను క్రియాకర్త్రి సురదీక్షిలక్ష్మి త్ర
వైశులిలవది యుంచు వారు బ్రహ్మి
హూతిసంపాదియలు సదురటుంచు
గ్రహదీక్ష కేవలంబు పలుదీరించి
యుండెను నినాథ యదిశిక్షి యుల తర్పుర
భ్రావళిలిపాదిరెండు నభ్యముల నెచటు
నుండు నచ్చోటు దుర్భిక్ష మురలదైక
మారికాదులు దారగసమాని వరలె! — 216

వ. ఇట్లు ఆకుమారసహోదరులు గుభ్రులకుల గాంధరుకల
హించి సలాదియములు నిసనలుండు శల్యుధుండును
వానిం బంపి ఆకుమారుం ద్వారకానిదావిర కాపురంబు
వెడలచనిరంత. ఆకుమారుడు ద్వారకయందు బచనినాడి
మొదలుగాని ద్వారకయందు దసర్గదుర్భిక్షమారికాదులు
వాలిశనావృష్టి దాహంబులు గలుగకుండెసె బలభద్ర

~~515~~ 507

ఉగ్రసేనాది యాదవులు అందరు సంతోషంబునరులై యుల
న్నిసము యుండున భగవంతుండగు కృష్ణుండు ఈ విధంగా
పద్రవంబునకు గలలోపయిన యదువృష్ణుల నాంధకుం
డిట్లనియె. — 217

సీ. ఆనఘాంతక్రిమిను వాన్ధి యుకుమారుబునకుండు
యులనిశాబు ఫల్గుండు గలదలాదు
నెచ్చటచ్చోటు నుండు నచటు నచపను మారి
కాదిదుర్భిక్షమాదు వెలయ
ఏదలు (వృష్టి) మాసలను పీడింపకుండుటు
వెలక్రాశరాజులు దేశమందు
గలిగిన నీలనిగని త్రిలగని వానర
లనదేశమందున లక్ష్మిఇంవి
~~వానగురిసె నిందల వసుధేశు సలిపము సర్వసాటు~~
~~ప్రమాణకాలమైనను ప్రసవింపకుండె~~
~~తనల్వాలటావ గశ్శవెలు దిన~~
~~దావదిరిలబ్ధమూలు భరములున~~
నటు ప్రమాణకాలమైనను ప్రసవింపు
కుండె దాలదశాబ్దములు భరములున. — 218

ఉ. అంతటకాశిరాజు వినయము ఖ్యాతిన గర్భములోని బాలకే
సంతసమొప్పజూచుటకు చయ్యిన నిట్లనుబాల్గనిన్నిట
ల్వారింటావు లత్తుభూచుటకు చక్కన యువ్యాధి నీదులొల్లన
ర్భాంతరమున నుండ నివ్వనికి భూరుల నాయకలోన్న దివ్యదీ. — 219

వ. అని పలుకుచున్నట్లు అక్రూరకి గర్భస్త్ర యగవర
లనికుమారుడిట్లనియె. — 220

క. జనకా వినుము దినదినమున
గానకాని బహువర్తింపన కాకకు గోదానమె చా
ప్పున మోదదుల
దసరనాసగ వెడవిడియును దడయుత వడి. — 221

క. అనవిని యినసలి యాతెర
గునదినదినమునకు నాకలిగాఁ దానవుల చూ
ప్పున నర్చన . . . .
వెనుకబాలుమునన యినసాంబ రమెల్లి. — 222

గీ. జననవ్యై గూలు చయిలేన నేక్షించి
గాదినేసమాఖ్యి గని విక్షించి
గారవమున గూలు గమక కరాక్షివి
క్షణమెలరువ చెనిచె కాలుకమున. — 223

వ. అంత నాతరి నాడు శచిపుల్గుండు కాశిరాజు సదనంబున
కరుదెంచిన నతండత్యంత సంభ్రమంబున పూజింపంగా
వించి దనకూతు గాంధిని నిచ్చి వివాహంబు చేసె. ఆ
ఋషినాంబులకుం బుట్టినవాడతం డప్పుడు ద్వారకకు
డెచినరెమె. ఇప్పుడతనిం దోడితెచ్చిన నయ్యెడ
ద్రవంబులన్నియు నశించు. అనిన యరీదు వృష్ణి. తగు
సారథి వచనంబులు విని కేశవ బలభద్రు యుగ్రసేను
లభయంబాసంగిన నయ్యక్రూరుం ద్వారకకు దో
డ్తెచ్చిన. — 224

శా. ఆయక్రూరుడు ద్వారకాపురవరా భ్యాలంబు కేతెంచినా
మాయంబమొలిశలం లకాఖ్యిమ ఆసమార్గ హర్షాలంకారా
వాళియలామైక యుపద్రవంబులు ననహరి వాళి దుర్భిక్ష మారి
ధ్యాయంబౌట రెమెర గలప్పు కు మధిం దాశ్రో విబారించి దాని — 225

వ. శివపుల్గుప్రముండగు ఆక్రూరుండు బయలు దెంచినమాత్రన
దుర్భిక్షమారికాదులు పద్రవంబులు ఆ దేశంబునకు గలుగా
బె యెుడి యెరుంగవలయునని మంత్రాలాయ
నంబుగా విన్నవించు. అంతనక్రూరుండు యజ్ఞంబు
లవిచ్ఛిన్నంబుగా జేయుచున్న వాడై దినంబులకమట

సంతాలవకనకంబుచే యాయజ్ఞంబులుగావింపుచున్నవాడు
-ఈ సహస్రుభావంబున దుర్భిక్షమారికాదులకెంగె ననిలాం
చి తప్పుం దాతరిదినంబునం దనగృహంబున నివాహ(ము)
యిల్లాంబున సంధించి, సకల యాదవులం దనగృహంబు
నకు రావించిన ఓకరిందు యాదవుల్నెల్ల సభయంతైయుం
తప్పుం దాతరి (త్రు) సంగదశంబున పరిహాసకథా ప్రవేశం
బై యక్రూరు సేవించియుల్లు నిరెమె. — 226

సీ. దానపతీశిరధనుమందు వలశి దెచ్చి
నీచెలికిచ్చుట నేనెఱుంగ
దన్నిశి నీయింట నత్రివసించుటజేసి
యఖిలరాష్ట్రోకరకారకము గాదె
నీయెుద్దసన్నిధి నిలువ నున్నా(ముఖ) భా
వమునసంపూర్ణమా వరఫలంబు
మాకెల్లనను భవమయెుల గాభునమిశి
నాయెద్ద యునదిబాయుక యుని
బలుకనాశంక మదిలోన గలముగాన
దానినీవిప్పుడిదె చేసి దాపకుండ
వెలయవేరల కెల్లను దెలియ కారకు
జూ॥ పగానకూరకు భగసార! — 227

క. అని చెప్పి యాక్రూరుండిన
వినయంబున దానవుల వివేకయు మెరయన్
గనిదవెరీ గలప్పు లామల
మనియు ననానాందమలరిమ స్యందగు చాక్రి. — 228

శా. నీవేశాశీలధనువు శిరస్సితో వెసంధితక్కి నాచెలికి
దావంబంపక దాయనిచ్చెవు ఆసదివనరిల మంత్రైననాం
దే వేశాల మశివర్ణ నన్నడుగనేకేయ దలంపె త్తానె

[illegible] 229

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 230

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 231

వ. [illegible]
[illegible] 232

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 233

వ. [illegible] 234

క. [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] 235

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 236

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 237

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 238

వ. [illegible]
[illegible]

వసిత్ర సంగ్రామమున నాగకాదంశముల నిరంగంబులు. ఇప్పుడనఘ
త్ర సంతానాంతర కథ నెఱింగెదు, అనమిత్రునకు శినియను,
వానికి సత్యకుండు, సత్యకునకు సాత్యకి యనందగు
యుయుధానుండన బరగె, సాత్యకికి సంజయుండు,
సంజయునకు కుణి, కుణికి యుగంధరుండు పుట్టె. వీర
లందఱు శైనేయులనం బరగిరి. అనమిత్రవంశజు వృ
డగు వృష్ణికి శ్వఫల్కుండు పుట్టె. ఇతని చరితంబును
జెప్పితి. నా శ్వఫల్కునకు కనిష్ఠుండైన, చిత్రరథాఖ్యుం
డైన భ్రాత గలండు. శ్వఫల్కునకు గాందిని వలన నక్రూ
రుండు ఉపమద్గు, మృదుండు ఆస్వంగుండు విశారమే
యుండు, గిరిక్షత్త్రోపేక్షన, శత్రుఘ్న, ధర్మభృత్తు,
సుధర్మధర్మ, గంధమాలి, ప్రతిబాహులను
పుత్త్రులును, సుచారయను కూతురుం బుట్టె. అక్రూ
రునకు దేవవంతుండను, ని|| ఇద్దరు కొడుకులుం బు
ట్టిరి. మఱియు శ్వఫల్కానుజుండైన, చిత్రకునకు పృ
థివి, పృథులాదియనేక పుత్త్రులుం బుట్టిరి. సాత్వత
పుత్త్రుండగు అంధకునకు కుకుర, భజమాన, శుచి,
కంబళ, బర్హిషులను నలుగురు బుట్టిరి. అందు కుకు
రనకు ధృష్ణుండు, వానికి కపోతరోముండు, వానికి
విలోమకుండును, అతనికి అనుంబు సఖుండగు తుం
డు పుట్టె. సయ్యనునకు ఆనకదుందుభి యతనికి
అభిజిత్తు, అతనికి పునర్వసు, అతనికి ఆహుకుండును,
కాదుకుని, ఆహుకి యను కూతురుం బుట్టె. ఆయాహు
కునకు దేవకుండును, ఉగ్రసేనుండును అను
ఇద్దరు పుత్త్రులు జన్మించిరి. అందు దేవకునకు దేవ
వంతుండు, ఉపదేవ, సహదేవ, దేవరక్షితులను నలువుర

పుత్త్రులు పుట్టిరి. ధృతదేవి యుపదేవి దేవరక్షిత శ్రీదేవి
శాంతిదేవి, సహదేవి, దేవకీదేవి, అను నేడుగురు కూతుండ్రు
పుట్టిరి. వీరి నేడుగుర వసుదేవుండు వివాహంబయ్యె. ఉ
గ్రసేనునకు కంసుండును, న్యగ్రోధుండు, సునాముండు
ఆహ్వకుండు శంకుండును, సుభూమియు, రాష్ట్రపా
లకుండు, యుద్ధముష్టి, సుముష్టులన తొమ్మండ్రు
గురు పుత్త్రులు పుట్టిరి. కంస, కంసవతి, సుతను, రా
ష్ట్రపాలికలను నలుగురు కూతుండ్రుం బుట్టిరి. మఱియు
సాత్వత పుత్త్రుండగు భజమానునకు నిమి, కృకణ,
ధృష్టులను నాత్మ సంతానంబు వారిని మున్నెఱింగించితిని.
ఇతనికి వేరొక వంశాంతరంబు చెప్పెద. ఆ భజమాను
నకు విదూరథుండు, విదూరథునకు, శూరసేనుండు,
అతనికి శిని, శినికి ప్రతిక్షత్రుండు, ప్రతిక్షత్రునకు
స్వయంభోజుండు, అతనికి హృదికుండు, హృదికునకు
కృతవర్మ, కృతవర్మకు శతధనువు, దేవార్హ దేవగర్భు
లను కొడుకులుం బుట్టిరి. అందు దేవగర్భునకు శూరుం
డు, శూరునకు మారిష యను భార్యయందు వసుదే
వుండు పుట్టె. అతని జననకాలంబున నాతని యందు భగ
వదవతారంబు కాగలదని దేవతలానకదుందుభులు
మ్రోయించిన నీ వసుదేవుండానకదుందుభి యను పేరు
వహించె. మఱియు నాశూరునకు దేవభాగ, దేవశ్రవ
అష్టక, కకు, వత్సదిలంత, వత్సధార, సృంజయ, శ్యామ
వు, శమి, గండూషులన పదుగురు పుత్త్రులు పుట్టిరి.
పృథయు, శ్రుతదేవియు, శ్రుతకీర్తి, శ్రవయు, శ్రు
తకీర్తియు, రాజాధిదేవియు, ననునేవురు కూతులుం
బుట్టిరి. మఱియు శూరసేనునకు సఖుండగు కుంతిభో

జుండు తన పుత్రకుండగుట వలన నతనికిం బ్రథమపుత్రి యగు పృథను
పుత్రికాదత్తంబైన దానం జేసి కుంతియను నామంబరెగె. ఆయమ
ను పాండురాజు వివాహంబయ్యెను. ఆయమ యందు ధ
ర్మానిలేంద్రుల వరంబున పుత్రత్రయంబును, వివాహోత్ప
త్తింబున సూర్యుని వరంబున కర్ణుండు కానీనుండై పుట్టె.
సపత్నియగు మాద్రికిం ఆశ్వినీదేవతల వరంబున
నకులసహదేవులు బుట్టిరి. మరియు శ్రుతదేవి నియను వృ
ద్ధశర్మయను కారూశుండు వివాహంబైన నాయమయం
దు దంతవక్త్రుండుదయించె.

శ్రుతకీర్తిని కేకయరాజు వివాహంబైనాఆ
యమయందు సంతర్దనాది కేతన, మహోత్సాహులు
శ్రుతకీర్తిని కేకయరాజు వివాహంబైన నాయమయం
దు సంతర్దనాది కేకయులు జన్మించిరి. రాజా!
దేవని ఆవంతి దేశాధీశుండు వివాహంబైన నాయమ
యందు విందానువిందులు పుట్టిరి. శ్రుతశ్రవసను
ఛేదిరాజనుజుండు బరిణయంబైన నాయమయందు
శిశుపాలుండు పుట్టె. ఈతండు తొల్లింటి జన్మంబునను
దార దైత్యమండును ఆదిపురుషుండగు హిరణ్య
కశిపుండై జన్మించిన విష్ణుండు నరసింహరూపంబున
నతని వధియించె. ఈతండక్షయ వీర్యశౌర్యగుణా
కళంక సకలలోక ప్రభావసంపన్నుండగు రావణుం
డై జన్మించినాఁడు చిరకాలంబున భగవత్సంతా
నోపయుక్త ఆ పాపశరీర పాపసంభూత ఫలోత్ప
లంబునం జేసి భగవంతుండు శ్రీరామరూపంబున
నతని వధియించె. క్రమ్మఱ నతండే యిపుడు చేదిరా
జసూనుండగు దమఘోషునకు శిశుపాలుండై జన్మించిన

పుండరీకాక్షుండగు విష్ణుండు భూభారనివారణార్థంబు శ్రీకృష్ణా
102. భిధానావతారంబున, నితని కుపాలుపనతికాల వైరానుబంధ
రతుండై, సంచరింప భగవంతుండగు విశ్వగర్భుండీతని వధి
యించె. ఇతండు విశ్వగర్భుని యందు ఏకాగ్రమానసుండై
యుండుటం జేసి సాయుజ్యంబు నందినాఁడు.

మునీంద్రా! భగవంతుండగు హరికిం భక్తు
లగువారలే యొదిగాలిన నెమ్మెలాలంగకనాసంగ. ఆత్ర
పన్నులగువారలే యొదిగారిన వారల నిధనంబునానాంబు,
వేరులు భయలంటం బునబరుసన్నినాంబు సంబాంధులు
రని చెప్పనవిని. — 239

సీ. ఆనవిని మైత్రేయుఁ డప్పుడు పరాశర
  మునిజూచి పలికె సంమోదమెలర
పురుషహిరణ్యకశిపుఁడు రావణుండును
  హరిచేత నిహతులై రనియు వారు
ముక్తిసంస్థానంబు బొందరంచని యనరె
  శిశుపాలుఁడీరీతి జెందె ముక్తి
నేలొక్కొ ఇది విధమెఱుఁగఁగా నామది
  నిచ్చ సంజననమై నివ్వెఱ గలదె
పరగఁదని ఖంతునే రిగింప నర్హుండ
వగుచు గానతిని వలసెలాగద
పెరథ నాంబు జేసి బహుభంగి నడిగిలి
విప్రముఖ్యునిని విస్మరింప. — 240

వ. అని మునికులతిలకుండగు మైత్రేయుండడిగిన పరా
శరుండిట్లనియె. 241

సీ. మునినాథ విను లోక జనన సంస్థితి వినా
  శములకై యుల్లిరూపముల దాల్చి

నరు గాన వైభవాన భాగ్యరతి వతియుండు
 నరసింహ రూపంబు నవధరించె
నరు జూచి దైత్యారి శ్రీ వాత్సల్య విష్ణుండు
 ఘనవంచన నాక ఫణిలోపైన
మరు గమనుటం జూచి దలంచె మూర్తివత వతియుండు
 వరరాజ్యప్రీతి యుండు బలుండు
గానమాధుర్య భావనాయోగ గరిమ బూన
దలఁచు హరిఁ చెవిని క్షీరమధువు కలగలన
రావ బుండన జనించిన రాగమధుర
నసమ త్రైలోక్య భాగ్యముల్ వినయ భవించె. — 242

ఉ. వెంటియు నద్భుతాసుర విశేష కలాపసి యశోదవి భావ భూగా
యుండని మానసంబున నరు దానవు యుండు సదా నుత లోలోకి
బాడి మనూని యునెల్లెడ బానకె యుండు సకాలముతో సుమ
ఖండిల గారు చెలని హాయుండను వేళ మురారి గాంచు టి. — 243

వ. మరియు నద్భుత వేంకటుండు రామడు పరబ్రహ్మంబని యొ
యుంగ జగత్త్రయంగాళ నవి రూపదర్శన విరిపాలన సూత్ర
ఫలంబుల భూమండల సంస్థాయమాన చెరణాబ్జం
బున నవ్వాకాశాయ మై శర్వాణి యుక్తశ్రీపాలంబులో
బన్నింబు యున్నాడు, శ్రీహరి లీల విభూతి యుండు
లదనాల రంబు. — 244

సీ. ఆనయంబు హరి నామము శిరోభూషణమై
 నిత్యనివను బలు శంకరముగ
బహుజన శ్రీ వర్ధిల బంధు విబోధాను
 బంధబలత్రయంబు చెవరగ హరిని
లక్ష్మిన భక్తిన లగ జేసి కొనసు
 క్షన గాన కులము పూంత నవి నార

నవనీల నీరదము వలెల విభూతచె
 లసనందనందన దాన వారి
యును చెలనిల్లు భక్తి శ్రేయ నననవ రతముల
హారకేయూర మకుట శృంగార కటక
ఘునవలయ భూషణ శంఖ చక్ర వరదర
నను మనము లాలి పనమున. — 245

క. చెదరని వైరముల దానుల
మదిలో దను కాల్చి నిరిమి మహానలంబున్
వదలి శయనాస నాదుల
హృదయముల నవ శోభ మూర్తి యాత్మ లగ్గే. — 246

గీ. వాసుదేవుని యందు నాం క్రోధ భయము దవ
సారథి లసాత్మ విలులు కడు మూర్తి లగ్గ
హృదయ భువనవి వరి రూపంబు గలిగ జేసి
ఆలత్రివిధ జేయు పరలోల మవని విభుడు. — 247

క. శిరి వర కర చక్రంబుల
ఉరుతర మాలా విలాస మొప్పగ బరువే
గర భక్త యతి జనులచె
బరగిన దివ్యసురూప భావింపు మదే. — 248

గీ. దేవిషు సంబంధముల నగల్లు దానవెల్ల
హరిన మూలగవన క్రియా పరత జేసి
బాయగ జేయ చక్ర నిపాల లయము
హరిపరభావము నామసంస్మరణ కలన. — 249

గీ. అఖిల పాపౌఘములన్నీ నవహరి లీలను
చెలగి హరి యందు లీలలు సమెలగి యుండ
మొలయ బ్రహ్మంబు నాదు లయించి చెలి
రాజభూపాలక సుయుండు తెలిపలర. — 250

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible]
[illegible] — 252

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 253

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 254

సీ. అఖిలలోకైకమహాలయమూలమై
వరుసభూతభవిష్యద్వర్తమాన
కాలంబులకు లోను గాక సురాసుర
శైలసరిద్వనచరాచరనాథ
ప్రకృతి సృష్ట్యాది భవ్యలీలల సలుపం
జాలియుండెడి యట్టి భూభారహరుఁడు
భగవంతుఁడను నాదివిభుఁ డాత్మమహిమంబుఁ
గరఁగి దేవకీదేవి గర్భమందు.
వాసుదేవాభిధానుఁడై భాసురిలి
మహిని నిలిచియుండి లోకమంగళముఁ గనియెడు
నిండు గారవ కళలు దనరు నభిలాష
గర్భమున బుట్టెనని చెప్పి కడు రయమున. — 255

ఉ. ఆత్మరిపూరకాగ్రహముల ల్లను భద్రపదమ్మె వెలుంగె దా
ద్భుతమహిమ సమస్తమునిబ్బరివాసిమున్ బ్రోచె దేవకీ
వాత్సల్యము సంపాదన మందిన చూపించె వెల్లదేజమై
వత్సరమాసములు మానివసుధాస్థవిధర్మశీలంబెలంగె దాఁ — 256.

వ. ఇవ్విధంబున వసుదేవదేవకీగర్భము శ్రీకృష్ణరాతా
పూర్వాచార్యుండై శ్రీకృష్ణుఁడు బ్రహ్మాండంబవతరించె శ్రీ
శక్తి సహాసార్త్రవేత్తల శౌర్యసంఖ్యాలంబరియై యుంబ్రైయం
మరుక్కిరీటసలాభ్యాంతం, ఖాంతివిలి, చాంద్రమాసిని
మెలఁగు ఆష్టభార్యలై. వీరలు కరిణాకరికి దశ
సంఖ్యాధికసుతులు పుట్టించిరి. మేలప్పుల నపుడ
(ప్రద్యుమ్నుల)
యుంబులు లక్షయును నొనబది వేలైరి. అందుఁ బ్రథమ
చారుదేష్ణు, సంబాదులు ప్రధానపుత్రులై రందున
ప్రద్యుమ్నుండు రుక్మిపౌత్రియగు సుభద్రయను
దానిం బెండ్లియయెను. ఆనికిం వజ్రయనాం

బుట్టె. వజ్రకి ప్రతిబాహుండు ఆతనికి సుబాహుండు బుట్టె.
మునివరా! వసుదేవుని పుత్రసంఖ్య గణుతింప సంవత్సర
శతంబులనైనను గణుతింప శక్యంబు గాదు. కావున నీకు మా
రవర్గంబులకుం జాపాల్యబుద్ధి విద్యాభ్యాసకులగు వా
చార్యులు మూడుకోట్లు యెనుబదివేల నూర్గురయిరి.
మఱియును. 257

మ. భువి దేవాసుర యుద్ధమందు హతులై భూజాతులై దైత్యవర్గం
బవనిం బాధింపగ జనార్దనుండు హరి లోకాధ్యక్షుండై యెల్లవా
రలు లంగారి యుతిష్టదేవతలు దానవారి పక్షంబు యా
దవవంశంబున నూటయొకటి కులమ్ములై దామోదరాజ్ఞలై. - 258

గీ. సకల వారలు హరి చేత సంరక్షితులు
కారణులై శౌరి దయకర్థి కోరి గాగ
హరిని దేశంబు దీనకున లోలత వృత్తి
కెరములై రెప్పుచుండిరి కౌరవకులన. - 259

క. మునినాథ వృష్ణివంశం
బనవరతము మెవరియాత్మ లందు
విను వారు దురితహరులై
మను కాని శ్రీ విష్ణులోకమున నుందురు గాన. - 260

వ. అని చెప్పి మరియును పరాశరుండు నిప్పుంగవుండు మై
త్రేయునకిట్లనియె. - మునివరా! యదువంశం 261
బును గురించి వివరించితి ఇంక దుర్వసువంశంబును
తెలిపెద వినుము. దుర్వసునకు వహ్ని వహ్నికి
భార్గుండు, భార్గునకు భానుండు, భానునకు త్రయీసా
ను, త్రయీసానునకు కరంధముండు, కరంధమునకు
మరుత్తుండు, మరుత్తుండు పుట్టియు అపుత్రకుండై
నయందుండు దుష్యంతపుత్రుండగు పౌరవుని త్రుంగా

జితానిమె. ఇదియుం బూరుశాపంబున పౌరవంశ సమా
చారంబయ్యె. ఇంక ద్రుహ్యుని వంశంబు వినుపించెద
వినుము. ద్రుహ్యునకు బభ్రుండు, బభ్రునకు సేతు సేతు
నకు ఆరబ్ధుండు ఆతనికి గాంధారుండు, గాంధారునకు ధర్ముండు,
ధర్మునకు దుర్మదుండతనికి ప్రచేతసుండు, ప్రచేతసు
నకు శతపుత్రులు పుట్టి యుత్తరదిక్కుల మ్లేచ్ఛ
జాతుల కధిపతులయిరి. ఇంకయు యయాతి తృతీయపు
త్రుండగు అనుని వంశంబు వివరించెద.

అనునకు సభానర, చక్షు, పరేష్ణువులను పు
త్రత్రయంబయ్యె. అందు సభానరునకు కాలానలుం
డు, కాలానలునకు సృంజయుండు సృంజయునకు
పురంజయుండు, పురంజయునకు జనమేజయుండు, జన
మేజయునకు మహాశాలుడు, ఆతనికి మహామనుండు,
ఆమ్మహామనునకు ఉశీనర, ఉశీనరునకు, శిబి, వర, కృమి,
దక్షులననెడు పుత్రులు పుట్టిరి. తితిక్షునకు తితిక్షుల వ
నిరుక్త ప్రత్యుత్తరాది శతద్రుండు ఆతనికి హోముం
డు హోమునకు సుతపుండు, సుతపునకు బలియను రా
జును బుట్టె. ఆబలిచక్రవర్తి భార్యయందు దీర్ఘతము
డను మునివలన అంగవంగ కళింగ సింహళ పౌండ్ర
జాతేయులను రాజులు పుట్టి వారల పేరుల దే
శంబులు వారల పేర లత్తరదాక్షిణాత్యంబుల పంచ
విషయంబులయ్యె. అందు అంగునకు ధర్మరథుండు,
ధర్మరథునకు చిత్రరథుండు ఆతనికి రోమపాదనామ
సంజ్ఞకుండయ్యె. - 261

గీ. అప్పుడా లోమపాదుడు దశరథుకాలమున త్రు
వగుట దశరథుం కూతురు శాంతాఖ్య దాన

కనకనకులముగాఁ గానిగఁదు (వ్రి) యలియన
మొలయునాగనుపాడున కొలమాంద. — 262

వ. చతురంగుండను సుతుండు పుట్టె. ఆ చతురంగునకు పృ
థులాక్షుండు, పృథులాక్షునకు చంపకాఖ్యుండు, ఆతనికి
హర్యంగుండు, ఆతనికి భద్రరథుండు, ఆతనికి బృహద్ర
థుండు, ఆతనికి బృహత్కర్మ యను రాజునకు బృహ
ద్భానుండు, ఆయనకు బృహన్మనస్సు, బృహన్మనస్సునకు
జయద్రథుండు, పుట్టె. యతండు సంభూతి యను లాంతరా
శక నభ కర బరిణి యందైన, నతనికి విజయుండను కొ
డుకు పుట్టె. ఆ విజయునకు ధృతి, ధృతికి ధృతవ్రత
ుండు, ఆతనికి సత్కర్మ రథుండు, ఆయన సుతుండధి
రథుండయ్యె.

జనేంద్రా! కుంతీభోజుని రాజకన్యకా
పుత్రుండైన విజయుండు మొదలు కాని రథసూతుల
లావ్రిపాదకుడైరి. ఈ యధిరథుండు కర్ణునకు గంగా
లో యందు నదియున్న యెడ నాతడు సంధ్యాగతుండైన
నదు పృథా పుత్రుండు పవిత్రుండైన కర్ణుండు సవయం
పుత్రుండయ్యెనని యతనిరదునకు పుత్రుని గాజేకాబి
లెను. 2

మరియు నా కర్ణునకు వృషసేనుండు పుట్టె
యతండు భారతసంగ్రామంబు నందు లవనాలా (రు)
గూడ మాయుండయ్యె. ఇది అంగవంశంబిన (బ) భాగ్యము
లయ్యెను.

ఇంక యయాతి పుత్రుండగు పూరునకు
వంశంబును వివరించెద వినుము. పూరునకు జనమేజ
యుండు, ఆతనికి ప్రచిన్వంతుండు, ఆతనికి ప్రవీరుండు,

ప్రవీరునకు మనస్యునకు భయదుండు. భయదునకు సు
ద్యుమ్నుండు, ఆతనికి బహుగవుండు ఆతనికి సంయాతి,
ఆతనికి అహంయాతి, అహంయాతికి రౌద్రాశ్వుండు,
ఆతనికి ఋతేయు, కక్షేయు, స్థండిలేయు, కృతేయు, జలేయు, ధ
ర్మేయు, ధృతేయు, సన్నతేయు, స్థలేయు, వనేయు, ఒనా విధు
నాకొడుకు పుత్రులుద్భవించిరి.

అందు ఋతేయునకు రంతినారుండు, ఆతనికి
సుమతియు, అప్రతిరథుండు, ధ్రువుండు నను బుట్టిరి.
అప్రతిరథునకు కణ్వుండు, కణ్వునకు మేధాతిథి,
మేధాతిథికి కణ్వాదులు నాది పుత్రులుద్భవించిరి. వారలు
విప్రపోయుపైరి. సుమతి యప్రతిరథునకు రైభ్యుండు
భార్యయందైన రైభ్యునకు దుష్యంతుండు బుట్టె. దుష్యంతునకు దు
ష్యంతుండు మొదలుగా నలు గురు కొడుకులు బుట్టిరి.
అందు దుష్యంతుని చరిత్ర వినుము. — 263

సీ. వసుధపై లాన్లి విజావ్యలు (పుత్ర)నకు మేన
కకుమనియంచన కనక దాని
కణ్వాశ్రమమున పగపూ నాంబులైన
వనిశకుంతలయుల దానిబెనుమ
లనుధుంకు కథలి నిపో సమును యిబ్యాల
గానిప్ప నిషేధించె నకురివల యుక్తి
కానరకకుంత రక్షణ జేసి బాలకు
దగశకుంతల నలి దానమయిందె.
ఆటగాండ లగాల మిగిన వాతావన
పాయమైనవలకు బవరి మాంతి
దురలపో మత్తైన దుష్యంత భూపాలి
కనకిమాబవెంగా కలయు కరమెం. 264

క. ఇంతటి మహర్షి లెఱుకున శ
కుంతల గాంధర్వ విధిని గూడిన గర్భం
బింటికి నాథుని నటు భూ
కాంతుఁడు నిజపురమున కేఁగె కౌశికమౌనీ! .— 265

క. లేదనంతరంబు లత్యలి
కుదయించెం బుత్రుఁ డలసనుజవిల తేజం
బాదు వగని కలువ దూరాన
సదయ పలింబాలక శక్తి సవిపిర యొక్కయున్! .— 266

వ. అంతనట్లు కుడుపుననుం బ్రౌఢవలన సకలకర్మ సంస్కారంబు
లైపెను గుచునంత, గాంతకాలంబునకు నకాలే మనుపంబు
చకవుండిష్లనిరెం. 267

క. ధరనేఁడు సమయలకైనం
దరమున పట్టింటుమండి దగదయు గానం,
గరమప్పలు కానుకుం గాని
యిరు సుమనీ భర్తృయున్న మొదలకాగిలెట్టి!— 268

వ. అనివిని కికమువాడు నిజశిష్యులం దాఁ బాసంగిన, శ
కుంతల దానిజపుత్రునే లెత్తుకొని, దుష్యంతుని
రాజు పాలికం బోయు, మొదటి నిలువంబడియున్న
నటుం దష్టివిదేసంబులాడకున్న నిపుత్రునౌ లెత్తినకు శరం
బెరచిన్లనిరెు .— 269

క. నరవరనీపుత్రుకునిం
గరమప్పలులా దగానుమ కరుణాదరితో!
దరమడి నాకాసగినయి
వవిరయుం దలపోగయవలయు వలనగు ప్రేక్షీ!.— 270

వ. అనిపలికిన శకుంతలం జూచి యూరలింబడి
నవాడరెులె. 271

~~533~~ 525

క. ఎవ్వరి దానవు నీవె
వెవ్వరికి యుం గుడుపవేగనేగుమ బుత్త్రుల్!
దెవ్వడు నేనెఱుఁగనిం
బువ్వెడుమల, నామవెంటల బూంతులు లానేవి.— 272

వ. అనిననవిని శకుంతల పరమ దుఃఖంబునం గన్నీరొలుకుచు
సిగ్గుపడి యనపకున్నను సిన్నసనున్నవెల్ల అవనికిం బ్రో
నకెట్లనిరి. నరేంద్రా! తనివ బర్తృజస్థి తోయయంబుద
సత్కీనియయిం బైనమాంతకు వేరలే ధారణవా త్రంబునబుత్త్రుం
డుగాడు. "నిష్పత్త్రః పితరేవయను, పబనాంబునను, మెనవ
లాగ్ర పాలస్స మెవయనుపత్రిలి యలును, పలిరాష్టి
యాం ప్రవిశగర్భే భూం తాచిదిశలం మాంనిబాయలే
ఆలోక్యైపుత్రా నామాంసి లారిది కులిసత్రిలి
యెనం బ్రసిద్ధంబగు చుండ నిలాండు భవ ల్పుత్రలిండ
గుటుకు సందియంబు వేదు. ఇలనింభరియుం దునీవది
ర్పుందుర. శకుంతలనిర్గ్ధి యుగుంగావున రక్షింపవ
లయు, శెలసేర్చి పుత్త్ర మెవ్వండులాడ లనికి సంతతి
కర్త్రయను చుండి నరకస్థుం తైనటా త్రిని సర్వగమ్యనిం
జేయు, కావున నాపుత్త్రుండు కాడని యనవలదు.
ఇట్లనినయను శకుంతల తనకు గర్భాధాన కారణుం
డనీ పని మురుకుటు సలజ్జం బైయున్నది. అదియునుం
గాక లోకమ్మిని మనుష్యులందు బీజక్షేత్రంబులకు ప్ర
త్యేకత, వివాదాలు వచ్చిన దెల్ల భయందరి పెద్దలు
"రేతోధా తా వేరాంధా బైవయను నాభియంబునం
జేసింతాత్రికి బుత్త్రుండుగాన తల్లికిబుత్త్రుండుగాండు
పవిక్రిగావున యొప్పటిల్ల బ్రిభరియుం ధ్రువనిపలికిన
కలంబున దెల్పుల్రతకుండు భరతుండు తమొలినాంట.— 273

సీ. మునినాథ భరతుఁడు నన్ను వాంఛ గాసిలి
త్రయమయి యీదారికి దగనాకఁడు
కుసుమ వృష్టిఁ గురిసి భాగ్యము నఖిలేష్ట లాభమ్ముఁ గొని
సుముఖులు దీర్ఘ్రపుత్రుల జూచెనట్లు
లాలక్ష్ములనేప్రాలకు లాంక్షి పాల్గొనిల్
గాకునన్ని సుధలూన గాలిదవలపడి
యాపుత్రకుల రాజు యాక్షించి బిదనిపుత్ర
కులగాడు వీరని లాలచూచనట్లు
వెడలఁగాఢ్లు నేటించె వెడవెడలపోసి
సుతుల బట్టి చెఱిచి కలిరయిలయున
అంత భరతుఁడు దాల్క్ష్మియంధునపుత్రకుం
జైలి నెనటించు మలి గలంగి. — 274

క. ఆవని శవిను బ్రహ్మాస్త్రలి
కవర జలధను చాయిరుల్చియగు మరు లాభులిం
భువిగల ది గురిపిరి యిన
యుల్లిదలించగని గురుడు గాదు మిత్రకయున్నే. — 275

క. రలజేసి యలతని వీరలిం
బలయు విలగలి యలవి గర్భ మందిఁ మిలగా
సుఖ ధుగని నేన సంకాగ
చెలన వీరలింబు దన్న బయలిన నరి యుండె. — 276

గీ. ఆయిట్లే మోఘు వీర్యము వనిమ్మె బడిన గు
రుంకు దాని జూచి కమలరమణి
గర్భమందున నె యున్న కునెక్షించి
యలంకుండవ గుమటించెను దిక్కు. — 277

గీ. ఆలవడు దీర్ఘుల మసు తనగ దానా పాపి
నలివ గర్భమందు వీరాత్మ మయిన

తనయుని వీర్యమందు తగబుట్టె శిశుభర
దాలిచినాను ముడియె దడయకత్రకు. — 278

సీ. అంతట జీవుఁడు యాలిఁ బ్రాజ్ఞ నీక్షించి
మోహార్త మతి బుత్రు దానరనాకు
నీకును జనియించె జగకలాగుల బుత్రు
భయపడేలన మలిబలికె
కలుగ నీకును నాకు గలిగిన యీ పుత్రు
నీవెల్ల భరియించు నేకతముగ
ననియు దువ్వురు వాదమాడుచు నా పుత్రు
విడిచి పోయిన బాలు వినుత గుణుఁడు
లగ మరుత్సార్థ మయలోశిలవధ్య యలత్రి యాడిన
గాని యల సబ్బాలు నాంల్లక్ష్మిల గూర్చి మేరయ
విలువధిప్ర త్రకు నెప్రుడు మరిపిలవేశ
దారిల దలప్పు త్రనేక్షించి యలవనిలవనకు.. — 279

వ. దత్తపుత్రుని గాఁజేసికొని యతనికి వితథుం డను నా
మంబిడియె. ఆ వితథునకు మన్యుండు బుట్టె. అతనికి
బృహత్క్షత్రుండు, మహావీర్య, నర గర్గులనువారు బుట్టి
రంత. నరునకు సంకృతి యను, సంకృతికి గురుండు
లియలు, రంతిదేవుం డనెడి యిద్దఱు పుత్రులుం బుట్టిరి.
అంత గర్గునకు శిని, శినికి గార్గ్యుండు, గార్గ్యుని వలన వ్రర
పుత్రులుం బుట్టిరి. వారలు క్షత్రియులయ్యు ద్విజులైరి.
మహావీర్యునకు దురితక్షయుం డును, వానికి త్రయ్యారుణి,
పుష్కరారుణి కవులను ముగ్గురు తనయులు బుట్టిరి. ఆ ముగ్గురు విప్ర
త్వంబు నొందిరి. మఱియు బృహత్క్షత్రునకు సుహోత్రుం డును,
బృహత్క్షత్రునకు, సుహోత్రునకు హస్తి యనువాఁడు బుట్టె
దనపేర హస్తినాపురమని నామకరణంబు గావించె

కునిలవణ్నిపాసంబు . . . ంతె. మరియు నా హస్తికి . . అజ
మీఢ, పురుమీఢుం ద్విమీఢులను పుత్రత్రయంబు గలిగె.
అందు అజామీఢునకు కణ్వుండును, కణ్వునకు మేధాతి
థియును కణ్వాదులను బ్రాహ్మణులైరి మరియు నా అజా
మీఢునకు వేరొక స్త్రీ పుత్రుండు పుట్టె యతడు బృహదిషు
నామకుండయ్యె. బృహదిషునకు బృహద్ధనుండు, న
తనికి బృహత్కాయుడు. అతనికి జయద్రథుం డాతనకు
విశదుడు, విశదునకు శ్యేనజిత్తు, శ్యేనజిత్తునకు రు
చిరాశ్వ, కాశ్య, వత్సహను, దృఢహనులను నలుగుర్.
అందు రుచిరాశ్వునకు పృథుసేనుండు, పృథుసేనునకు
పారుండు, పారునకు నీపుండు, నీపునకు నూర్గురు కొడుకు
లు బుట్టిరందు జ్యేష్ఠుండగు సమరుండు కాంపిల్య నగ
రవాసుండయ్యె. మరియు నా పారునకు పృథుండు
పృథునకు సుకృతి, సుకృతికి విభ్రాజుండు, విభ్రా
జునకు అణుహుండు బుట్టె. అతండు వ్యాసపుత్రుం
డగు శుకుని పుత్రిక కృత్వి నను పెండ్లియైన యతని
యందు బ్రహ్మదత్తుండు బుట్టె. 280.

శ్లోకము :—

పారాశర సుతో వ్యాసః శుకో నామ మహాయశాః ।
వ్యాసాదరణ్యాం సంభూతో విధూమోగ్నిరివ జ్వలన్ ।
సతస్యాం పితృకన్యాయాం పీవర్యాం జనయత్సుతాన్
కృష్ణం గౌరం ప్రభుం శంభుం తథా భూరిశ్రుతం చ యం
కన్యాం కీర్తిమతీం షష్ఠీం యోగినీం యోగమాతరం
బ్రహ్మదత్తస్య జననీం మహిషీమణుహస్య చ. — 281

వ. అని పురాణ వచనంబులు గలవు గావున నా బ్రహ్మద
త్తునకు విష్వక్సేనుండు పుట్టె. అతనికి ఉదక్సేనుండును

అతనికి భల్లాటుండు పుట్టె. మరియు విను ద్విమీ
ఢునకు యవీనరుండు, అతనికి కృతిమంతుండు, అతనికి
సత్యధృతి, సత్యధృతికి దృఢనేమి, దృఢనేమికి సుపార్శ్వుం
డు, ఆయనకు సుమతి, సుమతికి సన్నతి, సన్నతికి
కృతియుండు పుట్టె. అతండు హిరణ్యనాభునిచే యోగా
భ్యాసుండయ్యె. ఆతండు ప్రాచ్యసామంబులనారు చతుర్వి
శతి సంహితలుగా విభజించె. మరియు యుగ్రాయుధునకు
క్షేమ్యుండు, క్షేమ్యునకు సువీరుండు, సువీరునకు రిపుంజ
యుండు, రిపుంజయునకు బహురథుండును బుట్టిరి.
వీరలు కౌరవ వంశపాలకుల నంబరగిరి. మరియు అజా
మీఢునకు నళిని యను భార్యయందు నీలుండు, అతనికి
శాంతి, శాంతికి సుశాంతి. సుశాంతికి యతనికి పురుజ
యుండు, అతనికి అర్కుండు, అర్కునకు భార్మ్యశ్వుండు,
అతనికి ముద్గల, సృంజయ, బృహదిషు, యవీనర, కాం
పిల్యులనే పుత్రపంచకముద్భవించిరి. వీరలు తండ్రిచే
నియుక్తులై యేను విషయంబులకాధిపతులైనం బర
గిరి. వీరలు పాంచాల రాజులనంబరగిరి. వీరలలోన
ముద్గలుండు క్షత్రోపేత ద్విజాతుండయ్యె. అతనికి
హార్మ్యశ్వుండు హార్మ్యశ్వునకు దివోదాసుండును, అ
హల్యయను కన్యకయుం గా మిథునంబు బుట్టె నంత. — 282

సీ. వలనొప్ప గౌతమునకు నహల్యను బెండ్లి
  యైన నయ్యీశ్వర కనకము కూర్మి
యగు శతానందుండు నాతండు జనియించె
  నతనికి నాగి సత్యధృతి జనించె
వెలయ నాతనికి ధనుర్వేది యూర్వశి జూచి
  నాతని రేతస్సు పాతమయ్యె

వారి శరస్తంభంబున నారుదు నవవిధమై

బడినట్టి యందుద్భవ పరగ యుగళము వేట

పుడమిఱేఁ డయ్యెడ ధరణీతలనుండేట

నటు విలాసమై వేటకు నేతెంచి

గాంచె నచటఁ బిడ్డల కవలల రెంటిని

గారవించి వారి కరుణఁ జేసి. — 283

ఆ. వారి నిద్దఱఁ గొని వచ్చి వరుస లారఁ

కృపుఁ గా నిరన కలన నలవనికి కృపుఁ డనఁగ

కృపి యనఁగఁ గల్లె తాము ఱాలిపట్ల పరగ

నామకరణంబు గావించె భూవిభుండు. — 284

వ. అంత నక్కృపి యందు ద్రోణాచార్యునకుం బుత్త్రుఁగా నాసం

నై అయయయందు తప్ప, బ్రహ్మయాంతకుండగు ఆ

శ్వత్థామ యుదయించె. అక్కృపాచార్యుండు కురుకు

లసంజాతులకు శస్త్రవిద్యాశిక్షకుం డయ్యె. మఱియు

నా దివోదాసునకు మిత్రాయువు, అతనికిఁ జ్య

వనుండు, చ్యవనునకు సుదాసుండు, అతనికి సోమ

కుండు, సోమకునకు జంతుండు, మొదలగు

నూర్వురు కుమారులు పుట్టిరి. సోమకునకు

పృషతుండును, పృషతునకు ద్రుపదుండును, ద్రుప

దునకు దృష్టద్యుమ్నుండును, అతనికి ధృష్టకేతుండు

పుట్టె. మఱియు వినుము. ఆ అజమీఢునకు వేరొక

భార్యయందు ఋక్షనాముండును, అతనికి సంవరణు

ండు, అతనికిఁ గురువను రాజు పుట్టె.

అక్కురువు దనపేర ధర్మక్షేత్రంబైన కురుక్షే

త్రంబు గావించె. అక్కురువునకు సుధను ~~వసురాజు ప్రత్యై~~.

ధర్మపరీక్షిత్తు మొదలుగాఁ బుట్టిరి. అందు సుధనునకు

సుహోత్రుండు, సుహోత్రునకుఁ జ్యవనుండు, చ్యవనునకు

కృతుండు, కృతునకు నుపరిచరవసువు జనియించెను.

ఆయుపరిచరవసువునకు బృహద్రథ, ప్రత్యగ్ర, కుశాం

బ, కుచేల, మాత్స్యాద్యులు పుట్టిరి.

అందు బృహద్రథునకు, కుశాగ్రుండు, కు

శాగ్రునకు ఋషభుండు, ఋషభునకు పుష్పవంతుండు,

పుష్పవంతునకు సత్యహితుండు, సత్యహితునకు

సుధన్వుండు అతనికి జంతుండును బుట్టె. వెండియు

నా బృహద్రథునకు వేరొక భార్యయందు పుత్ర

శకలంబులు పుట్టిన, ఆ శకలంబులు రెండును జర యను

శక్తిచే ననుసంధింపఁబడిన కతంబున జరాసంధుం

డనఁ బ్రఖ్యాతుండయ్యె.

ఆ జరాసంధునకు సహదేవుండును, అత

నికి సోమాపియు, అతనికి శ్రుతశ్రవుండు, పుట్టిరి.

మునీంద్రా! వీరల్ల మాగధభూపాలురని యెఱుగుము.

మఱియును. — 285

క. అనఘ వినుము పరీక్షిత్తున

కనువుగ జనమేజయుండు నటు శ్రుతసేనుం

డన భీముఁడు నుగ్రసేనుఁడు

జననులయై పుట్టిరెల్ల సంయమివర్యా! — 286

వ. మఱియు జహ్నునకు సురథుండు, సురథునకు విదూ

రథుండు, అతనికి సార్వభౌముండు, సార్వభౌమున

కు జయత్సేనుండు, అతనికి రాధికుండు, ఆ రాధికునకు

దేవాతిథియు నొకండు పుట్టె. మఱియుఁ బ్రాగుక్తుండైన

ఆజామీఢునకు వేరొక భార్యయందు ఋక్షుండు,

ఋక్షునకు భీమసేనుండును, భీమసేనునకు దిలీపుండు,

చిత్తమున కుందె దేవాపి, శంతన బాహ్లీకులను మున్నిడుకొన్న.
అంత దేవాపి తపంబునకుం జనిన శంతనుండు రాజ్యభారం
బుధరించుచుండు నంత. 287

సీ. అనఘా! శంతనుం డవనీతలంబేల
దావదశవర్షముల్ వానలేమి,
యఖిల జనంబుల బాధలెల్లెడ జేరి
మ్రక్కిన జూచి యుమ్మలించె నెదను
ఇది యేమి పాపమో యెఱుంగ లేను
మునిలోకమును జేసి యగలు నాడు
వసుధాతలంబుపై వాన లేకుండిన
యన్నతుడు విప్రుల యభిమతి నిరతి
జేరి పరికింప జెలిమిని వివరించి
ప్రజల సంపదలను సుకిచి నాకు
వెరవు వాని నిపుడ వివేకంబు తెల్పుడు
వలనగు నవధరింప వానపడును. 288

చ. అనవిని శంతనుండు వినయంబున విప్రులగాంచి పల్కె నా
ఘనపలుకులార యుందుకు పకారము నేమి యొనర్చితో నా
చనుటని విప్రవరుల్ ధరయంబున నిట్లనిరా నరేంద్ర నీ
కునయ డంజేష్ఠుడి క్షరణ గాలవదినే కుభూమిం పనాభియం లేక. 289

వ. కావున భవదగ్రజుండు యీరాజ్యార్హుండైయుండ నీవ్రా
జ్యభారంబు వహించియున్నవాడవు. అందువలననే ఇంత వఱకు
వర్షముండ దయ్యెను. అది కావున నీయగ్రజుండగు దేవాపికి
నీరాజ్యంబు నిప్పించినదే వినిశంతను నివృత్తి యగును
విలువగు దేవాపి రాజ్యంబునకు సహించకదేవాపికిని
యజ్ఞయాగంబులననుష్ఠించు నివరించె వేదవాద విరుద్ధ
వాక్యంబులు వదేశింపజేసిన, సుగుణ సంపన్నుడగు

అవిహితంబుగ వేదవాద విరుద్ధ మార్గాను సరణంబును
గావించెను. 290

ఉ. అంతట శంతనుండు వినయంబున విప్రవరేణ్యు సారె రెప్ప
సంతసమొదవ కేవల విచారకులై లగ విప్ర వర్గముల్
నెంతన గాంచు ద్వారుని జాగ్రజు కిప్పుదలంచి యిమ్మహీ
కాంతుడు సంచరించుచుకానన పల్లెనజేరి యొకరి జూచె. 291

క. కనియు యాశ్రమమునకుం
జనిశంతను డప్పుడేగు చరణంబులకున్
వినయంబున నెమ్మొకకి కూర్చుం
డిన కొందరు విప్రవరులు దీయంకితమై యుండె. 292

క. దేవాపి గురించి వారలు,
భావంబులరార వేదవాద పరీక్షన్
గావించు యగ్రజునకుం
బావిరి రాజార్హమనెడి వచనములు తగన్. 293

గీ. పలుకు చుండెడు బాహ్లీకు పలుకులు విని
వేదవాద విరోధంబు వెలయ యుక్తి
దూషితములగు వాక్యముల్ దాడి చేయు
చుండు దేవాపి గని భూమి యలయరాగెసి. 294

క. శంతను భూపతి గని హా
ప్రంబా పంచెల నింక చాలు నుప్పురికిన్
సంతసమున నెనరుక
శంతన నావృష్టి దాటు వనయ యురరెంటే. 295

వ. వేదవాద దూషణ బాహ్యకులంబువలన, భవదగ్రజుండగు దేవా
పిపతితుండయ్యెను గావున, నీకు పరివేత్తృదోషంబు లేదని వ
చికిన బాహ్లీకుల పలుకులను విని శంతనుండు బాహ్లీ
కులు నిజరాజ్యంబు ప్రజలను గాచె యుండెను.

~~(ప్రతీపునకు దేవాపి, శంతను, బాహ్లీకులను మువ్వురు పుట్టిరి.
అందు దేవాపి తపంబునకుం జనిన శంతనుండు రాజ్యంబు గై
కొనుచు, యుండినంత.)~~ — మునీంద్ర వేదోక్త వచనము
పలార్థ ద్వాదశాబ్దంబులు దేవాపి జ్యేష్ఠుండైనను పర్జన్యుండు. స
రవి నసరీకరంబగు వర్షంబు సకల ధరామండలంబెల్ల గురియ
వర్షింపని యూరకంబు దుర్భిక్షంబై యుండె. — 296

అంత నా బాహ్లీకునకు సోమదత్తు భూరిశ్రవ
శల్యులు బుట్టిరి. శంతనునకు దారకర్త్రి యయిన గంగ వలన,
సకలశాస్త్ర పరిజ్ఞాననిధి యయిన, భీష్ముండు దయం
బఱచెను. మఱియును ఆ శంతనునకు సత్యవతి యందు
చిత్రాంగద విచిత్రవీర్యులను యిరువురు పుత్రులు పు
ట్టిరి. చిత్రాంగదుండు బాల్యంబున చిత్రాంగదుం డను గం
ధర్వుని చేత యుద్ధంబునం దింబ నిహతుండయ్యెను. — 297

సీ. అంత విచిత్రవీర్యుడు కాశిరాజదు
హితల నంబలను నవలీలను (నంబి)
కాంబాంబికల వివాహంబై వారిలోన సుప
భోగముల సలుపుచు నుండె క్షేత్ర
యక్ష్మపీడితుడయి యాతండు పంచత్వ
మొందిన లావణ్యములందు సత్య
వతి నియోగంబున బాదరాయణ మహా
మహిమ ముల్లసిల్లైన వ్యాసుని యూరులతేజ
మునను వంశకరులు ఘనబలులు ధృతరాష్ట్ర
పాండు రాజవరులు పరగ బుట్టె
శూద్ర సతికి ననఘుడౌ విదురుండు
సకలనీతిశాస్త్ర సహితుడగుచు. — 298

వ. మఱియును వినుము. — 299

గీ. ఆది ధృతరాష్ట్రునకును గాంధారివలన
సరవి దుర్యోధనుండు దుశ్శాసనాది
శతము పుట్టిరి చిత్రశస్త్ర బలుల
జ్ఞాతి విదిత ఘనసత్ప్రాతికరులు. — 300

చ. జననుతుడు పాండురాజు మునిశాపభయంబున దారలందు నం
దనయుల గాంచరాక ధర్మసుచరితాని ధర్మరాజు వి
భుని తపజేసి కుంతి కనియెన్ ధర్మజ భీమ పార్థులం
గవల మాద్రి కశ్వినులకుం గవపుత్రులు బుట్టి రాకటన్. — 301

వ. మఱియును ధర్మజ భీమార్జున నకుల సహదేవులకు ద్రౌప
దికరంబు ద్రౌపది వలనం బుట్టిన కుమారులు ధర్మజునకు ప్రతి
వింధ్యుండు, భీమునకు శ్రుతసేనుండు, అర్జునునకు శ్రుతకీ
ర్తియు, నకులునకు శతానీకుండును, సహదేవునకు
శ్రుతవర్మయు నుదయించిరి.
మఱియును పాండవేయులకుం బ్రత్యేక భార్యలవలన
గలిగినకు మారులం దెవ్వరనిన. ధర్మజునకు యౌధేయి
యను భార్యవలన దేవకుండును, భీమునకు హిడిం
బవలన ఘటోత్కచుండును, వెండియు భీమునకు
కాశియను భార్యవలన సర్వగుండును, నకులునకు
రేణుమతి యందు నిరమిత్రుండు, సహదేవునకు
విజయవలన సుహోత్రుండును, అర్జునునకు నాగ
కన్యక యందు ఇలావంతుండు. మణిపూర పురా
ధీశుండగు చిత్రాంగదునకు పుత్రి యగు చిత్రాంగదవ
లన పుత్రికాధర్మంబున "ఆత్మజులకు ప్రతినాయ
లు భవింతు నారి వలంకృత (లో); ఆ సోలి మొగిలి యలే
పుత్ర సమేపు లగ్రి భవి తాబలి" అనుచు నా వైరాన పరి
భాష్య నిబంధనంబున నాయుయుండు సకలశత్రు

సకలశస్త్రభృద్వరుం డగు బభ్రువాహనుండవల
రించె. మఱియును. 302

సీ. జనవందితుఁడగు కలశ్లేష సహాయమ్మైన సుభద్ర
    వలన నర్జునుఁడయ్యె వలను మెఱసి
యదుల పరాక్రమ మలవిఁ జేసి యల రక్షి
    పరజేత శస్త్రము విధ్వంసకుండు
అభిమన్యుఁడుదయించె నప్రతిహతయోధునకును
    నుత్తరగర్భమందు నశ్వత్థామ విడిచిన
మలయు గశిశువు, దురితలిరేప్ల న యలహరియె
    బ్రహ్మాస్త్రమున విని ప్రాణము జేయ
పరగ మాతృశరీరమున ద్వారకను పరలజేసి
    విష్ణువల్లన తద్గర్భ వివరుండు
మారణంబైన శిశువు, దయ్యహో మఱజేసి
    వెంటబ్రతికించె సంతాన బింక మెల.— 303.

గీ. అతడు పరీక్షిత్తనఁగ మహిదనర్చి
    యవని యందు పరీక్షితాహ్వయము దనరగ
    నఖిల భూమండలంబు ధర్మాదినిరతి
    పాలనము జేసె నారాజు పార్థివుండు.— 304

వ. మునీంద్రా! భావిరాజులకథఁబన్ని నరపాలవం
శానుక్రమము దెలియ వివరించెదలి. ఇంతకుగల నరపాలురం
దెవ్వరెవ్వరలాగ నాకర్ణింపుము. పరీక్షిత్తునకు జనమేజయు,
శ్రుతసేన, యుగ్రసేన, భీమసేనులను నలువురు పుత్రులు
జనించిరి. ఆ పుత్రులలో నెల్ల ఘనుండగు జనమేజ
యుండు.— 305

గీ. వసుధ నతడు యాజ్ఞవల్క్యచే వేదము
జదివె తపని పాలన సకల శస్త్ర

విద్యల భ్యసించి విషయ విరక్తుఁడై
శౌనకాది ద్విజ శరణమాగాంచె.— 306

వ. ఆత్మజ్ఞాన ప్రవీణుండై నిర్వాణంబును బొందగలండు.
ఆ జనమేజయునకు అశ్వమేధదత్తుండు అతనికి అధిసీ
మకృష్ణుండు అతనికి నిచక్షుండు, అతనివలన బుట్టగలం
డు. అతనికి నిచక్షుండనం బుట్టి యతని రాజ్యభార
సహితంబైన హస్తినాపురంబు గంగాప్రవాహంబు
మింపంగల దప్పుడు నిచక్షుండు హస్తినాపురంబును
విడిచి కౌశాంబి నగరంబు జేరంగలండు. ఆ నిచక్షునకు
ఉష్ణుండును, వృష్ణునకు వృష్ణిమంతుడు, వృష్ణిమంతు
నకు సుషేణుండు, సుషేణునకు సునీథుండు, సునీథునకు
నృచక్షుండు, అతనికి సుఖబలుండు, అతనికి పారి
ప్లవుండు, పారిప్లవునకు సునయుండు, సునయునకు మే
ధావి, మేధావికి రిపుంజయుండు, రిపుంజయునకు మృ
దుండు, మృదునకు తిగ్మండు, తిగ్మునకు బృహద్ర
థుండు, బృహద్రథునకు వసుదానుఁడు, వసుదానునకు
శతానీకుండు బుట్టగలండు.

మునీంద్రా! జనమేజయుండు మొదలు
కాని శతానీకాంతము వరకు నీ వంశంబు చెప్పంబడియుం
డగలదు. ఆ శతానీకునకు ఉదయనుండు, ఉదయనునకు
అహీనరుండు, అతనికి దండపాణి, అతనికి నిమి
కుండు, నిమికునకు క్షేమకుండును మొదలగువారు
జనింపగలరు. 307.

శ్లోకము:-

బ్రహ్మక్షత్రస్య యో యోని, ర్వంశో దేవర్షి సత్కృతః
క్షేమకం ప్రాప్య రాజానాం సంస్థాం ప్రాప్స్యతి వై కలౌ.— 308

వ. భారతవంశంబునకు యుగముననే క్షేమకునితో నంతరింప
గలదని చెప్పి పరాశరుండు మైత్రేయునకిట్లనియె. మునీంద్రా!
ఇక్ష్వాకువంశజుల బృహద్బలు వరకు మున్న చెప్పితిని.
ఇంక నియ్యెడ రాఁగల యిక్ష్వాకువంశంబుల నుడివెద.
భారతసంగ్రామంబున నభిమన్యునిచే పరిప్రాప్త హతుండగు నా
యుద్ధైన బృహద్బలునకు బృహత్క్షణుండు, అతనికి యుక్షయు,
అతనికి ప్రతివ్యోముండు, ఆయనకు దివాకరుండు, దివాక
రునకు ప్రతివ్యోముండు, ప్రతివ్యోమునకు సహదేవుండు,
ఆయనకు బృహదశ్వుండు, ఆనరపతికి భానురథుండు,
ఆభానురథునకు ప్రతీతాశ్వుండు, అతనికి సుప్రతీకుండు
సుప్రతీకునకు మరుదేవుండు, మరుదేవునకు సునక్షత్రుం
డు, నతనికి కిన్నరుండు, కిన్నరునకు అంతరిక్షుండు, అం
తరిక్షునకు సుపర్ణుండు అతనికి యమిత్రజిత్తు, నతనికి
బృహద్భాజుడు, ఆయనధర్మినకు ధర్మి, ధర్మికి కృతంజ
యుండు అతనికి రణంజయుండు, అతనికి సంజయుం, సం
జయునకు శాక్యుండు, ఆయనకు శుద్ధోదనుండు, అత
నికి లాంగలుండు, ఆయనకు ప్రసేనజిత్తు, ప్రసేనజిత్తు
కు, క్షుద్రకుండు, అతనికి కుండకుండు, కుండకునకు సుర
థుండు, సురథునకు సుమిత్రుండును బుట్టంగలండు.
ఇక్ష్వాకువంశంబు సుమిత్రునితో అంతంబగు. అదియు. 309

క. మునినాథ! మాగధాన్వయ
మున గల రాజన్యవరుల మొదలున నీకుం
వినిపింతు భావికాలం
బున మెలఁగఁగ నింక నందఁ బుట్టెడి వరుసన్. — 310

వ. అతిబలపరాక్రముండైన జరాసంధుని పుత్రుండగు సహ
దేవునకు సోమాపియుండును. సోమాపినకు శ్రుతశ్రవసుండు,

113.

శ్రుతశ్రవునకు అయుతాయువు. అతనికి నిరమిత్రుండు,
నిరమిత్రునకు సునేత్రుండు, సునేత్రునకు బృహత్కర్మ, అతనికి
సేనజిత్తు, సేనజిత్తునకు శ్రుతంజయుండు, శ్రుతంజయు
నకు విప్రుండు, విప్రునకు శుచి, శుచికి క్షేముండు, క్షే
మునకు సువ్రతుండు, సువ్రతునకు ధర్మసూత్రుండు,
అతనికి సుశ్రవుండు, అతనికి ద్యుమత్సేనుండు, ద్యుమత్సే
నునకు సుబలుండు, సుబలునకు సునీథుండు, అతనికి
సత్యజిత్తు సత్యజిత్తునకు విశ్వజిత్తు, అతనికి రి
పుంజయుండును జనియింప గలరు.

మునీంద్రా! కలియుగంబున బార్హద్ర
థభూపాలురు, అంతనారిరువదియు, ప్రధానిమునిని
కుంతను వారు ఇరువదియుంబింపుల వెయ్యేండ్లును గావిం
గలవారు. తదనంతరంబు ఇరువదియు పుత్రుండు
ప్రద్యోతనుండు వలని కుంజంపి గ్రహించి రాజ్యంబు
జేకొని రమెడు. మరియు నా ప్రద్యోతనునకు బలాకుండు,
అతనికి విశాఖయూపుండు, అతనికి జనకుండు అతనికి
నందివర్ధనుండు, అతనికి నంది వీరులైన యిన్నూట
ముప్పది రెండు అది సంవత్సరంబులు రాజ్యంబు జేయం
గలవారు. అంతనతనికి శిశునాభుండు, శిశునాభున
కు కాకవర్ణుండు, అతనికి క్షేమధర్ముండు, క్షేమధర్ము
నకు క్షేత్రజ్ఞుండు, అతనికి విధిసారుండు, విధిసారు
నకు అజాతశత్రుండు, అజాతశత్రునకు అర్భకుండు,
అర్భకునకు ఉదయనుండు, ఉదయునకు నందివర్ధ
నుండు, అతనికి మహానంది, అనువారు పుట్టగలరు.
కాకవర్ణుండాది వీరలు శైశునభూపాలురనం బరగుదురు.
వీరలు మున్నూటరువది వత్సరంబులు ఒక్కొక్కంబుగా

భూపరిపాలనంబు గావింపఁగలరు. మఱియును వినుము. 311

క. మునినాథ మహానందికి
నను వృగశూద్రిలోల యందు నతులబలాఢ్యుల్
ఘను ముఖ్యుఁ డిల మహాపద్మం
డన భార్గవరాముపగిది యఖిలనృపులకున్. — 312

గీ. హంతకారి యగుచు నఖిలావనింగాను,
మునివరేణ్య యతని మొదలుగాఁగ
సారెఁ భూమి యెల్ల శూద్రులు రాజులై
యిల భుజింపఁగలరు బలిజేలంగ. — 313

వ. మునీంద్ర! దశగుణోత్తర, త్రయోదశగుణోత్తర, స్థానంబు పదకోసంఖ్యయైనంబలము, ఆ విధంబును వినుము. కోటిశతగుణంబు పద్మంబు, లక్షశతగుణంబును ఖర్వంబు, లక్షశతగుణంబు మహాపద్మంబై యొప్పును. యెంతయుం ఖర్వధనంబులు సైన్యంబులునకధిపతి యగుటం గుమహాపద్ముండనయేకచ్ఛత్రాధిపతి యగును, అనుల్లంఘ్య శాసనుండును నై సకలధరామండలంబును యేలఁగలవాఁడు. ఆ మహాపద్మునకు సుమాల్యాదులు యెనమండ్రు సుతులుం బుట్టియుల్లన్ని పరాక్రమంబున యేకశత సంవత్సరంబులు రాజ్యంబు సేయంగలరు. మఱియును వీరలకు లాభ్యంబు ప్రత్యుపకృత్తి బ్రాహ్మణ హంతయై నాశంబు నొందఁగలరు. అటు మీఁద చంద్రగుప్తుండను వానికి నరపతియను బ్రాహ్మణవల్లనము రాసంజ్ఞగల ప్రత్యుంకును నిర్మించు, అతండే రాజ్యంబేలఁగలవాఁడు. ఆ మౌర్యునకు బంధుసారుండు, అతనికశోకవర్ధనుండు, అతనికి సుయశుండు సుయశునకు దశరథుండు, దశరథునకు, సంయుతుండు, సంయుతునకు

శాలిశూకుండు, శాలిశూకునకు సోమశర్మ, అతనికి శతధన్వుండు, శతధన్వునకు బృహద్రథుండు, పుట్టంగలండు. యీ బృహద్రథుండు మొదలైన భూపాలురు నూటముప్పది యేండ్లు రాజ్యంబు సేయఁగలరు. అంత నా బృహద్రథుని సేనాపతి శుంగవంశజుండును, పుష్యమిత్రుండను పేరుగల వాఁడు బృహద్రథుని చంపి అతని రాజ్యము నేలుకొనఁగలవాఁడు. అంత నా పుష్యమిత్రునకు అగ్నిమిత్రుండు, అగ్నిమిత్రునకు సుజ్యేష్ఠుండు, సుజ్యేష్ఠునకు వసుమిత్రుండు, వసుమిత్రునకు భద్రకుండు, భద్రకునకు పుళిందకుండు, అతనికి ఘోషవసు, వజ్రమిత్రుండు, అతనికి భాగవతుండు, అతనికి దేవభూతి, అనువారు పుట్టెదరు. ఈ పదుగురు శుంగరాజులనం బరఁగెదరు. వీరలు ద్వాదశోత్తరశత వర్షంబులు భూపాలనంబు గావింపఁగలవారు. మఱియును. — 314

గీ. అంత దేవభూతి మంత్రికణ్వాంశజుం
డనగ నతఁడు పరబలానిలయుండు,
వసుధ నతఁడు పూని వసుదేవనాముండు
అధిపుఁ జంపి రాజ్యమాక్రమించు. — 315.

వ. మఱియును వసుదేవునకుం భూమిత్రుండు, భూమిత్రునకు నారాయణుండు, నారాయణునకు సుశర్ముండునుం బుట్ట వీరలు పంచచత్వారింశ వత్సరంబులు రాజ్యభారంబు గావింపఁగలవారు. తదనంతరంబ నా సుశర్ముని భృత్యుండు బలిపుచ్ఛుండను వాఁడు సుశర్మునిం జంపి ఆంధ్రదేశంబేలఁగలవాఁడు. పిదప నతని భ్రాతయైన కృష్ణుండను వాఁడు అతని పుత్రుండైన యీ ఆంధ్రదేశము నేలఁగలవాఁడు. ఆ కృష్ణునకు శాంతకర్ణి, శాంతకర్ణికి

పూర్ణోత్సంగుండు, ఆతనికి శాంతకర్ణి, ఆతనికి లంబోదరుండు, లంబోదరునకు పిలకుండు, పిలకునకు మేఘస్వాతి, మేఘస్వాతికి పటుమయుండు । పటుమయునకు అరిష్టకర్మ, ఆతనికి హాలాహలుండు, ఆతనికి పలలకుండు, పలలకునకు పులిందసేనుండు, ఆతనికి సుందరుండు, అతనికి శాతకర్ణి, ఇతనికి స్వాతి, స్వాతికి శివస్వాతి, ఆతనికి శివస్కందుండు, ఆతనికి యజ్ఞశ్రీ, యజ్ఞశ్రీకి విజయుండు, ఆతనికి చంద్రశ్రీ, చంద్రశ్రీకి పులోమావి వీరందరు ముప్పదిమంది నాలుగువందలయేబదియారు వత్సరంబులు రాజ్యంబును పాలింతురు.

అంత ఆభీరులందును వారు మొదలుకాని యేడుగురు ఆభీరులు పదుగురు గర్దభులు యవనాంధ్రదేశాధిపతులౌటచే యగలవారు. మరియును యవనాంధ్రదేశాలు పదునారుగురు రాజులు వేయిన్ని నూర్లు వత్సరంబులు భూపరిపాలనంబు చేసెదరు.

తదనంతరంబు యవనులు ఎనమండ్రుగురు, పదునాలుగురు తురుష్కులు, పదుగురు గురుండులు, పదునొకండు మౌనులు, వేయిన్ని తొంబది వత్సరంబులు ఈ ఆంధ్రదేశాధిపత్యంబు గావించెదరు. అంత వీరెల్లను నుత్పన్నులుగావించి కింకిలా నామ పురవాసులైన కైంకిలులును, భూతనందాదులేలగలవారు. మరియును కింకిలునకు వింధ్యశక్తి ఆతనికి పురంజయుండు, పురంజయునకు రామచంద్రుండు, రామచంద్రునకు ధర్మవర్మ, ధర్మవర్మకు వంగరాజు, ఆ రాజునకు భూనందనుండు, భూనందనుని భ్రాతలలగు నంది, యశ, శిశి, ప్రవీరులను వారు నూరు వత్సరంబులు

భూమిని పాలించెదరు. వీరల పుత్రకులు పదుమువ్వురు బాహ్లీకాంధ్రయను భూపాలురయ్యెదరు.

తదనంతరంబు పుష్పమిత్ర పదుమిత్రులను వారు పదుమూగురు సప్తాంధ్రభూమండలంబు మండలాధిపులుగా విభజించి యనుభవింపగలవారు. మరియు యేడ్వురైన కోసలదేశంబులు విదూరపతులు రాజులు పాలనంబుగావింపగలరు. నిషధదేశంబులు వీరందరు యేలగలవారు. మగధప్రభులు విశ్వస్ఫూర్జిక సంజ్ఞలంగల యితరులు పాలింతురు.

మరియు త్రైవర్ణిక పంచత్రైవర్ణిక దేశంబులు పులిందయదుమద్రకాదులవేలంగలవారు. మునీంద్రా! కాంచనమాగధులు అఖిల భూపాలురంబుండి పద్మావతీ నగరంబును, గంగాప్రయాగ గయా గుప్త భూమండలంబులనేలంగలవారు. అనుగాంగకాలంబునకు కోసల, ఆంధ్ర, పుండ్ర విస్తృత సమేతపురంబులు దేవరక్షితుండను వానిచే రక్షింపబడును.

మరియు కళింగను మహేంద్రభూములు గుహునిచే పాలింపబడు, నైషధ, నైమిషక, కాలకోశక జనపదంబులు మణిధాన్యకవంశజులేలెదరు. త్రైరాజ్యమును ఆటవికులనబడు దేశంబులు కనకాహ్వయుండను వాడేలంగలండు. సౌరాష్ట్ర అవంతి శూరాభీరభూములు వ్రాత్యులవి, ఆభీర శూద్రులు యీ చెప్పంబడ్డ రాజులు యేకకాలంబున ధరిత్రీశులౌదురు. మరియును.

సీ, కరుణ యెట్టిదియంచెన్నడు నెరుగని కటువులు పాపాంధకారమతులు యనఘ యెవ్వనిఁ జంపి యైన నధికమౌ
నవయంబు నవలిలో నల్పదృష్టులు,

పరగ మహా వాక్య నగరంబు నుండి కరుణ
బవని స్త్రీ బాల గోహత్యలు
లనవి విద్యా హారులవ సారాచారులు
లతి లవ పుత్రు లను నలవి చీర
లను సవిలప ద్రావిడ కులమాదల చెడి యాడు
రాగల వారతే కలి యుంగమున
మునివరులారా! వీరు మదముల గలజ్జెల
వర్తనులను రాజులు వెలనబడి యాడు
వైచరింపురవని లఖిల ధర్మవిహీను
లగుచలను మంచితన మధాంధులగుచు. — 317.

క. మ్లేచ్ఛాచారానురతులై
ముచ్చకర తైత్తికులు మూర్ఖులై బాధ
లచ్చిల పాపంబులచే
గచ్ఛగానంగలరు యుగలక్ష వేళబుద్ధా! — 318

క. విను మింత నరులకాలము
జను నేకధ శాస్త్ర మును సంభేదకమై
యలను దినములో బంపై
యునర్థులు! యుగమెల్ల సంక్షయంబు నవసి. — 319

సీ. బవిపక్ష రక్షమలకు వెలయకారణమగు
నఖిలబాంధవులు మంచు నట్లు
భోగములకు హితము భూతంబు స్త్రీ బను
వలవ హారలబి యుహితము ఉన్నవమును
ఉన్నతాంబు వృలి నుతివికి హితమవి
బ్రహ్మసూత్ర మహి సూత్ర బహుళంబు
ఇలరతన్న మూలమిలి లబిపుద్ధి హితమువి
లాభ్రమ హితమువి లరయ చెప్ప

మెలవ యనార్యులు మలు వృత్తిహితముగ్రలను
బల॥ హీనమల వృత్తికి బరగ హితము
పధములగు . . . ప్రల్లదంబులం దుప యును,
యలను పాండిత్య హితమ్మై యలజెలంగు. — 320

క. వినులు మున నాంధ్ర లవ సాధువై
లనగాజను సాన్వెమెలమి యుగమలమువాని
వను దానవి ధర్మంబని
ఘనమగుని వరింపబడియె కనివేళలు గా. — 321

వ. సీవికరణమాత్రంబున వివాహంబు, వేషధారణ మాత్రంబున . . . బు ధరసాధకంబు, ఖేద హితంబు ఆనంద
ము. కొటుంబ వేషధారులు మాత్రంబు నమాల్యలనంబ
మురు. వివేలంగనరాగల కలియుగంబున నిఖిల
భూమండలంబునను అఖిల మనంబులు, సకలదాంపత్య
ములగుచుండును. అందుబలవంతులగు వారు పృథివి
పాలురైయుందురు. జనంబులు కలహ లబ్ధతులంగూడి
శైలారణ్యంబులం దంతరవ ఆకలి తలంజెరి, మధూ
క, లవ ఫల పుష్పాది హారంబులగాని మెదరు.
లతు వల్కల ములు చేరమావరు సన్నములై శీతాతప
వర్షంబులకు బహుబలంబులు బహుదుఃఖంబులబూని
మురియరు. లవారిలంబునం దీమనంబులలో అల్పాయువంత
సంవత్సరంబులైనను జీవింపలు గారు. ఆలవత వివాహాలు
సంక్షయంబగు, సమయంబున సకలజన సంక్షయంబగు.
సకల సత్కర్మాచారంబులు సంప్లవంబగు. ఆలవతవియు
గావళేనంతాలనమయంబున. — 322

సీ. అఖిలంబు గ్రస్తవ్యయానిమహాసిందువి
హీనుందునఖిలలోకైకగురుడై

బ్రహ్మీమయుండౌ లక్ష్మీరూపకుండగు భగ
వంతుండగు వాసుదేవాంశకులనను
ధరశింబు శగ్రమ మరువందప్రకటన
కరము నకరమెంత విశ్రవమగు
విష్ణు యోగధనువానికి నక్షత్రాది యుష్మక
మహాసమనివేయు దేవతాముముయిది
గలికేరూపకర్మ దవి గలుగునాల
సకల శ్రుతుల దృష్టసంహారకరుల
నమరిలయ శక్తి మాహేశ్వరి ననుకరించు
సంక్షయమును జేసె పాలించు సకలజగము. – 323

గీ. అంతకుని యంగమెంత. . మైనవెనుక
నిద్రగని మేలుకాంచన నెఱపు దనర
అఖిలజనములకు నకుల నమల శుద్ధ
స్ఫటికమల రేఖ భాసిల్లు సంయమీంద్ర! – 324

క. . మునినాథ! జీవుల కర్మల నిశ్చెదరు
. . . జనాలుల వనీస్థలిలో
గానకొని లోకాళి లకలల
లునకు గల యట్లు గలరు ప్రతిలేక్షనములో. 325

గీ. వారలు వారికుదయించు వారవెల్ల
సకల కలల యుగధర్మాంకనమ్ము సరళి జేసె
అఖిల ధర్మజ్ఞులనుచు దాసరసల
ధర్మపథములనుందురు లోపసెంద్ర! – 326

వ. ~~అంగిరసుండును~~ ఇంక కలియుగకాలలక్షణంబు
వినిపించెద వినుము. – 327

చ. అనఘ చంద్రసూర్యాది యాంగిరసుండు సప్తర్షులుక్షణం
మనకటకరులు రాశి యును యాడనమాస యుగాది యున్న యు

ద్ధనమున వడ్ప్రవేశచ్చుట నలినీశిరలోని వసించెను పూర్ణ
ఘనల ప్రవేశమాకలయుగంబు యుగరబులకెల్ల నాదిపత్యం – 328.

వ. మునివరా! భూతభవిష్యద్వర్తమానంబులను లక్ష్యత
కాలంబులను విస్తరముగానే కెరింగించెద వినుము. – 329

క. మునినాథ వినుము మరీచి
ప్రజనమాలుని దావిగాగజనపసగునా
ముని యభిషేకము వరకుం
జనుదేవయును నేబది యును సంవత్సరములో. – 330

వ. మరియు శకటాకారంబై సప్తకులగు సప్తర్షిమండలంబు
కేషాస్థాన పశ్చిమభాగంబున మరీచియు, దక్షిణంబు
నకు వసిష్ఠుడును గుణాకారంబై భాగాలయుక్తుండగు వ
సిష్ఠుండును, దానికిం బశ్చాద్భాగంబునందు పూర్వభాగ సన్ని
నారంబునందు అంగిరసుండును, తదాసన్నపుష్య నక్షత్రంబ
లు పశ్చిమంబునందు దక్షిణభాగంబునందు అత్రియు, అత్రికి
యుత్తరభాగంబున పులస్త్యుండు, పులస్త్యునకు పశ్చి
మభాగంబున నుత్తరభాగంబున పులహుండును, పులహునకు పశ్చి
మ యుత్తరభాగంబునం గ్రతువాసి యుండుదురు.
మరియు వసిష్ఠునకు యుత్తరభాగంబున యూర్ధ్వకా
రంబై ~~యుండు~~ యరుంధతి యుండు ~~న~~ యు నిసప్తర్షి
మండలంబునకు ముఖ్యులగు పులస్త్యక్రతువులు పృథివియు పరిమాణ
మానులగుదురు. వీరలకును వీరలకు పూర్వభాగంబున
నున్న అత్రి పులహులు విరుద్ధరు దక్షిణోత్తరరేఖ సమ
భాగంబులగా నుండు. ఆ రేఖకు దక్షిణభాగంబునందు
నాటి సప్తవింశనక్షత్రంబుల యందు సప్తర్షులేకైక
నక్షత్రంబునందేకైకశత సంవత్సరంబులు యుండు గలరు
లయొదరు. వేంకటాద్రు లక్ష్మయ్య వివరాలు

ఖ్యస్థియుక్త కలిగలవత్సర విజ్ఞానోద్దేశకారకంబగు. మునీం
ద్రా! యిప్పుడీ సప్తర్షులు పరీక్షిత్తు రాజ్యకాలంబున మఘా
నక్షత్ర స్థితులై వర్తింపగలరు. కలియుగ ప్రమాణంబు
సంధి సంధ్యాంశంబులతో గూడ ద్వాదశ దివ్యాబ్దశతపరి
మితంబై యుండు. అందు పూర్వసంధి దివ్యాబ్దశతంబు
ను ఉత్తరసంధ్యాంశంబులు నట్లప్రమాణంబై యుండును.
ద్వాపరాంతంబునందు సంధ్యాంశంబునందు కలిపు
రుషుని స్పర్శించి, యిట్లు తప్పు దలంగి యుండె నట్టి సంధ్యాం
శనక్రమంబు నెఱిగి కలిసంధి యుండు నీవియు రూప
ధరుండై ప్రవర్తింపగలండు. 331

చ. హరిపరమేశు నచ్యుతుని యంశము నవ్వసుదేవవంశమం
దు జలరుహనేత్రుడగు కృష్ణుడు నాత్మపదంబు జెందునన
త్తరి కలి సంక్రమించె వసుధాస్థలి కృష్ణుని పాదపంకజ
స్పర్శన సోకునంతకు రసం విహరింపగ నోపడయ్యెడిన్. 332

చ. వసుమతి బాసి కృష్ణుడు దివంబునకుం జనుటాదియట్లుగా
వసుధిరుండైన ధర్మజుడు వాదిరి రాజ్యము నీవర్తి దీపిం
సుమతులు గాంచ బరీక్షితు వసుంధర రాజ్యరమావిభూతికిన్
వెసన భిషిక్తు జేసె కురువీరుడు పెల్లుగ దాను గ్రనన్. 333

వ. దివంబునకుం జనిరంత. 334

క. ఏదినమున శ్రీకృష్ణుడు
మేదినిపై బాసి నిట్టి మేను విడిచినా
డాదినమున నశుభప్రద
పాదకమై కలియుగంబు ప్రాప్తంబయ్యెన్. 335

వ. మునీంద్రా! పరీక్షిద్రాజ్యకాలంబు మొదలుకొని పరీక్షి
ద్వంశలుండగు నందాంతంబు వరకు వేయిన్నూటయేబది సంవ
త్సరంబులు కాగలవు. పరీక్షిద్రాజ్యకాలంబున సప్తర్షులు

మఘానక్షత్ర సంచారులయ్యెదరు. నందుని రాజ్యకాలంబున
పూర్వాషాఢనక్షత్రయుక్త సంచారంబును, కలిగి యున్నవి వ
రంబన బారంబున సప్తర్షులు సప్తవింశతి నక్షత్రంబుల యందొక్కొ
కశత సంవత్సరంబులుండ్రించెదరు. అది మొదలుకొని
కలిప్రవృద్ధంబగు. యేతద్వర్ష సహస్రం పంచాశదధిక
వత్సరంబులు శుద్ధక్షత్రవంశ గోపితంబగు ననియెరుంగుము.
యీవద్రాజవంశంబునకు కాలమాత్ర సంఖ్యయని యెరు
గొంబై యుండు. పరీక్షద్వత్సరకాలంబున బరాసరథ వినకుం
డగు సోమంగంధాది రిపుంజయుని వరకు వేయిసంవత్సరం
బులు రిపుంజయుండాది శేషునాభుని వరకు యేనూరుసం
వత్సరంబులు ధరాపాలనంబుగా వింపగలరు. మునీంద్రా!
కృష్ణుండెదివసంబున నవతారసమాప్తంబగు నాదివసం
బున కలిసంక్రమించు. కలియుగంబునందు సంధిసం
ధ్యాంశంబులు డెబ్బది రెండువేల మానుషాబ్దంబులయ్యె.
శుద్ధకలి వత్సరంబులు మూడులక్షల యిరువదివేలవర్షం
బులయ్యె. ఈయుభయంబులను నాల్గులక్షల ముప్పది
రెండువేలవర్షంబులయ్యె. ఇవియు దేవమానంబున వే
యిన్నిన్నూరు వత్సరంబులగు. ఇట్టి కలివర్షంబులు కడచన
కృతయుగంబు సంప్రాప్తంబగు నని చెప్పి మరియు ని
ట్లనియెను. 336

గీ. బృహస్పతి నక్షత్రపై శశిసూర్యాదికులలు
యుగయుగంబున వర్తిల్లి యుండు కతన
పొనరుక్తి బాహ్యంబు సంప్రాప్తమగును
వలవి గాదు వచించుట కనఘచరిత! 337

సీ. ఆనఘ యాదవ సూర్యసోమ వంశజులందున
గురువంశజాతులై గారవమున,

ఘనవిఖ్యాతగు ప్రదీప్తుని పుత్త్రులైనట్టి
దేవాపిశంతన బాహ్లికాదులలొ
లందు దేవాపి చంద్రవంశమునకు
రఘుకులంబునకు శ్రేష్ఠు గాని మరుడు
మఱి ఘోరత్రేతమ్మునందు మహాయోగ సాధ
నలయుంబు చెలగ కలియుగమునై
యుగమ్ము దిప్పుడు యోగులై యుల కలాప
గ్రామమున బిజ్జబ్భూతులై క్షణాగ యుండి
రాగలుగు సద్ధకలియుగ రాజ్యములకు
ప్రభులేవిలయంగ జేకాంక్షు భవళీల. — 338

క. ప్రులకలి యుగమున నేగలి
మలి యుగ దేవాపి మరుని యనువ్ర నవారు
న్నలి గాచ కాను చును మరుడు
సలలవము మనువంశ ముఖ్యు సన్మక్రినవరాలి! — 339

వ. మునీంద్రా! యిట్టి మనువంశసంభవులగువారు
కులత్రేతాప్రవర యుగంబుల రాజ్యభారంబునక్షత్ర
వంశప్రవర్తనంబుగా వింపుచు, దేవాపిమరుపుత్త్రులం
బగి తెలియ దాతంగ యుండురు. కావ్యనక్షత్ర . . . సంవ
త్సరశతంబులకైనచెప్ప నలవి గాదని చెప్పి మఱియు
నుముఖ్యునిరొ. — 340

సీ. భూతమ్మపై యీచెప్పబడిన భూపాలకుల
పరియును గాంధర్వికి మోహ
కలుషవైనయ సంగలక భీకరాలుల
కడు నాశ్చిద్ధాత్రి సత్రిమలగుటయు
పూని యుద్ధరక్తి మల్లుప్రలో పొత్తో నవ్వియు నేలంగ
నేయు నేలంగ నేనను నిచ్చ చేత

జేయుచు మదిదాయజెన్నినపి మృత్యు
వారలు మరివారి వాడు ధరణి
లోకజయకాంక్షజైత్రయాత్రాభినిరతి
నడుగు చుండెడు వారల నవనిగాంచి
శరదనవపుష్ప వికసదరణిశీలయాన
చలము చేత పరిహాసింపుచునుండు నుభవసీమల! — 341

క. మునినాయక ధర్మశ్రీ ద్ధుతి
యనగను జనకునకు దాన్నియు సిద్ధించును స
త్కీర్తి వృద్ధి విగీతంబులు
వినుపించెం వినుము దాని విమలచరితలార! — 342

సీ. వినుధరా సలివృద్ధి విశులదేశ గాంచి
మలిపులయైన యుమ్మక్రిందవేళ
విలయంబు మోహసంపృతులైబరింపుదు
జింతిరములబాలు దేహాలయుల
యందు విశాలసంబు నాంది వర్తింపుదు
దాలుల నాల్మిజయంబు లోనమంత్రి
భూలక్ష్మి యుద్ధ్రుక్తినింపున జేసెలాగిల
పొరవి యద్ధ్రుక్తినప్పుగది. శత్రు
జయము గావించి క్రమమున సాగరయుల
నైన ననాక్రమింబ యుయుద్ధనిపలుల
దారుప్రలుబీద్వనకు నవదలంపల గుట
దలపగా బాలరయ్యి యూధరణి పలుకులు. — 343

గీ. అఖిలజలధి సమావృతంబైన ధాత్రి
లయవశముజేసి కానిరనిలయంబు ననక
నాల్మిజయమొప్పజేసిన యది యె మృత్యు
యాత్మిజయము ఫలంబని యరయువలదె. — 344

చ. ఆదులవువంశజాలప్రపితామహ పితృపితామహాదులం
శ్రుతులనధ్యాత్ములబాసిచనగాగనిదారలమూఢబుద్ధులై తైల
శ్రుతమునసనుర్వదిగ్బంధనిఖిలధరాత్రపుపైరి గానిని
కలియుననుగాంచనేగనసాకానాకరాజునుగానసేన్వయుల్. 345

చ. ధ్రువునినాకునయస్థలి పిత్రపుత్రసభలుభ్రు వెల్లనిస్రపాం
బుధుగకజేసి దారుకడు మోహాములంధరనారినాధియుం
చదుకుపవికేకపులకులవిదనదియువెల్లనుశాశ్వతంబుగా
గడువగనేరుచుంధరణిగూలుటజూచుచుదారుగూలుచున్. 346

గీ. బంధుపుత్రాదిరాజ్యసంబంధచయము
మైనవారలబాని యిటు యరసియుకట్టు
పరగదల్పుమైయునన్న పాక్షిప్రలటు
ధరణికానసక్తులగుటచిత్తంబుదలప. 347

చ. పరగధరిత్రినాయె మటు హాయియసటం. . . . .బాగగ
పలుసను దాటిలంబును ప్రహావిరిరాజులగాంచియెంవరి
బలిహానసంబానచ్చుచుగపహారల్ వెండియు మూర్ఖబుద్ధులై
ధరణిప్రలకలిలా యనుచువర్ధియియుబుద్ధిదలంచునెప్పుడున్. 348

వ. అనిచెప్పి మరియు మైత్రేయునకు పరాశరుని
లకుం డిట్లనియె. 349

క. భువిలనానిధరణిగిరా
శ్రవణంబానసింపమలిననుయును హానమున్
రవికిరణాఘంబులచే
వివరింపంచిరియలుమాటిచెవిప్రులచారిలా!. 350

వ. మునీంద్రా! విష్ణునంశాంశసంభవులగు మనువంశచ
రిత్రంబు నీకెరింగింపబడి. ఈచరిత్రంబు బరమశ్రద్ధ
యుక్తులై యనుక్రమంబుగా వినువారలు సకలోఘంబు
లంబాయుదురు. సూర్యచంద్రుల వంశచరిత్రంబు

ను వినవలు. ఆద్యనిం వినువారలుధనధాన్యసంపదలనా
హాతేంద్రియులమైదరని చెప్పి వెండియునిట్లనియె. 351

సీ. మహిలోనసనిక్ష్వాకుమాంధాతృసగర
రఘులు మరహుంషయయాతియయాతి
గాగల్లరాజులు కడుబలవీర్యధ
నోబులగల్గి కాలంబునందు
ధరవారునామపూర్వవశేషులలయ
దివినిపుత్రదారకగపహాలు
లందువలవాదంబు జెందదరదిగాన
ప్రాణిదేహంబు పెంపునసంగి
కలిమి పుత్రమిత్రవదుమైయులనేక
వర్షగణములు గ్రాలదప్పలు పడుసజేసి
బలియులైవారు కాలసంహారులయిరి ||
నామమాత్రావశేషులై నారుగాకె. 352

చ. మహిని పృథుత్రువిరుదుసమస్తమహాపమహీపతి . . .లా
సహితులలన్నెల్లదుంబు మహామాలిశయంబుగనిష్టయజ్ఞముల్
విహితమునాంబు సాసవిధి విప్రులు దయులనుకాలవాలసం
ప్రహాలినియాలమగిల్లిబడిభ్రస్తమునాం దినదలినాలదియే. 353

చ. ముదముసకార్తవీర్యనృపమలుభుజదండములయెదుడీర్ఘలం
విదితబలంబుయారసంగాని విత్తపరేఖసతింపవైరులక్
గదనములేసద్రుంచియలధికోటిగుయాగములొప్పజేసివి
మదమునదచ్ఛరిత్రములనావిలమైనఁ వియంపునిలవే. 354

అలుల బలుమీరసకలావనిభాగములు నేలివేటిసం
తతులగణింపలేకవులవర్ష యలుసంపదలంబిరా మభూ
పతికెదరింపయలంతకునిబవిధిభావకులిభంగచాలన
క్షలమలయలావణాసురులనిసంపదభస్మమునైన జూచెదినే. 355

వ. భువిఁ గాంధార ప్రముఖ దేశములందు హిమాంభూభాగమున్నదియు
దివిభూభాగములందు లక్షలధనములు నిచ్చితిఁ జెలంగించెను
కవ ప్రియం బొంచెను మందులు నిరంతరాంబుగ్రామముగా
రమణీయంబను వాక్కు మోహకరంబై తాయల్లైనై రాను. — 356

చ. మరియును భగీరథసురమునులు గుబురు కుల్సరాగులు
చిరమగు గాలక్ష్మీ నియతి పురుషులుదేహ సంగతి
దారిగాని యుల్లము ప్రాణ సనాతనిగాంచియే
క్షరనాగ సాలక్ష్మీ సంపదలు లభించు సంపద లంపజెల్లనే. — 357

క. మునినాథునకు నిప్పుడు
జననాథుల మను గల్గు జననాయకులన్
వినుపించితి నారు ప్రశం
సనృపులయిలు వేవేల యశముల తెల్లము పిదపన్. —

గద్య:- ఇది శ్రీ మద్రమారమణ కరుణా ప్రసాదలబ్ధ కవితాధారా సు
ధారస పానైకభవ ప్రసన్నాంబు మాంత్ర గోత్ర పవిత్ర పాండురంగ

. . . . .

. . . . .

(ఇకపై ఈ గద్య భాగము చదువగలిగినంత వరకు
నవ్య గద్య పాఠమును సరిచూచి గద్య
ననుసరించి వ్రాసితిని.)

గద్య:—

ఇది శ్రీ మద్రమారమణ కరుణా ప్రసాదలబ్ధ
కవితాధారాసుధారస పానైకభవ ప్రసన్నాంబు
మాంత్ర గోత్ర పవిత్ర పాండురంగ వెం
కటాచల సత్కవి పుత్ర, పాండురంగ లక్ష్మీ గర్భ
శుక్తిముక్తా మణి విలాస యమునా విలాస
కవితా నిరాఘాటక, కామాక్షి విలాస విలాస,

శ్రీరామాయణసార సంగ్రహ గ్రంథ విరచన ప్రవీణుఁడా
విధాన దాన ఉచిత లాభాలక్ష్య ప్రకటితుఁడైన శ్రీ ఘంటవి
ష్ణుప్రాంబుల నిర్మిత రాజవంశానుకథనంబును, సౌ
భరిచరిత్రంబును, మంధాతృవంశానువర్ణనక్రమంబును,
సౌదాసునకు కలిగిన శాపవృత్తాంతంబును, నిమిని
శిష్ట వృత్తాంత ప్రసంగంబును, చంద్రవంశోద్భవ
రాజానువర్ణనంబును, మరియు పురూరవుం
గాధిపుత్ర ప్రసంగంబును, నహుష క్షత్రవృద్ధ వంశ
కథనంబును, రజినకు ఇంద్ర ప్రాప్తి ప్రసంగంబు
ను, యయాతి చరిత్రానుకథనంబును యదువం
శానుకథాక్రమంబును. [illegible] వంశానుకథనం
బును, భజన భజమాన కథనంబును, శమంతకమ
ణి ప్రసంగంబును, అనమిత్ర వంశానుకథనంబును,
శిశుపాలవధయు, శ్రీకృష్ణసంచార ప్రసంగంబును,
అనువి వంశకథయును, కలియుగంబునందు పూ
రుచంద్ర భవిష్యత్ రాజకథయును, కలియుగంబున వి
పరీక్షిత్ విరచిత ప్రసంగంబును, ఆది విషయ
ములు గల చరమాశ్వాసము — సంపూర్ణము.

—

ఇది చరమాశ్వాసము.

విష్ణుపురాణము.

(పంచమాశ్వాసము)

శ్రీరామచంద్ర ~~కు~~ పరబ్రహ్మణే నమః.

—

116. ఆకర్ణకుండగు పరాశరమునీంద్రుండు, మై
త్రేయమునినిటు కుంజూచి యాదవకథను విన
పించుచు వినుమని యిట్లనియె. 1

క. తెలిపితివి సూర్యసోముల
కుల విస్తారములు వారి కులముల తెరగుల్
వలనగు దచ్చరితములు
దెలియంగా జెప్పుమింక ధీరవిచారా! — 2

గీ. హరి రమేశుడు విష్ణునంశాంశకలితుడై
యుర్వియందు బుట్టి యదుకులమున
ఘనత మెరయ నేమి కార్యముల్ సలిపిరి
విప్రముఖ్య! నాకు విస్తరింపు.

క. అనవిని పరాశరుం డి
ట్లనియెను సుకృతి నాథ విష్ణునంశములక్ష్మీరా
జ్ఞని కేలను దగు శ్రీహరి త
త్త్వము నంశముల కృష్ణుడని కథనముల వచనా. — 3

వ. ఆవల కథను వినుము. — 4

సీ. అనఘుండు మైత్రేయ మునివరుగనుగాని
భోజకుల ఖ్యాత పుణ్యమూర్తి 1
దేవకుగూతురౌ దేవకీ దేవిని
వసుదేవునకు నిచ్చి వరవివాహ 2
కలితముగా వించె కంసావనీశుండు
చెల్లెలు మరదియు నుల్లసిల్ల 3

~~విష్ణుపురాణము.~~

~~(పంచమాశ్వాసము)~~

~~శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః.~~

—

116. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ~~1~~

క. తెలిపితివి సూర్యసోముల ~~కుల విస్తారములు~~
కుల విస్తారములు వారి కులముల తెరగుల్
వలనగు దచ్చరితములు
దెలియంగా జెప్పుము రేలి ధీరవిచారా! — ~~2~~

గీ. హరి రమేశుడు విష్ణునంశాంశకలితుడై
యుర్వియందు బుట్టి యదుకులమున
ఘనత మెరయ నేమి కార్యముల్ సలిపిరి
విప్రముఖ్య!

సూచన:— పై రెండు పద్యములు పొరబాటున
యీ పుటల్లో వ్రాయబడెను. ఆశ్వాసము మొదటి
పుటలో ప్రారంభించవలసినది యీ పుట
లో పొరబాటున నేను మొదటనే యుకరిక్త రెండు
పద్యములలో అపి రెండు ప్రారంభించి తిరు
గ కథను వ్రాసితిని. —

కడు వేడ్క రథము పై నిడుకొని వెసదాను
పొసగ సారథ్యంబు బూని జనుచు 4
నుండు వేళ నాకాశంబు నుండి వేగ 5
మేఘ గంభీర ఘోషంబు మెలపు వాడు 6
సోదరంబుగ కంసుని బకితిగాంచి 7
పలికె నాకసంబు నశరీరి పలుకులర. — 8

గీ. కంసయాంత్రుబొత్తఁగడు కానిప్రేమచే
భగినిమెచ్చరథము బరపెదీవు
అలివకుదయోన్మైన యష్టమగర్భంబు
నిన్నువిలింపువేగ నిజము సుమ్ము. — 6

క. చప్పున నవాణి కవిఁ బలు విని
గప్పురపాటొంది కేలఖడ్గము గాని దాం
దప్పునక నాడు భైరం
గాపప్పుకల్పించి గాంలు గాయ దిర్ర యచో. — 7

సీ. ఆత్త దీవసుదేవు, డా కంసు కెదసాచ్చి
యోమహాభాగ యూ యువిదకాదవు
అష్టమగర్భంబు నడగించు నిన్నని
దచ్చెర యాకాశ లాలపలుకు
నీవలాబరికుదయించన పుత్త్రుల
నందరఁ బుట్టిన యప్పుడె నీకు
జంపగా నిత్తు నం జంపుకు మి బ్బాల
నని పల్కి గాసమహోసు రుండు
విడిచిపుచ్చె బ్రలుకు కడగంటిమని వసు
దేవు దుబల గానుబు దిగులు దాపు
గొని వంలు నాంది నాగి వివిట్టుడవు లెగ
డెందమందు బదులు జెందకుండె. — 8

వ. ఆ విధంబు గావింలా తెరంలుకై వసుదేవుడు
పోయినాల. — 9

గీ. కంసభూమివిభుడు కలుషమానసుఁడు లోగ
నాభయంబు యొడబెరయుచుండె
నారదాదివకిత్త్రు సూరి ప్రలిక్షణం
చాలసేయుచుండె చాల్తు మందు. — 10

సీ. మునినాథులతాలిలమునధరాసలియాంత్రి
వేలసంఖ్యలు దైత్యులు విభులు దనుజ
నాక్రమించి నభారమున బాలక దాను
గాగరూపమై వెస వేలు గిరికి
జేరి యచ్చట సభజేసె దేవరాన
నాది దేవతల కేమెద్దిని సలి
ప్రకాలయుయుల్నను యశ్రుకణములు నిరియంగ
దుఃఖంబు మనమున దెంక్కార్థ నరగ
కంసదైత్యాదిక్షత్రయయగడపలిప్పు
భారతిదావలరణంబు గాగివారి.
కరుణ నాథసూక్తకారకులైరాబు పవితె
మురు॥చరితమ్ములమేదినీమునలియంల. — 11

వ. అందుకు ఆమె దేవతలం గాంచి దయార్త్రచిత్తయై
యిట్లనియె. — 12

చ. ఘనలబుశంకకగ్నిజనకరబు సుపానకుభాస్కరాంశులు
జనకరుద్రైలసప్తగలిసకల్పబిగాలులకెల్లమాకు మా
కనఘుడు విష్ణుమూర్తియఖిలైకగురుండు విభుండు గాన నా
యనకాకె [illegible] — 13

సీ. పరగంగదాబ్జబిపాలలకు పలియును
బలిరమండలకు దానేపూరువశరము
కార్యలకలలాది కాలసవరూపంబు
లాదిలబ్ధమలమలుపవిత్రయవిలలు లేక
సృష్టిమొదలుగ సకలవిహారంబు
యక్షరాక్షసపిశాచాదిదనుజ
గరుడగాంధర్వకేచర గ్రహాదిలాగి
గగనపవనాంబు వేసుకరాగి వేని

విషయములందెల్లదెలుగ విష్ణురూప
కలితులము గాక యనఘులు గలరె చూడ.
(పై పద్యము తప్పుగా వ్రాసినందున మరల యీ
క్రింద వ్రాయడమైనది)

సీ. పరగంగ బ్రహ్మాది పంక్తులకు బలియును
 ప్రారంభించినకు దానె ప్రాపుదేరయు
కాష్ఠాకలాది కాలసర్వరూపంబు
 లాదిత్యముఖములు యాశివమ్ములును
వసువులు రుద్రులు వరుసనుసాంధ్యులు
 మరుదులు వహ్నిరియు విలాలగికి
స్పష్టము దెలియగ సకలమిగాములు
 యక్షరాక్షసపిశాచాదిదనుజ
గరుడగంధర్వ ఖేచర గ్రామములం గ్రి
నగనపు వనాంబువేనును కదిగివేని
విషయములందెల్లదెలుగ విష్ణురూప
కలితులము గాక యనఘులు గలరె చూడ. — 14

ఉ. గాననేకరూపుడగుకంజవిలోచనరూపసంతతుల్
మానుగనిట్టిగాంబునసమానబలంబునబాధలబాధకా
[illegible] — 15

గీ. పరగ మాంకిప్పుడే విన్న పంబు జేయు
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 16

క. మాంతిపరమె శుకనాయుడు
నిరుపమ శుభ మూర్తి ద్వాన్ని నిర్జించినయు

వ్యాలితప్ర ఉగ్రసేనుని
[illegible] — 17

వ. మరియు నారిష్ట ధేనుక, కేశి, ప్రలంబ, ముర, నరక, ముంద,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
నని విన్నవింప. — 18

గీ. పరగ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 19

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 20

వ. కావున. — 21

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 22

వ. అనిచెప్పి చతుర్ముఖుం డఖిలసుర సమూహంబులం బిలిచి
కలశాబ్ధితటంబునకుం జని సహస్రాబ్దులు నపర్ణుఁడై పురుష
సూక్తుని వినుతింపం దొడంగి రదెట్లనిన బ్రహ్మాదు లిట్లనియె. — 23

సీ. వేదంబులకు నీవు విషయభూముండవు
గాకుండ వర్తింపంగా దేవ
పరమపదంబన బరగు కాలాతీత
మయిన పరాపర బ్రహ్మ విషయ
కములైన వివిధ దృశ్యములనేకము మీరి వాని
విషయభూతంబులై వెలయుచున్న
పృథివి జలాగ్నులై గాలి గగనంబు మొదలైన
లాంతకాశ పవనంబుల గుణముల
ములు నీ వస్థూల మనుసూక్ష్మరూపంబు
దేవ యగుచు విరాడ్రూప యగుదు
సకలరూప యగుచు సర్వజ్ఞమూర్తివై
యొలయుచుందు వీశ! వేంకటేశ! — 24

వ. దేవా! జ్ఞానపరంబైన శబ్దబ్రహ్మంబును, జ్ఞానపరంబై
న పరబ్రహ్మంబును నీవ, నీయందంతర్యామియై యుండు నాగ నాదే
శాంతి కర్మస్థితి పాదములను, బుగ్యజుస్సామాథర్వ
ణంబులను, శిక్షాకల్ప నిరుక్త ఛందోజ్యోతిష వ్యా
కరణంబులను, మీమాంస న్యాయశాస్త్ర ధర్మ
శాస్త్రంబులను, పురాణ ఉపపురాణ ఇతిహాసంబుల
తోడంబైన శ్రుతి స్మృతి పురాణాదులను, స్థూలసూక్ష్మ
దేహాదుల యందు వారి కన్నా వేదాంతరూపులై పాదకం
బైన ప్రణవనిష్ఠాదింగంబులను, నరయని శబ్దబ్రహ్మంబు
వినుతించు వెండియు పరబ్రహ్మస్వరూపంబు విని
పింపదొడంగి యిట్లనియె. దేవా! చక్షురాదులగు

రూపమును వారు కానిసగతి చరాచరంబులను, నిర్మలయని యు, ఆ
వ్యక్తంబునకు విలక్షణంబని యు, యోగులు యోగము
గ్రంథలం దర్శింపుచుందురు. అట్టి పరబ్రహ్మ నీవ యని వి
నుతించి గ్రహ్మక్రమ విశేషపశు పరసద్రూపపద్మాలనంబు జే
యం దలంచి యిట్లనియె.

దేవా! అఖిలరూపంబులు, రూపంబుగా గలవాడవై
పాదంబులు వేక గలుగువేగకలండవై హస్తంబులు వేక
గ్రహణసామర్థ్యంబు నొందుచు, శ్రవణంబులు వేకయే
వినుచు, ఘ్రాణంబులు వేక గంధగ్రహణసమర్థుండవై
రూపంబు లేక రూపవంతుడవై, చక్షురింద్రియము
మలేకవై జగన్నిరీక్షణంబు జేయుచు సకలంబునెరింగెడి
సర్వజ్ఞుండవైనని నెరింగి నుతించువారలు. — 25

శ్లోకము:-

అపాణిపాదో జవనో గ్రహీతా
పశ్యత్యచక్షుః స శృణోత్యకర్ణః
స వేత్తి వేద్యం న చ తస్యాస్తి వేత్తా
తమాహురగ్ర్యం పురుషం మహాన్తం. — 26

వ. అనుశ్రుతి వచనంబులనాంజేసి యతిసూక్ష్మరూప
వనియు, ప్రపంచంబునకంటె అత్యాసవిరూపుం
డవనియు, నెరింగి డివి దాంపంగుని బుద్ధి పరమాత్మ
దనవిరూపు డైననిన్ను విడబయలుర ధ్యానింబు
జేయగారదు. గావున నాలని కాలత్రయలక్షణంబైన
అజ్ఞాననివృత్తి యగునని చెప్పి వెండియు నిట్లని
యె. మాయామయంబునగు బనుండవైన నీకు ప్ర
కృతి విలక్షణం బెరింగలుగునానుని నీవసకల
జగంబులకాశ్రయుండవు. జగద్రక్షకుండవు,

సకలభూతములు భవదుదరస్థితములగుట భూత
భవిష్యములు నీవలననగుచుండు. మాయనే యవిద్యనాశ్రై
నిరావరింపంజాలకుంజేసి యాకరుడండవగుట నీవద్వం
ద్వనకలువవు, బ్రకృతిలి వివక్షేకుండ వగుదువు. ఎల్లన్ని
భగవంతుండగు నగ్నిదేవకరూపుండై అహవనీయంగా
ర్హపత్య దక్షిణాగ్ని సభ్యావసథ్యములు-చాతుఃపర్వతములు
వేదః సంపదలాసం గుచాదములన, నసాలవ సవరూపి
వైననీవు ఉవిత్రసావభారములు సాధిజగద్రక్షకులు
గాగి భూతివసర్గకులు-పాద ఉయం విక్షేపంబు
గావించిలివి. ఏకరూపుం దవగనగిరి వస్తుభూతవ
పదాంబులబహు రూపుండైన వస్తువికారములం
బారయని చందములన యాకరుడండవైననీ వాకరిం
డవయు, సకలభూతములం బ్రవర్తింపజేయు,
లత్త దృశ్యవికారములం బారయకుండు. పరమా
త్మసవరూపకుండవైన దేవా! ఆదివిధయంబులను
శ్రేష్ఠంబులనగు పరమపదంబు విచారింపులగువారు
భవద్యదివ్యరూపంబుగా గనుంగొందురు. భూ
తభవిష్యముల యందు భవదవ్యతిరిక్తంబులు గాలు
గదు. మహదహంకారాది ప్రపంచాత్మకైన వ్యక్తంబులు,
సమష్టిరూపంబైన విరాడ్విగ్రహంబులు, వ్యష్టి
రూపంబైన బహువిధభూతవర్గంబులు నీవ. సర్వ
జ్ఞుండవు సర్వాధికరణముండవు. సకలజగన్ని
యంతవు, లత్త దృశ్యత ధర్మంబులైన క్షణిలా
ఉభయ కర్మ ధాముల బంధ|| నిర్మలుండవై ప్రాల
కుంలమా నుండవై బ్రహ్మాదుల కారణ యుండవై
మూరాధ్రులకు బ్రకాశుండవై ఆనందయపరి

మయాది పంచకోశములంటక నిర్విషయచైతన్య సం
భావిమండవై, పంచప్రాణబహుముఖుండవై ననీకు నాలు
నర్తింపవలదు రియు.— 27

సీ. దలపగియనీదు మల్లనవిలాసములే
ధర్మరక్షణజేయు లాలపుగాని
వలసనవర్ణం బ్రస్తుతులర్హ్యలు కులకును
పరముఖదివ్యరూపంబులకును
మరిసుఖదుఃఖతో మానసకాలులకు
వాతెలవల్ల ధర్మపద్మ మోదినీకు
గలుగదను-చెపకుర- గలలనద్వైత దేవేశ
నిలపదమాన. . భాసురాంగ
ఘనాలవినాలులగనకవిలాసనాదుల
గాంచపనికే ప్రేమకోవివాడగుచు
యోగ నయోనసురేశవర యోగిహృల్లకమాక్ష
యోగ రాజ్యవిలాసబాదినిరంతసుడగుగాను. 28

క. రామానలివర్మాసురేశ్వర
యోగనివలులమాక్ష యోగరాజ్యవిలాస
బాదనిరుత్తించుదుడుగుదు
మానుగలచారులలు సమగ్రంబులగురే.— 29

క. ఆనిపరమేశు దనాలయక
గనుపించనివిశ్వరూపు గను గాని ప్రేమం
బున నుతించెవెంతియు
వనములసాధువనిల శక్తిమల్లకిగానగోరె.— 30

పంచచామరము:—
నమోనమో నమో ప్రకృతి నవమో నమో మహత్తలావే
నమోనమో నమో మహద్వక్త్రస్థనవ్రతలాబనే

నమో నమో జగత్పవిత్ర నామ సత్ప్రదీపనే
నమో నమో జగత్ప్రపూజితా ప్రమేయ వర్జితా! — 31.

సీ. సూక్ష్మతరంబుల యందలి సూక్ష్మమై మహత్తరంబుల
గురుతరంబుల యందు గురుతరమై
నగుదువు బ్రతుకులు నరహంత్రులు వారల
మలకు ప్రధాన సమూహ మనుజులకు
మూలకారణమైన నాగుణ వర్తింతువు
సర్వేశ్వరుండు ప్రసన్నుడగుచు.
మౌని నిషేవిత సుగుణ బలవంతు రాధనుబాలు
. . నిత్యవినుతి
సకలలోక పితామహు లధిప పర్వతములు
వెలుగుదొండ్ల గుచు నాగసింధువుల
ప్రథమ కేతుస్థితింప జాలకునికి
నా . . . . . నాథ శాలసార! — 32

వ. అని చెప్పి మరియును. — 33

చ. అనఘ మునీంద్ర వింటె కమలాసను డాదిపురాణములల్
వినుతులు జేయగా భ్రమవిష్ణు డుజిష్ణు డనంతకృష్ణ
దనరు సితాశిలాబ్జ సుదతి వెంగేడు వేళలయు గరు
యడ్రవ చెరతింబు తిష్ఠనియె సాదర మందరసారమతిల్ 34

వ. మదీయాంశ వతారంబులు భూభార హరణ సమ
ర్థంబులు గాని భవబంధ హరంబు
లుగాదు. నభోమాస కృష్ణపక్షాష్టమీ దినా
లంబులు నగుదీయవ తారంబులు సాత్త్వికం
బవతారంబు గాని కేవల కేశవాంశావతార
బులు గనవచ్చు మునుగాక మదీయాంశభక్తకేశవులు
ను ప్రకేశులకు నిత్యపురోగ ముకుందుడు గానిగాని

జానంబులు గలమనుజులవిధి గాదు. భూభార
క్లేశహరణానికి నుత్సాహవైభవంబుల నుద్ధరింపబోవు
బు పరిపాలింపు మనుచు చెప్పి మరియును. — 35

గీ. కమల భవముఖాది సురలును గణములను
పరగ విరచించియుండు భూభారము
జాలు మాయంశములు లమరు జగతి బాలు
కదనమందెల్ల యదువంశ మధిపులకు. — 36

ఉ. భూరిబలాఢ్యులౌ దనుజపుంగవులంబడి యుద్ధసారులౌ
సారవిహీనులై యిల సంక్షయమొందెదరంత యొందరుల్
ధారుణి భూభారమిది రథంబుగ వెంటాడ గూడుచు దర్పుల్
మారకు లేక సంశయములేని సుఖించెదరాత్మలందు నర్థి — 37

వ. దానిం జెప్పెద వినుండు. — 38

సీ. వసుదేవు దేవకీ వరగర్భమందున
హరి యీశ్వరుండు ప్రభవించు
మదమంచి కంసుడు హింసకు గడంగి
మతిహీనుడై పుత్రుల జంపు
వనితల గర్భంబు నందెడు నట్టి యలాస
నాడి దేవతలు సమేతులు
దండ్రుల బంధించు దగనాన లంచి దా
రాంధకారము మేను ప్రవాహకరము
రంగగాయక దేవతల వనియందు
నవతరించి నారదుండు లోక
కంస దానవ రాజునుల్ కడకు నేగి
దేవియవి నంపించి నిట్లని దేవదేవ! — 39

శా. కంసా నిన్ను వధింపగాంచి హరి నిక్కంబు క్షోణి దేవకీ
గంసీ గాయనికింజనింపంగల డుద్యత్తేజుడై మెప్పులం

హింసించునని పలికి కంసుఁడు మహాహింసగావి సుతంగాఢలిం
ఆంప బిల్లలవాడ బల్యమున బెల్లాళిత్యుల బ్భాం బుచ్చుటే. — 40

ఉ. అంతట గంసుఁడానవ్వ్రఖే హంకృలమేరగ నుగ్రసేను నిర్
బంతమొల్లరవ దేవకుని బట్టి నిబద్ధుల జేసి యు దద్ధలోన్
సంతకు బాగవి యాగ్రహాను సవ్వసు దివ్యనిలాగ దేవకీ
కాంతను బట్టి బిడ్డ మలగ కారలబెట్టి నికవి ష్ట బుట్టుత్రై. — 41

గీ. ఇవి విధంబున వారల నునిచి యుండ
పరగ దేవకి కుదయించె బుత్రు డుగర్భు
మది యుగాని వచ్చి కంసులాగ సనవిహారలు
దప్పకుండ నాప్పించెను నేఁడు తెరయు. — 42

వ. అగ్గర్భముల గువారల జన్మప్రకారంబులను వివిపించె
దవినుఁడు. — 43.

సీ. రహించుటాన్లి పిరరాలి కళప్పనిసా
దఱఁడు కాలనే మయారువీరల బాబు
లగుకీర్తిమంత సుషేణ భలువు వశివొలు
కసలిర్ఘాన్లును గడవి వారు
జలురాన నాన్సనారఁబునై చాంచుచూ
కలగి వారికి హిసి కళప్ర తనిగ
యువిని నిం కాకుబన్కి మయుమా లాత్మచె
నిహాలుల యొరదిరిడి నికురితారు
ననిశపించున దప్పాప మవధరించి
వారు జలధి వసించిరి వారలంత
నవని దేవకి గర్భ ముల జనుఁ దనగ
యోగవాం ఋల వశబున యోగి వరలి! — 44

వ. వారలు బినకుంజరకాలను లుప్పుడు కరణ సుతు జన్మించు
యునని వాడు. కావ్నన భవ విష్ణు నాధి యోగముని వాడు

పైన యోగమాయ యనఁ రివాళితమోహకారియు, నిద్రయు,
విచిత్రకారియు, ప్పూనానంయోద్ధినియు, ఆదివాలీయుమంలు
నంభ గభంలం యల్లనిముఁ. — 45

గీ. భరితవ యోగనిద్ర పాలాడిలల ఇంట
యుంబు నాంచిన్న యసృష్టి దీయు
యాజ్ఞ జేసి వారి నాలుగ దేవకీ
గర్భమంది నివృత్రమము లాగ. — 46

సీ. వారల నాలవుర వవబు సలాగ రసుండు
బలి
పుట్టిన యప్పుడు బుట్టి బాధ
నాంటటు తేఖాగిట్మైన మధ్యయు యం
తలబు దేవకి సప్తమమగు
గర్భంబు ధరియించు కరిగిలద దృశ్యైన
మైనపుత్తైజ మూమయరబు చ్చి
వసుదేవు కాంతార పని యతాంగి హంతి
నారద్రసంబునం దారదమెలగు
నంబు దిలగర్భ మంబున నేనిబినుంచు
పరగ దేవకి గర్భ ప్రపాతమయలె
కారసభలన టంబు నకదోజము గాగ
సకలజనములు బలుకుడు రక్షల మగలు. — 47

గీ. గర్భసంకర్షణము న యలోల్లు కుండు
పరగ సంకర్షణాఖ్యలచె ప్రబలఁ జఁడును
బలము యెగలంగగలు గలుబడుగ సంగ
కేవలేమ్మెల శిఖ రాముమమ్మాలిల దసరి. — 48

ఉ. అంతట యెన్ దేవకి విహారసలిగర్భము జాచ్చి నిచ్చలే
సంతసమొప్పవవృష్ణుల లుకవణమందు కళ్యనాన్ను మా
యుంతగు నాండనర్భ నికియంయుప మేలు బిందుల నీవ్రద

చెప్పుంబోతు నాయందునీవను సద్భావములజగజ్జేరియుయ్యనే 49

క. శ్రీపన్నగయుండుగావక
భూపకుసలియుయలిశాదికుంభత్రికనకుచూర్
భూపట్టుశలవు భక్తి-
పారిపిలవ్వెయుండు మాదిపనివినులనీవి. - 50

సీ. ఆసక్తిదీయంబగు నాజ్ఞ చేపడిదేవ
తల్లినీ ప్రపన్నయుండు నుండు
సత్రకర్తినసుత సహకిలినుంచి వేసనినుతి
గానివచ్చి దేవకి కాయలి నాసకు
కంసదానవ్యఘలల హింసింపమలిమూని
వరశిలాతలమున పైచనినుతి
శిలపైన బడక నాచేతలదివినుండు
మలులతేజాబాలమహిమదనర
మరగనాలనీను సరసిజభవశక్ర
దాదిగాగ సురలు మొదలులర
నమ్రశిరసులగుచు నాకైన గారవ
మునను మ్రొక్కిరియు దినిమదిగాంక్షు. - 51

గీ. నాకు భగిని గాగ జేకొంటి నిపుడవే
చెలదాభశుంభు డలి నిశుంభు
డాదిదనుజవరుల మేదిని గూల్చుట
నీకు నైజమనుచు నీరజాక్షి! - 52

వ. మరియు వింధ్యగిరాలంధరాదులనేక మహాయోగపీఠం
బులందనేకనామంబులం బ్రకాశింపుచు, సనాతి, కాంతి
కీర్తి, పృథివి, లజ్జాపుష్టిదివిభూతులం జెందుచు
ఆవరివిష్ణుయట్ట్రరూపంబులు నీరూపంబులగుచు నిజ్జగం
బులం దాశ్రియు, దుర్గయు, వేదగర్భయు, అంబికయు,

భద్రయు, భద్రకాళియు, క్షేమదయు, భాగవతియు, నననినేల
నామంబులం గీర్తించెదరు. మరియు నెవ్వరేనియు పాలత్తై
ధాలీమారి కాలంబులం బూజించెదని వారలు మమ్మలు సాద
ఆర్చించినరు. సురామాంస భక్ష్యభోజ్యాదుల నిమ్మబలి
లనుర్చింపాంచెదని మత్ప్రసా॥ దానంబునకుం బాత్రుల
గుదురని చెప్పి భగవంతుండు అంతర్ధానంబు నొందె
నంతట. - 53

సీ. మునినాథ దేవదేవుని యాజ్ఞదలని
నారాశిని డించుపూరినాభవ
రనుకాలనేమి పుత్రుల దేవకీసతి
కడుపున నిడ నారు కంసుచేత
నిహతులై రంతట నేడవగర్భంబు
దేవకీకడుపునే దెచ్చి
హరితేజము మాయలతరుణి గాని తెచ్చి
రోహిణీకడుపున దూర్పెచె
మరియు మరుదంత హరగపాత్రైలాకి
రక్షణంబు జేయ దక్షబూని
దేవకీలలామ దివ్యగర్భంబున
జొచ్చె దేవదేవుడిచ్చ నలర! - 54

గీ. హరిరమేశు నాజ్ఞ నారలని వెలుంగ
మాయనుండుయువలెంతా యశోద
యుదరమందు జేరె మురుల రతిజంబు
దిగివిలాసములను తీలు కానగ. - 55

వ. అంతట. 56

క. వసుసుభగ్రహా గణములు
సరసత్వసియుంపబులయుద్దనసుశుభ వెలత్రిక.

స్థిరత వహించెను శిరము
నెరిజనశ్రీ మీవేళ వెలసె నిఖిలమి గాంచుచో. - 57

గీ. దేవదేవు దివ్యతేజంబు దేవకీ
దేవి గర్భమందు దివిరి పాల్వ
నెలుల తేజసహిత యగుచుండె బాధగాన
బాలకాలక్ష్మి భేలి సహితమయ్యె. - 58

వ. ఆసమయంబున మునిబలకదర్శనులగుచు దేవతలు
దేవకీదేవిని వినుతింప దొడంగిరి. 59

సీ. స్థూల పకలిత వయోర్ సూక్ష్మప్రకృతి జేసి
బ్రహ్మాండకు సంభవ భవనమౌవ
వేదగర్భయైన యా వెలయు నాదుబెద
సర్వజీవసద్రూపు గర్భవసతివ
సర్వశ్లేషసంభూత వివిధ ప్రపంచదీవ
పరమసనాతనైపై పరదేవ
అఖిలంబునకు బీజమగుమహామాయవీవ
ఘనవేదత్రయిగర్భ వీవ
క్రతువు క్రియ ఫలగర్భవై ప్రబలెదీవు
ఆనలగర్భయనగు చున్న యరణివీవ
దేవతాగర్భయగు నదితివి యదీవ
దితిజగర్భయనగు చున్న దితివి నీవ. - 60

వ. అనిమరియును లకుమిగల మిము గవిధయంబులవి
వరించిరి. - 61

సీ. దివసగర్భయనగు తేజంబునలిమవి
జ్ఞానశక్తియనగు సంస్కృతులును
నెరిసాము దానాది నేలశాస్త్రంబులు
తగులజ్ఞయగున శాస్త్రాలలయును

కాలగర్భయనగు కాలరాత్రి నిచయంబు
లమ్మ్లగర్భిక సంతాప నిచయంబు
బాహ్యగర్భయనగు మేధాదిదానంబు
శైలగర్భయనగు ధరలు మలయును,
శ్రీహంగమానియుత్తరతారకాగ్రహ పరిష్వ
మగుచు నాపద్మనాభ సరయనిని
ప్రకృతిరనగు నీవిభూతులై ప్రబలియెరయు
నిఖిలమెల్ల భవద్గర్భమందె వెలయు. - 62

వ. మరియు ననేక సంఖ్యాకోటులగు విభూతులును, సూ
ర్యచంద్ర పర్వతాగ్ర సముద్రాదులు, ఖేటాదులును, పృథ్వివా
యుతేజోమయ రాకాశంబులును, యక్షరాక్షస పన్నగపి
శాచాదులును, గ్రహనక్షత్రతారకాది దివ్యవిమానం
బులును, సకలావకాశంబులగు నభంబులును, భూలోక,
భువర్లోక, సువర్లోక, మహర్లోక, జనర్లోక తపోలోక
సత్యలోకంబులును, తత్తల్లోక మధ్యమంబగు బ్ర
హ్మాండంబులును, తదంతర్గతంబగు దేవదానవ మానవ
పశు పక్షి జీవనికాయంబె మహాలక్ష్మికు నొందు దేవి.
ఎవ్వని సకల రూపంబులును, తత్తత్స్వరూప కర్తవిలాసంబు
లైన బాలలీల మహాద్భుత కర్మ పరిణామంబులు, విశ్వరూ
పాదికంబులంగా నుండు. ఆట్టి భగవంతుండు భవద్గర్భంబు
న వెలయుచున్నవాడు గావున, నామీద, సర్వదా సుధా,
జాగ్రదాకాశంబులు నీవయ బుట్టుంచు వెల్గునది. ఆదితి
హ్లాదిర దితిరరతత్ర మతిమం తాగ్రక్రాంది కుచలేలెను సర
భద దిలి భూమిర ప్రలగహింతిరి। కౌశల్యాదులు ఆసలిగాం
బహరాంతులతివ బ్రహ్మాదులు, గానాగ భవేల శస్త్ర సా
వసుదేవలోపం గలాగ వాదప్రతిష్ఠ భూలసత్యలయ లభ్యం

బునొనర్చెను, అదితి దేవకియు, సురభి రోహిణియు, నగుం
గావున నీవు జగద్రక్షణంబునకవతరించుటవి గావున నరకా
రణంబుగా నీవు మా యెడల ప్రసన్నలోచనుండవు నొనర్చిసి జగ
ద్రక్షణంబు గావింపవేనని విన్నవించి వేంచేయు గర్భస్థుం
డైన పుండరీకాక్షు నుద్దేశించి నవాత్తై యిట్లు లనివి
నుతింప వెలదిరి. — 63

సీ.. భూపద్మములనకుస దోలద్రుకదుండన
భగవంతుడచలిత భాసకుండు
సరిదేవదేవకిప్రాచి సంధ్యయందుదయింప
జనకీదివసజ్ఞ వెలుగొందె ‖ మహిమ

19.

నిండుపున్నమచంద్రుడుండు నాగ్నిశవాడు
విమల లక్ష్మీకాంతుడు వెలయు భంగి
దిగిదిగాన ముక్కలు దేవమై కనుపట్టె
కమ్మని చల్లని గాలి వీచె
ప్రవిమలంబుగ తోయములు పారెనదుల
జలధులు పొంగె మంగళశబ్దములయు
పాడిరాడిరి గంధర్వపతులు, సతులు
వాసుదేవుని జన్మైకవాసరమున. — 64

మ. మొరసెం నిర్ఝరదుందుభిధ్వనులు ముసవెత్తెదారి నొనాయువల
విరిసెం భూమి విమర్దనంబు విలసిల్లైపెంపగందె నభోగతు
న్నిరసెం చేసెయుమలుండు కలనవసులలం మోదంబు నిండాల శ్రీ
కరుడబ్జాక్షుడు బుట్టినట్టి నిశి సంకల్పప్రభావంబునన్. — 65

వ. అంతనద్భుతుండు శంఖ చక్ర గదా కమల చతుర్భుజుండును,
శ్రీవత్సలక్షణ లక్షితుండును, ఇందీవరదళ సంకాశదేహుం
డును, వనమాలికా విరాజితోరస్థలుండును, నవ పద్మాం
కుశ చక్ర చాప ఝష రేఖాలంకృత కరచరణతలుండును

ఆజానుమంజీర బాహుబాహు ప్రలంబిత ప్రసాదయుగ
ళుండును, మకరకుండలమండిత గండభాగయుగళుండును,
వరదరవింద పత్రలోచనుండును, కోటిసూర్యప్రభా విభా
సిత హారకేయూర కటక కాంచీకటక, కిరీటాభరణుం
డును, కరుణాపూరితరాగి లోకరక్షకుండును, శరదిం
దుహాస ప్రకాశమందహాస సుందరవదనారవిందుండునునైన
పుండరీకాక్షుండావిర్భవించినం గని వసుదేవుండు దాదప్ర
ణామంబు చేసి, వినుతించి ప్రసన్నునిం గావించి నవశోభం
దరవదనారవిందుండునునగు కంస భీతిలన్ ఇట్లు
చేసి విన్నవించెను. — 66

చ. కరముల శంఖ చక్రములు గల్గిన రూపము దాల్చి గని
శ్చరుని యుంచినాడవు కమలాక్ష దేవ! ఇది సర్గ విధి నెల్లవి
సరసతవిద్యలందుము సంహారమెల్ల పుట్టెదియు సుమ్ము యిదియో
పరబ్రహ్మేశ భక్తిపన్నుల సరవిగని నిర్వాహకా! — 67

మత్తకోకిల:—

నీవు నాకు జనింపబోలదు నిదుకం సుడు విన్నదు
ర్భావితుండగు నన్ననిప్పుడు దబ్బెల్లి చంపెడు గాన నా
దేవ నీదగు శంఖ చక్ర ప్రలక్షితోపగురూపమున్
బోవజేసి కమాను షాకలిబూను మరులిపోక్షకా! — 68

వ. ఇట్లు వసుదేవుండు వినుతించిన వెండియు దేవకీదేవియు
వినుతింపమనంబున నాగాతి వినుతింపదొడంగి యి
ట్లనియె. — దేవా! యేము పరాత్పరుండని యనాలంబ
మంబులం బ్రవేశింపుచు, తల్లులవిశదరూపుండవై, లనం
తలాసంబు చేయుచుండు నట్టి నీవు మాయందుఁ బ్రసన్నుం
డవై, మాయిరు మానుష బాల రూపం బంగీకరింపుమది యదు
నంగాతకసుండు దిలిజనుల్కిఁ దెట్లనన్నదెల్లిద్రుని ఖండనవ

దైత్యుం డుగ్రసేనుని భార్యకు ఋతుమతియై యున్న సమయం
బున నాయమ కంగామించి యుగ్రసేనరూపధారుండై దానితో
డా సంగమంబు సల్పెనేక నదిరమణింగి నా రాక్షసుని పిలిపెం
బూని యున్న సతి యంబున నాటకునికి గర్భంబు నిలచెను
వాడుండగు సుతుండు శ్రీ విష్ణుని నసున్న కోపించి యుం పకుమని
వధించిన వనియె. దానఁజేసి కంసుండు దేవకి పుత్రులంత
రెండు. కానున దక్షింప కంస నరకాంతపురలోకాలు దివలితే
జగదుత్తముడగు శంఖచక్రాది ధారణంబుగు రూపంబు జ్ఞ
గింపవలయునని వరరక్షించిన యతనికి శ్రీహరియి
టులనియె. — 69

సీ. అవనిపై మాకు సాధ్యంబువ పవిత్ర
సుతోత్పత్తి యుపి యలు మలయు లగు
దాంపత్యపుత్రుల దగగగిరి నను గొల్చి
లోకులు గాపింప దల్లి పాలనకును,
సరసమా యెడనే ప్రసవింతనై కడి
వినుపింపు దనిన మారసు ప్రమెరయు
రూఢిమా వారి పుత్రులు కాంచ వలెనని
మహాపురు వేడిన సమ్మతిగలున
ఘనత పృశ్ని గర్భదన మాకు బాదమలి
మరగ యిది వలి యట్టి భవము నొందని
వారు నాభి జేసి వరు సత్యాకసలోది
లలకు భృవించి తేజ వెసగ. — 70

క. మూడవ బాహుం దిప్పుడు
శ్రీ కాంత వసుదేవ దేవకీ పుత్రుడనై
పొడమె మెరయు జనించుట
నా కిన వాకిళ్ళు లబరిపినాడ గ్రుమ మునీంద్రా — 71

వ. అని చెప్పి భగవంతుం డగు హరి యంతర్ధానంబు నొందె.
మునీంద్రా! గర్భంబు దేవదేవుం డగు విష్ణుం డగుటకు
మరణరక్షణంబు పొంద్ర శిశుపాలాదుల వధ్యయం దిది సు
ప్రసిద్ధంబై యున్నయది. వసుదేవ సంతానంబు నొందెను
కంస నరకాంత పరలోకంబు గర్భంబు దివ్యభూషణ
లక్షణం బెట్టిదియను. 72

క. మునివర భగవంతుం డగు
వనజోదరు డా కరిసర వసుదేవ సుతుల
ధ్యను నారాయణ గానిది
యలిన ప్రభలు నేవడవియని మెనన ఘనవర లారా! — 73

సీ. ఆత్మ దేవసుదేవ్య బాలు గానిచన
రవ యొయును ఘనరాపురల్లి
పాలకు లెల్ల యావిపాలు వైశాల
నభ్యనాభుని గాని యురగుటయు
గానగాడా లరకాలంబున వేభు
పటలంబున నిన బనిలెలమర
మదరి వర్ణింప సన్మోహ లదే శేషుండు
దనఘటంబుల గల్పదళి యతుంద
సలలగంభీర మాపత్ర నయులలరి
యురులర గిరి యమున సముజ విలముగ
బరువ వసుదేవ నకు జాను బాగలా ఆ
వగు చలనా వలెరి హరిగానని మహిమవలన. — 74

సీ. ఆలకు మన్న నర దామలు గల గాడు
వర్ష్మల గల సాదవనే శవ్లి రునకు
కర దానల ల్పించు కారకు వారశ దెంచు
లారయను నానది లాటు మునా మ

వసుదేవునకు నెఱుఁగుపడిన వారల గాంచి
గానియా వసుదేవు గానరైరి
మునినాథ! యారాత్రి ముదమొప్పఁగ యశోద
యోగమాయం గనఁ బ్రాగు దనర
గనియె నాలతనఖిల మునిమోహనాలీలఁ గై
లనువు లాంతఁ బ్రమరచి ధరణిబడిరి
యప్రతిహతానివేగ నాయుష ప్రకటలీలఁ
జకతీనిదించు బాల చయ్యన గాని. — 75

తరువోజ:—

ఆయశోదాజఠరలబ్ధ బాలనా దేవి యందమొప్పఁగా
మఱచి లంగ యాంధ్రంత మానివ్యక్తపేలచే
నెలర యింపు మెరయ మధురకహుగు దింపి దేవకీ
సతికి బాలనిచ్చి లానిజకక్ష్యనుండె నాకక్ష్య జొచ్చె. — 76

వ. ఇట్టివిధంబున వసుదేవుండబ్బాలికం దేవకీప్రక్కనిడి,
పూర్వప్రకారంబున సంకిళ్ళ యుతుల దవిలించు
కొని యుండె నంతనక్కడ. — 77

సీ. అంత నా ప్రేపల్లె యందున గలజను
లాయశోదావాంధి యుయ్యలశాల
దనప్రక్కఁ జెలువాంద శిశుశాంబు చూచ్చుమే
ఘాంకారుసున్నల ఘనకటపాలు
నవసునీలశ్యామకాంతి నెలతెందమున గాంచి
జనరాగ నానాదమ నిర్దర రెమొ
మథురాపురీవరమందు దేవకీ ప్రక్కఁ
యోగమాయాం గనరు రెమొప్పు దనర
బాలరావ దనంబు నాలుఠి యుగవిని
పాలకుబ్రుమింబు భయము గదుర

సదరు పొంచు నాగరాదిమది లాగినగాసక్షి
లేశు కడకు నేగి యుత్సుల నిరివి నిరిమి. — 78

పంచచామరము:—

దేవదేవభాగ్య భావేశదీపకాదృతి దేవకీ
దేవిప్రసవమురెమెల్ల రండు దరవి విస్తరండనే
నావిలభ్వచార్త్ర దప్పుడ హంకవైక చాత్రదై
దేవకీప్రసూతి గృహాంబులెమ ప్రవృత్తి యుగ్రతన్. — 79

పంచచామరము:—

పట్టికూరచాన్త్ర కగుచుం బాలనె త్రారెమొకరిందే
చట్టు మాద వైవ నాకసంబు నేడు ధీరతన్
నెట్టు నిలచి యుర్వ కరలులం యుధార్ష్యకొలచె
దిట్టమైన రూపు విమలతేజమొప్పు యుట్లనుండె. — 80

వ. ఇట్లు యోగమాయా విలాసినీ రత్నంబు వియ
త్తలంబుననుండి కంసునుద్దేశించి కఠినప్రభాసనము
ఖ యగుచు, మేఘగంభీర భాషణంబుల చె నిట్ల
లనియె. — 81

ఉ. ఓరి దురాత్మ కంస మది నాకతని దేవకీచనపాపలన్
నీరసమెల్ల వారల వధించితి పాపల నాక నిస్సిరాగి
చారు యశుండా కలకు నిలుకంపగ నాసరసంబ నిండె నే
కూరి మి గల్గు దానవుల గూడి జరింప్ర భరింపు పాపముల్. — 82

గీ. లాగ్నినీవు జేయు దుష్కర్మయల్ల దలపోసి
సురసమూహమెల్ల గరము భీతి
వెలయనీకు మృత్యువిలకై పెట్టి రినేడు
వానిబాయలు విధము దలప్రుమంక. — 83

క. అని చెప్పి యోగమాయ
వనితారత్నంబు విమల వాసిల ప్రగ్గం

ధనవాంఛలకు నియమైనది
జనియింపగ సుంతయు జూడ సరభసమొప్పన్. — 84

వ. అని చెప్పి పరాశరుండు వెండియు మైత్రేయున కిట్లనియె. — 85

సీ. దివిజగంగడు సమ దివ్యగతిమానసుడై నిజ
సహచరులను నెల్ల గూడ
దగ్రములంబు నికేతనంబులు దైనుక ప్రాంత
సారిష్ట శకటాసురాది దనుజ
వరులను రావించి వారలకెల్లను
వినుడు నా వచనముల్ విశదపించి
దివిజుల్ వెల్లను నాకు దీకాని పోరాట
బాలక హారి రమేశ జనిత గురించి
కలుగ నను జంపు యత్నంబు ఘటనపఱచి
వారలు యత్నరాయుల జేరి కానన
పూని మారలు రయమున పోల్చ దనర
జంపవలయును బాలక తెంపు దనర. — 86

చ. సురవరుడన్న మచ్చులు విజృంభణకుం సరిరాదు శూరివా
టరిదల పోయు చక్రములు టక్కరి చిత్రములు వెన్నరాక్షసాగ
లరిరము విక్రమనాలకు యుద్ధావిధి మంగళి గాదు నాకు బెం
పరిరి సురావళుల్ వసువులశివనుబుం వరసిద్ధ ఖేచరుల్. — 87

సీ. భువి శక్తి నాకు తెంపు నగ్గి నెఱపించి
సమరంబు జేయంగ బాలకవర
సాంఘుండు బలచన నాబాల బయములు
వెన్నునవగుల గారెవనశైన
వక్షప్రదేశ సంవీక్షణం బానిలింప
నబిగాతక దర్పము మందు దిశల

వృష్టి వర్షింపక యున్నను మహిలోక మెల్ల
మేఘ పటలంబు చాలనెమ్మెలర
నారథియలహరిగా వాన నురి యజేలు
శివశుల్కముననుగుఱు పూనగు విరాసంధు వరకు
సకలలోకైకనరపాలసముదయములు
కెరలు మద్బాహుబలమునకే జరవెరు. — 88

చ. అమరులు నాకు నెప్పుడు విహారవిరసంబులు బలశుబన్నెనే
నమరశమే విబేయనాగి హరస్థలిజయులు దుగాని మైననే
డమరుల దృంపగా బలలి యలాయు జేసెద వారు దిష్టమై
క్రమముపాంగి మాకు నపకారములు చేసెద రెల్లకాలముల్. — 89

వ. అట్లు గావున. — 90

చ. శమదమ దానధర్మ గురులీల యశస్సరిత్పవైలగయున్న వారలన్
సమహిత బుద్ధి విన్నమువ సన్మతి యజ్ఞకులు బద్ధిబంధిన్
ఘనమగు యాగభాగములు దప్పిన దెంపరిదేవతావళుల్
సమయు దురట్లు గాన నెరి సప్ప దుమీరలు లక్ష్మియారతుల్. — 91

మత్తకోకిల :—

మనుమను నను వధింప గానాకమ్మ లయశీఘ్రం సురసంఘముల్
బన్ని నారట దేవకీసతి బాలికా విల యోబ వెరిచుక
విన్న దిన్న విహారమ శాశ్వతమై దేవాన ధీరిధా మైత్రి
గన్న బాలుర నెల్లజంపు దుగ్రకుర్భినం బనదీరెతుల్. — 92

క. అని యివ్విధమున గంసుడు
దనుజవరులకాజ్ఞ యిచ్చి తనగృహమునకున్
జని దేవకీ వసుదేవుల
వినయము వలరగాంచి వారివిడుదల జేసెన్. — 93

వ. ఆ రీతి దేవకీ వసుదేవుల విడుదల జేయించి వారలతో
నిట్లనియె. — 94

ఉ. పాపుఁడ బాలఘాలకుఁడ పాపుఁడనసురిఁడనయుర్వేఁడు మా
పాపలఁజంపిలిం బయిలు పయిలిన శ్రీకృష్ణుఁ ధ్రువయిలతరిలేక
నేఁప్పనయినగ్రిగళ్ళును నాకలిఁబుట్టినునీకుఁ పైకిఁ యిలేక
చాపిరివేకబూవికలిసలవిరిలార దగబుత్రిఁ పాగియెదారేఁ - 95

గీ. గానయూరలు దుఃఖింపఁగాఁవలవదు
దైవగతిఁ జేసి కారలేఁలు దప్పిచనియె
దానశరీనియ రక్షకు టుజేయు దొరఁబులని
నాఁయు పొలాటు వారికి నెఱిఁగి పాగిరెయ. - 96

వ. అనిచెప్పి కంసుండు దేవకీవసుదేవుల నూఱార్చి సంకెలియల వదలించి నిలిపించిరపునకుం జనిరెయ. అంతకు ములన్నె నరుండు కంసునకు నప్పనారంబాప్పగింపిరనకుం బు(త్రుం)డుగలుగుటవిని సంహృష్టహృదయుండై మధురాపురబాహ్యోబున శకటసందోహంబుల డించియుండె. అంతగంసుడు దేవకీయబావిగర్భసంజేసిలగికంబునం గలబాలరవధియించుటకుఁ బూరికృష్ణంబగుట వసుదేవుం డెఱింగినరుండనకిట్లనియె. 97

క. ఓనందగ్గాపవల్లభ
మానుగ భవదీయభాగ్యమహిమాస్పదుఁడై
సూనుఁడు దయించె బు(త్రు)ని
ధ్యానము వాక్షికలిపించిదారలవిలసిల్లి - 98

గీ. వచ్చిలి వివల్సరయి పనిఁ దవము మలసరు
కాపాడింపలి విటకు నీవచ్చినపని
గడచెనిచ్చుట నిలువరాగ గాఁ బువేగ
బాపుఁలుక్రగకులపుని వింతలుట్టుబులు. - 99

వ. దుష్టులకుఁ దౌరాజు కడనిలుచుట కర్తంబుగాదని పొలఁగర్బ లాయిగా వసుదేవుండు నందునకిట్లనిరెయ. - 100

గీ. ఈసృష్టియ గృహీతయ గురాగహితేసలి
పుత్రసహితయగుచు పాసగనీవు
రక్షకొంబిచు సురక్షితులై యున్న
వారి నీపసులల విడిజెలంగ. - 101

సీ. ఆమాట విని నందుఁ డాదియగు గోపకుల్
దధిఘృతభాండముల్ దగ శకటములఁ
లను వెట్టికొని కుంచకరు దించి వసియుంచి
నాలన పూలన యునగనమర
వనిలసుందర వేష్||మునరంగ ధరియించి
కడునక్షరాత్రంబు వడిదనర్చి
పళ్లెల సంపల పట్టు కొంబుల యందు
పుట్టెడు పెరుగుడు నెట్టి శిశువు
లను దెరచ్చి నట్టి యంకలలంబున
బెట్టి విషకు చూలు బిట్టు పరచి
నట్టి వారి నాగట పెట్టిన యంతలోనే
శిశువు వెల్లమఠిలాలు జెందిరాల. - 102

వ. ఇట్లు బాలఘాతిని యగు పూతనరమువవృవరవిచారికజన్నిచ్చిన వారెల్లమల్లుమైరిట్లు ధరామండలంబెల్లం గల గొరుపట్టుటఖరవటు ఖేటాదులు ఘోరగారావంబులం గ్రుమ్మరించు ప్రపల్లెకుంజేరిరుపుందర. - 103.

మ. కనియో నందయశోదనామ సుదరఁజాల ప్రత్యక్షంబు
ఘనపరలింక విభ్రాసిలాంగుసుహుహర్షంబ్జేరు నింగప్పు వెం
ల్లనవక్షిప్తు దిబుచ్చి యంకయు నవిలం దార్చి కెంగేలఁ బ
న్నానరూ నాగిటకినం దియచ్చైకుటిలాగ దద్ధ్యైర సారాల్లరైయె - 104

క. కుంతి విల జనించిన నా
కరిటు కపటార్భకుడు కసిఁ గనవే దెరచంచున

జ్యోతివిని యమువ్రుల వెడలగ
గుటుకు గుటుకని చను శేండు గ్రుక్కలు ద్రావ్వె.- 105

సీ. ఈవిధంబున గవ్వ కింతి శరీరంబు
గ్రాలిన నది మహా ఘోర భంగి
లగికొంబులాకి కింటి చేకాళ్ళు దవిరా
వంబు జేయుచు గూలె వసుధయందు
ఆపూత్రి హర్ధవనివిని యశోద లిన పుత్రుల
మనమున భీతిచే జని రయము గను
పూతనా సత్సంగ సంగత బాలు దగు గర్భ
జూచి వేగన బెని సుందరులను
వానిచే గాని దోషంబు వారయు కొరకు
గావ్రు లాంగూలముల ద్రిప్పి గగి కరీష
రమణులను ఫన ఋష్ణి సంరక్ష కొరకు
లారి భూపంబు విడిచి యశోద దావృగాక్షి.- 106

వ. మరియు నా పుండు గర్భునకు రక్షాకరణం బొనరించు
చునాని యిట్లనిరి. పంకజాసనుండే బాలుని రక్షించు
గాక. మరియు నెవ్వని దంష్ట్రాగ్రంబున ధరామండ
లంబు ధరియించె నట్టి వరాహరూపుండగు హరి నిన్ను
రక్షించుగాక. వజ్రసంకాశ నఖంబుల నుగ్రలోకద్రోహి
దయిత్యుండగు హిరణ్యకశిపు వక్షవిదారణంబు గా
వించె. అట్టి నరసింహదేవుండు నిన్ను రక్షించు గాక.
పాదత్రయంబుచే భువనత్రయంబు నాక్రాంతి యొనర్చె నట్టి త్రి
విక్రమ దేవుండు నిన్ను రక్షించుగాక. మరియు నీ శిరంబు
గోవిందుండును, కంఠంబు కేశవుండు, జఠరగుహలు
విష్ణుండు, పాదజంఘలు జనార్దనుండు రక్షించు గాక.
నీ చిన్ని యున్నని బాహువుల శ్రీమన్నారాయణదేవుండు

దిక్కులు వైకుంఠుండు, విదిక్కులు మధుసూదనుండు,
ఆకాశంబు హృషీకేశుండు భూమి భూధరంబులు భూ
ధరుండు రక్షించుగాక. శంఖ చక్ర గదా ధారియు ధంబులు ధరి
యించు భగవంతుండు నిన్ను రక్షించునని, యశోదాలునకు
రక్ష గావించి పర్యంకంబున బెట్టి. యనంతరంబు
పూతన శరీరంబు ఖండించి పురబాహ్యంబున దహిం
చిరి అట. .- 107

ఉ. అంతట గాని దినాళ్ళకు మూసు మ శైల్యకులాధముండు దా
నెంతయు నుగ్ర రూపశకటుని విష్ణుల మ్రైన మురారి యాలోలిలో
సంతసమంది బండికడ చాయ నశేరశయాని ద్వైత్యు దా
భ్రాంతిని పాదకెత్తు నిడి పాదము నం శకటంబు దన్నెనే.- 108

గీ. అట్టి హరి యట్లు పాదహతి జేసి శకటుడు
వర్తనంబు గాగ వసుధ నొందె
గలుగు కుంభ భాండములు విభిన్నంబులై
యసుర విభుడు గూలె నేలపై లగిన.- 109

ఆ. నంద గోపుక గోపికాబృందమెల్ల
మిగుల హాహారవంబులు మిన్నుముట్ట
బాలకుం డప్డు నేల బడుట జూచి
సంభ్రమంబంది మిగుల సంబెలాక్రి.- 110

క. ఏమి యా శకటుడు వి
భ్రమ మెట్లై యుండెనేమి పని యని గాను
గాముకులు కని బాలుడు
కాలిపలహరి పాదనిహతి గూలె శకటుడుండె. .- 111

గీ. ఏవలు జూచుచుండి బాలు పరశాగ్ర
నిహతి జేసి శకటు నిహతి మెయి
గాని యితరజనుల గాన మాశకటంబు

విప్రముంబు వెర వెరవ్వెదు. – 112

ఉ. ఆమెయి గోప గోపికా జనావళి వెల్లఱ విస్మయాకులై
చయ్యన బాలు దగ్గరి ప్రసన్నముఖాంబుజు మెచ్చు బాలునిన్
నెయ్యము దియ్యము న్నెసగ నెత్తుక మెత్తని పాన్పులందు దా
రాయన బవ్వళింపగ సముత్సుకలై నియమంబు మీఱిరి. – 113

వ. శకటము నిక్షిప్త దధి కుంభ కలశంబులు సమంగళ నివారణా
ర్థంబుగా యశోదాదేవి దధి కుసుమ ఫలాక్షతాదుల నర్చిం
చెనంతట. – 114

సీ. ముని నాథ వసుదేవ పనుపున గర్గుండు
 నందుని సంతోష నామంబు వలన
ప్రచ్ఛన్న వేషుడై పరగ వ్రేపల్లెకు
 జనుదేర లతను గాంచి సంతసించి
వరపుత్రులకు నామకరణంబు గావింపు
 మనిన గర్గుండు నాదకుర హాసలీ
మన జెప్ప యదుకులమున నేకేను నాచార్య
 డను నీవ వసుదేవ నకు సఖుండ
వల్లు గానవారి కాలరలు పలుకె
ఆవె॥ దేవకి సహజ తన్విల్లి
వల్లీ సుతుడు నిపుడ నని వధించు నటన
కంసుడాలకించె గానమరియు. 115

వ. యదుకులాచార్యుండన గర్గుడును నందుని యింటికి వచ్చి
భవత్పుత్రులకు నామకరణంబు గావించుట కంసుడెరి.
గినని పూతనాదసుర సంహారాది కవలంబులు గ్రహించి
యున్నా డిందు వసుదేవ పుత్రుండు గాబట్టి నీ తోడు వ
సుదేవున కిష్ట సఖుండగు టనా డుని యింట నుని బనాడని
శంకించు దుర్మార్గుని మహా అనర్థంబు వాటిల్లును.

అని గర్గుండు పలికిన నందుండిట్లనియె. ఆప్పటి గర్గ వర్గంబుల
కెదుక పదకుందర హాసలీలలుగా దివిజాగణల సంసారంబుల
లానరింపుమన పల్లెయని. – 116

క. జ్యేష్ఠునకు రాముడని
నిష్ఠంగా వించి మరియు నెరికనిష్ఠ ఖలుల
నిష్ఠని దెగని కృష్ణునకుం
హాళిష్ట యర్థ కుచు నందుడుండెను నందిరా! – 117

క. అంతట గాని దివి నాంబులు
సంతస మొప్పార గడు వసంచారసుమై
వింతగ దుర కర చరణము
లంతన విభులంబులయి నయుబౌవు రకుల్. – 118

సీ. అంతనా వ్రేపల్లె యందున గల గోప
 బాలక ప్రజలు బాలిమార
కూడి క్రీడలు సల్ప గామ రాందని యువ్వరు
 భసల్లీక రేష సంభరితలతను వ
లగుచు దాగిడి బారు నబ్బాలకులు యశో
 దారోహిణులకు నానంద నవక
గో పాటల యందు గాని రాంద వల్సవా
 టములందు నాటలు కవకో మెరయ
సంచరింపుచు నహాముసం భవించు
వల్స పుచ్ఛంబులల్లన పట్టి కానుచు
నెలమినేలవి హరించు నిరువురగని
తరయరో పించి యయిశోద దామ గాక్షి. – 119

ఉ. చకితలై వెళ్ళుచున్నిసుము బాల యశోద కడంగి పట్టి దా
మకుటవ మార రజ్జువులు వాసుగ కృష్ణుని పొట్ట కొంట గా
ట్రుక్కిన రోలికిం దిగిచి కట్టిరయంబున యింక నీవిటన్

జకితిల వెందు బాగగల వ్రజచిన్నికుమారక యంచు తల్లిదండ్రుల్ — 120

గీ. దీని విడిపించి యెటువంటి యదేని నీకు
శక్తి గలిగిన యెటుకైన జనకుమార
యనుచు కౌగిలించి గల హాకారలమాచరించి
కొనుచునుండు సమయంబున కలిష్టతాల. — 121

క. రాగిలక్ష్మము గానించుక
బాలుడు యమలార్జునముల పైకిదిగ యగా
నాదిని లదివ వృక్షంబులు
మూలంబుల తోడ గూలె భూరి రవనవనిల్. — 122

సీ. అంతటు గోపకులమ్మరిహారి ధ్వని విని
చనుదెంచి ధరగూలు ఘనతరువుల
గాంచి మెల్లనన వాద్ధల దాలకాం
యుటు దరహాస చంద్రికలతోటు మెరింప
సుదర దాడుము లోను బాఖల మెప్పారు
ముటుని దామోదరు జూచి యంత
నారద గోష్టి గోప బృందాలు లాకరిటు
వెరగందిలోన గారవు బ్రేలి
నాందియంతావట్టు నాతరి కారణంబు లన్ని
లందు చింతచేసి యు పాటికైని
జనగవలయునను చు సరగున మలాపల
వులు తాలంగు నట్లు వయునగాగ. — 123

క. పూలసనరు రాబాలు విన ఇడి
యాలాల శకటంబు నిహాలయవి మాష్మి నాయుల్
వాలాము వేలని బకుట యు
చేలాఃప వర్షిములు కలక ఖండరయమునల్. — 124

వ. ఇట్లు మహోత్పాతంబులు పుట్టు చున్నయది. — 125

వ. "స సప్తరాత్రః ప్రపిసః, లబ్ధాపకాలాంత ధ్యాతాపరి
తాలిగనాం నదిగోష్ఠ యంతి" అను వచనంబుగలదు. కావు
నసప్తరాత్రంబులలోమనముప్పురంబు విడచి చనిన యుద్ధ
తిలాంబుల తోగునిలలంచి బృందావనంబు రమ్యంబై యుు
న్నది. మనము చ్చాటికి కుటుంబసమేతంబుగా పోవలు
రంటని గోపకు లెల్ల వచ్చి యని. — 126

సీ. ఆరోలివారాది యఖిల గోపకు లెల్ల
బలువిడి శకటము లోవలను పరచి
రహాని గృహోపకరణముల బిలచేసి
శకటంబులందుల ప్రకటలతనిడి
దధిఘృతంబుల నాన్నిదులు లాగ సంగ్రహము నిల్పి
కానియుదు గోవందలను వెరపి
కానిపల్స పాలుర గాబల్లన కాదిలించి
రామ కృష్ణుల గూడి రాగమదర
తల్లిప్రే పల్లె విడిచి దారల తరయిలున
పోసగ బృందావనమునకు పోయిరంత
నంతలోన వ్రజస్థానమందు కాక
ఖ్యాస పక్షి శకాకుల ఘూక ఘవి తెంచె. — 127

ఉ. అంతబృహాదవనంబు నకు నల్లన నేగి సమస్త గోపకుల్
సంతసమొందగ కృష్ణుని వసంగని యచ్చటు గోధనంబు
గ్రంతల వాగు వంతలను ఘాసము మెకి గిరిలంబు దత్తచదరి
వింతదనర్చి యుండునటు వినగని పలకి వ్రమోదితాంతరంగులై — 128

వ. ఇట్లు గోపకులెల్ల బృందావనంబున విడిచిన నచ్చటరామ
గోవింద సంచారంబైన కారంబున నిదాఘకాలంబు యమ్మేనిల
పర్వ టాత్రిలలక్ష్మీబులం దనరిన పలువితగరసముమవలంబై
యొప్పు దానింగని గోపకులుమదిత హృదయులైతప్పు

దేశంబున వర్షాభావకారణంబుగా శకట సంచారంబుల
నిలుపగ నియమించి రంత. — 129

సీ. గగనాలబాలుర గూడి క్రీడింపుచు
రామకృష్ణులు . . . . . లీల
గగనస్నానముల యందు గోరి విహరింపుచు
కుసుమమంజరులను గూర్చి కర్ణ
భూషణసహితులై పాలు పొందవర్తింపు
చును వేణుగానముల్ చెంత జేయుచు
చిరుపత్రములు గూర్చి ఘనలతావృతం గాది
పాదశీఘ్రగతులు మెరయ గాక
పక్షధరుల యుక్తి నిరుపమ ననల ప్రవృత్తి
వైన యాకు మారులు గళమునగ
కలభయుగళి వర్తించెను లీల రామ
కృష్ణులింపు . . . . మెరయ. — 130

గీ. వేల రామకృష్ణలీల వర్తింప
సప్తవర్షములు ప్రశస్తి జరిగె
సరవి వారు సకల జగదభిరక్షకు
లయ్యు బాల్యపాలు వైరి ధరణి. — 131

వ. ఇట్లు రామకృష్ణులు శుభ్రమైన గోపాలబాలురం గూడి
పశుకదుపులం గాచుచుండ శరత్ప్రవృత్తి యయ్యె నెట్లనిన. 132

సీ. శరచ్చంద్రికా దిగ్ధ్వాంత పవనంబులు వీచెంచె
పరిధిచేరలు వెలుంగు బుధులు యెల్లెడ
వాలుకేశుని దిక్కు భూమి మెరిసి జనించె
యాకాశతలము ఎల్లా త్రుళ్ళించె
నవవారిధారాభి భవమై దిశాగగళ
భరితమై మిగుల విస్తుతి లోలు మెరసె.

యం ద్రిగిరిపక సమాప్తములు సమారంభ
నవలావు కాగ ఖగులచే భువి దలంప
పదక్రీడాంగ నక్షత్రప్రభాభాసమాన
గరుడవేల ప్రభాభూషకోలల యగుచు
వనరుహ నవమోహనాకారతరుల కిపగిరి
వృతయికాంతాలలంపు సమర్థిని వెరసె! — 133

వ. ఇట్లు వర్షాగమంబులగు కాగల విశ్లేషం బై చొక్కిరిగ కుతి
లంబులైన నీరదపటలంబులు విరళంబులై ఘనఘనా
కారశోభావిలాసంబులం బయల్లం బ్రబ్బకాని యంబ్బు
ప్రవర్షించకళ్ళురంబు గుబ్బుగుబ్బని యురుల నిబ్బరంబు
వెడలబ్బబ్బు గావింపుచు, ఘళఘళాయమానంబులగు
విస్ఫూర్జిత గర్జాసగర్జాసము జృంభించి దంభశుంభద
భోధరంబులవలన వెలువడి భువిని పలాలంబులగు నశని
సంఘాతంబులును, నశని సంఘాతము సరళంబులై వెన్న
డింపబడు కరకలును, కరకానుగలంబులై భాగీరథనగు
రియు వారిధారలును, వారిధారాపూరంబుల దొంద
డింబడి యురుతంబులును, ద్రుగల్భ క్రుళంగుల దురావది
వాదంబులు చేసడి[illegible] వాదంబు సఖంగం జేయుబం
దంబున శలకరుకిరణోచ్ఛ్రాయిలంబులగు నీరదపట
లంబులును, నీరదపటలంబుల జలనవివేకుండగు నలప
లిగురుణాపీనుండగు దుష్ప్రభుష సమాశ్రితుడగు బం
దంబున గుణరహితంబులన శత్రుబాధ దీపితంబగు
నభ్రంబును, దుర్విలుత్తుండగు వాని సాన్నిధ్యంబున సత్య
లప్రసూతుండగు నిష్పటలు నిశుభచరితంబు ప్రకాశిం
చనిచందంబున వారిదసాన్నిధ్యంబున సత్యలప్రసూతుండగు
నిష్కపటుని శుభచరితంబు ప్రకాశింపని చందంబున

వారిసాంద్రదళంబున నెవిల యిబలాంకురంబులును, సు
గుచ్ఛంబులుంగల సల్లు లిషసాంగలంబులైన
దుష్ఫలవృక్షప్రవర్త్రయుంబగు నేనుగరంబులునాదుకొంచు
లంబులున్న గుచ్ఛలంబులును, నిరంతరనిర్ఝరస్ఫాతియు
క్తుంబగులంయి జడునిబోధంబులనిం నర్తిల్లు నిద్రియు
వర్తమానుండును, నిరంతర ప్రహర్షనందసుఖయును
ఆర్ణాంతరని గూఢ వాకుల్ంకగు యొంగి వాకలంబు
లంబగొవె తలొగలా సమాప్తలాంబులగు మార్గంబులు
సున్నైమదేకేకి సంరరగళంగళస్ఫైన బృందావనంబున రామ
కృష్ణులు గోపాలబాలకసమేతంబుగా విహరింప
చున్నసమయంబున. — 134

సీ. వేణువులూదుచు వివిధరూపములతో
గంటలు వైలు లగో లుకలున
గురుకంబళాదుల గావృషంబులవన్ని
పరవృషభంబుల ప్రలు ఘుటింలు
తెలుపు కాందరు గాపుకులు కదంబ
సుమాని నలు విపింఛలు భూషణములగా నలరు
రవని గాంధరు ఘాలు తింగసంగలతైల
ములసమాగరిహాణ ములు దనరు
రలసి గాంధరు సుఖ నిద్రనక్షిలులలు
పర్ణశయ్యల సుఖసుప్తి బవళింలు
రాములజీముల గర్జల నదరి బెదరి
కడగి హాహాకారవాతుల కాలిలులగుచు. — 135

మ. సరసింగాపుకులనర్గ గోపకప్రశంసాగానసాహాలురై
నెరకేకీరవ సంగడంబులగబుల నేవార నేణు సవ నా
బరువాంధలగ నేకేవలల విసుసంత్రీలాం విహారంబులు

సేవించెయుచు రామకృష్ణులు నానావ్యాపారానుకూలంబుగన్. 136

గీ. ఇట్లు రామకృష్ణు లింపెసలారంగ
కడగి గోపబాల కదంబంబు
ములగూర్చి కానుచు మసలక పూర్ణంబు
జేరి సుఖవినిద్ర జెందిరంత. — 137

సీ. ఒకనాడు బలరాముడాకరిదు రాకుండ
కృష్ణుండు గోపాలకులను గూడి
పాసగబృందావనమునకేగి యచ్చట
జరియింపుచును పుష్పసముదయముల
గూర్చి భూషణముల గాపురాప్పుధరియించి
దుండలకొదుపుల దాగి కానుచు
విహరింపవలుందర విపులకల్లోలశా
లిని యగు . . . హాలకాళిందితీర
మునకునేగి కాంచె ఘనతర ఫేనోఘ
ముగరుహాసంతి వాగి వెనుడుకు దాని
నలి విషాగ్నిసహిత యగు వారి గలదాని
కాళియోరగైకకలిత దాని. — 138

శా. ఆకాళిందినదీహ్రదంబు నమహాహాంతారతార కాళియో
గ్రకాలానలతుల్య నత్రలిత ప్రనాభిత వాలాగి ఇల్లో
కైకంబై దహియించెదత్తుపసమాక్రాంతాగపంక్తులల్
జాకంబై చనుననివిహంగములు దాసాంపదిదగ్ధంబు లౌ. — 139

వ. వెండియు. 140

సీ. ఇది మొదలుగ ముఖ్యమునేకైన యుగ నలికొద్ర
మయు విషాజవేల మయు యుద యు చున్న
విన్నది యుండున యూపనని గాంబలి
దుష్టుడగు చువసించె నీయుధము డిందు.

నుండుట నెంతయు నుడుకు నీఖిలములు
గాఁ దినము లెల్ల వృథ గూలు చునని
వేడుప్పు సరసంబు నిచ్చోట వేదవింప
గాధనాములకు నంగాగ పకులకు
వాసరమొంగళి యిలగుచు భ్రాంసిల్లగా వ్రన
యుట్టి దుష్కరలీల వట్టు పెట్ట.
బుట్టి నాడ రవేను భూమి పైననిమది
నిశ్చయించు మడుగు నికేటమునకు. — 141

వ. చని లోలోత్తుంబున. — 142

గీ. అవిరిగర ఉండు సమాతాబు దిచ్చులాని
కలగి లాలలిలశాలు నికడిమి వలక్ష
శిరము పై నుంచె గాన లొప్పె వనమున
పుఱ్ఱె విషాగ్నిచే గాగకొ యుకుగనియె. — 143

వ. కలిష్ఠుండు అనవనాలు నరమోచింబ లాలలిదా
బుశాభ్రాద్రి రగిహాలు గాయించి యుష్ణలిష్టిల దుష్టి
రగాంబు పై దుమికిన ఛింబి యుష్ణఱదుగుంపులంగా
వించెదలగాకయని. — 144

గీ. పటుమ కటితలిఱు మనాదు సంఘటితలాలవ రబ
కుటిలయిగు కుంతలంబులు నిటల మందు
నటన మెప్పుంగ వేచి దాత్రుటకదాంబు
శాఖపై పడియు టాని దాచాకళించి. — 145

కం. దాస్తుతు యిలుగ సంస్థాలన
మనస్రీకలియు గానా నాస్పి యుటు పాదరులు
తుస్తులాలకెకత్రిగ దుమికెస
మస్తజతాఘంబు జడలబరాపము నేం దారా! — 146

వ. అదియు నుంగాక. — 147

గీ. విషజతోఘ వేగపశాయున నసఖే!
తీరదూర భూమి గాదు కానిన
వలక్షె సములె దుడుమ నక్షి ఖమాత్రలగే
దగ్ధమ మెయిదలక్ష్మి లాలు మునేంద్ర! — 148

శా. ఆయా సర్పిటరదంబు వినులకు తైత్రిణాదు దుష్టారదిలు నాల్
మేకఘటంబు వెల్పు కానిసాహంకారలీరంభి మమ్మై
సాయం హానిద్ర సరాచక్షుల విషజావిలా విళి విక్షమై
కాయంబులె వెల గాంద వేబకశాసే కాంకగది రానికాయుల్. — 149

గీ. గిర... నాగ దూశ్శైక్ర పరీరంభి శాగ్బిలు
లఖివి నీల కుంతల మలుపెరయు
కొనలల్లన ద్రుతముషిల నెళ్ల దాగురు ని
నాగతాంతల లంత నరుగుదెంచి. — 150

పంచచామరము:-

పచ్చకలప్ప జుట్టు యుట్టి వరుసభాగ బంధనా
బచ్చుయరగా నలంక్షి యంతవిషానల ప్రభా
రుచరీ మైనవుఖుల నరరూపిదా తమొంక్తిచే
నిచ్చగరువ పెచ్చుపెరిగి నిక్ష యుల జీవింపగాల్. — 151

గీ. దాల శూక చయిలవ దడయక కలప్ప ని
గరచుచిన నివదు గలనిఱంగి
యునకలప్పుజూచి యుదుగక గాపికల్
లలుల దవ మంజెయు నాశీసనిదిని. — 152

ఉ. కాలెశికలప్పు నిను రగకాయుడు దేహములంటుబట్టి వా
యంపు దెమ్మి పుట్టిభ యదాపలి గరద గగాధ మూర్ఛపై
నాంటి నవప్రాదల విమలాంబువ్రలంజెదెనంచు నేదపిగా
గాంటకవ హరవంబు విన గ్రుక్కిన గాపికలయు యశోదయున్ 153

వ. వంతయు దక్కిన గాపకులును, నందగాపులు జద్ర

ప్రముఖులంబరమంబ, భాగిభాగిసంవేష్టిత శరీరుండును
నిశ్చేష్టితమంతై యునగిత తపస్సునిం తు భావలోకన లోనన్ని
డుస్సుచునన్నసత యింబున గాంధర్వ గోపికులు తపస్సును
శ్రీకంబు శోకకాలు రాణుబంబున గలస్సు సుల్వేసించి
యుచ్చునిరి. 154

గీ. లోంద్రమునులిక్తింక దయింజూతవే యింకో
దాని నిఖిల గోపికావళ్ళియుతు
వచ్చియున్న వారు వల్పనిని తెలుసుంచి
ప్రజను నెల్ల సామ్మ వారిలియిల్! — 155

క. రవివరహితదివసంబును
బ్బు విశేశ్వేమునన్నించు త్రివాగకవలషభుం
బువిలాభంబుగ గోప్రజ
మవిసాకవెప్ట్చేక గోపు ముఖులు బలపడే. — 156

సీ. పారి విహీనహా వారాసి పగిలిక
తపస్సుందును నిగోపికులబిలబలప ||
యింద వర స్వాల్ల తలంటి లొగేకునన్న
జనని మనసావెల్లు సమూల్తింబు
ముప్పున్నక మలాత్షు మత్తుత కేళిలి
గోష్టంబు జేరు వార
మంజలంత మధుర సల్లాప సంపలుమగో
రక్షుత్తైన హరినే నివర్ధిపులుపు
గోపికులవళ్లి కెల్లు జగకాలతోమని ఋషి
రసల్లిబల్లసరుల మతుపరింప
గపస్సు ముఖులు నగప్పు గుడుకుచు నునవెర
నాముచుటకులకును మోరముగను. — 157

తే. ఇట్లుపలవింపుచునన్న గోపగాయికాలనాయుపులు

వృ ప్రముఖింబునోదలిష్టినిలిపి చూచుచునన్న నారిని
మూర్ఖలసర్వై యున్న యాశగిదనుం గాంచి మల్లెల్
భయశూన్య చిత్తగు సన్నిహిత లుప్లి మహాలక్ష్మి లింబు
గతించి బలదేవ్రుం డిట్లు వినన్న విరచె: — 158

గీ. దేవదేవేశ యాదిదేవ దివిరినీవు
మానుషాకలి యూని సన్నిహిత మయిల్
సమలమగు చునన్న లావకాబుగునసాత
రూపమేలద లంపద్మ రాచరమ హోమ. — 159

క. ఆరములకు నాభి తీరగున
బరవు దలు వృపలంపబు వనపంక్తులకెల్ల
నరయగదనా న్నెబ్రి యు
గురుగల వర్ణించుగా తెగులురలన్నదీ! — 160.

గీ. జగములకు సృష్టి పాలన సంహరణల
కధిపతివి దేవలోకాలయల రయునీవ
వేదములు నీ సర్వరూపమై వెలయు దేవ!
దేవదేవ పరాత్పర దివ్యమూర్తి. — 161

సీ. ఇంద్రుండు రుద్రులు చంద్ర సూర్యాదులు
ఆదిత్యులు శివులు లమరులును
మొగంద్రులత్తల మోగము లగుచు
చాలచేయు మరవి చాయల్ విన్న
లవవిభూ భ్యాంవలరంబులు గావింప
మానిషాకలి బూనివమహీమదనాల
తక్షిప నీయంశము నగ్రజుడు నాంది
విదుయునీయు విలాస మఖిలమరలు
గోప రూపులనుచును గావించ వత్తించెద
రలమనీవిదెల లనుసరించి

[illegible]

[illegible] — 162

గీ. పరగగాపుకులను బాంధవ్యులను నీకు
బంధు [illegible]
[illegible]
[illegible] కృష్ణ! – 163

గీ. మనుజ భావంబు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] – 164

వ. [illegible] కృష్ణుండు [illegible] – 165

చ. [illegible] – 166

వ. ఇట్లు కృష్ణుండు [illegible]

[illegible] కృష్ణుండు [illegible]
[illegible]
కృష్ణ [illegible] – 167

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] – 168

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] – 169

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] – 170

వ. [illegible] – 171

గీ. [illegible]
[illegible]

కరుణ నిండ వెలుగులు గావ శ్రీల
తవిరి రక్షింపుము॥ యలి శ్రీధర ముకుంద! — 172

చ. సకలము గాంచు వెల్లను ప్రశస్త్యములిం ధరియించు వాడ వీశ
హీనసఖుండవైనా వేకిభవేల్పువదుప్పు ద్రోవది లేక
నికషుంటికి కార్థ కాలమున కేశవ రదనికి సారమైనా యువృల్
నికవికనై లాలంచు నికవదే గను వేనిన సుశ్రీ హింప గదే. — 173

గీ. హీనసఖుడవైన యూపసన్నగుంబేల
సఖిలభువనసంస్తుత్యైకమూర్తి
వేవ్ర మెండ శ్రీల వేదవేద్యములు నీకు
సఖులనుండు దువ్ర ప్రసన్నబుద్ధి. — 174

మత్తకోకిల:—

దేవ మాధవ సూత్ర సారముల లావరాయుగ నిష్టదు
ష్టావిలుండగు నేను ఘోరమ్ముని సాతాముల తాలగుగనే
కోటిశాల దయాను యాలక్ష్మి కరోను హాలక్ష్మి కరలు భి
క్షావశిష్యులమైన మాకు నాసంగదే పలిభిక్షము! — 175

ఉ. రాజుగదేశ మౌనుచరితాంజలిలయోంబు వేనెకలారా
మహాపురుష భూష తారాకాల నీయ రూపవి
భూతిలతేజయూంభు జగసారమౌలు తిరికిటు బాయకుండునే
మోజుదలించు మాకు పలినా యుబ్జిక్ష కృప నాసంగదే. — 176

గీ. వేదవేదాంతవేద్య దేవ శరీద
దుష్టదైత్యవిదర్పణా లోలవిష్ణు చరిల
యాత్రపకారం ద్రోని సత్రమంబు విచ్చమాకు
భరత భక్ష్యము సంగమా పరమపురుష. — 177

వ. ఇట్లు వినుతి జేయుచున్న నాగకాంతల యొకరి గుప్తం
డు కృపా యత్తచిత్తుండై నేలనాలు చూపించిన కాళీయుం
డు శిఖి శేకులలామమైన బాగ ఘుమంబులు మెల్లన సవరించి

కాని తెరితెచ్చిరి హరింగాంచి దీనవదనుండై మహాఋషి
హాస్సంభాషణంబుల నిట్లని విన్నవించె. — 178

గీ. ఆనఘ! మాకు అష్టదిక్పాలకులు సభా
మంబునై వెలింగి పరదేవత,
నిరతి శయము వేకెనే గడు నినే ఎఱుని
వినుతి జేయు వాడ విశ్వమూర్తి. — 179

సీ. వెలయంగ (బ)కలు లకడవలనుండు వరదత్త
పరునకనాదివై బరగుదేవ
ఆవలిక్తమావర్త్మై యలరు భువన ఘూర్ణి
శ్రీలు నిని ఎంతకి క్షేరకు దవ్ర
నైన యూంశుద దేవ యఖిలేంద్ర యములకు
నింద్రియార్థములకు నెవి పనాబు
నకు బుద్ధికి నిమహాత్మకు ప్రధానము నకు
పరుడవై యొప్పరు ప్రభుద దేవ
[illegible]
ములును వసుర్లు నాదియు బీ వెలయు సురలు
నరయ నిని ఎయు దేవతౌ యమరచుంద
వెట్లు నినే యెను నుతియింతు నీశ యుభవ! — 180

క. యేకావయవమునా మన
పరికటు సూక్ష్మాంశభువన పంక్తులు మదినా
లోకింప లోకకలన
కేతాంశములు నైన నినున్న నెట్లు నుతింతురా — 181

క. ఎవవిదు సదన మరా వకు
దెవవని పరమార్థమబుదుల యూశానాయ
బలవద్ధి గనమాలమునే
నెవివధములన వినుతి జేయు నీశపహశా! — 182

గీ. నందనాది సముద్భూత నవలతాసుమ
గంధసంబంధములు నేకకాలములఁ గలుగు
బ్రహ్మాదులు దేవుని పదసజేయు
రట్టి నిన్నెట్లు నుతియింతు నంబ జానకీ! — 183

గీ. రూఢి నెవ్వని యుపకార రూపకంబు
లలమి దేవేంద్ర దర్శనాలు మరచెచ్చి
మొలమి యెవ్వని పరరూపమెఱుగఁ జాల
రట్టి నిన్నెట్లు నుతియింతు నభవ యీశ! 184

గీ. ఇంద్రియములు విషయంబులు నెల్ల విడిచి
పరమయోగీంద్రు దేవుని భావరూపు
ధ్యానమగ్నమనులు జేయు రట్టి నిన్ను
వినుత వేవెల్ల జేయుదు విశ్వరూప! — 185

మ. అవనిం యోగిజనేంద్రులు దేవుని లసద్ధ్యానార్చనాయుక్తులై
భువిభావాధిక పుష్పసంతతులచేఁ బ్రార్థింతు రాదేవరూ
ధవ గోవింద ముకుంద సర్వసురవంద్యా శ్రీశ లోకేశ నే
నటు వేకుంఠ శరణ్యుండని నేను నిను నే నర్చింతునా యీశ్వరా! 186

వ. ఇవ్విధంబున కాశీయమునెంద్రుండు వినుతించి లక్ష్మి
సారంబు వడయుటకై యిట్లనియె. — 187

మ. ఘనలంబ నిన్ను నుతింప యక్షనివహంగా దేవ నే నెంతవా
డను నా యుండ మలకే వశ్యైకరమా యిత్యంతమై సుప్రసా
దనము జేయుము దీనరక్షణకృపాలాలసా యో దేవ రమా
వినుత లక్ష్మీపరా యశోలక్ష్మీగరిమ భక్తలభావాధవా! 188

క. ఇది సకలలోకచరాచర
పదములని యిదియె పాలసుకలనజనించెఁ
నది విదితమగు యెవరూ ధవ
మది దలవాయంగ దేవ సదాయెదురు దప్పులే. — 189

శా. దేవా! దేవరసృష్టిచే జగమునుద్ధించుచు నే సృష్టియుం
బ్రావింపక హరియుంతకష్టగుడు నాపదల్ ప్రోవాలనవిరా
పావిత్ర్యంబుగ యుట్టి గాదెయపి యుం మానాందనేయదగా
కోవాత్సల్యదయానమేలన హితం బోలిన్న పేనురక్షా లక్ష్మీకా! — 190

గీ. దేవ నీదగు సృష్టిలో దివిజ మేను
వాలి రూపసద్భావవల సంభవించు
పరగ నాకెట్ల జాలసద్భావగరిమ
గాంకసం ధులావమేపేల గలుగునయలి! — 191

వ. లక్ష్మీదండిష్ట వర్ణాబరణు కొంబుగాక, అనల్పధారా వక్త్రంబు
త్రైలోక్యసాంద్ర లావణ్యం బెకరీకిది. మంబాలక్ష్మీ పురస్థితుదం
డాష్టాలని భవదర్పణాంబు గలదని యిట్లంటి ని. — 192

శ్లోకము :-

పరితాపకాయసాంద్రాణాం,
వినాశాయచ దుష్కృతాం
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ
సంభవామి యుగే యుగే. — 193.

వ. అనునట్లు గావున అజ్ఞానుండనగు నేను దరశాస్త్రంబునగుదు
పరిశ్రేయంబెంబులే దేవా! భవదీయపాద పద్మంబులను
జేసి విష్ణువీరబలంబులు విధివశంబులై పోతనమానావ
శేషంబైయు నదివిగావున పొరబాసి బాసంగ వేయున
కృష్ణుండు కాశీయునిచే బ్రసన్నుండై యిట్లనియెను
వినుము. — 194

క. ఇయ్యెడ నాయిలమునను
నాయల్పనే దలంగవలయు నాప్పుగసలయల్
జయులనగా నిజలనిధికిం
నెయ్యంబున దానము సుభూమి నెలకొను నీకున్ — 195

గీ. లలిత రుచి నొప్పు మతివదలాంఛనాంబు
నేదు శిరములు లయంతులైనసగియుండ
కలుగ తిప్పుతైన గరుడండు గనియెనేని
నిరుపమ బింబుంగబూనదు నీకు దివాంబు. — 196

సీ. ఇవిధంబున కృష్ణుడేల మటాగొసె లవిచ్చి
విడిచి పుచ్చిన సతులు విభుడు కృష్ణు
నకుమ్రొక్కి నిజసతీనికరంబులనుగాని
భవలీల పుత్త్రులబూని సకల
పరివారములు బాను సురవరంబుగలన
విడిచి దుర్దాకారంబిది విడిచిపెట్టి
సకల భూతంబులు నరగునవేక్షించ
వారాశి తా యలినచేరినల
నిఖిలగోపకాంతలు కాని కృష్ణుని మరల బుట్టు
గొనగ దలచి గాంచి పరసు మొరద
కలిలమై తనార్థ్గ మలయు దడిచి
. . . . . దడిపి రంత నశువు పులను. — 197

వ. ఆక్లిష్ట కరుణ్ంతగు కృష్ణుని గాంచి సంతసించి శ్రీధా
మాది గోపకుమారులు కృష్ణునింగాని యంత నిరక్లిలబులస్రా
లయగు కాళింది గాంచి సంభ్రమంబి శ్రీ తత్ప సమేతులై గో
ధనంబుల రాప్పకాని నంద్రాదుతెల్ల మందకుంబని రని చెప్పి
వెండియు శ్రీ యనకష్టుపతి. శరవలు నిండలకు ంతె
గ్లనిరతి. — 198

సీ. ఒకనాడు బలకృష్ణులాయలిన గోపాల
బాలికావళిగూడి బాళిమీర
గోమందలను గూర్చికాని వనంబునకేగి
సంచరింపుచు నుండు సమయమునను

ఘనమైన రేయిక తోపవనము సందర్శించి
మహిత పుష్పలతాపూర్ణమైనదాని
యందు బరాకాపు గమనదేనుకాయము గుంఘు
మగాపరీమళము బంతు
గోపికలు బంధంబుగగనకాని లేటప్పల్గ
పెద్దలను చూచిగుల శ్రీయాబు వాగంది
రాజకృష్ణులను మరాగంబులలు గాంచి
బవికిరంతారలలర భవ బరిత! — 199

సీ. ఓ రామకృష్ణ తెలంపు హోత క్రీకులంర
యూతాశ వనము నందింపెలరు
చేరిదేనుక రైయ తెచ్చి రక్షు లేయమై
లలితపాపక పుష్పలంబు బన
వేపలంబుల గంధము పృ గపుల కొరిగి
ఘుపుకిన వన మెల్ల గ్రమ్ముకొనిగిరము
లాస్పలంబు లప్పైలగనిచ్చు బనిలుంచె
పలు మలపెద విని పోలీ లోలగ
జేయలవలయు దాని జేలు వాపు భక్షించయు
మనిన మంచిదనుచు హారియు హారియు
లాచ్ఛిక్షుల మలవని నాగని రాలంగ
బట్టి ద్రుచ్చి రలపుల బలయ మెరయ. — 200

క. మానిని సుఫలనివల
ధ్వనులు విని గర్ద భాఖ్య దానవ దంతర్
బూని పరతెంచె మద్భుమా
ధన బలులను దనెన్నగద ధన పాదములర్. — 201

చ. యుటెంల పదపవ యింబున హీన పరాక్రము తెల్లదనిన
దటుకు నరావు తాసుర పదిదవయ ఘల దన కెల నబట్టెరెయ

కరిపటు విక్రమం బెసఁగ గ్రుక్కిన ముక్కున నెత్తురొల్కఁగా
పటులాలశక్తిఁ ద్రిప్పున నభంబున నేసెను వాని నంతకాదులే.. 202

ఉ. ఇంతటి పాదముల్ వెడవి నాలన నాతని పక్షిరాజు స్రగ్గగా
కిరింల దిద్దిపత్తి ధరణీతల పంక్తి చలింప మోదవి
భ్రాంతులు లంఘుల్ పంక్తి ధర పాతమైన పారమహద్భుతంబుగా
సంతసమంది గాఢమున సంధ్యను వెన్నెల రాముకవిష్ణు లౌ.. 203.

వ. ఇట్లుద్ధేను కాపురుండు మదిసిన నాతని బంధువులగుగ
ర్ధబులు తినదెంచిన తద్రక రసుల పక్షి ఖ పాదరబులు పట్టు
కాని రఘురఘుకుల ద్రిప్పు లాశకృత్య గ్రంధుల ప్పైకైసర వేసి
న నారకశిసులు వికల పాదములై రంత.. 204

క. లాశ షలంబులు ధరపై
పరిచిన నమలంకళ లైత వసుధ దనర్చెన్
నాంచినిగర్భుల ధర
గూడిన శుభలక్ష్మి మగుల కుంభిని రాజు పెర్చెన్.. 205

క. మునివర వినుము పవిన తుల
ఘన లరబాధా నివల్లి త్రగలిగిన పాదర్
మనయంలిగ గాఢ్యుల ల
తుల తు నెసగ మెసవిల ముల దుల్లంబు నుండెన్.. 206

సీ. వలస గర్భగ ధైలాల విశుల నవలుండు
ఘనలవన వలుక్షిగ శగభవల జెండె
గాంప గాఢేమన కుల ఘలు లుపలి లాశ
ఫల కలులు మెరిచు భరమ వేల
విపరింపు చుంతనిలి వభ్రుడు వేడుకమార
భ్రాంతిరవ పంబు దరశ జోరి
సింహనాదములు లే దలు చు సాధ్వం
బులు సమాశామా బంభ్యాలితనర్చె

దూరముననే యుకదుపుల పీరి వెల్లి
జేరిభు శిఖుల లరింధు . . కాక్ష్మ మాదనిరి
బాలశరంగ వృష్ణ ద్వయుల భంగి దనర.

. 207

క. సవర్ణాంబున కాంలతులు . . మల
దీర్ఘంబు గనెరయ నింద్రు దివాలి యుధ
భర్మమున మెర యుచే ఘుమ
నిర్మలమల పాబరలలో నెరిబలకవిష్ణులే.. 208

మ. బలుఘంగ్రష్టలు సుప్రసిద్ధుల సుబలో భాసిష్ఠి క్రీడారతిన్
వెలత్తుండారభి వైకల్యకులకుం వీక్షింపగా
ఘులిల మానవ ధర్మరత్నముని ధర లింన పారగా దాలిన
శల్యల పత్రం బరిగాధ సంయుతుల రక్షాలి నిన్ను నర్చించిరిత్తరా.. 209

వ. ఇవివిధంబున రామకవిష్ణుల సమానవకుల తుబలగా
పకులంగూడి గాఢదాలియ హాస్త్రదాలి యుంశాలు
కాధిరాపహం కుల గుబలశిలల గుల లాక్ష్మి చిత్రభద్రవై
యుద్ధల గాఢకులంగాంచి శ్రీశింప ద్రులంబుండను
రక్షి సుండు మానుషమాప దైలుండై బలకవిష్ణులం
గాంచి వారి పుత్ర యుండు ద్వారంలరాంబు వీక్షించి
కవిష్ణుని గాని సాధ్వుల కత్తైఖలించి నిబల భద్రునిం
గానిచని పత్ని యుం లయనని లలంబి బాలక్రీడాసం
చరిష్ణుల గు గాఢకుమారులం గలసి వర్తింపుబుం
డునెద.. 210

గీ. యుదపు రిదప్రలు బోధమవై యుంపెంరడ
పదయుగంబుల బోళ్లు గంగలి యులపెట్టి
హరిరాపదగలి నెగరము గుహలో శిసకు
మనుజనినవాని మోహయుధు వెనుకవాడు.. 211

గీ. ఇట్లు లజ్జిల్లి నోడి తెక్కించుకొనుచు
వెనుకకుఱ్ఱలి గఱునాలు వెలయజేయు
చును మెలదవి రావునకు జేరుచు నులాదియు
పడువబంధంబు జేయుచు బాలకేళ్ల. — 212

సీ. ఈరీతి బాలకు లింపున విహరింప
నరుడు శ్రీధాముండు హరియు జూడు
మరి ప్రలంబుడు హరిమసలక జోడెల్లి
తెరలులు నారలి నిరుప్రు
రువి జోడులుగట్టి రుతులి గలిలను
గురులక్ష తిలలను గూడి చనెడి
ఆహరి యును శ్రీధాముండు వెనుకంతెలి
ధరనన లిగాగుపకుల్ హరితెరగున
జేత వైన వారి జేలు వాండ గాపరా
జేత వైన వారు జేలగ మెల్రయ
హరిని మోచుకొనియె గరిమ శ్రీధాముండు
యు తరులల్ల మోచరింపెలరబ. — 213

వ. ఇవ్విధంబున గెలుపు గాను వారల నోడు వెక్కించుకొని యు
న్నలి గలనాలు భాండీరకోంబు చేరంజనుచు జెలంగుచు
మెలంగుచుండి రప్పుడు, సంకర్షణుండు మున్న ప్రలంబు
డు వెనుకబడిన కలంబున దానాటకింపై నిజభుజప్రదేశం
బు నా బలదేవునెక్కించుకొని పునరుత్పులి గాంచుండగు నెర
జంద్రసంయుక్త వారిదంబు గలి వియద్గమనుండగు నెక
బలదేవుని మోయలంజాలక పర్వాకాలకలాహంబునం
జెలిదేహంబు పెంచ దగ్ధశైలంబు క్రియ ప్రజ్వలిత వాభర
ణుండును, విపుల కిరీటపమస్తకుండును, శకట చక్ర
సమాక్షుండై పదఘట్టనంబున పృథ్వీవలయంబు వగుల,

బలదేవు నింగానిచనుచుండ నవసరంబున. — 214

క. భయరహితుడు కుడుచురాముడు
నయమున నసురముతృనోజనుచుజగ
న్నయుడగు గల్పునకిట్లను
నయుల బలుడు ఋదివెల్కినలయతావంగరి. — 215

గీ. కృష్ణ కృష్ణ యిది గాగానకానిశైలాడ
మానుడసుర వేగంబునని లాను
గాపరాపమచ్చుకాని వచ్చినను గాంచు
చనుచునున గ వాడు విను తెలియు. — 216

చ. వను ఋడునను వే గానుచు లాజను డెంచుచున్న వాడుబ
యలిననది దనికేమ ప్రలిబూబరశేయ మెఱుంగ దెప్పవేలా
యనఘ రమేశ యంశకలలక్ష్మి విచక్షణ ధర్మలక్షణా
యనపృథురాము గాంచి వినయంబున నిట్లను గృష్ణుడాయలీనః — 217

వ. ఆ విన బలదేవునకు కృష్ణుండిట్లనియె. మహాత్మా! సకల
ప్రపంచంబుల విరళంబు నెరుంగు నీకు నెరుంగరానిది గలదె.
సర్వవిధులు కంత్వ సర్వేర హాసళంబులకు బరమ రహస్యం
బవు. ఎట్లంటేని. మహాప్రళయంబునందు దవశిష్టమా
త్మాంబరమూలత్రిరూపుండవు. జగదేకాంత్య వసమయం
బు నీదేక వస్తువవశేషించె యుడిది. అవివేపు గానెరుంగు
వు. ఆదియు నంగాక యెవ్వనంనీవు నేయేకసవిదు:
పుల ఋషులు జగద్వికారం వలా రకార్యంబు మర్మంబులన
మద ముంచలిఋ గాదె. దేవా! ఆకాశంబు శిరంబు ఆంబు
లంబులు రంగజంబులు పాదంబులు భూమియు, పక్త్రంబు
వహ్నియు, మనంబు చంద్రుండు, సూర్యపుల శరీరనం
డును, బాహువులు దిశలునైవిరాడూపంబు దేహంబై
దవనివిన్న వింబిలవాంఛా రంభైన విశద రూపంబు

దలశేగియుండుటకై యుండ్లనిదియె. వదనసహస్రంబులును
పటిలకరచరణసమూహంబులనొప్పు సహస్రశ్రుహస్తి
జనకుండవగు నిన్ను పరులెవ్వరు నెందుఁ సేవింపెదరు.॥
మహాత్మా! సకలదేవతాసమూహంబులెల్లను వర
వతారములపార్శ్వసంబులుగా వింటిరు. నానవిధియగు వి
వర్షమును సంస్థానంబునకుం దకరదకరీ నవారవెరుం
సుధురే. ఈ విశ్వంబు ప్రళయావసానంబున నీయం
దకుంగు. ఈ భూమి నీచే ధరియింపంబడి యెల్లను
చరాచరభూతజాలంబుల ధరింపుచుండు. నిమేషాది
కాలరూపంబులను, కృతత్రేతాది యుగభేదంబుల
నీవెలనగు నిట్టిరూపంబులు నీచే గ్రసింపంబడు. ఈ
యొప్పుచుండి సముద్రసలిలంబులు బడబానలంబు గ్రసి
యింపనఖాలంబు వాయునాడీమయంబగుబడబా
గ్నిగలారేరశక్తిచే నాడి చేయింపుచు లక్ష్మీపతింబై
హరిసవరూపంబులనాండు. ఆ హిమంబు గ్రీష్మంబున
సూర్యకిరణసంగంబునను నశ్యంబులయ్యెంబు నాండు.
మరియును దాక్షిద్రవాహంబులవలని సముద్రగతుల
లంబులు వాయునాడీసమేతబాడబాగ్నిచే వేలంబైయుం
లంబు ఘనీభవించి హిమంబై వాయునాడీసమేతంబగు,
చంద్రునిచే హిమాద్రి నిక్షిప్తంబై యది గ్రీష్మంబున దప
నాలతప తప్తంబై కరంగి క్రమ్మఱ జలంబగు. అట్టి లనే యీ
బహుగుణజగత్సంహారసమయంబునను బడబాగ్నిస్థానీయం
బగు నీదైన ముఖదిశాపంబుచే భక్షింపంబడిన జగంబు
హిమాద్రిస్థానీయంబైన నీయొకటి పరమపురుషాకారం
బైన నీయుదరంబుగు నది యిట్టు, ప్రళయావసానపర్యంతం
బు నీయందు వసియించుచుండు. క్రమ్మరసూర్యస్థానీయ

బ్రహ్మాదిరూపంబులై సృజరీం సంసారశరీర సంబంధంబున
బునరావృత్తం గమ్యాలబగ సూత్రపంబు నాందు సుబుంధువు
గాపుననదైనిని నట్టి నేకసద్భావంపుల మయియైజగత్
క్షణంబు కారకుపంబు నవృదంపంబు ధరియించెదవు.
ఇది భగవద్గీతార్థంబున దయం ప్రవిచిత్రాపరంబరిమా
ర్గిబంధులు నలుబరమానందంబు నాందించుదని నిటిని. 218

మత్తకోకిల.-

ఇమ్మెయిం బలరాము కెంతయు నిచ్చ శ్రీహరి దెల్పగా
నెమ్మితిం దలవోసి మొట్టయి నెప్పునం దనునాంచు బో
దుర్మదుం గని కోపసంయుతుఁడై బుష్టిచే బలముష్టిచే
నమ్మిరాండు శిరంబు వ్రీసెల దక్షులుం వెవికుబ్బగా.- 219

ఉ. ఆలకాన్మై శ్రేష్ఠునమహోయుడు మస్తకిటయుం విభగన్మై
వాలనిలిఘుకుత్సినం రుధిరధారలు నాప్పగ నాంతరి నేలన్మై
వాలమాలావసరలహమాల ప్రైమరిగాఁరెన మబ్రహ్మాణ్యలో
చేలమాలతో న్నగట చెప్పెలు మహారాజసురలను లుపగాం.- 220

వ. ఇవివిధంబున బలరాము నిచే నిహతుండైన ప్రలంబు
నింగాంబసురలు హర్షించిరి, గాయకులు సంస్తుతించిరా
నమస్కరిరి. కృష్ణబలదేవ సహితుండై మందతుంజనిసు
ఖంబుండెరనిచె స్పృహరాశరుండు మైత్రేయులకు నివరిసు
నకి ప్లని రెరెం.- 221

గీ. అంతరావకృష్ణు వెంటయు బిబయువంది
గోపకప్రముంబు గూడియుండి
వర్షమయు ప్రుననియెవశుసశరదుల లను
వచ్చెనాటిన పంక్తుల విచ్చనలర.- 222

క. వలనివర వినుపలవలభులు
నెనసివచ్చు దాంత్రుసులతి నెరితోపమలనుర

గానియెదుట లక్ష్మి యధిక
ఘనరవలయాటంబునకు నిక్కె వడిన నఘా! — 223.

గీ. జలము వెల్ల విడిచి జలదసముచ్చయ
మంబరంబు గాని యలల రూప
ముండి యుండె జ్ఞానమహిముడౌ వరయోగి
నిజగృహంబు విడుచు నెరుపరయ. — 224

గీ. ధర శరత్తులు సూర్యకిరణసంతప్తమై
సరసు వెల్ల శశికరముల తెల్లి
నళులవులవ సహింపుతై గుసించె తునరు ,
మనము పోగి విరి యరుదెల్ల మునివరేణ్య! — 225

మ. శరదంబూలతికమల్లసంచరిలము దజ్ఞాస్వజ్ఞా యబెయోగలా
గురుసంలక్ష్మికో మెరిది యుండదు మయసలారిలాను రూపంబునై
కరమెప్పం విమలైకమానసముసా గాఢాకినవిజ్ఞానాధి
పరవా యుక్తమునట్లు దోగె విలసద్వాత్మీకరంబుల్ రహిన్ — 226

ఉ. తారకవిద్యయందున ప్రవర్తితమైతగు సాధువాశమం
దారయుపూర్ణ బ్రహ్మశివయుడౌ బరమాత్మకయోగి వాలికై
చాలు తెల్తైక విద్యరుదసంగతి నాప్పుడి తారకావళిన్
సారకళా విశేషములబంధుర దాప్తసముజ్జ్వలాకృతిన్ — 227

గీ. అమలపాలయుతంబుల నలరు పాల
నల్లనల్లతెరగు లకుప్పకుగ్గె
ధీరుడైన యోగితే వివేచెపు ప్రదా
రాదికములు మలలనరుచుచుఁ జెంగి. — 228

క. ఘనువిడిచి కనలకాలకులు
గానకానిహంసములు వెండి గూడెకు మోంగుల్
ఘనప్రచురీ హంకులై
మునుబనుదుఃఖముల మరలబాంధువి ధైవు నర్థి. — 229

చ. యమనియమాదియోగముల నాత్మవినిశ్చలమైతనర్చి దా
తిన్తే వడ్డి భ్రాంతిలవరంగసంఘసంఘముల్
గ్రమమున శాంతుడై నయివకర్మకలుషంబు వాసి సం
క్రమణదశలంబునై మలవిదెల్పలశాఖలు . .
ఘనతరయుక్తిపైనమలకుండితమైకలుషంబు వాసి సం
స్మితమనుమలంబునై మలధవళ్వలశాఖలు నిర్వికారమై — 230

సీ. సకలనదీ పత్రదజలములు విమలమై
కడు నొప్పు విష్ణుని ఘనలతాలక్ష్మి
మరిగిని లక్షించు పరమయోగీంద్రుని
మానసంబు విధంబు మహిమలతను
ములనాగి తెరలంగాగి తెల్లనగాని బయు నర్తు
మునిజనంబు విధంబు ఘనవయాబులు
శరదుమధుస్త్రైబవనవినిర్మలము నో
యాకాశమొప్పారె నధికమహిమ
ఆపనుకిరణౌఘములు నగ్గలమ వెల్లి
శశికిరణసంగమంబున శమలము మెల్లి
నళులమూ నొప్పువంటగు వితాలచుశ్చ
మానుష విజ్ఞానమున నెజెసె యడగుభంగి. — 231

చ. ప్రదమనె సంగుమంకటము నబ్బిగి వివరంబున గల్లుచేఘమాల్
కడుపులవిష్తుకల్మషము గ్రన్న నశారదవాష్నైభూడ బ
విడిగల నింద్రియంబుల వివేలపదక్షములంటుకుండ నై
బడిగాని త్రులదోషరమేడబాయలగబెయుల విధంబు వాడుగా. — 232

వ. అది యును నుంగాక. — 233

సీ. మదిని పాలదాయాసమహిమయందు వాయువై
ప్రారంభముకులైన పాసగణాని
కుంభించి రెచుకరీబో గూర్చికింబ లాంఛల
మబ్బోటు నివిపి దానిచ్చునలర

మెల్లనికెంబె మెల్ల నయోత్స్నీంద్రుని
కైవడి సంహారి కడిమి మెఱసి
సరసుల సవిలంబ సరగునకులవేల
కాడఁ గూర్చి రేయుకఱచి మునిబిపిదపు
గ్రమములాగ్రప్రాణ్యాళకల దార్చి యుంచుదు
శారి యువలచేళ నాగిబాల
నీరుదార్చ దాడగ విరిలాలు శారద
కాలమల్లనల్ల ఘనలె మెఱసె. — 234

వ. ఇవ్విధంబున శరత్సమయసము దితపుష్పపల్లవఫల
దళకుసుమనవయువతులకా కళశాఖిరాజంబైన భూ
మండలంబునందఖండితశశిమండలమండితంబగు వియ
త్తలంబు నాప్పునప్పటి కాలంబున నిందు నక్షత్రంబున
నారదాదిగాయకులెల్ల జంభారిప్రభా సంరంభజలంబిల
మనసులై యున్నయెడ గృష్ణుండు నారదాదిగాయప్ప
ళ్లలగాంచి యిట్లనియె. — 235

క. ఏవవిధుళ్ళ కృపదనంగా
నెవ్వని చేసుఖములు మీకు నెలకాని యుంచున్
నవివర్ధమంలయునాకున్
బువవిడుము మహాత్ములార! ప్రాంశుప్రతిరగురీ. — 236

వ. అనియడిగినకృష్ణునకు నారదుండిట్లనియె. — 237

సీ. దేవని మేఘములకు నాళి పలిశత్రుండు
యాదేవపతి యాజ్ఞ నాదాలనిధి
నాలుపృథ్విప్రథమపై నవివర్షమె నాడించు
నవావి నచేసనలి మవనిబందు
పండినపంటలు పరగయెమలనులు
భక్ష్యంబుగా నాలించు బ్రదుకు వార

ముదిగా కడివేలాలి పావళిరంపులగాని
సంబాగమలని వసింబురట్లు
సరసక్షీరయుక్తసంతాలి యుక్తమై
గాత్రబంబువెల్ల గామముల గలు
పొడిపంటలాగదు ప్రజలసంతాపల
పుష్టి మెఱయుచుండు విష్ణుమలర. — 238

వ. అది యుసంగాక. — 239

గీ. ఎలమి మేఘపటలమెచ్చటగను పించు
వృష్టిసహితంబుగ సనివృష్టిరియు
నచట నచట ససలినదలబంబులచేత
బుష్టిదీరు పసుల ప్రజపపదల. — 240

గీ. ప్రథమగలు గుబిలముల వడిదనకిరణౌఘ
ములను గాచి దానిబలువిధముల
మేఘమంమ బాలయమేఘములమఘవాజ్ఞ
వృష్టిగురియుచుండు నవనియందు. — 241

క. ఆదిగారణముగ నింద్రున
కెదసంతసమలదగు లయప్రవేలనమలజే
యుదమే పేటను నవివర్ధ
మదిమాకుప్రలాంబుదినమెలగుములారా! — 242

వ. ఈవిధముననుతకన విని కృష్ణుండిట్లనియె. — 243.

సీ. ఇమ్మహీమునకులు గుపికర్షకులమైదు
వాణిజ్యవృత్తులవాలననేదు
మనకు దైవము గోవులనదరాలాభునను
వనబారిబులము నైవరయుచుండు
మాకువృక్షక యుమరియుంటపుయ్యావారి
దాడనేలయుగాల్లు దగనవిదళి

తిల బిల్వపత్రికాదుల కిష్టార్థ సాధక
　　మగుచుండును భువి యందు లోన
వాత్స్యాయనేదు విదళీ మాత్రంబు మాకెల్ల
　　వినఁగఁ జెప్పెదను వివేకములర
నాదు మూడు విధముల గుబుండు మరి దీని
　　విస్తరించి వినుడు వేడుకలర.— 244

వ. కృషి వాణిజ్య గోరక్షణంబులు మూఁడును వార్తావి
ద్యయందలి భేదంబులు. ఇందు కృషివాణిజ్యంబు
లీరెండు నందకతీతలైన పశుపాలనంబు మనకు జీవనం
బై యున్నది. లోకంబున నేదేవిని చేబట్టి వింపంబడు
నదియె తమకు దైవంబు నగుఁ గావున, ప్రాణాశ్రని
యంబులు నగు, మనకు కృషి సమృద్ధి యోగ్యంబు బొంత
నేని యింద్ర యాగంబు కర్తవ్యం బదియును గాక యిం
ద్రునికేని రెటుక నే చేయింపవలెనుండి యలనాసేవనం
బుఁజేయు నరులకు నిహపరంబుల యందు సుఖంబుఁ
లం జెందకుండు. అట్లగుట కృషి వృత్తిరహితులమై
నమనకు కృషి భూమి లేమ వనంబు నావాసం
బులునం గిరులును, దక్షిణ వనంబులు వనచారులమై
న మనకు బరాగలు యగుచున్నయవి. యదియును
గాక కబ్బాటు దేవర బండ్రు వరణ గృహక్షేత్రంబులు
మనకు నవియ లేంబులగు. ఎచ్చటం బ్రభూతలవణ
ఖలాద్రి వర్ణంబులు దనరుచుండు నచ్చటికిం గృహో
పకరణంబులు శకటాది రూఢంబులుగా వించుకొని
గృహారామ లయం సంచరించుచనని యలా వాం
సులగు మనుజులు టిబంబు వేగు బాయింబున గాయు
దలదం దాపిరి వసియింపుచుండెదము గృహక్షేత్రంబి

మానుషులం బగువారలకు నింద్రుని యాగ ప్రయోజనంబు కొంచె
ము నగు గాదు. అదియును గాక నింకొకటి విశేషించె
రింగించెద వినుండు. ఇవ్వనగిరి సంఘంబులు కామరూ
పధరంబులై లోకత్రితయ సంచారి ష్ఠంబులై, కాననసంబ
రిష్టులగు వారెవ్వ డేనియు లయుకను కారంబుగా వింప
లక్షణంబు సింహ వ్యాఘ్ర రూపంబులు ధరియించి వారల
మర్దింపుచుండు గావున, మనకు గిరి వన నగ బ్రాహ్మణులు
బరమ దైవంబులు. అట్లగుట మనకు గిరి యజ్ఞంబు క
ర్తవ్యంబు. ఇంద్రునకు యాగంబు నాచరింపను మనకు పో
నివాటిల్లు. లోకంబున విప్రులకు బ్రహ్మదేవతాకం
బైన ... మంత్ర యజ్ఞంబులును, కర్షకులకు సీర యజ్ఞం
బులు, గిరి నాశ్రయులమగు మనకు గిరి యజ్ఞంబును
కర్తవ్యంబు. కావున యీ గోవర్ధన శైలంబునకు నర్చ
నంబుగా వింధ్య భక్ష్య, భోజ్యాదులు లప్పిగా విం
చి దుగ్ధ క్షీర ఘృతాదుల వసంతాంబులారి బ్రాహ్మణు
భోజనంబు లొసగి, లేదా శరావిదంబుల గైకొని గోవల్ల
వృషభాదుల పుష్ప ధూపంబులలంకరించి, వడిగలుగల్గి
కానిరయలంబులు నిబి శకటంబులు ప్రకటంబులుగా
ప్రదక్షిణంబు చేసిన మనకు సకల సంపదలు
చేకురునని చెప్పిన హరి పలుకులు విని నందాదులైన
లోగ గోపకులును లామునంబుల నానందంబునం
బొందిరంత.— 245

సీ. మునినాథ హరి పలుకులు నను కూలములు విని
　　నందాది గోపకబృందమెల్ల
మెలని యుగ్గించి మెయు కాని రయోకృష్ణ
　　నీ వచనంబులు నికు రివగులు

శుభములు పసగఁగూడి గోపనరేంద్రులు
గిరిపూజయు లెల్లఁ బరగఁజేయ
బూనెదము నిప్పుడు ప్రభువులమనకు వారె
సమకట్టి యజ్ఞంబు సల్పఁబూని
దధిఘృతక్షీర పాయస దానములు మాంస
మద్యం రసములు సమకూర్చి మానితముగ
గిరికి పూజోపహారముల్ పరగనిచ్చి
విప్రభోజనముల పెట్టి యింపెలరఁగ. — 246

క. నందాదులెల్ల పరవశు
నందనుల నఖిల గోగణంబులు వృషభా
సహితముల వెరయఁ దెచ్చెల
సాదరముగ ప్రదక్షిణంబులఁ జేసిరా గిరికి. — 247

సీ. అంత గోపకసమూహంబులు హరియును
గిరిశిఖరంబున కేకి హరి
కనిరి నేనే శైలమని చెప్పు పరిపల
రూపంబునందు నిరూఢి మెరసి
పరగ వారలొసంగు భక్ష్యభోజ్యంబులు
పాయసమాంసాది పలలమెల్ల
తెరగొప్ప వారలు గరము నిరీక్షింప
భక్షించె హరి తాను భవ్యలీల
గిరిమహిమ వారికెల్లను నెరుకపరచి
యంత రూపాంతరస్థుఁడై యఖిలగోప
సముదయంబులతో కూడ సరసగతిని
గిరికి దండప్రణామముల్ పరగఁజేసె. — 248

వ. ఇట్లు కృష్ణుండు నందాది గోప గోగణ సమేతుండై
శకటాద్యుపకరణంబులతో మందకుం జనిరట్టి యెడ

ఇంద్రుండు రేపల్లెవారి యత్నంబు ఆలకించి, నందాదులు
గోపకులు శ్రీకృష్ణప్రబోధితులై తనకుం బ్రతి వర్షంబు సం
చేయు మఖంబు నుడిగించిరని మహాకోపంబున జగత్సం
హారకారణంబులగు సంవర్తకాది మేఘబృందంబుల
రావించి యిట్లనియె. — 249

మ. పెరుగుల్ నేయులు దాపి విప్రుల విభున్ వినా భోజ్యుల సదా భోజ్యులై
కరమొప్పం దనకై యొనర్చు మఖ సంకల్పంబు మానించి దా
మురసంరంభములొప్పగూడి కానియుల యుల్లాసమేపారగా
గిరికింబూజ యొనర్చి వారి యనుకూలుండై కృష్ణుండు ప్రేరేపఁగన్. — 250

వ. అని చెప్పి యింద్రుండు పంపంబడిన సంవర్తకాది
మేఘంబులనంకితములై బలవంతములై నందవ్రజం
బునందలి|| నందప్రముఖ యాదవులను గోపాలబాలుర
బాధలు యని ఇంద్రుండు పలికిన ఐరావతాది యూథంబునై
వాయువులతో ఉల్లసిల్లి పిడుగుల వెంటం జనుదెంచు
నని యాజ్ఞాపించిన మేఘంబులు పెల్లురేగి మహావాతవర్ష
భీషణంబులు గోసందోహంబుల గొందలంబొందం జని బ్రహ్మాం
డభాండంబులు పెల్లగిల్లం జేయుచు విస్ఫూర్జిత గర్జా
రవంబులు నియమించి దిక్కులెల్లను కారుమేఘంబులు పే
రవంబులు ధనువులు కరకరి సారధి కాలికల బాకరం బైబులు
పిడుగుల దరింపుచు ఉరుము తళ్లంబులు వర్షధారా భాగ
ధగ్ధగితంబుల నిర్ఘాతంబుల రాక మహావారి పూరిత
మహాధారాసంఘంబులై యనవరతవర్షఁ వనంబుల నేలబడి
బడి పారంబులు విడుచు గోసముదయంబులను గూడి,
హరియును నంగాని వేసవియును కరికి యుదరంబులు కుం
చిలంబులు గానరింబడి దిక్కులు గాని సామిదిసి వెళ్లడుగా
కదలింపంబలును, కానిచవల్లంబులం దాపకుక్షిగతులం

గావించుకాని యింబారవైరులు నారింబులు కరఘాతము
లును, తర్జనంబులవెరటుంజుని గానివల్పంబులు వారత్రవా
హంబునంబడి పాదవేగంబున ఘూర్ణంబుగాత్రులును, శి
లావాతవర్షంబులచే ప్రకాశుగాని కవిష్టకవిష్టరక్షింపుమని
యాయురంబున దీనస్వరంబులచే గావు గావు కావు మను
యంబుల యార్తనాదంబుల విని కృష్ణుండదియంత్రంబు
దనకుగావించు మఖభంగవిరోధంబున నికారంబులుగ
లంబవేయుబలనావాడనిదివినేత్రంబు నివారింబగావు
గావుమనుబంబుల నరసిరక్షింపవలయునని తలంబు
పుట్టిపో గోవర్ధనంబు పూనుటలంపు వినంబు వెన్నెల శ్రీముంబు
గావించెదనని. — 251

మ. మునినాథోత్తమ వింటి కృష్ణుడు విని యుర్వీంబు శైలంబు వే
దనకేలం దగ నెత్తె ఛత్రమున గోపాలాళి సత్పుత్రులంబుచే
మునుకొంచు ఘూర్ణిలు గావు గావుకమన సర్మోదంబు గావింబలా
రని వారిన్ శిలలరు దురంత నలులనా పోవనంబు గావింపుచున్. 252

క. ఆనాడు గిరిగర్త
ఛిద్రితములు విశాలములుగ సంతోషము భూషం
బాతంభైరయి మెప్పు వేస
శ్రీకాంతేసయుంపు డెందు బక్షులు మాకిన్. — 253

చ. గుణితోన్నైన యగ్గిరిన కుంధిలకైయుకకేలదాల్చె ని
చ్చ నిలాతటంబుఖా దకుకు శైలు వదిస్తున్న గెవిల కెం దున్నన్
నరసలమిరగాంచుల సౌఖ్యకరంబుగ గానసాధకేల్
గరుమలలేమి పైనెసగు గానవనింప దాకించుకే నియున్. 254

క. అనిచెప్పిన హరి వచనము
విని గోపకసంఘమెల్ల నివసించి మునాం
దనగో గణములు గాని శక

దునిమిత్రకవిలకమ్మలకమ్ము మల్లెలువనుసన్ — 255

వ. ఇవ్విధంబున గోపగణంబులు పానజడిసంబడిందియుకాల్షం
దవట్టునకుం గావ్యంబారు సుంతెరవరయూనదలు సుంబాం
దికవష్ణని సమస్థలింపుచు సుఖంబుండిరంత యంత్రప్రం
లంబులైన వలాహకాదిమేఘంబులు బలహీనిలప్రాణిలాలు
శైలపుతవారిధారలు గురియలగ్గిరి విపుల చ్ఛత్రంబుగా సప్త
అహోరాత్రంబులు పట్టిన గోపగణంబులు సలిపెంబాసి సుఖం
బుండిరంత యింద్రుండు సిగ్గుపడి విఫలమనోరథుండై మే
ఘంబులు మరలించెనంత. — 256

ఉ. అంత విముక్తిలంబున ప్రయమనైక్యము పట్టె సర్వవి
ధ్వంసలంబిలె జలమై వెలుగె బయలి నగోపకగోగణంబు వి
భ్రాంతలు మాని మునిల్లనికి పట్టులు జేరి సుఖంబు కృష్ణుడా
లోలసన కుల్మిదక్షిరి లావ్వన సుంచె ప్రపుష్ప బలిస్తకై. — 257

వ. ఇట్లు కృష్ణుండు గోగణగోపక సమూహంబులరక్షిం
చెనని పరాశర మునివరుండు మరి యుమైత్రేయు
నక్కిట్లనియె. — 258

సీ. గోవర్ధన రాజెత్తి గోపాల గోగణ
ములబ్రోవ కృష్ణుని గనెను వేడ్క
బకుశాల్మని జడివ్యసింధు రాలూవాయుకు
శైవేభ్ర గమలు దనెనుచు సరింప
వెడలి గోపకవక్ష స్థలంబు ధరియించి
గోపాలకులలోని గాంచియుండు
కృష్ణుని దర్శింప గాని రావ్వదనార్కిత్త
మునకు పైన వచ్చాయుదనరు పక్షి
పుంగవుని గాంచు హర్షింప వాలుప్రుమంచి
గబుపనలెందిగ్గి యికాంల గలకుక్క గుచులు

సంసిద్ధితో నను . . . శాసనంబు
విమలమతి జేసి యుష్మని విన్నవింతు. — 259

వ. దేవా భవదీయ సన్నిధి కరుదెంచుటకు మున్ను సకల
గోప గోపికాది పరివారమునకు పట్టంబు గట్టుమని
పంచిన పరమేష్ఠి యానతి నివచ్చితిని. గాని నీ
లోకవిరోధంబునకు గాదు. నీవు యుగధర్మావతరణా
ర్థంబు అవతరించిన పరమేశ్వరుండవు. మహాత్మా!
గోపకులనాశ(న)లు అవల్సరంబు జేయుము ఖండంబు
యుష్మద్దత్తముగ దప్పించిన శనిసి గోకులనాశంబు గనుట్లు
సంవర్తకాది మేఘంబులు వర్షింపని | యోగించుట. ద
నినీవు ప్రవిష్టుండౌ జేయుటకై పరమేశ్వరులాగు నంబు
గావించి విప్రులచ్ఛత్రంబుగా బట్టి వర్గపవర్గంబులను
ధరించుటకు విసర్జయంబయ్యె. ఇట్టి దివ్యకార్యంబులనిల
లంచెద. ఏను గొప్పలకై ప్రవేశింపబడిన భవదీయ స
న్నిధికిం జనుదెంచుట సమకానిరొ. అది యెట్లనగా త
గోలోకంబు నందలి కామధేను ప్రసంలాటి నేకామధేను
ప్రవిష్టుడు నీ బెరక్షి లోంబులరయ్యె గాన, మున్ను నీవు
గోలోకంబునం దమప్రీం(డ్రుం)డ వచ్చి సురభిం(తి)
వాకటింబునను జేసి యుష్మదునీకు గోవిందుండను నా
మంబుగ్గ ప్రసిద్ధింబయ్యె. అనియుం(ద్రుం)డు నిజగజ ఘం
టచే లోయంబులు గాని వచ్చి గోమందలకాధి పట్టిం
బుగా నభిషేకించి, కృష్ణునకు గోవిందుండను నా
మంబిడెను. లోకాత్ములంబున గొప్పలు చరుగులు జేసి
ధరా మండలంబులందు యెక్కడులయ్యె నా (శ్రీ) భూమా
బయ్యె. అంత నింద్రుండు ప్రణయ దిలోంలత్మకరుణకై
కృష్ణుని గాంచ యుష్మని యె. — 260

సీ. అనఘాత్మ శ్రీదేవ విజ్ఞాన మయాంబలీల
పరమాత్మనీశ్వర భూభారముడుప
నవతరించితి గాన జ్ఞానదర్శితశ్వత్వం
జవనినప్పుడనాను మలవరించి
వెలయు నాతని గావ వలయు నగధర
భూభారమెడబాపు బూని యునశ
నీకు సహాయంబు నే పున సమకూర్చు
ననిపల్కెనింద్రుండు కని మెచ్చ (క్రి)
రమేశ భూభార హరణంబు బూని జేసెయు
మునిపాడుము గాకన మునివేనంత
గోలఖుండైన నాలకొ కాలమలని
నరసింబరి చెద ప్రేము దినము రవరరే. — 261

ఉ. భారతవంశమందున నపారబలుండ యన్నున్నాఖిల వెం
పారుతింపల నిశ్చయ యుంచెను ననవద్దియని యుం గుడల
పారకనాలనింపిడు వచ్చి లలోదధరణలకొంబు పై
బెరగు యుంత గాలము వసించెద నల్తటి కాలమాలతని. — 262

గీ. ధరణినెంత గాలంబు దగనుదింటు
నా యవరకర్మనుండు చూనాని యుంబు
గాన. ధరణినెను మెడబాపి చనినవెంట
నలుదుబల హీనులై బనునమర వరరే! — 263

సీ. కంసదానవమహా ఘనబలుండు దుండు
కినుకనరిష్టుండు వేసదనుము
కువలయాపీడంబు గుబుతో బలుడు
నరకుండు ముర శైశ్చేదర యవీర
లాదిగాగల మహా దానవ వీరులు గవేరు
పూని నాచేమృతి బొందగలరు

ఇది యింది భూభారము దుసహసాక్షి
నేనిది తొలఁగోయ నికరించరయ
పాపులైన దుష్ట నృపులు కర్షకుల సం
తాపమంచి వలచు దర్పమెంచి
అర్జునకు శత్రు నవనిపై త్రొక్కకేడు
గలదె నాదు మిత్రుల గడఁగ వాదు. 264

గీ. అర్జునార్థంబు యెవ్వని యందు గలుగ
కడగి భారత యుద్ధంబు గలుగు నప్పుడు
కుంతి పుత్రుల మనలకుమ కరణము
నాటకుంచు దప్పింపు నేటి బడిలి. — 265

క. అనియా విధముసబల్కిన
విని రెండై రావలయు లోగ త్రివిష్టపమునకుఁ
జని రెమసురరాజు మెల్లన
ననఘా! వినుమింత మాద హరి బలికెన్ — 266

శా. సాకారాంబుదనాగ నంతటు మహాభాగుం సరోజాక్షున
స్తోకామత్రముయా దివానదియు నగుచుం గుణాస్తోమంబుగా
లోకుంత్రీకర పర్వతోద్ధర కొండనా లోకించి సంప్రీతి మెయి
సాకల్యంబు మదంగ నాయకుల నిష్టంబు జీరాకుదిమ్మీర — 267

గీ. దేవదేవేశ జగదీశ దివ్యరూప
కులతరమె మంబు దాళిచె బాలవయల
మైన మయకుల గావను నతి ధ్వార
ఇజునసంరక్షణమెయునట్టి నాధవభవ వా! 268

శా. బాలక్రీడనమున్ గూడివిడె గొల్లపాలలటు గుంబుఁ బోవిన్
లీలం జేసెడు కర్మల ఫ్యలిపొనుఁ లార్చి యోవి బలిమి వాఁ
కేలీలందలపోయరాదు మదికిం బాహ్మత్రైపై దేవదే
వా! లావణ్యపరారతిందడుముల వాలిదారభా వాగదయా! — 269

గీ. అటులబలయుక్తుకాళీయు నడగడగ్రక్షై
ధేనువు వర్ధించుయు యుకడు ధీరవలయు
ఘనలతశైలంబు నెత్తి'లు గనిమనాయన
కొక్కితాళ్లు లమ్ముల మోపంతకాక్షు! — 270

వ. దేవా! ఈవింత విక్రమంబు గల నిన్నెఱిగించి ప్రబుద్ధవంది
యుపాదారవిందయుల కుపరదనరాబాధ కరేవదియు. అది
యునంగాక బ్రహ్మవాసినులకు గానువగోపికాజనంబులు
దను కుమారులంగలసి వర్తించుచున్న నిన్నెరుంగని పరమ
శ్రీయు పైయుండుయు, ఆత్మనెవ్వజేయు మహాత్ముల కశ్రేం
బులు త్రదశులకైన రోజేయరాయు, బాలుండవై నన్నే
జేయు మహాత్ముల తరత్రింబులు ను, లోకత్రయాంత్రమం
బులనుంగాంచి మామానం బుల కద్భుత శరాతాభయంబు
లగుదుగలవు. అదియునుంగాక భవదీయ రూపవిస్త్ర
మవిహరణంబులు దలంపది దేవాదానవ గంధర్వ యక్ష విద్యాధ
రులలో నెవరు రోయుని దలపోయుదురు. ఆయునను
వన
మంబు నారంజేసి నీసనసిరి వేదమున నిన విని గానించుం
దు కెంబి త్రిపు తాయల కాళిపసంయులయైత్తే యుగారకుండ
త్రిపుర గానుపకులకెట్లు నిరెు. — 271

సీ. నాదుసంబంధంబు ననుజేసి మాయది
లక్ష్మిరెుకింత గల్గక యు నసాంఠ
నేనిసంప్లతి జేయుటెలమి బాకుచిబార
మదిరెులయారు నాయింది త్రేవు
యుక్ష్మామఘనీయంబు నను వగునేనియు
ననునాత్మబంధం సమానుగాగ
పోనగటా విదిదల వోయుకు యయదు
జేయంగదగునిది జేయు దిప్పదు

26

కఱగి ॥ మనసు దేవగాంధర్వ విద్యల గాను
దలప యక్ష వరుడ దానవ్యంత
గానమునకు మరుల . . . మానసమందున
ననుము నాలుగదిశల ప్రకటలలార! 272

క. అని చెప్పిన శ్రీకృష్ణుని
మునరాజు . . . యుత్కృలకలరి గామునుదలలువాడు
బునసారి గిరి వనాలు నక
ల్గన జనములు ప్రణయకాముల లక్ష్మీలల గుబులి! – 273

వ. అని చెప్పి వెండియు నిట్లని రాజు. – 274

మ. ముని నాథాగ్రత్తమ వింటెగ కృష్ణుడు మనోమోదంబునా నాదరినా
డను వాండు విదుషైకవార్దిమయుడు నుబెట్టనాసన్నవతాశారదా
వినువిత్తం విలసత్కజంద్ర జ్దలమం విఖ్యాత సంపూర్ణ కాగి
కనదసత్కరము ఖంచకుంబిలలసలారిసే నాథి హ్మె. – 275

వ. ఇట్లు కృష్ణుండు దాకరి నాదు బలరాముండు రాముండశర
లారిలంబు నందరి రాతాని శాతాలంబు న బలందావనా
రతారిబు నకుంబుని గగిపికల మనోరంబున కరింబ గునా
కరి గిలారిబు బాడిన విని, పంబశరుశరా ఘూంల హృదయు
వైదలు లాలు సత్కనాంబుల విశబిబ్బుందావనాంబున మునద
కవినకడకుంబుని బృందావనంబున మనోహ్లాదమున
రింప గాంచి. – 276

సీ. ఘనవేణు రమొకలె కృష్ణుని జేరి ధ్వనిలాలం
బిలమద్భ్రీ గలలస మృగిలి నటించె
విరుబాగి ఆరి యోగాత్మ భూధర వెలుగ్రల జెలగును
దళ్ళాత్మవధాన సంపత్త్రమెరసె
మది రాక్షి రమొకలె నెమ్మదిని సిగ్గు బిట్టాడ
గుష్టికు ష్ణాయని = గూండియుండె

యుంల రమొక రిలెజే వివెణిచి మసనివధి
కలిర యుంబున నేగి హర్షమొందు
కామిల్లి రమొకలె లవనదు గృహాద్రుర్షణి బ్భా ఊ
మురళగాంచి మదిని మూరు స్రమ
గుప్త్లు మూథు మగా లక్ష్మిగానిని శ్వలనర్దియు
లబింబు నాంది యుంచె దాకిరిమాంది. – 277

క. ఒకవేణు మనోహ్లాదల
సకల మకరందము ల్లవేగ సంక్షే యట్లైనా
యుకు నుపు గూహాన వేలని
వికవితదుఃఖ ములపాప విలాలులల జంగణి – 278

గీ. అఖిలభువనైక మోంలి (బ్రహ్మ) హ్లాదసవిలాంపు
సలాలఖింలనవెల నిశావిస యుగుబల
మృక్తి పదముంపు జేరె సవిూపార్శ్వములని
కలుషముల బాసి గాముక కాంల రమొలాలు. 279

వ. ఇవి విధంబున నఖండశశిమండల వింత లాంబు
నభాంతకరండకవావ్బ రకరంతాంబు మెండున
ముంజులారి సుందరులకేవలయంన బాతకరాంతకరుబుర
కరంతంబు మెండు ననుండు లారి సుందరులకేవల
యుదాంబారు నుదనకేవల యోత సుందరులుంగాంచి
క్రీడారు, రాసక్రీడా మహగిల్లాసభాసిలుంధ్యైయుంచి
యుకృష్ణుండు గాయికల మొరంగిబనిన గాయికలు
శ్రీకృష్ణ సనిఖపద్మ హృదయంబులు గలవారై కృ
ష్ణు గాంథాను చేష్టాను లాపంబులం దగులోని
లానిల్లినుకాని. – 280

సీ. నలినాక్షులారీనన జనార్జనుండని
చెలాకు దనర్దిగ్గలి సుందరంబు

కువలయనేత్రయే కృష్ణుండ మద్గీత
మాదింపుమని పొంది మధురవాణి
లీలనాకదంబకాళి యపు డగుచుండె
యని సర్వమును దెచ్చె నటరాయువున
బాహుసంస్ఫాలన బరగించి దానిపై
దుమికి మర్దన జేసె దమనాకరణి
మరియు నాకెత్తె వినుధుమదిలాక్షులారగా
పర్ణనాలునిడిగా పాసపడికి
వెడవకంఠమును వెరవున నిలుపని
చెలిమె మెత్రెకేల లలనాల. — 281

క. ధేనుకుజంపెద మారలు
మానుగని విధవనాలునందు వినిష్ఠంలో
బూని విహరింపుదని తెలిపి
మానిని విహరించె నప్డు మానివరేణ్యా! — 282

వ. ఇట్లుగాపికలు కృష్ణలీలలనుకరింపుచు నానాప్రకా
రంబుల బృందావనంబున విహరింపుచు కృష్ణసంద
ర్శనలాలసలై హరిసంబారణ్యలంబునరీక్షింపుచు
పులకితశరీరలై వికసిత నయనంబు మిమిరయ
నాకనాయకుం గూడికాని ధ్రువమగు బ్రాంకుశమంత్రమా
పర్యటనశ్రీ ఖలకవింబైన హరిచరణంబులబా
ప్పుగని లాప్పుకచె ప్పుతానుబు లాలులాలాబు
యుటుల లనుకాని రి. — 283

సీ. ఒకమెలనాగచె యబాలిదినాడికరిడ
మగబాడ యుదెయు దెమగవజాడ
కానుక్కిచెకాని పూలు గానుసినాడికరిడ
మెనస పాదాగ్రంబు మోపినాడు

ఆ కోవె ఆకిచటుపూలీలలశిగధరియించె
కూర్చునన్నచ్చాప్పదె గానిరు యారి
లాని జనన్నడు దప్పని లాయలీ విహరినేర్పు
బూలు చేయని ప్రకటిలీ మ్మై
పరాలికి చటు పుష్పబంధనంబు బానాలింప
మదినిగరవ మంద మగువ వాసి
చనితెలుబూడు నందలవనయని పదబాధ
లనుమహరిగురించి యబల వెళ్ల.. — 284

చ. అలివనిదాలబింబ భరమ్మైకనుపట్టుకగవిష్ణు వెనక్రిడ
గుడుకయుమరగాదిదినిసుంకకనేనను వేగమెప్పగా
బలవనాలు మార పాదములు బారు లవరంబుగబాలిక్కుయిడ
మలవహాయించె జాడలు॥.. బూనినుమెంకలటు గంటివేదుకే — 285

వ. వెంటియు గాందరు మరియా నాలు కృష్ణనింగాంచి
యటులంబ విరి. — 286

మ. కల.. కొంత వెయిష్టటం హరికరాగ్రసర్పస్త హస్తాబ్జమై
యులసద్భావరు.. లాకి.. కలితెయనా యుల్లిక్కనా
టలములాలస దాలివరు దాడుకునరయిడి యురిరి వెం
జూబితె యుంఖల నిట్టులక్ష్మీంబ్రమలకృష్ణభావవనింనాసక్తనీక్షింపు — 287

గీ. హస్తసంస్పృష్ట వాంఛలాగనలివయొంర్యు
గళవెము అదిన దాని నిగది యనేక
బరువిడనిరాశయ గుబలనప్పు టాలమరల
చనిన పదములబాష్పు దేవనిలలారా! — 288

ఉ. ఇచ్చటనుండుమంచు నాకయుందు నిభాంసకినుజాంబగామినే
అచ్చెడివేగు నాకెటిడరయిగ బలనవ్వులబాకు తూగనుర్
నిచ్చనజేరియుందురుయుంటాలుటుంచు వచించెగవ్పుడు
వచ్చునజాడబాడు కని వేతెలి గాపిక మొకదేవిలలాన్ — 289

క. వనితాకర్షిత విశిష్టుడు
వనితామణికనియె నిచట వసియింపుడునే
వనరులు యుక్తస్థలముల్
గనిపెట్టెదనను బలజనియె కొలుక మనిలాన్. — 290

గీ. ఆమ్మచెల్లెలు బట్టు హరి విపిన ప్రవే
శంబుజేసె గాన జాడ వేడు
పదక యుండెకు మల దబాంధవ దీధితి
జేర పుష్పసమితి లరచుకలన. — 291

వ. ఇట్లు గోపికలు శ్రీకృష్ణసందర్శనలాలసలై బృందావనం
బున విజృంభణానకలరవ యమునాతటంబున కరిగెంబ
శ్రీకృష్ణచరిత్రంబులు గానంబు సేయుచుండి కాలక్షేపము
ద, కృష్ణుండు దన మాధుర్యమాధురీ శరంబునరిజేయు
గోపికాగానంబులు వినివారల చెంతకు పోయి
చిత్రంబై వికసితముఖంబులనంజలు వనగవ్యములక
వెలుగుచూడసూపినం గని యుండాకొని గోపికలైతేలు
ప్రభువుండును ఆకృష్ణుక పురుషుని గని
పరమానురాగంబున నుండె మరియును. — 292

చ. అలపరము కర్త గృష్ణగని హర్షమెలరవలదియునామము
నల్లలబలుమాల గూర్చికాని తాండవ మాధవ బంధు నవలీలన్
సుదరము మానికృష్ణు దెసఖూచు చెల గృష్ణుసమున్లింపుమల్
మలకరియై వివేకముస మానియుండగదినబుద్ధ్యమై. — 293.

చ. పొలతియొకర్తు కృష్ణుమెంటు పోలివిమలుర్తియుఃంబ యుణాదా
జలముసభూవి శిరస్తిముసల్లుచు దానిటులంబ వంబలో
పలనెరిమోహముం పెవికబలగెశోరిము ఘూరచింద సల్లి
మల్లి విలమరుదముంగొనె విలక్షణనేత్ర ముఖాంబుజంబులన్. — 294

వ. మరియును. — 295.

కుసుమమంజరీవృత్తము.

మరియు నాకర్షిత హరిరమాధవసవిలాసముల్
గుణము మరగాంచు మదిని మలయక పుష్ప ద్వాలినసవే
ష్టురణోమెలపృజెసియు గలసంలసంబు నాంది దా
పరమువెలిగిపగిది మిండెభూవగలంభనంబు నగి. — 296

మ. అని యాశీలలలాంబులందము మదిన్ప్రబుద్ధక్షు నీక్షింపగా
గనికృష్ణుండు ప్రసన్నచిత్తుడు మునుచుంగాఱుణమె పారలా
లనలుండాయు గగాంధరంశుభ్రవచోలాంబంబులంగుందరే
దనసంస్పర్శలసుందరం హరిసమాధానాత్మలంజేసెదాన్. 297

వ. ఇట్లు గృష్ణుండు గోపికలనెల్ల మరిరంబసంగ్రావనసం
భాషణాదుల ప్రసన్నచిత్తలంజేసి రాసక్రీడా విలాసంబు
లకుంబూనియుండెనట్టి తరి. — 298

శా. ఏకస్థానని వాసుడైన హరి దాశిక్షింబగోపాంగనా
నీకంబెల్ల దబాత్మలం బునపినేన్నిపాయ డెల్లప్పుడ
న్నేత్రకాను ప్రహాళిలసాంపెసగనంబుంనెంబరారాసంబు
ధాకల్పుండగుగృష్ణునింబరరసమోదాభిరామాత్మంబులన్. 299

సీ. మహితాలక్కి వినురాస మండలంబు విధంబు
వినుపింటునీకును నీడుకలర
హరియొకరిదెగోపి హస్తంబు దన హస్త
తలమున దెమలించ దగనాక ములు
కరము నబట్టించి కముణనీరీతిని
మరియనలి గోపికకరము నాదు
బట్టింపమూరికరసవరస్పు ఖంబున
చెలనలిమును హరిజేర్చిబాము
మారిలాక్షులగుచు మెలలమకటోపరవశ
మంది లోబకు లోబకు మాణిక రంబు

బట్టి యెలరెడనను భ్రమసి హరి యుల్లా
రాసమండలంబు జేసె బ్రేలి. – 300

ఉ. రాసము కృష్ణుఁ డగలి నిరామల గోష్ఠి చరింప కాలక ద్రాక్
ద్భాసిత నికరదీపంబుల నుభాసము లమెల గళం దికావల సం
కాశవ సంతశారదల గానమెనచ్చె శృంగ రత్నైభు చికే.
రాసము లోకమోహన విరాజిత సౌఖ్యసుహృత్సు విలాసమై – 301

గీ. కుముదముల కాకరంబగు క్రొంమది కిని
ధానమగు శరచ్చంద్ర ధామ విలాలి
కృష్ణుడును కృష్ణనామంబు గోపికలును
సమున్నతింబరిపగలి సంబుల మాం ద్రా! – 302

ఉ. రాసము సల్పుచున్నయెడ రాజవరానన మోహ లతప్రమా
యాసము నొంది కృష్ణు భుజమందున నాల్కకరంబు మోపినా
నాసల వాలభూ లహామ చారులలాపరి రంభ కైకసం
బాసల వాసము నాం దుమరాఙరీ మది విపక్షనమోహరసాళ్ళమగ్నయై. 303

సీ. మరియొక్కతె శ్రీధరు బాహుపరిరంభ
 ణము నెపంబున చుంబనంబిగన్చి
హరిగితి కాగానమభి నుతించెడు .. ప్ర
 ణంబున వధరపానంబు జేసె యు ||
హరి భుజాంగులు లంబు నని నాకతి గోపిక
 వాలసంశ్లేష ప్రమోదవైన
సఖిదృ .. కి హరి చారు భుజాష్పరతి
 వారి వారిదము కారి యల లెల
లారలారమైన ధ్వనియం లారతన్న రాస
గానమె నటించు కృష్ణని కడిమి గోప
కాంతలు కృష్ణకృష్ణాలి గానదివ్యగుణా
మెనరజేసిరి ముదమున వాని వరలి! – 304

వ. ఇవ్విధంబున.. 305

ఉ. మండలచారులై యువిద మండలముం హరి గూడి సంతతా
ఖండ విహార రాగ పరికల్పిత దివ్యం వైభవమై చనె
మండల సంచరైక మనమానస లోలవిలాసకేళుల
ఖండిత సమ్ముఖ ప్రకట లానటలోపనటింపచేసె నవ్వి – 306

క. రాసల లోనడు తరాసము
రాజాను జుడాడు చుండ రాగిల్లి మనా
రాజులు గనగ్లకలిలు
రాసలకాంతని ముషు మరొక్కరు కెలయింపై. – 307

వ. ఇట్లు కృష్ణు శరచ్చంద్ర చంద్రికా సందర్శితానందంబుగ
బృందావనంబునందు, రాసక్రీడా మహోల్లాస భాసితుం
డై విహరింపుచున్నయెడ తద్దయు వేడుక వారలకుం
బు ఘోషంబు ననున్న ఘోష కాంతలకు హారంబులం
జాచ్చి హాచ్చ నలంకారంబులన విచ్చల విడి రచ్చలకెక్కి వంచ
శరశరావలాల విద్రోహాయి విరాన మానసమై బలు
లవిదెరి రాసము లలంబున. – 308

క. మగలుం బిడ్డలు భర్తలు
లగదని వారింప నిలచి దద్దయు త్రైలెము
ప్రగనారాయణని కృష్ణుని
నాగిరలు భోగభాలల దేవి రాయల్వని ముదలలి. – 309

గీ. హరికి శరీర సముదయ మందున గోపక
రమణులందు శ్రీ దరాత్రులందు
అఖిల భూతజీవ సమాహముల్ గానావ్యశ
దనకున నబ్ధిమి దలపనేమి. – 310

గీ. గోప కాంతలందు గోపకులందున
నఖిల భూతసముదయంబులందు

సఖుల జీవ్రుతగుచుల నందరదవి హాలింబల
వాయువెల్లసకల కాయలి కులను. — 311

గీ. పృథివి జలమగ్నిదేజంబు పృషతి వాహు
డాకసము సకల భూతాళి లందు సకల
నేత్పులుండును నెప్పుల సాక్షి యాత్మ
దగుచునుండు దానాతలీల ననఘ చరిత! — 312

వ. అని చెప్పి పరాశర మునీంద్రుండు మరియు మైత్రే
యున కిట్లనియె. — 313

సీ. మునినాథ వినవయ్య ఘనుడగు కృష్ణుండు
మహిళలం తానాసక్తిమతి దనర్చి
విహరింపుచుండ నదే వేళ సంధ్యాకాల
మందున నాకరిష్టాసురుండు
మంద గాండ్ల మంద మదవృషభాకలి
నీలమేఘంబును బోలు మేను
వాడి శృంగములు దివాకర నేత్రముల్
ఖురపుటాహతి జేసి కులాల మదల
వేలి హాసంబు జిహ్వ విశేషనాలు
నోష్ఠ సంఘర్షణంబును లాలిపు వాల
వల్లి పైకెత్తి కంఠంబు వంచి తానుచు
రంతె వేయుచు వచ్చె నిరంకుశమున. — 314

చ. అమల బలప్రకంథమును ఆ స్వభావ నాద రుఖాలపు ప్లవర్ష
బలులగలా ప్రబింబు వృషభాకలి రూపధరుండునైసదా
ప్రలాలవనాటు ధైమములభంజనజేయుచు వచ్చువాని నా
లలగలు జూచి గోపకులవ్వియంగోపికలార్తులత్రవై. — 315

వ. కృష్ణకృష్ణరక్షింపు రక్షింపుమను గోపికల పలుకులు విని
సింహనాదంబు గావించి లలప్రహారంబు గావించు నత్తరా

క్షుండు కకుద్మి గిరిపోమెందగు నురగ నిరీక్షణంబు సేయుచు
బరతెంచిన కృష్ణుండు సర్వస్థానంబున నిలువంబడి సమ
పగలుండగు వృషభదానవు విషాణంబులు రెండును,
బిగ్గంబట్టి మెలిగ్గ నిబిలత దుదరంబు జానుప్రహారంబుచేసి
గాఢముష్టి రెండును బట్టి నేలంబడ త్రోసి నిర్భరంబగు
గొడులాపంబులు దీపింప నా(క్రూ) వక్త్రంబు బండిన (క్రి)
యనసుర కంఠనిష్టీవ రక్తంబు గావింబ వాని శృంగం
బుల బెరికి మోదిన నయ్యసుర పంచత్వంబు నొందె.
ఆ యరిష్ట జంభనిధనంబు గావించు పాకశాసను దేవ
గణంబులు వినుతించుచుండంగ, గోప గోపికా
జనంబులు కృష్ణుని వినుతించిరి. సురలు కుసుమ
వర్షంబులు కురియించిరి. అయ్యవసరంబున, నారదుం
డు మథురకుం జనుదెంచి కంసుని గాంచి యతనికి
వృషభాసుర విదళనంబును, ధేనుక వధయును,
ప్రలంబ నిధనంబును, గోవర్ధనోద్ధరణంబును,
కాళియ దర్పమర్దనంబును, యమళార్జున భంజ
నంబును, పూతనా సంహారంబును, శకటాసుర భంజ
నంబును, నివి మొదలగు కర్మంబులు ప్రకృష్టబాలుండు
కృష్ణుని చేసినట్టివియు, కృష్ణుండు మథురానగరంబున
దేవకీవసుదేవులకుం బుట్టుటయు, ప్రసన్నయశోదానం
దయశోదలచే వృద్ధినొందుటయు, నిట్టి కర్మంబు
లయాదవుల చేసినటి నివి మొదలగు కర్మంబులు నా
రదుండు కంసునకెరింగించిన, విని కంసుడు సంచలదం
తుండై, దేవకీవసుదేవాదియాదవుల నెల్ల రావించి క్రోధ
దీప్తింబులంసనంబున బంటాకర్యాంతుండై మంత్రుల రా
వించి వారికిట్లనియె. — 316

ఉ. వింటిరె మంత్రులార! మదవిహ్వలు దుష్టుల రామకృష్ణులన్
దాటలనొంచి నందసుతు లద్భుతమైన విహారమై చనై
యుండగ నెంచెనారదుఁడు రాముఁడు కృష్ణుఁడు వేగ వారలన్
గుండుపడంగఁ జేసెదనుగా వెరవేర్పఁడ శైశవాంబునన్. – 317

క. చిరి చాణూరు ముష్టిక
మారుల జలజ్రైక్షణ మెలకువలనుసం
చారమునై మల్లాహవ
శూరులై మెర యంగజంపు జూడు కడకన్ – 318

వ. అని చెప్పి మరి యిట్లనియె. – 319

సీ. మదిని ధనుర్యాగమను నెపంబున వారి
కడకు నక్రూరుని పుత్తెంచి పంపి
వడిగ తోతెమ్మన వరుసన వారలు
జనుదెంచిరేని నిచ్చట వారి
నిరువురఁ దవధి యింపని చ్చం తీయుల జేసి
పినతండ్రి దేవకుఁ బంపు మంబు
యుగ్రసేను వధించి యుగ్రసా ఫ్రాంబున
దేవకి ~~దేవకి~~ వసుదేవు లనఁ వెట్టు
కడమ యాదవసమితిని తాకుఁ వరచి
మెరసి విహరింతు మంకునే మేలు గాంచు. – 320

వ. అని యిట్లు మంత్రులతోడ బోనంబుఁ జేసి రామకృష్ణుల నింపు
సమకట్టి శివ భక్తప్రముఖుండగు నక్రూరుం బిలువం బంచి
భోజకులనాయకుండగు కంసుం డిట్లనియె. – 321

ప్రగివేళి వలువము:-
ఓ యక్రూర కపరుసన నీవు!
నామె డబక్తి యిల నిక్కడనున్
(ఈ పంక్తి ప్రకరిక పుటలో కారణం బుఁడనా)

నీ వెంజరథము విడిలి నిగా నీవే
బాయక జను క్రేపల్లెకు నేఁడున్. – 322

క. దేవకి వసుదేవులకును
భావింపగ విష్ణునంశభవులై యిల పై
నావిటమై విలసిల్లెద
రే వింతం నాకు నాశమౌ లువ్యలగుచున్. – 323

వ. కావున యా కృష్ణబాలుర దర్శనార్థమై ధనురాజయాగంబు
లెంబుగ ధనుర్యాగంబు సేయ సమకట్టి యున్న
వారమని గారవంబు గానలవడం గలరంబుగా యా
రామకృష్ణులని చ్చటికి గానివచ్చి వారల మల్లయు
ద్ధంబున నెల విశారదులైన చాణూరముష్టికుల
చే పట్టింపంబడు మొదట. లాలనకు వలయాపదం
బునుమదగజేంద్రంబు వలన నాంతరపు
వలయుననే. – 324

సీ. నందుని వసుదేవు నల్లనవధి యించి
జనకుడో యుగ్రసేను నడించి
అఖిల గాముకగాథ నాదు లనెల్లను
దరిబియమై వేరి నిల్పుఁ గనుడ్డులగాని
సరణి నిలిపైరి చక్రంబు బలిమింధ్రు
కడమ వైరులనజకలిత వెరసి
ప్రధమ యాదవకులంబు లనెల్ల మాయించి
నిష్కంటకంబుగా నిఖిలరాజ
భారము వహించు వలయుఁ బ్రేరణను
నేగి మంకునాయల్లునా యించిపలయు
నరుడుగాదిగని గాంధ బలంబమలకు
దధిఘృతాక్షీరముల దెర జేవవలయు. – 325

చ. మునివరుఁ డింపెసఁగ భాగవతముఖ్యులకున్ మునియాజ్ఞ నౌదలన్
ఘనతఁ ధరించి కృష్ణుఁడెసగన్ గ్గనగర్జనటుంరు సంతసం
బున నికటంబుఁ గోలకొలఁ బ్రమోదమువెరగలందె యంచు నా
యనఘుఁడు నంపు విదారి నిరయంబున సద్భవనే మెకిర్ వేగిరెన్. — 326

వ. ముద్రాపురంబు వెడలి నారదప్రముఖమార్గంబుఁ బట్టినవెంట.
ఇంతకు మున్నకేసియును హయముఁ బంతకంసుహం
ప్రసవ దాది గోపబృందంబులం బంధింపుట్ల, బ్రం
దావనంబునకుంటని యట్లుట. — 327

సీ. ఉరుభుజ రక్షితసన్ముని దమ్మాల భూపుష్టంబు
వరసటాక్షేప హరి శాఖ
ధరతసమాక్రాంత బంధుర ... మార్గంబున
విజితమోష ఘోషా విసవి నాలు
వెనయనికుటిల మోచియ జనమె దంచు హయపైల
నని గోపగోపికల్ గదు భయముఁ న
లారమోగి విందమాం లారహిం యటులబువ
బంబు శబ్ద ములను దంబ లాముగ
వీనుల నుసాక హరి విని వెలయవారి
ఘనసమిలు దిల్యా ధశబ్దంబు కారతఁడ్ దాగుడు
వెరకువె లవకు డి యవి వేకదనుభ
వరని వీరస్థింబు కాంబంబు పరగవిను డు. — 328

గీ. దుష్టకష్టుండు వీనినేబట్టి వేగ
వీరభద్రుండు రవి దాలి విదళనంబు
శైలయ్య్రీయు డు బ్రదరాలాయుతోజెలగిమార
వెల్లిబాడగనిమన ములనుల సిల్లి. — 329

వ. ఇట్లు శ్రీకృష్ణుండు బాహానోస్తిలనంబు జేసి యుద్ధ నిబలు
నకుఁ సమ్ముఖంబుగా జనన ॥ యరిసు వివ్రలాసురేద్ర

హరి పయిం గదిసిన నమ్ముకుహాయుక్రంబు బహుసరభంబు నం
గనితనబాహాపుప్ర పెంబు వాని వదనరం(బ్రు)వాంగంబు నాం జా
నిపిశ కృష్ణన విభిన్నంబు జేయు వాయువ్రంబవె యసుర
దాళంబులం దుష్కి, యుద్ధసంగలంబుగు వాల్భిబికిల్లు
భావయుచె వృత్తి పొందులెరంగున హరి కారంబు దర
గళంబై వృద్ధిబొందిన వి పాలిలాప్ప దివ్యయుద్ధైల
ధర ప్రేనల బులు (ప్ర) తులిమ (ప్రు)ష్ణు వినికకుర కరత్నబం
ధనుండై హాదంబులు దన్నిరాని శక్తు సూ(త్రం)బుల
విఠ బబుస్విదా (క్ష) గా(ముం)డై హరి బలం బులంబా
సినంత. — 330

గీ. అసురనాగర మహిబలు హరికరపద్మ వే
పద్మ వ్ర(వ్ర)స్థి రెండు (వ్ర) కరిలయెల్ల
అశని పాతనిపతి లావనిభములు భంగి
నవనిబడి రెంతె నామహాయాసురలంకు. — 331

గీ. పడిన యసురులనుత్తుబులు విరిచెండెసి
బరణములను పుష్పశిరము నాన
మక్షి కాలవికమ్మై దివ్యభాఘాంతమ్ము
(ప్ర)స్థలను వ్ర వేగ వసుధ యందు. — 332

మ.క. బబ్బినహయదానవ్రగని
నిబ్బంగాపాల గాయపి నివహము వరసన్
హొచ్చిన ములవమున నుండిరి
మచ్చికలల్లములు గదురమాంధవ్రకరవితల్. — 333

సీ. అల్పాడినారదుం డాలతత్క్షంబున
కాదంబని ముద్రిక లులు డగుచు
ఘోటక దనుజవి పాటనంబా నాలింపు
హర్ష నిర్భర మానసాంధులీలగుచు

హరిఁగాంచి మేల్భళీ యనిపె జగన్నాథ
కేసి దివౌకసక్లేశకారి
వసుధ వేలయలు వాగెవె వ్వాని వర్షించలి
కలులయుద్ధత్రిదలరయుహాంకు
సంతోషమున నోంచి సరగనిద్ధరవాళు
సంగరంబెనఁగడె రంగమిట్లు
తావకదారకకర్షణీలు తెదలుపనిది
మనకినాంబునకు లాబహామ రెమిలగాక
హాయిసతాంబాలహాషావిహారియిలసావ
లాకినాంబులు సురలబికాంకు జేయు. — 334

గీ. దుష్టుడైనకేశి దురలలు లాగజంపుట
జేసలాకమందు కేశవాఖ్య
గరిమఁజెందెనీకు కళాల్యాణమయి ఘామ
శుభములాందుదునిటుల శుభగచరిత! — 335

క. దేవేరమే బని యదదు
ర్ఘా విలమదగు కంసుంయుద్ధమటతి మగనుగానా
ధీలహాలామధురాపురి
కేవగబను దిందు రమేనరమెళ్ళి లోనిరే! — 336

వ. దేవా! భూభారావతరణార్థంబు గ్రసనేను లుంతగు
కంసునింజంపంబూని యునవాడత్రు. అదికారుణం
బుగాయుద్ధంబులు త్వమక్షే త్ర బలలాసజకురాదు.
లల్పవయలంబులందేను బినీడెంబిభవముద్ధవైశాఠ
ధలంబు గనుంగాని సంతసించెద. అదియునుంగాక,
మించెనగుకారలంబులు మహాత్ములుంబులు. ఇప్పుడి
శుభంబులొందెదు. బనివినియెందననికలహశనుండ
ప్రశుర్లిదరమెళెనాండ. నాదు నాటికంబులంబులు

సంతసంబు నంబారిదికృష్ణునింగాంచి మందతుంబుచను
దెంచి రాల. — 337

సీ. మునినాథ! వినవయెల్లు ముదగునకూర్చి
తలలరత్నాలరాంతుడైలనక్షి
మధురాపురంబు సకుల్లిదల్లిసంక్రీతి
కృష్ణదర్శనకాంక్ష గాముముగల
నాబగాబుంద్రన్ననబేరు చారి నాలనె
నావరెతిధనారిల్లు ఓదవని గలదె
అంశావలారుదౌయును హారిసమాలూకన
భావింపనే ఘ్రాణ భవము నారు
నెట్టిపుణ్యకర్మ మేభేసి నాదనాగ
సరవినాదుజన్మ సఫలమరెమిల
సరవివేను సుత్రుభ్రాలంబు నేదెట్టి
శుభచరిత్ర మునివయుజూచనానా. — 338

సీ. అదిలదేవాకాలిదిరయాంధనైకసం
కల్పనురలూయసంకలిలుదగుబు
వర్తించుచునివావిదు వరుసననేర్పంస
వరుసథాళినాదిసంస్కిరణజేసి
పాపంబులను రెముడబాపి శ్రీకరుజేయు
పుండరీకాక్షుని భువనసాక్షి
హరివిష్ణునీశవిరునబ్జాక్షునీక్షింపు
గాగెనాకనుల్లలకరువు దీర
వేదవేదాంగములనేనహోలుల్లనాలు
వెదకిరమేవహోలుల్లనిలుంపుగాబాల
వాలులతేలిసంసాక్షినఖుసుఖు
మనకునిజల్లలెసంగనట్టి కృష్ణునేనిట్టిగాంచి. — 339

గీ. పురుషవరుల యజ్ఞపూరుషుఁ బురుషాగ్ర
మాఖ్యు జగదధీశు నక్షి జేరి
గ్రుడ్డులావరింపఁ గడు కరుణాశ్రులనాంటి
రక్షి గృష్ణు బూడ బిల్చు గాంతి. – 340

క. ప్రాకట వినాశను డవిభుం
జేకాని క్రతుశతములు వెలయఁ జేసి దివిసురా
నీకములకు రాజయెనను
నాకేశత్వ మహితనరులు నాలగికింపుల్. – 341

సీ. బ్రహ్మకిరల దాత్రాది దిక్పాలభువ్రలును
వసువ్రలు నాదిత్యులశ్విసులలను
మారుత కిన్నర మొదవ నిరూపంబుల నెరుగంగ
జాలరు తత్వము పేర్మినే దక్షిగాంచు
సరావలక్షసరసి విల్సరసి భ్రాలస్థలము
దవలియుఁ దవిబింలై దచలియుండు
మత్స్య కూర్మ వరాహ మనుజకేసరి హాయిరా
దళిదలారాబలులాని యధిక మహిమ
జగమువె॥.. సంత్రీడ సల్పుచుండు
నట్టి జగదీశు డిష్టుడు నరవరేణ్య
రూపమంకించి సేవిచ్చు నరుండిక్షైన
మహిమ దివ్వైభవాలోకమింటులండు. – 342

ఉ. ఎవ్విడనాయుడిపుధి విమెల్లను విపరీతదాళ యుండునా
నివ్విత లంగ తోపి కకు నిష్టసవింపగ మొప్పు నా జహుం
డివ్వసుధాలంబున నె మోక్షు దయుంబని యుంచి రాజువై
యవిభుదాల్లక్షి నసుగ్గని యాదలా దనుదాంటలా డెదలె. – 343

గీ. పితృపుత్ర భ్రాతృ యులతమగులాకరబు
లాటి రెమె వని వాయ దాటకేక

మోహాలంబుల[illegible]చుగుబుణుగ బునవందుట
ఆత్మీ మాతి క[illegible] నక్షిన లయలు. – 344

గీ. హృదయమందు నెలహగిదయు ధ్యానసం
ధ్యానమెప్పుడేసి తడవికరాల
మాత్రలగ నవి దల్లవారుయుంచు నెవ్వ
మహిత భక్తి నెనమసరిరింలు. – 345

సీ. యజ్ఞంబు చేసెడు యజమానులను యజ్ఞ
పూరుషుండని లోపు బుద్ధి దలతు
దగుపంచరాత్ర సిద్ధాంతాగమాచారు
లనయంబు వాసుదేవాఖ్యుఁ డంచు
వేదాంతవేత్తలై వెలయు ముముక్షులు
పరబ్రహ్మమనుచు విష్ణుమూర్తి యంచు
తత్త్వ బ్రహ్మోపాసకులాబ్రహ్మచర్యులై
గాఢపవిత్రులు గాంచలర
నట్టి వాసుదేవు నట్టి పరంధామ
చక్రయాన ధరుడు చాపకేళి
చిహ్నితాంబుజైన శ్రీపాదపద్మలకెను
నిరతిశ్రైన భక్తి మ్రొక్కుడీ వాణి. – 346

శ్లోకము:–
స్మృతే సకలకల్యాణ భాజనం యత్ర జాయతే
పురుషస్తమజం నిత్యం, వ్రజామి శరణం హరిం. – 347

వ. అని యివ్విధంబున నకులుఁడు శ్రీకృష్ణదేవుని భక్తిం
వినయమున త్రుమానసుండై కీర్తించి యన్నారాత్రి సమయం
బున కుమందప్రభుం బెరుంబని పలుందెలు. – 348

సీ. ఇందీవరచ్ఛాయ తీనుదేహము వాని
దవళారవిందనేత్రములవాని

శ్రీవత్సలాంఛనాంచితవక్షము వాని
నాజానుబాహుదండ్లమరువాని
సురుచిరపృథువిశాలోరస్థలమువాని
ఘననఖరక్తాంశులానరువాని
లలితేందుబింబంబు మొలకించు మోముపై
గాఢమైననీలకుంతలములవాని
గాఢకప్రభంబు గాఢపులబిడుకుచాగి
వెల్సకడెపుమద్దివరలువాని
వనలిపుష్పధ్వాములు వరపీలకౌసేయు
కల్పష్టుగాంచె ధనుడు నాగిరికలర. 349

వ. మరియును. — 350

సీ. రాకానిశాకర రాజితాగ్రస్థలు
కుందపుష్పమల్లికాగిరులాంగు
మందనీలాంబరాబల్గరాలవానిసం
దీప్తభుజాగ్ర్యభుదిరళిబాహు
దరదరహాసందమందరవదనాంభోజు
హారకేయూరమంజీరచరణు
నీలమరౌమోదరవలాంపుళైకత్రై
లాసాద్రిసన్నిభలలితదేహు
మహిలతగుణధ్యానులబలరామనహీలభ్రీవు
గాంచివిదన సరాగమంబు కలిమెరయు
పులకలంగాలునను రేఖపాలుపుదనర
మనమురాఖిల్లనకుతుడుడుని యెంత్రీలి. — 351

గీ. ఇదిపరంధ్యానము గునగునిదియెపరటు
పదిలు హారివాసుదేవాఖిలభవలతిజ
మరయుదివిధంబునై భువినవలారంచె

యుచటువిహారింప్రచునాధరవిరు పురగుచు. — 352

గీ. కలలనయలనుభక్తి గాంచనకనులు
సప్రలకలమైదేహసంగమంబు
కరణవెంసగినేని గాదెవద్దహాంబు
కడుకల్వార్యమెుందు ప్రకమయుందు. — 353.

చ. హరికరపద్మమంచలదయాంబులనాదనువేహవింజుర్
సుదితుమునుంబననకుం తలవైత్యనుపృష్ఠునకుహారి
పురుషుకరాంబుబుస్పృశ్యపాల్చువహింబిసాలాషులాఘుమై
వరలుబనుంబరుబిననివారణసిక్షివహింలురిమన్నిలల్. — 354

ద. రవికిరణంబులుం ఘనవిరాజితవిద్యుల్లతాశ్రయంబునాం
శుభ్రులప్రభూతమై వనసమంభదనర్గళభృంగజక్రమం
నదిరశశక్తియునాదివిజారులజంపవిసల్ష్టచక్రకై
యుపవలయుంజనాంబులనతయొప్పదవించుమురారిగాత్రైకా. — 355

సీ. మరగనెవవనికర పదింబునకుబవి
దానాధకంబచ్చె దానవహిమ
నలిననాహారుసునైకవశిభాగాంబి
శేసిరైసుగుణవిభాసియగుచు,
పాలాశభువ(న)సం పాలనంబానతింప
భరియించెనెవాని పరమకరుణ
నమరతావేమురిదిత్రీయసిగూడిసుఖులల
ననుభవింపుచుమహాహార్ష్యమెుదవ
కనగిదివతావిలనుమనుకాలవల్ల
దేవతాధిశరవరాతంబు చిరరదాప్ప
హాలతివలయుడరయోనెవావనిహస్తవంబు
నట్టెహస్తంబునావిష్ణునాం దుబ్బోప్పు. — 356.

వ. ఇట్లు ఆకుతుకుండు భగవంతుండగు కృష్ణుని యందు

ఇత్థంబు జెప్పి వెండియు నా లక్ష్మీగర్భంబున. — 357

ఉ. పాపుడు వేడుకం దనవిభుం బంపున నాకడకుం దారమెండదగా
నేప్రన వచ్చె నాయమదినెంచు నానాటినది గాక కర్మచే
వేపరిభూలుడ యుల్లిందివిచుల్లి సాధువచె బహిష్కిలయం
దైవము పొల్లనుం బ్రలముకు కన నిసురక్షు నాంబు టాప్రకర్లె. — 358

వ. అనిశోకించి సర్వజ్ఞుండగు వాడుభ రావమానిలులు నిక్కా
లకంబున నీ దలంపండు. జీవుండుజ్ఞానాల్పుండు కుంఠ
యల్పరజస్త్రమో మూలావృతుండగుటు సర్వజ్ఞుండు గాడు.
ఇలదనకట చేష్ట సర్వజ్ఞుండును, శుద్ధసత్వావాపుండ
గుటు జీవునకుం బోల. . రాగాద్యఖిమాన దూషణంబులం
జెందకుండు. జీవుండు బద్ధుండు. నిత్యముక్తుండగు
లకాదాచి దివ్యనుండగుండగాని ముముక్షుండు నుండునా
సదా నిత్యుండుగాడు. జీవుండు దేహగేహాది పరిచ్ఛేదుండు
గావున సర్వజ్ఞుండుగాడు. సర్వజ్ఞుండగు నీశుఁడుం
డు సకలప్రలుషాంతరాత్ముఁడగుటు మహిమల ము
నా భావర వేదుం గుంగావున నంతండు సర్వేశ్వరుం
డును, అంతర్యామియుండును ప్రకృష్ణాత్ముండును,
ఆదిమధ్యాంత సూన్యుండును, అజుండును నగు విష్ణు
నియుండు భక్తి వినమ్రమానసుండనై నిశ్శంకంబు నెఱిఁగి.
ఈని గావించు నిసన్నిధికరిగి "ఆహా కూర్మాస్త్రి లా వి
పరసంబంధకిన నా నేత్రా" హృదయకంబు గాపాడ
రణంబులకెఱిగిన నత్కృష్ణుండు మాలకు శిఖలుశేఖా
లంకృతంబైన హస్తపద్మంబున నాలానినాను నంసం
స్పర్శనంబు జేసి పరమానురాగంబున గాఢాలింగనం
బు గావించి యనంతరంబు బలదేవుం గాంచి భక్తిసం
భ్రమంబు వెనయు దాండ ప్రణామంబుల గావించి

యదనంతరంబు బలకృష్ణులిరువురు ప్రహృష్టహృదయు
లై యక్రూరుం దాగి వారిని యంత్రింవిరంబునకరిగ, యు
చ్చటనయల్లఱ వ్రజబంధు భావంబున్ జేసి యక్రూరు
నకు దర దర్శనంబుల నలరించి యదావిర్లుక్తంబుగా
మర్త్యనభాగినంబు నిడినం బరిగ్రహించి యక్రూరుండి
ట్లనియెను. — 359

సీ. కలుషాత్ముఁడైన యా కంసుండు వసుదేవ
దేవకీ దేహుల దివిరి బాధ
గావించుటయు నేమి కారణంబులనకు నుతి
సేమని విడుదల సేయుటయును
మొదలుగ కారణంబుల మదులు లాగనెరిగింప
నకు రాజగ నిజవార్హ మైదవ
భగవంతుఁ డగు కృష్ణు డగునగు నిది యెను
సర్వేశ్వరుండగు సర్వ ప్రేమ
యుక్తముగ దాని గావింపు సత్యమని
అనఘ! బింబా ప్రవర్తనుల గడు మాఱ
గప్పి చిత్తంబు గాసంబు దుష్కరములు
జెప్పు నా చెవుల దప్పఁ దనివి దీరను. — 360

క. ఏమను రాముఁడు నీ లాగ్
మానుగ వచ్చె నతఁ డెన్ని మధురాపురికిన్
బూనుకొని గాఁపువృత్తుల
గానుతలం గాంచు నేగ గావలయు వెస్తే. — 361

క. ఈరాజ్యాని విచ్చట
కూరిమి నిత్యం ప్రవర్తిల్లి గాంచెను వచ్చెన్
సాకుచు దైత్య దలరించుని
వారక బంధుజనుమయొడ వాసరములు లలిగిరి. 362

వ. ఇవ్విధంబున కృష్ణుండు నక్రూరునకెఱింగించి గారవించె నెల్లం
గా నకలాయు వారలుగా వించి కానిరని యెఱుంగించి దా
నును బలభద్రుండు నక్రూరసహితుడై నతని వెంట
రాబున విడుదలపొందిరి అట. — మధురానగరము కేగిన
యుంబున మధురాపురంబు జూచి మధుపుడై యుండు నటు దివి
సి శ్రీకృష్ణుని తొంగలాపాదలంబున బాగగలు చల బా
హుక టుకాంబులు శిథిలంబులుగ స్వీభూతశరీరుడై
కుంతి కరిదిన ముఖములు వెల వెలంబారి నిట్టూర్పులు
విగుడించు వారలగు వారలట్టునిరి, — 363.

ఉ. రాజనిభాస్య! లారా! మధురాపురికిం హరి వోయినేడు వా
రాజితమైన రాజ్యంబు కురంగమృగాక్షుల వారలెల్లా విలా
సాల తురంగ మల్లైక్యరస పానము జేయు బుజా కుర్రి నవరి దం
కెజదళాక్షు డిప్పురికి నేటికి వచ్చుదలంపు జెల్లదే. — 364

ఉ. ఆ మధురాపురికేగిన విహారవిలాసశాలి బలరామ యా
కాలములట్టైన శ్రీధరునకల్లిపు బత్తెము ఘోషకాలము నీ
స్తోత్రము జేసి శ్రీ నెమరలలాగ యుజనాభుని బాగాచి యుండగా
నేమి లపంబు జేసి రాక దేవాలు బాలు నవద్భూమి యరి — 365

కప్పుల కల్ప వల్లి వృత్తము: —
వృదులు సరావిగాన్న సారభూమి తడదైన కలఘ్నునిక్
గడుకు పాపమిహీన ముల నికాంజగధ్భదిప్రతుల మా
కెదల జేసి యెకటి బాగోటి క్షేత్రరంభునా గదా
నడుకు వింత వేకజేసినాడు మలిసి జంపగ. — 366

గీ. లలిల గటులు విలాసనం లక్షణములు
భావగర్భి తస్థైర్య సంభాషణములు
దనరు హారిగాంచి మధురయుండునజెలంగు
నేల వేణులుయుటకు రాని త్యరాటే. — 367

క. ఆ రాజధాని యువిదలు
హారావల హాసభాషణాదివిలాసం
గారయుల నిగడుదై హరి
వారక్రమ్మఱ పల్లెకెల వచ్చుంబు దలపు. — 368

చ. వనజదళాక్షులారయ దెవ్వనవేడు కరాదకృష్ణు విం
పెనయ రధ్యాధికాధుల యుత్తరయెగను పక్రమంబునా
దనయుబుకుర యశోదను ధరాముని కృష్ణునివంటలోబుగా
గానకానిరో॥ .. చనెగని సకెన్నడు రాత్రులశునిర్ణయంబుల్. — 369

గీ. మలలమల్లునననుకాగసర.. లను
సురమతగునిబడెదులనెకు బలులవేడు
మనకు పాలకులు దైన యుమాకిధిప్రనిదె
బకర్ట బాగ టికి గానిపాగళ్ళ బలనమాడు. — 370

క. బలునిం గృష్ణుని మనకడ
నిలువంగానీక గాంచు నిగుగు మలితొల్
దలకాని యునాని డిప్పుడు
వాలగింపగలదు యునమలదొర్కటేమె రయల్. — 371

క. జననీ జనకులకేమని
వినిపింతుము వారి దీని విని విరహోగ్రల్
గానికరలు మనల నేతర
గన బాగింపెదరు మనము పలగల్. — 372

సీ. నరమ దాడినగాకు బృందాబులెల్లను
చను బునవారలబ్బటికి నేడు
వారిలాపల పెద్ద వారైన హాశిని యు
నిలువంగదలమలనెమ్మనముల
మధురాపురనివాస మహిళలకేరా
భవ్యభూతాలు సుప్రభాతాలు తెలుప

వారలు హరి భక్తి వారిజను ధ్రువనే
ఆత్మసమంక్తులగతి సోలు చెలుడు
ఆలివలారగరిష్ఠ బిలువలుల యశ్శారోగ్యం
బునటబు వెలనిలాగోడ ననగి పెనగి
బూంబలను వ్రలల లిల బంతు డు వారల
ధనుల లిలారజనుల దిలవెనల. — 373

గీ. రాజకులు ఖు లారవు ధురావ్ర రారాబునారదు
రాజకాంతలు గరిష్ఠ విభ్రమబు వైక
రూపు వల్లన గాంచి నిరూఢి వారి
నేత్రములలబులు బల్లాస మాపాత్రమయ్యె. — 374

గీ. ఆలివలారగరిష్ఠ ననుకూల మలినని
వారి వైకరిష్ఠ చేరి చూడ
మధుర యలందు నుండుబు దావణ్ణి సవిస్మయంబు
నందు నెమ్మి ఫలములందినారా. — 375

క. ఓనలినయనలారా
హోనికి బాడ సూపికన్నులవు రెండు పెక
ల్లినబంధము రాజిల్లి విధిచే
మనకు హరికే నిడమచేసె మదినిర్ధయుడై. — 376

క. అనివేణులారా నలం
నలినాక్షుడు విడిచి బని యైనను రాగలిహి
నులమగుటచేసి కరమలు
వలయుల్లసిల్లిలను సుచు వదనే డుకరత. — 377

ఉ. కూరుకు సాపచెప్పులు డుకుంభిని పుంవిల్లేద లంపన
కూరు డెట్ముఖ్యెచ్ఛాపుమనడిలుడు భక్తి హాయంబులంకరుం
బారగడాకికాంతజనున కరిలడుకు భిమిమ ప్రభు త్రల
భేరుల భేరలం గృపయుక్తేలివహింపుడు నింపుకేనియు 378

ఉ. అల్లదె కృష్ణుడేగిరఢు వల్లదెగంటిరె యమ్మ రిలాయు
లల్లదె సత్యం దమోద్ఘలరదారధి ఖుణామధ్వర ఖుంబు బూరమ్మై
యల్లనవే నికానవు ఉరమ్ము ర్భురంమై నంగులుంపు వె
వ్వెల్లనవాంది గాలిచిటలు వెపులవింబరిసూచి యొక టియల్ — 379

వ. అంతగాలువగాలిచికా మునంబులుబూంచుబురుడులకు కృష్ణు
లకుర్తరసహియున్నై ప్రభుఖూ భాగంబు విడబి, వదిగలు
వాహనంబులంబూన్చిన రథారావూ ఖుంబూనిరంబు మ
ధ్యాలహాంబులనకు కాళిందేలిలెబునంబేరి, పక్షిషంఘం
బుల దరిడ రథంబునిలిపి, యుకూర్ముండు కృష్ణుదేనం
గించిన వారలు, రథావలారముంబు జేసిబరిక్షుటని
మళ్ళిగలా సమబుచెలంబు సుజలంబులుగ్రోవిప్ర మళ్ళిరక్షే
ప్యవైయున్న రామకృష్ణుల గాంచి నేనిమ్మహరివరిం ప్రం
కికాలుకరళ్ళయులంబుల దిగ్బ్రాంతివచ్చెదనని యకూర
ముండు రయంబున గారాలంది జలంబులం ప్రవేశించి
సంకల్పపూర్వకరంబుగా సానంబు జేయుబున్నను
యంబున లాస్యలాంతరాళంబున. — 380

సీ. రయి శేషఫణిసమాన్యములచే వెంపారు
కుందబృందచ్ఛాయ గామురు ముగల
లలితదేహంబు వానివిదళ్ళిశికుల
మలకించునే లలితుల్ల గలుగువాని
వాసుకి రంభాది వరభుజగ సమా
వులుదకు వానిసవిరాజమాన
వనమాలికా విభూషణములు నాప్పు రు
వానినీలాంబరు వరసుమాల
చారుకుండలప్రసుఖాషణజలరవేష
మానిలుగ్గల్లాసు విహేలకనిభావిలాసు

భూరికరుణాంతరంగు విష్ణుహితాంగు
నహీకులాంధభిక్షుబలఫలయందు గనిరె. — 381

వ. అంత. — 382

సీ. ఆభాగ్యభాగ్య పరిపాకఫలంబున
నీలమేఘశ్యామ కోమలాంగు
నాలాత్రినయను మహోల్లసద్భుజయుగ్మ హసు
లసుశంఖచక్రసాధనశరీరు
కనకాంబరవిలాసు కమనీయచిత్రమాం
లోలకశోభితశస్త్రభావచపల
కలితవిచిత్రవేషాకారు శ్రీవత్స
లక్ష్మలక్షితవక్షు మకర
కుండలదీప్తియుతమండితగండభాగు
పుండరీకావతంసకు పురుషవర్యు
కల్మషనష్టిష్టకరుని సుత్రరునాతని
గనిరి నాంబున హర్షంబు గదుర గానగ. — 383

వ. మరియు జానులక్ష్మలక్షిముండును, బ్రక్కలవి
లక్ష్మణుండును, సునందనందకుమారాదిసేవితుం
డు పరమయోగీంద్రులంతరంగంబునంబుంబుం
పుబుసానాగ్రనిరీక్షణమై సేవింప విరాజమానుడై
వెలయుబలరామకృష్ణులంగాంబ్రసూర్యకోటిదీప్తుం
లంబునరధస్థులైయున్న వారిని రుక్మరంగాంబ నివేదిం
రపడి యూరకుండక యూలక్షిగలంబున నిల్చని
లిలంచె. — 384

మత్తకోకిల :-

కంటిమనుస్వరధంబుపైమరి కంటి || నిలంబునంబుని
గంటియోగిమనాని ధ్యానముగంటిలాంటిరధంబుపై

గంటివెండియు నీటిలోన సకల్మష ప్రభవాత్యమూలం
గంటినీగల విశదీగతి గానశైత్రి విచిత్ర వశా. — 385

వ. వెండియు నకుత్రరుండు కాళిందీజలంబులందే యూత
అచ్చటచారణాకినన్నరరగనే విమయుండును, జ్ఞానసవరూ
పకుండగు నీశవరుంగని యాలని నీరలుస్థలయం
వర దానంచె. — 386

సీ. సలరిసవరూపయు బంలరిమహిమపు
రాలక్షికాగదాల్ర విభూతి సదారు
నైకరూపకబహునైకరూపకనీకు
ననయంబు గాపింలు నక్షినాటిలు
సరవసవరూపాయ సరవగాయ యుబంలరి
హావిశ్వరూపాయ నిలార యయభవ
ప్రకులకినవిచివి ప్రభుత వై విలసిల్లు
దనఘూలక్ష్మిసరవంబు నరయునీవ
దనరు భూలాలక్షింద్రియాలక్షిప్రధాన
వాల్లయాలక్షింయు పరమాలక్షిరత్నైదువిధము
లనువసింయు వాకరిందభ్రనయురి దేవ
దేవదేవము నీశవరభావనీయ! — 387

గీ. సరవభూత రూపసరావిల్లసనశివేశ
క్షరము నక్షరము నసరవినగుచు
గుణములను సరింబిగాని రాల్లదభ్రహార్షివి
క్ష్మశసంగ్లయు వెలయుదభ్రవా! — 388

వ. మరియు మహాలాక్షి! నిక్షేశానక్షంబైనస్వరూపసవ
భావంబు గల నీవ వాస్తుసకలకాముండవగుట నీకుసు
ష్టాలిని ప్రయోజనంబు లేలంజుం ఇట వలిలరేకంబు
గాని యనలిప్రయోజనంబు లుంబుటయేమియు లేదు.

అనంతనామంబులు గల నీవ నాశ్రేయుండవు నంబరగి పెట్టి నీకు నమస్కారంబులాచరించెద. మఱియు మహాత్మా! యమెలిది నామరూపాదులంబాసికుండు నదియె బ్రహ్మంబును, పరంబును, నిర్గుణంబును నిరాకారమానంబును, నగు నట్టి పరబ్రహ్మంబు నీవ. ఈ యఖిల మంగాత్మకమైన కారణంబున కల్పనంబు వినా సావిర్భావదిగలంబు గాకుండు నది కారణంబున శ్రీకృష్ణనామ అచ్యుతాదినామసంజ్ఞలచే నులయింపబడుచున్న. సర్వావిర్భంబులు నీవ. వికల్పంబు నాశ్రయించె దాది ప్రపంచంబు నీవ యగుదు. నీవు ఒకరింత వయుట్రహ్మ. పశుపతి వరుణ, ధనద, అశ్విను ధాతా, విధాతా! త్రిదశపతి సమీరణాగ్ని యమాభిధానంబులచే బహురూపుండవై శక్తిభేదంబులచే జగత్పరిపాలనంబు గావించుచు. సూర్యగభస్తి బరం దంబున . . . యీ విశ్వంబు సృష్టియించుదు. ప్రపంచంబు భవదీయ గుణమయంబై యుండు. నీవె క్షేత్రపరక్షేత్రజ్ఞుండవు పక్షరాక్షరంబుగావున జ్ఞానస్వరూపుండవు. సదసత్తులకు బదియు త్తులకునధిష్ఠాతవగుదట్టి నీకు నమస్కారంబులాచరించెద. మఱియును. — 389

శ్లోకము :-

ఓం నమో వాసుదేవాయ! నమః సంకర్షణాయ చ,
ప్రద్యుమ్నాయ నమస్తుభ్యం అనిరుద్ధాయ తే నమః — 390

వ. అని యివిధంబున నక్రూరుండు యమునాజలాంతరాళంబున నిలుచి హరిపుండరీకాక్షుని సన్నుతించి, మనోమయంబులైన ధూపదీప పుష్పాదుల పూజోపహారంబుల సమర్పించి విధియుపరి తలిక్కుండై యమ్మహాత్ముని యందు చిత్తంబు జేర్చి సమాధినిష్ఠుండై మానాంబు నిధరియించి

యాయమునాంతరంబున నిబోధియాతించి దన్నుఁ గృపావృష్టినింగాదలించి యమునాజలంబుల వెలువడి రథంబునకుం జనుదెంచి రథస్థుండై యున్న రామకృష్ణుల నిరువురఁ గనఁగని విస్మయాక్రాంతుండై నిలువంబడి యున్న యక్రూరుని గాంచి కృష్ణుం డిట్లనియె. — 391

క. ఎట్టి విచిత్రము నీ మది
దట్టిన మాయమునం బువ్వలను దడయుటు గలదే
యిట్టులమును భవనీలము
విట్టుల విస్మయము నాందు చెదిరెమొ కాక్రూ — 392

వ. అనిన అక్రూరుండు వినములవదనుండై శ్రీకృష్ణునకిట్లనియె. — 393

క. అనఘా! యేమిది చిత్రము
మును కాని యమునా జలౌఘమునఁ గనుబడె నా
ఘునగు విచిత్రమిచ్చట
గనుగాన గాన రెండు నేము గను గాన నింకేల — 394

గీ. ఈ ప్రపంచమెల్ల నీ మహాలక్ష్మికునియా
శ్చర్యరూపమందు గలుగు చుండు
నట్టి చిత్రరూప మంతక్షలంబులో
నది రెమొ చూడగలిగిన నఘయా శా! — 395

వ. యమునాజలంబులందు॥ . . . క్షిపని నని యుగనిల వనిపలకునిడ, శ్రీకృష్ణుడు మాయామోహయుండై నవ్వి కొయులనిరెను. — 396

చ. అదియటులుండ నిఖిలమనమ్లన వే మధురాపురంబు జేరి గదియగ బోవగావలయు గంసభయంబు నజేపి దేవనీ సదమల దివ్య రూప గుణ సంగతులు దూని మనరంగ మే వెనె ముదిప రాటిండ జీవనుల మన్నిదహింపవె దానవాంతకా! — 397

వ. అని పలికి యక్రూరుండు రామకృష్ణులం జీడ్కొని యరిగెంబలు
పగ్గంబులు సడలించి వాయువేగంబున నరదంబు దాని సాయంకా
లంబునకు మధురాపురంబు జేరంజని, రామకృష్ణులం గాంచి
శ్రీకృష్ణ స్వామి మోహామయిత్వై వీరలకు కంసువలని భయం
బు గలుగునను తలంపున పాపి సుద్భవించి వారలకు శక్త్వా
ఖింబుగా నిల్లని రెచె. — 398

చ. ఇదె మధురాపురంబు జను డిష్ట యశోధను లారయంగ్న యు!
జెదరక నూథబాలు లబ జక్కని బూర్వ మదియు గాంచెదన్
రెమదవసన్ దివ్య నింటికి ఫ్రు తెగకు తపస్పిపు గంసదానవున్
దదయుల నిక్కబాధల నలంచెదు మాంతారకై యనారట!— 399

సీ. అనుచు నయ్యక్రూరు డరదంబు వె~~డలిన~~
కానిపించె గృష్ణుండు గామరూపు గల
రాజమార్గంబున తేజంబు మెరయంగ
నేనుగు గున్నల కేళిం వచ్చు
సరసల నటకల జన్నువారి ప్రజను
లానంద మందగనే ల్లగుబు గాంచి
రజకపతి భ్రమయుల్లై యుంటి నాకచ్చకి
రంగకారక వస్త్రరాసులు
వారిసుందరకైక వసనాలుల్ గాని వెస
వచ్చు వాని గాంచి వనజనయను
డనఘు రజకరాజు నల్లరమేషంబ
వసనములనను నిమ్ము వలయు నాకు. — 400

వ. అని శ్రీకృష్ణుండు ఆరజకవరుని నలిపిన రమోత్కృష్టంబుల్పం
బులనడిగిన, వాడును గంసప్రేరిత సరదవగాఢ యాత్మం
డై ~~సరదవగాఢ యాత్మండై~~ యావిధంబున
బలికినవాడయ్యె. 401

ఉ. ఓరి దురాత్ములారా! మదినుద్ధతులై యీరజక వస్త్రములు దగన్
వారక మాకు యిచ్చుడు గవచ్చెనె మస్తక బాధనే మెలం
వారకే మెక్కి గరుడ నివె రిత పలుకులు రాజుల వినకయి
కారయుధ బలిపుల్ గడయిలు నల్లన మూరక పొందు యుద్ధలన్. 402

చ. అనవుడు గృష్ణుడలరజకాధము గన్గొని కోపదృష్టి లా
ననము వెలంగ గాంచి పటునాదము వీరవాలంబు లౌదునన్
గనుకని బెప్పు దక్షిణయ త్రుటిన వాడె ధరాతలంబు నన్
బునకు బడుంగ వాని బలుబు మేను మెరుపుగ వాసెబయల్ నన్ — 403

వ. ఇట్లు రజకుండు మడిసిన వాని వస్త్రంబుల్ జనమమయి
ఫుటంబులు కాని ఏసమాప్ప స్తోత్రి గుబాలు రకాసంగి కాన్న
మేలు గువసనంబులు తాము ధరియించి రాజమార్గంబున
జనుచుండ వారి విధి నాదార. — 404

సీ. సంతోషభరితులై సరవి వలూకార
సదనంబునకు నేగ మది వికాస
మంది మాలికుడు నాలించి నిదెసగాంచి
వికసిత నేత్రుడై విస్మయంబున
వసుధపై మ్రొక్కి హర్షించి వారి కెలనంబులన్
పీతనీలాంబర ధారు తప్పయులు
ననుద్ధతుల్ నిబేయు నవ వికసితెంచు
దివ్యలీలావిరచితాతెలియు రాదు
అనుచు నంబేవార నాస్ట్రపంక బలిలా
సంభ్రమెరయ వాని చకితి గాంచి
మానితాంచిత పుష్పమాలికల నొంకి హుళ్లి
నిష్పిత్రుశు భుజులం దనికు రివాంబు. — 405

క. అని పలికిన బలకృష్ణుల
గని యవధ వినయ యలకుకడు జాగిరి వా

ధనములు గావించుచుండా
మనివిట్లని పలికె ప్రమదమున మునినాథా! — 406

ఉపజాతి వృత్తము:-

మౌక్తికశ్రేణిని లక్ష్మి హస్తములు శిరంబు నిండ నర్
ఖుక్తి చెక్కి దేవప్రసాద పరము పైన మా
శిక్షించి మహిమ మాకునకేసు దెంబు పను శుభం
ప్రక్రియాంబు వెల్లపారె సుఖమిమ్ము మాకుఁ గాం-చుట్టి. 407

గీ. తమసు ధనులకెల్లనై లనాగమూననేదలు
లార మజ్జువి గానను డు. విలాస మహిమ
ధనరు మూలంగోరిక జీవిని దయలగనుండు
దీనజనరక్షకైక విధిజ్ఞులార! — 408

క. అని చెప్పిన బలకల్పఘ్నులు
విని మనమున సంతసించి వేడుక మీరన్
ఘనతరమగు సుమమాలిక
లను వాందగగొరి కానిన నలతమాసగి విసరెన్ — 409

వ. అంతనమ్ముల్లా కామంతు రాజకల్పఘ్నులకు ప్రసాద
ప్రసాదప్రదానంబులఁ జేసి, యలి పరిమళోపేతంబైన సు
మమాలికలు ఉపచరనాసంగిన నైకాని కల్పఘ్నులు మా
తికుని రెమెకర ప్రసన్నుండై యిట్లని రెమె. — 410

చ. ననునెఱబాంధవు దెప్పుడున నావిలలంశిరయెట్లనియన్న నా
యనఘ! యెటకప్పుడునివను దయంనె ఱబాంధవుయుండుఁ గేలిలో
ధనము బలంబు సంపద యు ధాన్యములు నా యు వృషని వేకయున్
డును దిన సంగ్రకాలమును నుండుమునలలోకాలము వివిప్పె — 411

గీ మల్లప్రసాదంబు ననిచి వీస్ర జమిలభాగ
పరుద పైయుంతగలవృ సంపద ప్రమరణ
సమయి లుంజన మినాన్నమ స్నేహమెసగ

గలిగినం యజ్ఞలలన బాంధగల వ్రనేత్ర. — 412

క. ధర్మములనం దునన్నేబది
నిర్మలతపసించి యలంతు॥
(ఇకలీక ప్రట యునసేపులంటి పిలాబినరి. కథ ఆసంధ
ర్భము గమనన్హ యది.)

ఉపదేశంబున నలంకు మూర్తి నిరథాశుకర్త కామంతు
మునం ప్రవేశింబు బరియుంచె. అంత నయాజ్ఞాపతిశు
క్లయజుర్వేదంబు పదమేను శాఖల గావింబ, నిఖిశఘుర్లగు
కలిగాల పమాదర్భితన, పరాశరాదుల తాసంగి, దానంజేసి వా
రలు వాజసనేయ బ్రహ్మలకులనంబరగిరని చెప్పి పరాశరుం
డు మైత్రేయునకిట్లనియె. (413)

గీ. సారె వేదవృక్ష శాఖల వాలియుని
శిష్యులకగు బలనిలనన్హ జేయనికిని
నింద్రప్రదత్తి వేదమేరువు ఉవిభుబాంచె
దాని దివ్వెదను మునీంద్రునీకు. — (414)

సీ. ఆజయలు యనికి ప్రదత్తు దగుసుమంతునకర్థ
వరము గావించె నాలవదు సవిప్రఱు
దగుసయివనకు జెప్పె నాలదాలనిమయం
దగుసుకర్మునకిచ్చెన మియర్మనిర్మల
దాలనా లింబలసహస్ర శాఖలు జేసి
లవసుమనకు జెప్పె లాసుకర్మ
ఆ యుర్మని శిష్యుల్ దైర్యనఘ హిరణ్యనా
భాఖ్యుం డు పౌష్యింజియనగని రవ్వ
రలునహిరణ్యనాభునకెర యయదంబ
శతము శిష్యులు పాణ్యశసాయ గలుగునను
క్రమత్వాదు తాలాంతరాంగలుల నగుచు

పంచశతసంహితంబులు పఠనగాంచెరి. (415)

వ. మరియు పౌష్యంజికిశిష్యులగు లౌగాక్షికౌథుమి, కక్షీవంతులైదే
నూరుశిష్యులకై నూరుసంహితల నుపదేశించిరి. వారలు
త్వరదిశనుండి చనుదెంచుటంజేసి యుదీచ్యసామగులనం
బరగిరి. ఈయుభయులచే నీవేదంబులు బహుళంబుల
య్యె. మరియు హిరణ్యనాభశిష్యుండగు కృతుండను వాఁడు.
తనరాజునకు పరబ్రహ్మసాధకంబులగు నిరువదినాల్గుసంహితలు
పదేశించె. ఇంతనధర్వణవేదంబు తెఱంగెఱింగిం
చెద వినుము. (416)

చ. మరియు నధర్వణంబును సుమంతుఁడు శిష్యుఁడు కబంధునకున్ నిరుపమకీర్తి
పరగ స్వశిష్యుఁడైన తనకబంధునకుం దెలిగించె నాతఁడున్
స్థిరమతి దానిఁ రెండుగ విభజించి యనాయల దేవదర్శికిన్
వరమతి పథ్యుఁడనుకునికి వారక నిచ్చెను దేవదర్శియున్. (417)

వ. మునీంద్రా! దర్శసంహితయేనుగా విభజించెనెన, బ్రహ్మ
బలి శౌల్కాయనుల విప్రులకుం జెప్పె. అందు సహోదుఁడు మా
దసంహితలు జేసి వానికి కుముద శౌనక శిష్యులకుం
బునకర్థంబు జేసె. శౌనకుండధర్వణవేదంబునైన
సంహిత ద్వివిధంబుగా విభజించి, ఒకటి బభ్రునకు నొకటి
సైంధవునకుం జెప్పె. సైంధవుండు ముంజకేశునకును సం
హిత ద్వివిధంబుగా విభజించి యందొకటి నక్షత్రకల్పం
బును, శాంతికల్పంబును, వైతానకల్పంబును వేద
కల్పబ్రహ్మవాదియజ్ఞకాలవిధియును, సంహితా
కల్పంబై మంత్రభాగవిధియును, చాలుక్యులగు అంగి
రసకల్పంబును. అభిచారవిధియును, శాంతికల్పమును
అష్టాదశమంత్రభాగవిధియును, ఈ మొదలుగ అధర్వణ
వేదంబునందు శ్రేష్ఠంబులైన సంహితలనరబడును.

మునీంద్రా! ఋగ్వేదంబు నిరువదియొకటిశాఖలును,
యజుర్వేదంబేకోత్తరశతశాఖలును, సామవేదంబు
సహస్రశాఖలును. అధర్వణవేదంబు తొమ్మిదిశా
ఖలును, ఈ విధంబున చతుర్వేదశాఖలేర్పడెను.
మరియు తత్త్వంబులైన బ్రాహ్మణాదియుగమొసంగు
టను, తదాఖ్యానంబులగు తత్త్వార్థాది ప్రసక్త
ంబులు భువిదాత్తుకథాగాథలును, గాథలను పద్ధతి
లాదులును, కల్పశుద్ధివరాహకల్పాది పురాణంబుల
నిర్ణయంబులును, పితృకల్ప మంత్రకల్ప విధులు
ను, ఈ మొదలును సర్గాది పంచలక్షణంబులతోడ
ఇతిహాసంబులతో యష్టాదశపురాణంబులు
వ్యాసుండు సంక్షేపరూపంబుగా రచియించె. మఱి
మున్ను సర్వపురాణంబులు బ్రహ్మ యొందు తానుదయించి
బులయ్యెను. మహాత్మా! కలియుగంబున, వేదం
బు బ్రహ్మదృష్టంబైన పురాణసంక్షేపం
బు శతకోటి ప్రవిస్తరంబయ్యెను. త్రేతాయు
గంబునందు బ్రహ్మదశకోటి గ్రంథ సంక్షేపం
బయ్యె నదియును || బ్రహ్మపద్మ దశపురాణసం
హిత పేరాదశోత్తరశతసంహితల వెలసె. ద్వాపరాం
తంబున తద్గ్రంథసారంబు వేదవ్యాసవిరచితంబై చాతు
ర్లక్ష గ్రంథంబులయ్యెను. అష్టాదశపురాణసంహితలు
రోమహర్షణునిచే మూలగ్రంథరూపంబుగా వెలసె.
మరియు రోమహర్షణశిష్యులు, సుమతియు, నగ్నివ
ర్చసుండును మైత్రేయుఁడు, శాంశపాయని, అకృత
వ్రణుండు సావర్ణియు ననునార్గురుశిష్యులై, రాం
కాశ్యపుసావర్ణి, శాంశపాయనులను ముఖ్యులు

మూండుసంహితయును, చతుర్థంబగు మూలసంహిత
యనుచుఁ జతుర్విధంబయ్యెఁ. ఇంక బ్రహ్మాద్యష్టాదశపురాణ
సంఖ్యను వినుము.— (418)

సీ. బ్రహ్మాదులు పద్మంబు పరగ వైష్ణవమును
శైవమును శ్రీయుత భాగవతము నయ్యె
కనఁగ నారద మార్కండేయ మాగ్నేయ
మష్టమంబు భవిష్యమనఁ దనరు
లగు బ్రహ్మకైవర్త దశమసంఖ్యయు లైంగ
మేకాదశము ద్వాదశవరాహ
లగును స్కాందము త్రయోదశములయ్యె వామనం
బనఁగ చతుర్దశమవలఁ గూర్మ
మదియు పంచదశమ్ము నవిదితమాత్స్య
షోడశంబును గరుడము సారదసప్త
దశము బ్రహ్మాండమష్టకదశకమయ్యె
మరియు దీని శ్లోకముల గుఱుతు వినుము.— (419)

వ. మునీంద్రా! సకలపురాణంబులు చతుర్వేదంబులు
వైష్ణవంబు షష్టిదంబయ్యె. ఎట్లన్న. కొందఱు దశ
సహస్రంబనియు, కొందఱు నవసహస్రంబనియు, కొం
దఱష్టసహస్రంబనియును, కొందఱు చతుర్వింశతి
సాహస్రంబనియును, కొందఱు ద్వావింశత్సహ
స్రంబనియు, ఋషిశాఖానుషట్సహస్ర
సంఖ్యాధికంబయ్యె. బ్రహ్మాండంబు దశసహస్రంబును,
పాద్మంబేబదివేలును, వైష్ణవంబు అష్టసహస్రంబును,
శైవంబు చతుర్వింశత్సహస్రంబును, గాయత్రీసహిత
లింబగు నీయది, వృత్రాసురవధనంబును, పౌం
డ్రక భాగవతంబష్టాదశసహస్రంబు. నారదీయంబు

ఇరువదియేనువేలు. మార్కండేయంబు ద్వాత్రింశత్సహస్రంబు
అష్టమంబగు నాగ్నేయంబు అష్టసహస్రంబు. నవమంబగు
భవిష్యోత్తరంబేకత్రింశత్సహస్రంబు. దశమంబగు
బ్రహ్మకైవర్తంబు ద్వాదశసహస్రంబు. ఏకాదశము
బగు లైంగంబేకాదశసహస్రంబు. ద్వాదశంబగు
వరాహంబు చతుర్వింశత్సహస్రంబు. త్రయో
దశంబగు స్కాందంబు దశసహస్రసంఖ్యలయు
చతుర్దశంబగు వామనంబు చతుర్దశసహస్రంబు. పది
హేనవది యగు కూర్మంబు షట్సహస్రంబు. ప
దునారవది యగు గారుడంబు ద్వాదశసహస్రంబు.
పదునేడవదగు మాత్స్యంబు చతుర్దశసహస్రంబు,
పదునెనిమిదవదగు బ్రహ్మాండపురాణంబు ద్వాదశ
సహస్రవిశేషాధికంబయ్యె. మరియు సర్గంబు
ప్రతిసర్గంబును, వంశంబును, మన్వంతరంబును
వంశానుచరితంబును నీకెఱింగించితిని. ఇవ్వియెల్ల
విష్ణుస్వరూపంబులని యెఱుంగుము.— (420)

క. మునినాథపుంగవంబులు
ఘనతరవేదములు నిగమసారాంశం
బుననొప్పు పురాణము
లను విదితులు ధర్మశాస్త్రమవి పదునాల్గే.— (421)

సీ. ధర్మశాస్త్రవిదుల మంత్రధనుర్వేద
మనఁ దగు గాంధర్వమనఁగ నాల్గు
ఉపవేదంబులు వినుమిటు నష్టాదశవిద్యలు,
ననఘుని వినుమి యనఘమునివర్య
బ్రహ్మర్షివరులును పరగ దేవర్షులు
రాజర్షులును వీరలట్టి ప్ర

తులసులు త్రయంబులయ్యెగాని గారుడము నిరాకృ
శాఖలవేయు శాఖలకును.
భేదములు నీకు గ్రహములో బ్రహ్మవేలలను
కులములున రయ్యె హోమ బాహుల్యాలు వలనను
కరువి కారములు వైన శాఖలు జనించె
వెలసెదివిలో శాఖల నిక్క మెరుగుము. (422)

వ. వేద శాఖా భేదంబులని తెలియు నీకు విశదీకరించితి
ని. ఇంక వేద సంబంధ క్రియ వేల యజ్ఞ గతి వినవలె పరా
శరునకు మైత్రేయుండిట్లనియె. — (423)

సీ. ముని నాథ తెలిసితి యజుర్వేద సంప్రదాయంబు
వివిధరుంబులవిదాన వింటి నేను.
సరవి పారాశరి సకల లోకంబుల
విభజించి మునివరు వేలయు చెలగ
సప్తలోకాంతర విష్ణు బ్రహ్మాండంబులను
దనరారు నివిధగతులు.
స్థూలంబు సూక్ష్మంబు సూక్ష్మసూక్ష్మంబులు
మరియును స్థూలతర . . .
లయము సాగిదాము త్రయంబు దశల యయ్యెగాని
బనగబలమర్థ శమవలతురంతి
మరియు పంచదశ కల్పనల విధులవాంఛల
ఖాదశాంబు నగరములు సారథి సప్త
దశలు బ్రహ్మ కర్ణ శ్యకదశక ...
మరియు వీని విభేదములు నెరుగ విందు. — (424)
(ఈ పద్యము పవిత్రమైన ఉపనిషత్తుల వలన ...
లోనిగ సిపోయినది. ఇందలి విషయములను
ఉన్నట్లు వదిలి పెట్టబడినది.)

132. (ముందు నూటపదునాఱవ పుట తెలుకుతుప్పుడు అనంతరము
నూటపదునేడవ పుటవలె. ముప్పదియెనిమిదవ పుట
యున్నంతమాని పారంభించవలెను.)
నిరాలంబము పాన నిర్మితి సంపాదించినవారు, తమకల దీ
ర్ఘాయువు పొందగల రిలలోనన్. —

క. ధర్మము నాయన నీవిది
నిర్మలభావసంపద యుండగ నిరాలంబుల్
నిర్మిత సంపద బూనిన
కర్మిల దీర్ఘాయువు పొందగల రిలలోనన్. 413

క. ఈ . . . రెన్నికలకు
వలదగలు వైన విమ వంశమున నవరలంబుల్
గలవగద్దియు చేరగలవి
లను నరసే దాతనుండు ధరపైననఘా! — 414

వ. అని చెప్పిన పరాశరుండిట్లనియె. మునీంద్రా! కలి
యుగంబు లేదేవ సహితంబుగా మానవులకు నిశ్చయంబు
ఇలయందై యడవి గుహాంబుల గడపి రాబు మార్గంబునం
దుచను సమయంబున. — 415

చ. కడువడి నిల్పరాని పరగాంబిరి రాజకు మారు వింధుని
దశబశ జేయు నెత్తి మఖిలా పరమాయ లబారునేలు బ
శ్విజివరహ్మావపా లయమున వేదములుం లగసంఘటించితిం
చడుకుమ వేక వచ్చెడికరాల్లుగళాళ్లను తుబ్బునలందగెన్. — 416

ఉ. ఇలవిలాంగిరము వవికిరమొప్పగనీయసెవేపనంబు లున్
చాలను సంగనె గడల్పుబ యయ్యెనమకలి దానవాదు లిన్
బూలు విలాసి పుల్ వ్రేడి బెల్లగవేరు గదియటుంబు దా
వెలపు మాటలనల్లగెమనిచి లోయన నట్లునా భుమనీ. — 417

వ. అదియును గాక. — 418

క. అని యడిగిన హరినిం గని
వనజాయతనేత్ర కామవశమానసయై
వనజోదరు డెంపదువన
మనమున వెన గానగ బడెకొం దవ్వ తాపోకే. — 419

గీ. మహిత గుణులార! మీ సొమ్ము లంబు గాధ
కలపములు గాని మెప్పంగ కంస విభుడు
ప్రకటనే మెప్పు వచ్చె నాం భూపవరున
కది ధనంబు గవించిం లు నాంబు ఖాక్షు! — 420

శా. ఆ యంబ్రోజదళాక్షి పల్కులకు నవ్యాసత్తమత్యంబులన్
వాగియబ్జాననయౌ సుగంధికల పంబా సౌరభాంకితమ్ముల్ నీ
కాయమ్ము శ్రీ ఋషి యు ప్రత్రపొ ప్రబలు సౌఖ్యంబులన్ పుంగవుఁ
డ్రీ యంబుం సమకూరు నన్నలుపు నింగుష్ణుని వ్యాకింపఁ బటే. 421

గీ. మహిత చారిత్రులార! యుష్మదీయ గాథ
వలదు కాన మాకు తోం గల్పకానంచు గాథ
కులతపాత్ర రమల సంగిన కమల విభుడు
గాని రమల తాపొత్ర మనమున కుతుక మెనగ. — 422

ఉ. కుంకుమ మార్చి వర్ణ మూటు గూర్చిన మేలగు పత్రభంగములో
పంకజనాభుడుం హరి యుబ్బొప మెలరు నలరారు ని
శ్శంకల నిం ద్రబాపయుతమ్ముల్ సాంద్ర సిరాసిల వారి దాంబుల కీ
బాంకుమ ఢంబు యొప్పు రివిభ్రమ భువిన్ పైకమునాగరాంకమ్ములే. 423

వ. ఇట్లు పలికి కృష్ణుండు ఆ ఉవ్విదకు బ్బంతులు సంగిన వేపనంబుల
నలంచి దాని యంగ వైక్తలకంబు బాపం దలంచి. — 424

క. పదములు రెండును సంవచ్చెని
పదములపై దొక్కి పట్టి బాహుల రెండున్
గదయుం బ్పైకెనెత్తిన
మదనాత్రములు వాగ్ని యోషితమ హాగను వచ్చెన్. — 425

క. ఆ వక్రరహిని విమల విలా
సవిభ్రమెరయుమదన విక్రమలిన సహితయు గుచాలే
రమ్మికటు మధ్య యామున కురు
యమ లుక్క నచేల మ్మువిల్లు యతి ప్రేమ మెరయున్. 426

సీ. ఈ విభ్రంబున నపుడ్ర యుంతి నిహరి గాంచి
మోహజూచి పవికెనో యుబల విమలు
నీకు మేలమొల్లన నిందింత లంపి పై
లడిసమ యంబు గాదింటికరలగు
దుష్ట లక్ష్మికగు కంసుడును లాంచిపి రక్కిలు
బంధుమల్లాదుల బాధ లుడిపి
అపు మనికి కాగొరిక దీర్చి దనుండుమం
బనసలి విడువని యల్ల మున గదియ
భక్త సచ్చేద విమత్రం గభవల్లవీల
పిలవసనాంబులల రమ్మికీ అలగుబు
కనక మెరయుద్ధ నిశ్శబ్ల కొలగి యుండు
గర ధృష్టాక్షాలక్ష్మో లాభులచె గడగు దాని. — 427

వ. రాజార్హం యలా గాగ్ద శిబ్బుఁముఖిల్లంబైన ధనూరత్నయు
డాయంబని యయంబల వృధు, ధనుశ్శాలకు బుజ్జా
బుముండక కృష్ణుండడ్డను వారి కాని గానయంబెకలం
బెతెగం దిగిబిన. 428

గీ. నారి యెక్కి డితెగది యను నాంలలగిన
చాపములు విభగ్నమైన ఘోషంబులు మగుల
సకలజనములశ్రవణములఁ చాడుకానగ
కలకబెండిరి భయదనిశ్శబ్దా లలనుమ — 429

క. అంతధను శ్శాలకు వెద
వింతగమ రక్షికిరాంగ విడి వడి కడువ

స్థానంబగలి వారి వేస పేర్మి
కాంతలు నాం దిం బరాం బహోధను లెవ్వరిల్. — 430

వ. ఇట్లు ధనుశ్శాలకులంబు విభూష్మియుచ్చేయు చెడవి. — 431

గీ. అంతకటు మున్నయిన కూర్మ మున మగుదెంచు
టయను కాంక్షికమువి మచెలటు యమని తెలిసి
భేరి బాహురూరు ముష్టికు బలువబనిచి
ప్రతికెగంసుండు వారలాగ్ పలు రయము మున. — 432

క. గోపాలదారకులనిదె
నాపాలిటిమత్యులగుచు నరుదెంచిరి మా
రాపొప్పుల వధియింపుడు
మీ పాంపు వెలుప్పు మాంకు మేలొనరింబుల్. — 433

సీ. బాహుయుద్ధము నెనబలిమిల విధియించి
నాకు సంతోషంబు జేగ కేజేంయుడు
ఘనమల్లాఖ్య ముమేకనుశంగనెవిల్మి
వెలయమాకాంటనే నేము యుతను
మల్లశాస్త్రనాలి యమలోమునే నైనయు
నాలించు మార్గంబున నాశ్రయించి
రామకృష్ణులబింపరాజులుని పరితు
కరబుగుమనకు వేగంబ యొనుడు
మరియు హస్తిపకుమన్నన బలుపించి
నేవ్వగబిలు దెచ్చి నిర్భయయుగ
ద్వారముంటునిలిపి దారకులంలారా
మలగకుండగబివలె వలనజంప్రు. — 434

వ. ఇట్లు చాణూరముష్టిక హస్తిపకులకాజ్ఞాపించి మరణా
లక్షణా ధ్యానయుతనమున్తై, మహిపతిద్రోహంబునను
దిని మరి తెకటిదింప్రుమ నూరారిద యనమయ నిర్ణక్షిం

బుజేయుచుండెనంత, మల్లయుద్ధ విశారదులగు మల్లుల
రంగస్థల సమీపంబున నుండిరంత నాగరికులారా మ జని
క్రుంభించిరి. రామకృష్ణుల నరదాది గోపకులకడ లోజేరి నివసిం
చిరి. వసుదేవ శ్రీ కుమారులు విశ్వమ, రహస్యసంభాషణం
బుజేయుచు మగ్రసేనుస సమీపంబున నుండిరి. దేవకీదేవి
లసాన్నగరికజనసమూహముదతిలిబున నుండి, పుత్రముఖ
సందర్శనంబుజే యుగారు చుండె. అంతకంస ప్రచోది
తులైన చాణూరముష్టికులు విభవములు వాదరిఘో
షంబుల మెరయుచు పురనాయకుల సౌధములంబున మల్లరంగ
స్థలంబుజేరి భుజాస్ఫాలనధ్వనులు విలుమల్లయుద్ధమై
శారదలే మెరయంజనుదెంచి రయులికు గోపాలశేఖరులిరు
వురుమందహాసితసుందరవదనారవిందులై యున్నసమ
యంబున నా కువలయాపీడంబు నిలమదవచ్ఛటలా
లంబు హస్తిపకప్రేరితంబై రామకృష్ణులంజంపుటకు
బరతెరనచ్చేటి జనంబులు హా! హా! కారంబులు చేయు
చున్నంగని కృష్ణుండు బలరాము నింగాంచి యుం డున్నకుం
ఖరంబు హస్తిపక ప్రచోదితంబై మనదెంచు చున్నయ
ది, దీనిం జంపుటకష్టంబు నిలటలంబి యమయలిరువురు ఘ
శ్రీఘ్రంబుగాసింహనాద భుజాస్ఫాలనంబుగావింపుచు
నిలువంబడరగ్గజేంద్రంబు హస్తిపకప్రేరితంబై ఘీంకారం
బుజేయుచు కరంబెత్తి యుదువ తొండము చాచుచు నల్లె
సమయంబున. — 435

సీ. ఆ మదకరికరకరంబు బంకించు కృష్ణుండు
బాలలీలాలీల బ్రావృతగుచు
గిరగిరత్రిప్పి యుక్కోరమరాక్రమలు తగుచు
కారంబున నవకరికరంబు

యుదవకామల్లక్రీడకట్టి మెరపు దకుడికారం
బునబూని వరంపారతిల ఘునశరాంబు
శరశకలంబులై జడి యలంగ బడ మెంది
విగలాసుజేసి యవివిరవడిను
బలుడు దక్షిణాదాలంబు బలవిదిగాని
యమశ్రీహరి పాలకు నెయ్యిలగల
మోదియంతనకలివరల పాదని హలి
కుంభములు వగుల్పనకరిం గూనె ధరణి. ― 436

గీ. అంత బలకృష్ణి ని మవ్రజ సంతసమున
దాలి పదరక్తలతనల దాలాంబల ధులును
వీరశృంగారరసములు వెళ్లివిరియ
నిలవబడిరంత వారు నిర్భ్రములగుచు. ― 437

క. మృగపతిబింబున సింహాఁవల
లాగిదనరిన భంగి వారలొప్పిరి వెందాం
బునదలదడి మల్లాహవ
మగుభూమి నినయిలలీజమరవునెందాం! ― 438

సీ. అంతట హరిరంగ మండలజనములు
యాంత్రులాహరికార వారంబతించి
ఘనబలకృష్ణుల గనివిస్మయంబులా.
నీలాద్రి ప్రాలెన నేబవంపె
శకటంబు బడదనె ప్రకటితలయమలార్జు
నములు గూల్చె తేజమెల్ల మెరయు
కాళియుమర్ధించె కటకటాసపురా
త్రిపులు గావర్షన ధాత్రిధరము
తలకం దుకమాడి నికెలబూనె
మరియుదిష్ణని కేశిని మదవిజయంటె

ఘనఘటకు వర్షించె నఘువేసమూంలుజేసె
వనితజూలవశు[illegible]రశుద్రీ వెలయులార! ― 439

చ. అనిమిష వెంజెదంమె[illegible]ణాలత్రిశ్లీ నిబద్ధమరిలెల్లశర్గ
మునకు ముని యుందమానవయసముద్ధరణం బానాలింపభూమిపై
జననము నొంది నాదనిపురాలసమెనప్పరివేరకాంపదర
యలినమహాదనేకజనశ్రీములనొందిధరాభరమెల్ల బాపెడిన్. ― 440

గీ. ఇమశ్రీహరిలక్ష్మీకు జూంచితే యలమంగలార!
మునుప్రాయుండు వెనుకదాము దలయురార
జనుబునునాన్రుకాయిని జనవనాంబు
బాలసముదయములకెలత్రీలికరదడు. ― 441

గీ. అనుచు పలుచారదములలబుని లాండు నాటు
లాలకింపు చునుంథిరమెలిడ యలశాద
కెడదపిఖుంచి జనన్నలనెలయబాల
జేసిదుజూడవేడుకబడిలు జిపద. ― 442

క. అంతనవసుదేవ్రునిమన
మెంతయు మోదమున సుతసమీక్షణజెంయున్
సంతావమెడవివయుసుస
మంతాలవైంపుదిమ వానెవాంర్ధవమెసగెన్. ― 443

వ. ఆయెడిదనరంబునరాజాంతకకృష్ణరత్రిబినాంబులు త్రికల
ష్ణనిరూపసాందర్యదిగుణవిశేషంబులు విని గలష్ణసం
133. దర్శనంబు గొరుచుండి. మరియుం గాంధరు‖కాంతా
లలామంబులు కుష్ణరూపానులాపంబులు వినిసందర్శం
బు లాలుల్గొనిష్ణనిరి. 444

ఉ. చూంచులవివమసౌపరిశుద్ధని కృష్ణని మోహనేత్రమున్
రాబునెకెంపు సాంపు రహి రాజిలమైకను పత్పు రాజత్రి
కేచనయగ్గజేంద్రమఖిలకృలతయుద్భభరంబునన్నలా

కాంచిరి ఘూర్జరీవారికి కాంచిరి మైథిలాంగనా చంద్రిక. 445

వ. మరియు నందు వెలితానాక పెరిధాంగన చెరికల్యాణులం
చూపించుచున్న నియెను. — 446

మ. సరసంబున్నెవ్వడ చల్లు మండెడు నవకాలోయాంబు లక్ష్మీ ప్రమై
కరచోరాగ్రేబు వికాసమున నైరాజ్యు శ్రీజానాంధ్ర శ్రీకృష్ణ భా
సురఘు రాజ్యంబు విలాస సంపుటము నైశాఖ్యల్ల వక్ర్తుల్లు వర్ణ
నిరతిం గాంచన గారి డిజిన్నృధిపలను నిక్కరంబు గాగని పంటి. 447

వ. ఆటవలు పరియోకవని లారలానులు లాదితలు లం
జూపుచున్న నియె. — 448

శా. శ్రీవర్ణాంకరతాం శ్రీత్రైక మహిమం బెల్లాచిందు సౌందర్య స
త్పావరమ్మైన యురస్థలంబు సరివి భవంసంబు తౌబాహువు లో
త్తెవల గులికలనూ విలాసము మగరెప తేమ త్రైలోక్యల మ్య
పావి జ్యాలకరంబు నాంధ్రపరమానందాను సంధానమున. 449

వ. వెంటియు నకారింతా అలంకారులలంచు మండలంబులు
నిగాంచు చున్న నిరి. 450

గీ. లలిత పద్మేందు వరదనా కాల మలభా లి
లలిత నీలాంబరాబు మేలు దార్ఢ్యయుండె
నిమ్మితలో మక్కంటు బలదేము కించు
కనుగాని మనల సఫలంబు గాదెలాలు. — 451

గీ. ముష్టికుండు బాణూరుండు జెట్టిమగలు
గవి యుదివ్ప ఉచలు నున్నారు గాని చాల
కృష్ణులను కృష్ణులను పార్థి గని హాలిగ్రీడ వారె
పరిహాసింప్పచు నున్నారు పటులు కాంచె. — 452

వ. అది యునుం గాక. — 453

క. భుజవిడి చాణూరుండును
కలుపుడు నిబ్బాలు గది యుకాదనరున భం

గలుపు ధర్షిష్టులు ఉట్టివి
గలవే యూరాలు కరుణె గారి లాలువ. — 454

సీ. యౌవనాను మ్రోలులు వీరల సుకుమారులు
కడుకఠినాబ్జగకాయులు సుర
లకుని యుద్ధపు కేకగు నిరసాల
బాహులు సుందరాకారులు నయు
మదయు లులు బాణూర ముల్లలు సంగర
పాలవేల బల్లులు పలువురలను
లలి పాలతా కారులం పాండవజీలు
లనగీకు గాదుల యుద్ధమని సుఖకు
లైన వారలు పెక్కింపరసుని యనుచు
ప్రతివర స్త్రీలు దవులకిన పాకిరిపాకి
పలుకుచుండి రప్పుడ్డున పద్మనాభుం
డలమి దృఢ లోక పరికర యుల ధరించి. — 455

వ. మల్లరంగంబున సముల్లాస భూసురాంబంక కైలు వాలజన
భుమిష్ఠిలకారుల గావించు, లాగుడె నీలలక్ష్మి గ్రుంపు బాహు
విక్రంభణంబు మెరయ నిలువరించి రయరి దస్రరంబున
పదంబులు బలవనాబు గావించి కానికు ప్యూంబి యలప్పు
రంబున కదె గయుచలు, లంఘన లాఘవంబులు మెరయలు
బలంపు పదవిక్షేపంబులు గావించు చు, జాణూరుని
గుష్టుండును, ముష్టికుని బలుండు నలు దొలపు దిరి. అం
దు జాణూరుండును కృష్ణుండును నానావిధ హస్తాకర్షణం
బులు పుష్టి ముష్టులరుబులు గావించుచు విగ్గవె మొగలిలం
డాంతులు క్రుందులు గావించుచు సవాలిద నవ్వి మండలు
ద్రుతంబులుగా, కరంబులకరంబులు దెచ్చి యలంగ
మెంబనంబులు గావించుచు, ఆకృపాలి నిరసనంబు

లానతరింపుచు, మొకళ్లాకళ్ల గుమ్మసంఘుష్టనంబు [illegible]నా
శ్చింపుచు, కూరులు రాబులంగు పుల్కొలు, సుధాళిం గుప్త
ముష్టిం బాదుచుచు, పదంబులు పదంబులం బెనంగాను
చు, సర్వావయవంబులు పిండి కవిలంబుగా వింపుచు, శస్త్రం
బులంగా నిదాసు తారవిహారంబులు సలుపుచు, శౌరి
శక్తియుక్తులై విహరింపుచు మల్లురంగస్థలసమూలు సం
బాధ్యగులనంబులకు తన్మయంబు గావింపుచు, బాలు
రుండెంబదదన్ను హరిలాగ్గ బెనంగ, నలానికం బులతిం
బబలక్షయంబయొల. జగన్నియుండగు కృష్ణునకు
లలంటియు[illegible]త్వంబై బలప్రవృద్ధంబయెల. అంతటా
రునకు కాయంబును, ముఖంబునంగలరనకిరణ
భూషణకేసరసంచాలనుత్తమ యుంతంగనికసుండు
బాహుబాహుత్సుకతమృదంగాది వాద్యఘోషంబు
లు నినాదింపనియమించె. ఆయవసరంబున నగ
వాసులు దేవదుందుభులు మొరయించిరి. కుసుమ
వర్షంబులగురియింపుచు, దేవా! యున్న రాయులులను
బంపుదు బంపండని బయలు యశబ్దంబులు పలుకు
చుండిరయవసరంబునచాణూరముష్టికులోర
కాలంబు బెనంగి వాని పంచత్వంబు నొందించిరి
రయంబున. — 456

చ. గిరగిరద్రిప్పి వానిగళజీవిలు గాంధర సుంరు [illegible]
ఘరగలరయెత్తిపై పెరయాదిరు ట్లుము దల్లడిల్లి పెం
నివిర విరభాంది వాతనాగిపెకెఖనింపగనెల్లు గాలర్గి
ఘరవి॥గలాయులక్కై యషురజచ్చైనమైయులుపెప్పబింపగర్ర 457

వ. ఆదుర్రారిపలను విలకింబిన సభకులందరును విస్మయం
బంది అంత. — 458

శా. ఘనతరసద్భరపారరథకుకగుచ్ఛం గాఢమంబు దీపింపచా
బూరుం నల్లనముష్టికుం బాదుర యునాగ్రినాలిసుసంఘుర్ణం
పద్వరభావనకథారసేఖపాదుకుంభ ల్లిలరెట్టింపగా
ఘూరి చద్భవమొప్పవెప్పదలపై ముష్టింబటిస్తంబుగా. — 459

గీ. ముష్టిచేత నెలుచమొంది నముష్టికు
నతివి గూల దాళ్ళ యులరులు దాలికి
మూపు నేల దొర్లులు నేవరి యుసుర్లు
విడిచె నంతవేగ విప్రవము జ్ఞూరి! — 460

సీ. చాణూరముష్టికులిల సమసిన పిమ్మట
మల్లు వెల్లను వారి శల్లదిశల
బలకృష్ణులను గూడి బలువిధి గాఢాల
వర్గంబు వెల్ల మనర్ఘ శాలుగ
గంటలుపైచనులంగనికరసభూమి
తలద్భు కాపాటాగ్ప మూందపిల్ల
గోపాలకుల వెల్ల గాట్ప్పదువిగన
పొపుడె నందుని బట్టితెచ్చి
బూయసంపు ని గళముల్లన బంధింపు
దలుల వల్లిద్ది తనకవలక తినాల
శిరముల త్రెవ్వనసి నిచుమువు వసుదేవు
నంతమంద గాగుడు కాళివలను. — 461

ఉ. పాపమనసులైఘంరికిపట్టు గగూడుకనాదుబోలవా
కిప్పనజారిగంబులు పరిభ్రమతంబులుబై యులబనవా
రీపనికిష్టయుక్తిఘలమప్పలతవారల గాగతంబులం
బాపికిజేసి విల్వలులు వాళన లెండువనుండువద్రులో. — 462

వ. అనిపలికికంసుండు సంభ్రమము సుందెప్పనిజభటులంగాం
చి ఆగ్రహము సంగిన కృష్ణుండు. — 463

శా_ మంచప్పుండగు కంసు గాంచి ముది సామర్థ్యంబు శోష్టింపకు
ప్పించెం మంచాలు మీది కుగ్రతర పక్షీంద్రాకలింపం బట్టి పే
ర్చంచాల్స్వర విధ్వాంతధ్వానిలు లింత్రైంపవ్వే దికేశంబుల్
షొంచిల్లల వెమ్మిపట్లు కానియెం పాలరాభివె పాంరంగా! _ 464

చ. పటులతరావుష్టికం పులిగ బట్టి కిరీటము ద్రుళ్ళి నేలపై
లాటుకునిచిత్రి పాదములరాచిపయుంబట పాదపుట్టునా
క్షుటపూలి నాలిబీరా కటుదిలాల్లడవంచిచెల పాలనవా యుఖన్న
ఉటమట
టలువులే మైలాగలంగెదివిమావాళి సంతసమంది మాడగా! _ 465

సీ. ఆంతమయంతైన యలంకంసు శిగబట్టి
రంగభూమిని ముహాగిత్తుం గాలి
వెలినేడవల వెప్పర వశము నసబ్బూ
పరిఘునమాకులి బరగెనోల
గనికంసుల లాలుక్రడు గ్రులసునామూంఘులింకు
కడుదాపు జేపులా కారదగుబు
వెలిజనులపెర నిపాండతీశౌ ర్యాల్లియ్యాల
నెదుతింపబలరామదేశృమెరసి
తిలవాని వధింపి యదుదేవిలభంగి
నొంత రంగస్థలస్థులై నట్టిజనులు
లమలవిసర్జియల గుచులనీయెగ్గుడిట్లు
మారికిగిదానతింపి చాపంలయడు నతలో! _ 466

వ. మునీంద్రా! కృష్ణుండు బలరామసహాయుండైనలశా
ఉండగు గాసుం బంపి తల్లిదండ్రులగు వసుదేవదే
వకుల (దేవకీ వసుదేవుల) కడకుం జని దండప్రణా
మంబులు సల్పి దేవకీదేవిం గాంచి కృష్ణుండిట్లనియె. _ 467

గీ. తాళ్లి జననిముందు తాగయజానననను
మాళ్లి పుత్రకాంక్ష నాలివేడ

నీకుమంగళమగుమనేల ఖనినింబులి
నాటి వరములు నిగినాడ నేడు. _ 468

వ. అనిన కృష్ణునకు వసుదేవుం డిట్లనియె. _ 469

శా. దేవా నీవు ప్రసన్నమూర్తివగుచు న్దేవ దేవమంతా లక్ష్మియై
బారవీణలంబున నిష్ఠ నట్టి వరముం బాటింపు ప్రేమంబు న్
దేవతాలయమిల్ల వేదవిదునారదనాళ రక్షింపగా
భావంబందు దలంచి ప్రత్యక్షులై విభుం భారంబు వారింపగా! _ 470

గీ. ఆదిపురుషాబ్జభూత పైనట్టినాడు
కులము నుపవిత్రమొనరింప గాంచినాడె
అపర్ణదారాధన నిజత్రమంతంబులాని
దుష్టజనుల మర్దింపు బుట్టితీశ! _ 471

సీ. అఖిలభూతముల యందరల రాత్రిక్త్ర లి
వసుభూతాకార పైలనర్థ్య
సర్వలక్ష్మివగుచున సమతావర్తించువు
భూతభవిష్యద్వర్తమానసనివ
యజ్ఞంబు యజ్ఞవియు యష్టవ్ర నీవయు
జగములు నీయందు సంభవించు
ఆత్మనినుదెవ దాలక్ష్మియం జదేవకియందు
జనియించితివని యలనాటి వినుట
యదిజనాపహారనలిలు గాదయట్ల తాలమ
అఖిలభూతాదినాథుడవగు దవాది
నిధనుడగు నినుదావు ముదిని చ్ఛనెరిగి
మనుజుడని యమ్మలుంచని యలనగ నగునె. _ 472

వ. దేవా యిట్లు గాబోవె విభునివలననుతాలనెంబు
లయొగ్గి ఆత్మనీవు నాయందు బునిముంబతినులాలంప్ర
భవదియలమయలంతెలంపంబునా గా కే యెయలుక్తిం

చెప్పంబడు. సర్వచరాచరంగమంబైన ప్రపంచంబు లెవ్వనిచేఁ బు
ట్టింపంబడు నట్టి నిర్గుణ బ్రహ్మస్వరూపుండవు గావున నిను
మ్మాత్మజుండనాఁ దగదని యిట్లు చెప్పంబడు. కావున నమో
ఘమగు ప్రసన్నుండవై విశ్వంబు రక్షింపు మని యనుటయు నంగా॥

34

క. అంశావతారుఁ డగు పరమేశ్వరుఁ డగు గాని మ
మ్ముజుండవు గావు. బ్రహ్మాది సర్వవరాంతరంబైన యుగంబు
నీవె మోహాతీతుండవై యుండు మేము మోహితులము దనయుఁడు
యూ స్వరూపంబు గాదు. మఱియును. 473

శా. మాయామోహిత దృష్టి జేసి నిను నస్మత్పుత్రుఁ డంచు న్మదిన్
బాయంగా నిభయంబు గాఁ గువలయంబున్ బాపింపు దద్భక్తి తో
వాలాయంబున నారదాదికులకుం బ్రాపై సత్త్వనిష్ఠంబు దా
ధ్యేయంబై యెలమి దయామోహాజాల వేసంది వృత్తాంతమ్ము దా - 474

సీ. మహితాత్మ వీనికి మొదట బ్రహ్మాండము
 ఖలుల కంచు మదగజ కుంభము
వెలుగు నినుఁ జూచి నిరీక్షింపఁ జాలరు
 కడుఁ జనం బందఱకు దృష్టి గానఁగలుగు
నటిగాని దృష్టంచు విశదంబు చేకొని
 రాజు జియుబారు మలచి రచించి దనర్చు
తత్త్వమును జూచి తననే తండ్రిగానిచ్చె
 తను మానుషుఁడ నని తలఁచు నెప్పుడు
నట్టి యీ తపస్కుఁ బరమాత్మ యీశ్వరుఁడు
 మదిని సందేహములు దీరె నటి యనుగాన
ప్రత్యక్ష దని యొక్క మోహ విస్మరణమున
 నార్చిన సనుచు తాఁ ద్రాఁచ యనఘుఁ డౌర. – 475

చ. స్థిరతర భక్తి నిట్లు వసుదేవుఁడు దేవకియున్ రమేశునిన్
నిరుపమ మూర్తి దర్శన వినిర్మల భావము లుల్లసిల్లఁగా

హరి నిజమాయ చేత నరుదెంచిన వావిరి విడిచి దేవకీ
వరయుగళము లందులను రామయు రక్తయుతమ్మై మునీశ్వరా! 476

వ. ఇట్లు మహాత్ములైన నిజజనయిత్రీ జనకులకు తల్లిదం
డ్రులం గాంచి కౌఁగిలించి యిట్లనిరి. – 477

మత్తకోకిల:–

తల్లిదండ్రుల బిడ్డలై జగదర్థయుక్తయుతమ్మైన మా
యుల్లమందునఁ బుత్రులమను సుఖసేవ తనూజులము
ద్రుల్లఁ దుండఁగ కంసు చేతను భయమున వసుధలమైన మా
పల్లెనేలు గారవింతు వెట్టుక వారలుసలవేఁగిపు పెంచియుండె. – 478

వ. తల్లిదండ్రులం గని యుత్తమవృత్తి సాధింపని వారల
జీవితకాలంబు నిరర్థకంబగు. మాయాపితృగురుల
పరాధీనులై బహుకాలంబు వారలకు శుభంబగు.
అని వినయపూర్వకంబుగాఁ బాదముల నిరతిరి. – 479

క. ఇంతకాలము మిమ్ము నిల
సంతసమొందింపకున్న దీనులమయ్యెన్
క్ష్మాంతరమున నిప్పుడు నీతు
ర్ధాంతము లుండఁగ కంసుభయము దనకి నక్కల నన్నిక్. 480

మ. అని యారీతి రామకృష్ణు లయింపారంగ వేఁడిరి తా
మునఁ దేర్చె తల్లిదండ్రుల బంధుమూలంబు సాంపారఁ దక్కియిటం
ఘనతత్త్వములు బిడ్డలు ప్రకటించి సమోదంబునం దిరిగిరి
తనుకూలస్థితి సంపదం బ్రసరించి శుభానందంబు నాందింపుచున్. 481

ఉ. అంతట కంసు భార్యలు మహాకులశోకపరీతలై నసల్
భర్తలు దిక్కని ఘల్లన దొఱుకు నందుగ గంసు దేహమున్
వెంతయు గాంచి పైఁబడి తొడింపుచు పోయిన నాథ యీశ్వరా
కాంత శరీర కాంతలను లెగముఱి చేరిమ్మ నాగఁ బాడిరెల్ - 482

వ. ఇట్లు పలువిధంబుల దుఃఖింపుచున్న కంసుని భార్యలం

గాంచి కృష్ణుండు కన్నీరు నింపుచు వారలను కనికరంబు
న మూర్ఛ యుండ. — 483

సీ. ముని నాథుల యుగ్రసేను నిగాంచి కృష్ణుండు
సంకీర్తియుల వాపి సరవి నిహిత
పుత్రమ్రుక్తై యున్నంయూ భూమీశు పెనమధు
రాపురంబున కును రాజు జేసి
మప్పంబు గట్టించి పాపాటుకీడ నగరము
నకు వానిలాగ గూడి నట్టి వార
లకు ప్రేమ కారుణ్యంబులను వారిదగా విందు
గుక్షుని యని యుజుగా నిన్నపాస
నమున మూర్ఛ నన్నపలు యూననలు గాంచి
కృష్ణు జిట్టుని నాగ్లేబునుపరి వైరిల్
యెవరు మాయలాజ్ఞ పత్రింలు యిచ్చ మనుశ్చ
పనుల యుజునాజ్ఞ పెట్టమువ భయ వలు లానిడి.. 484

వ. ఆ యుగ్రశాపంబు సెంజేసి యూదపులకు పారిజాత
హింబు వేడుగాపు నభ వదియూజ్ఞ దవిని పత్రింపగ
లవారలు ట్లగుటు పను లానలె యువల యునని పరి
యూంజ్ఞ పాలింనుండై. — 485

చ. అనియు నిసంపత్రింపనలదాక్షణరూ ఉగ్రనేను దంచున్
గను గాని కార్యదిది యలుగకాన విరుద్ధి సమరనిపృవె
మనిసురరాజు గాంబుల శాసనేమెల్లి నిగుష్ణు దుగ్రసే
నునకు భవభ్యుబ్రా మరి యలనూనిలెదెమ్ము నన్నువెంబెదా — 486

గీ. ఇట్టి మాసభ యుండు ననిరెంపెలరు
యుదువు లాపులగ మూర్ఛుంచ మదిదలంచి
నినీదిగెలె పట్టటంబు నావె నన్నుదిదెు
నన ఘు ఘు యు పృంపు సేము ధర్మబ్బి నభను. — 487

చ. అనివిధుమూందనుండు మదమూరగజేష్ఠన వాయువల్లనే
జనిసురనాథు| గాంచి బలశాసన గుష్ణుడు పంచెనేడు లా
ఘునసభ యుగ్రసేనుకారకై యదువర్గమువెల్లనుండగా
వినయము మారని పల్లి రెంటి వేడ్కి సలింపగ నిమ్మిరాప్రథే. — 488

వ. అనిపలికిన పవనుండిం డ్రునిచే సభంగాని కృష్ణునకొప్పగిం
చిన, కృష్ణున హీలులై యూదవు లుగ్రసేనుం బరివేష్ఠించి ల
ప్పభయుం దభియల భోగంబుల నిభవింపుచుండిరంత. — 489

గీ. జ్ఞానుల యులిసిల లౌక విజ్ఞానులయుల్
లోకమునం జుల సురుశిష్యులుం డు లెరగు
సార్థ పనములె యబూని లక్ష్మ రక్షియులి
జరుపుచూని రి సురిదేస సరసను మలు. — 490

శా. సంలాపుండు బునని యపుడం సుమ మూంచా వారుబులంగలిడి యూ
వంతిపట్టణ వాసుడ్నై నవిభు డుం పప్పుస్ని సాందీపు నిం
నెంలావె దక్షిసవింపబోలనియలానిష్ఠా బల ప్రజ్ఞ ధీ
మంతులై విద ప్రరాబు శాస్త్రబులు సాక్షరంబు నాభదులా. — 491

క. ఉపనయన కర్మపిదిని
నృపవరులంగికరింబి గురిమలుల గురుల్
నపరిబల భక్తిగురునకు
గ్రుపబట్టు నానక్షిలెలము కృష్ణబలులాగిలి. — 492

క. గురుశుశాయిబారుపరి
స్మరణ నకాల లోకములు నపుడ్నుల మెరయల్
బరివిడినాన్నిశి దిష్మిల
పరసుపు రుషులం లయూదభ వలి విబారం. — 493.

వ. వెండియు వినుము. — 494

సీ. రామకృష్ణులు మనొగరాగంబు దలచి కాలం
గురుమందిరములనకు వరునేగి

ఆద్రి మందిరాదిర హస్యలీలఁ బెల్లను
 గడువెడల ద్రుమోగ్రకుల విధ్వుల
నిగళోగ్రబంధ సన్నిధిలఁ బెల్లను
 విన్నమూర్ధ్రంబున విపులరచలు
వెలయునవధి వాక్య విధులఁ బవధి వాక్య
 వినయుల నేర్చిరి ధీరగుణులు
మరియు మారి మారి జయనమోఘ పైక
 రీలఁ బెల్లను దలపోసి బాలనార్థి
వెరగుపడి వారి జూడరబెంబ లాకార
 విన్నమూర్ధ్రనడ నేర్చిరి విదురి బెల్ల. — 495

వ. ఇట్లు దలపోయు చున్న సాందీపునింగని గురుదక్షిణగాను
మననందు రామకృష్ణులిరువర్ణలఁబు దలపోసిల వ
రాద్ధవరంబున వరేపంబైన ప్రభాసతీర్థంబున మృతుండైన
నిజపుత్రు నిప్పింపవలయు నని విన్నపించె. — 496

సీ. శరనిధానసమయులు జ్ఞాని మలి ధరియించి
 రామకృష్ణులకరు రయము మీరఁ
జనిపయోరాశినఱ్ఱ నవలోకించి
 యస్మద్గురుసుతుని నాలపుద్ర
హరియించు నాకవే వారపుత్రు నిప్పింపు
 మని నరమిలికదళ్ళి దానవులొందఁ
మలు నిజ్జపవనెను మదీయపృషానోర
 దేవశలార లేదదియు గురుని
పుత్రుకుని యేనుదేవేదు భూరియుపల
 లాలోరికరు పంచజనుడను దానవుండు
శంఖరూపకుడాకడు నిశ్శంకలీల
 నాడు నాలోన నున్నవాడు దేక. — 497

క. దానవుడు గానిమ్మేలాగుల
 యూనమనని నవాధి బాగ్యి సాలవకవార
 దానవుని జంపి గురుసుతు
 గానకనట్టను బేలెరుక ఖగి నిదానిన్ — 498

వ. ఉత్తమంబైన సాంచజనశంఖంబు శంఖంబు సైకాని దక్షిణంబా
రమంబు దమయులకుబలహీనరంబును, విజయలక్ష్మి బాగా
లాభకరంబును ఆర్తరక్షసంజ్ఞయు కరంబును నగునట్టి పాంచ
జన్యంబు పూరింపుచు యమలోకంబునకుం జని యం
డంపూరవశరంబున మన్నగురుపుత్రుంగాని వచ్చి, గుర
ప్రవకాపృగింబి రామకృష్ణులు గ్రోసినవి పాదనంబైన
మధురాపురంబునకరిగి రంత. — 499

సీ. ముని నాధ విను కంస జనాధు భార్యలు
 అస్తియు బ్రాప్తియు నననిరువురు
లగ జరాసంధుని లనయలు పతి మర
 ణంబు చెప్ప మగధరుడ ఖరంబునాం డి
కోపంబున లడ్డు కడకేగి రెబ్బం లాంచ్రు
 వనజాక్షుచే విధవలమైతిమనిన
విని సగాయమును బూని వద్రి హాలికల్గి
 గనలాడి యదువృలగాయు పురిక
సంపెదనటుంచు బలవిక్రమలోగ్రసామున
 కాలవికిరువదియమూడు నక్షౌహిణులను
గానిజుఁ బురబుద్యకానిపట్టు మగ్గరఁజేసి
 నాక్షణంబు యేదల చుట్టుండ్లే వనవరుసన — 500

ఉ. ఆయెడ రామకృష్ణులు మహావేశదకిని నాతకోటంనీయు
సామంతములఁబవ్వఁ బరివారలు గూడ కనాత్మకర్శరదు
శ్మాంలగరంగి వివిధాయుధములోగాని చల్లురేవార

[illegible] — 501

మ. [illegible]
135 [illegible]
[illegible]
[illegible] — 502

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 503

వ. ఇట్లు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 504

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 505

వ. [illegible] — 506

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 507

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 508

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 509

ఆ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 510

వ. [illegible]
[illegible] — 511

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఘనతారకాసుర సంకులోద్ధై వింధ్యశ్రీకు
దక్షిణంబున నేగె లక్షణంబ
యదుచక్రములకు మహాభయప్రదమగు
పుత్రు నాయోధి గాంచి పురనివాసు
హస్తిలగము చూడ్కనముల విడిచి క్షీంబి
దావదశాబ్దములను తపము జేయ
హరుడు నిచ్చమెచ్చి వరమొసంగుట్ల విని
యవను డరుగు వెంట యాదవుల ప్రీతి. — 512

గీ. దన యప్పుత్రులే దెలిపి యమునికిని వరునకు
నాల్గదిపట్ని నివేదించి యతని వలన
పుత్రు నతిస నిభుని మహాభూతిబుని
వడసి సమ్మోదమంద సద్భావ దగుచు — 513

క. ఆ యవను డునిజ పుత్రకు
డాయస చూర్ణ ప్రభావము గులను వాప్పు
నాయనకు కాల యవను డ
నా యభిదానంబు నొసంగె నతంతోయాదరి — 514

వ. యవనుండు సర్వకేయుంబగు యవన దేశంబునకుం బట్టం
బుగట్టి తాడుంబనకుంజనియె. — 515

సీ. అంత మదాగ వర్తిత్తు రైక్రాలయవనుండు
బలిము నారదు గాంచి పలికె దేవ
మునివర శ్రీనాతాగ నయుద్ధ బాగోంద
జాతిన నెరూరు జెప్పుమ యనీ
యనుడు డునమున్కిని యాదవానాదలుబల
కవష్టము సంగరాగ ప్రాతిపృభంబలు
ధరనీకు పైరులు బద్దతాలతి మనా ఇరు
అనకాలయవను దహంకరించు

వియుగాగేయులచ్చల వెలయు భిరండి
అంచలంచలు లమరగ రత్నాది వాహ
నములు లదాగని భిన్న యానమకు గజంగి
మధురపై దాడి వెప్టెను యుక్తగతి సభుడు. — 516

వ. ఇట్లు కాలయవనుండు మధురపై దాడి వెట్టినపుష్పం
హాల్యగలంబున. — 517

సీ. యవనుండు నాగకేశిత దువ్వి యాంధవేసన
క్షితిలాంబు గాంచు సంగారమున
సరి నా॥ ... రాసంధుండుబజనోదెంచు
యవనకాగదుబు మహాప్రభులు
పురశయునిదేవం ... బునిదిగరాగనారింపు
యాందవావాస వెల్ల వర్దసనమెలదీ
దలగాన దుర్గంబు దగసంస్కరింపంగ
వలయు యాదవ్యలకు వైరులకునసే
జేయుల గురురాలత్రిమనాంబుల యుదద్ర
పటిమ గలు గునట్లు పదిలపరుప
వలయు శిల్ప సుష్ట వనితలం యాందవ
నీకవలకు యెగ్గ వేకయుండ. — 518

వ. ఇట్లు శ్రీకృష్ణుండాలోచించి వారాసికడకుంజని
యలతనిచె ద్వాదశయోజన విస్తారంబైన భూభాగం
బాగాని విశ్వకర్మం రావించి యందు సుందరగోపుర
బులు లతితతోరణ లాము టూ బంబులుగ నాగ్నీఖన
ప్రాకార పత్రవరక గూడు రాట్వాలక చిత్ర ధ్వజ
ప్రము యస్తంభ సంభృత కనకక వాటు గేహాళ దిటుంక
వాటాయనంబులును, కవలకు బుద సముదయ
విరాజ దత్రుజిహంసనాత్తంస కారము దవ చక్రవాక

నినదాభిరామంబులనుజాలసమావరాలలంగరిగి యెలమి
రావణుంబగిని దావీరకానగరంబుగా వించు కాని కాలము
వసుంధరాసన్మంజరులెల్లనని యెరింగి మధురానగర నివా
సుల దావీరకానగరంబునకనిచి, తాము నిబలభద్రులుం
డును, మధురయందుండిరంత — 519

సీ. కాలయవనుడు మహోగ్రులని జేసవల
మధురపై విడియుంచి కడవులరచు
అల్పు మానవుజేరు నట్టి నిగవిష్ణుండు
మధురాపురంబు నమానుష్యగతి
వెడలి నిరాయుధవేషంబు ధరియించి
చనుదెంచుచున్నయా సరసిజాక్షు
నురవడి నీక్షించి యున్నతు దీర్ఘబాహు
లమరు వానిని నృపలక్షణాంగు
నారదుని చేత విన్న యలనవినేత్రు
గాగలన మునదలచాసి యొగి వరలు
మనములకగి నారుండగు వనజనేత్రు
బెట్టిదనటంచు యవనుండు బరవశంబున — 520

చ. ఖరమతి వెన్నడించు నికరంబగు వాయవవేగముగ్రులై
వెనువెనక [illegible] లన మెలు వాగులువంటలు మార్గమంబులన్
వెరవున దప్పి తప్పి కడు వేడుక నగ్రగుహాంతరంబులన్
మురగలి జొచ్చె నచ్చె ముగులానె నె చొచ్చె మహోగ్రమంబునన్ 521

చ. అలుల యంబునం యవనుడారయుచు [illegible] వెంటను
ఖలిసుడుజొచ్చి నచ్చటను దాని బూని శయానుడై యహా
ప్పలికుల ఖుండు చౌరులి నిధి పవ్వగనమ్ముచి కుండుకున్న నీ
మలి దల చాసి కృష్ణుడని మానవనాధుని జే డి ధరించె — 522

వ. అటులని మొ. 523

క. చికిలి వికెందుబగరవెంట
నికరపుపు నిద్రబూని యుబ్బ టవసింపక్
దకుకున నెబ్బులక నియవనుడు
లకరిన మును కుందు దెనెన్నలవ పాందమనక్ — 524

చ. కుడిలలదనిద్ర సాంతమును కుందుకు నిద్దుర బెవెగ వ
జ్ఞయట్టి శిశి నిగాంబనంలసహుజంబు సుకాపరసంబుధై మహై
పటులరవిశ్రయరొండలనుభసృము గారహించెన్ విక్రక్
సటుసటులజెసి నారదు కనావిలవాం సురసంఘముల్మగా — 525

సీ. ముని నాశ్రమును కుందజనపతి సురలకు
సహాయమొనరింపజనియుమరల
సంహరించిన నేవు సకల సురావళుల్
సంతోషమునరించ సల్లమగని
వేడు మవరములన్న విని నృపాలక మూతి
బహుకాలసంగర భారమూని
నిద్రయుంట యెవ్వక నిది యుంటని గాని
వరము నాకాగి నిద్రవలయు నిమ్ము
మను చుమురలవెడ హర్షంబు రెట్టింప
నిద్ర పామల్లి నిమ్నునె వవ్వరి నిద్రనె ప్రపాము నెదుమ్లికు ధృ మాసహోసి
నలగులవలనవాడు నాశమగును — 526

వ. అనిటి సురవరుల చేతవరంబు నుబడసినవాడ్డి
దానరజేసి — 527

సీ. కాలయవనుడు భసన్మకటిలమై యుండు
మును కుందు నటులరిమురహారుండు
హరాజనే వివర్వేసంద్రవం చుక
భావింపయురుపరశభవ్వదనవిష్ణు

దేవ వసుదేవుని తనయుఁ డనఁగ దేవ
యానతిని విలుచి కుందుచు లక్ష్మిలోన
కమలాలోగములు నువ్వుద్ధి గల్గంగ జెప్పిన
తెరగెల్ల దలపోసి ధీరవృత్తి
హరికి దండప్రణామంబులాచరించి
దేవ నన్ను గరుణఁ జూచి దెప్పిరసి
వరుస నిరువదియొనిమిది పగుల మోయు
గోలన దేవపరమంబులు గలుగునె వేళ 528

వ. భగవంతుండగు విష్ణుండు యదువంశంబున నుద్భవం
గలుండు. లాగ్గి వృద్ధ గార్గముని చే వినంబడినది గాంపున
సుఖ్యలలకుపకారంబులు కారకమవంబున హరిసంబ
హంబు చేదని ముచుకుందుండు త్రివిక్రమ శ్రీకృష్ణునకు
దండప్రణామంబు చేసి యిట్లని వినుతించె. 529

గీ. దేవ నీదు మాయలు మాయ విభవ తేజ
మెలుఁగు లోకరహిం గంభీర రవము
నాల్గు లక్కరము దమదిలపని యువని పదియు
వెంట సంతుంచు లోబడుదురు వేద వేద్య! 530

సీ. నళినాక్ష మానవయుగ్మ ములజాలి
వరుసఁ గనని విక్షింపఁ గరము భీత
చేతపుడిలగుణము చెప్పి నప్పటియెని
విముఖులై బానమనుక మునగకు
వెరవు పట్టించు మాయ విలోల జంబన
వనరుహాలక్ష్మిసంపార మందు మునుగు
లగు జనంబులకు నీ వసుదేవ కరణంబు
సవరింప మునుపనాశ హారణ
వరదనీవు ప్రసన్నుండవ యుడిమాంకు

నకు . . . . లవరించి శుభములు నాపదేయు
దజభవామర వందిత సుజనవినుత
భక్తజనకల్ప యాశ్రిత భయవినాశ! — 531

వ. దేవా సరిభృత్య ప్రదీప పరవిలాసంబులును, పుత్రపౌత్రాది
భూలోకంబులును, మనోబుద్ధి చిత్తంబులు, ప్రకృతి ప్రభృ
తులును, లావణ్యవంతమైన యాశరీరంబు కనికి ఆయడను
గును, శబ్దాదివిషయంబులంజెందక అబ్జరాంబులును,
నవైయంబులును, ఆశ్చర్యంబులును, వృద్ధినాశరహితం
బులును, అదిలింపశూన్యంబులును, అఖిల పాపంబులనీవ
యగుదని మరియును. 532

సీ. ఆరు జలజబరులు యక్షగంధర్వాది
కిన్నరుల సిద్ధులు పన్నగులును
మనుజులు పశుపులు మరి ఖగమృగములు
సరసుల హంస హంసలు దయలును
వెలయంగ భూతభవిష్యద్వర్తంబులు
జంగమస్థావర జంతువులును
మూర్తములమూర్తమును మూర్తములదేపగము
దల నోపని సూక్ష్మ లంబులును పరిపూర్ణములును
మహిత చారిత్ర యిల నీవ యధికమాడ
నీవు గాని దివేరంబు వేరుగాన
భక్తజన పోషణ విశేష పరమపురుష
కరుణ జూడవు నాసంగు వేడుకలని దేవ! 533

గీ. మహిత సంసార చక్రసంభ్రమణ మదియె
కలగి తాపత్రయాది దుఃఖముల జెలది
జనకజనార్దని తామలగు కమలములకడ
గానకేరలి నిర్మల త్రిగుణాంచన్నెది. — 534

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 535

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 536

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 537

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 538

వ. [illegible]
[illegible]

[illegible] 539

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 540

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 541

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 542

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]

నరవరుఁ డంత కృష్ణునావిలసన్మతి జేసి భక్తిఁ బొగడెన్ . — 543.

వ. అని చెప్పి వెండియుఁ బరాశరుండు మైత్రేయ మునిపుంగవు నింజూచి యిట్లనియె . — 544

సీ. మును బాణుఁ డంతన మురహరు నీక్షించి
తగనతిసత్కృతుల్ జేసి తదయు కనుచు
శైలసుతాధీశ వరమెలమి బాణు విదళియు
లబ్ధకవ్యుఁడైన నరుండి సకల
జంటిపులను గాంచి జనిపలి . . యున
కొలయుగంబె తెంచు కథనెరింగి
లపకులజేయగ నాలవ్వి దళుని నారాయుల
సత్మనతాంగ రథమెంధనము జేరె
నంత గృష్ణుండు పాయలేని వాదపదంబు
జేసి తెలియరగావల జేర్చి వల్లర
నుత్సేసిలనియు నుపలి నాంద పిదప
దావరకాపురికేతెంచి దద యుకచటు . — 545

మ. మురవిధ్వంసను డంత టంపరలు సంతోషంబునం దారకా
పురికేంజేరి హాలాయుధుండును సాంపొందన్ని ఖజాగ్రాలల్ల
దరనీక్షించి పగనతిద గాకులలులు నాలక్షిం తంబు వేశించి భూ
సురతేజుండలగాను గాపికలునన్నా నంబులన్ వినర్చె . — 546

వ. ఇట్లుబల రాముండు నారద ప్రముఖులన కరుదెంచునంగాను గాను
పికాంబునంలులు మనంబుల కను నంబగుస్త్రలులు లలకంబున
నరుదెంబున । గానుగానుపికాంబునంబులు । బహుమానపూర్వ
కంబు గా నర్పించనంబు గావించి యుద్ధానాలి యలంబు
గా వచ్చగాను పికాంబినంబుల నాలింగనాదుల విభూషణంబు
గావించి జనంబున నలసరించి నం గ్రుబ్బంబెత్తి సములు
మెండపరిరంభ సంభావన సంభాషణంబుల గావించి

రంతగాంధరు ప్రియోక్తులనాదరించిరి . కాంధరుఁగా
పికలు ప్రణయు కగ పంబుల, కాంధరు ప్రణయమెర్మలంబుల
గృష్ణునిం దలంచి బలరాముని స్వైసించి సంతసంబున
యుల్లసిరి . — 547

క. ఆమధురానగరవిహా
రాదుల రాముండనాడి పలికెండగు బట్ట్
శ్రీమహిమయుతైన కృష్ణుఁడు
సేమంబుగ ననవరా దెబరసుఖి యగు బట్టె — 548

గీ. కేశవాంఘ్రి దాంబు వేలనల్లుడి గృష్ణు
రసబ్ధిదయల బరలీలపహసించి
యుబటునంగరిప యునలీలసౌభాగ్
గరవిమేలలప్పుగా నానన్ను . — 549

వ. అంతాకర్ణకాంతాలలామంబట్లనియె . — 550

శా. శాసత్రి దకుమన్నుత్రిఛ్ఛిసుమనగౌశాసంబునం బారగా
నాసాపల్పిచ్ఛలింపరమానారదుం బనంజకైకమై
భూసిల్లంగవగూడియేమకలసౌభాగ్యంబులం పొందన
భ్రాలసంబెప్పగబాడు పాటలాకనాకైనందలంపుడహా . — 551

క. జననింబూంబుట కైనం
మనమున దలపోసి యుటకుమాధవ్రుడెతెం
చునెరయొ బపరిల్లడియలేనికి
ఘనప్రియులు వెవ్వావిరుల బాటు గొంబుటు హరికిన్ — 552

వ. మరియుం గాంధరు గోపికలు ప్రణయమెర్మలీ వచనం
బులు గానిట్లనిరి . — 553

గీ. చెలియ వలవను శ్రీవానిని జెప్పుమనకుఁ
గానివారలు భువిలోన వేనివారు
వసుధలయమ్ము శ్రీలాలంపని వారు బవాను

దలపగూడునె భవశరాబులకునైన — 554

క. తల్లులదండ్రుల భ్రాతల
వెల్లంబతిసుతుల విడిచి నిన్నే దలఁతున్
ముల్లమున నమ్మి నిన్ విడిచెనె
కల్లకపటాత్మ సరసుండు గాదె లతాంగి. — 555

వ. వెండియు నంగనలు గోపికలు కృష్ణుని దెసనాశా
బద్ధులై వినయపూర్వకంబుగా నిట్లనిరి. — 556

క. అనఘా! కృష్ణుండి చెలికి
దను దెంచుటకు చిత్తమైన సంభాషణముల్
వినబడియెనె యెలుకనాడై
నను నిక్కముగ జెప్పుము యలరువిని యెదర్ — 557

వ. అని యిట్లు పలికి గోపికలు కృష్ణుని దెస నిరాశాపరు
లై దమలో నిట్లనిరి. 558

ఉ. రాముని గాంచి గోకులవిరాజితులు గృష్ణుఁ గృపించి తలిర్చె
భయుక కృష్ణనే ప్రముఖరాపురకాంతలగూడిమాదెసన్
ప్రేమ దెంకరగమాదసునభిప్రముఖ వేగ లేదె భంగల్ యిద
కేమనవచ్చు మర్దకలు నిట్టులనిట్టుల బొలయెల్ జూచితే — 559

సీ. మాధవాసక్తైక మానసంబుల వాగిద
వల్లవీజన పాళి వెల్ల దాము
గనుగాని గళితవళంబునఁ గృష్ణు కని యూత్మ
భావించి కృష్ణరామానుజాచల్
లాయని పిలిచెడు లావుఁ గృష్ణయ్యె దాగు
విభ్రమంబని గదివెగడుచెంది
కూరిమిగా త్రుల పలువిధంబులవాది
తలపోసి తలపోసి లలుపాంచి
యినవి గోపికలను గ్రన్నన వీక్షించి

సొమమధ్యం రవాకళ్ సరసవచన
రచన దెబ్బె వేగరాజీవనేత్రుండు
వచ్చినిటుకువనట వలదు బాలకు — 560

వ. అని శ్రీకృష్ణులీల సమైఖ్యన గోపికలం బ్రేమగర్భి
తులవాక్యంబుల నూరార్చి పూర్వపు రీతిల
సేవిహారసురాసవంబు గానాగుగోపికలం గూడి సం
137 చరింపుచు నాడాడా సారర॥రమణీనాందరబు నాందించు
చు రాడెనని చెప్పి పరాశరుండు వెండియు నిట్లనిరియె. 561

చ. మునివర వింటివా యిట్లనె మొఘమ లెంనిబిడ విస్తరాబు నర్ఘ
మునలతధరించి . . . యకల్పిహమూర్తియైనాలు దామధ్రిడి
ఆసుమ్రధరించి రాయిమన . . . . బాలునటైర
గునధరగోపికావళుల గూడుక పాడిమయి సారథియై — 562

గీ. . ధరజరింపుచును నాడు సకల రాత్రి
సుఖభరాబు నియునన్నియు వృధువహయు
మనపుల్లి గతులకు గాని నిచ్చనలర
కణగి వరయండు పాటికి కనర్గాంచి. — 563

గీ. అయిరినంయుండు బలరాముడు తరమెరి నెడు
వనములం దులనిచ్చాను వర్తనముల
సంచరింపుచు నినాడు జనిరయుయున
వాడు కెడలు సందువలత నిరాగ్ వారిజాక్షి. — 564

చ. అని యనుపంగవాడు రయంబున నెగిపదించుకానన
బున విహరింపునన్నబుని మురిదరనాతేవరంబుకోటరా
బునెనెలకానన్న యమునిఘ్ర బాగ్యెసలాంగ వదియువినసన్
మనమునకింపానరబుపనమా నదిమి రామకునాథబుద్ధి తై

ఉ. కాలినవకరదాబుతరలు కాటరవిధలిలు నాదిమధ్యరియం
పారగవూరవెలవీక నవారముపాయుల చిత్తకై వెసన్

సూరిమనోరమపుష్పితపుగశ్రేణులందు శైవాలలతాప్తనా
ధారనిలాంబినశుభ్రములు శ్రీ తిమె మందిరాసపరిభాగశ్రీ. 565

శా. పానాసూనవిశేషగానరచనాపాలవిశ్వోమేపారసం
స్థానాలంబనదానశాలనలసంబారికా నిద్రా హం
దానానాదులతాందసూప్తరపదాదంబుశ్రీపాదాంగబాం
స్నానంబుల్ ప్రబలించి బాలలనటనాసంచారులై వేడుకన్ — 566

సీ. శ్రమబిందువారికర్జలపూర్ణకంబుల
కరకేళిదేహస్థాయిగదలుకానగ
యమునాంబులస్నానమాచరింపగబూని
యనవిదులటకు రమణీనవవిధి
మదపానసంసక్తసుదినాప్పనీలని
వాకలియులనిగణించిగదలకున్న
గనలుంచిహాలముచే కాని యుగ్రమున
కర్షణంబొనరించి ఘనబలముల
పెనుపెనుపనిసి పాటలాంపుపాటుంచు
పంపిపంపినినుప్రపలవిధముల
బంబనైలు నిప్పుటనీరుగ్రుమనబల
వనమువనముసంప్లవనమున గ్రు — 567

క. బలదేవుచేతయమునా
జలములు నిమ్నగలవారిబయలైనదల్లాం
గలపక్షలిజనియుబ్బహ
ల్లాతిలవనమువనము మధుపక్షిలవనములిల్ — 568

వ. అదియును గాక. 569

ఉరాంగప్లవము:

మాస్తెందియువతిశాపకబిలయమునాసన్లసం
లాలసవిహారిలంప్లులరాజరామవేమునే

దాసినయులిలంబ్రసాదదానమొసగవేదయాం
భాసురాంగనను విడుపృభ్రంగమెందజాతకే. — 570

చ. అనివనితాలలామవినతానలయైగృపననుబలోవదే
యనవినిలాంగలీల్లనిరుషొనికనిసుప్రహాలాగ్రమంబునన్
గనుకనివేయుకాలుబుగానానతించెదవనవలభేలయై
వినయుముమరపోస్లగుడువేడుకలాగమునందుశేఖరా — 571

చ. అటయముగానాదనలయలయులనల్లనలప్తహందనసంబుపై
తలుకునబాలవనూలరనిరాపిధినన్నదిబుచ్చితానను
ధృటపలినజ్జలంబులవగాహముజేయుచుశారదాభ్రమున్
గుటిలవలాహకంబునుపగూహనచేయువిధంబుదోపగన్ — 572

సీ. అమలంబులయందు నవగాహనము చేయ
లను కాంతియుక్తపిలరాలు దోచె
నవసంసక్తముగులనసములలంబులు
జాలజాస్యములౌక్యశోణుకుంద
లమల వక్షభూషణములు బ్రోన్నత
పంకజములజలధిపై కాంతలబోలు
వసనంబు వదులుండువారుని యువతి చే
నంపినబలరాము దాశ్రయనలది
కర్తమునబూ వలంసకలు వడకితకి
లవిలకుండలములువనీలాంబదంబున
ప్రేమయుభూషణంబులు వజసదాక్షి
తేజరిల్లెను బలరామదేవ్యుకలన్ — 573

క. మానదమయుంబులు ప్రభలమున
భాసురము లిరామమునందు బహుభోగములు
న్నానక్తినను భజింపుచు
ధీసక్తిరావర కేళ్లకలితాసేవలయుల్ .— 574

క. రాముడు ద్వారకకుం జని
 . . రైవతుడను రాజు కూతు రేవతి
బరిణయంబై యమ్మానిని యందు
నిశఠోల్ముకులను నిద్దరు పుత్రులం బడసె. —

వ. రాముడు ద్వారకకుం జని రైవతుండను రాజుకూ
తురేవతిం బరిణయంబై యమ్మానిని యందు నిశఠో
ల్ముకులను నిద్దరు పుత్రులం బడసె. మునీంద్రా! కృ
ష్ణుని వివాహంబు వివరింతు వినుము. — 575

చ. అనఘ విదర్భభూమి విషయంబుల కుండినపట్టణాధిపుం
డను నొక రాజవర్యునకు నాత్మజులేవురు పుత్రులగ్రజుం
డన జను రుక్మియాన నందరకుం గడగాఁ జెల్లెలై
మానినియొక్కతె పుట్టె మెతకమానిని రుక్మిణి నాఁ బ్రసిద్ధయై — 576.

సీ. వినవయ్యె మునినాథ విమలాంగి రుక్మిణి
 నిజవాంఛ . . . . . కేశవుఁ గోరి
తల్లిదండ్రులు . . . . . సోదరుల్
 మగధరాజసుతుల్ సమ్మతిని జేసి
రుక్మి కృష్ణుని దెస రోషంబుగా . . .
 . . . నసమాన రూపవతిని
శిశుపాలునకు నివ్వ జేసిన నిష్టకుం
 దంత వివాహంబు సంతసమున
. . . జరాసంధుడాదియైనట్టి ధరణిపతులు
చైద్యుల్ సంప్రీతి పెండ్లికి జేరరంత
యూరి . . . . మంచి శామెందరుండు
హరియలు శిశుపాలు పెండ్లికి నరుగుదెంచె. — 577

ఉ. ఎల్ల . . మంచుపురమెల్ల నలంకృతి మాంచరించుచో
నుల్లము నందు రుక్మిణి . . కేలం పురబాం హర్షిసి యుకుల్

నల్లన జేరియుంబికె సమర్చన విచ్ఛ నవిచ్చి వచ్చుచో
పల్లవపాణి కేలవిగిబి పట్టిరథంబున బెట్టి యుద్ధతిన్ — 578

సీ. జనుచుండె నంత సాల్వ కాంత్రవిదూర
 పౌండ్ర భూపాలక ప్రకరములును
జని కృష్ణుజం పంగ సమకట్టి దలపడ్డ
 బలరాము వైరుల భారము నిబ
జనుచున్న బాగి బలసహితుడై రాముండు
 వారలకెదరి యువారల్ శౌరల్
ఘుర్ల్ హైహాజి సింధుర రథ భటక
 దంబముల బాణాసారపటిమ జూచి
దిరవి చని రంత రుక్మి యల ప్రేకమునను
గృష్ణు నిర్జించి కాని యేతు రండి నంబు
చారగ నాగ్లనటంచు సతులరథ వాజి
గజ పదాతుల గాని రణ కౌతుకమున — 579

ఉ. వెన్నుడి వెన్నునిం డెగడి విక్రమశక్తిన దప్పి బాణముల్
వెన్నికెమీర వైవ హరి వేయ్యన వాని చమూసమూహముల్
త్రున్ననుబాహుముక్త వసి తత్తలడ మందజేసి యు
రున్నల నర్ధచంద్ర విశిఖంబున గర్వము వెసముందలల్ — 580

వ. కృష్ణులు పదంగనాకిరి విమానింజేసి, సకల శత్రుబలం
బుల నిర్జించి రాక్షస వివాహంబున రుక్మిణిం గృష్ణుండు
హాస్య ప్రహారంబై బల దివాదులం గూడి ద్వారకానగ
రంబున కుం జని యెనొల. — రుక్మిణి యందు మదనాం
శంబున ప్రద్యుమ్నుండు బుట్టిన నాడు శంబరుం డెరింగి
పూర్వ వైరంబు దలంచి తల్లి పాదిగిటనునవిబా
లునింగాని సముద్రంబునం బడవైచిన నెరింగి ప్రద్యు
మ్నుండు శంబరాసురు జంపి భార్యయొక్కతెం డై

ద్వారకానగరంబున కడు సుఖించెననిన విని పరాశరునకు
మైత్రేయుం డిట్లనియె. 581

సీ. మునినాథ ప్రద్యుమ్ను డనితరశౌర్యుండు
ప్రద్యుమ్ను నేరీతి బట్టి కానిరొల
ఘనబలుం డసురు నేగతి సంహరించెను
పూర్వవైర మ్మెట్లు పాసెగ వీడకనఘ!
యుత్తరంబెల్ల నలువిశదంబుగ వినఁగ నాకధికమైన
వేడ్క బొడమె
ననవిని మైత్రేయునకు పరాశరమునివరుఁ
డిట్లనియె నవారితమహిమ
పరగ ప్రద్యుమ్ను డుదయించి భవరివేదనర
నారవదినమున లక్ష్మి ప్రకటితసన్న
సులభుఁడై శంబరుండు తనకు నాతఁడు
వైరియని బాలు గాని పోయి వార్ధిఁ వైచె. 582

ఉ. వైచినబాలునంతటను వారకమత్స్యము లొప్పదింగె నా పడుం
నేపు ప్రజంతు సర్పమున నిర్భయలీల నెప్పులుం డె నాకాలిని
రచ్చన మెండ దెమెని యమెంథు మలాం హారతె జమాంపు యీయ్
నాబలుం డుచేసినదురా రిహా వల్లని బావ తయోరిఁ! 583.

గీ. అఖిలపక్షులెల్లను హరి యుంచుకొన నెవాఁ
నారదునాకటితి బహిరమందు జేరె
నా ఝుషంబు దెచ్చి యల్లన లబ్ధుండు
కటాగి శంబరునకు కానఁజేసె. 584

ఉ. ఇచ్చిన దాని దెచ్చిమది కిక్కిరె యెప్పుగ వాలయకిచ్చి నర్
తృష్ణర దాని గోసి యటు గాంచె విదగ్ధలు ప్రాంతదృశ్మై
యచ్చపు దేవిదానిబు ప్రద్యుమ్నకు రమ్యంబదె నాప్పుటల్పై
యప్పుపలాక్షిబాలు గని యచ్చెరువార్థి నిమగ్నబుద్ధియై. 585

గీ. ఇదివిచిత్రముమెయి నిబ్బాలుడెట్టిపక్షి
జఠరమందుజీవ సహితుడగుచు
నున్నవాడటంచు నబ్బాలు దలపోయు
సారసాక్షి దెసకు నారదుండు. 586

వ. నారదుండు మాయావతికడకు వచ్చి యిల్లగడు లని
వినిపించె. 587

గీ. పక్షిగర్భంబునందుని బక్కికిహితవిలాత
హరిరసుతుడౌ ప్రద్యుమ్ని యర్భకుండు
సూతికాగృహంబునబాగ్య శిశువు
శంబరుండట గాని పోయి జలధి వైచె. 588

సీ. వైవనాపృథుకంబు వడి మత్స్యరాజు హరించు
వలకాడులాగి మత్స్యరాజుల దెచ్చి
పట్టుడు రాధ దీని బట్టి శంబరునకు
కానుకగా నివ్వ నాతం-చరంబు
నీయంటుని ఇదవాని గాని యాబాగ నాబత్క
యుదరంబులగా పలనున్న వాడు
నవరతన్న పులనిమున్ననెపెంపు మనావిని
నారదునసుమలినాలశిశువు
బాలరిమాదిపెంపు మటుకారాపలాపవనరి
ముఖగతిం వినాలక్షి బెంహాపుందు
పరగ యతావనంబు ప్రవిప్రాక్షమగుడున
బాలుల వగవయగాగి రసనాలానలకు. 589

గీ. మాతృభావమ్మువదలగ మతింపక
భారతిబ్రింగి నిట్లు బలుకనగునె
లోకమందు నిట్లు లోలలావణ్య
హాసరిమెందు దుద్దేయత్ని వదన. 590

138 క. ఆనవినిమాయా॥ వనిలయ
ప్లనియెంబు [illegible]
జనని శయనస్థుడన్న [illegible] .
గాని శంబుకరప్పైరి ఘనబలమొప్పన్ ॥ - 591

క. శంబరుడు గాను చుజలనిధి
శంబరవు . . . . కులయు వశినా
శంబరిలు జేయు దాని
శంబరునకు గానర్థి గాగ శబరులు వెగడ్ ॥ - 592

వ. గాని వచ్చియున్న దానకాని యు మశలు జిత శరాబు
నందు తెమింబు మార నాకు సం . . . నాశన. మాంల్లి
యది యలాంది నే నాదిమది ని దుఃఖ, మందు బు నిన్న
దమ్మికధి రాక్షియుం . . . విని ప్రమంచ్మ్య హా వాదు
దనుది బంలింబ దనుజాంధముని గాంచ కమల్కి ఆనిన
కనక శంబరు నిజీ రనా లాండు సరభ్య సమున, నిలమా
యాప్రయుత్త మాసఖర . . . చెప్పుచనన్న మాం
వలి బాగుప ఘనుల . - (ఇది వచనము కాదు)

సీ. కాని వచ్చియున్న దానకాని యుమశలు
జతరంబు నందు తెమించు మార
నాకు సం. . . . . . నాశన
మాంల్లి నది యలంది మది ని దుఃఖ
మందు బునున్న దమ్మకధి రాక్షి యుం . .
. . విని ప్రమంచ్మనిశాగ్ర
హాంబున దనమది చింలుంబ దనుజాంధ
ముని గాంచ కమలికి టునన్న
కనక శంబరు జేరనా లాండు సరభ
సమున నాలవిలా యాప్రయుత్త

మాసఖర . . . . చెప్పుచనన్న
. . . . మాండలా వలి బాగుప ఘనుల . - 593.
. ఆప్పుడు మంగుళాయు దానను ప్రమరలి
. . వర ప్రమంచ్మ మరి కాను గెనల్తె యుమాక్ష - ౘ.

క. ఆమెలికి యాంబల మున్నను
రుమెలికి యజకాళిది సైనలి రాజి దునివే
గముకిన మాయలంవలలాగ
గ్రుమకి రజను దెంచె దావిరకాపు రలిమనకున్ ॥ - 594

క. సంతసమున నాంలకప్పుర
మంత ప్రవేశించ గల్పమ్మ మానిను లుజ్జితి
నెంతయు గుప్పుండని వి
భ్రాంలుందలపాగిపరాల్కి భవనాంబులలోన్ ॥ - 595

మ. గని మాయా లక్కిణజంద్రసన్నిభు ముఖ్యంగనాలపు శ్రేష్ఠున్
ఘనసంకాశశరీరు మంగళైక్రాంకారు నిం మాం జనిం
గని కరం దాయి దారంగు బాష్పజలంబాకాంబుకులిపి పెదియా
తనయు గ్రాను లళిగనన్నలట్లి దలపంథనాలి క్రొమ్మొంబాధారన్ ॥ - 596

మ. లాని బుద్ధైజనియందు మజ్జ లాదుప్రముల్ లీలంటుజీ వంటి తై
యు లేప్పై పెంప్రవహించె నేని యంతకున్నే మాతు వాడాను వా
డెలుం నాకడబా పికుంచుజనె దానె లాగ్ని రక్షించె నా
లలనా రణమను జేయ భాగలలు నకుంలక్షింపయాదున్నది . 597

గీ. . ఇలవనిపెనిమ్మదుప్ప నక్షింపనను భాగలు
సేవమాయలనియందు జతెరి నాకు
హరికు మారు శీల తను సంధి యయవేదు
వరకళావిశేష వైభవములు . - 598

గీ. ఆలివయుంహాళనసాంతలుమెలుంగు
నిట్టిరమె తవచ్చె నారదుతచ్చి నాభు

నంత ప్రద్యుమ్నునే కేగి యా యువతి తాఁ గాంచి
పతికె నిట్లని సంతోష భావమలర! – 599

ఉ. ఓకనకాంగి వింటె యిల తద్దౌప్పగు నీసుముఖుండు నాడు నీ
వే కరమూతి కాఁగ బహు నిచ్చెమె యుండఁగ నీదు ప్రకటిలో
లేకుపసూతిశరంబులు దుతికెక్కి(వి)న్మైగాని పాపబాలకుం
నాకుతి లాలిర్జించి యుటకల్లన వచ్చె సఖుజ్వలాంగుడై. – 600

గీ. ఈలలాగదరినీ సూను నింతగాని
శంబరుని సతిగాదు నిస్తంత్రలీల
వినుము దలఁచి యెల్లసవిస్తరముగ
దేవియు విను పింలు నింతయు తెల్పఁదగ. – 601

సీ. సరవిమహాశుచిచ్ఛరకాంట దెగటార
  పలికంయుర్బహుశకమలిగలంగి
భవ్యనాగ్నౌ నల నిసంభవమాత్రలోగారి
  మాయావి ధాంపంబు మదితరింబు
శరబరనింటుసంసరక్షైక మతిజేసి
  మోహంబు నాంచింష్ఠ్రబుంని తాను
పాసగవిహారాది భోగంబు లనుభవింప్చి
  యుసురసవార్చిరచె హంతనిజేసి
యరుగుదెంచె గాన యా యువతి నీకాఢ
లగుటసంది యంబు దగదటనని
నెలమి మారరుక్మిణీ కలష్ణులాలకల
మెంచె మెయిందిరాంతము నివనేశాంఖ! – 602

క చిరకాలనష్టపుత్రుం
బరమానందంబు లొనఁబడసినవృష్ణిం
పురజనులెల్లఁ బొగడఁగని
గరమాశ్చర్యంబు నొంది గాంచవె సగరి. – 603

వ. అని చెప్పి పరాశరుండిట్లనియె. మునీంద్రా! వెండియు రు
క్మిణియందు చారుదేష్ణ, సుదేష్ణ, చారుదేహ, సుదే
హ, చారుగుప్త, భద్రచారు, చారువింద, సుచారు,
చారులనఁగా నర్మిలిం బ్రద్యుమ్నుని, చారుమతియు
ను నాకల్పకోమలియుం బుట్టె. మరియును శ్రీకృష్ణుని
భార్యలు కాళింది, మిత్రవింద, సత్య, నాగ్నజితి, జాం
బవతి, సత్యభామ, లక్ష్మణ యనున నెనుగురు భార్యలై.
మరియును గృష్ణునకు (రతే కదశతాషోడశ సహస్ర సంఖ్యలు
భార్యలైరి. మరియును. – 604

సీ. మునినాథ రుక్మిణీ తనయుండు ప్రద్యుమ్నుఁ
  డను వాండ రుక్మికూఁతు యనఁదగు రుక్మి
తనయ నవయౌవనవతి గాంచి పెండ్లి
  యాడె నాతనికి మహాబలుండు
ననిరుద్ధుఁ డుదయింప నా రుక్మి పౌత్రిక
  రోహిణ్ణనకు నివవధూలచలక్ష్ణ
లాగెత్తి విరోధంబు పాటింపక నిరుద్ధ
  నకు వివాహప్రయత్నంబాచరిం
బలుడు హరియాదియాదవ ప్రకరమెల్ల
రుక్మికటకంబునకు దారి రుచిరభంగి
పెండ్లి కరుదెంచి రా లీలల ప్రియమెలరు
విలతకలాంటె కౌతలాభలు నాగనాభ. – 605

వ. వివాహానంతరంబున కళింగరాజ ప్రముఖ నరపతు
లు కొందరు రుక్మింగాంచి యిట్లనిరి. – 606

గీ. హరి బలం పంగ నక్షవిద్యాభరతుడు
గాని యమాలనికారు బలకౌశలంబు
నేము ద్యూతవన రెలాం॥ . . . . . . ల్లి

గానననుచుఁ నటించు నాతఁడు కుటిలబుద్ధి. — 607

ఉ. నమ్రకమూరరు . . . . యొక్కింటయువేకసేతిని
త్వమెుర్కనారింపరనుర్కనివి దాక్షతి వృత్తిని పలర్కి . . .
(శ్రీ) మర్కిష యముర్కినాక్షయెునరంనాక నిషర్కిస హస్రవిరాలర్భ
సమర్కతి మూ . . . నవయలినవెంకిపహస్రనిషర్కియతి. — 608

వ. పణంబునం బెట్టిన రుక్మి రకరా విరంగెల్చె కొ . . . ంబునం
బలరాముండును దశసహస్రధనంబాడ్డిన నక్షప్రజ్ఞాదక్షుం
డగు . . . యూనిన కళింగరాజు నిజదంతంబులుగను పడ
నగియె. అంత రుక్మి యబ్బలుం డక్షప్రజ్ఞాదక్షుండుగాఁ బ
ల్లంబు గెలిచియు అక్కాపట పాండుకైదుమాలాంపంబు
లాడుటయు, కళింగుడును గాటు యలగని హాలధ
రుండు లాక్షంబున కోటిధనంబు పణంబునం బెట్టిన
బలరాముండు గెల్చెకాని యె. రుక్మి యొంటు పలుకుయు
నేన యూంయొడనంబు గెల్చితిని అనవియంది యనన్నగునే
యున, యదర్లవారంబుగా రుక్మి బలికిన బలరాముండు
మదరిష్టులంగని యూయెుద్దనంబునం దటనెలుపె వారిది.
నిజంబు చెప్పుండన నద్దినరిష్టులారకున్న నశరీరి
యుట్లనియె. — 609

క. బలరాముండె యెుష్టన
మలప్రవ గెలుప్రగానె యెుండె నార్లెష్టికు దుర్భ
జలములనశరీరి బలికెన
పలుకులు విని హాలధరుండు పటు రాష్ట్రము నర్కి. — 610

క. నేత్రంప్రపలకగ్రైకాని
దుల్మ్య ఈలుర్క గరుక్మినడచి దుష్టకళింగుర్భ
హాల్మ్య గాని దంష్ట్రలు రాలగ
మెుత్తంబులు తెరలనపటి భూమూరలు రలర్కి. — 611

గీ. జాలరాంపమయలంజైన చాటు రుయుంటు
కాంబమెుకలటిపెకటాంబికడి దినవృల
బదలు వడమెరిందియసుఖ్యలబాపిహాదియు
సరిటపూరి హరిరవంబులందడిదనెలనె. — 612

సీ. అంతట హాటకేశమునైన భూపలలవెల్ల
భయమంది దికుకిల బతివరిట్లు
హానను క్షైనట్లె రుక్మిని జూచి బంధువు
యూరక యలఁతి రవావ్రి జూక్షి
యగు రుక్మికేసలి హావి దెసభయమరిది
పతానత్త్వై యలతిడెనెయనకవెనక
పరికాయసరాంగటెలుల బంధువరులు
. గూడి వేడుకతి గురాల్త్ర గుష్టు తరల
పరవధూయల గళ్ళింబుల గరివగానుబల
దాంవిరకాప్రతిజెరెను దారవల. — 613

వ. అనిచెప్పి వెండియు మైత్రేయు నిట్లని పరాశరుం
డిట్లనియె. — 614

సీ. మునినాథ దాంవిరకాప్రతిజెరగవిష్ణుండు
దేవేంద్రు తంటాటు దివళివార
కావలనెకిలి దాంవరకాంనగరంబునకు నేగి
హారిగాంచి దేవేంద్రుడని రెుదేవ
నరకుండు మము క్రిమసరకు జెయలకబలు
కష్టంబు నొందించి దుష్టుడగుచు
దికులిమాంవినయట్లి దేవలాంవిథుబల్లావ
మనుజ జులంపము దాష్టితనము వాండు
లేవసులనుబట్టి మగులబాధలను బెట్టు
వాంరికారకంయల్లికలాసాంవిభూరిబులల

క్రూరకారిష్టుఁ డాదియౌ దితిజవరుల
సంహరించుటఁ గాదె యో సరసిజాక్ష! — 615

మ. భవదీయోజ్వలబాహుదండవిలసత్ప్రభా.. గాఢయో
భువనంబుల్ వెలసిల్లు లోకములు సంతోషంబునం బొందగా
సవనంబుల్ భువిఁ జేయ దేవతలకుం సమర్పింప హవిర్భాగముల్
సవిశేషోత్సవమొప్పు నిష్టకుఁ గనన్ సజ్జనరక్షాకరా! — 616

వ. దేవా! భవదీయ భవ్యదివ్య సన్నిధానంబునకరుగుదెంచి
నకారణంబులు చిత్తగించి తత్ప్రతీకారంబు గావించి
మకు సముద్ధరింపఁ దగు గావున. — 617

సీ. భూసుతుఁ డా ప్రాగ్జ్యోతిషపురవరాధీశుండు
ధర దితికపుత్రత్వ గజనించి
నరకాసురాఖ్యన బలిలోకపీడాకరుఁడు
భూలసంఘాతదీర్ఘబాలకుండు
సురవరసిద్ధ కిన్నెర కన్యకల దెచ్చి
బలమిడి కారాల నిడినాఁడు
జలధినాయకు సితచ్ఛత్రంబు గొన్నాఁడు
మణిదరశైలంబు నొందె వెలయు
నమరులఁ బరాభవంబు దాను హరించె
అదితి సంతోష విలాసంబు సడలించి
కుండలంబులు గొనినాఁడు కుటిలవర్తి
నాముజగముల గాసఁ బూనినాఁడు నేఁడు. — 618

వ. మఱియును 619

చ. అని యిటు విన్నవించి యమరాధిపుఁ డిట్లను దేవదేవ నీ
మనమున శంకదక్కి యిఁక మందిసుఖంబున వాంఛ నెల్లగా
గనుఁ బనవాసు దేవతల కానసలనంశరవర్షహస్తముల్
దనరఁగ బట్టియుం దనుజు తక్షణమే చిదుము దానవులంబుల్రై — 620

139

చ. గరుడనివాహనంబున గను ద్రుతగతి నరకానెద గాంచి సమరోర్విన్
వెరవున నేకరిగి కృష్ణుఁ డలివేడుక మీఱి యస్త్రంబులన్
బలువిడి నేగగనంబు చెవురఁ బరపరిపూర్ణబాణవస్త్రముల్
గురులరశత్రుసాల నిటుఘోరరణ సత్రులఁబ్రాంత్రదీర్ఘముల్ — 621

వ. ఇట్టి ప్రాగ్జ్యోతిషపురంబునకు సమీపంబునకు జనుచు
ఒక దానిం డాయంజని. — 622

సీ. పురనగరంబుల ఘోరంబుల గుప్తంబుల
చతురదిసారనచయంబులు | బూన
చనకతని ప్రాగ్జ్యోతిషము చుట్టు కోట యొంజ
సత్రుపాంబులు నమున్న . . .
క్షురసంఘములబరిక్ష్మనన్నయో పరిఘంబు
చక్రంబులు చెలన వత్రతేల
బం . . . గాంచు గజ్జ్వలంబున నర
కాసురుండురు దెంచు కడు రయంబున
దాడరిచాటు . . . రావము డరిబుడుమి
మున్నునేకంబు గాగ సమున్నతేశులు
వేయు పారించు వేగ . . . వైష్ణరి
చక్రమున ద్రుంచె నరకు మస్తకము వడిని. — 623

వ. ఇట్లు హరి నరకాసురుం డేగ . . . నన నిలుని మలుకు
వేఁడు వెలాకత్తి వెట్టున కృష్ణుం జుట్టుముట్టినం జక్ర
ధారా పరిఖండిత . . . గావించి యదియు బంధువ్ర
లంగదనంబునం బరిమార్చెనంత. — 624

చ. మురనరకాది రాక్షసులు మూఁపులం దెగటార్చి ధాత్రిపై
అతిదరయంబునం సరిరవిదారుని గాంచి సంతసాత్ములై
సురులిరుచు నొప్పున యుల్లదికుంఠలముల్ గానియిట్లనుం
సరసిజనాభ భక్తజనసన్నుల పాదసరోజ కేశవా! — 625

శా. దేవా నన్ను నపేక్షించుటకు పాత్రీభావము.. భూమాతన్
పోతీవాఱ్తోలును నీదుభవల్లీలల సంస్పర్శంబునన్ నాకు నా
దేవా రాజనించెనేకుమ యద్దైవెం పొప్పు నీచేమలతో
శ్రీ వాదమెంచె భవత్పదంబు విడినాయభక్ష్య పాపెందిరా! 626

క. దేవా! నీ కుండలములు
పోతీవాఱ్తోలు మాతనాదు పంపించె
భూవివశులు నొందించబలి
భావంబుల రారగాను పద్మదళాక్షా! — 627

వ. కుండలంబులాసంగి యిట్లనియె. దేవా! మదియంభో
నావలరకార్యంబు నకటవతరించిన జగత్కర్తవు.
వికర్తవు, సంహర్తవు, సకలప్రభవంబులకు యనాది
నాభువు. జగంబులు నీ వర్మై జగద్రూపకుండవైన నిన్ను
వినుతింప నెవ్వడు సమర్థుడు. నీ హరీ! వారిజ
వారిదకంబులు కర్తకారణంబులు నీవ. సర్వభూతా
త్మకుండవైన నిన్ను భూతాంబు వేళ్లు వినుతింపగలవని
వెండియు నిట్లనియె. — 628

ఉ. సరసముకాంక్షయు యెలదప్రసనుండవై నరకుంజేయుదు
సరసములు మానసింపక వితానములు నా గృపబూడుమయ శ్రీ
ధరనరకాసురాత్మజుల దృయనీదయ యెక్కర్మం జేటనిన్
దురితములంటకుండగ ననుంగృపజేసి పరిగ్రహింపవే. — 629

ఉ. ఆనుబుధరాలలోని వినయంబున వేడిన నిట్లు జేసి యల
వ్వానియదొళాక్షు డాలనినివాసమునం గలరత్నరాసులన్
గానిరొమపడాలవేల వరకాగిలలకుంతల చాలిగాత్రులన్
మనములసంతసంబుగ విభాసురతేలవరించ చెప్పెలరోన్ — 630

వ. మరియు నైరావతకులసంభవంబులైన నరకాసురకింక
రులచే దావరకానగరంబునకనిచి యనంతరంబవమున

— ఛత్రంబు చత్రంబును మణిపర్వతాంబును, నదితికుండలం
బులం గాని గరుడుని మూపుననిడి, సత్యభామయుం దా
నును ఆయదితి రావిలి కడిగెనని చెప్పి పరాశరుండు
వెండియు నిట్లనియె. — 631

తరువోజ:—

చనిచని ముందర సారసుధాంబులు సంపదలన్
నని భలస వృక్షిపం మంఘున ఘనసార విభాసవికా
శితకల్పకకాంచన. పాదపములన్
మనసుల నర్కబరహంసలవై రవులుగాని లైై
సుషమాయుతమై
దనరం బలర్వరధాములు కృష్ణుడు దారగలతో
బని దర్శగనెన్. — 632

వ. ఇట్లు పొడగని. — 633

శా. పూరించెం హరి పాంచజన్యము నభోభూభాగములు నిండగ
ద్వారస్థాలనము విన్నమూత్రననదే దాగి విందుర్షన్ వచ్చె నా
బారంవైక్యకమునబునాసురసమూహంబులదమ్ముంగాలవిగా
భూరిపారిభవేమెలప్పు.. మారింబుబంబి నోటి చంపుచున్నై. — 634

వ. ఇట్లు శ్రీకృష్ణుండింద్రాది దేవతాబృందంబులచే
బూజితుండై శిలాప్రశిఖరాకారంబగు నదితి మందిరం
బునకరిగి, యయ్యదితికుం బ్రణామంబులిడి, నరకా
సురానీతంబైన యదితి కుండలంబుల నొసంగి నరకా
సురనాశంబు విన్నవించిన, జగన్మాతయగు నదితి ప
రమానందంబు నొంది, భగవంతుడగు కృష్ణుని దర్శించి
యేకాగ్రమనంబున నిట్లని వినుతించె. — 635

సీ. ఆనతూలశ్రీ భర్తృల కభయంబొసంగుడు
మహితసనాతనవ్రత [illegible]

సాకారలక్షకుండవై జగములవెలయుదు
భూతాంతరకుండవై భూతభావ
నుడవు సత్త్వాదిగుణోపేతుడవుగావు
సముడవు పరిశుద్ధ సత్త్వమూర్తి
సుప్రసిద్ధదీర్ఘ హ్రస్వాది విశేష కల్పనలేదు
జన్మాది దుఃఖములొందకుండు
పంచభూతంబులను రాత్రిబవలు సంధ్య
మనవు | ... బహుపాదహాంకల
తలువనీవయి యుత్పత్తి దుస్తర హరి
వైశ్వేశ్వా . . . . వినతులు. — 636

గీ. సర్గసంస్థితిలయములు సమగ్రకర్త
కర్తృపతి నీవకావె లోక . . .
బ్రహ్మవిష్ణుశివాఖ్యల బరగుదేవ
ఆదిమూర్తివి నీవంటిమయిన దేవ! — 637

వ. దే . . . యక్షరాక్షస, పిశాచపన్నగ కూశ్మాండగ్ర
హగంధర్వమానవపశుపక్షిమృగతతు . . . గుల్మంబుల
ను, స్థూలనిర్మల సూక్ష్మసూక్ష్మతరాది దేహంబు
లును, ప్రాంశా . . . క్షేత్ర పుద్గలాంశ పరమాత్మ
యను వచనంబు నందేసె పుద్గలాంశయుండవు. భగవ
ద్పరమార్థంబు దెలియనివారల నేమెరుంగమోహి
తులంగావించు ఆనాది యగు దేహంబాత్మయనుత
లంపుగలమూఢులనీమాయా సన్నిరుద్ధుల గుదుర
యునెంగాక. — 638

గీ. తానుగాని వస్తు తానను భావంబు
తానెతానెటుంచు దలచుభావ
మధిపసంసరైకమహిత వతామయావి

వేషితాంబు గాదె యుష్మదీభవ! 639

క. ఏవవిధసవిధదక్షవర్తన
నివసితలయమీరించువారు నిరసించి పూర్వ
శివువన దరించు రధికలత
నావిధియగు నీదు మాయ నాకేమలంతేకదా! — 640

సీ. బ్రహ్మాది దేవతా ప్రముఖులు నిఖిలులు
విష్ణుమాయావర్త వివశులగుచు
నేను నాయది యని నెరదప్పు మోహాంధు
లగుచు కర్తృత్వంబు నెంగిని భోక్తృ
భావంబులందు బద్ధింపుము గాంచర
రతిపనినాగసక్తి నన్నిబేరి
కామాది సుఖములు గాయంచు రాగదేవ
మహిని గాంచరు పుత్రమహితరాజిల
వైరిసంక్షయంబు పరుసనర్జింతురు
గాని మోక్షపదవి మానసమున
గోరగానరవని గుణమానుల గలుటన
మాయచేవిమోహమానసములు. — 641

గీ. ఆధిపకలవ ధర్మంబు నాశ్రయించి
నాగబ మంత్రంబు వేడిన నీచు భంగి
ముక్తిదాయివి యగుని నుర్విముక్తిగోర
కలివి నిర్వికాయ కామంబుల గుగుటరయ. 642

వ. అదియునుంగాక. — 643

క. విజ్ఞానవిధము వెరుగక
తజ్ఞుల విజ్ఞానులంచు దలచుచు దలగ
ప్రజ్ఞానాలక్షకవారల
విజ్ఞులం జైనమాయ వెలయుటు యభవా! — 644

గీ. శంఖచక్ర గదాపద్మ శార్ఙ్గహస్త
భువనరక్షక దేహాయ మురహరాయ
వాసుదేవాయ శాంతాయ వసుదయాయ
దీనరక్షణ దేవాయ తే నమోస్తు. — 645

గీ. స్థూలచిహ్నితో లక్ష్మీలసుఖించి నైక్య
రూపమై దెగంటి నాలక్రీని రంభమున గని
సూక్ష్మరూప మనీదు పరరూపుఖ్యాదయేని
జాలగా నైలి నంయశ్రీ మెయిం జ్ఞలజనేత్ర! — 646

వ. అని యిట్టుల దిలవి నుతించిన కృష్ణుండు ప్రహసిత
ముఖుండై నదిలతిం గాంచి యిట్లనియెన్ నాకత వను నేను నా
యందు ప్రసన్నత్వంబు నారిధి వరంబు గాసంగు కలన
ప్రభు, నది యాసంతసించి నీవు సకల సురాసుర సేవితుండై
మర్త్యలోకంబున నేను సమాన సంపదలం బొందుమని వరం
బాసంగి యనంతరంబ. — 647

గీ. సత్యభామా సతీమణి సరసహితైక్య
మనసు రాజిల్ల దేవతామాంతకుల్లడు
శక్రు సంహితంబు గాన వసాళీశ్వలవిభి
మహిమ దాయయైంది వినయసంభ్రమమెలరుచు — 648

ఉ. సిలల నాలలాము విభవాభ్యల నేతు ఖంభ విరామముం
గాలవశంబు నారద నగారు మదీయ ప్రసాదలబ్ధిచే
యిల విలాంగ సౌరభము యింపుగనుంతన యావనంబు నెం
తేలవితంబు శాశ్వతముసైబు తెలుపు నాప్లునె ప్లుమశ్రీ — 649

మంగళాలంకార (శ్రీ) యను వృత్తము.

అంతనది తీరమున యంగనలిశచివిభ్రమకు
హరిభువేనైక మధుహరికౌ

సంతసమెలరుగ నపారసురభిపుష్ప
ములసంభ్రమతరవాకల్యములస పల్ల
వంతిమన నహస్త్రములసంచి
యర్చనములి దైసారస దళాక్షిశుభసత్యం
భాంతముసు పుష్పములు హరిబింతముల
నెలభాలునికి గాదనుచు బల్కె — 650

సీ. అనఘపుష్పంబుల నర్చనంబానరించు
శచి గాంచి మదినెంచి సత్యభామ
దేవకీసుతు గాంచి దేవేశ దేవతా
ర్చిన పుష్పములను విన్నాదాఖ్యరంము
ము బనంద నగారాధనము పుచ్చబంధుర
గంధసమంకీర్ణపుష్ప నవశైక్య
మంజుల మంజస వల్లిక్షిసమంజర
ప్రంజి రంజి తావర భూరు హంకలు
కడవి విధి యుండ వనమునందలి బాదమె నాదు
తామ్ర సంకాశ పత్రములదననుదాని
జాలరంపాళువ ముల్లోక సర్వార్థములను
హరిజాతంబు బాదమేను దారవేల. — 651

గీ. దాని బాగాడగనువేడుకదగదె నాకు
ననిన కల్పష్టుండు సత్యభాగ్య వనయుగేని
యుండుదనరారు హరిజాతావనిఘ
మాత్రసంప్రీతి బాడ గాంచి మదిగరంచె — 652

గీ. ఇక్షరయెడ సత్యభామ యుప్పునియిహాతిక
నీకు నాయందు ప్రేమ యెట్లు నిజరిమైని
మధురహారాము పేమనిమంబి గాంధ
తరువునుంచున నెమ్మెద ధనల్యబరిత! — 653

చ. పనములనహంబు వల్లీలు మానిని చక్కిలి యందు నాకు నీ
కెనయని నుప్పు॥పదవనుచుటయె తురిటు నెప్పుడు మాంటు నీకరమ్మై
ననుయుదనాకు కోరికను . . చిబరిగ్రహించి పెం
పున గాని రమ్యక్రమమ్మహావిభూష లమాదల పోయు . . . 654

క. ఈ కలవకప్రు మూన్నాలు
చేకాని పరిత్రిక పక్షి నీమధురించ్
నాకటి సపెంపు . . .
. . కను పప్పుం గవల యిలు లోకమ్ము లాలి! — 655

చ. కడువకసలాల్యిల్లు పలుకటిహారి . . . ప్రాంబు బంబులన్
వెడ వెడనగ్గ దూపు ప్రభు విష్ణుడు గుప్పుడు వృక్షరాజుమున్
. . . చెలె చ్చుఖగ వాహానుమ్మెనిడ వక్చు నాల వాం
దళి గాని వృక్షపాలకులు లిద్దఱు . . విడిన్నమిహాద్యుమ్మై — 656

ఉ. ఆరయు విబుధపమని యహోశమకై సురరాజువలిలి
త్రరి . . రయవవి నాలును దారలనిచ్చిన వాడు దీనినే
వెరవ్వనగాం బహాగలప్ప్రవేది తుగపృ్ణ మూరింపనర్హముల్
నరయగనీకు నెల్లు గలదయిలి యటంబు దలం పవెంటకుల్ 657

గీ. నెలయనీవృక్షరాజమల్లి బాలుపు యుర
శఖ. కాసంగి సురేంద్రుండు నమ్మరదులున
దేవపల్మియాశ పదేవి దనిహరిపు
గాగాని పదిపిలు లూహాలపలు నాందు. — 658

లరల :–
శబుభూషణాద్ధుగ ప్రశస్తమైన వృక్షముల్
విచకలంలుడిగుబి దావివేహమిన బుద్ధుల్
నబుటి త్రైకపుల గలిలంబి బంరులెంబుల వాతులా
ఖచరత్తైనక్షిమ మెలదు గాడు రెమెవడ్ డిద్ధర్! . 659

వ మఠి యును విను ము. 660

గీ. అమ్ములవపు ఘనాంబు భూయుచాగ నక్షిలగిన
బాడుపు మురహలిలనదగు పృథ్వి బాలి
శబికిగా గానవయు ట్టియూ బదలు మఱ్ఱను
బూని గాను వాడు క్షేమంబు బొందగలడె. — 661

మ. అపరేంద్రుండలుసైకమోహమునమేయబ్జాక్షి నెమ్మేల్మిలని
లాలు సంవీక్షమై వెంరులు నాశచికి నంటాలి లోపయుక్తంబుగా
కమ దివ్వ సుమలు బంధు మానసములం మెంపొంప గాంక్షింబునా
కుములమనె నాందగనెల్తకె సుఖములం గాలూ పైడిశారాలిటకు 662

చ. ఘురహరవభ్రమం మురసమూహములం గాని జంభవైరియే
కరసలపంగబూని నడింది మమీరెమి మరిందు చెకుడ్వా
మురలుదలంపవాలితము పూదున గీడను గావలిపంకటాయుల్
వెరప్రమురెగదాని విడివేలాలగ నమోనెనం వృకాలి లిలుల్ — 663

చ. ఆనవిని కౌలిగాంచు దలకుంచిన పాంకలలి యరాసలాలీల
ట్లని రెమెరయుబిన సురహారాశి ప్రభవ వ్వేడుయవ్వలాపులన్
మునిమత పాపులాల యహాప్రం పెసవీరల యల్లు నామెయికన్
వనలి వలాన్నునాడ్లునుది వౌతనులన్నమురాది సంఘువలుల్. — 664.

చ. జలనిధి మండలంబు సెని చయ్యనపాసుకి నాకలాడగా
నెలయనిమూర్ఖిద్ృప్గ బనించిన యీవటమర నుయుంద్రుడే
మెలగనేసి నాడాదాన గానిగ నిల్ల బిల్
పలువుర నాక్రోనికి బాడియె సుద్దులంప్ర హప్పునే. — 665

శా. ఆయరంభాదివిపించుబేదాయమవలా యబ్జారి లక్ష్మీ వనుల్
దావలి గా గానలావి గలలు ఒలజనుల్ దానాకరక . . .
రాయలు లాకిలి యుకిలి పుము లాం దకెలింబు కొటూరు చెలగ
నాయలంబౌరెము యుకైలదను లిల్. . వాసురిలిల మృక్షముల్. 666

చ. వనపలి బాహుమాగరచి మెదవాచి యంరమవైర్యలాని ము
వవి నిమదిబెకలి గా గానవవారకల సలాలిహరించి నెమవాల

ననిరథిశౌర్యమొప్పననియాడుదు బాహ్వము సవ్యసాచులన్. — 667

క. అపోలమికనాదగు
నేపగువారలవలు మదికినెక్కలిం బాదర్
రూపించి నెడ్డవిడితో
నాపక్షిఖి ప్రథమారథికి నానలాడమ గాంర్. — 668

ఉ. నీకును భర్త యుంటమదికి నెఱయేనిలుదేయు భర్తనే
కేకలకూర్చినవల్లభులు యుండుగుభంగి ఘటించెనే నిజుల్
నాకును భర్త వచ్చెదలు నాకమహీపతులగాన్నవాడుగా
భీకరవృత్తి దీని విడిపింపుము నీమగనింసమర్థులన్. — 669

గీ. త్రిదశులనీదు భర్తగిరి ప్రభేది
సాగలినాంతిదు వజ్రహస్తుండు గాన
వారిజాతాలిబలునుప భానుగానగ
సహాయమునకు బలింతిలెంసంబుతేజ. — 670

చ. అనివనసాంగ ప్రస్త్రలలకాగ్రహమొప్పగబలరిపులీలన్
ఖనివనపాలకాగ్రములసత్యవ్రతులశమకిచ్చసత్యవులన్
గానకగాని పలికి యాయమయకుంతిలదానకతాయిలక్ష్మికై
మనమునకెంతకుమానికలమమనికిపైజెరి మహాగ్రహంబునన్. — 671

చ. అదలునశక్తిగాంచెదయమాలగవెతేనుద్యాంధకాళులన్
వదిగటిరియుంపదెక్కిన నరభానుని కైలాసయుంచెదవేళా
పదవిదాశంగనింకనిజబాహుబలంబులబాహిగవిష్ణునిన్
మదమడగించి తెండు సురమంజుల..లక్ష్మికై ॥ . . .

వ. ఇట్లు శచిప్రబోధితుడై వృత్రుండు యుద్ధమదసము
త్సాహుండై . . . గంభీర గర్జాట్టహాస వటు వటు హు
ఘంకారిభేరిసింహనాదశాలి . . . శంఖనాదఘం
టాఘోషదిగ్దాదివనసింహనాదంబులంబుతక . . .
బలవారము సలమద్గరభిండివాల పరశుపట్టిసతోమర

కరవాలశూలచక్రంబులుమెరయ ఆక్రమించవారాదిదిక్పాల
కులవాహులవాదిమహిఅస్త్రలు .. అదియశ్లోకలు హుంకా
రాదిదిక్కులు సానితారదిమనుష్యలు పరివేష్టింపయుం
డెసావలాది రాక్షసేంద్ర కరంబు నభిముఖంబుమెరయ స
మరంబునకుజనుసముదయంబున. — 672

చ. కదనముమీద ప్రేమబలఘుసర్వదిక్కుల సురలగాంచుచు వా
మదమునవచ్చెనంచుసురమర్త్యను తెత్తివిషదిప్పిపైనవాలన్
మదవదరాతి దైత్యుడు ధమానవఖిలితకరప్రబలన్
సదములనవ్విదివ్యఘనకలాలసుమనోహరపంచబాణులన్. — 673

సీ. సురమర్త్యనుండు సమునిలగలిధనల
శ్యామల్లి ప్రశయలగర్జనములగదుర
శరములు సంధించి సాహస సంభ్రమలు
సురనాథు దాదియతాసురలబంధ
పరగింపసురలు నవాశ్లీశౌర్యశాలి
గవిష్ణుపైనొకటింపగవిష్ణుడులల
శరములగకురిసి పరగించిభంజింప
వరుణుండు పాశంబు వైవదాని
వైనతేయుండు వెసగిత్తివాడిబాద
బాలపన్నగదేహంబు ఖిలమాసె
సోలు దుర్దండదరదండు గాలిలనెరుప
నిజగదాహతి నడగించెనేలసూల. — 674

ఉ. అంతధనేశుడు రుండెదిగికేసప్రప్తుకంపెంలయయునట్లుపై
లాగితలుడు నేమదానిలిలలంతాంపనఖండముపైసివ్యర్థపటం
వెంటబడునట్లుపైనవిడినేమినదిక్కుబద్రుడులభీమనుపిలన్
శాంతదయమొందపైనబలశాలిరమాంధుప్రదుప్రమూర్తిల్లై. — 675

వ. వెండియు. — 676

గీ. పవనసఖు వారుణాస్త్రంబు పాఱఁజేసి
వసువులను లోలి జూకున ఘనులు పఱచి
రుద్రుల దరించు శూలముల్ ద్రొక్కి మెసఁగ
చక్రమున ద్రుంచె శౌరి యవక్రలీల. — 677

సీ. సాధ్యుల నాఁగె సాధ్యులుగాం దించి
విశ్వేదేవతలను వెఱచి పఱచి
మరుత్తుల నదలించి మలఁగఁగాఁ దించి
గంధర్వులను శార్ఙ్గగతుల జేసి
గరుడుండు చెలరేఁగి ఖచరుల లనేక
పక్షతుండాహతిఁ బాఱఁజేసి
మఱియును సురపతి మధుమథనుం దొక్క
పట్టు విశిఖంబుల బంగపఱుప
దంతికిని వైనతేయుం డల దోరసిగ్గి
దేవతాంవళిగిరఁపి యటు దృఢిత బెరసి
హరిసనాదంబులగు చవ్వెన్నెల వారి
గలుకుటపుల్కిల గలుష్టుండు తరలి గనసె — 678

వ. ఇవ్విధంబున బలారి ప్రముఖ వేల్పు లనేకులు హృ
షీకేశుం దలపడి పాఱిపోయి యుండున — 679

మ. (శతధారాంతల్లీలహస్తుఁడై హరి యవస్తంభమున నిలచియు
ధ్వజుఁడై గరుత్మంతుఁడు చక్రముం గా నిసువు మలిపి క్రమంబున
నిలువుటై వజ్ర చక్రధరు నీక్షించి త్రైలోకలియు
మలుహాహారవ శబ్దసన్నిభరమై బ్రహ్మాండ మంటం దగన్)

మ. శతధారాంతల్లీలహస్తుఁడై హరి యవస్తంభమున నిలచియు
ధ్వజుఁడై గరుత్మంతుఁడు చక్రముం గా నిసువు మలిపి కేమోయక్రమం
నిలువుటై నెనవ వజ్రి చక్రధరు నీక్షింప త్రైలోకలియు
మలుహాహారవ శబ్దసన్నిభరమై బ్రహ్మాండ మంటం దగన్ — 679
(పై పద్యము ను రెండవ సారి వ్రాయడమైనది)

చ. హరిహయుఁ డంత వజ్రము రయంబున వైవ మురారి దాని వే
కరమున బట్టి యుద్ధనిలఁ గానకుఁ బాఱకుమంచు జక్రియున్
వెరవున నబ్బలారి మొగి వేయఁ దనిప్పన మోఘమంచు నా
సురవరు లెల్ల జూచిరి హరి జూపఱు లబ్బుర మందిరి యంతటన్ — 680

గీ. గంగసింధు శరబు గదలుచుండ మాలి
సలకైశి హరికరమున జిక్కి వజ్ర
ముటు పలాయలనిరలు నరమొలిడు శరలు నిలు
గాంబు సతలి బరికె నిరురలి మెసగ. — 681

గీ. పాకశాసన దీప్త మలప్లికలకు
విభుడవయులిను సంగర విధము దారగ
పాఱు జాలవస్త్రాబ్ధగ బ్రాంతలిర దటించి
యలగఱపులగి మజనిన్నెట్టు నఖిలఖించు — 682

క. ఇంపారు పారిజాతము
సొంపలరగ నుండ కుసుమ రాజులెంబి
పెంపు వహించిన నీసతి
కింపగు దీ వెల్లు దానికింసరి యలగుదే. — 683

క. చాలుం జాలు సురాధిప
లీలంగాన కింతలతఱు వ్ర వెగాను సురలన్
జూరిం బెట్టుకు నింకిటు
నీలల నామత్రికి నింపు నింప్ర రయలఘనన్ — 684

క. పలికిన నన చెగలం
బలి విస్తరమ గుటు గాంచె యలా శాచనమున్
హింల యల లఘనన జేయుము
నలుకు పిలరాంబ మొలి నాకు నలరుపు వరా! — 685

సీ. పాకశాసన యెను భ్రాతుని ననునల్చ
మనోజ్ఞ నాకమొలి వెలుఁదల

141

నదిగాక భర్త నాయందు మక్కిలి ప్రేమ
గలుగనీయందు విగ్రహము జేసి
లదిజాలు పారిజాతావని . .
గానసురలంపు లాగాలి నిలకు
భర్తసన్నిధి నింబు బ్రాంతి నొంచుచు . .
గరిపించకుండు రెకాంత వెంచు
ననినసత్యభామలకు సురాధిపుడ . .
. . యెంచడే మైత్రి నెనయుదురిఖ
పోలు కొంజులైన పేనంపు బలుకుల
. . బు చాలు నింక సత్యభామ. — 686

వ. అని పదికి శచీవల్లభుండు పెండియు నిట్లని యె. క
లయి గదులవు ల్లాస్నిలిల యిందులు తీయు భగవం
తుని చేనాగము జెందిన నాకు సిగ్గును సంకోచంబును
గలదె యని. 687

గీ. అఖిల భువన సూతియు . లసూక్ష్మ రంగు
విదిత సకల వేద విశ్రుతుండు
తనకు ననలి మెమి తగ వేడుచుంటిం . .
సాల కకర్తు లొండేమి ఈచులోలుండు — 688

గీ. శాశ్వలుండు వయోదేవయుచ్చాదులల్లు
లాడి విజగదుపక్తలికి ఋర్తి సవరింప
నవధరించె పాంచిరచెడు ననఘుచరిత నిరుద
తెలియనైవడ సరుక్తండు ధీరవరుడు — 689

చ. అనిపలిసన్నుతించినము రాంతకు హర్షదరమొప్పనిట్లనున్
నను దయజూడుమిప్పుడు ~~పారిజాతము~~ నాదుడవే సుమ [illegible]
మనము నన్నా మొదటం దగుక్ష్మ రూప [illegible] పారిజాతము
గానిమి దిసత్యభామలకు గాంచుటి నిత్యరు రాజు
మతుండి. — 690

గీ. వజ్రము వెలుచ్చు కాని దీని వలన సకల
వైరి జేతృ గలిగిన వాసవుండు
హరికి దరదప్రణామంబు లాచరించి
సన్నుతోక్తుల నిట్లని వినవించె. — 691

గీ. సురపులవి నిర్వనెలు బులంద నగుచు
మోహమెంతింప నెల నీము వ్రత్తమైన
దివరీరూపంబు గాంచుటి దివిరి నీదు
సూక్ష్మరూపంబదె ట్టిదో శుభగచరిత! — 692

చ. పరమదయాసముద్ర హరి పంక్తిహరా చంద్రవర్ధపాలితా!
సరసత వేనినైతాని ప్రసన్నతయంబుని దావరకాంప్రరి
పరమలరవిభ్రమై యసగుణా విరినీదువనంబునందువర్
స్థిరమతినుంబి నాదగువరిలక్రమము మొక్కుము యంత్రమే శ్రీధరా! — 693

శా. శ్రీ వేంకటేశు వలతి సంతసము నేది వాక్యముమిల్ సన్నుతుల్
గావింపుంవి హంగాధినాథుని పైకట్టపదుమంబు ంచారా
దావిన్నాటిము మెరగు పృశ్నుడు వడిం తాపరా వల్లికాంలరా
శ్రీవనరింబునకేగి సంతసమెలర్పం నాత్మె శంఖం బూగరై — 694

శా. శంఖారావము వీనుల న్విని జనుల్ సంతోషమొప్పం వినా
టరింభూ బలం ఈ దె వచ్చె నం బుపడిలోకం సారి నీక్షింపగా
పాంఖర్త్రైమమెలర్పు దాయశుభగ పావనరితో మె పాంరగా
త్రైంభగ శ్రీగబి వారి రాగహకులవైప్రే మంబునం బూరితల్ — 695

వ. ఆరీతి శ్రీకృష్ణండు రుక్మిణి బలమందు నాసవియం
బున. — 696

చ. ప్రరజనంపేసుదేరగనభాగ్యవిపరంబున నుండి ద్వారకన్
గరుడని కిగ్గిసత్యనహా గాపరివారయు బల్లసిల్ల మం
దిరము నకేగి దెంబు నిజదేవి గృహాంస్థిలత నిపురింబునన్
నరసత నిష్టై నన్నిగలుచ యరిగిన వేడుక మాధవురుడై. — 697

వ. ఇవ్విధంబున సత్యభామకు పారిజాతంబు సంగినంగని సకల
యాదవులు పరమానందంబునొందిరి కృష్ణుండు నర
కాసురుం బరిమార్చి యతని కింకరులచే దెప్పించిన సహస్ర
… లం బ్రాగంబు యాదవుల కాసనై నోల. — 698

చ. హరి మురభేది షోడశ సహస్ర శతంబులు రాజకన్యలన్
విరులు తెచ్చి యంచితగతిం బిలిపిల్లబరి గ్రహించి …
… వారలకు … ముహూర్తము …
వరకు … వాని వరించె … — 699

వ. వారలందరకుం బ్రత్యేకమందిరంబుల గల్పించి వారల
యందుని … లంబుల … వెలసి … సుఖంబుల
నుండెనని చెప్పి పరాశరమహాముని మైత్రేయముని
కిం జెప్పె మరి యిట్లనియె. — 700

సీ. మునినాథ రుక్మిణీ వనితకు ప్రద్యుమ్న
దాది సూనుల జెప్పె దర యసత్య
భామకు బుట్టిరి భాను భానుమదులు
… కుదయించి …
… మనుపక్షు దాదిగా
జాంబవతీ కన్యసాంబు దాది
తనయులు బలశాలులను గాంచె నాగ్నజితి
… వికు బుట్టిరి … బలులు
భద్రకు … దాదిగా …
… సంగ్రామ … దాది
… కిని … దాదికు …
గని రెలు … దాదిసుతుల సుతుల. — 701

గీ. మనివరా … కము …
కృష్ణ॥ . . . . బలాఢ్య

… తన యుల యందు …
ఘోరగు … ప్రద్యుమ్న … బలుడు — 702

సీ. ప్రద్యుమ్ననకు … ప్రభవించెనని …
… భయం . . . యనఘ …
… వజ్రయు … దాగి …
… . . . . …
… సంగర …
… వేయుబాహుల …
ఖండించెనని … మైత్రేయ
ముని . . ఇట్లను … వార
… లసమ సమర
… . . బని … వేయు
… ఖండించె … యను
తెలుగ జెప్పుము … యవివరంబు. — 703

వ. అని పలికిన విని మైత్రేయునకు పరాశరుం డిట్లనియె. — 704

సీ. అనఘా … సుతుండగు … దనుజేంద్రు
… కాగల …
… నిలా … తోషించు
… భక్తి జేసి
… నిత్యనివాసిలకించు
సకల … రాణి
… భక్త … దను
… పలవరించు
… విని …
బలయు … కె గలుగు

నెవవీడవని యంచునేరు డునని యనని
మానవులకి నేనెసు మూలలాము. — 705

గీ. వనజనయనకు వైశాఖ శుక్లదావిశి
దశిని సర్వపుణ్యము దశయను నాకట
పుణ్యము ధర్మ భవంబు బొందించు నాటిర మ
నీకు భర్త యగుటు నిమిషము. — 706

సీ. అనఘులౌ కవిసు మంత్రులకు నారలి
సర్వపుణ్యంబునా మువేశ్వర ప్రభావ
తగుపుణ్యం దాకరి ధర్మభవంబానితిం ప
పలువిల్లన ప్రకృతి బాంధవాబి
దనురలి క్రితల దారాధిన ఏవ మగాన
కలత్రులు మోహలీకనున జెరి
నను లక్ష్మీ తలనలయించు తొయ్యు పారి
నేను నివవరింపు నెమ్మిలేపు
ననుమలక్ష్మి మాని ఘనచింత దాగున
యల్లిల్లు వదన గాంచి యుంటరయనున
కుటిల దనిజనం త్రికుంభాండకులను
చిత్రశేఖ బదకె మెచ్చి వెరయ. — 707

గీ. వనజనేత్ర నీదు మనమున గలు కాలి
నెలగబలుకు దాని గరము వ్రేలి
లతయుకే నానల్లి దక్షుకొంపి పలుకునన
లక్ష్మి వదని యుష్టు లనెలతాంగి. — 708

ఉ. అప్పుడు కెల్లననున్ను సురలాంబుధి దేవిబితొ గలించితా
ముద్దియొమైన ప్రేమమున మోహమున మోము నవ్విచ్చి పాంచర్కా
గమ్మన నల్లిగాగ ననగాం చెనగాం పెదు నంతలాపుల్
నవ్వుదామనే యుమా త్రిగను నంతనవలీకరి మానాధ ప్రే యునే! — 709

గీ. అనిన వెరగంది చిత్రశేఖరుడాన
మనమలాపలయొందిబి ఘనదాని
నాదు సామర్థ్య్యమున చిపి నాటి నీకు
సమకూర్చెదాను నాలుఘవాడ! — 710

వ. ఏదెనిమిది నాబలంపులనేకగోళ్ళ సఫలంబుజేసిదననిమూ
రకంబునికి యమమానతయె దాంలాంబ యుపలిశ తవిర
మునకలిగి యలి నిరర్థలంబు గునాకలి లటుంబున సంఘటితం
బవాంధక యగులాంధక గెలంబుని మహబనరాబులగు
తెరబరస హమవత్రంబుగానితలయుటుంబున సకలసురా
సురగంధర్వులనుం పరిశ్రయింబి యుమలిచి దమంగా
నుపించి, వారలు నేబనారధుం గనుచున దానింగాంచి ఆము
నేకుండుటయెరింగించిన, దానివిడిచి సకలనుపర్వాయకుల
తిలకంబయిన వశిష్ఠభాగి బాంధవులం గాంచి యుండు. — 711

మత్తకోకిల:—
నాయకుప్పలగాంచి ప్రేమంబెరిగిమునందలపాంచ యూ
రుపకుప్పని యూ లక్ష్మిబుంరలతాం గాంచి మనంబునన్
ప్రేమదల్పియుజూచి సంగరభూమికా మలజేమనిన్
నీమమోహ వలంపు సల్లుల కేలు నలుగి మమ్మునిన్! — 712

చ. మనమునమో పులకించి పరమాత్ముల తావు లిడుచూపుల్
గనివనితాలలంపు మరు కాలుశరాంపుల లిల్లిపాని రూం
ఘున నిర్భకాంతి విభ్రమము డెకచుని కాలి నిపంచ సాగుతం
దనదగు వాడు నా మనసు నారకచేత్తున వాడు చెల్లెలా! — 713

చ. అనవిని చిత్రశేఖ వినయంబున నరాబుని గాధికి ట్లునన్
వనమున నేత్రి యు పురుషుల పవలిశుకుప్పలు నిపైత్రతుం డుకం
భునివరసల్లు పానిరతి బాంధవవ . . . . . ని
ననమన మూరని ల్లని యొ మల్లు వరాననలాగిదనల్ల ననే! — 714

142

గీ. ద్వారకాపురవాస . . . వాంఛితార్థ
ప్రాప్తకుండనివ్యుండు దాంతు బలుకు
పలుకులకును మెచ్చి . . . వేంబు
నైననానేర్చుకాలదియె నాకు జాగ్చి. — 715

వ. అప్పుడప్పవయంతెచ్చి . . . చదనిది పరమహంసల
బలరామ నేనుంగ శాదనినవిని, యుద్ధము జరాసంధుండగనా
దన . . . నారుణ నారదాబులుం బాండవ దేవులయం
ననంబు విరహా వేదనోనల భ . . . నారాగ్రజుం వేగం
బజనుమునినవర్గాయని విడిచి యుద్ధమునంబై ద్వారకా
నగరంబునకు జనియె నారదకు మునన్. — 716

సీ. మునినాథ యాదవరోచనునిమానదగు
బరకా . . . నను వారిదశాబు నియాగ్రసేన
కరాలు లముకులంబు కమ్రలప్రభావమ్మి
యంబ్రవదిత్త . . బాహుసహస్రములకు
కదనంబుగలుగలుకడు విధ భూరంబు
యుముల . . . మెకిరింలయ ద్వారకేననీ
సంఘలజనకాంబు సకేవశసంగరం
బవనిలోన నాకదియెన్న శబ్దు
యుద్ధమమరకున నెను మలతర బాహు వృల
భరము చేయు గింకమ్ము లయు నల దె
యునినద దిని శాగిశ హావి దీప్పులని యెన
బ్బామునాంచి తగిప భ్రాప్తి దగు చు. — 717

గీ. దనుజవరనేమయాంరకేలననమనెన్న
మురివబడునాదె సంగరంబాగప్పుననన్న
దండములబెట్టి దనుజుండు దనసప్రహమున
కలిగినాలనప్పుడు భంగమగుటెరిగినాడ — 718

వ. నిజభవజని పాలనలాబుగాంచి హృష్టమానసుండై
వెలిగ్నాల. — 719

ఉ. ఆరయ చంద్రశేఖరయుగారగదావరకయ్యెగదెంచి చై
వారిలనంబుజగ్చ్చియుముదారగశయ్యనునిద్రనొందున
వారియంత తేజు గాక్షి భర్త నల్లనగాంచ సరోజముఖు చె
నంతకగాంచి తెచ్చి యయుశివత ప్రతిజ్ఞ నెట్టిదెమిదంబునన్ — 720

క. మునినాథ చంద్రయనిరు
ఘనిగాంచి లలాంగిప్రమదాం దటి గానపై
కాని యనురాగంబున మద
మునికేళిందేలు చరుండై మమయోహానమునన్. — 721

వ. ఇట్లు ఆనిరుద్ధుండు ఉషా సుందరింగాంచి యుష్ణ్ వృద్ధో
గంబులనుభవించుచుండె నాల నాతోడనాడు. — 722

క. అన్నగరిపాలకుల జని
సన్నుతులంబాలు గాంచి సరభస వృత్తిన్
విన్నమయ దేవనీముల
మనింప గమదనుకేళి మరిగి యుచుండై — 723

వ. ఒకనాడు మఘుండంగనా సంగమాంగేంద్రుండై యున్న
వాండత్తెరంగు దేవరకు విన్నవింపజనుదెంచితిమి.
చిత్తంబు కాలది నవధరింపుడు. — 724

క. ఆనాడు నిబాణుండెతలో
ఘనవారకాగిదంబు దాగుకొంటకొటల దర్శ
దనభటుల గాంచి వానిం
దును ముందన వాని సమరదాహంబులను చేసె — 725

వ. అది యుమ నంగాక. — 726

క. జనిచెట్టు మెట్టి యునిరు
ద్ధునిలోన సంగరము జేయు వారకాముననంతన్

ఘనబలములు మెరయు పరిఘలు
గానివారలమౌదె నేలసూలంబోలెన్. — 727

శా. అంతం బాణు డహంకృతోగ్ర సమర వ్యాపారుడై సారము
ద్భ్రాంత స్వైర విహార దక్షుడగు చుద్యచ్ఛైలాగ్రంబులన్ గాలిచే
తూలం జేసి ఘనంబులం బలరమధ్యాహ్నార్కుడుప్పొంగగాన్
ధ్వాంతారాతి ప్రసన్న తీక్ష్ణ దహనాత్తై నని, రుద్ధుం విక్రమోన్నిద్ధం ద్రుతిన్. — 728

గీ. ఆరసి కాలానలజ్వాలలను దరువిశిఖ
విసరలు పవేయన వియదు వీరుడంత
శరవినిక్షిప్త పరిఘంబు గాలి విసరి
శరము వెల్లను సమయించె సరసభణుల. — 729

వ. ఇట్లు బాణుండు భగ్నశరుండై తదీయ పరిఘప్రహార
ఖేదంబునం జింతించుచుండి, రిచ్చవడి ప్రమ్మరి నిజమంత్రి
ప్రభావ పరిక్షిప్తంబైన మాయగా వించి యనిరుద్ధు
నురగపాశంబులం బంధించి కారాగారంబున బెట్టి
నంత, అంతకుమున్న ద్వారకానగరంబున ననిరుద్ధుం
డు కానరాక సకలంబును వెదకి వెదకి రమ్మందు నంత
గానక యుండ నారదుండు నందని పారిజాతంబుల హ
రియుంచిన కలంబున సురలు అనిరుద్ధు నపహరించిరని
తలంచు సమయంబున నారదుండు చనుదెంచి యనిరు
ద్ధుని మాయావియగు చిత్రరేఖ చేనపహృతుండై బాణా
సుర పురంబున బాణాసురుకూతు ఉషాకన్యయం
ద్రక్తిమునన్ని తెరంగు | నవనిజంగి యనిరుద్ధుని పాశబద్ధు
నింజేయుట గృష్ణుండు నారదువలన విని . . . కోపావేశుం
డై బలభద్ర ప్రద్యుమ్నాదులైన సకల యాదవసేనలం గాని
బాణాసు . . . పురంబుపై దండయాత్రకు బయలు
వెడలిన. — 730

క. బాణుడు వికటాకృతిగా
రావణుడు గుణ . . . ప్రభ పాండవ
స్థాణుడు శరపూరిత సం
స్థానుడగుచు నరుగుదెంచి . . . లంకన్. — 731

క. వెంటియలు పార్శ్వధ గదాముద్గలు
ఖండనమున కరుగుదెంచి . . . దనుజుల్
ఖండిత నరసింహ పాదులు
కాండమపరంపరల వారి గడిచెం దివిసన్. — 732

వ. అట్టి తరిని. — 733

మ. శిరములు ద్రుంచుచు కాళ్ళు మోదుచు ఘనవ్యాఘ్రాల్ మదించె పోరాట
ప్రవరంబుం బాణాసురుడయ్యె యుద్ధవిహారుల వీరుండు పాపిష్ఠ
హరి లాగ సంగరమాచరించెను యావత్సంయుగ్రమోద్భవంబై నభ
స్సీమయంబార గెలిచెను సాగరబలశాల సాధుమాలంబులన్. — 734

క. మందిలోనే యుద్ధశీర
నాగిని గదాఘాతంగ సంగరోత్సవ వెలుగుచున్
తిరితివి వాందెనలు యది
గాలివిసరి హరికీర్తిని గుణశౌర్య మునన్. — 735

గీ. కృష్ణుపైన నడరి మహోత్కటంబు భీమ
భంగి తలపడ్డ దానవ భంజి నాగ
సంభవంబైన వైష్ణవజ్వరంబు వెడలి
వెంట నంటిన నది కోడు విహ్వలించి. — 736

వ. బెగడొంది కుంది వెరచెరచి బరచి చునదాని గని
కడల సంభవ్రంబు దాని యంతరంబు గాంచి కృష్ణుని
కడకుం జని దేయించె మహేశ్వర జ్వరంబు జ్వరంబు పైగల
ంబు వైష్ణవజ్వరంబు ప్రసంహరింపు మనన వ్యాకులు
లవిని దానిం వారించి నిఖిల శక్తియందుల యుంచిన

యనేకరంబున మాహేశ్వరజ్వరంబు శ్రీకృష్ణునిం
పట్టింప నుద్యోగించిన దేవా! మాహేశ్వర ~~జ్వరంబు~~ వైష్ణవజ్వ
రమ్ముచే నవ్వారింపంబడి సంప్రార్థనంబు చేసిన మధుసూదనుడు
లను రని చని యుండె. — 737.

ఉ. రాజితమైన శాంకర వరక్షణదక్షనిరూఢ పంచవక్త్రులం
బెట్టు పించుకొంచు హరి భైరవ దానవసైన్యసంఘముల్
నాజిని జంగమంచు చెనల నసురాధిపుడున్న మహా సంఘముల్
రాజిల శైలమానుడు నకాలంబ నిభేది హరి నెదిర్చెనే — 738

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీకృష్ణుండు లవదిరలంత హరి శతలు ది
ఱగర ఉపహారంబు సలుప నేక మహాస్త్రంబుల ప్రయోగింప
దిది యుద్ధ బాణ బాణావలులు సకలలోకభయానకంబై
సంతాపంబు నొందింప సమయ దిగ్భయకాలంబని
తలంచుచున్న సమయంబున. 739

క జృంభక నామాస్త్రంబున
శంభునిపై వైచె నదియు జని పరశక్తిన్
స్తంభింపజేయ శంభుడు
స్తంభితుడై వృషము మీద జడుడై నిలిచెన్ — 740

గీ. రథము మీద నెక్కి రాజకనిల్చి భరత
సంగరంబు జేయ జాలకున్న
సగిరెనంత లోన సాంద్ర విప్రమథులు
నసుర వెళ్ళ బారి రఖిల దిశల. — 741

వ. వెండియు.

సీ. నలుదెసం దాము హలి గలిచెడి వాహంబు
ప దుర్ధిమిల్లు నరహలి పసనడంగె
కమలలోచనుని హుంకారనాదంబుచే
కుంఠితంబయ్యెను గుహుని శక్తి

యంతలు పసచెడి గురువారల గని
బాణాసురుండు భయదభంగి
సంవికేశదిరల నిజ సర్వాయుధముల నకు ని
యంత గాఢ్కైకాని యలరయుడున

రథము పైనెక్కి ధనుర్ధరు ప్రముదవరుల
బలసి చను శర వైరుల బలము గదుర
కృష్ణకార్ష్ణిబలాదుల కూరరభంగి
కరనమెయు నతించె బాణుడు కత్రిజముగాగ. . 742

ఉ. ఆ రమెడ సిరి గెరయ సురావళి గెల్చి హాలంబు వీలమై
బాణుల కడ్డగిలిగి బాహుబలంబున మోడిరంగకటం
నాయలు సురావళి నిచి రాహువ భూమిని వీలచేష్టుడై
రాయలబాహు దాజిబది నల్గి భటాంగము గాంచి గురుడై 743

వ. భండనంబున నుండి యలదారి వెండు చెడి వెండు మటి
గాడంగియున్న నిజసైన్యంబులం గాంచి రాజాంబర
లోచనుండై యేనూఱు కరంబుల నేనూఱు శరాసనంబులు
ధరించి శ్రీకృష్ణునిపై శరాసార ఘోరంబు గాను రయం
ప శ్రీకృష్ణుండు నిజశార్ఙ్గ వినిర్ముక్త సాయకంబులు బా
ణునిపై బరగింబ లదియుకాండంబు వెడనెడా స్త్రంబ
కరకటంబు సిబవెను ప్రకరిలు విరిచిన బాణుండు తుం
డవేక్షుల॥ కాండాసనుండై గరుడగమను వెమ్మల వ్ర
వ్రలజ్ఞగా . . . నిరాయుధుడై . మహా ఘూర్ణిల
లోచనుడై దనుజుని కరకటంబు విరులం . . . రథ
యకారంక్ష నిను మడింప లెంపుసాంప్రు నిబాణుల సమ
యంబున . — 744

చ. శరములు ద్రుంచి చివలి శర బాణముల నొందివిడి రికరకటం
బార సారి
~~బల విలు~~ . . యశమ్ విలుల బాల్య దగింబి పలాక గుర్వైనే

ధైర్య సడలించి యుం . . . గలించి విల సిగ్గుచు చక్రపాణిసం
హారము జేయు మానస మునారదు దయు దలంబు లోకపాలా. — 745

సీ. భానుసహస్ర ప్రభాభాసమానమై
యలరుచు . . . కేలనాలవలంది
అసురనాశము జేయ నమానుసాలోగ
దనుజునికు . . . దేవతలయు నిల్చెలి
కోటరి యను నదికు తాల చిత్తంబున
విడిచి దిగంబర వేష యగుచు
కలలాక్షు నగ్రభాగంబున నిలుచున్న
హరి నివేలి తనేత్రు ధైర్యకదంగి
బాణు పైనే యనదిది వివర్తి సకల
దనుజ శస్త్రాస్త్రము వెల్లను దునిమి వాని
క్రమము లోడు బాహుపుల ఖండించాలుగ
జేసి విధియుంప బూను చో శిష్ణు కరిలి. — 746

వ. ఇట్లు బాణాసురుడు బాహువుల యూవి శిష్టుడై యు
న్ననాత. — 747

చ. దనుజ విరాధి శస్త్రనిహతాలబుగు బాహుల సహస్రశాఖలం
దనరగ బర్వవేర భరగోరపు గాంబిహాయుడు సరోపహం
ననడిరైన కృష్ణునిరవద్విచేరితం విలపులభక్తి భా
వనము నసోపి వాక్కళిలు వారక సన్నుతిజేసి యిట్లనున్ — 748

వ. దేవా! నీవే జగములకీశ్వరుడవు, పరమాత్మవు ఆనాది
నిధనుండవు నయ్యీదేవతలు లశీల్లీ . . . రూపంబులగుటం
భవదీయచేష్టాపులక్షణంబు గుంగాన బాలుండు నాచేవర
ప్రాప్తుండయ్యె. వీని యందు ప్రసన్నుండవగుము. వీనికి
నాచే నిడంబడ్డ వరంబు నీవు నా యందు ప్రవేశించి నిచ్చి
నావన భవదీయాశ్రితుండగు విదంపరాత్ముండగుటను,

ఇట్లు గుహయే నాసంగినవరంబు ప్రతిష్ఠింపు మనవుడు శ్రీ
కృష్ణుండు రూపషమానసుండై శంకరునకిట్లనియె. — 749

క. నేడైన వరము వడసిన
యా దనుజవరు డిబి జీవియగుగాక యటం
చేటలచెదసలాహుబని
శ్రీశైలమును పటికి విరి యుశివనకుననియో. — 750

క. పశుపతి నీవు నాసంగిన
విశదంబగు వరము లవని వెలయగ నాచే
భవకరుగ నాసగినయవిను
ధ్వశమానసము గుటజేసి మనిష్ఠింయు దగదే. — 751

సీ. జలపనవిదళిచే దగవెంపి హాలాలయుక్తై
నట్టి పూపుష్పులుబలి నాల్గెయిల గుచు
నీయుందునా యందు నెరిదప్పి భేదంబు
గాబూలురజ్ఞాన కలలు లగుచు
నిపురి యుభావనీ మొకటిని భసనుగడనైలి
యెరుగులు నీవని యుచ్చకాలది
తొలి పట్టు శూలున కెనెద నాదగు
సంతలుల నిగారి సమర్థిత యున
సనుచుబడిక కృష్ణుడని మప్లు కడకేగి
యలరని యురగబంధ విలతనాలు
పక్షిరాజు పక్షపవన సంస్పర్శ చే
విరిసి బనిసెనట్టు కు విద్రు ముఖలీ! — 752

వ. అంత శ్రీకృష్ణుండు అనిరుద్ధునిలాగి దాఁకనిర్వయం
డాధారిని గరుడారూఢుండై బలభద్ర ప్రద్యుమ్నులతోడ
యా దివ్యలంకారి దివ్యరత్నగళంబున కునియొంచి
ప్రతిశక్రాభాలపుణ్యప్రసహిత్యయై యుండెనని,

పరాశరునకు మరియునిట్లనియె. — 753

సీ. మహిలచారిత్రుడైన యమానీశ్వరుండు
మానుషాకృతి బూని జంభారి శౌరి
సరివిదేవాళినెల్ల నఖిలరవిలి
సమర విమఖులగావించె సమదభంగి. — 754

గీ. కలిగి మారి సరివి దేవలాత్రుమ విష్ణువ
కలశర్తీలు లవినివేడుక గాముమగిడె
గాన నేద్దేవు సలరిశ్రీబూని మాకు
నెరిగతినుపింప్రమంజుల మునీంద్రచంద్ర! — 755

సీ. అనిన పరాశర మునివరులిట్లను
మహితాలిస్మైన యంబికాధవుండు
వారణాసీపుర వరదమానాబాధి
కలిశరియులినిమపింపుత్రమయులాడ
ఋవిరివాంత్రునవాసు దేవాఖ్యథానుతుల
హరివాసుదేవ్రుని యంశజుమచు
విష్ణుచిహ్నంబులు వేదరిలానిదయుంచి
నిజమూల నేక్షించె నిటులరారు
నేవ్రజని ఘటారకాపురి నీరజాక్షు
గాంచి తనశంఖ చక్రాదికంబులైన
చిహ్నములు యుద్ధదీయవిపిక్ష నామ
వేదనామంబుదానిబిలచు, గాన — 756

వ. అనివలన. 757

గీ. మూర్ఛమలాజేసి భరియించి నాకవిలియు
విడుపువిడకున్నపరిణమూల వేగరాగ వడు ॥
.. నవివాదఖ్య నాభు
పడకలిగి హెంత్రు నాకలిలియులి గంగబడికి. 758

వ. వనజదళాక్షుహి . . . పైలననాయ వాసుదే
వునకైనగా సుదర్శనము బాల్యగుశంఖశార్ఙ్గములాజాదసా
ధన . . చిహ్నములు బాధితాభిశ వరువిడకు
న్నను భువరియెర్ హరిలూలు నాశయు నాంది . . గాకరరి. 759

గీ. పంకజాక్షనీకు పరిణంబుపైదీప్ర
గురిగనేని విగల గరివి వసుచు
చిహ్నమెల్ల . . . శ్రీత్రుంబ శరణనహ
గాయననినన్నవి కానవైరి. — 760

ఉ. దూతను గాంచి . . . లాగించుబునాభుడు నేశజూడనా
చేతనాసంగియు నన్నిమిబుహ్నలచత్రము వక్రవిలనే
ప్రేలవరిపు . నివిదిపించెదనేవ్రనునెప్పునట్లన
లారితలయుడ్ధగన్నినుముపంచుచ బంబుమురారి వెంటయుడ్ 761

గీ. విమము నీచేత పొంత్రకమనుజ విభుడు
చెప్పి పంపిన నిమాశలు లాప్పుగాన
మొక్కియాంచకలియు మేం యురసిదాని
జేయగాదనగాయంతు నారియును సుని. — 762

క. వినవ్వుళవరయు నర్ముడ్
మాను గమెతెంచి యుచటు మెమకయుదనే
బూనిన చిహ్నము లనిశయు
దాని యుమురు విడిచుప్పుచ్వైరు నిజయుగారి — 763

క నీవిభున్నసుపున నిచుకుం
వేవచ్చి వసించి నట్టి వెల్లను విడువర్
రాపలయు నెల్ల నేబిశి
నేవగి నేలాలపు వెల్ల నెరదెప్పు వెవిశి — 764

ఉ. నీపురికేసుదెంచి మదినిశ్చయుతానేయ జేయబాలు నా
నాపని జేసినవిలశరయులు వచించెదనినరెయుంచుచునా

నాగపవధూమనోగర్వవృతు గాఢ్బు నబుద్ధి దలంచి నేం బార్థ
చాంపవి రాద్ధి దేస నైఖబరాపనభంబు నుండి వచ్చినన్. — 765

మ. గరుడారోహంకుడై గదాదిధరుడై గంభీరుడై క్రోశకా
ప్రతికేలించినకృష్ణుడా కగని యప్పౌండ్రుండు నైన్యంబులన్
తెరగాప్పం నిఖిలాస్త్రకాండములలోధీరుడై సంవాదితో
హరిపై వైరియు నారనైత్రపయునో హాంకారుడై ప్రేలితో — 766

వ. ఇట్లు పౌండ్రవాసుదేవుండు కాశీరాజు సైన్యంబులు నిజసైన్యం
బులు గాని శంఖ చక్ర గదా ఖడ్గ శార్ఙ్గ నందకాద్యాయుధం
బులు ధరియించి వనమాలాలంకృతుండును, పీతాంబర
ధరుండును, కిరీట కుండల మకరకేయూరాది భూషణభూ
షితుండును, శ్రీవత్సలక్ష్మాంకిత వక్షస్స్థలుండును, గరుడ
రథారూఢుండై చనుదెంచినం గని, వీడు వివిధంబులగు శ్రీవ
త్సాది చిహ్నంబులు ధరియించినాడని కృష్ణుండు భావగంభీ
రంబులగు వాక్యంబులు పలికినాడని పరిహాసించెనంత
నుండగుచు నిలువంబడి రక్తిమెయిక. — 767

చ. ఉరగశయాదికాల్బలములతోడను పౌండ్రుడు వచ్చు కృష్ణుపై
సురవరదివ్యబాణములు నారదముంబరగంబు బాహు వి
స్ఫురదరి ఘోషిలాంటరసములవలమాలికలాఖిలాములై
సరగున పైవ పౌండ్రు గని సారసలోచనుడుగ్రకోపుడై. — 768

చ. కరమున విల్లుబూని లలికాలుకపు బాణంబు నిలిపి తాల్మిసాయకాల్
లెరిశయురయుంబు నంబరపిలక్ష్యయుసేన బలంబులకిముక్క యు
సదరసనకాశిరాజబలవర్గమువర్గళభంగి దాడు ను
ద్ధురవరయుక్తకాండములు లడంబడిగుంపై చమూసమూహమున్ — 769

క. శార్ఙ్గనిర్ముక్తశరదసాయకములు
పాలుగాపించి సారథ్యచిహ్నలు ధరించి
ముందుపలుకుమున్న యప్పౌండ్రు మేలు గాంచి

పతికైనట్లుని గంభీర భాషణముల. — 770

మ. తగు రాపౌండ్రక వాసుదేవనిజ మాంతూంబంచు తామెత్తి భళి
మగదుంటారముల కాని పలికితి జువె . . . యెందదు నవ్వులనుల
తగనే బూనక దెచ్చినాడయి విసందర్శింప్ర నేమోరలనే
నాగి సంతరిక్తము చేతువనంచు . . . నావ్వితుక్రోధంబునన్ — 771

క. చక్రము విడిచి వేగ్యున
వక్రంబుగ ధనువు విడిచి వైరులపడగన్
విక్రమము మెరయ . . . మునే
ఘాక్రమముగ విడిచె . . . కన్పై — 772

మ. అనియు బ్భంగిని పౌండ్రుపై విడువ నత్తాలి భేలచక్రంబు తెం
పున కరోమొందుకవైనతేయులనుదనియత్నంబుల . . .
బును దోర్దండుల ఖండితంబులగు . . .
దనయుండగు పౌండ్రుబావు గని కాశీరాజు . . . — 773

వ. అంతగా శీఘ్రుండు కృష్ణునిపై యురవడింపని శ్రీకృ
ష్ణుండత. — 774

ఉ. చాపములు కేలబూని పదిసఖ్యులియాజేసి . . .
నెపున సాయకంబు గాని . . .
. . .
. . . — 775

144

వ. అంతకాశికాపురమునకు దయుగు . . .
. . . కాశీరాజు . . .
. . . దుఃఖించె. — 776

క. ఇది శ్రీకృష్ణుని పనియని
మది . . .
రుది . . .
నదునెద నేక్షించి నిజ . . . . . విప్రుక్రి — 777

వ. సాహాయ్యంబు గావించి పశుపతి నారాధించి, యభి
చార ... బు గావింప నతఁడొసఁగ్గె, మంత్రక్రియాకలా
పంబులు మెఱయ నభిచార ... గావింపం బ్రేయంత్రై
యప్పురమేశ్వరుఁడు నీకెట్టి యిష్టంబు వేఁడుమన నవి
... నకు కాశీరాజపుత్త్రుం డిట్లనియె. — 778

సీ. అనఘా లక్ష్మీదేవ మహాదేవ యభిధారు
మిత్రు ... చయగు కృష్ణప్రియమెలావు
లాధి విద్రావక ప్రసాదమున మధవిధ సాధ
కం ... న నాక కృత్తి గలుగ నట్టి
వరము సంగుమటు నన్ని వరదు త్రైశంభుండు
మదిలోనలన ... నాక్షిగ్గ మవధరించి
మంచిది యిట్లు గావించెద ననిపలికి
కాశీ సుతుంతోటు కడు రయమున
దక్షిణాగ్నియందు దనరంగ నభిచార
హోమము నర్చేయ నాఖ హోళిల్కి
నందు బాడవము నాక విహే కృత్తి లేచి విం
శనము జేరయు కారకు నతాద్రి రయమున. — 779

వ. అది యనుజావలంకరాళయు, ప్రజ్వలితకేశకలా
పయు కపాలమాలికాధారిణియు నగుచు, కృష్ణ
కృష్ణ యని గర్జిల్లుచు, ద్వారకానగరంబునకుం
జనుదెంచినం గని తత్పురజనంబులు భయవిహ్వలు
లగుచు, లోకసంరక్షణదక్షుం డగు హరి శరణంబు జొచ్చి
నం గని, యది కాశీరాజపుత్త్రుండగు సుదక్షిణాభిధానం
బున దక్షిణాగ్నియందు లవంబైన మహాకృత్తియని
యెఱింగి, యచక్రంబగు, నిజచక్రంబు ప్రయోగించిన
నదియును బ్రళయకాల మార్తాండమండలంబు వి

బోని జటులమెఱయ వెంటఁబడుటఁ గృత్తి సహింపక పోవ
వెనుకనరుగుచు దహింపఁదలఁచి నిలువరింపంబోలక భయం
బున నాడల్లడిల్లుచు, సుదర్శనప్రతాపంబు ప్రళయకాల
ప్రతాపంబై మరలఁ గాశీపురంబుఁ జొచ్చె. అంతట నవ
సరంబున. — 780

గీ. కాశిరాజబలంబులు కరము వడిగ
కదరఁ బ్రమథులు దలపడి కడిమి మెరసి
సకలశస్త్రాస్త్రములు గాని సమరసమున
చక్రమున కభిముఖులై జనిరయయ్యున. — 781

గీ. వైష్ణవచక్రమంత దహించి వరుస గాఁగ
కాశిరాజబలంబులఁ గాల్చి ప్రమద
వరుల గూల్చి యంతట నా వారణాసి
పురిని దహియించి కృత్యని పాతవదనంబ. — 782

క. ధరణీనాథుల భ్రాతలను
పొరలను రథాశ్వభద్రగజంబులను
ధరగాల్చి కాశిపట్టణము
పరసన దహియించె చక్రవర్తి ... — 783

వ. ఇట్లు చక్రంబు కాశీపురంబు నంతయు దహియించి
శ్రీమద్భగవంతుఁడగు శ్రీకృష్ణుని కరంబున నిలిచె.
అని చెప్పిన విని మైత్రేయుం డిట్లనియె. — 784

మునినాథ ధనుసగు ముసలంబు ధనిచరల
యవిల నానదికర్ష నాదికలును
విందితి నీ దయనింక వినగనిష్టం బరిమెల
మరగన విక్రమావతారబాహుంబలవు
ననవిని మైత్రేయు విని వరుకేట్లను
మహాత్మ్య యవిక్రమావతారచరిత

మధ్యరంబగు దాని మసలక వినుపింతు
నఖిలజన సమ్మతమ్మైన యట్టి
హస్తినాపురంబు నలఘుల నాగంధించె

. . . . .

(రెండు మూడు గీతపద్యములు లేవు)
సిరిబలములు దివియు మెరగలదె. — 785

సీ. అంబులందగు జాంబవతిపుత్రుడగు సాంబు
డుఱుకులు హస్తినాపురికి నేగి
అవిరిము రోంధను లనయను కవిత సమయం
పరమున గనినానో హరవివేల
నరుడెంచు చాగని గురువిరగాల మలుల
బలవిధి కారు సంభరిలుల గుబు
కర్ణదుర్యోధనులును భీష్మాదిచారల్
దిల్ రాకపాంసులు దశరులలగుబు
కదనమె నిలించ సాంబుని కడు దీశరము
తేసి చేకాకు గావించి గాసి ప్రచ్ఛి
బట్టి పెదకేల గట్టిలా దిట్టలగుచు
బట్టు కాని పోయి కారల బెట్టిరంత. — 786

ఉ. ఆవిధమంత నారదమహామునివల్లనిచే నెఱింగిరాం
జీవదళాక్షుడాలక్ష్మివశీకృతకాపవరీలబుద్ధ్యుడై
భావములందు యాదవసమాదిములం బిలకారి మొప్పదు
శ్చావిలమైన కౌరవుల భంగమె నచ్చెదమంచు నుగ్రుడై. — 787

వ. . . . మొదల నసరవి యాదవులలో దరాలరంభైకా
పంబులు ముఖంబుల . . . మేరసనాభ్రహా విజృంభమా
బుద్ధ్యైయునసంగని బలరామయుండు వారల నడ్డ . . .
నుకోపురంబనకేగి సాంబుని విడుదల గావింపకాని

వచ్చెదను, లాంఛనిబద్ధపతని . . . ప్రలంభంబైన
హస్తినాపురపరాంతకారంలాంఘంబున నిలచి నదీవాం
జ్ఞా . . . నాంబుగా వింటరేని సహితకౌరవులనే కౌలుపు
గరిపురంబును గంగానిక్షిప్తంబు గావించెద . . .
అలంచి లనరాంక దురభిధనా జలకెతంగంబన. — 788

చ. అని విని రాజరాజు యువయంబున నక్షబలి పుణాంజనిష్ఠలం
గని యుగనేగలదెంబ యుద్ధకలిగ . . . బహుగంకలించియుం
మదయున నక్షబలి బ్బికరలు లెళుకుశూలి నమ్మంచిమొత్తరల్
మదిగుడు భక్తి సప్రిలతగు మానలవనకురులు రాజు నమ్రతై. — 789

గీ. ఇట్టుల నక్షలి పాదలి యిచ్చిన నకుళికు
రాజు గాంచి పవిత్ర రామియు జలల
సాంబు డిటుకు రాగ నరగున బట్టిలి
రను చిలుసి రంకు నలి రయుముల. — 790

చ. పృథుకదధీశుడైనెగడు బాలకులాం గ్రుళియుగ్రసేనుడుర్
నడుపకనాజ్ఞ పెట్టి విసనిష్ఠుడు సాంబుని బాధితెంచనా
కడువడి దిల్లికోట ఘనకంపుకట్ల యోథనబంగ్లా కాంచినే
పడరగ మందిరాలు మెలుఖిమిదలముం దిలకించియుగ్రుడై. — 791

శా. బాలుం జాంబవతీలలించి బాలబాననరాంజాగ్రత్వదర్భం బాలదర్థ
నాగంకౌరవరాజవల్లికకు నాగహలాంజ్ఞలం బెట్టగా
చాలంజాలిరెయుంకయిబి పనియుం వక్రిం వంపంపగ దా
వాలా లంబముగ వచ్చిరే ఓ యున గావచ్చుం నవ్వపాంతలాయుల్. — 792

చ. కురుకులరాజవల్లికకుంతిలబుద్ధిని యుగ్రసేనభూం
వరుడు నిజాజ్ఞ పెట్టగ సముజ్జ్వల దానాకరాజవరాం ప్రుడై
సరసనరాజయోగరిపుచ్ఛలము వాల్చు టమాకుకార్య్యమే
దారకగానె నాంచు నెంచక నిల దాడనదామన కార్య్య వెట్టినే. — 793

వ. అదియునుం గాక. — 794

గీ. చాలు బలాదివ సంబంధ సఖ్యసరణి
పొందు రచ్చ ప్రయిచ్చిన గొండు మీరి
యీ యర్థము దిప్పుడు మనకాజ్ఞ జేయ
దాఁటి నిక గాదు మహాత్మింపన బింకమడగు — 795

చ. అనికుమ వేమ వెల్లన పూర్వ యిట్టు పవేలనె యుగ్రసేనునా
జ్ఞను బలపాగి యనర్హంపై యిసపాళ్లిమనేగలి యెంబరాశము
క్షమ దగు పొంబునించి దువరాదపు రాధియుపచ్చు బోలి వాల్లో
జనుబలనీవటంచు నెటిబారాలబరిణిరకు రచుట్పుత్త నై — 796

వ. అని పెండియు. 797

మ. ఘనలంపింబిక సత్ప్రసాదమున కుంగాపాత్రు వైరింబడర్
ప్రతిబలి జేయుచు సాటి ధూంగఱ్ఱ పదమై మాంనాంద వత్సరంబగా
ననయుక్తంబగు నాజ్ఞ పెట్టుబన దిట్లన్నం ధరణి యీ దివ్యర
వినయంబాపృగ జేరితాజ్ఞ నటునై విజ్ఞాపన శేరియునెం — 798

వ. మరియు నిట్లనిరి. 799

ఉ. రాజవినీలిమమానిమిది రాంజసవృత్తి దాశరగి మహిక్షితీ
భాగబనమజ్జనాసన విభుత్వ ములం సరిగాఁ గజూడ మా
కేజనదరియ లేతప్పి దిమవేశ్వ దమాయుదిగాఁదె యిట్టులం
పూర్విన దిట్టి చెట్టుదిక మంత్రినికొండల పోయి గూడునే — 800

వ. అని యిట్లు దుర్గోత్తినాది కౌరవులెల్ల బలరాముం దిక్క
రించి నిరాకరించి యంగంబు లికి నగరంబున కరిగినం.
బలరాముండు కోపలాంగులాక్కుంటై దిగ్గన లేచి కటుల
టంబులదర పుణ్ణివిలాలంబు పదఘట్టనంబున గంపింప
దిగంత రాళంబు శబ్ద పూరితంబుగా నాస్ఫాలించి
ఘూర్ణమానార్ణవంబు భంగి ఘూర్ణించుచు నిట్లనియె. — 801

చ. మదాంధులు ననుగ్రైకానక మూర్ఖులు మేమె విభు కౌరవుల్
హృదయమున మీగిలి మునికురుల యింబెను పాండవయున్న వాం.

రిదివలవాగి యమర్భుల పొంక్త మంత్రముయు నేబెంబుల విం
యది యఘ్నినైక రాజ్యలిరమ యుండు మహాజ్ఞ సమస్త ధాత్రికిన్ — 802

చ. అని బలరాముండు వారి గని యంతరము కాలమైన శక్తి విం
కనుగుడువు లెర్రవారితి సకలంవని నాయకు డుగ్రసేను నా
జ్ఞను దివిజాధిరాజు సురసౌఘము లెల్లను మస్తకంబులన్
గానన దనీపయూల నిలనిగాలవిక నాల్గు దారలగనే నెర్రె. — 803

సీ. ఉగ్రసేనుడు మహాగ్రత సురసుధర్మాసభ
నెత్తులు మానసీరాజ పరుల
సేవింపనవారలై భవ.. గాలు వ్రంశు
గాలువ్రంశు నితరులు గాను రుచి గల
చవికిమా నరు శలాగ్జ్ఞితి॥ ఆరాంభాస
నెలు లుష్టి గాలవనే యదియు గాక
వసుధనె . . . . వనితాలలామ రుచుల్
సురపుష్పమంజరులు-సాగరద దాలు
రత్న . . . ను నారఘకు లాని నల గాక
కుండు నల్లి వారలు తివి గలరె
అఖిలభూమి . . . నాథుని గజేసి
సకలకౌరవులను సరి యంబు లీల — 804

క. కర్ణదుర్యోధన దుస్ససేన. భీష్మద్రోణభూరిశ్రవ
భీష్మద్రోణభూరిశ్రవ శాలి దాత్ర ధర్మభృత్ పిలిచిన
నహులసహాదేవ . . . సహింతాంబుగా నరులరథ
దివపంబుల లోకం గూడ హాస్తినపురంబు గక్షిప్తంబు
గావించి పలికెను హింతాంబుగా సాంబుని రక్షారక్షం
జేసె . . . . దివ్యరకా నగరంబునకుంగానిచని యుగ్రసే
నాదియాదవ్యలంబరసుంసారదంబు నుం బాంధించెదం
గాక యని. — 805

మ. మదరక్తాక్షులు లాప్పగా హాలమదోద్భూ..ంబు గావించి వి
ట్టుదు మం హాస్త్రపురంబు సీమాంతిముబు బెల్లగింపఁ బూనిందు...
గదు కేళుల్ కౌరవుల్ వెల్లదల్లడిలి రామా రామ! రక్షింపవే
సదయుల్ లోకంబున రేమియు నేమహా నేం బాంధవుల్ క్షీణకర్షమే పాకుదిలెల్. 806

సీ. అనఘా! లక్షణ సద్గిరీమహిమంబున
దిరుగంగ బాలుడు దివిజవరుఁడు
అట్టినేరమిడ నమహోపకారము చేసి
నారలను గని పుణ్యాఢ్యుఁడు నరవరేణ్యుల్
సాంబుని వరసతీ సహితంబుగా వేగ
తెచ్చిరే పెండ్లి మధురపురి
మని పలికి సాంబుని యలివసంబు తోడ్తో గా
ఉగసెను
గావించి వరధర్మకథలు ~~...~~
చేసి పురమున వెలసిలి పాండవగారవ
రేవము వెసగ గాను చని నయము మెరయ
క్షమలోనసభ్యుడను చు కౌరవసేనపాదులు
పలువిధములమాని ప్రస్తుతించె. — 807

వ. మునీంద్రా! హాస్తినాపురంబు ...లల రాజదిశ్రబా
హుబల ప్రభావంబు జగంబులం బ్రసిద్ధంబగుటకు
విషయంబైకానంబడుచున్నది. అంత నాకౌరవ
వర్గంబులు సాంబునకు దుర్యోధనసుతనిచ్చి వివాహం
బొనరించి ధనకవస్తువాహనాదుల నిచ్చి బలరా
మునకాప్పగించిరంత. — 808

క. మునివర! విను బలరాముని
ఘనతాపము కౌరవులకొలిపె విశేషముగన్
వనుమాండవనెరుకవరచెద
వినుమొగి నీవేమి సెలలర విశదముగా! — 809

క. అనఘా! విను నరకాసురు
ఘనమగు సంసేవహితుఁడైన కపినాయకుఁడున్
వినుమీ ద్వివిదుఁడు నరకాసురు
వనజాక్షుఁడు జంపె వేశకొంకొలను సఖుఁడై. — 810

కం. నరజన వైరము చేతను
నరయం సురవరులకెల్ల నపకారములు గా
ధరణిలను వెల్ల జరపుచు
పరువడి ధరణీతలంబు ప్రధ్వంసముగాన్ — 811

క. సాంధ్రవులగు జనములకుని
బాధలగా వింప్రచును సభాదులంటుపదముల్
వేధింపుచు పురవరముల
వారిధిలో తుంబుదగాంచి వైచుచు మరియున్ — 812

మ. పవనాంబుల్ గిరిదుర్గవాసపురముల్ సంస్పృష్టమై పావనా
వివిధాంతర్ పశుమేరశైలములు నదీవింగాంబునాకూలకనా
దివివిదుండై యలగలోకసంక్షుభితమైదీనలతోభుం బాంధనా
కర్మానకంగానెళిలనెల్లనాంబు నిధిజకర్మనైవెమునాపరుఁడై — 813

వ. ఇట్లు ప్లవంగపుంగవుండు కాంతలనెల్ల సముద్రంబులోఁ
బడవైచిన లల్పువవేగంబునంబాడ్వలతరంగసంఘం
బు... క్రమ...బెప్పెన, ... యంబులు
సంప్లుతంబులైయు సకల ధాన్యంబులంబునం
గల సస్యంబులు ఫలంబుల తోటగుంపు నిర్మూలంబు
గావింపుచు, యజ్ఞంబుచేయు నెలవులకుం బని యజ్ఞ
కసమూహంబులం బట్టి యజ్ఞకుండంబులం దాల్చియు
లోకవిధ్వంసంబు గావించుచుండె నంత. — 814

సీ. ఘనమైన రైవతక వనంబున బల
రాముండు రేవతీ రమణితోడ

మరికొందరలు విలు మల యుదు శిలగూడి
వనవిహారులు శేయు శాంభ లలరు
విహరింపు చును పాన విశాల నాం దు చు సంచ
రింపుచును శరీ కి సరు యు వికారు
పానమండ పాటికి వచ్చినగనిసరి
ముసలంబు హాలి యు సుబుంని వైవ
పానిదర్పంబు కానిసభ పాన మందు
ఖంబయాన ఓలు పంక్తిగి రించు కాను చు
నలి వలనుగాం బియాసనంబున్న చుప్ప
పానపాత్రలనత చెనిర్చు యలనలడు. — 815

ఉ. అంటుకొని ఘూర్ణిలము ఖైక్షై హావి॥ . . . పానమం
తాతనిగాంచియుంగిలకి రాక్షితశోయుగారు పాలు కరాళి
. . . ముసలముల్లన బిం . ని వేగ నాడు దా
చేతశిలగ్ళ్ళయంబు గాని సిరిపయిం . . . . ॥— 816

క. ముసలము నవానివటిబత
మసలకఖండించు వాని ప్రుంతించులు కై
వేసిలు . . . . . దాని వైబన
విసువకేకే తించు లాలానె విసువిధి వెస॥— 817

క. దాలిగిన కలిపరు దాక రిలి
బులుసు . . . మృష్టిబాణు వలుకాపుముక్
బలుపి డికెలు నరావనలు
లలవములన్ మోదెలు శిర ధారలు గార ॥— 818

గీ. వజ్రనిహాలి గాలు వసుధా ధరలు వీల
గూలె దివిని సురలు అలుక మెసగ
కుసుమవృష్టి వెల్ల గురిసిరి లోకంబు
సంతసంబు నొందె సంయమీంద్ర! — 819

వ. ఇట్లు అరిష్టకుడి పరుండు, బాల్లి సురవరులం గూడి సు
ధా పానంబు జేసియు సుఖోపకారియగుటు మును యం
డరయేరినెల్లం పెని. — 820

శ్లోకము:-
ఆయుః శ్రీయం, యశో విత్తం,
లోకనాశకమేవచా
హంతి శ్రేయాంసి సర్వాణి
లోకోపహారీ క్రమః — 821

వ. అని వచనంబు నర్బిని వివిధుండు హాలుండ రయేరి.
మునీంద్రా! బలరాములు బాహుబలి పరాక్రమంబు లమే
యంబులు గలవని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె. — 822

గీ. అవని కృష్ణుండు బలుని సహాయమున
దుష్టులగు రాక్షసులనెల్ల దాడి దోలి
సాధుసంరక్షణంబును సలుపజేయు
పరము పవలియు దీమండు భువిలి బాల! — 823

క. ధారుణి భారము వాయను
కూరిమి ఫల్గుని నిఖిలను గూడి రయమున్
భూరి బల మెసగ కౌరవ
సారబలాక్షౌహిణులను సమయించె దగన్॥ — 824

వ. ఇట్లు కృష్ణుండు సకల క్షత్రియుల నాథులం బరిమార్చి
భూ భారంబు వాపి విప్రశాపనిమిత్తంబుగా సకుల
నాశనంబు గావించి నిజపురంబైన ద్వారకాపురంబు
విడిచి మానుషాకారంబు బ్బగించి, సంకర్షణ ప్రద్యుమ్
నాదులి పాండవులు బలి లాగ మునుదీపు వుత్రసంఘంబు
వెనుకకాని వినుమి లానింప, సముద్రంబు లాగి
నిజపదంబగు విష్ణుస్థానంబు నకరిగెనని చెప్పినవిని

మైత్రేయునకు పరాశరమునీంద్రు డనియె నిట్లని తెలె. — 825

క. శ్రీపతియగు హరిభూసుర
శాపవార్ధిమున యదుకులము సమయించె
బాపరమేశుఁడు నిజలసి
మైత్రేయ విధి విడిచె దాని నెఱిఁగింపులఁగన్. — 826

సీ. అనిన పరాశరముని వరుఁ డిట్లను
ఘనులు విశ్వామిత్ర కణ్వ నార
దాది మునీంద్రులు ద్వారకా పిండారక
తీర్థంబునకు జనుదెంచి మెసఁగ
జపయాగ విరచింప నచ్చటికి కృష్ణుని సూను
లతి యవ్వన గర్వ సంకల్పులగుట వారి
గనిపరిహాసంబు గావింపఁగా జాంబ
వతి కర్భ రూపిణి భావులగును
జాంబవతీపుత్రుఁ సాంబున కామినులు
కట్టి స్త్రీ రూపముగ నిలిపి మునుల జేరి
పుత్రకాములకొరకై యడుగ్వులతి కృపతో
పుత్రకాపుత్రులకు దెల్పుడు మునుల మీరు. — 827

క. అని పలికిన విని వారలు
గనిదివ్యజ్ఞాన దృష్టి కపటము సమ్యగ్భా
వన నెఱిఁగి తపస్సంపద
గని వారలు దెసను గోపము కలిగినవారై. — 828

గీ. వీరవైభవమున్ న్యాయ వనావిష్ణుల గుటు
మునుల పరిహాస మొనరింప మదయుత
బలుకులు మునులు ఘోరముగ నిట్లు దిన నేరంగ
మునుల ముఁజనించునని పలికిరి మునుల వారలు. 829

వ. ఆ ముసలంబు సరవి యాదవకులమ్ము నాశనంబు

గావింపఁగల దని శాపంబిచ్చిన విని కలిష్టుండు సముద్రం
దయు లోపల నెనకమారకయుఁ జేసె. అంతట. — 830

చ. హరిసుతులంత నమ్ముసలమున్ నదిగాని యుక్తనఖంబు
పరునకు విన్నవింప విని వారకనమ్ముసలంబు చూర్ణమై
గరగి తెరంగుఁ జేసి మది గ్రక్కున వారినిజల్ల జనని
స్వరలలి దాని భక్షించి పలు జూర్ణమై చేసి పయోనిధి క్షిపనేల. — 831

గీ. ఆ రుంబు లోహఖండ లలయించిది
తీరమున తెల్లు వలు శేరి గారి దేమర
కోలు నవియెపరలవారి మునుల కరిగియిది యము
వసుధ మును వేంబు లుంగమ్మై వనె నెగని తెలె. 832

క. అలాగే హాస్యముసలంబు గాని
వాలాయము మూరజములు తెలియ వారక శీఘ్రం
బాగిన దీలాగి పరాంకులి
దేవి నక్షంతంబు బలని ధింబడనై చేరె. — 833

చ. శకులము దాని ప్రాంగనాకబాల విరుద్ధుల సముద్రములో
శకులము బట్టి చంపి యాటు జయుల నాట్ల రక్తయుముఖ
ప్రకటిత లోహఖండము విస్మసితమై నిర్భాదు దాని వే
దుకగాని సొంపుతో బునగయుం వదినించె నవల్పచిత్తుఁడై. — 834

చ. అది తెలిదలఁగ నెఱింగి పరమాత్ముఁడు కృష్ణుడు కాలకర్మముఁ
దెలిగిసవే హింసలుగను నిచ్చెమెయుండ లవోసి యనలిధా
మది దలపోయక తెలెనముఖతంగున బాలునకంబలా
ప్రదముల గల్గవాడుని నిరిక్షణచేసిన సమ్ముఖలోకులై. 835

క. పవమానన ప్రవేసమిని

భువనాంతరకుశైన కృష్ణు బాధగని యుంరగి
దివికిజను వేరగి రామ
నవిరళ జితనన్న వారలను మునిన పరి. — 836

వ. ...పాండవులు దుర్యోధనాదులను వెగటున
దావరకానగరంబునకు వాగి... శ్రీకృష్ణుని సందర్శిం
చి దాక్షరహాసంబు లాచరించి మహాత్మా! మీరు దేవ
తా... రుండ, నాకరహాస్యకారులందు నక్కైయం
దుర్వదిపాండవులు భవదీయ... నింటి
గాద్రన వారలు ప్రత్యేకంబున సందేశంబు విన్నవించెద
మవధరింపుము. 837

క..... భారము వాపను
సురవరులం గూడి దగవసురహరయుండు నన్
బరగజుని శిలవత్సరముల
.. గడిచె సరసిజనేత్రా! 838

క. దుర్వృత్తులైన నిశాచరుల
నిరవ ... దింబులంక ధిక్కారెనే
వరివనకుపవిష్టు యదులు
సరిమిమపురిలను గూడి ... బునన్ - 839

సీ. సరవిర పంచవింశత్యుత్తరాధికవర్ష
సంఖ్యల్ని మునెల్ల సరపూజలతి
సర్వలంబునకు నుండు జనుదెరవెనని
సురవరులనాన సహారాదినిబల
చుంచుచు నినాదించు శుభగాల భవదీయ
చరిత్రంబు కాలదిని బేయు మభవ
అవనిసిరియ ... లనుండి యును వాండ నెంతొకలి
కాలంబు వర్తింప గడిగితలల
కాలమునందు ముని కమలాక్షు యదులు
పవను గూంబు వతికే భావములర
నెరగుదేను సకలమెల్ల యాదవకాలి

విప్రశాపనెపమున విధిని యదుక. - 840

వ. అని సకలదేవ సంప్రార్థితుండైన యాదవవీరుడనేకనైన
జయుంపు శకర్లో తగాదు. ఆది యుభూభారావతరణంబై
యున్నయది. దీని సప్తశాస్త్రంబులలోన లక్షేషం
బుగా వారించు యనేండ్లవారంబు [illegible] నిచ్చెసహస్రుని
చే గానన్నభూమికనావిధంబున [illegible] సహస్రనకిబ్బి
సరవియాదవక్షయంబు చేసి, అనర్దదియదేహం వన
స్థానంబు చేసి, బలభద్రప్రముఖయాదవసాంశంబు
లతో దివంబునకరుగు దెంచెద. నీవ్రసనిమద్భవం
బంబు వాన [illegible] కేరింగంపుమని పవనూనలు
నసుంజెప్పి మరియు నిట్లనియె. - 841

క నిలపైని జరాసంధు
దులనని జంపించి భూమి దుర్భరమెల్లన్
దాలగించి లంక [illegible]
గలకాలంబు యుండ వెల్ల గానగునే కుర్! - 842

క. యదువీరులలోన బాలుర
మదిని జరాసంధు ముఖ్యవపూలకనన్
విదితబలవంతులగుటను
నెదిరించు జయుంపరాదు నీమునకై నన్! - 843

గీ. వీరిహాని యుంచి భూభారమెల్లబాపి
వచ్చెదను వేగనే వెగి వానప్రనకు
దెల్పు మత్తెరగెల్ల సురలెల్ల వరుగ
నను చునెరిగించె ఘనసునకసఘు చరిత! - 844

వ. మరియును. - 845

క అని హరిదెలిపిన వసనం
బనుపమ భక్తిని భజింపు యద్ర పతు మునన్!

జనియె మేరునకుం దయు
వినయంబున నెఱుఁగఁజెప్పు విమలచరిత్రా! 846

సీ. అనఘా లక్ష్మి! వినుఁ గృష్ణుఁ డాత్మసృష్టించైన
గ్రహంబు యుద్ధములు దివికంటిగి వెలిచి
భూమికంపంబును బుట్టిను సాంతరి
క్షమున దిగ్దాహములంరిది తెంల
ములునాది నుత్పాతములు వాడిములు జూచి
ద్వారకాపురమెల్ల లక్ష్మి బాసి
నాశంబు నొందుటు ధీశక్తి సూచించి
యాదవ వీరుల మాంధ్యవృందు
జూచి వానికని యెంచు జూచెలికరిగి
మత్రములు జనించె మారవేని
దురితశాంతికారకు దాశరథి ప్రభాసలి
రమున వేగ వలయు దశయికి వృదు — 847

వ. అని యాదిత్యంబున పలుకుచున్న శ్రీకృష్ణునింగాంచి
యాదవశ్రేష్ఠుండును, భాగవతోత్తముండునైన
యుద్ధవుండిట్లనియె. — 848

చ. అనఘుని హరిలక్ష్మి యాదవకులాన్వయుండెడు బాలనాల్క్లనే
గను గానమాను బలనక్యుని గానికన్నైనసాకుజేయుగా
పనియెవ్వరింపఁ జెప్పు దన పద్ధతి ళాక్షుడు వానిగాంచి యు
ట్లను ననఘా దక్షయుక్షవమ దింక్షుసూజెకొనిశుద్ధబుద్ధివై — 849

వ. అదియది. 850

గీ. బదరికాశ్రమంబు బహుపుణ్యమార్గంబు
మాధనానదిప్రవంచు పెలయు
నాదిమునుల నెల్ల నారాయణునికొల్వ
మునకు చెనుపుంగ మఖిలచరిత! 851

క. నాయందు మనసు జేర్చిన
బాయని కలుషుని ప్రసాదభావంబుననే
కాగ యనఘు తపస్సిద్ధిని
నాయను మలిబాహ్యదగలవనాయాసమున్నే — 852

క. యాదవకులసంహారము
మేదిని గావించి యింట్ల మెలకువ బాసి
నాదటసవర్గమును జేరెద
నాదివ్యలీల సంతసింపు మనఘుని ధ్యానా! — 853

గీ. యిపుడు ద్వారకాపురిదాగం బెడబాయు
దప్పురంబు బలద్ధిలక్ష్మిరాం॥ . .
జేయు సముద్రముద్ధ్వస్థ హరిమాఁల
దక దినిది యెలు జూడనికుద్ధవాంబు. — 854

వ. అ . . . కృష్ణుడు యుద్ధవునకుం జెప్పి వెండియు
నిట్లనియె. 855

గీ. యెవరు భక్తులకనిరలు ని . . . కు
ప్రాణితల్పహస్తంబుని వెప్పుడు వసించు లను
మద్విగ్రహంబు దర్శించిన మాన . . ఘాసన
సాయుజ్యపదము నే నొసగువాడ. — 856

వ. అని చెప్పిన విని యుద్ధవుండు కృష్ణునకు దండప్రణామంబులాచరించి నరనారాయణాశ్రమస్థానంబైన
బదరికాశ్రమంబు జేరె. అంతట. 857

సీసపద్యము.

మునినాథ వినుమంత మునతి యుహరియును
సకలయాదవులను సంహరించి
యంచిరమాసన్నిదనాయండు నైవేగన
చారిత్రప్రభాసతీర్థమునకేగి

అసమపరాక్రమం బొదవఁగాఁ బాణుఁడు చేసి
హరి యనుపమ కుకురాంధకుఁ డను
వృష్ణికులోత్తము విజయం బొదవఁగా నుతుల్
పాదములుగా వించి బల మమరఁ
నందు నాకలోకమ్ములఁ బొంకార యుక్తమ్మై
యలసు పాదపద్మయుగ్మములఁ
కలహంసవేణి యనలకాలులమై వేగ
బ్రుంగి రోలఁ వాఁడు వహింప వరల్! — 858

వ. అనిన విని మైత్రేయుం డిట్లనియె. — 859

క. మునినాథ చంద్ర యాంధ్ర
లనుపమగతము దామలభ్యాగుఁ డనుట లానాథుల్!
మనుకాని లోలల హృది
యనుపమ సంధిన్నై జెప్పు మనుభవించి యొకటి — 860

చ. అనిన పరాశరుం డనియె నయంబున నిట్లు ననంత వావరుల్
గానకాని పరిపాలనరతి గారెసు మహాత్ములనంతులు భాగ
మున మనమున మేయు సా రమణం బను పవిత్రంబులు
మనుకాని వారలోకకలహములు ప్రకటింపఁ దొరకు బుద్ధిమై — 861

వ. ఇవ్విధంబున సకల యాదవులెల్లనను నానావిధ సం
రత్నలంకృతులై దైవయోగంబు నొందించి యుద్ధసన్న
ద్ధులై, శస్త్రాస్త్రంబులం బరిగి పగరఁ క్షీణశస్త్రులై
ప్రభూతసతీర్థ పరంపరలచే నిసమ బలచక్ర
సంఘాతంబులై జొచ్చి పరాభవంబై మవ్వించినఁ బం
గున మొరకరంబు వెలుఁ గలసి ముంగను బెంకి కాని ప్రబలుల్
మహాద్రిని యుద్ధ సంగ్రామంబు కపటాదంశ సాత్యకి చాండక చారు
కర్కటకర్ణాదులు పరస్పర యుద్ధంబుచేయు నెడ శ్రీకృ
ష్ణుండు వారల కలహంబు మాపందలంచిన వారలందు

గాంధర్వ శ్రీకృష్ణునిం బూని, నేవృష్ణిపాండవులు గాంభీర్యము
చున దావదవనిధి కలిగించి యసురులు గిరికలహంబు నశం
దారసిద్ధిసంగని కృష్ణుండు వారల మొదల గాఁపుంచె. 862

చ. హరి మురభేదికృష్ణుఁడు రయంబున నీసన నుమ్మమొరకం
బరువడి బెట్టగం చకాని యొకరుఁ బుష్పకి గొంచులాంటి వి
ష్ణుర మునలంబు దాల్చి వెనుకాల్పగు నమ్ముక్తసలంబుబూని పం
పర యదు వీరులందు నిమెఱంపులు బంధుర్లు లనాతలా బులల్ — 863.

క. లకిరి నయము వర్గంబులు.
గ్రక్కున నాకలోక మంగిత ఏక దరి రవల్
బకారి శెల్ల యాంధ్ర
లాకరిలు చెలరేగిన సురగ్రుప్తబల దళి — 864

గీ. సకల యాదవవంశంబు సమైన నాంధ
శేషయుతుల గు శ్రీకృష్ణ నారద మృడు
దారకుడు బాంధవ విసమ ద్రుమున మునిగె
మునివర గాత్రమ యదవేల విను మదివి. — 865

గీ. గ్రమము లోడుల శంఖచక్రములు గదలు
నందక ము శార్ఙ్గ మాంట మంటప హరికి
కడు ప్రదక్షిణ జేసి యుతకి బు మగంగ
మూడు నిలుపలజాతైన సాత్త్వికము మారు. — 866

వ. తదనంతరంబు బలరామకృష్ణులు తపోసనమైయున్నం
చ బలరామదేహంబు నందుఁ దడి సహస్ర ఫణంబులు మెర
యనాతర్ల మహోరగంబు వెడలి శ్రీకృష్ణుని ప్రాగ్భాగం
బున నిలువం బడు నెడ, మహార్ణవ మధ్యంబు నలఁది
సిద్ధోరగులు చూచి తెంచి, యర్ఘ్య పాద్యంబులొసంగి
యభినందంబు లాంబన నమ్మహాభుజగేంద్రుఁడు వారలంగూడి
నిజస్థానంబున కరిగె నంత. — 867

సీ. నీలాంబరుండిట్లు నిజలోకమున కేగ
కంసారి దారుకు గాంచి నీవు
జని యుగ్రసేనున కనఘుడౌ వసుదేవు
నకు బలరాము వినాశనంబు
బలాదివకుల నాశమంది గానెఱింగింపు
మేను యోగసమాధి నిప్పుడిని
తనువిసర్జన జేసెదను ద్వారకాపుర
వాసులంతా గదను వారిరాక
పురమింపగలదు పూని వీరు నుపాంక్షి
డమలునుండ ~~...~~ కురిత నసకొదియు
కాలనేమినంబుగా॥ చికాంచను
యదువంశలలకు శ్రైన వస్త్రి బాలు. 868

వ. ద్వారకాపురంబు . . . నుండన దారకుండుపునర్
పునః దండప్రణామంబులాచరించి ద్వారకా . . .
నకుంజని శ్రీకృష్ణుని వాకలింబులు అన్ను నకుంజెప్పిన
పుత్రమిత్రసు వర్జిని
దక్షిణంబు ఋణ్యస్థనుడు . . . ధ్యనియు దుకులరాజ్యా
ధిపత్యం గాంజె కాని నాలవ నితరిత బరిగినవి వ్యయం
బు యెమైన — 869

సీ. మునినాథ శ్రీకృష్ణమూర్తి దానాకర్షిచౌ
మహిం . . . యోగ సమాధిబూని
చాలు రలయోగంబు చెలను సకలంబు
నాత్మీయుంబు నన్సిద్ధియం వలనాత్మ
నను వాంఛగాను బ్ర . . . భిన నిమగను ధ్యా
నంబు గావించి ధ్యానంబు పిదప
సకలభూతంబులు సరవి బ్రహ్మంబుగా
దర్శించి బ్రహ్మనాత్మగనెఱింగి

బ్రహ్మమాత్రమయి బ్రహ్మత్వంబు దీవుపం
కరయు లోకసంగ్రహార్థమునకు
చేసెగాన యట్టిచెప్పలు హరికిద్రు
యోంజనంబు గలదె యోవనీంద్ర! — 870

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీకలందు — 871

క. మునివరుడగు దూర్వాసుని
ఘనతరశాపంబు నిలుపగా దలచుచు దా
తనపాదంబులు జానువు
లను జాచి సవ్యస్తకాసలక్షిణ డగుచున్ — 872

వ. ఇట్లు శ్రీకృష్ణుండు సవ్యస్తకాసనాసీనుండైయున్న
యెడ జరానామకుండగు లుబ్ధకుండు శాపాయ
యుసలంబులోన నిశేషంబు శల్యంబుగా గట్టినబా
ణంబుగాని మృగయారతి నయ్యెటువికెంజని యున
ఆ పూర్వంబున. — 873

క. శ్రీ దరబర ణాలమృగముగను
యదలూదలపోసి బాణమొకటి తీసి పటుస
న్నాదముననేయు నది వడి
వేధింబు బాదతలంబు విధి నియమముగాగ్! — 874

ఉ. అంతట లుబ్ధకుండు రయమారగ నంబు పరింపవుణ్యగుం
సంతసమొదిగాంచి నజసరుశరణ్యని గానెఱింగి వి
భ్రాంతమనంబునా వెతలుబాంప్పుములంబులు బరు దేవనే
కొంత మహాపరాధము గడంబులనే మోదమోసపోయితిన్ — 875

క. శ్రీ శైలు దంతలుబ్ధకు
మోదంబున చేరదీరి ముదితహృదయుడై
నాదిసభయ బుధుగుణుని
నాదరముచేసినాథ ననిప ఒకివెసన్ — 876

వ. నిన్ను స్వర్గంబునకు నిచ్చెదనని పలుకునెడ భగవంతుని
పావనంబైన స్వర్గంబుననుండి దివ్యవిమానంబు
దేర లుబ్ధకుండు ఆదివ్యవిమానారూఢుండై స్వర్గపద
ప్రాప్తుండయ్యెనట. — 877

గీ. లుబ్ధకుండు స్వర్గ లబ్ధుడైనయట్టు
మాధవుండును సహా ద్విజేల
నాతని విష్ణుడగుచు నంతరుద్రవిగ్రహం
మైకొనిన రచెనాను మహాభుజుండు. — 878

గీ. అవ్యయంబు అనంతంబునై యాద్య విశుద్ధ
బ్రహ్మమై నిరాకారము నిర్వికల్ప
లంబు బ్రహ్మ సచ్చిత్స్వరూపంబు నాంది
మహిని శ్రీకృష్ణదేవుండు మానివయ్యె — 879

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీకృష్ణబలదేవులిరువురు బ్రహ్మ
స్వరూపులైన బాంధవుండు మక్కితాలదలక్ష్మమహిమలును
బలరాముని లోకవర్తియుక్తంబుగా వారలకగ్ని
సంస్కారంబులు గావించి యనంతరంబు ఉగ్రసేన
వసుదేవాదులకు ఆగ్నిసంస్కారంబులను గావిం
చెనంట. — 880

వ. ... కృష్ణుడు మేదినప్పుడిందు స్థితిని నడిచినాడా దిన
ము ననశు ప్రభ్రలిపా ... గాబు ప్రాప్తంబయ్యె. — 881

గీ. మానిదయ్యెది నిజము లాంధ్రవసదనంబు
క. . . . . రకాప్యరంబు
సంప్లవంబు జేసి సకల మనంబుల
సాగరంభు భంగ సంఘములను — 882

వ. ... మునీంద్రా! శ్రీకృష్ణుండల ఆమృత్తిమాభవనంబు
నాదముంచుకుంచేసి సముద్రనకమృత్తిమాభవనంబు ...

భరింపరాద యెరిగొని వదల్చి హింసలు జనదుగ్గ్గ బ
రంపగు చుండును. విష్ణు(శ్రీ)యోగనిద్ర ... యాహమ్మీ మా
భవనంబు దర్శించు వారంతయు సకల పాపవిముక్తు
లై విష్ణు సాయుజ్యంబు నంబాందగలరు. అని చెప్పె నం
తయు పరాశరుడు. నేంద్రుం డిట్లనియె. — 883

సీ. సార్థకుడు శ్రీకృష్ణభూమిలజి కాని
వ(జ్ర)నమేలతో వెంచగదవి
బలమెజదిం చబహు దానయువారు
పంచనదంబుల భవదేశ
వండి జేసినమచ్చుల చటికిజనుదెంచి
చాలదృతుం డగు సమ్రావ
నిహతమవుచై యున్న వీరబాంధవులగాంచి
యాంభోజుల గమకుల్ల లల్లనల్ల
బల్లప్రగట్టి సజల బాలకనదిఛించి
రెమేడ ధనివపోబ్ల దేముల గాత్ము
లను దిరప్పి కానుచుజనుచున విపాక సృ
దియబలయుగాల్ప నేలలంప. — 884

ఉ. శంలనమ్మాను స్వైరథ ప్రతిచాపము యంత మూను నాడిలా
నాలిముజేసి లోచులధహాంతలి తిలాంబ్రదియకలి
సంతలుబాహు విశ్రమ విశారయుచెయనట్ట వాదలం
సావంలయు నాదలంపదు విశం లవనేశు వనిగం తరే — 885

గీ. యట్టి హాస్యలయుగయయుల్లి నాశయుండు
గానదాకి కింత లెవబాహు గరట శేఖ
యున్నల భృమింబుల దశలగ వినద్రశ్మి
మెరయునేలెంచుచున్న్నదు వెలటి వాదె. — 886

వ. అనియుల్లతనకీలు శ్రీకృష్ణుకిష్ణుండ కాంతావియు

వదలింపఁ గాంధర్వులకెక్కటిమలల, గాంధర్వులాస్త్రప్రహా
రంబుల వడచెఱచు నశక్తిని మలలంబట్టకానిని గాంచి
యుద్ధసుండను _ 887

సీ. విడువిడు వీరిమేలు వివేకహీనులఁ జేసి
కడు నధర్మంబైన కర్మమునకు
చారగఁ బాదని బలక్షిఁ జగిలల మాంత్రికుల
పరిహరింపుచు స్త్రీల బట్టి ధనము
సాహసిక్రలు గాని వేగ త్రిమక్రి దానికి రాజు నర్వ
నఖరముల ఛివర్లివకా నాంజు లందు
బయకరాంబు గని పెట్టి చాపంబు మోపెట్టి
నెకుటిఖూ నకయునఎ నకిలితిలటి
పటుబలంబున మోపెట్టి పరగనారి
సురదారసేన త్రమంత్రము లమరప్రతిరిది
బాణపంక్తులఁ బాబుల బాపి చనిన
కని వీరసుఖోరిది మదిలోన కలకనాంది. _ 888

క. చింతాకులమానసుఁడై
కుంతీసుతుఁ ధర్మజుఁడు సాంత్వ గారినదగ ము
నైంతయు హరిదయుఁజేసి దు
రంతాత్ముల శత్రురాజి మనుమయు టెల్లన్ _ 889

క. అనివగచి యర్జునుఁడు నిబి
ధను వరి దిప్పి నను దానిదడ యుక గానయుం
బున గాంధ్మి శరయుఁ వేసిన
మొన చూపక లాలఁగి బనితొమ ముఖ ఠివి చారా! 890

క. శరసమితి శూనరిత్తైనా
గరమున ధనుష్కోటి వలన కలుషా లక్కులం
చారి హారిన దచన చాయలు

బహువిరిధటు వారి విధిచిపటు దిసల విడిగ్ _ 891

వ. అది నంతరంబ _ 892

ఉ. బంధురవిత్ర ముంబుల నపోరబలంబుల మ్లేచ్ఛకాంత న
రావంభల నేసు దెంచి సురరాజల నాంబుదు శకరంబు వల
ప్పుటిరి ధకమాని నేసు బల సాహస మెలపు గబట్టెరు లశౌ
కాంధల నర్జునుంకు మది హారి యని హారియని ఖిన్నులయ్యెఁ _ 893

వ. కట్టా యుట్టి దుర్దశ ప్రాప్తంబుకాలి నింకేమి సేయఁ
జనని పలవింపుచు నెమకినంబున. _ 894

శా. ఆతేరారధికుండ నాహంయుములాయస్త్ర సన్నాంబాశర
వ్రాతంబు సుళ్ళల లాళ్లి బంపు మయు దింపర్తాంబైచితెత్తి
శైలుండైత మనాం దునక్షు బయనాం దాసాబునక్షోత్రము
నీలాంబైన తెరల గాన బతిరాయెంన్ వీక్షింప నేదకరీటం! 895

క. హరిహరమే ఘుధనాలయు దు
నిజ పమము భుజము నైనవ నెదకటా! యు
ద్ధరణీ నసాము క్షేత్రలకుము
వెరధ్రను విశయలకర మరమెలి విధినె మండు _ 896

గీ. అన్నదేవాజ్ఞ నాటంబుల నాము మఖ్షు
భీకరమున నుకృష్ణుని పెంపు కలన
ధీవకరంబు లెల్లి కృష్ణుని దారి చేయ
నేడు నా భీరమునులచే నెద వాలెను. _ 897

వ. ఇట్లు అర్జునుండు శ్రీకృష్ణు శుద్ధాంత కాంతా జనంబుల
బోయలచే గోలుపోయి పల్లటిల్లిన యుల్లంబున దల్ల
డంబందివత్రం దిగదారిని యింద్రప్రస్థపురంబునకు
రాజుం గావించి కరినగరంబున కరుగ నడవ శరంబున
నడుమ కాంతారభాగంబున వేదవ్యాసుం గాంచి యు
పట్టి పాదంబులకెరగి, పెనిద్రింగాలు వోగయునేడద

148. [illegible]

[illegible] — 898

సీ. ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ...

[illegible]

[illegible]

... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible] — 899

గీ. [illegible]

... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible]! — 900

క. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] — 901

వ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] — 902

ఉ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] — 903.

గీ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] — 904

గీ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] — 905

క. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]! — 906

చ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]! 907

గీ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] — 908

ఉ. [illegible]

[illegible]

అవిభుడైన కృష్ణుడు మహాయోగీశుడు వేలు నిర్యుక్తినెనే
డివి విధి నాగపకాధను సమర్థ బలంబున నాయుధంబు దాల్చెన్. — 909

వ. సకలలోకాలోకభయంకరంబగు బహుబాహుబలాక్రాంతఘోరంబులగా
ప్రకటభుజార్గల వహించి శల్య సమరాంగణంబునం దేవతలు స
కటాం కృష్ణుండు వేషనేదు వీరసన్నాహగయిన గాంచి పాలక
ప్రకారాన సర్గల హస్తదండలు మదభరాలు చేయలా సో! — 910

క. మనోజ్ఞుడైన హరి సకల
లనవరత సహస్రసంఖ్యలను దగ కానిరా
నన్నిటు మనన్నుల సరిలు
లునవ్వేమానింబ కాలములు గానీ రనఘా! — 911

వ. మహాశక్తియైన శ్రీకృష్ణుడు ధ్యాంతకాలాంతానిమిషులం
దగదాద్రి నిబను దెంబలన్నిసముదాయంబున మదీయ
బాహుబలంబులు యక్షులగు ప్రహారంబులంబు భూతల
ముచేసి వారలనాని బనిబల యేమునిశ్రీకుడిడైబాం
బంధించెల. నదిరమెట్లు దోనేనినేను దర్శకా పేరు పృథ్వం
దనైజీవించుటం బట్రంబు గాండి. పితామహుడు నీచింపవ
మాంస పంకాంకిలమున కైయున నీవని మునిభసాం
గళని మగల్మం డై నయమ్ము నునింబురా చకలక్షక్షేమం
యునుండిట్లని రయ — 912

మ. తారనేని వీయుల ద్విజానందగహుహాదారుడు దేవమునిభవుల్
దానేకాలము చేతభూతలులకు నాశంబు నేలిల గా
నగునాబంబు॥..జగతినానా భూతలముల్ సంభవిం
బుబు దేవాద్రి ముల చేతనుంగు ననుచుం... పుణ్యకా! — 913.

వ. మరియుం జెప్పెద వినుము — 914

సీ. నముచముచక్రముల్ నదములు గిరులును,
దిలిజవరులు దివిజ సంఘములును,

కలగి సకలం... లంల్కైకొంబు నిమిది
లగినదలపాగిసి మదిందలు కుగు
కాలంల్క్రికుదగుకమలలగి... లక్షి
నేవి సంకల్పించుననిది యుదేము.
దేవసములు భూమిదేవిభారము వాప
భవము నాందె నను మదేవ విన్నపంబు
నాలకించి వసుధ నాగి భారము వాప
భవము నాందె నను ... దేవియు

. . . . .

(పైపదములను కథ పదిరెండుబరణముల విధ్ర) 915

క. గాన లాదస్య మల గవిష్ణుడు
వలంముభమిన క్రింబున నాందివలంనదవమల!
... సమరంబులగినన
నలంనలవధియించెదాను మలశక్తి! — 916

వ. అమ్మహాయక్రంద గుకృష్ణుండు యదువృష్ణిభోజాం
ధకవర్గంబులంబు విలక్ష్మినింకగర్భవర్ణించి మదయల
వేరు గాన నధనంబు యలం సప్తికాలంబులన సా
ప్తియు, నాలగాలంబున నాంలాలమున నాంధించి
నిజలగకరంబు నకలిగె. నీ ప్రకారమ్ము ప్రారంభవంబునకు
సంలాపింపవలదు. పురుషుండు కాలంను గుణం
బును మున నీవాలంబులం బాంధిన నిచెప్పి, వార్యుం
డట్టి నకుమరి యనిట్లని రయ.. 917

మ. మహభీషణరక్షాలిదనాలంబు వారలననింగా లెవ్వనిదేనెవిదీక్
నరయుం గాలము చేతగాదియుటులం నాభేరవర్గంబుచే
మహబాంహర్ష్పురణంబు గాల్పడి గదుం కుంరలయబంతెమేటల్
నెరికాలంబున సంభవింపు ననుమం దేబుద్ధినేక్షింపు మా — 918

క. వినువిష్ణుప్రభావం
బున భీష్మాదులఖిలనృపులు పోరి వారివరిన
ఘనని వాంఛిరులచే
ఘనుని ప్రభావంబువలన గాదె తెలుపన్ — 919

గీ. ద్రోణభీష్మాదిరథికులు వారలెల్ల
ద్రుంగిరేవ్వని విరసంపు దర్పమునన
నట్టి శ్రీకృష్ణదర్శనే డిట్లు నిలిచె
పగరచేత పరాభవం బగనాన్నె — 920

క. లేము పరశాంతులిర్దీడు వరానుష్ఠ
రూపంబు ధరించి లోకసహితులు నెఱ్ఱె
నాపదుడె వెండేదానిం
రూపరణం బెంచె గాదె నేలిదర్లెలన్ — 921

క. పురుషునకు భాగ్యమెల్లం బెడు
లరిని సహాయంబుజేయు దనుజాంతకుడా
కురువరుల ద్భాగ్యమిలచేడు
లరిని వినాశంబుజేయు లానె పగయుర్లై — 922

గీ. మునుపనే వావిడు పరనదీపుత్రముఖుల
కౌరవులనెల్ల నీచేత గూడదించె
వరుస నేడిట్లు లంభేర వరులచేత
నిను పరాంభవించె నెలిక్ద్రా వార — 923

క. ధనంజయా! మహాప్రభువులగు కౌరవానీకంబు
నీచే ననిం దెగవారటంయు, నేఁడు నీవాంభీరులచే
పరాభవంబు నాందుటయు దైవనియుక్తంబుల
బున కాలంబు గాదె. జయాపజయంబులు భగవ
ల్లీలాచెప్పితంబులుగాను శ్రీకృష్ణు సన్నిధాంత
కాంతాపనంబులు చూరాప హాలవుమైరని,

దుఃఖింపకుము. వీరలు తాళ్ళి అష్టావక్ర శాపంబు
నంబుట్టిరి. ఇత్తెఱంగెల్ల తెల్పపడ జెప్పెద వినుము. — 924

సీ. సముద్రిక ప్రభుడష్టావక్రుడను ముని
యతడు తపసు జెల్ల జలాంతరాళ
మునననేకాబ్దంబులెఱుకర హంస బ్రహ్మ
లలప్పన నిడి ఘోర తపముసల్ప
సమర విజేతలై యతడు కులు సురగిరి
యందు మహోత్సవం బర్ధి చేయ
లరిని రంభాతిలోత్తమముఖ్యసురవధూ
మణులనఖిల నీజేరి మహింత భక్తి
కరధదఘ్నిబిలంబులకడిడి నియతి
జటుపమెర యతడుం బత్తి సట్ప్రచునన్
మాని పదుగాంచి వినయసంభ్రమమెలర్ప
సన్నుతించిన నమ్మని సంభ్రమంబు — 925

ఉ. సంతసమంది వారిగని సంయమి చెప్పెలతాంగులార యా
సొంతమలందుకోరిక దగయ్యనబల్కిదేదిక్కయైన న
బ్బింతరు మిత్రవేదు నరమంబున నిచ్చెదదానదన్న న
కాంతలు సంయమీశుకు నిగాంచి నుతించిరి సచ్చరోత్తముల్ — 926

వ. రంభా తిలోత్తమాదులైదుకాప్పర సఃను, యు తరులగు
మరకాందరు సురకాంతలయ్యుని గాంచి మునిం దలి
భగవంతుండగు విష్ణుండు మాకు భర్తయగుగాత్మ
ను, అనుగ్రహింపవేయన నట్లకాకయని జలాంత
రాళంబు వెడలవడిన నమ్ముని విరూపభావంబుగాంచి
యవ్వెల్లు ట నవ్విన నగినయమ్ముని ఆగ్రహుడు గాగపించి
మీరలు నన్ను జూచి నగితిరి గాన యీకు దగిన
శాపంబు నొసంగెద. — 927

గీ. కుసుమ మాలికల్చు వరముచే మురళి దాల్చ
భర్తగా . . . . ఖలుల బడని వాడు
శాపవశమున లసదీర వారి బలుల యు
పో . . . చునవు క్రిని భూంపజు యడు. — 928.

క. ఆనిలుట్టి నవిన దివం సూడు
గనలు భయంబు . . . కడు పగ వేడ్కె
మునివరు డు పెండి వారల
కని యెం నట మాంచ సవర్గ గా . . . బం — 929

గీ. పరగర్భాంధ సురసఖుల్ పరమ పాని
కరుణ శ్రీకృష్ణ . . . నిరి బదవ
శాపవశమున లసరీర పారి బలుల యు
శైలవిరికి శాకిం . . . కు జలంరా! 930

గీ. పాకవిలుదు వారె శనికలబు పట్టు పడవ
జననెందు . . . లక్కకు లోకబుపట్టబు నాభ
చెలను వ సంపాలలంబ గుక్షి లి సమస్త
భూరత . . లంబులి బుట్టు నకు — 931

× × × ×

× × × ×

గీ. పాక్షలంకుకాల పకలంబు దాగి లెంచ
గాన బాణే మున్న డెర వలంబు
యుశబు శౌరభక్తి ర్బి బుఖలం బు లలలెన్
దగపరాభ వంబు నాగి జనించె — 932

క. జనకుంబు నకు వినాశిలు
ఉసవి లమగు వస్తువనకు నాగి ఫలవంబుల్
ముసెవి బాయాం గాం రాజునకు బుద
సమున్నత సంతోం గ బుగు సహిత యు నాగ్ — 933

గీ. సంబయించు తరులు శ్రీ శిక్షయుబుజీవ
నికరమున కగు బుధ నికరమంత్రి
శశికమార్ణం బు నాం దరాం సారధి వార
విష్ణు విభు యు విశాఖలుల్ పిండలిఖ్య గగిలు — 934

వ. ఆట్లు గాపృనవట్టు నా నాచేలన్ తెలింగింపబడ్డ వృత్తాం
తంబంతయు. × × ×

× × × ×

(ఇకతిక వృలు సంఖ్య లేని పట్టెయు చాల చినిగి నట్టియు
కాగితములు నలిగి పోయి యుబడినది.

⊙ . . . సంపులముల్ ల కలియుగ . . . గువక్త్రు సంఖ
యులుల నెలజ బుల్లికు . . . బ శూంద్రసహిం న
ధకార్తెలు నాజలేస బలంబుల . . . అలనగరలప
హాశవాళురు। కాలకర్త్రి వశీలగలు గుట చి. —
. . . బురారవని పంచలుక్లు
శివశుర శిక్ష జేసి సం యు లాం (తు) . . .

వ. . . . కాయు గాలుబసా దవి బునుబు వనాచాతీ
యుకర్త . . . రాక్షసు గాల బుఖ్ల సులనిబ్బ వింప
గలరు. మరియు ని సావి త్రాలియు . . . పి మంత్ర
రాపురుమలిలు, సావిత్రీసవి త్రామంత్ర విసర్జనలం
. . . వపర యుకరిత యం దధర్మలు విరతరత్నై
కంబ నా (త్ర) ధర్మంబులగకల్గు . . . గావృన
నితరలి యం పు యకలిబిధర్మం బు వెరైనను, యుంచాతీ
మ . . . బుగల పాకర్మంపుబని యులనికిం దెలుప
దాటింగె. —

గీ. కుల యు గాలబు సా బునలు కర్మ బుల చేత
. . . లమః ఫలంబు కన వినల్య

కష్టములనిచేయుకొని యందుహంసనాము
. . కన్నులగలుఫలము గాదు. –

వ. ఆలమునిసాంభైనకొని యందుహంసి . . . సాంబలిశ
యంబు గావున యుకరిమికిరిలి శ్రేష్ఠంబు గుసాంగను
. . . దలంపెద. యేలిల్పలంబు నకు దరర్పలంబులు
సూచించె దవినిలు. –

క. వి . . . . . ంకగుమ
ల్పుఅలచేనీధర్మమెల్లసూచింపబడే
వి . . . యుతలర్త . . . ను
పింలాపులనెరిగింతువినుసబుద్ధబాలలారా! –
. మునివరేశ్వరా! . . . మలాగనాకరి-చూ, నల్పధర్మ
ములను నిశ్చికఫలములను గలుగుకొల . . . కలధర్మం
బులాచరింతురెవరలసుఖముగ. –

గీ. మునివరేణ్యులు . . . హాలములను నాంద్ర
నెలయనీ ప్రశ్న వాలిసునివలనగాని
విశదపడదనిమ . . . శేకమెదద
జాహ్నవీతీరమునకలసవలాదరమున. –

వ. చనిల్పలమ్మలుంఉ . . . కల్ష్ణదైవపం యునుండు
గంగాతీరంబులందర్మసాన్నులంద్రై . . . నరంగని
యవసరంబు గాకుండుటయెఱింగి, తత్తీరవలమ్మ
షండంబులదం . . . పంబడిరయెలిడవాలిసుండు
సంకల్పపూర్వకంబుగా భగీరథీబలం . . . బులం
దోగి, భగవద్ధ్యానపూతచిత్తంబున నఘులనిల
భావంబెఱింగినద్రై, కవిసంలిధువనివనికి, ప్రవుర్తం
దోగి, బుద్ధిసన్నిధానప్రతిలక్ష్యంబుగా . . . త
ధనాలిసిల్కియనిపవికే, వెండియుమునిగ స్త్రీయు

సాలిధుః ధనలితరః యు . . . యుకరిలియందుకావి
సులకనద్రధనులిదేవవిలువేరని ప్రవర్తసాద్రలుండై . .
యూంపవనంబు చేసి, కవితక్రియంద్వైతరంబులజైరి
కూర్చున్నయెంతనఘుర్లనిబరం . . . దంబులు ప్రశాలం
బులు చేసి తదనుజ్ఞాతులై కూర్చున్నవారు సలంగాం
బిభవదాగలున కారణంబేలని యనసఘుర్లనులు
వాలిసునకిట్లనిరి. –

గీ. మునివరోత్తముహానాలు నినుగట్ట
సంశయప్రశ్నములనేగ్రము సలుపకునద్ర
పాగిపదక్షిణమయునమాంపా . . . సుగ్ర
ములసులెవిపాంచెదవనములు మునివరేణ్యా! –

ఉ. దానినెఱుంగబ . . . సలాపసయూంకవియెట్లుసాధువాగ్
మానుగసూప్రచెప్పగదిమ . . . తరతద్మైర యు
మాల్గనులంతకన్నసుసమంచితసాధ్యత్వలంలక . . .
. . . గవేకునింకథకొంబుసపవిత్రలిగాదయానిధీ. –

వ. అనిమురయిన . . . లవాలిసుండ్వైసించి. –

క. మునివరమల్పంప్రశ్నము
గనుగానసుహం . . . గడుప్రేమయునర్
వినుపింపుము సరావింబును
ఘనసతీరవాసైవభవ . . . పేరెద్రల్ –

క. అనవిని యఘుర్లనిపుంగవు
డనిరామెం నఘుర్లనులనాంచి . . .
మునులంరసాధుసాదలిచి
⊗ యనిపలుకులుబాకు . . . . . .
(⊗-ఈ గుర్తు గల భాగములను *-ఈ గుర్తు వేసిన భాగము
సుచదివిన పిదప చదువవలెను. ఇష్టి-చూ-చేసి)

※ . . . దరనూనల నేకలి వేళ స్త్రీలు నిషక్తిపటలశాస్త్ర
ఉంపది . . . యుక్తై . . .

క. ధాళినింబు కలితయుగంబున
వాంసుగ ప్ర . . . దావపారం
బున హారిసమార్చ నంబున
కని . . . . . . మనఘా! . .

క. పురుషులనాయాసంబున
మరల . . . నాందగనసుగా
చిరు వారిద దలబు కలకం
సరికాలమునె . . . . . . —

వ. అది గావున.

క. నియమంబుచే లేవె దా
ధళియునం జాన . . . నాలియలిబగా
నయమున గధనార్పి లలిబుద
ద్రువయిలు . . . యకలయబు బుధాజీలర్ —

వ. మరియు హారికర్మ సకిరణరహితులై . . . బు . . .
భగవదరుణంబుగా భాగబునంబును, దరభలంభా
దికయు . . . నంచు వారు యిమసదినంబునలే
లనిరి యూమకనరకంబులం . . . బులనుభవిం
చుచుందురు. మరియు ననభక్తి కలిరణ దాహంబు
లంగ . . . వస్తు వులయిందు, భాగబునేయింధికంబు
విచ్ఛా ప్రకారంబున . . . బునసమస్త కాలంబుల
యిందు విధివారలం త్రంత్రై నబు . . . లోకంబు
నం బడు దుగావున శాస్త్రం శపకడే మాతలం . .
డును భక్ష్యాభిదిపేయాదిని యమ రహితుందయ్యె
ను, వీ లోకం త్రంబున కర్మనిష్ఠులకగు విప్రుందాడు

లోకంబున సుఖకరంబగు. బునిపరం బంత్రపుర్తిబున
కునాళియపాలధనార్జనంబును, లి . . . లనంబును
లనద్విత్ర సదివ్వనిలయోగంబును, మహాతేజంబును
లక్ష్మీ . . . బుజెంయుడు మహాగమానంబుగావున స్త్రీ
శాస్త్రులు పలివిప్రు . . . మంత్రంబున వాం బీం
పలాళిది ఫలబలోకంబునం బాందుదురని . .
లమినంబుపలన స్త్రీశాస్త్రులు సాధు సాధు సాదిభ
లేయున . . . లాప్రులి . . . జెప్పంబుదిలయి.
ఇంక మాలతే మపనికింగా జనుదెంచులిరితెలు
పుండన వారలు కృష్ణద్వైపాయనుంగాంచి మహా
త్మా! . . . లయిలిధి బిబ్బునడుగంజనుదెంబిలి
మదియు బూచే వకాలిలింపం . . . నన ప్రపాలల
ముఖుందైయున్న వాళిపు దింగనివిస్మయంబుల్లన
యనువై యిలపుత్రికోలుకుబుపు సర్వనాభిపాయిలం
జెలింగింబన వాళిపుంధు బుషుల కిప్పనియె. —

క. మునులార మాయినంబుం
దనరిన ప్రశ్నంబు . . . ధాళినాభురలం
గను గాంతి దిప చక్కు పై
లను బతికిలి సాధు సాధు వని దివియంగల్ —

క. జనులెంలసద్గుణంబు పై
లను ప్రశ్న . . . లానచ్చి హాలకే భిషుపై
విన యిమున నలపధళిలిపై
లను బూపె మహా . . . లందరెలుకలిల్ —

గీ. సారది శాస్త్రులు విప్రమహాత్ములు మిలున
స్త్రీ . . . బు భర్తనంసేవనమున
కడుకపలి పాళ్లలు పారవిరిలి యిలుగబున

...నము పాల్కొరు బలికి ల క్రమములు లాగక. –

క. ఇవి యనర్థ్యము...
...వి భవలీలారంబటుంచు నెరిగించుచు నా
విధిలాం త్యుక్తిలారకపాతములు
...మరి ఫలనమంబు బరుపార్థిదానివే –

వ. మునీంద్రులారా! మాటలన... యభిమల
యంబు మారలు సంప్రశ్నంబు జేయకయున్న యల
...ంకర్థమేల యశిగదరన, వారలవిశుద్ధనివ
రు సనున్నలాంబయు... మహారహానగ్రంబు
మాకెరింగించుట. అలరీలతము షృంబై ...యెల
కలీల పహాత్మ్యంబని చెప్ప మని...

గీ. శుభావాలంబు నెమ్మైన సాగికే నెపు
చక్షుహాలరితే వైలుసారినావా
సాగరులబ లంబు సంపలలయర్థంబు వారి
మేను... సత్తమయెల్లనాగ మెదినీశ! –

క. ఈయు ఫలవిశేనవాని
బాయకవధియుంచి... పాభయులు లాలలవే
వాంయయ్య విపర్త్రవిల
మె యనువ్వ నానొరప్తమ మొరయిలగబలుకులూ –

గీ. మహింమ బెంపారు నేమహామపసుమాంక్ష
ణాలునలాగకరంబు సంపదలనలివహించు
నట్టిపరమేశు దచ్యులయంకలష్మమాంత్రి
మహర్థిదిగనాడ్చని రెమెను నె అర్థిదాశర.

గీ. నాయకాత్త్రబలంబులుచూపబలలు
ప్రదులదలవాయి నేమహా ప్రభువరల
పరతృపాటలాతేజస్సు స్థిరతావెలికి

నట్టి శ్రీకృష్ణుడవతరింప యటగనేను. –

క. యెవ్వని యారాలగకననున
నివర్తిలున మున నెలాంబు నెరిసంపదయాల్
నచివ్రభుడు కృష్ణుడీశుడు
నివసించినంగ బాపించెనగ మహాలక్ష్మీ! –

గీ. శౌరిపాదారవిందసంస్పర్శతేలు
యవనిననభుమంబుబం శరదడించె
ప్రదులనీ క్రమలిలరెమెల్పింపనుదాదర్రగ
యమర్థిహామ్యాంధునను శంబ యటగనేను –

సీ. నమలుసమలుద్రములనదములు గిరులు
దిలజవరు... లతరువృల
పరగనరేన్వపములు కాలవశయున
ముత్యునరగు దివిబసంఘములంబు
కలగినరదం... లాంత్ర్యకాంబని
లోనదల పగిసమలులుదుగు
కాలాంత్ర్యకుండగుకెమలలగో... లాత్మ
నెదిసంకలించు నద్రియు జేయు
శివసముల భూమి శివి భ్రారయు పాప
భవము నాగందె నను... దెవియు –

× × × ×

(ఈ పిడదళ్ళలున కదపటి రెండు పంక్తుల వేళ)

క. విను విష్ణు సుప్రభావా
బున జ్ఞానార్థ దళ్ళిలనప్రవృల వావివాడెరన
ట్లనైన వాజ్జలలచె
ఘునుని ప్రభావాలువలనగాదే లేలవర్. –

వ. అదియు నెంగాక. –

సీ. సముద్ధిక ప్రమోద కష్టావక్రదనముని
 యములలంఘు మాన్నిబలాంతకాఖ్య
మునసనే కాళ్ళమురహార బ్రపహత్యల
 తెలుపునని దిష్టోర తెలుముసల్వ
సమరవిజేతన్తై యమునలు సురగిరి
 యందు మహాల్పమబద్ధిజేయ
తెలిని రంభాది లోలత్రమములన్న సురవధూ
 మణులనమస్కరించి మహింలభక్తి
కలితదగ్ధబలంబుల కడదినిబలి
 మటమమెరయలదపంబద్ధి చేయ
పానివములగాంచి వినయసంభ్రమములను
 సమలతోబనమస్కరించి సంభవంబు —

ఉ. సంతసమునది వారిగనిసంయుబవెకలలాంబులంకపే
మేసాంవంతరులందు కలిక దనమయబనులకకెవ్వరెన్నైనన
భక్తిలకలంతవేక . . .

(ఇకలికి కాలయు నిప్పటికి 149 పత్రములు సంబం
ధించిన విషయములుగల కాగితములు వుండగాయు
కలిపినపుడి మొదటిలిని. ఈసంగ్రహ 927 పుటలు
[illegible] గల పద్యములు చివరలు ఒకటిగ నుంచబడుగ
సినలవాయిల పాఠములు పడెను. —

గద్య —

ఇది శ్రీమద్రామచంద్ర కరుణాకటాక్ష ప్రసాదలబ్ధక
వితాధారా మధురస విశేషవైభవ ఆపస్తంబసూత్ర
గౌత్ర పవిత్ర పాండురి వేంకటాచల
సత్కవిపుత్ర లక్ష్మాంబాగర్భశుక్తిముక్తాఫల
కర్తయలశాన మానిలోకవిలా నిరావిహాకరాంక

విలాస కాలంబులు రాసకం సంగ్రహగ్రంథ విరచితప్ర
~~కీలాంబైన విష్ణుపురాణంబునందు, శ్రీ కృష్ణావతార~~

. . . .

మూలప్రకాశలంబైన విష్ణుపురాణంబునందు శ్రీ
కృష్ణావ . . . స్తోత్రంబును శ్రీకృష్ణావతారంబు
ను, పూతనవధయును . . . శకటవధయు, యమళా
ర్జునభంగంబును, కాళీయమర్దన . . . యు, ఖరా
సురవధయును, బలభద్రకృత ప్రలంబవధయు,
. . . తారల వర్ణనంబును, గోవర్ధనగిరిప్రాపు
ప్రసంగంబును, గోవర్ధనోద్ధారణంబును, శ్రీకృష్ణస
న్నిధిం బ్రతిందారు గలుగన ప్రసంగంబును, రాసక్రీడయు,
శైనికవధయును, కంసుండు రామకృష్ణులం దెచ్చుటకి
నక్రూరుని బంపుటయును నరుగుటయు, కేశివధం
బు వినాశనంబును, అప్పుడు రథంబు గాని నంద
వ్రజంబునకుం బని రామకృష్ణుల దోకొని మధురకుం
జనుదేర అక్రూరుండు యమునాజలంబుల విష్ణు
దివ్యసందర్శనంబు జేయుటయు, రజకవధప్రసంగ
ములు మాలాకారకుబ్జాప్రసాదకరణ
మును, ధనుర్భంగములు, కంసుని చేసిన ఉత్సవంబు
ను, మల్లయోధవధలును, గజేంద్రవధంబులు, చా
ణూరముష్టికవధయును, కంసవధయును, ఉగ్ర
సేనుని రాజ్యాభిషేక సంస్థాపనంబును, సాందీప
ని వలన లభ్యసించుటయు, సాందీపునకు పుత్ర
ప్రదానంబు సంగతియు, జరాసంధుని తోఁ
అష్టదశ యుద్ధప్రసక్తియు, కాలయవనుఁడు
ముచుకుందుని దృష్టివల దగ్ధుండగుటయును,

బలదేవుండు క్రోధమ్మిర ప్రభావంగాను బసే యుటయు
నాం దప్రజింబునని తిని బలదేవుండు మధురానగ
రంబునకుం జనుదెంచుటయు, రుక్మిణీ వివాహ ప్ర
సంగంబును, ప్రద్యుమ్న జన్మకథనంబును, శం
బరాసురుం జంపి ప్రద్యుమ్నుండు భార్యా సహితుం
డై ద్వారకకు జనుదెంచుటయు, అనిరుద్ధ వివాహం
బును, దంతవక్త్రునకు వివధయును, నరకాసురవ
ధయును, ఇంద్రవిజయ ప్రసంగంబును, శ్రీకృష్ణుం
డు పదాఱువేల రాచకన్యలను పరిగ్రహిం
బుసేయుటయు, అనిరుద్ధని ఉషా వివాహ ప్రసం
గంబును, బాణాసుర యుద్ధంబును, పౌండ్రకవా
సుదేవ వధకులంబని గ్రహ ప్రసంగంబును, కాశీపు
ర దహన ప్రసంగంబును, హస్తినాపురాకర్షణా
ది బలభద్ర పరాక్రమ ప్రసంగంబును, వివిధ
దానవ వధయును, ముసలోత్పత్తియు, యా
దవ వంశోప సంహారకథ, కృష్ణావతార సమాప్తియు
అర్జున పరాభవంబును, అర్జునుండు వ్యాసుని
చేత లోకోపదేశకుండగుటయు, ననుకథలం
గల పంచమాంశావసానము సంపూర్ణము.—

ఇది పంచమాంశావసానము.

విష్ణుపురాణము.

(షష్ఠాంశము)

శ్రీరామచంద్ర గురుపరబ్రహ్మణేనమః - విఘ్నరాజాయనమః
శ్రీశారదాంబాయైనమః - శ్రీహయగ్రీవాయనమః

వ. ఓమునీంద్రా! మును సర్గంబును, మన్వంతర స్థి
తులును, మనువంశానుచరితంబును, సవిస్తరంబు
గా జెప్పితివి. ఇంక నాకల్పాంతక ప్రళయ లక్షణంబును,
ప్రళయ లక్షణంబును, కల్పాంతర ప్రళయంబును,
క్రమంబుగా జెప్పవే యనమైత్రేయునకు పరాశరుం
డిట్లనియె.— 1

క. అనఘా విను మా వల్లిక
మును కల్ప పత్రకంబులు మును త్రివిధంబై
విను ప్రళయంబులు గ్రమమున
వినిపించెదము దయమార విశదము గాంగ.— 2

క. మనుజుల కెల్ల కాక మానసం
బున పితరుల కాకదినంబు పొడుపుగనబ్బం
బున సురల కాక దినంబగు
విను వేయు మహాయుగములు విధి కాకదినము. 3

వ. అట్టి మహాయుగసహస్రాదియకాలంబులనకు
ఆహారాత్రంబయి, కృతత్రేతాద్వాపరకలి
యుగంబులు నాలుగుం గూడ నాక మహాయుగం
బగు. అట్టిమహాయుగంబు దేవతలకు ద్వాదశ
సహస్రంబులగు, అట్టి చతుర్యుగకాలానుకూల
ధర్మకర్మంబులనెఱింగించెద. మొదటకృతయుగం

బంటారు కలియుగంబందెల్ల. మునీంద్రా! బహు
లక్షిణుండు కల్పయుగాదిని సృష్టియు కలియుగాం
తంబున సంహారంబును, చేయునని చెప్పిన విని మై
త్రేయుండిట్లనియెను. — 4

గీ. అనఘ కలియుగంబునందు ధర్మధర్మ
పక్షయములు నెదేవియు బలుకవలయు
వెలయునాట్ల పొందగుల ధర్మమేటిల
సంక్షయంబు నాంచెసం యమీంద్రా! — 5

క. అనిన పరాశరుడిట్లను
వినుమింక కలి స్వరూప విధమెల్లనుని
వనఘా! విను సరభింబును
మనమున స్థైర్య ధ్యాన పద్ధతి మహిం దొలఁగ బోవున్. — 6

సీ. అనఘా లక్ష్మి వర్ణాశ్రమాచారములు దప్పు
దగ సామబిబు గలిజు ధర్మమడగు
ధర వివాహాదిక ధర్మపద్ధతి చెడు
గురుశిష్యులకు ధర్మములు నిగూడకుండు
దాంపత్యముని యుమంబు దప్పును వహించదే
నాల్కకధి ధర్మవెల్ల వరుస వెడలు
వసుధనే కలిబల వంశుడైనా వాడైన
రాజు గాదారకానసు రాజులకు నకు
ధనములు గల వాని సంగవర్ణ దగుట కానేద
మతిని యుండుగు సాయి రెలాం గాడు యుక్త
లావవి వినిష్టి ధర్మ భక్షులు లావరుల యు
కలియుగంబున నిట్టి లక్షణముల యరు — 7

గీ. కలియుగంబున విప్రులే వెలయు యుక్త ≠
రెలాం గలులు శాస్త్ర దీక్ష బలాగు మూర

వరుస నాక్రియ హాయిలు వలసమెరసి
వెలయు వారు పరమాత్మ వ్యవహారము విధింబు — 8

క. హింసవలె యగు దానాలుని
ఖలనాలుగు యుక్త సకల శాస్త్రంబుల గర్
క్లిష్టిత కర్మ హీనత్వ విలసిత
లలుల గు చూవి అముత్ర రుసునా శ్రాయణ 9

క. ఉపవాసాదిక తపములు
విపరీతములు మము దాన విలసత్ప్రగ్గం
బుపమంప నాల్కక బ్రహుచి
తపమనసు సాధన యుదిమొ ధర్మంబుకలగ్ — 10

క. కాంచెప్పుధ నికులకు సుసుహ
దంబు లేనుగగారవ శేఖలు రుణులకెలమ్
వంచకులు రూపంబున
వంచనలుగగారవ యుజీవులు మానివరేణ్యా! 11

క. కనకము లవస్త్ర భూషలు గలుగ
మన్నికేశధృతి త్రిల్లమాల్ర విజ్ఞాన కులై గారవ్
మున బింపి యుండు దుష్కాంతలవని
మునివర! గెల్పమున కలియుగమున బలం గి. — 12

. . . . శైవ బ్రాహ్మల

గనివిడు లహుకాంతల వనిగడు కాని ధనవం
తులగాంచు . . . విన యుంబులు
చేలు లవని వేడుకలర్ . — 13.

మంత్రకాగికల: —

ధనము యకి . . . ధారుణీశ్వరులు గాని
మక్రినులు నాంబు దలంబుకాట్రు రమాం న్వలైనం . . .
. . నమెలసంగ వానిరాజ నిరుల బరాక్రలయుంబున్

ధనవిశేషమెకాని సకలశ్రీలంత [illegible] — 14

కం. ధనము గను మాకరక్షము నకను
మనము ధనాక్షినవి . . . [illegible]
మనకిడుదు రక్షదమును
మనకన్ని [illegible] — 15

కం. మానినులు [illegible]
[illegible]
మానివర [illegible]
మానక తాని [illegible] ! — 16

కం. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 17

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 18

వ. [illegible] ! . . . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 19

కం. ముని [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 20

కం. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — 21

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ! — 22

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

నగరములు వనమ్ములై చేల నగరములు గుచు
దేశములకెల్ల దరదీనదశ నడంగి
సకలజనములు ధర్మసంసక్తి మాని
పాపకలనల మెలఁగుదురు దుఃఖభాగులగుచు.– 23

సీ. వేదమార్గప్రవర్తనా వేదబాహ్య
వైష్ణవాఖండ జనుల నాశ్రయించు
రటు నధర్మప్రవృత్తిచే నఖిలజనులు
కాయువల్పంబు గాఁగల దల్పబుద్ధి!– 24

క. జనములు శాస్త్రంబుల గలది
దనరఁగ నూహించు పూర్వదేవుల సమయున్
జననాథుల దాపులచే
లను భారకములయు గలుగు వారల లోనన్.–

క. ~~వి[illegible]~~ వివా హాదికముల దొల్లటిది ~~[illegible]~~
పదివర్షములవరకు నమ్మదిని యువతుల్
బ్రదుకగాని సుతుల గనిరౌదు
రాది నిశలయించువారలు గరువలు సదిమే– 25

క. ఇల పదియేడవ వర్షములకు
కల దేహపు మనోదారుఢ్యము వైక్లబ్యమునన్
వెలయఁగ నియమములు విడుచుటను
గలపురుషుని గాకని నైన గానము వృద్ధుల్.– 26

వ. అదియునుం గాక.– 27

క. యొకరికొకరి దీవెన విశ్వసింపన్
నొకరికి పలుకుల మమతోడు నొకరికి సఖ్యంబున్
నొకరికి విప్రకులంబని
యొకరికి జనవాదమగు సముద్భవ కాలా!– 28

వ. వెండియు– 29

గీ. అల్పవృత్తిగ్రహీయు ఆయువల్పంబు
లగును పక్షులు నల్పమగును

× × ×

× × ×

(ఇది అసంపూర్ణగ్రంథము. లభించినంతవరకు మూలప్రతిలోనిదే వ్రాయబడినది)

విష్ణుపురాణము.

అసంపూర్ణము.

Copied by:- K. Jayarama Rao
25. 4. 61

Compared by:-
(1) [illegible signature]
(2) ~~[illegible signature]~~